

תפלה למשה

סידור לליל שבת

בתרגום ובתעתיק הונגרי

יוצא לאור על-ידי

קהל עדת שומרי תורה בהונגריה

והמרכז לעניני חינוך, חב"ד

בודפשט, תשע"ח

הרב ברוך אבערלאנדער
עורך הראשי ומו"ל

ר' שמעון שרוני ע"ה
המתרגם

הרב יוחנן פוזנר
הרב שלמה כובש
עורכים

עזרו בהכנה לדפוס
יוסף דוידוביץ
הרב ישראל דוד דוידוביץ
נפתלי אוריאל דינש
הת' חיים מאיר ליברמן
הת' מאיר שמעון מוסקוביץ

הוצאה ראשונה תשס"ו
הוצאה שנייה עם תיקונים תש"ע
הוצאה שלישית עם תיקונים תשע"ח

בהזמנות לפנות אל:

Kiadja az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség
valamint a Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület

The Jewish Heritage Center of Hungary

1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: (361) 268-0183, fax: (361) 342-7876

E-mail: info@zsido.com

Internet: www.zsido.com, www.hitkozseg.hu

Technikai szám: 1287

התוכן

Tartalom

התפילות בבית הכנסת	•	Imák a zsinagógában
מנחה לערב שבת	11	<i>Mincha</i> – Szombat előtti délutáni ima
הדלקת הנרות	63	Péntek esti és ünnepi gyertyagyújtás
קבלת שבת	66	<i>Kábálát Sábát</i> – A szombat fogadása
ערבית לשבת	85	<i>Árvit</i> – Ima szombat előestéjére
ספירת העומר	130	Omerszámlálás
קידוש והבדלה	•	Kidus és Hávdolo
סדר ליל שבת	151	Szombatfogadás otthon
קידוש לליל שבת	157	<i>Kidus</i> a szombat előestéjén
נטילת ידים והמוציא	159	A vacsora előtti kézmosás
קידוש ליום שבת	160	<i>Kidus</i> szombat reggelre
סדר סעודה שלישית	164	A harmadik szombati étkezés
הבדלה למוצאי שבת	168	<i>Hávdolo</i> – Szombat-búcsúztató
קידוש לחג	•	Ünnepi kidusok
קידוש ללילי שלש רגלים	173	<i>Kidus</i> az ünnepek előestéjére
קידושא רבה לחג	178	<i>Kidus</i> az ünnepek reggelére
קידוש ללילי ראש השנה	179	<i>Kidus</i> rojs hásono két estéjére
קידושא רבה לראש השנה	183	<i>Kidus</i> rojs hásono reggelére
הדלקת נרות חנוכה	184	A chánukai gyertyagyújtás
ברכות הנהנין	•	Az étkezés áldásai
ברכות הנהנין	191	Különféle ételek áldásai
סדר ברכות המזון	193	Az asztali áldás előtt
זימון	197	<i>Zimun</i> – Felhívás az áldásra
ברכת המזון	199	Asztali áldás
ברכות אחרונות	213	Utóáldások
זמירות ושירים	•	Zmirojsz és énekek
זמירות לליל שבת	221	Péntek esti énekek
זמירות ליום שבת	239	Énekek szombat napjára
אוסף שירים	255	Dalgyűjtemény
Előszó		IX
A szombat jelentősége		XVI
Általános tudnivalók a szombatról.....		XXXI
A Zsidó imakönyv fogadtatása		LIII

הסידור הזה מוקדש לזכרו של

הרב החסיד

איי"א נו"נ עוסק בצ"צ

ר' **צבי מאיר**

בן הרה"ח ר' שלמה דוב ז"ל

שטיינמן

("צבי יאיר")

מגזע היחס הגאונים בעל התוספות יו"ט

קונטרס הספיקות, מראה יחזקאל, ועוד

*

משורר בחסד עליון

בר אוריין ונדיב לב

קירב רבים לאביהם שבשמים

צאצאיו משמשים כרבנים ושלוחי קודש

המפיצים תורה אור בקצוי תבל

*

נפטר בשם טוב

יום ועש"ק לאחר חצות

י"ב אלול ה'תשס"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

הקדמת המו"ל

ברוך שהחיינו וקיימנו והיה בעזרנו להוציא לאור סידור תפלה זה הנקרא בשם "תפילה למשה – סידור לליל שבת". סידור תפלה זה הוא כרך חמישי בסדרת סידורי התפלה: "סידור תפלת שמואל", "זכרון ישראל מנחם – מחזור לראש השנה", "אברות שמשון – מחזור ליום כיפור" ו"הגדה של פסח – ליל שימורים" שיצאו לאור על ידינו בשנים האחרונות והתקבלו בעז"ה בהתלהבות בכל החוגים.

הסידור הזה מיועד לכל המתפללים ולכל הקהילות יצ"ו. כידוע, במדינתנו בארץ הגר, היו תמיד קהילות שונות עם מנהגים שונים ונוסחאות שונות, חלקם התפללו בנוסח אשכנז וחלקם התפללו בנוסח ספרד, ולא היה בזה מנהג אחיד. גם בעיר הבירה בודפשט היו כמה וכמה בתי כנסת שבו התפללו גם נוסח ספרד, נציין לדוגמה ה"ארץ ישראל שטיבל" ברחוב רומבאך וה"ספרדישע שול" בככר טעלעקי. ולכן ערכנו את הסידור הזה באופן שיאים למתפללי הנוסחאות השונות, ונהרא נהרא ופשטיה.

*

בחודש חשוון תשנ"ט נתייסדה ה"ישיבה גדולה חב"ד דבודפשט, על-שם ר' יהודה מרכזי ז"ל ניובראט". במדינת הונגריה חיו מקדמת דנא גדולי עולם והרביצו תורה לאלפי תלמידים, עד שעלה עליהם הכורת הי"ד. עם פתיחת שערי ישיבתנו הוחזרה עטרה ליושנה. מאז התיסדותה, זכינו בעז"ה, שהישיבה נהיתה תל תלפיות, תל שיהודים מכל הגילים ומשכבות שונות פונים אליו ללמוד ולהשתתף בשיעורי התורה, וקול התורה נשמע בארצנו. זכתה הישיבה לעורר את הנקודה היהודית בהרבה נשמות יקרות, נשמות תועות התקרבו לאביהם שבשמים, והחלו לקיים תורה ומצות, ובה"ה נתמלאו ספסלי בתי הכנסת ובית המדרש.

יהודים יקרים אלו – הרבה מהם שזו להם פעם ראשונה שמשתתפים בתפילה בציבור – עדיין לא יודעים להתפלל, ועל כן נתעורר הצורך להגיש להם סידור תפילה בתרגום להונגרית כדי שייכינו את התפילות, וכן תעתיק התיבות בהונגרית כדי שיוכלו להתפלל ביחד עם הציבור בלשון הקודש ולהשתתף בשיירה ובזמירות. שהרי אין הציבור רשאי להתפלל אך ורק בלה"ק (שו"ת חתם סופר ח"ד ליקוטים סי' פו). צירפנו לסידור גם הסברים על חשיבות וקדושת השבת ממשנתו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, פירוט ההלכות העיקריות של שמירת השבת, וכן תיאור סדר ההנהגות ליום השבת במשפחה היהודית.

*

קהילתנו הקדושה שבה הננו מכהנים כרבנים ומורי צדק, קהילת חב"ד בבודפשט, קיימת בזכותו ובכוחו של אדוננו מורנו ורבנו מנחם מענדל בן הרב לוי יצחק שניאורסאהן מליובאוויטש וצוקללה"ה אשר שלחנו לכאן להקים מוסדות תורה ולהפיץ דבר ה', ועל פי דבריו עשינו ופעלנו ונמשך לפעול בעז"ה, ואשר ברוחו ובתהאם לדרישותיו לקירוב ישראל לאביהם שבשמים, יוצא סידור זה לאור עולם. זכינו להקים בבודפשט גם את "המרכז לעניני חינוך – חב"ד", גן ילדים, בית ספר, ישיבה גדולה, בתי כנסת, מכון הוצאה-לאור של ספרים, מערכת כתבי-עת, רשת שיעורי תורה לנוער ולמבוגרים, וכן מקוה טהרה חדש ומשוכלל עומד על תילו. ב"ה נהיינו כתובת לכל דורש את ה".

תודתנו נתונה לכל אלו שסייעו בהוצאת סידור זה לאור, ועוזרים ומסייעים בכל מכלול פעולותינו – תובא עליהם ברכת טוב ותהי משכורתם שלימה מאת ה'.
ויהי רצון שתפילותנו ותפילותיהם הזכות של ילדי ישראל בארץ זו יעלו ויתקבלו במרום, ובזכות "שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן" שיתוסף על-ידי ספר זה, נזכה במהרה ל"מיד היו נגאלין" (כמאמר רשב"י בילקוט שמעוני ישעיה רמז תפה), אכי"ר.

סידור זה יוצא לאור לזכות הת' מנחם מענדל בן בת-שבע ראכיל, לרפואה שלימה וקרובה.

הרב שלמה דוד כובש

הרב ברוך אבערלאנדער

בס"ד, י"א כסלו תשס"ו, בודפשט, הונגריה

הסידור הזה יוצא לאור עולם
לזכרון בהיכל ה'

לעילוי נשמת
הקדוש
ד"ר משה זאב הלוי ז"ל הי"ד
ב"ר חיים שלמה יוסף ז"ל
גוטליב

*

נרצח בירושלים עיר הקודש
בדרכו לעשות חסד
ח' תמוז תשס"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצחה באהבה
על-ידי בני משפחתו

HASZNÁLATI UTASÍTÁS

1. Az utasítások zöme a szövegben háromszor – mind a három „nyelv”-nél – szerepel. Vannak azonban olyan általános utasítások, amelyek csak egyszer, de ilyenkor az oldal tetején nagybetűvel szerepelnek.
2. A könyv használatát különböző jelzésekkel igyekeztünk megkönnyíteni:
  - Árnyékolással (úgynevezett raszter-alányomással) emeltük ki azokat a szövegrészeket, amelyeket nem mindig, vagy nem minden (hanem például csak a chászid) szokás szerint mondanak;
  - Szögletes zárójelbe tettük azokat az imarészeket, amelyeket az askenázi szokás szerint mondanak, de a chászid szokás szerint kihagynak.
3. A négybetűs Istennév, a Tetragrammaton, pontosan nélkül szerepel a héber szövegben, hiszen soha nem szabad úgy kiejteni, ahogy pontozva lenne. A helyes szóhasználat ima közben: „*Ádojnoj*”.
4. A könyv ima részében, a fonetikus átírásban Isten neve, a Tetragrammaton helyén az azt helyettesítő *Ádojnoj* névvel szerepel, hogy aki ebből a szövegből imádkozik, helyesen mondja az ima szövegét.
5. A daloknál Isten nevét nem írtuk ki, hanem például mint *Hásem*, *Kél*, *Ka* stb. jelöltük. Annak ellenére, hogy így az adott dal szövegét adó bibliai, vagy liturgiai idézet szövege „nem pontos”, el akartuk kerülni Isten nevének fölösleges, az imádkozáson kívüli kiejtését. Ennek a szisztémának a kiválasztásánál figyelembe vettük más, hasonló könyvek struktúráját.
6. A héber szövegben helyenként speciális betoldás van, ha az ünnep szombatra esik. Ezeket a betoldásokat a szokásosnál kisebb betűkkel szedtük.
7. Az imakönyvben a fonetikus szöveget a legtöbb hazai zsinagógában használt askenázi kiejtés sze-

rint írtuk át, figyelembe véve azt, hogy a könyv egyik célja, hogy segítségével a zsinagógai szer-tartás minél jobban követhető legyen. Az askenázi kiejtésen belül is több kiejtés mód létezik, mi az egyik legelterjedtebb askenázi ejtés módot választottuk. Egyes dalok – a szokásos éneklési típusuk-nak megfelelően – nem askenázi hanem szefárd kiejtéssel lettek átírva.

8. A héberben, van egy pár olyan hang, amely a ma-gyar nyelvben nem használatos. Ezeket a hango-kat egységes rendszert kialakítva jelöltük:
  - Az erős „h”-t adó *chet* és *cháf* betűknél *ch*-t ír-tunk (hasonlóan a magyar „technika” szóhoz).
  - Azokon a helyeken, ahol ezt *c* betű előzi meg, a helyes olvasás érdekében a *c’ch* jelölést alkal-mazzuk.
  - Az *e* és az egészen rövid *ö* közötti hangot jelző *svá* magánhangzót *ö* betűvel jelöltük.
9. Előfordul, hogy egy-egy mondat fordítása vagy fo-netikus átírása a héber szöveget megelőző vagy követő oldalra került.
10. A magyar szövegben csillaggal jelölt részek ma-gyarázata az oldal alján, lábjegyzetben található.
11. A bekeretezett szövegekben találja meg az érdeklődő az egyes imákhoz, esetleg szokások-hoz kapcsolódó általános tudnivalókat, kiegészítő információkat.
12. Annak ellenére, hogy a könyv neve *Sábeszi ima-könyv*, a tartalma olyan gazdag, hogy más na-pokon is használható. Használatos lehet példá-ul a hétköznapi *mincha* (délutáni) ima vagy az *asztali áldás*, az ünnepi gyertyagyújtás, vagy az *ómerszámlálás* során, amelyek fonetikus átírással csak ebben az imakönyvben található. A hétköz-napi *mincha Ámidája* (31–53. oldal) más hétköz-napi imáknál is használatos. A péntek esti *mááruv* az *Ámidáig* (64–93. oldal) megegyezik a hétköz-napi *mááruv*al.

חלק א

התפילות בבית הכנסת

I. rész

Imák a zsinagógában

A HÉBER ÁBÉCÉ (ÁLEF-BÉSZ) – אֵלֶף-בֵּית

ו	ה	ד	ג	ב	ב	א
Vov (v)	Hé (h) ²	Dálet (d)	Gimel (g)	Vész (v)	Bész (b)	Álef ¹
ך	כ	כ	י	ט	ח	ז
Szónégi chof	Chof (ch) ³	Kof (k)	Jud (j)	Tesz (t)	Chesz (ch) ³	Zájin (z)
ע	ס	ן	נ	ם	מ	ל
Ájin ¹	Számech (sz)	Szónégi nun	Nun (n)	Szónégi mem	Mem (m)	Lámed (l)
ר	ק	ץ	צ	ף	פ	פ
Rés (r)	Kuf (k)	Szónégi cádik	Cádik (c)	Szónégi fé	Fé (f)	Pé (p)

ת	ת	ש	ש
Szov (t)	Tov (t)	Szin (sz)	Sin (s)

A MAGÁNHANGZÓK – הַנְּקוּדוֹת

יְ	יִ	יֵ	יִי	־	אֲ
Chojlam (oj)	Svo (ö)	Szegol (e)	Cére (é)	Pátach (á)	Komác (a)
יֵי	־יִ	אֲיִ	יֵי	יֵי	יֵי
Chátóf szegol (e) ⁴	Chátóf pátach (á) ⁴	Chátóf komác (o) ⁴	Suruk (u)	Kubuc (u)	Chirik (i)

¹ Néma betű. ² Szóvégen néma. ³ Erős h, mint a „technika” szóban. ⁴ Röviden ejtett, ún. félhangzók.

מנחה לערב שבת

Mincha – Szombat előtti délutáni ima*

Sok askenázi közösségben csak אֲשֶׁרִי-val („Boldogok...”) kezdik (27. oldal).

הָדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדֶוּ. יֹאמְרוּ גְאוּלֵי יְהוָה,
אֲשֶׁר גָּאֵלָם מִיַּד צָר. וַיִּמְאַרְצוּת קִבְּצָם, מִמְּזוֹרָח וּמִמַּעַרְב מִצְפוֹן
וּמֵיָם. תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרָךְ, עִיר מוֹשֵׁב לֹא מִצָּאוּ. רַעֲבִים
גַּם צִמְאִים, נִפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטֵּף. וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצָּר לָהֶם,
מִמַּצְוִקוֹתֵיהֶם יִצִּילֵם. וַיִּדְרִיכֵם בְּדָרָךְ יִשְׂרָאֵל, לְלַכֵּת אֶל עִיר מוֹשֵׁב.

הוֹדוּ *Hojdu l'Adojnoj ki tojv, ki löojlom chászdoj. Jojmrü göuléj*
Ádojnoj, áser göolom mijád cor. Uméárocojsz kibcom, mimiz-
roch umimárou micofojn umijom. Tou vámidbor bisimojn dorech,
ir mojsou loj mocou. Röévím gám cöméím, náfsom bohém tisztátóf.
Vájicáku el Ádojnoj bácár lohem, mimcukojszéhem jácílém. Vájádri-
chém böderech jösoro, lolechesz el ir mojsou. Jojdu l'Adojnoj chászdoj,
vöniflööjszou livné odom. Ki hiszbiá nefes sojkéko, vönefes röévo

---

הוֹדוּ Adjatok hálát* az Örökkévalónak, mert jó Ő, mert örökké tart szeretete!

Mondják ezt az Örökkévaló megváltottai, akiket megváltott az ellenség kezéből, és összegyűjtött a különböző országokból, keletről, nyugatról, északról és délről. Akik pusztaságban bolyongtak, úttalan utakon, és lakott várost nem találtak. Éhen és szomjan elepedt a lelkük. Nyomorúságukban Istenhez kiáltottak és ő kimentette őket szorult helyzetükből. Elvezette őket a helyes útra, hogy lakott városba jussanak. Adjanak (tehát) most hálát az Örökkévalónak szeretetéért; az emberekkel tett csodáiért. Mert megitta a szomjazókat és jól tartotta az éhezőket. A sötétség és a siralom völgyének lakói vasra verve ültek nyomorultan, mert engedetlenek voltak Isten parancsával szemben és megvetették a Felséges

---

* **A Mincha ima** – amelyet a *Midrás* szerint Izsák létesített – a Szentélybeli délutáni égőáldozat helyettesítője.

* **Adjatok hálát...** Ebben a Zsoltárban Dávid király arról a négy veszélyes esetről szól, melyeket túlélve az ember kötelessége külön hálát adni az Örökkévalónak. Ezek a következők: Aki átkelt a sivatagon vagy a tengeren, aki betegségből felgyógyult és aki a börtönből szabadult. A chaszidizmus megalapítója, a Báál Sém Tov vezette be azt a szokást, hogy ezt a zsoltárt a péntek délutáni ima előtt elmondják, ugyanis szombaton, a pihenés napján ugyancsak megmenekülünk az egész heti spirituális veszélyektől.

יודו ליהוה חסדו, וּנְפַלְאוֹתָיו לְבְנֵי אָדָם. כִּי הִשְׁבִּיעַ נֶפֶשׁ שִׁקְקָה, וּנְפֹשׁ רַעְבָּה מֵלֹא טוֹב. יִשְׁבִּי חֶשֶׁךְ וְצִלְמוֹת, אֲסִירֵי עֵינַי וּבְרוּל. כִּי הִמְרוּ אִמְרֵי אֵל, וְעֲצַת עֲלִיּוֹן נֶאֱצוּ. וַיִּכְנַע בְּעֵמֶל לֶבֶם, כְּשֶׁלוּ וְאִין עֲזָר. וַיִּזְעְקוּ אֵל יְהוָה בְּצָר לָהֶם, מִמַּצְקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם. יוֹצִיאֵם מִחֶשֶׁךְ וְצִלְמוֹת, וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יִנְתֵּק. יוֹדוּ לַיהוָה חֶסֶדוֹ, וּנְפַלְאוֹתָיו לְבְנֵי אָדָם. כִּי שִׁבַר דְּלֹתוֹת נַחֲשֹׁת, וּבְרִיחֵי בְרוּל גִּדְעוּ. אֲוֹלִים מִדְּרֹךְ פֶּשַׁעַם, וּמַעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנוּ. כֹּל אֲכָל תִּתְעַב נֶפֶשָׁם, וַיִּגְיעוּ עַד שַׁעֲרֵי מוֹת. וַיִּזְעְקוּ אֵל יְהוָה בְּצָר לָהֶם, מִמַּצְקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם. יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּרְפְּאֵם, וַיִּמְלֹט מִשְׁחִיתוֹתָם. יוֹדוּ לַיהוָה חֶסֶדוֹ, וּנְפַלְאוֹתָיו לְבְנֵי אָדָם. וַיִּזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה, וַיִּסְפְּרוּ מַעֲשָׂיו

milé tojv. Jojsvé chojsech vöcálmovesz, ásziré oni uvárzel. Ki himru imru Él, vöácász eljon noocu. Vájáchná böomol libom, koslu vöéjn ojzer. Vájizáku el Ádojnoj bácár lohem, mimcukojszéhem jojsiém. Jojciém méchojsech vöcálmovesz, umojszrojszéhem jönáték. Jojdu lÁdojnoj chászdoj, vöniflööjszov livné odom. Ki sibár dálszojssz nö-chojsepsz, uvriché várzél gidéá. Evilim miderech pisom, uméávojnjojszéhem jiszánu. Kol ojchel töszáév náfsom, vájágiu ád sáré movesz. Vájizáku el Ádojnoj bácár lohem, mimcukojszéhem jojsiém. Jislách dövoroj vöjirpoém, vimálét misöchiszojszom. Jojdu lÁdojnoj chászdoj, vöniflööjszov livné odom. Vöjizböchu zivché tojdo, viszápru máászov börino. Jojrdé hájom boonijojsz, ojszé mölocho bömájim rábim. Hémo

döntését. Ezért szenvedést hozott rájuk, megtörte a szívüket, elbuktak és nem volt segítőkük. De (ekkor) az Örökkévalóhoz kiáltottak nyomorúságukban, és ő megszabadította őket szorult helyzetükből. Kihozta őket a sötétségből, a halál árnyékából, köteleiket elszakította. Adjanak (tehát) most halát az Örökkévalónak szeretetéért, az emberekkel tett csodáiért. Mert összetörte a rézkapukat és levette a vaszarakat. Az oktalanok vétkeikhez és bűneikhez mérten szenvednek. Minden ételtől undorodnak, már-már a halál kapuihoz jutottak. De az Istenhez kiáltottak szorultságukban, és ő megszabadította őket szorult helyzetükből. Igéjét küldte és meggyógyította, a sír mélyéről mentette ki őket. Adjanak hát halát az Örökkévalónak szeretetéért, az emberekkel tett csodáiért. Mutassanak be hálaáldozatot és beszéljék el ujjongva tetteit. Akik hajóra szálltak, tengerekre, akiknek dolga a nagy vizeken van, ezek látták csak igazán az Örökkévaló

בְּרִנָּה. יוֹרְדֵי הַיָּם בְּאֲנִיּוֹת, עֲשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים. הֲמָה רָאוּ
מַעֲשֵׂי יְהוָה, וְנִפְלְאוֹתָיו בְּמִצּוֹלָה. וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סַעֲרָה,
וְתַרְוֹמִים גָּלְיוּ. יַעֲלוּ שָׁמַיִם יְרֹדוּ תְהוֹמוֹת, נִפְשָׁם בְּרָעָה תִתְמוּגַג.
יִחוּגּוּ וַיִּנּוּעוּ כְּשָׂכּוֹר, וְכָל חֲכֻמָּתָם תִּתְבַּלַּע. וַיִּצְעֲקוּ אֵל יְהוָה
בְּצַר לָהֶם, וּמִמִּצּוֹקֵתֵיהֶם יוֹצִיאֵם. יִקַּם סַעֲרָה לְדַמְמָה, וַיִּחֲשׂוּ
גְלִיָּהֶם. וַיִּשְׁמְחוּ כִּי יִשְׁתַּקּוּ, וַיִּנְחֵם אֶל מַחֲזוֹ חֲפָצָם. יוֹדוּ לַיהוָה
חֲסִדּוֹ, וְנִפְלְאוֹתָיו לְבְנֵי אָדָם. וַיִּרְמְמוּהוּ בַקֵּהל עַם, וּבְמוֹשֵׁב
זִקְנִים יִהְלֹוהוּ. יֵשֶׁם נְהֻרוֹת לְמַדְבָּר, וּמִצְאֵי מַיִם לְצִמְאוֹן. אֲרָץ
פְּרִי לְמִלְחָה, מֵרַעַת יִשְׁבִּי בָהּ. יֵשֶׁם מַדְבָּר לְאַגַּם מַיִם, וְאֲרָץ צִיָּה
לְמִצְאֵי מַיִם. וַיּוֹשֵׁב שָׁם רַעֲבִים, וַיְכַוְּנוּ עֵיר מוֹשֵׁב. וַיִּזְרְעוּ שְׂדוֹת

---

rou máászé Ádojnoj, vöniflööjszov bimculo. Vájojmer vájááméd ruách
szöoro, vátörojmem gálov. Jáálu somájim jérdu shehojmojsz, náfsom
böoro sziszmojgog. Jochojgu vöjonuu kásikojr, vöchol chochmoszom
tiszbálo. Vájicáku el Ádojnoj bácár lohem, umimcukojszéhém jojciém.
Jokém szöoro lidmomo, vájehesu gáléhem. Vájiszmöchu chi jistojku,
vájánchém el möchojz chefcom. Jojdu lÁdojnoj chászdoj, vöniflööjszov
livné odom. Virojmömuhu bikhál om, uvömojsáv zökénim jöhállöluhu.
Joszém nöhorojsz lömidbor, umojcoé májim löcimoojn. Erec pöri lim-
lécho, méroász jojsvé vo. Joszém midbor láágám májim, vöerec cijo
lömojcoé mojim. Vájojsev som röévim, vájchojnonu ir mojsov. Vájizröu
szodojz vájitu chöromim, vájáászu pöri szöuvo. Vájvorchém vájirbu

---

műveit és csodáit a mélységekben. Szavára forgószeél támad, hullámok magas-
ba tornyosulnak, égnek merednek, örvénybe zuhannak – a lelkek megtorpan-
nak a vészben. Imbolyognak, tántorognak, mint részeg, minden tudományuk
csütörtököt mond. De Istenhez kiáltottak szorultságukban, s ő kivezette őket a
veszedelemből. Lecsendesítette a forgószelet, elcsitultak a hullámok. Örültek ak-
kor (a tengerészek), hogy elcsitultak (a hullámok), és elvezeti őket (Isten) vágyuk
révébe. Adjanak (tehát) hálát az Örökkévalónak szerető kegyéért és az emberek-
kel tett csodáiért. Magasztalják őt a nép gyülekezetében és a vének tanácsa előtt
áldják őt! A folyókat pusztává tette, a forrásokat sivataggá. A gyümölcsstermő
földet szikessé az ott lakók rosszasága miatt. A pusztában bővizű tavat árasztott,
a szomszédos földön forrásokat. Éhezőket telepített oda, akik várost alapítottak
lakhelyül. Mezőket vetettek be és szőlőket ültettek, amelyek gyümölcsöző ter-

וַיִּטְעוּ כְרָמִים, וַיַּעֲשׂוּ פְרִי תְבוּאָה. וַיְבָרְכֶם וַיַּרְבוּ מְאֹד,
וּבְהַמְתֶּם לֹא יִמְעִיט. וַיִּמְעֲטוּ וַיִּשְׁחוּ, מֵעֲצָר רָעָה וַיִּגְזֹן. שִׁפָּךְ
בוֹז עַל נְדִיבִים, וַיִּתְעַם בְּתֵהוּ לֹא דָרָךְ. וַיִּשְׁגַּב אֲבִיוֹן מֵעוֹנֵי,
וַיִּשֶׁם כְּצֹאן מִשְׁפָּחוֹת. יִרְאוּ יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁמְחוּ, וְכָל עוֹלָה קִפְצָה
פִּיהָ. מִי חָכָם וַיִּשְׁמַר אֵלָהּ, וַיִּתְבּוֹנְנוּ חֲסֵדֵי יְהוָה.

הקב"ה יחיד ונסתר: פתח אליהו ואמר: רבון עלמין, דאנת
הוא חד, ולא בחשבון. אנת הוא עלאה על כל עלאין, סתימא
על כל סתימין. לית מחשבה תפיסא בך כלל.

*möojd, uvhemtom loj jámit. Vájimátu vájosojchu, méojcer roo
vöjogojn. Sojféch buz ál nödivim, vájászém böszojhu loj dorech.
Vájszágév evjojn méojni, vájoszem köcojn mispochojsz. Jiru jösorim
vöjiszmocho, vöchol ávalo kofco piho. Mi chochom vájismojr éle,
vöjiszbojnönu chászdej Ádojnoj.*

פתח אליהו *Poszách Elijohu vöomár: Ribojn Olmin, döánt hu chod,
völo böchusbon. Ánt hu iloo ál kol iloin, szöszimo ál kol
szöszimin. Lész máchásovo töfisz boch klol.*

mést hoztak. Megáldotta őket és elszaporodtak, (házi) állatokban sem szenvedtek hiányt. Aztán megfogytak és meggörnyedtek az elnyomás, a gond, a baj alatt. Amikor gyalázatot zúdít az előkelőkre és úttalan pusztaságok bujdosóivá teszi őket. (De) kiemeli a szegényt a nyomorúságból, nemzetségüket szaporítja, mint a nyáját. Látják a becsületes emberek és örülnek, az álnokság pedig elnémul. Aki bölcs, jegyezze meg és gondolja végig az Örökkévaló kegyelmes tetteit!
(107. zsoltár)

פתח אליהו *Az Örökkévaló egyetlen és rejtett: Élijáhu beszélni kezdett*, és így szólott: Világok Ura, Te Egy vagy, de nem számszerű értelemben. Fenségesebb vagy minden fenséges lénynél és rejtettebb minden rejtőzőnél; a gondolat képtelen megragadni Téged.*

* **Élijáhu beszélni kezdett...** Ez a meghatározó fogalmakat taglaló kabbalisztikus szöveg, tulajdonképpen a *Tikuné Zohár* című könyv felvezetése. A szöveg, a *Zohár* szerzőjének, rabbi Simon bár Jochájnak leírásában, Élijáhu próféta, illetve más égbeli és földi bölcsék elmélkednek a világ teremtéséről és azzal kapcsolatos Isteni Szférákról. A szöveget szokás péntek délután elmondani, mivel akkor fejeződött be a hatnapos teremtés.

עַשׂר הַסְפִּירוֹת: אַנְתָּ הוּא דְאִפִּיקַת עֶשֶׂר תְּקוּנֵינָן וְקַרְיָנָן לְהוֹן
עֶשֶׂר סְפִירָן, לְאַנְהָגָא בְּהוֹן עַלְמִין סְתִימִין דְּלֹא אֶתְגַּלְיָן וְעַלְמִין
דְּאֶתְגַּלְיָן, וּבְהוֹן אֶתְכַסִּיאַת מְבַנֵי נְשָׂא.

הַקַּב"ה בַּתּוֹךְ הַסְפִּירוֹת: וְאַנְתָּ הוּא דְקָשִׁיר לּוֹן וּמִיַּחַד לּוֹן, וּבִגְיָן
דְּאַנְתָּ מְלַגְאוּ כָּל מָאן דְּאַפְרִישׁ חַד מִחֲבַרְיָה מֵאַלִין עֶשֶׂר סְפִירָן,
אֶתְחַשֵּׁב לִיָּה כְּאֵלוּ אֶפְרַשׁ בְּךָ.

סֹדֵר הַסְפִּירוֹת: וְאַלִין עֶשֶׂר סְפִירָן, אֲנוּן אֲזִלִין כְּסֻדְרָן: חַד
אַרְיָן וְחַד קֶצֶיר וְחַד בִּינוּנֵי. וְאַנְתָּ הוּא דְאַנְהִיג לּוֹן, וְלִית מָאן
דְּאַנְהִיג לָךְ לֹא לְעֵלָא וְלֹא לְתַתָּא וְלֹא מְכַל סְטָרָא.
לְבוּשֵׁין תְּקִינַת לּוֹן דְּמַנְיָהּוּ פְּרַחֲיָן נִשְׁמַתִין לְבַנֵי נְשָׂא. וְכַמְּהָ

Ánt hu döápicász ászár tikunin vökorinon löhojn ászár szöfiron,
löánhogo vöhojn olmin szöszimin dölo iszgáljon vöolmin döiszgáljon,
uvöhojn iszkösziasz mibné noso.

Vöánt hu dökosir lojn umöjáchéd lojn, uvögin döánt milögov kol
mon döáfrés chád micháuré méilén ászár szöfiron, ischásév léj köilu
áfrés boch.

Vöilén ászár szöfiron inun ozlin köszidron: chád árich, vöchád
köcir, vöchád bénuni. Vöánt hu döánhig lojn, völész mon döánhig
loch lo löélo völo löszáto völo mikol szitro.

Lövusin tökinász lojn döminájhu porchin nismoszín liuvé noso.

A tíz szféra: Te vagy az, aki megteremtette a tíz „eszközt”, amelyeket mi a tíz szefirá-nak nevezünk, és Te ezek révén irányítod a rejtett, azaz nem feltárt, valamint a feltárt világokat; és ezek segítségével rejted el Önvalód az ember elől.

Az Örökkévaló és a tíz szféra: És az is Te vagy, aki ezeket összeköti és egyesíti; s mivel Te bennük lakozol, ha valaki csorbítja e tíz szefirá egyikét a másikatól, az olyan, mintha Benned idézett volna elő sérülést.

A Szférák rendje: Ez a tíz szefirá a maga rendje szerint rendeződik egymás után: egy hosszú, egy rövid és egy közbülső. Te vagy az, aki irányítja őket, de nincs senki, aki Téged irányítana – sem felülről, sem alulról, sem semelyik oldalsó irányból.

Te felruháztad őket, és e ruházatokból ömlenek ki a lelkek az emberekbe. Testeket alkottál az emberek számára, és ezeket nevezzük „testeknek”, megkülönböztetendő az őket borító ruházatoktól.

גופין תקינת לון דאתקריאו גופין לגבי לבושין דמכסין עליהון.

עשר הספירות: ואתקריאו בתקונא דא: חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא, תפארת גופא, נצח והוד תריין שוקין, יסוד סיומא דגופא אות ברית קדש, מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה, חכמה מוחא איהו מחשבה מלגאו, בינה לבא ובה הלב מבין. ועל אלין תריין כתיב הנסתרות ליהוה אלהינו. כתר עליון איהו כתר מלכות, ועלה אתמר: מגיד מראשית אחרית, ואיהו קרקפתא דתפילין.

הכוח האלוקי שבספירות: מלגאו איהו שם מה (כזה: יו"ד ה"א

Vöchámo gufin tökinász lojn döiszkörihu gufin lögábé lövusin dimchászjon áléhojn.

Vöiszkörihu böszikuno do: Cheszed dörojo jömino; Gövuro dörojo szmolo; Tiferesz gufo; Necách vöHod töréjn sokin; Jöszozd szijumo dögufo, ojsz brisz kojdes; Málchusz pe tojro söböál pe korinon lo; Chochmo mojcho ihu máchásovo milgov; Bino libo uvo hálév mévin. Vöál ilén törén ksziu: hánisztorojsz lÁdojnoj Elojhénu. Keszer eljon ihu keszer málchusz, vöálél itmár: mágid mérésisz áchárisz, vöihu kárkáfto ditfilin.

Milögov ihu sém má, döihu ojrách ácilusz, vöihu sákju döilono bidrojoj vöánpoj, kömájo döáské löilono vöiszrábé böháhu sákju.

A tíz Szféra felsorolása: E ruházatok pedig a következő módon jellemezhetők: Cheszed (Jóság) – a jobb kéz; Gövuro (Erő, illetve Szigor) – a bal kéz; Tiferesz (Szépség, illetve Könyörtület) – a törzs; Necách (Győzelem, illetve Állhatatosság) és Hojd (Ragyogás, illetve Alázatosság) – a két comb; Jöszojd (Alapzat, illetve Kötődés) – a törzs alja, a szent Szövetség jele; Málchusz (Királyság) – a száj; amelyet a Szóbeli Tannak is nevezünk; Chochmo (Bölcsesség) – az agy, azaz a benne születő gondolatok; Bino (Értelem) – a szív, melynek révén a szív megért; az utóbbi két szférát illetően pedig írva van (5Mózes 29:28.): „Az elrejtett dolgok az Örökkévalóé, a mi Istenünké”; a mennyei Keszer (Korona) a királyság koronája, amelyel kapcsolatban pedig ez áll az Írásban (Jesájá 46:10.): „Már a kezdet kezdetén megmonda, mit hoz a vég”; és a koponya az [amelyre] a tfilin-t [helyezzük].

Az isteni erő a szférákban: Benne a „Má” Név [melynek számértéke] negyvenöt (ily módon leírva: יר"ד ה"א וא"ו ה"א), amely az ácilut (kiáradás) útja; ez

וְאִי הָא, דְּאִיְהוּ אַרְחָ אַצִּילוֹת, וְאִיְהוּ שְׁקִיּוֹ דְאִלְנָא בְּדְרוּעוּי
וְעִנְפוּי, כְּמִיָּא דְאִשְׁקִי לְאִלְנָא וְאִתְרַבִּי בְּהוּא שְׁקִיּוֹ.
רְבוֹן עַלְמִין, אֲנַתְּ הוּא עֲלֵת הָעֲלוֹת וְסִבַּת הַסְּבוֹת, דְּאִשְׁקִי
לְאִלְנָא בְּהוּא נְבִיעוּ, וְהוּא נְבִיעוּ אִיְהוּ כְּנִשְׁמַתָּא לְגוּפָא,
דְּאִיְהִי חַיִּים לְגוּפָא. וּבְךָ לֵית דְּמִיּוֹן וְדִיוֹקְנָא מְכַל מַה דְּלִגְנָאו
וְלִבְרָ.

מהנבראים נכיר את הספירות: וּבְרַאתְּ שְׁמִיָּא וְאַרְעָא, וְאַפִּיקַת
מְנַהוֹן שְׁמִשָּׁא וְסִיְהָרָא וְכוֹכְבֵיָּא וּמְזֻלֵיָּא, וּבְאַרְעָא אִילְנִין
וְדִשְׁאִין וְגִנְתָּא דְּעַדְן וְעִשְׂבִין וְחִיּוֹן וְכַעֲרִין וְעוֹפִין וְנוּנִין וְכַנִּי
נְשָׂא, לְאַשְׁתְּמוּדְעָא בְּהוֹן עַלְאִין, וְאִיךְ יִתְנַהֲגוּן עַלְאִין וְתַתְּאִין,
וְאִיךְ אֲשְׁתְּמוּדְעָאן עַלְאִי מִתְתַּאֲי, וְלֵית דִּידַע בְּךָ כָּלְל.

*Ribojn olmin, ánt hu ilász hoilojsz vöszibász hászibojsz, döáské
löilono böháhu növiu; vöháhu növiu ihu könismoszo lögufo, döihi
chájim lögufo. Uvoch lész dimjojn vödijojkno mikol má dilgouv ulövor.*

*Uvroszo sömájo vöáro, vöápiász minöhojn simso vösziháro vö-
chojchvájo umázolájo; uvöáro ilonin vödisin vöginszo döÉden vöiszbin
vöchéjvon uvöirin vöjofin vönunin uvöné noso; löistömojdo böhojn
iloin, vöéch jisznáhágun iloin vöszátain, vöéch istömojdon iloé mi-
tátoé, völész döjodá boch klol.*

öntözi a [szférák] Fáját, annak ágait és gallyait, akár a víz, amely táplálja a fát, s az ennek köszönhetően növekedik, fejlődik.

Világok Ura, Te vagy az okok okozója és az eredmények előidézője, aki e forrás révén öntözöd a Fát; és e forrás olyan, mint testnek a lélek, mely életet ad neki. Benned mindazonáltal nincsen semmi, ami rokonítható vagy hasonlítható lenne bármilyen belső vagy külső dologhoz.

A Szférák nyoma a teremtményekben: Te teremtetted a mennyet és a földet és vontad elő belőlük a napot, a holdat, a csillagokat és a bolygókat; a földön pedig – a fákat, a fűnövényzetet, Éden Kertjét, a többi növényt, a vadállatokat, a barmokat, a halakat és az embert, hogy rajta keresztül hirdesd a Mennyei Birodalom [fenséges eszméit]. Hogy miképpen működnek a felsőbb és alsóbb világok, és hogy a magasabb világok miképpen ismerhetők meg az alacsonyabbak révén – Téged azonban senki sem ismerhet meg.

הקב"ה נעלה ומופשט: ובר מַנְדָּ לִית יְחֻדָּא בְּעֻלְאֵי וְתַתְּאֵי,
וְאַנְתָּ אֲשַׁתְּמוּדַע עֲלַת עַל כְּלָא וְאָדוֹן עַל כְּלָא. וְכַל סְפִירָא אִית
לָהּ שֵׁם יְדִיעָא, וּבְהוֹן אֲתַקְרִיאוּ מְלֻאֲכֵיא. וְאַנְתָּ לִית לָךְ שֵׁם
יְדִיעָא, דְּאַנְתָּ הוּא מְמִילָא כָּל שְׁמֵהֶן, וְאַנְתָּ הוּא שְׁלִימוּ דְכְּלֵהוּ.
וְכַד אַנְתָּ תְּסַתְּלַק מְנִיְהוּ, אֲשַׁתְּאֲרוּ כְּלֵהוּ שְׁמֵהֶן כְּגוּפָא בְּלָא
נְשַׁמְתָּא.

אַנְתָּ הוּא חַכִּים וְלָא בְּחַכְמָה יְדִיעָא, אַנְתָּ הוּא מִבִּין וְלָא בְּבִינָה
יְדִיעָא, לִית לָךְ אֲתֵר יְדִיעָא. אֲלָא לְאֲשַׁתְּמוּדַע תּוּקְפִין וְחִילְךָ
לְבַנֵּי נְשָׂא, וְלֹאֲחֻזָּא לֹון אִיךָ מְתַנְהֵג עֲלֵמָא בְּדִינָא וּבְרַחֲמֵי,
דְּאִית צְדָקָא וּמְשַׁפֵּט כְּפּוּם עוֹבְדֵיהוֹן דְּבַנֵּי נְשָׂא.

*Uvár minoch lész jichudo böiloé vöszátoé, vöánt istömojdo ilász
ál kojlo vöödojn ál kojlo. Vöchol szfiro isz lo sém jödio, uvöhojn isz-
köriu málochájo. Vöánt lész loch sém jödio, döánt hu mömálé chol
sömohon, vöánt hu sölimu döchulhu. Vöchád ánt tisztálék minájhu,
istoáru kulhu sömohon kögufo bölo nismoszo.*

*Ánt hu chákim völo böchochmo jödio; ánt hu mévin völo bövino
jödio; lész loch ászár jödio. Elo löistömojdo tukfoch vöchéloch livné
noso, ulöácházoo lojn éch misznáhég olmo bödino uvöráchámé; döisz
cedek umispot köfum ojvdéhojn divné noso.*

*Az Örökkévaló elvonatkoztatottsága: Nélküled nem létezik egység a ma-
gasabb és az alacsonyabb világokban, és Téged mindenki úgy ismer, mint min-
den dolgok Okát és minden dolgok Urát. Minden szefirá-nak van egy külön-
leges Neve és az angyalokat is ezek a nevek jelölik. Neked mindazonáltal nin-
csen egyetlen különleges Neved, mivel Te Magad áthatod az összes Nevet, és
Te teszed őket tökéletessé. Amikor visszahúzódsz belőlük, a Nevek olyanná lesz-
nek, mint a lélek nélkül hagyott testek.*

*Bölcs vagy, de bölcsességed fajtája azonosíthatatlan; megértesz mindent,
de értelmed fajtája azonosíthatatlan; nincs egyetlen adott hely, ahol tartózkod-
nál. [Felöltöztetted Magad a szférák-ba] csak hogy megismertesd az emberrel
hatalmadat és erődét és hogy megmutasd neki, hogyan lehet törvény és könyö-
rület révén kormányozni a világot – mert létezik igazság és méltányosság, ame-
lyekben minden ember cselekedetei alapján részesül.*

דין איהו גבורה, משפט עמוּדא דאמְצַעִתָא, צֶדֶק מְלִכוּתָא
קְדִישָׁא, מאֲזִנִי צֶדֶק תְּרִין סְמִכֵי קְשׁוּט, הִינּוּ צֶדֶק אוֹת בְּרִית
קוּדֶשׁ. כֹּלָא לְאַחְזָאָה אִיךְ מִתְנַהֵג עֲלֵמָא, אֲבָל לֹאוּ דְאִית לָךְ
צֶדֶק יְדִיעָא, דְאִיהוּ דִין וְלֹא מְשַׁפֵּט יְדִיעָא, דְאִיהוּ רַחֲמֵי וְלֹא
מִכָּל אֲלִין מִדּוֹת כָּלֵל.
בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

יְדִיד נְפֶשׁ אָב הֶרְחֵמְנוּ, מְשׁוּךְ עֲבָדְךָ אֵל רְצוּנְךָ. יְרוּן עֲבָדְךָ

*Din ihu gövuro, mispot ámudo döemcoiszo, cedek málchuszo
kádiso, mojzné cedek törén számché kösojt, hin cedek ojsz brisz
kojdes. Kojlo löáchozoo éch misznáhég olmo, ávol láv döisz loch
cedek jödio, döiho din völo mispot jödio, döihu ráchámé völo mikol
ilén midojsz klol.*

Boruch Ádojnoj löojlom omén vöomén.

יְדִיד נְפֶשׁ Jödid nefes ov horáchámon, mösojch ávdöcho el röcojne-

A törvény a gövuro (szigor, erő); a méltányosság a középső oszlop; az igazságosság a szent málchusz (királyság); az igazságosság két mérlegserpenyője az igazság két támasza; az igazságosság hin-je (mértéke) a szent Szövetség jele. Mindez azért, hogy megmutasd, hogyan irányítod a világot, de ez nem jelenti azt, hogy Te egy megismerhető igazságosság birtokában vagy – ami a törvény, sem pedig egy megismerhető méltányosság birtokában – ami a könyörület, és [hasonlóképp] a fentebbi attribútumok egyike sincs megismerhető formában a birtokodban.

Isten mindörökké áldott! Ámén, ámén!

(Tikuné Zohár, Bevezetés II.)

יְדִיד נְפֶשׁ Lelkem kedveltje,*irgalmas Atya, vedd szolgádat szolgálatodba!

* **Lelkem kedveltje...** Rabbi Eliezer Ázikri, a XVI. században Erec Jisráélban élt kabbalista, a *Széfer Chárédim* szerzője írta ezt a költeményt, amelyben allegorikusan mutatja be Isten és Izrael népének szeretetét-szerelmét, illetve a lélek és Isten közeli kapcsolatát adja kifejezésre. Azért szokás ezt a szombat beállta előtt elmondani, mert ezzel akarjuk megerősíteni a lélek tiszta mióváltát, és segíteni abban, hogy a hétköznapon esetleg lelkünkre ragadt vétkek ne zavarjanak bennünket a szombati spirituális pihenésben.

כְּמוֹ אֵיל, יִשְׁתַּחֲוֶה אֶל מוֹל הַדָּרֶךְ. יַעֲרֹב לוֹ יְדִידוֹתֶיךָ, מִנְפֹת
צוּף וְכָל טָעַם.

הַדוּר נֶאֱהָ זִיו הָעוֹלָם, נִפְשֵׁי חוֹלַת אֶהְבֶּתְךָ. אֲנֵא אֶל נֶא רִפֵּא
נֶא לָהּ, בְּהִרְאוֹת לָהּ נַעַם זִינְךָ. אִז תִּתְחַזֵּק וְתִתְרַפֵּא, וְהִיִּתְהָ לָהּ
שְׂמִיחַת עוֹלָם.

וְתִיק יִהְמוּ רַחֲמֶיךָ, וְחוּסָה נֶא עַל בֶּן אֶהוּבְךָ. כִּי זֶה כַּמָּה
נִכְסוּף נִכְסַפְתִּי, לְרְאוֹת בְּתַפְאֲרַת עֲזֶךָ. אֵלֶּה חֲמֻדָּה לְבִי, וְחוּסָה
נֶא וְאֵל תִּתְעַלֵּם.

הַגְּלֶה נֶא, וּפְרוֹס חֲבִיבֵי עָלִי, אֶת סִכַּת שְׁלוֹמְךָ. תֵּאִיר אֶרְצֶךָ
מִכְבוֹדְךָ, נִגְלֶה וְנִשְׂמַחָה בְּךָ. מֵהָר אֶהוּב, כִּי בָּא מוֹעֵד, וְחִנְנוּ
כִּימֵי עוֹלָם.

cho. Joruc ávdöcho kmoj ájol, jistácháve el mul hádorecho. Jeeráv loj jödidojszecho, minojfesz cuf vöchol toám.

Hodur noe ziv hoojłom, náfsi chojlász áhávoszecho. Ono Él no rőfo no lo, böhárojsz lo nojám zivecho. Oz tiszcházék vösziszrápé, vöhojszo lo szimchász ojłom.

Voszik jehemu ráchámecho, vöchuszno no ál bén áhuvecho. Ki ze kámo nicszozjf nicszáfti lirojsz bösziferesz uzecho. Éle chomdo libi, vöchuszno no vöál tiszálom.

Higole no ufrojsz cháviivi oláj esz szukász sölójmecho. Toir erac mikvojdecho, nogilo vönizmöcho boch. Máhér ohuv ki vo mojed, vöchonénu kimé ojłom.

Hadd siessen szolgád őzhöz hasonlóan arcára borulni fenséges házadban! Akkor élvezi majd a te szívességed, jobban, mint lépesmézt vagy más csemegéket.

Mily szépen is ragyog a világnak fénye! Lelkem a Te szereteted után epedne. Kérlek, jó Istenem, légy Te gyógyítója, hogy szép ragyogásod szemével láthassa! Meg is gyógyul attól, erőre is kap majd, örökké örülhet a Te jóságodnak.

Kezdetől Való, keltsd fel irtalmadat, szánd meg hamarosan szeretett fiadat! Hisz már annyi éve vágyva vágyakozom meglátni egyhamar dicső hatalmadat! Erre, erre vágyik mindig csak a szívem, imámtól ne zárkózz el, és szánj meg már engem!

Jelenj meg, kedvesem, borítsd rám békéd sátrát, ragyogja be dicsfényed a világ négy sarkát! Hadd örüljünk mind, és hadd vigadjunk benned, ideje már, hogy kimutasd a Te szereteted, örökké légy kegyes hozzánk!

A Szentélybeli szertartások* • סדר הקרבנות

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, אֶת קַרְבְּנֵי לַחֲמֵי רִיחַ נִיחַחֵי, תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ. וְאָמַרְתָּ לָהֶם, זֶה הָאֵשֶׁה אֲשֶׁר תִּקְרְבוּ לַיהוָה, כִּכְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה תַמִּימִם, שְׁנַיִם לַיּוֹם, עַל־הָ תַמִּיד. אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר, וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבָּיִם. וְעִשְׂרִית הָאִיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה, בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן כֶּתִית רְבִיעֵת הַהֵינֶן. עֲלֹת תַמִּיד הָעֲשִׂיָה בֶּהָר סִינַי, לְרִיחַ נִיחַח אֵשֶׁה לַיהוָה. וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת הַהֵינֶן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד, בְּקֹדֶשׁ הַסֹּדֵף שְׁכַר לַיהוָה. וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה

וידבר Vájdábér Ádojnoj el Mojse lémojr. Cáv esz bönéj Jiszroél vöömárto áléhem, esz korboni láchmi löisáj, réách nichojchi tismöru löhákriv li bömojódoj. Vöömárto lohem, ze hoise áser tákrivu lÁdojnoj, kuoszim böné sono szömimim, snájim löojm, ojlo szomid. Esz hákevesz echod táásze vábojker, vöész hákevesz háséni táásze béjn hoárbojim. Váászirisz hoéjfo szojlesz lömincho, bölulo bösemen koszisz röviisz háhin. Ojlász tomid, hoászujo böhár Szináj löréách nichójách ise lÁdojnoj. Vöniszkoj röviisz háhin lákevesz hoechod, bákojdes hászééh neszech séchor lÁdojnoj. Vöész hákevesz háséni táásze béjn hoárbojim,

---

וידבר Majd így szólt az Örökkévaló Mózeshez: „Parancsold meg Izrael fiainak, mondd nekik: ügyeljeteK arra, hogy a nekem járó, jó illatú tűzáldozatot, kenyeret, időben áldozzák fel! Ezt mondd nekik: a tűzáldozat, amelyet az Örökkévalónak áldoztok, naponta két egyéves, ép bárány, állandó égőáldozatul. Az egyik bárányt reggel készítsd el, a másikat meg estefelé! Lisztáldozatnak pedig egytized éfá finomlisztet, egynegyed hin préselt olajjal keverve. Ez a mindennapi égőáldozat, mint a Szináj-hegynél csinálták, jó illatú tűzáldozat az Örökkévalónak. Italáldozata pedig egynegyed hin mindegyik bárányhoz: a Szentélyben öntsék ki a részegítő italból készült italáldozatot az Örökkévaló

---

* **A Szentélybeli szertartások** rövid említése a zsidó szellemiség folytonosságát sugallja. Mint egy 2000 éve nincs Szentély, és szünetel az áldozatok bemutatása, de várjuk, hogy mindez „már holnap”, a Messiás eljövetelel felújuljon. Ezért készen kell állnunk arra, amikor ez bekövetkezik.

בֵּין הָעֶרְבָּיִם, כְּמִנְחַת הַבֶּקָר וּכְנִסְכּוֹ תַעֲשֶׂה, אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה.

וְשַׁחַט אֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לְפָנַי יְהוָה, וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֲרֵן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמּוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב.

אַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַקְטִירוֹ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קִטְרֵת הַסַּמִּים בְּזֶמֶן שְׁבִיט הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קָיָם, כְּאֲשֶׁר צִוִּית אֹתָם עַל יַד מֹשֶׁה נְבִיאָךְ, כִּכְתוּב בְּתוֹרָתְךָ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה, קַח לָךְ סַמִּים, נֹטֶף וְשַׁחֲלֵת וְחֹלְבָנָה, סַמִּים, וְלִבְנֵה זָפָה, בַּד בְּבַד יִהְיֶה. וַעֲשִׂיתָ אֹתָהּ קִטְרֵת רֶקַח מֵעֵשֶׂה

---

köminchász hábojker uchöniszkoj táásze, isé réách nichojách lÁdojnoj.
Vösochát ojszoz ál jerech háimizbéách cofojno lifné Ádojnoj, vö-zorku böné Áhárojñ hákojhanim esz domoj ál háimizbéách szoviv.

אתה הוא Áto hu Ádojnoj Elojhénu sehiktiru ávojszénu löfonecho esz kötojresz hászámim bizmán sebész hámikdos hojo kájom, kááser civiszo ojszom ál jád Mojse növiecho kákoszuv beszojroszecho: Vájojmer Ádojnoj el Mojse, kách löcho számim, notof uschélesz vöchelböno, számim, ulövojno záko, bád bövád jihje. Vöosziszo ojszo kötojresz rojkách máászé rojkéách, mömuloch tohojr kojdes. Vöso-

---

számára! A másik bárányt estefelé készítsd el, olyan liszt- és italáldozattal, mint reggel, jó illatú tűzáldozatul az Örökkévalónak!”

Az Oltár északi oldalán kell levágni [az áldozati állatot], az Örökkévaló színe előtt. Áron leszármazottai, a kohaniták pedig öntsék a vért körös-körül az Oltárra.

(4Mózes 28:1–8., 3Mózes 1:11.)

אתה הוא Te vagy Örök Istenünk, aki előtt őseink füstölögtették az illatos tömjént, mikor még állt a Szentély, ahogyan elrendelted Mózes prófétád által, mint Tórádban is írva van:

„Így szólt az Örökkévaló Mózeshez: Végy illatszereket, és pedig gyantát, bo-rostyánt és mézgát, fűszereket és tiszta tömjént egyenlő mértékben! Készíts belőlük füstölőszer-keveréket, ahogy a tömjénkészítő keveri, sóval elegyítve, hogy,

רוקח, מִמְלַח טָהוֹר קָדֵשׁ. וְשַׁחֲקֵת מִמְנָה הֶדֶק, וְנִתְתָּה מִמְנָה
לְפָנַי הָעֵדֹת בְּאֵהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אֹנֶעַד לְךָ שָׁמָּה, קָדֵשׁ קְדָשִׁים
תִּהְיֶה לָכֶם.

וְנֹאמַר: וְהִקְטִיר עָלָיו אֶהְרֹן קְטֹרֶת סַמִּים, בְּבִקְרָב בְּבִקְרָב
בְּהִיטִיבוֹ אֶת הַנִּרְתָּה יִקְטִירְנָהּ. וּבִהְעֵלֶת אֶהְרֹן אֶת הַנִּרְתָּה בֵּין
הָעֲרֻבִים יִקְטִירְנָהּ, קְטֹרֶת תָּמִיד לְפָנַי יִהְיֶה לְדֹרֹתֵיכֶם.

תָּנוּ רַבָּנָן: פְּטוּם הַקְטֹרֶת כִּי צַד, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשֵׁשִׁים וְשִׁמוֹנָה
מָנִים הֵיוּ בָּהּ: שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשֵׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחֲמָה,
מְנָה לְכָל יוֹם, פָּרַס בְּשַׁחֲרִית וּפָרַס בֵּין הָעֲרֻבִים, וְשִׁלְשָׁה מָנִים
יִתְרִים, שְׁמֵהֶם מְכַנִּים כִּהֵן גְּדוֹל מְלֵא חֲפָנָיו בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים

---

*chákto mimeno hodék, vönoszáto mimeno lifné hoédusz böojhel
mojéd áser ivoéd löcho somo, kojdes kodosim tihje lochem.*

*Vöneemár: vöhiktir olov Áhárojn kötojresz számmim, bábojker bá-
bojker böhétivoj esz hánéjrojsz jáktireno. Uvöháálojsz Áhárojn esz
hánéjrojsz bén hoárbájim jáktireno, kötojresz tomid lifné Ádojnoj
lödojrojszéchem.*

תנו רבנן *Tonu Rábonon: Pitum háktojresz kéjcad, sölojs méojsz
vösisim usmojno monim hoju vo. Solojs méojsz vösisim
vöchámiso köminján jomojsz háchámo, mone lechol jojm, prász bö-*

---

tiszta és szent legyen! Aztán zúzd össze jó erősen, és tégy belőle a Frigyláda
elé, amely a Gyülekezés Sátorában van, ahol megjelenek neked: igen szent le-
gyen az nektek!”

Az is írva van: „Füstölögtessen rajta Áron illatos tömjént reggelenként! Ami-
kor elrendezi a Menóra mécseseit, akkor füstölögtesse el! Aztán amikor estefelé
meggyújtja Áron a Menórát, akkor is füstölögtesse el a mindennapi tömjént az
Örökkévaló előtt, nemzedékeken keresztül!”

(2Mózes 30:34–36.; 30:7–8.)

תנו רבנן *Bölcsaink meg így tanították: Hogyan kellett összeállítani a füstölőszert?
Háromszázhatvannyolc máne volt a súlya: háromszázhatvanöt a
napév napjai szerint, minden napra egy máne, fele reggelre és fele estére, és*

וּמְחִזְיָרָם לְמַכְתָּשֶׁת בְּעָרֵב יוֹם הַכַּפּוּרִים, וְשׁוֹחֲקֵן יָפָה יָפָה כְּדִי
 שְׁתֵּהֵא דָקָה מִן הַדָּקָה. וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִים הָיוּ בָּהּ, וְאֵלוּ הֵן:
 א. הַצָּרִי, ב. וְהַצְּפָרֶן, ג. הַחֲלָבְנָה, ד. וְהַלְּבֹנָה, מִשְׁקֵל שְׁבַעִים
 שְׁבַעִים מָנָה, ה. מוֹר, ו. וּקְצִיעָה, ז. שְׁבֶלֶת גֵּרֶד, ח. וְכֹרֶם, מִשְׁקֵל
 שְׁשֵׁה עָשָׂר שְׁשֵׁה עָשָׂר מָנָה: ט. הַקֶּשֶׁט שְׁנַיִם עָשָׂר, י. קְלוּפָה
 שְׁלֹשָׁה, יא. וּקְנָמוֹן תְּשַׁעַה. בְּרִית פְּרָשִׁינָה תְּשַׁעַה קֶבֶץ,
 יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקֶבֶץ תְּלָתָא, וְאִם אֵין לֹ יֵין קַפְרִיסִין,
 יִמְבִּיא חֲמַר חֲנֹרִין עֲתִיק. מְלַח סְדוּמִית רַבַּע, מַעֲלָה עֶשֶׂן כָּל
 שְׁהוּא. רַבִּי נִתָּן הַבְּבִלִי אוֹמֵר: אֵף כַּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שְׁהוּא. וְאִם
 נִתָּן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ, וְאִם חֶסֶר אַחַת מִכָּל סַמָּנֵיהָ חֵיב מִתָּהּ.

sáchárisz ufrász béjn hoárbojim, uslojso monim jöszérim, seméhem máchnisz kojhén godojl möloj chofnov böjojm hákipurim umácháziron lömáchtestesz böerev jojm hákipurim, vösojchákon jofe jofe ködej setöhé dáko min hádáko. Vöáchád oszor számonim hoju vo, vöélu hén: 1) hácori, 2) vöhácipojren, 3) háchelböno, 4) vöhálóvojno, miskál sivim sivim mone, 5) mojr, 6) ukcio, 7) sibojlesz nérd, 8) vöchárkojm, miskál siso oszor siso oszor mone, 9) hákojst sném oszor, 10) kilufo sölojso, 11) vökinomojn tiso. Bojrisz kársino tiso kábin, jéjn káfriszin szöin töloszo vökábin töloszo, vöim éjn lo jéjn káfriszin mévi chámár chivárjon átik. Melách szödojmisz rojuvá, máále oson kol sehu. Rábi

még három máne, amiből a főpap vett tele marokkal az Engesztelés napján. Előző nap mozsárba tette, és alaposan megtörte, hogy a finomnál is finomabb legyen. Tizenegyféle illatszer* volt benne, és pedig hetven-hetven máne 1) balsam, 2) szegfűszeg, 3) mézga és 4) tömjén; tizenhat-tizenhat máne 5) mirha, 6) cassiahéj, 7) nárdusszár és 8) sáfrány, 9) tizenkét kávu kosztusz, 10) három kávu illatos növényhártya, 11) kilenc kávu fahéj. Kilenc kávu szappanfű, három szóá és három kávu ciprusi bor – ha nem találtak ciprusi bort, fehér óbort vettek –, negyed máne szodomain só, egy kevés füstkeltő. A babilóniai rabbi Nátán azt mondta: egy kevés Jordán-parti pálmárügyet is tettek bele. Aki mézet tett bele, elrontotta, s aki kihagyott belőle egy fűszert, halált érdemelt.

* **Tizenegyféle illatszer...** A tömjén összetevőinek azonosítása feltételezésen alapszik. A mennyiségek viszont ismertek: Máne: kb. 450 g; Hin (fél szóá): kb. 4,15 l; Kávu: kb. 1,38 l; Iszáron (egy-tized éfá): kb. 2,5 l; Éfá (3 szóá): kb. 24,9 l; Log: kb. 0,35 l; Szóá (6 kávu): kb. 8,3 l

רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הִצְרִי אֵינּוּ אֶלָּא שְׂרָף הַנוּטֵף מֵעֲצֵי הַקֶּטֶף. בְּרִית כְּרִשְׁיָנָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפְרוֹן, כְּדִי שֶׁתְּהֵא נָאֵה. יֵינן קִפְרִיסִין שֶׁשׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפְרוֹן, כְּדִי שֶׁתְּהֵא עֲזָה. וְהֵלֵא מִי רַגְלִים יָפִין לָהּ, אֶלָּא שְׂאִין מִכְּנִיסִין מִי רַגְלִים בְּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכְּבוֹד.

תַּנְיָא רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר: כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק אוֹמֵר: הֲדַק הֵיטֵב, הֵיטֵב הֲדַק, מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יִפְּהַ לְבָשָׁמִים. פְּטָמָה לְחֻצָּאִין כְּשֶׁרָה, לְשֶׁלִישׁ וְלִרְבִיעֵ לֹא שִׁמְעָנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: זֶה הַפְּלֵל: אִם כְּמִדְתָּהּ, כְּשֶׁרָה לְחֻצָּאִין, וְאִם חִסֵּר אַחַת מִכָּל סְמָנֶיהָ, חֵיב מִיתָהּ.

תַּנְיָא בַר קַפְרָא אוֹמֵר: אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשֶׁבַעִים שָׁנָה הִיָּתְהָ

Noszon hábávli ojmér, áf kipász hájárdén kol sehi. Vöim noszán bo dúvs pöszoło, vöim chiszár áchász mikol számoneho chájov miszo.

רבן שמעון Rábon Simon ben Gámliél ojmér: hácori éjnoj elo szörof hánojtéf möácé háktof. Bojrisz kársino sesofin bo esz hácipojren, ködé setöhé noo. Jéjn káfriszin sesojrin boj esz hácipojren, ködej setöhé ázo. Váháloj méj ráglájim jofin lo, elo söéjnj máchniszin méj ráglájim bámikdos mipné hákovojd.

Tánjo rábi Noszon ojmér: Kösehu sojchék ojmér: hodék hétév, hétév hodék, mipné söhákojl jofe lábösomim. Pitmo láchácoin köséro, lislis vöilirviá loj sománu. Omár rábi Jöhudo: ze háklol: im kömidoszo köséro láchácojin, vöim chiszár echod mikol számoneho, chájov miszo.

רבן שמעון Rábán Simon ben Gámliél így vélekedett: a balsam nem más, mint a gyanta, amely a fákból cseppen. A szappanfűvel bedörzsölik a szegfűszeget, hogy tetszetős legyen. Aztán ciprusi borba áztatják, hogy erős illata legyen. Erre a vizelet is jó lenne ugyan, csakhogy nem illenék vizeletet vinni a Szentélybe.

Mint tanították, rabbi Nátán azt mondta: aki órli [a fűszereket], közben ezt mondogatja: „Finomra törd, törd finomra!” A hangos szó ugyanis jót tesz a fűszernek. Ha csak a fele mennyiséget készítették, az rendben volt. Ha harmadrészét vagy negyed részét, arról nincs hagyományunk. Rabbi Jehudá így döntött: ha a súlyarány megmarad, fele mennyiség is megfelel, de aki kihagy belőle bármely fűszert, halált érdemel.

תניא Mint tanították, Bár Kápára azt mondta: talán hatvan-hetven évig tartott,

בָּאָה שֶׁל שִׁירִים לְחֻצָּאִין. וְעוֹד תִּנִּי בַר קַפְרָא: אֵלֹו הִיָּה נוֹתֵן
בָּהּ קוֹרְטוֹב שֶׁל דְּבִשׁ, אֵין אָדָם יְכוֹל לְעַמֵּד מִפְּנֵי רִיחָהּ. וְלָמָּה
אֵין מְעַרְבִין בָּהּ דְּבִשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה: כִּי כָּל שָׂאֵר וְכָל
דְּבִשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לַיהוָה.

(Háromszor:) יהוה צְבָאוֹת עִמָּנוּ, מְשַׁנֵּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סְלָה.
(Háromszor:) יהוה צְבָאוֹת, אֲשֶׁרִי אָדָם בֵּיטַח בָּךְ. יהוה
הוֹשִׁיעָה, הַמְלִיךְ יַעֲנֵנוּ בַיּוֹם קְרָאָנוּ.

[אֲתָהּ סֹתֵר לִי, מִצָּר תִּצְרֵנִי, רְנִי פִלֵט תְּסוֹבְבֵנִי סְלָה.] וְעַרְבָהּ
לַיהוָה מִנַּחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדָמֹנִיּוֹת.

Tánjo Bár Káporo ojmér: Áchász lösisim oj lösivim sono hojszo
voo sel sirájim löchácoin. Vööjd toné Bár Káporo: Ilu hojo
nojszén bo kojrtov sel duás, éjn odom jochol láámojd mipné récho.
Völomo éjn möorvin bo duás, mipné söháTojro omro: Ki chol szöojr
vöchol duás loj száktiru mimeno ise láÁdojnoj.

(Háromszor:) Ádojnoj Cövoosjz imonu, miszgov lonu Elojhé Jáákojz
szelo. (Háromszor:) Ádojnoj Cövoosjz, ásré odom bojtéách boch. (Há-
romszor:) Ádojnoj hojsio, háMelech jánéjnu vöjojm korénu.

אתה סתור [Áto szészer li micár ticréni roné fálét töszöjövéni szelo.]
Vöorvo láÁdojnoj minchász Jöhudo viJrusolojim kimé oj-
lom uchsonim kádmojnijosjz.

míg összegyűlt annyi maradék a füstölőszerből, ami a fele mennyiséget kitette.
Azt is mondta Bár Kápára: ha egy csepp mézet tettek volna bele, rendkívül jó
illata lett volna. S miért nem tettek bele mézet? Mert a Tóra azt mondta (3Mó-
zes 2: 11.): kovászból vagy mézből ne égessetek tűzáldozatot az Örökkévalónak!
(Talmud, Krétot 6a. és Jeruzsálemi Talmud, Jomá 4–5. alapján)

(Háromszor:) A Seregek Ura velünk van, Jákob Istene az erősségünk mind-
örökké! (Háromszor:) Seregek Ura, boldog, aki Benned bízik! (Háromszor:)
Örökkévaló, segíts meg, Urunk hallgass meg minket, amikor Hozzád fordulunk!

אתה סתור [Te vagy menedékem, kimentesz a bajból, mindörökké körülveszel
a menekülés örömevel!] És oly szívesen veszi majd az Örökkévaló
Júda és Jeruzsálem áldozatait, mint valaha, a régi időkben.

(Zsoltárok 46:8., 84:13., 20:10., 32:7., Máláchi 3:4.)

אָנאַ, בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינְךָ, תִּתִּיר צְרוּרָה.
קִבַּל רַחֲמֵי עַמְּךָ, שְׂגִבְנוּ, טְהַרְנוּ, נוֹרָא.
נָא גְבוּר, דּוֹרְשֵׁי יְחֻדְךָ, כְּכַבַּת שְׁמֶרֶם.
בָּרַכְס, טְהַרֶם, רַחֲמִים, צְדֻקְתְּךָ תְּמִיד גְּמִלֶם.
חֲסִין קְדוֹשׁ, בָּרַב טוֹבְךָ נְהַל עֲדָתְךָ.
יְחִיד גְּאֵה, לְעַמְּךָ פְּנֵה, זוֹכְרֵי קְדְשֶׁתְךָ.
שׁוֹעֲתֵנוּ קִבַּל וּשְׁמַע צַעֲקוֹתֵנוּ, יוֹדַע תַּעֲלָמוֹת.
בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

Sok közösség itt kezdi a Mincha délutáni imát

אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ, עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה. אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂכֻכָה לוֹ,
אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁיֵהוּה אֱלֹהָיו.

כַּח אַנַּא Ono, böchojách gödulász jömincho, tátir cöruro.

Kábél rinász ámöcho, száguvénu, táhárénu, nojro,

No gibojr, dojrséj jichudcho, kövouász somré.

Borchém, táhárém, ráchámém, cidkoszoch tomid gomlém.

Chászin kodojs, böroju tuucho náhéł ádoszecho.

Jochid géé, löámcho pöné, zojchréj ködusoszecho.

Sávoszénu kábél usmá cáákoszénu, jojdéá táálumojsz.

Boruch sém kövojd málchuszozj löojlom voed.

אֲשֶׁרִי Ásréj jojsvé vészecho, ojd jöhálölucho szelo. Ásréj hoom se-
kocho loj, ásré hoom seÁdojnoj Elojhov.

כַּח אַנַּא Kérünk, oldd fel* a megkötözöttet nagy erős jobboddal,

Félelmetes, fogadd néped dalát, emelj magadhoz, tisztíts meg minket,
vitézen őrizd, mint a szem fényét azokat, akik egyetlennek tartanak,
áldd meg, tisztítsd meg őket, juttass nekik igaz irgalmadból,
erős és szent, nagy jószágodban mutass utat gyülekezetednek,
Dicsőséges, Egyetlen, nézz népedre, amely emlékezik szentségedre,
Titkok Tudója, fogadd jajunkat, hallgasd meg kiáltásunkat!

Áldott legyen szent uralmának Neve örökké!

אֲשֶׁרִי Boldogok, akik házadban lakhatnak, szüntelenül dicsérhetnek Téged!

Boldog a nép, amelynek így megy a sora, boldog a nép, amelynek az
Örökkévaló az Istene!

(Zsoltárok 84:5., 144:16.)

* **Kérünk, oldd fel...** A jegyzetet lásd a 73. oldalon.

תִּהְיֶה לְדָוִד, אֲרוֹמְמֶךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ, וְאֶבְרַכְּךָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם וְעַד. בְּכֹל יוֹם אֶבְרַכְּךָ, וְאֶהְלֵלֶךָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם וְעַד. גְּדוֹל יְהוָה וּמְהֵלָּ מְאֹד, וְלִגְדֻלְתּוֹ אֵין חֶקֶר. דוֹר לְדוֹר יִשְׁבַח מַעֲשֵׂיךָ, וּגְבוּרֹתֶיךָ יִגִּידוּ. הֵדֵר כְּבוֹד הַוּדָה, וְדַבְּרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשֵׁיחָה. וְעֲזוֹז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֵאמְרוּ וּגְדֻלְתְּךָ אֲסַפְּרֶנָּה. זָכֹר רַב טוֹבוֹךָ יִבְיֵעוּ, וְצִדְקֹתֶיךָ יִרְנְנוּ. תַּנּוּן וְרַחוּם יְהוָה, אַרְךָ אֲפִים וּגְדֹל חֶסֶד. טוֹב יְהוָה לְכֹל, וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. יוֹדֶךָ יְהוָה כָּל מַעֲשֵׂיךָ, וְחִסְדֵיךָ יִבְרַכּוּכָה. כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֵאמְרוּ, וּגְבוּרֹתֶיךָ יִדְבְּרוּ. לְהוֹדִיעַ לְבָנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו, וּכְבוֹד הַדֵּר מַלְכוּתוֹ. מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים, וּמְשָׁלְתְּךָ בְּכֹל דָּר וָדָר. סוּמֶיךָ יְהוָה לְכֹל הַנְּפִלִים, וְזוֹקֶךָ

Töhilo löDovid. Árojmimcho Elojháj háMelech, váávorcho simcho löojlom voed. Böchol jojm ávorcheko, vááhálölo simcho löojlom voed. Godojl Ádojnoj umöhulul mööjd, völigdulosoj éjn chéker. Dojr ledojr jösábách máászecho, ugvurojszecho jágidu. Hádár kövojd hojdecho, vödiuré niflööjszecho oszicho. Veezuz nojrojszecho jojméru ugdu loszcho ászápreno. Zecher ráv tuvcho jábiu, vöidkoszcho jóránénu. Chánun vöráchum Ádonoj, erech ápájim ugdol choszed. Tojv Ádojnoj lákojl, vöráchámov ál kol máászov. Jojducho Ádojnoj kol máászecho, váchászidecho jövorchucho. Kövojd málchuszcho jojméru, ugvuroszcho jödábéru. Löhojdiá livné hoodom gövurojszov, uchvojd hádár málchuszoj. Málchuszcho málchusz kol ojломim, umemsáltecho

Dávid dicshimnusa. Magasztallak, Istenem, Király, és örökkön-örökké áldom Neved. Nap mint nap áldalak, örökké dicsérem Neved. Nagy az Örökkévaló, és igen dicsőített, nagysága kifürkészhetetlen. Egyik nemzedék a másiknak adja tovább alkotásod dicséretét, és beszél nagy tetteidről. Én is gondolkodom fenséges, ragyogó dicsőséged és csodás dolgaid felől. Elmondják, mily félelmetes az erőd, nagyságodról meg én beszélek. Nagy jó tetteid emlékét idézgetik, és megéneklük igazságtételeidet. Kegyelmes és irgalmas az Örökkévaló, hosszan tartó a türelme és nagy a szeretete. Jó az Örökkévaló mindenkibe, irgalma kiterjed minden teremtményére. Minden, amit teremtetél, Örökkévaló, hálás Neked, és hived áldanak Téged. Elmondják, mily dicső az uralmad, és hatalmadról beszélnek, hogy tudassák az emberekkel hőstetteidet és uralmadnak fenséges dicsőségét. Uralmad örök uralom, és kormányzásod minden nemzedékre kiterjed. Az Örökkévaló felsegíti mind az elesetteket, és kiegyenesíti min-

לְכֹל הַכְּפוּפִים. עֵינַי כֹּל אֵלַיךָ יִשְׁבְּרוּ, וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת
אֲכָלָם בְּעֵתוֹ. פּוֹתַח אֶת יָדְךָ, וּמִשְׁפִּיעַ לְכֹל חַי רִצּוֹן. צַדִּיק יְהוּה
בְּכֹל דְּרָכָיו, וַחֲסִיד בְּכֹל מַעֲשָׂיו. קָרוֹב יְהוּה לְכֹל קְרָאִיו, לְכֹל
אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת. רִצּוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה, וְאֶת שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם. שׁוֹמֵר יְהוּה אֶת כָּל אֲהָבָיו, וְאֶת כָּל הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד.
תְּהִלַּת יְהוּה יִדְבֵּר פִּי, וַיְבָרֵךְ כָּל בֶּשָׂר שֵׁם קְדָשׁוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד.
וְאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יְהוָה, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, הַלְלוּיָהּ.

*böchol dojr vodojr. Szojméch Ádojnoj löchol hánojjlim, vözojkéf
löchol hákfufim. Éjnég chojl élecho jöszábéru, vöÁto nojszén lohem
esz ochlom böitoj. Pojszéach esz jodecho, umászbiá löchol cháj
rocojn. Cádik Ádojnoj böchol dörochov, vöchoszid böchol máászov.
Koroju Ádojnoj löchol kojrov, löchojl áser jikrouhu veemesz. Röcojn
jöréov jáásze, vöesz sávoszom jismá vöjojsiém. Sojmér Ádojnoj esz
kol ojhávuov, vöész kol hárösoim jásmid. Töhilász Ádojnoj jödábér pi,
vivoréch kol boszor sém kodsoj, löojlom voed.*

Váánáchnu növorech Jo, méáto vöád ojlm, hálölujo.

den gömyedt hátát. Feléd fordul mindenki szeme, s Te idejében gondoskodsز
élelmükről. Kinyitod kezedet, és kegyelmedben jól tartasz minden élőlényt.
Igazságos az Örökkévaló minden lépése, és jóságos minden cselekedete. Közel
van az Örökkévaló mindenkihez, aki igazából hívja. Teljesíti tisztelői kívánsá-
gát, meghallgatja jajszavukat, és segít rajtuk. Ügyel az Örökkévaló mindazokra,
akik szeretik, a gonosztevőket meg mind elpusztítja. Az Örökkévaló dicséretét
hirdeti szám, hadd áldja minden hús-vér [teremtmény] szent Nevét mindörökre!
(145. zsolttár*)

Áldjuk mi is az Örökkévalót most és mindörökké, halleluja!

(Zsolttárok 115:18.)

*145. zsolttár: A köznyelvben a kezdőszaváról Ásrénak hívják ezt a zsolttárt. A Talmud (Bráchat 4b.) azt állítja, hogy aki naponta háromszor elmondja az Ásrét, ez már önmagában akkora érdem, amiért túlvilági üdvösség jár. Így a mindennapi imarendben háromszor szerepel. A Talmud ennek két okát látja: az egyik, hogy egy kivétellel az álefbét minden betűjét tartalmazza, ami jelképezi, hogy bár az egész ábécét felhasználjuk, Isten dicsőségét nem vagyunk képesek kifejezni. A másik ok az, hogy e szerint a zsolttár szerint Isten mindenkire kiterjeszti személyes gondviselését, ő az, aki „kinyitja kezét, és kielégít minden élőlényt”.

Az előimádkozó קדיש t-צי (fél kádíst) mond.

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, [Közösség: אָמֵן], בְּעֶלְמָא דִּי בְרָא
 כְּרַעוּתָהּ, וְיִמְלִיךָ מְלֻכוּתָהּ, וְיִצְמַח פּוּרְקָנָהּ וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ,
 [Közösség: אָמֵן], בְּחַיִּיכוּן וּבְיוֹמֵיכוּן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל.
 בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן.
 [Közösség: אָמֵן]. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעֵלְמָא וְלְעֵלְמֵי עֶלְמָיָא.
 [יְתַבְרַךְ]

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעֵלְמָא וְלְעֵלְמֵי עֶלְמָיָא. יְתַבְרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח
 וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקַדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, [Közösség: אָמֵן], לְעֵלְא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא
 תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא דְאִמְרִין בְּעֶלְמָא, וְאָמְרוּ אָמֵן. [Közösség: אָמֵן].

יִתְגַּדֵּל Jiszgádál vöjiszkádás sömé rábo, [Közösség: Omén!] böolmo
 di vöro chiruszé, vöjámlich málichuszé, vöjácmaßch purkoné
 vikorév mösiché, [Közösség: Omén!] bechájéchojn uvjojméchojn uv-
 chájé döchhol bész Jiszroél, báágolo uvizmán koriv vöimru omén!

[Közösség: Omén! Jöhé sömé rábo mövorách löolám ulöolmé ol-
 májo. Jiszboréch...]

Jöhé sömé rábo mövorách löolám ulöolmé olmájo. Jiszboréch
 vöjstábách vöjiszpoér vöjiszrojmom vöjisznászé vöjiszhádor vöjiszále
 vöjiszhálol sömé dö kudso brich hu, [Közösség: Omén!] löélo min kol
 birchoszo vösiroszo tusböchoszo vönechemoszo dáámiron böolmo,
 vöimru omén! [Közösség: Omén!]

יִתְגַּדֵּל Magasztaljuk és szenteljük meg nagy Nevét [Közösség: Omén!] e világon,
 melyet kedvére teremtett, érvényesítse uralmát, hozza közelebb a megvál-
 tást, és gyorsítsa a Messiás eljövetelét, [Közösség: Omén!] életetek során, egész
 Izrael élete során, hamarosan, már a közeljövőben, s mondjátok erre: omén!

[Közösség: Omén! Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké!
 Legyen áldott...]

Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké! Legyen áldott és di-
 csért, dicső és magasztos, fennkölt és hírneves, imádott és megszentelt a Neve
 annak, aki Szent, áldott Ő! [Közösség: Áldott Ő!] Áldottabb Ő minden áldás-
 nál, költeménynél, dicshimnusznál és vigaszéneknél, amit a világon mondanak,
 s ti mondjátok erre: omén! [Közösség: Omén!]

שמונה עשרה - עמידה
Ámidá – Tizennyolc áldás*

Az Ámidát állva, összezárt lábakkal, halkan mondjuk, majd miután a közösség befejezte, az előimádkozó hangosan megismétli. Az ismétlés során a közösség a Báruch Hu ubáruch smo (Áldott Ő és áldott a neve), illetve Omén választ, és a Kdusá valamint a Mojdim imákat mondja. Az Ámidával kapcsolatos további tudnivalókat lásd a 95. oldalon.

אֲדַנִּי, שְׁפֹתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ.

1. Ősatyák

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק, וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיּוֹן, גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, וְקוֹנֵה הַכֹּל, וְזוֹכֵר חֲסָדֵי אֲבוֹת, וּמַבִּיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׂמוֹ בְּאַהֲבָה.

Ádojnoj szőfoszáj tiftoch, ufi jágid tőhiloszecho.

ברוך (Meghajolva:) Boruch Áto Ádojnoj Elojhenu vÉlojhéj ávojszenu, Elojhéj Ávrohom, Elojhéj Jic'chok, vÉlojhéj Jáákoju. Hoél hágo-dojl hágibojr vöhánojro, Él eljojn, gojmél chászodim tojvim, vökojné hákojl, vözojchér chászdé ovojsz, umévi gojél livné vönéhem lömáán sömoj böáhávo.

Nyisd meg ajkamat, Uram, hogy dicséretedet hirdesse szám!

(Zsoltárok 51:17.)

ברוך (Meghajolva:) Áldott vagy Te, Örök Istenünk, őseink Istene, Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákob Istene! Nagy, erős és félelmes Isten, magasságos Isten, aki jóval jutalmazza az igazakat, mindennek teremtője, aki emlékezetében tartja őseink igaz voltát, és szeretetében megváltást hoz utódaikra Neve kedvéért.

---

* **Ámidá:** A hagyomány szerint a Nagy Gyülekezet (i. e. IV. sz.) vezette be, majd a jávnei Szánhedrin (i. sz. I. sz.) szövegezte meg a Tizennyolc áldást (Smone eszré), más néven Ámidát, és rendelte el napi háromszori elmondását. A Tizennyolc áldás az élet minden területét felöleli, beleértve a Mesiás által történő megváltásért való könyörgést is. A Második Szentély lerombolása (i. sz. 70) után tizenkilencre emelkedett az áldások száma. Az Ámidá („állva”) kifejezést a Zohár használja először.

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:*

זָכַרְנוּ לְחַיִּים, מְלֶךְ חַיִּים בְּחַיִּים, וְכַתִּבְנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים, לְמַעַן
אֱלֹהִים חַיִּים.

מְלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. (Meghajolva) בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מַגֵּן
אֲבֹרָהּם.

2. Isten hatalma

אַתָּה גְּבוּר לְעוֹלָם אֲדֹנָי, מְחַיֶּה מֵתִים אַתָּה, רַב הַוֹּשִׁיעַ,

Nyáron hozzátesszük:

Télen hozzátesszük:

מוֹרִיד הַטָּל.

מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם.

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:*

Zochrénu löchájim, Melech choféc báchájim, vöchoszvénu
böszéfer háchájim, lömááncho Elojhim chájim.

Melech ojzér umojsiá umogén. (Meghajolva:) Boruch Áto Ádojnoj,
mogén Ávrohom.

גְּבוּר *Áto gibojr löojlom, Ádojnoj, möchájé mészim Áto, ráv löhojsiá,*

Télen hozzátesszük:

másiv horuách umojrid hágesem.

Nyáron hozzátesszük:

mojrid hátol.

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:*

Emlékezz ránk, hogy éljünk, életet kedvelő Király, s jegyezz be bennünket
az Élet Könyvébe a Magad kedvéért, élő Isten!

Segítő, megmentő és oltalmazó Uralkodó! (Meghajolva:) Áldott vagy Te,
Örökkévaló, Ábrahám védelmezője!

גְּבוּר *Örök a hatalmad, Urunk, Te kelted életre a holtakat, nagy megmentő!*

Télen hozzátesszük:

...aki szelet fúvat, és esőt hullat!

Nyáron hozzátesszük:

...aki harmatot hullat!

* **Rojs hásono és jojm kipur között...** Ebben az időszakban hat betoldás van az Ámidá imában. Öt helyen – a *háMelech háKádos* („...szent Király!”) befejezésű imarész kivételével –, ha elfelejtette betoldani, nem kell újra elmondani az imát.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים, סוּמֵךְ
נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמְתִיר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם אַמּוּנָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל
עַד פֶּר. מִי כְמוֹךָ בְּעַל גְּבוּרֹת וּמִי דוֹמֵה לָךְ, מְלַךְ מִמִּית וּמְחַיֶּה
וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה.

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

מִי כְמוֹךָ אָב הֶרְחֵמֵן, זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים.

וְנֶאֱמַן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְחַיֶּה הַמֵּתִים.

*Möchálkél chájim böcheszed, möcháje mészim böráchámim rábim,
szojméch nojflim, vörojfé chojlim, umátir ászurim, umökájém emu-
noszoj liséné ofor. Mi chomojcho báál gövurojsz umi dojme loch,
Melech mémisz umöcháje umácmiách jösuo.*

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

*Mi chomojcho ov horáchámon, zojchér jöcurov löchájim börá-
chámim.*

*Vöneemon Áto löháchájójsz mészim. Boruch Áto Ádojnoj, möcháje
hámészim.*

Jóságában ellátja az élőket, és feléleszti a holtakat nagy irgalmában, támogatja az elesetteket, meggyógyítja a betegeket, feloldozza a megkötözötteket, és betartja hű fogadalmát a porban szunnyadóknak. Ki olyan, mint Te, Hatalom Ura, és ki hasonlítható hozzád, Uralkodó, aki öl, éltet és segítséget hoz a világra?

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

Ki hasonlítható hozzád, Irgalom Atyja, aki irgalmában megemlékezik teremtényeiről, hogy éljenek?

Bízhatunk benned, hogy feltámasztod a halottakat. Áldott vagy Te, Örökévaló, aki életre kelti a halottakat!

Kdusa (Askenáz rítus szerint)

Mikor az előimádkozó ismétli az Ámidát,
az álló közösség és az előimádkozó felváltva mondják:

שְׁמִי קְדוֹשׁ אֶת שְׁמִי בְּעוֹלָם, כְּשֵׁם
שְׁמִי קְדוֹשִׁים אוֹתוֹ בְּשְׁמֵי מְרוֹם. כְּפִתוּב עַל יַד נְבִיאָךְ, וְקָרָא זֶה
אֶל זֶה וְאָמַר:

Mindenki: קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת, מְלֵא כָּל הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ.

Előimádkozó: לְעַמְתָּם בְּרוּךְ יְאִמְרוּ:

Mindenki: בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְקוֹמוֹ.

Előimádkozó: וּבְדַבְרֵי קְדוֹשְׁךָ כְּתוּב לְאִמַר:

Mindenki: יְמִלֶךְ יְהוָה לְעוֹלָם, אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר, הַלְלוּיָהּ.

נקדש A közösség, majd az előimádkozó: Nökádés esz simcho boojlom, kö-
sém semákdísím ojszo bisméj morojm, kákoszuv ál jád növie-
cho: vökoro ze el ze vöömár:

Mindenki: Kodojs, kodojs, kodojs Ádojnoj Cövoojysz, meloj chol
hoorec kövojdoj.

Előimádkozó: Löumoszom boruch jojméru.

Mindenki: Boruch kövojd Ádojnoj mimökojmoj.

Előimádkozó: Uvödivré kodsöcho koszuv lémojr:

Mindenki: Jimlojch Ádojnoj löojlom, Elojhájich Cijojn löodojr vodojr,
hálölujo.

נקדש A közösség, azután az előimádkozó: Hadd szenteljük meg Neved, ahogy meg-
szentelik a magasságos égben, amint prófétáid írták: „S így hirdette
egyik a másiknak:

Mindenki: Szent, szent, szent a Seregek Ura, tele a világ dicsőségével!”

Előimádkozó: A szembenállók meg így szólnak: „Áldott...”

Mindenki: Áldott legyen az Örökkévaló dicsfénye lakhelyéből!”

Előimádkozó: Szentírásodban meg ez áll:

Mindenki: „Örökké fog uralkodni az Örökkévaló, Istened, Cion, nemzedékről
nemzedékre, halleluja!”

Kdusa (Chászid rítus szerint)

Mikor az előimádkozó ismétli az Ámidát,
az álló közösség és az előimádkozó felváltva mondják:

שְׂרַפֵּי קִדְשׁ הַמִּשְׁלָשִׁים לֵךְ קִדְשָׁהּ, כְּכַתוּב עַל יַד נְבִיאָהּ, וְקָרָא
זֶה אֵל זֶה וְאָמַר:
קִדּוּשׁ, קִדּוּשׁ, קִדּוּשׁ, קִדּוּשׁ יְהוָה צְבָאוֹת, מְלֵא כָּל הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ.

Előimádkozó: לְעַמְתָּם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים:

Mindenki: בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְקוֹמוֹ.

Előimádkozó: וּבְדַבְרֵי קִדְשָׁהּ כְּתוּב לֵאמֹר:

Mindenki: יְמִלֵךְ יְהוָה לְעוֹלָם, אֲלֵהֶיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר, הַלְלוּיָהּ.

שְׂרַפֵּי קִדְשׁ A közösség, majd az előimádkozó: Nákdisoch vönáaricoch könojám
sziách szojd szárfé kojdes, hámosálösim Löcho köduso, ká-
koszuw ál jád növiecho: vökoro ze el ze voomár:

Mindenki: Kodojs, kodojs, kodojs Ádojnoj Cövoosjz, meloj chol
hoorec kövojdaj.

Előimádkozó: Löumoszom mösáböchim voojrmim:

Mindenki: Boruch kövojd Ádojnoj Mimökojmoj.

Előimádkozó: Uvödiuré kodsöcho koszuw lémojr:

Mindenki: Jimlojch Ádojnoj löojlom, Elojhájich Cijojn lödojr vodojr,
hálölujo.

שְׂרַפֵּי קִדְשׁ A közösség, azután az előimádkozó: Téged szentelünk és imádunk meg a
szent szeráfok kellemes és misztikus szavaival, akik háromszor szen-
telnek Téged, amint prófétáid írták: „S így hirdette egyik a másiknak:

Mindenki: Szent, szent, szent a Seregek Ura, tele a világ dicsőségével!”

Előimádkozó: A szembenállók meg így dicsőítenek és szólnak...

Mindenki: Áldott legyen az Örökkévaló dicsfénye lakhelyéből!”

Előimádkozó: Szentírásodban meg ez áll:

Mindenki: „Örökké fog uralkodni az Örökkévaló, Istened, Cion, nemzedékről
nemzedékre, halleluja!”

3. Isten szentsége

אתה קדוש ושמך :Előimádkozó לדור ודור נגיד גדלך
 קדוש, וקדושים ולנצח נצחים קדשתך נקדיש, ושבתך
 בכל יום יהללך אלהינו מפנינו לא ימוש לעולם ועד, פי
 סלה. ברוך אתה איל מלך גדול וקדוש אתה. ברוך אתה
 יהוה, הַאֵל הַקְּדוֹשׁ. יהוה, הַאֵל הַקְּדוֹשׁ.

4. Tudat

אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה. חננו מאתך דעה
 בינה והשכל. ברוך אתה יהוה, חונן הדעת.

אתה קדוש *Áto kodojs* לדור ודור *Előimádkozó: Lödojr vodojr nágid*
vösímcho ko- *godlecho, ulönécách nöcochim*
dojs, uködojsim böchol ködusoszcho nákdís, vösiuchácho Elojhé-
jojm jöhálölucho szelo. ködusoszcho nákdís, vösiuchácho Elojhé-
Boruch Áto Ádojnoj, nu mipinu loj jomus löojlom voed, ki Él
hoÉl hákodojs. melech godojl vökodojs Oto. Boruch Áto
Ádojnoj, °hoÉl hákodojs.

אתה חונן *Áto chojnén löodom, dáász umöläméd leenojs bino. Cho-*
nénu méitcho déo bino vöhászkel. Boruch Áto Ádojnoj
chojnén hodoász.

אתה קדוש *Szent vagy Te,* לדור ודור *Előimádkozó: Nemzedékről nemze-*
 és szent a Ne- *dékre adjuk tovább nagyságodat, és*
 ved, a szentéletűek nap *örökkön-örökké hirdetjük szentségedet; dicséret-*
 mint nap Téged dicsőitenek *ted, Istenünk, ajkunkról sosem fog szünni, mert*
 mindörökké. Áldott vagy *nagy és szent Isten és Uralkodó vagy. Áldott vagy*
 Örökkévaló, szent Isten! *Te, Örökkévaló, szent Isten!*

אתה חונן *Te ajándékoztad meg az embert tudattal, a halandót belátással. Önts*
 belénk is tudatot, belátást és értelmet! *Áldott vagy Te, Örökkévaló,*
 aki tudatot ajándékozik!

° *Rojs hásono és jojm kipur között:*

הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ • *háMelech hákodojs* • *הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.*
 Aki eltévesztette, és már folytatta az imát, kezdje előlről.

5. Megtérés

הַשִּׁיבֵנו אֲבִינוּ לְתוֹרָתְךָ, וְקַרְבָּנוּ מִלְּפָנֶיךָ לְעִבּוֹדְתְךָ, וְהַחֲזִירֵנוּ
בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַרוֹצֵה בְּתִשׁוּבָה.

6. Megbocsátás

A következő bekezdésben a *חַטָּאוֹ* és *פְּשָׁעוֹ* szavaknál
jobb öklünkkel ráütünk mellünkre a szívünk táján.

סֶלַח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטָאנוּ, מִחַל לָנוּ מִלְּפָנֶיךָ כִּי פָשַׁענוּ, כִּי
מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, חַנּוּן הַמְּרַבֵּה לְסֶלַח.

7. Megváltás

רָאָה נָא בְּעֵינָיו וְרִיבָה רִיבָנוּ, וּגְאֹלָנוּ מִהֶרָה לְמַעַן שְׂמֶךָ, כִּי
גּוֹאֵל חֶזֶק אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל.

Hásivénu ovinu löszojroszecho, vökorvénu Málkénu láávojd-
szecho vöhácházirénu biszsuvo sölémo löfonecho. Boruch
Áto Ádojnoj, horojce bisz'suvo.

A következő bekezdésben a *chotonu* és *fosonu* szavaknál
jobb öklünkkel ráütünk mellünkre a szívünk táján.

סֶלַח Szólách lonu Ovinu ki chotonu, möchál lonu Málkénu ki fosonu,
ki mojchéh vöszoléách Oto. Boruch Áto Ádojnoj, chánun hámar-
be liszlojách.

רֹאֵה Röé no vöönjénu vörivo rivénu, ugolénu möhéro lömáán söme-
cho, ki gojél chozok Oto. Boruch Áto Ádojnoj, gojél Jiszroél.

הַשִּׁיבֵנו Téríts vissza minket, Atyánk, tanodhoz; fogadj minket, Királyunk,
szolgálatodba, engedd, hogy megbánással térjünk vissza hozzád! Ál-
dott vagy Te, Örökkévaló, aki szívesen fogadja a megtérést!

A következő bekezdésben a *vétkeztünk* és *bünöztünk* szavaknál
jobb öklünkkel ráütünk mellünkre a szívünk táján.

סֶלַח Bocsáss meg nekünk, Atyánk, mert vétkeztünk; nézd el nekünk, Királyunk,
hogy bünöztünk, hiszen Te elnéző és megbocsátó vagy! Áldott vagy Te,
Örökkévaló, kegyelmes, aki sokszor megbocsát!

רֹאֵה Figyelj fel szenvedéseinkre, és szállj perbe értünk, válts meg minket ha-
marosan Neved kedvéért, mert erős Megváltó vagy! Áldott vagy Te, Örök-
kévaló, Izrael Megváltója!

Böjtnapokon az előimádkozó itt hozzáteszi:

עֲנֵנוּ יְהוָה עֲנֵנוּ בְּיוֹם צוּם תַּעֲנִיתֵנוּ, כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנַחְנוּ.
אֵל תַּפֶּן אֶל רִשְׁעֵנוּ, וְאֵל תִּסְתֵּר פְּנֵיךָ מִמֶּנּוּ, וְאֵל תִּתְעַלֵּם
מִתַּחַנְתָּנוּ. הֲיִיה נָא קְרוֹב לְשׁוֹעֲתֵנוּ, יְהִי נָא חֶסֶדְךָ לְנַחֲמֵנוּ, טָרֵם
נִקְרָא אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ, כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר: וְהָיָה טָרֵם יִקְרָאוּ וְאֲנִי אֶעֱנֶה,
עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֶשְׁמַע. כִּי אַתָּה יְהוָה הַעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה,
פוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַעוֹנֶה
בְּעֵת צָרָה.

Böjtnapokon az előimádkozó itt hozzáteszi:

עֲנֵנוּ *Ánénu* Ádojnoj *ánénu böjojm cojm táániszénu*, ki *vöcoro*
gödojlo ánochnu. *Ál téfen el risénu vóál táasztér ponecho mi-*
menu, *vóál tisztálám mitchinoszénu*. *Hejé no koroju lösávoszénu*,
jöhi no chászdocho lönácháménu, *terem nikro élecho ánénu*, *kádo-*
vor söneemár: vöhojo terem jikrou vááni eene ojd hém mödábrim
vááni esmo. *Ki Áto Ádojnoj hoojne böész coro pojde umácil böchol*
ész coro vöcuko. *Boruch Áto Ádojnoj, hoojne löámoj Jiszroél böész*
coro.

Böjtnapokon az előimádkozó itt hozzáteszi:

עֲנֵנוּ *Válaszolj nekünk, Örökkévaló, válaszolj sanyargató böjtnapjainkon,*
mert nagy bajban vagyunk! Tekints el gonoszságunktól, ne fordulj el
tőlünk, és ne zárkozz el könyörgésünk elől! Közelről hallgasd meg hát jajkiál-
tásunkat, s küldj nekünk kegyes vigasztalást! Felelj nekünk, még mielőtt hozzád
fordulunk, amint írva van: „Még mielőtt hívnak, már válaszolok nekik, még alig
szóltak, már meghallgatom őket” – hiszen Te vagy az Örökkévaló, aki hallgat
ránk a bajban, kivált és megment minden bajból és szorultságból. Áldott vagy
Te, Örökkévaló, aki meghallgat minket a baj idején!

8. Gyógyulás

רפאנו יהוה ונרפא, הושיענו ונושעה, כי תהלחנו אתה,
והעלה רפואה שלמה לכל מכותינו, כי אל מלך רופא נאמן
ורחמן אתה. ברוך אתה יהוה, רופא חולי עמו ישראל.

9. Megélhetés

ברוך עלינו יהוה אלהינו את השנה הזאת ואת כל מיני
תבואתה לטובה,

nyáron: ותן ברכה   télen: טל ומטר לברכה

על פני האדמה ושבענו מטובה, וברוך שנתנו לפנים הטובות.
ברוך אתה יהוה, מברך השנים.

Röfoénu Ádojnoj vónérofé, hojsiénu vönivoséo, ki szöhilo-
szénu Oto, vöháálé röfuo sölémo löchol mákojszénu, ki Él
melech rojfé neemon vöráchámon Oto. Boruch áto Ádojnoj, rojfé
chojlé ámoj Jiszroél.

Boréch olénu Ádojnoj Elojhénu esz hásono házojsz vóész kol
miné szövuoszo lötojuo,

nyáron: vöszén börocho   télen: vöszén tál umotor livrocho

ál pöné hoádomo, vöszábénu mituvecho, uvoréch sönoszénu kásonim
hátojvosz. Boruch Áto Ádojnoj, mövoréch hásonim.

Gyógyíts minket, Örökkévaló, hogy meggyógyuljunk, ments meg min-
ket, hogy megmeneküljünk, amiért Téged dicsérünk! Hozz teljes gyó-
gyulást sebeinkre, Úristen, mert hűséges és irgalmas orvos vagy! Áldott vagy
Te, Örökkévaló, aki meggyógyítja népe, Izrael betegeit!

Áldd meg nekünk, Örökkévaló Istenünk, ezt az évet, hogy minden ter-
més jó legyen, s hozz

nyáron: áldást   télen: áldásos esőt és harmatot

a földre, hadd lakjunk jól annak javából! Áldd meg évünket, mint a jó éveket!
Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki megáldja az éveket!

10. A száműzöttek egybegyűjtése

תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ, וְשָׂא נֶס לְקִבְץ גְּלִיּוֹתֵינוּ, וְקִבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַבֵּץ גְּדֻחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

11. A jog helyreállítása

הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרְאֲשׁוֹנָה, וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה, וְהִסֵּר מִמֶּנּוּ יְגוֹן וְאַנְחָה, וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְהוָה לְבִדְדָךְ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, וְצִדְקָנוּ בְּמִשְׁפָּט. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט.

12. Besúgók és gonosztevők

וּלְמַלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה, וְכָל הַרְשָׁעָה כְּרָגַע תֵּאבֵד, וְכָל

תקע Töká bösojfor godojl löchéruszénu, vöszo nész lökábéc golu-
jojszénu, vökábécénu jáchád méárbá kánfojsz hoorec. Boruch Áto
Ádojnoj, mökábéc nidché ámoj Jiszroél.

השיבה Hosivo sojfténu kövorisojno vöjoácénu kövátchילו, vöhoszér
mimenu jogojn váánocho, umlojch olénu Áto Ádojnoj löv-
döcho böcheszed uvöráchámim vöcádkénu bámispot. Boruch Áto
Ádojnoj, °melech ojhéu cödoko umispot.

ולמלשינים ולמלשינים Völámálsinim ál töhi szikvo, vöchol háriso köregá tojvéd,

---

תקע Adj jelt a nagy kürttel szabadulásunkra, és emelj zászlót szétszórtjaink
egybegyűjtésére! Gyűjts is egybe minket a föld négy tájáról! Áldott vagy
Te, Örökkévaló, aki egybegyűjti népe, Izrael száműzöttjeit!

השיבה Adj nekünk újra bírákat, mint valaha, tanácsadókat, mint egykor, és
távolíts el tőlünk bánatot és szenvedést! Légy Te az, aki kegyesen és
irgalommal uralkodik felettünk, hogy ítélethozáskor felments minket! Áldott
vagy Te, Örökkévaló, °igazságos ítéletet kedvelő Király!

ולמלשינים A besúgóknak ne legyen reményük, és minden gonoszság egyből

Rajs hásono és jojm kipur között:
Ítélet Ura! • háMelech hámispot! • המֶלֶךְ הַמִּשְׁפָּט.

אוֹיְבֵיךָ מִהֲרָה יִכְרְתוּ, וְהַזְדִּים מִהֲרָה תִּעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר
וּתְכַנְיַע בְּמִהֲרָה בְיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, שֶׁבַר אֵיבִים וּמְכַנְיַע
זְדִים.

13. Az igazak

עַל הַצְדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים, וְעַל זְקֵנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְעַל
פְּלִיטַת סוֹפְרֵיהֶם, וְעַל גְּרֵי הַצֶּדֶק וְעַלֵינוּ, יְיָהֵמוּ נָא רַחֲמֶיךָ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ, וְחַן שְׂכָר טוֹב לְכֹל הַבוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בְּאַמֶּת, וְשִׁים חֶלְקֵנוּ
עִמָּהֶם וְלַעֲוֹלָם, לֹא יִבּוֹשׁ כִּי כָךְ בִּטְחָנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מִשְׁעַן
וּמִבְטָח לַצְדִּיקִים.

vöchol ojvecho möhéro jikorészu, vöházédim möhéro szöákér uszösá-
bér uszömágér vöszáchniá bimhéro vöjoménu. Boruch Áto Ádojnoj,
sojvér ojvim umáchniá zédim.

עַל הַצְדִּיקִים *Ál hácidikim vöál háchászidim, vöál zikné ámcho bész*
Jiszroél, vöál pölétász bész sojzjfréhem, vöál gére hácedek
vöolénu, jöhemu no ráchámecho Ádojnoj Elojhénu, vöszén szochor
toju lechol hábojtchim bösimcho beemesz, vöszim chelkénu imohem
ulojrom, loj névojs ki böcho botochnu. Boruch Áto Ádojnoj, mison
umiutoch lácádikim.

tűnjön el, összes ellenségeid pusztuljanak ki hamarosan, a gonosztevőket tépd ki gyökerestül, törd össze, igazd le és alázd meg gyorsan napjainkban! Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki letöri ellenségeinket, és megalázza a gonosztevőket!*

עַל הַצְדִּיקִים *Néped, Izrael házának igazaira, jámboraira és nagyjaira, maradék*
írástudóira, az igaz betérőkre és miránk is szálljon irgalmad, Örök
Istenünk, és jutalmazd meg szépen azokat, akik igazán bíznak Nevedben. Hadd
osszuk mindig az ő sorsukat, és ne valljunk sose szégyent, amiért benned biz-
tunk! Áldott vagy Te, Örökkévaló, az igazak támasza és mentsvára!

* **A besúgóknak...** A Talmud Smuél Hákatánt, vagyis „a kis Smuél” nevezi meg ennek az „áldásnak” a szerzőjeként, aki Rábán Gámiél megbízásából alkotta meg. A besúgók és eretnek elleni „áldás” megalkotására Jávnéban került sor a nagy nemzeti szerencsétlenség, a Második Szentély lerombolása (i. sz. 70.) után. Ekkor vált igen aktívá az új eretnekcsoporthoz mozgó-lódása, s a besúgás is virágzott. Habár így az *Ámidá* áldásainak száma tizenkilencre emelkedett, a köznyelvben továbbra is *Smone eszrének*, „Tizennyolc áldásnak” nevezik. Ennek oka lehet az is, hogy reménykedünk: eljön még az az idő, mikor nem lesz szükség külön imára az ilyesmi miatt.

14. Jeruzsálem újjáépítése

וּלְיְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב, וְתִשְׁפּוֹן בְּתוֹכָהּ כְּאִשׁוֹ
דְּבֵרֶתָ, וּבְנִיה אֹתָהּ בְּקֶרֶב בְּיָמֵינוּ בְּנִין עֹלָם, וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה
לְתוֹכָהּ תִּכְיֶן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם.

15. A Messiás

אֶת צֶמַח דָּוִד עֲבַדְךָ מְהֵרָה תִצְמִיחַ, וְקִרְנוֹ תָרוּם בִּישׁוּעָתְךָ,
כִּי לִישׁוּעָתְךָ קָוִינוּ כָּל הַיּוֹם. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְצַמִּיחַ קֶרֶן
יְשׁוּעָה.

16. Isten meghallgatja az imát

שִׁמְעַ קוֹלְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ, וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים

ולירושלים VöliJrusolájim ircho böráchámim tosuv, vösziskojn böszoj-
cho kááser dibárto, unvé ojszo bökoröju böjoménu binján
ojlom, vöchiszé Dovid möhéro löszojcho tochin. Boruch Áto Ádojnoj,
bojnë Jörusolöjim.

את צמח Esz cemách Dovid ávdöcho möhéro szácmiách, vökárnoj
torum bisuoszecho, ki lisuoszchu kivinu kol hájojm. Boruch
Áto Ádojnoj, mácmiách keren jösuo.

שמע קולנו Sömá kojlénu Ádojnoj Elojhénu, chusz vöráchén olénu,

---

ולירושלים Térj vissza irgalmadban városodba, Jeruzsálembe, s lakozz ott,
amint ígérted! Építsd fel azt hamarosan, napjainkban, hogy örök-
ké álljon, Dávid trónját is helyezd oda egyhamar! Áldott vagy Te, Örökkévaló,
Jeruzsálem újjáépítője!

את צמח Dávid szolgád sarját növeszd meg hamarjában, és segítségeddel
emelkedjen tekintélye, hisz mi nap mint nap segítségedbe vetjük re-
ményünket! Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki a megváltás tekintélyét növeli!

שמע קולנו Hallgass szavunkra, Örök Istenünk, sajnálj meg minket, és irgal-
mazz nekünk, fogadd kegyesen és szívesen imánkat, hisz Te vagy

וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתְנוּ, כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת וְתַחֲנוּנִים אַתָּה,
וּמִלְפָּנֶיךָ מִלְכָּנוּ רִיקָם אֵל תְּשִׁיבֵנוּ,

Böjtnapokon itt hozzátesszük:

עֲנֵנוּ יְהוָה עֲנֵנוּ בְּיוֹם צוֹם תְּעִיִּתְנוּ, כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנַחְנוּ.
אֵל תִּפְּן אֶל רְשָׁעֵנוּ, וְאֵל תִּסְתֵּר פְּנֵיךָ מִמֶּנּוּ, וְאֵל תִּתְעַלֵּם
מִתַּחֲנִתְנוּ. הֲיִיה נָא קְרוֹב לְשׁוֹעַתְנוּ, יְהִי נָא חֶסֶדְךָ לְנַחֲמֵנוּ,
טָרֵם נִקְרָא אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ, כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר: וְהָיָה טָרֵם יִקְרָאוּ וְאֲנִי
אֶעֱנֶה, עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֶשְׁמַע. כִּי אַתָּה יְהוָה הַעוֹנֶה
בְּעֵת צָרָה, פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה.

Aki elfelejtette mondani, annak nem kell pótolnia.

vökábél böráchámim uvrocojn esz töfiloszéjnu, ki Él sojméá töfilojsz
vöszáchánunim Oto, umilöfonecho Málkénu réjkom ál töshivénu...

Böjtnapokon itt hozzátesszük:

עֲנֵנוּ Ánénu Ádojnoj ánénu böjojm cojm táániszénu, ki vöcoro gödojlo
ánochnu. Ál téfén el risénu, vöál táasztér ponecho mimenu, vöál
tiszálám mitchinoszénu. Hejé no korojv lösávoszénu, jöhi no chász-
döcho lönácháménu, terem nikro élecho ánénu, kádovor söneemár:
vöhojo terem jikrou vááni eene, ojd hém mödábrim vöáni esmo.
Ki Áto Ádojnoj hoojné böész coro pojde umácil böchol ész coro
vöcuko...

Aki elfelejtette mondani, annak nem kell pótolnia.

az Isten, aki meghallgatja az imákat és könyörgéseket, ne küldj hát el minket,
Urunk, üres kézzel színed elől...

Böjtnapokon itt hozzátesszük:

עֲנֵנוּ Válaszolj nekünk, Örökkévaló, válaszolj sanyargató böjtnapjainkon, mert
nagy bajban vagyunk! Tekints el gonoszságunktól, ne fordulj el tőlünk, és
ne zárkózz el könyörgésünk elől! Közelről hallgasd meg hát jajkiáltásunkat, s
küldj nekünk kegyes vigasztalást! Felelj nekünk, még mielőtt hozzád fordulunk,
amint írva van: „Még mielőtt hívnak, már válaszolok nekik, még alig szóltak,
már meghallgatom őket” – hiszen Te vagy az Örökkévaló, aki hallgat ránk a
bajban, kivált és megment minden bajból és szorultságból...

Aki elfelejtette mondani, annak nem kell pótolnia.

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה,
שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.

17. A Szentély-béli szolgálat

רְצֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבַתְּפִלָּתָם, וְהָשִׁב אֶת
הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ, וְאֲשִׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תִקְבֵּל
בְּרָצוֹן, וְתֵהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ.

Újhold napján és félnépeken a következőt toldjuk be:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיָבֵא וְיַגִּיעַ, וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה
וְיִשְׁמַע, וְיַפְקֵד וְיִזְכֹּר זְכוּרֵינוּ וּפְקֻדוֹתֵינוּ וְזָכוֹן אֲבוֹתֵינוּ, וְזָכוֹן

...ki Áto sojméá töfilász ámcho Jiszroél böráchámim. Boruch Áto
Ádojnoj, sojméá töfilo.

רְצֵה Röcé Ádojnoj Elojhénu böámcho Jiszroél uviszfiloszom, vöhosév
esz hoávojdjo lidvir bászecho, vöisé Jiszroél uszfiloszom böáhávo
szökábel börocojn, uszhi lörocojn tomid ávojdász Jiszroél ámecho.

Újhold napján és félnépeken a következőt toldjuk be:

אֱלֹהֵינוּ Elojhénu vÉlojhéj ávojszénu, jáále vöjovoj vöjágiá, vöjéroe
vöjéroce vöjisomá, vöjipokéd vöjizochér zichrojnénu ufikdoj-
nénu vözichrojn ávojszénu, vözichrojn Mosiách ben Dovid ávdecho,

...hiszen Te vagy az, aki irgalmában meghallgatja népe, Izrael imáját! Áldott
vagy Te, Örökkévaló, aki hallgat az imára!

רְצֵה Fogadd szívesen, Örök Istenünk, népedet, Izraelt és imádságát, és újítsd
fel az Isten-szolgálatot Szentélyed csarnokában, hogy Izrael tűzáldozatait
és imáját szeretettel és kedvedre fogadhasd, hadd legyen mindig kedvedre né-
ped, Izrael szolgálata!

Újhold napján és félnépeken a következőt toldjuk be:

אֱלֹהֵינוּ Istenünk, őseink Istene! Szálljon hozzád, érkezzék elébed, fogadtassék
szívesen, láttassék és hallgattassék meg, jusson eszedbe említésünk és

מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עֲבָדְךָ, וְזָכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קְדֻשָׁךְ, וְזָכְרוֹן
 כָּל עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, לְפָנֶיךָ, לְפִלִיטָה לְטוֹבָה, לְחַן וְלַחֲסֵד
 וְלִרְחֻמִּים, וְלַחַיִּים טוֹבִים וְלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

Szukkojsz félünnepén:

Peszách félünnepén:

Újholdkor:

חג הספות הזה.

חג המצות הזה.

ראש החדש הזה.

זָכְרָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה, וּפְקַדְנוּ בּוֹ לְבִרְכָה, וְהוֹשִׁיעֵנו
 בּוֹ לַחַיִּים טוֹבִים. וּבְדַבַּר יְשׁוּעָה וּרְחֻמִּים חוּס וְחַנּוּנוֹ וְרַחֵם עָלֵינוּ
 וְהוֹשִׁיעֵנו, כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה.

vözichrojn Jörusolájim ir kodsecho, vözichrojn kol ámcho bész Jisz-
 roél, löfonecho, lifléto lötojuo, löchéu ulöcheszed ulöráchámim,
 ulöchájim tojuvim ulösolojm böjojm

Újholdkor:

Peszách félünnepén:

Szukkojsz félünnepén:

Rojs Háchojdes háze.

Chág Hámácojsz
háze.

Chág Hászukkojsz
háze.

Zochrénu Ádojnoy Elojhénu boj lötojuo, ufokdénu voj livrocho,
 vöhojsiénu voj löchájim tojuvim. Uvidvár jösuo vöráchámim chusz vö-
 chonénu vöráchém olénu vöhojsiénu, ki élecho éjnénu, ki ÉI Melech
 chánun vöráchum oto.

emlékezetünk, atyáink emlékezete, Dávid szolgád ivadéka, a Messiás emlékezete,
 szent városod, Jeruzsálem emlékezete és egész néped, Izrael emlékezete számára
 menekvés, jólét, kegy, szeretet, irgalom, élet és béke a mai nap,

Újholdkor:

Peszách félünnepén:

Szukkojsz félünnepén:

Ros Chodes napja.

Mácot ünnepe.

Szukkot ünnepe.

Emlékezz meg ma rólunk, Örök Istenünk, javunkra, mérj ránk ma áldást,
 segíts meg minket ma, hogy élhessünk! A megváltás és könyörület dolgában
 pedig szánj meg, óvj meg minket, irgalmazz nekünk, segíts bennünket, mert
 rajtad függ szemünk, hiszen kegyelmes és irgalmas uralkodó Isten vagy!

Ha valaki elfelejtette mondani a fenti betoldást, és még nem fejezte be
 az Ámidát, újra a אֲדָוָה-nél („Fogadd szívesen...”) kezdi. Ha már befejezte
 az Ámidát, akkor ismételnie kell az egész Ámidát.

וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבֵךְ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה,
הַמַּחֲזִיר שְׁכִינְתוֹ לְצִיּוֹן.

18. Hálaadás

Mialatt az előimádkozó az Ámidá ismétlésénél a Mojdimot mondja, a közösség halkán a következőt:

מִוְדִים אֲנַחְנוּ לְךָ שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֵי אַבּוֹתֵינוּ, אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נִוְדָה לְךָ וְנִסְפָּר תְּהִלָּתְךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּשׂוֹר, יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית.

מִוְדִים אֲנַחְנוּ לְךָ שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֵי אַבּוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד, צוֹר חַיֵּינוּ, מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ, אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נִוְדָה לְךָ וְנִסְפָּר תְּהִלָּתְךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים

Vöszechezeno énénu bösuvcho löCijojn böráchámim.
Boruch Áto Ádojnoj, hámáscházir söchinoszoy löCijojn.

מִוְדִים (Meghajolva:) Mojdim á-náchnu loch, soáto hu Ádojnoj Elojhénu vÉlojhéj ávojszénu löojlom voed, cur chájénu, mogén jisénu, Áto hu lödojnr vo-dojr. Nojde löcho unöszápér töhiloszecho ál chájénu hámöszurim böjodecho, vóál nismojszénu hápökudojsz loch, vóál niszecho seböchol jojm imonu, vóál ni-

Mialatt az előimádkozó az Ámidá ismétlésénél a Modimot mondja, a közösség halkán a következőt:

מִוְדִים (Meghajolva:) Mojdim á-náchnu loch soÁto hu Ádojnoj Elojhénu vÉlojhéj ávojszénu, Elojhé kol boszor jojcrénu jojcer börésisz. Börochojsz vöhojdoojsz lösímcho hágodojl vöhákodojs ál sehechejiszonu vökijámtuno. Kén

וְתַחֲזִינָה Szemünk láttára térj hát vissza Cionba irgalmadban! Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki visszahelyezi Jelenlétét Cionba!

מִוְדִים (Meghajolva:) Hálásak vagyunk neked, hogy Te vagy Örök Istenünk és atyáink Istene mindörökre, életünk bércé, segítségünk pajzsa, Te vagy az nemzedékről nemzedékre. Hálát adunk neked, és hirdetjük dicsőségedet életünkért, melyet kezdedben tartasz, lelkünkért, mely

Mialatt az előimádkozó az Ámidá ismétlésénél a Modimot mondja, a közösség halkán a következőt:

מִוְדִים (Meghajolva:) Hálásak vagyunk neked, hogy Istenünk, őseink Istene vagy, minden halandó Istene, teremtőnk, a kezdet teremtője. Áldás és hála jár nagy, szent Neved-

בְּיָדְךָ, וְעַל נַשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת
 לָךְ, וְעַל נַסִּיךְ שֶׁבָּכַל יוֹם עִמָּנוּ,
 וְעַל נַפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
 שֶׁבָּכַל עֵת, עָרַב וּבָקֵר וְצִהְרִים.
 הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ,
 וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תָמוּ חַסְדֶּיךָ,
 מֵעוֹלָם קוֹיֵנוּ לָךְ.
 בְּרַכּוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
 וְהַקְּדוֹשׁ עַל שֶׁהַחַיִּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ.
 בֶּן תַּחֲיִינוּ וּתְקִיֵּמָנוּ וּתְאַסּוּךָ
 גְּלִיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קִדְשֶׁךָ לְשִׁמּוֹר
 חֲקִיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וְלַעֲבֹדְךָ
 בְּלִבְּךָ שְׁלֵם, עַל שֶׁאַנְחָנוּ מוֹדִים
 לָךְ. בְּרוּךְ אַל הַהוֹדָאוֹת.

Chánukakor és purimkor a következőt tesszük hozzá:

עַל הַנְּסִים וְעַל הַפְּרָקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל
 הַמְּלַחְמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְן הַזֶּה.

flöojszecho vötojvojszecho töchájénu uszkájménu vöszeeszojf
 seböchol ész, erev vovojker vö-
 cohortojim. Hátojv, ki loj cholu
 ráchámecho, vöhámöráchém,
 ki loj számu chászodecho,
 méojlom kivinu loch.
 gölujojszénu löchácrojsz kodsecho
 lismojr chukecho völäászozsz röcoj-
 necho ulöoudecho bölévov solém, ál
 söánáchnu mojdin loch. Boruch Él
 háhojdoosjz.

Chánukakor és purimkor a következőt tesszük hozzá:

עַל הַנְּסִים **Ál** hániszim vöál hápurkon vöál hágövurojsz vöál hátö-
 suojsz vöál hámilchomojsz seosziszö láávojszénu bájomim
 hohém bizmán háze.

nálad van letétbe helyezve, cso-
 dáidért, melyek nap mint nap kísér-
 nek minket, minden este, reggel és
 délben látott csodás és jó tetteidért.
 Jóságos vagy, mert nem szűnik ir-
 galmad, irgalmas vagy, mert nincs
 vége szeretetednek, mindig is ben-
 ned reménykedtünk.

nek, amiért éltetél és megtartottál minket.
 Úgy éltess és tarts meg minket továbbra
 is, gyűjtsd egybe szétszórtjainkat Szenté-
 lyed udvarába, hogy betarthassuk törvé-
 nyeidet, és teljesíthessük akaratodat, hogy
 tiszta szívből szolgálhassunk, mert hálát ad-
 tunk neked! Áldott a hálaimák Istene!

Chánukakor és purimkor a következőt tesszük hozzá:

עַל הַנְּסִים A csodákért, a megmenekülésért, a hőstettekért, a segítségért, a had-
 ba szállásért, amit őseinkért tettél annak idején ezekben a napokban.

Chánukakor:

בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו, כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשפיקם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך, ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, רבת את ריבם, דנת את דינם, נקמת את נקמתם, מסרת גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך. ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן כהיום הזה. ואחר כך באו בניך לדביר ביתך, ופנו את היכלך,

Chánukakor:

בימי Biméj Mátiszjohu ben Jojchonon kojhén godojl chásmojnói uovon, köseomdo málchusz Jovon horsoo ál ámcho Jiszroél löháskichom tojroszecho ulháávirom méchukéj röcojnecho, vöÁto böráchámecho horábim omádto lohem böész corosozom, rávto esz rivom, dánto esz dinom, nokámto esz nikmoszom, moszártó gibojrim böjád chálosim, vörábim böjád möátim, utöméim böjád töhojrim, ursoim böjád cádikim, vözédim böjád ojszkéj sojroszecho. Ulcho osziszso sém godojl vökodojs boojlomecho, ulöámcho Jiszroél osziszso tösuogödojlo ufurkon köhájojm háze. Vöáchár kách bou vonecho lidvir bészzecho, ufinu esz hécholecho, vötiháru esz mikdosecho, vöhidliku

Chánukakor:

בימי A Chásnoneus nemzetségbeli Mátitjáhu, Jochánán fia, a főpap és fiai idején, amikor a gonosz görög uralom néped, Izrael ellen kelt, hogy elefejtse vele tanodat, s így akaratod ellenére áthágja rendeleteidet, Te nagy kegyelmedben mellé álltál baja idején, perbe szálltál érte, javára döntöttél, bosszút álltál érte, a hősködőket a gyengék, a sokaságot a kevesek, a tisztátalanokat a tiszták, a gonoszokat az igazak, a rosszakaratúakat a tanoddal foglalkozók kezére adtad, magadnak nagy, szent Nevet szereztél e világon, népednek, Izraelnek meg nagy győzelmet és szabadulást adtál mindmáig. Azután eljöttek fiaid házad csamokába, kitararították lakodat, megtisztították Szentélyedet, és szent

וְטָהְרוּ אֶת מַקְדָּשְׁךָ, וְהִדְלִיקוּ נְרוֹת בַּחֲצֹרוֹת קִדְשֶׁךָ, וְקִבְעוּ
שְׁמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה אֵלָיו, לְהוֹדוֹת וּלְהִלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל.

Purimkor:

בִּימֵי מְרֹדְכִי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה, כְּשֶׁעֲמַד עֲלֵיהֶם הָמָן
הִרְשָׁע, בִּקְשָׁה לְהַשְׁמִיד לְהַרְגֵּם וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, מִנֶּעַר
וְעַד זָקֵן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, בְּשִׁלּוּשֵׁה עֶשֶׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם
עָשָׂר, הוּא חֹדֶשׁ אָדָר, וּשְׁלָלָם לְבוֹז. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּימִם
הַפְּרַת אֶת עֲצָתוֹ, וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ, וְהִשְׁבֹּתָ לוֹ גְּמוּלוֹ
בְּרֹאשׁוֹ, וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ.

nérojsz böchácrojsz kodsecho, vökovu sömojnász jöméj Chánuko
élu, löhojdojsz ulöhálél lösímcho hágojdl.

Purimkor:

בִּימֵי Biméj Mordöcháj vöEszter böSusán hábiro, köseomad áléjhem
Homon horoso, bikés löhásmid láhárojs ulöábéd esz kol há-
jöhudim, mináár vöád zokén, táf vönosim böjojm echod, bisölojs
oszor löchojdes sönéjm oszor, hu chojdes ádor, uslolom lovojs. VöÄto
böráchámecho horábim héfárto esz ácoszoj, vökilkálto esz máchá-
sávtoj, váhásévojszo loj gömuloj börojszoj, vöszolu ojszoj vöesz bonov
ál hoéc.

udvarodban mécseseket gyújtottak. Majd hálaadásra jelölték ki Chánuká e
nyolc napját, nagy Neved dicséretére.

Purimkor:

בִּימֵי Mordecháj és Eszter idejében, Susán fővárosban, amikor a gonosz
Hámán ellenük kelt, és az összes zsidót a gyermekekkel, öregekkel,
csecsemőkkel és asszonyokkal egyetemben akarta elpusztítani, leölni és ki-
irtani egy nap alatt, a tizenkettedik hónap, azaz ádar tizenharmadik napján,
és vagyonukat is el akarta rabolni, nagy irgalmadban meghíúsítottad terveit,
keresztülhúztad számítását, és a büntetést az ő fejére hártottad: fiaival együtt
bitóra került.

Aki elfelejtette mondani, annak nem kell pótolnia.

וְעַל כֵּלָם יִתְבַרַךְ וְיִתְרוֹמַם שְׁמֶךָ מִלְּפָנֵינוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

וְכָתוּב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתְךָ.

וְכָל הַחַיִּים יוֹדֶיךָ סְלָה, וְיִהְיֶה לְךָ הַגְּדוֹל לְעוֹלָם כִּי טוֹב,
הָאֵל יִשׁוּעַתָּנוּ וְעִזְרָתָנוּ סְלָה. (Meghajolva) בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַטוֹב
שְׁמֶךָ וְלֶךָ נְאֻה לְהוֹדוֹת.

*Vőál kulom jiszbórách vőjiszrojímám simcho málkénu tomid löoj-
lom voed.*

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

Uchszoju löchájim tojuim kol bönéj vöriszzecho.

וְכָל הַחַיִּים Vöchol háchájim jojducho szelo, vihálölu simcho hága-
dojl löojlom ki toju, hoÉl jösuoszénu vözroszénu szelo.
(Meghajolva:) Boruch Áto Ádojnoj, hátoju simcho ulöcho noe löhoj-
dojsz.

Mindezekért áldassék és magasztaltassék mindig a Neved, Urunk, örökkön-
örökké!

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

Jegyezd be jó életre szövetséged tagjait!

וְכָל הַחַיִּים Minden élő mindörökké neked hálálkodik, és igazából dicsóíti Neve-
det. Bizony Te vagy mentségünk és segítségünk Istene. (Meghajolva:)
Áldott vagy Te, Örökkévaló, akinek Neve „a Jóságos”, akit hálaadás illet!

19. Béke

Chászid szokás szerint:

שִׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה, חַיִּים חַן
וְחֶסֶד וְרַחֲמִים, עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל
עַמְּךָ. בְּרַכְנוּ, אָבִינוּ, כְּלָנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פְּנֵיךָ, כִּי בְּאוֹר פְּנֵיךָ נִתְּתָ לָנוּ, יְהוּה
אֱלֹהֵינוּ, תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד, וַיְצַדֵּקָהּ
וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם, וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ
לְבָרְךָ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל
שָׁעָה בְּשִׁלּוּמֶךָ.

Askenáz szokás szerint:

שְׁלוֹם רַב עַל
יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תְּשִׁים
לְעוֹלָם, כִּי אַתָּה
הוּא מְלִךְ אֲדוֹן
לְכָל הַשְּׁלוֹם. וְטוֹב
בְּעֵינֶיךָ לְבָרְךָ אֶת
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת
וּבְכָל שָׁעָה בְּשִׁלּוּמֶךָ.

Askenáz szokás szerint:

רַב שְׁלוֹם Solojm rov
ál Jiszroél
ámcho toszim löojlom,
ki Áto hu melech odojn
löchol hásoojm. Vö-
toju böénecho lövoré-
esz ámcho Jiszroél bö-
chol ész uvöchol soo
bislojmecho.

Chászid szokás szerint:

שִׁים שְׁלוֹם Szim solojm toju vurocho, chá-
jim chén vocheszed vöráchámim,
olénu vöál kol Jiszroél ámecho. Borchénu,
Ovinu, kulonu köechod böojr ponecho, ki vö-
ojr ponecho noszáto lonu, Ádojnoj Elojhénu,
tojrasz chájim vöáhávász cheszed, ucödoko
uvörocho vöráchámim vöchájim vösoojm,
vötoju böénecho lövoré-
esz ámcho Jiszroél
böchol ész uvöchol soo bislojmecho.

Askenáz szokás szerint:

רַב שְׁלוֹם Hozz mindig
nagy békessé-
get népedre, Izraelre,
mert Te vagy az Úr, min-
den béke ura, és úgy tet-
szik Neked, hogy mindig
és minden órában békéd
áldását áraszd népedre,
Izraelre!

Chászid szokás szerint:

שִׁים שְׁלוֹם Hozz békét, jólétet, áldást, kegyet,
szeretetet és irgalmat reánk és néped,
Izrael egészére! Áldj meg minket, Atyánk, mind-
annyiunkat arcod fényével, mert arcod fényében
ajándékoztad nekünk, Örök Istenünk, életet adó
tanodat, kegyes szeretetedet, jó tettet, áldást és
irgalmat, életet és békességet, és úgy tetszik ne-
ked, hogy mindig és minden órában békéd áldását
áraszd népedre, Izraelre!

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

וּבְסֹפֶר חַיִּים, בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפְרִנְסָה טוֹבָה, יִשׁוּעָה וְנַחֲמָה
וּגְזֵרוֹת טוֹבוֹת, נִזְכָּר וְנִכְתָּב לְפָנֶיךָ, אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל,
לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם.
יְהִיו לְרִצּוֹן אִמְרֵי פִי וְהַגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי.
אֱלֹהֵי, נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעֵ, וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מַרְמָה, וְלִמְקַלְלֵי נַפְשִׁי

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

*Uvöszéfer chájim, börocho vösolojm ufárnoszo tojvo, jösuo
vönechomo, ugözéroysz tojvojsz, nizochér vönikoszéu Löfonecho,
ánáchnu vöchol ámcho bász Jiszroél, löchájim tojvim ulösolojm.*

Boruch Áto Ádojnoj, hámvoréech esz ámoj Jiszroél básolojm.

Jihju lörocojn imré fi vöhegjojn libi löfonecho, Ádojnoj curi vögojáli.

*Eloháj, nöcojnr lösojni méro, uszöfoszáj midábér mirmo, vö-
limkálöláj náfsi szidojnm, vönáfsi keofor lákojl tihje. Pöszách li-*

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

Az élet, az áldás, a békeség és a jó megélhetés könyvében említettessünk meg és jegyeztessünk be, mi és egész néped, Izrael háza, színed előtt, jó életre és békére!

Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki békével áldja meg népét, Izraelt!

Fogadd szívesen szám szólását és szívem gondolatait, Örökkévaló, Szirtem és Megváltóm!
(Zsoltárok 19:15.)

אלהי Istenem, óvd meg nyelvemet a rossztól,* ajkamat a hamis beszédttől!

* Istenem, óvd meg nyelvemet a rossztól... A jegyzetet lásd 107. oldalon.

תָּדַם, וּנְפָשִׁי כְּעַפְרָה לְכָל תְּהִיָּה. פָּתַח לְבִי בְּתוֹרָתְךָ, וּבְמִצְוֹתֶיךָ
 תִּרְדְּדוּף נַפְשִׁי. וְכָל הַחֹשְׁבִים עָלַי רַעָה, מִהֲרָה הִפֵּר עֲצָתָם וְקִלְקַל
 מַחְשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן
 קִדְשֹׁתֶיךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתְךָ, לְמַעַן יִחַלְצוּן יְדִידֶיךָ, הוֹשִׁיעָה
 יְמִינְךָ וְעַנְנִי. יִהְיֶה לְרַצּוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּינוּ לְבִי לְפָנֶיךָ, יִהְיֶה צוּרֵי
 וְגֹאֲלִי. (Itt három lépést hátrálunk) עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא
 יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן.

Az *עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו*, *הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ* szavakat balra hajolva, a *עֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ* szavakat jobbra hajolva mondjuk, majd előrefelé meghajolva fejezzük be a mondatot.

bi böszojroszecho, uvömicvojszecho tirdojf náfsi. Vöchol háchojsvim oláj roo, möhéro hofér ácoszom vökáلكél máchásáutom. Ászé lömáán sömecho, ászé lömáán jöminecho, ászé lömáán ködusoszecho, ászé lömáán Tojroszecho. Lömáán jécholcun jödidecho hojsio jömincho váánéni. Jihju lörocojn imré fi vöhegojn libi löfonecho, Ádojnoj curi vögojálí. (Itt három lépést hátrálunk:) Ojsze °solojm bimrojmov, Hu jáásze solojm olénu vöál kol Jiszroél, vöimru omén.

Az *Ojsze solojm bimrojmov* szavakat balra hajolva, a *Hu jáásze solojm olénu* szavakat jobbra hajolva mondjuk, majd előrefelé meghajolva fejezzük be a mondatot.

Lelkem maradjon nyugton, ha átkoznak is, legyen lelkem olyan, mint a por mindenki előtt! Nyisd fel szívemet tanod előtt, lelkem rendeleteidet kövesse, de akik rosszat forralnak ellenem, azok tervét hiúsítsd meg hamar, húzd keresztül számításukat! Tedd ezt Neved kedvéért, tedd jobbod kedvéért, szentséged kedvéért, Tórad kedvéért, hogy akik Téged szeretnek, megmeneküljenek! Segíts meg jobboldal, és hallgass meg! Fogadd szívesen szám szólását és szívem gondolatait, Örökkévaló, Szirtem és Megváltóm! (Itt három lépést hátrálunk:) Aki °békét teremt magasságaiban, az hozzon békességet ránk és egész Izraelre, s mondjunk erre omént!

Az *Aki békét teremt magasságaiban* szavakat balra hajolva, az az *hozzon békességet ránk* szavakat jobbra hajolva mondjuk, majd előrefelé meghajolva fejezzük be a mondatot.

° Rojs hásono és jojm kipur között: a békét • hásojmov • הַשְׁלוֹם

* **Aki békét teremt magasságaiban...** A jegyzetet lásd 108. oldalon.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂיִבְנֶה בַּיִת
הַמְּקֻדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. [וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ
בְּרָצָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדְמוֹנִיּוֹת. וְעֲרֹבָה לִיהוָה מִנַּחַת
יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדְמוֹנִיּוֹת.]

Az előimádkozó שלם קדיש-t mond:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, [Közösség: אָמֵן], בְּעֶלְמָא דִּי בְרָא
כְּרַעוּתָהּ, וְיִמְלִיךָ מַלְכוּתָהּ, וְיַצְמַח פּוּרְקָנָהּ וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ,
[Közösség: אָמֵן], בְּחֵיכּוֹן וּבְיוֹמֵיכּוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל.
בְּעֶגְלָא וּבְזֵמַן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן.

יְהִי רְצוֹן *Jöhi rocojn milfonecho, Ádojnoj Elojhénu v'Élojhéj ávojszénu, sejobone bész hámikdos bimhéro vöjoménu, vöszén chelkénu böszojroszecho. [Vösom náávodcho böjiro kiméj ojлом uchösonim kádmojnijojsz. Vöorvo l'Ádojnoj minchász Jöhudo viJrusolojim, kiméj ojлом uchösonim kádmojnijojsz.]*

Az előimádkozó teljes kádíst mond:

Jiszgádál vöjiskádás sömé rábo, [Közösség: Omén!] böolmo di vöro chiruszé, vöjámlich málchuszé, vöjác mách purkoné vikorév mösiché, [Közösség: Omén!] böchájéchojn uvjojméchojn uvöchájé döchol bész Jiszroél, báágolo uvizmán koriv, vöimru omén!

יְהִי רְצוֹן *Legyen az az akaratod, Örök Istenünk, őseink Istene, hogy hamarosan felépüljön a Szentély, és tanod legyen az osztályrészünk! Akkor féltisztelettel fogunk szolgálni ott Téged, mint valaha, a régi időkben. Fogadd szívesen Júda és Jeruzsálem ajándékát, mint valaha, a régi időkben!*

Az előimádkozó teljes kádíst mond:

Magasztaljuk és szenteljük meg nagy Nevét [Közösség: Omén!] e világon, melyet kedvére teremtett, érvényesítse uralmát, hozza közelebb a megváltást, és gyorsítsa a Messiás eljövetelét, [Közösség: Omén!] életek során, egész Izrael élete során, hamarosan, már a közeljövőben, s mondjátok erre: Omén!

יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמֵי וְלְעַלְמֵי עָלְמַיָּא. [Közösség: אָמֵן.]
יְתַבְרַךְ
יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמֵי וְלְעַלְמֵי עָלְמַיָּא. יְתַבְרַךְ
וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל
שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, [Közösség: אָמֵן,] לְעֵלָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא
וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחְמְתָּא דְאַמִּירָן בְּעַלְמָא, וְאָמְרוּ אָמֵן.
[Közösség: אָמֵן.]
תְּתַקַּבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבְעוּתְהוֹן דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קְדָם אַבוּהוֹן
דִּי בְשָׁמַיָּא, וְאָמְרוּ אָמֵן. [Közösség: אָמֵן.]
יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,
וְאָמְרוּ אָמֵן. [Közösség: אָמֵן.]

[Közösség: Omén! Jöhé sömé rábo mövorách löolám ulöolmé ol-
májo. Jiszboréch...]

Jöhé sömé rábo mövorách löolám ulöolmé olmájo. Jiszboréch
vöjistäbách vöjiszpoér vöjiszrojmom vöjisznászé vöjiszhádor vöjiszále
vöjiszhálol sömé dökudso brich hu, [Közösség: Omén!] löélo min kol
birchoszo vösiroszo tusböchoszo vönechemoszo dáámiron böolmo,
vöimru omén! [Közösség: Omén!]

Tiszkábé! cölojszhon uvouszhojn döchol bész Jiszroél kodom ávu-
hojn di visömájo, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

Jöhé sölomo rábo min sömájo vöchájim tojvim olénu vöál kol
Jiszroél, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

[Közösség: Omén! Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké!
Legyen áldott...]

Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké! Legyen áldott és di-
csért, dicső és magasztos, fennkölt és hírneves, imádott és megszentelt a Neve
annak, aki Szent, áldott Ő! [Közösség: Áldott Ő!] Áldottabb Ő minden áldás-
nál, költeménynél, dicshimnusznál és vigaszéneknél, amit a világon mondanak,
s ti mondjátok erre: omén! [Közösség: Omén!]

Fogadtassék el Izrael egész házána imája és könyörgése Mennyei Atyja
részéről, s erre mondjátok: omén! [Közösség: Omén!]

Jöjjön nagy békesség és élet a mennyből ránk és egész Izraelre, s mondjátok
erre: omén! [Közösség: Omén!]

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֵׂה
שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אַמֵּן. [Közösség: אַמֵּן.]

Elul első napjától szukkojsz ünnepének végéig (utoljára hosáná rábokor)
ezt itt mondjuk a chászid szokás szerint:*

לְדוֹד, יְהוּה אֲרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אֵרָא, יְהוּה מְעוֹז חַיִּי מִמִּי אֶפְחָד.
בְּקִרְבַּי עָלַי מְרַעִים לְאֹכַל אֶת בְּשָׂרִי, צָרִי וְאֵיבֵי לִי, הֵמָּה כְּשֵׁלוֹ
וְנִפְלוּ. אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִרְא לְבִי, אִם תִּקּוּם עָלַי מִלְחָמָה
בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ. אַחַת שְׁאַלְתִּי מֵאֵת יְהוּה, אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ, שְׁבֹתִי
בְּבֵית יְהוּה כָּל יְמֵי חַיִּי, לְחִזּוֹת בְּנַעַם יְהוּה וּלְבַקֵּר בְּהִכָּלוֹ. כִּי

(Itt három lépést hátrálunk:) Ojsze solojm bimrojmov, Hu jáásze so-
lojm olénu vöál kol Jiszroél, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

Elul első napjától szukkojsz ünnepének végéig (utoljára hosáná rábokor)
ezt itt mondjuk a chászid szokás szerint:*

LöDovid. Ádojnoj ojri vöjisi mimi iro, Ádojnoj moojz chájáj mimi
efchod. Bikroju oláj möréim leechojl esz böszori, coráj vöojváj li,
hémo koslu vönofolu. Im tácháne oláj mácháne loj jiro libi, im tokum
oláj milchomo bözojzs áni vojteách. Áchász soálti méész Ádojnoj,
ojszo ávákés, siuti bövéész Ádojnoj kol jömé chájáj, lácházojzs bö-

(Itt három lépést hátrálunk:) Aki békét teremt magasságaiban, az hozzon
békeséget ránk és egész Izraelre! Mondjátok végül: omén! [Közösség: Omén!]

Elul első napjától szukkojsz ünnepének végéig (utoljára hosáná rábokor)
ezt itt mondjuk a chászid szokás szerint:*

לְדוֹד דָּוִד. אֲזֵי הָיָה עָלַי מִיָּדְךָ, אֲזֵי הָיָה עָלַי מִיָּדְךָ, אֲזֵי הָיָה עָלַי מִיָּדְךָ.
Életem erőssége az Örökkévaló, kitől rettegjek? Mikor gonosztevők kö-
zelednek hozzám, hogy szétmarcangoljanak, szorongatóim és ellenségeim,
mind elbuknak és elesnek ők. Ha egy egész csapat üt tábornom ellenem, nem fél
szívem; ha háború fenyeget, akkor is bizton érzem magam. Csak egyet kértem
az Örökkévalótól, arra vágyom: hogy az Örökkévaló házában tartózkodhassam
élethosszan, láthassam az Örökkévaló jóságát, és felkereshessem Szentélyét, mert

°Rojs hásono és jojm kipur között: a békét • hásolojm • הַשָּׁלוֹם

* **Elul első napjától...** Alapja a Midrás, amely a „fényességemet” rojs hásonora, a „segítségemet”
jojm kipurra, míg az „elrejt engem sátrában” kifejezést szukkojszra vonatkoztatja (*Midrás Thilim*).

יִצְפְּנֵנִי בְּסֶפֶה בְּיוֹם רָעָה, יִסְתַּרְנִי בְּסֶתֶר אֱהָלוֹ, בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי.
 וְעַתָּה יְרוֹם רֹאשִׁי עַל אֵיבֵי סְבִיבוֹתַי, וְאֶזְבְּחָה בְּאֱהָלוֹ זִבְחֵי
 תְּרוּעָה, אֲשִׁירָה וְאֶזְמַרְהָ לַיהוָה. שְׁמַע יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא, וְחַנּוּנִי
 וְעֲנֵנִי. לֵךְ אָמַר לְפִי בְקִשׁוֹ פָּנָי, אֶת פְּנֵיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ. אֵל תִּסְתַּר
 פְּנֵיךָ מִמֶּנִּי, אֵל תֵּט בְּאֶף עַבְדְּךָ, עֲזַרְתִּי הֵייתָ, אֵל תִּטְשֵׁנִי וְאֵל
 תַּעֲזֹבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי, וַיהוָה יֹאסֶפְנִי. הוֹרְנִי
 יְהוָה דְּרֶכֶךְ וּנְחֵנִי בְּאַרְחַ מִישׁוּר לְמַעַן שְׂרָרִי. אֵל תִּתְּנֵנִי בְּנַפְשׁ
 צָרִי, כִּי קָמוּ בִי עַדֵי שְׁקָר וַיִּפַּח חֶמְס. לוֹלֵא הָאֲמַנְתִּי לְרֵאוֹת
 בְּטוֹב יְהוָה, בְּאַרְץ חַיִּים. קְנֵה אֶל יְהוָה, חֲזֵק וַיֶּאֱמַץ לְבָבְךָ,
 וְקְנֵה אֶל יְהוָה.

nojam Ádojnoj ulövákér böhécholoj. Ki jicpönéni böszukoj böjojm
 roo, jásztiréni böszészer oholoj, böcur jerojmöméni. Vöáto jorum
 rojsi ál ojuváj szöivojszáj, vöeszböcho vöoholoj zivuché szöruo, osiro
 vöázámro LÁdojnoj. Sömá Ádojnoj kojli ekro, vöchonéni váánéni.
 Lecho omár libi báksu fonoj, esz ponecho Ádojnoj ávákés. Ál táasztér
 ponecho mimeni, ál tát böáf ávdecho, ezroszi hojiszso, ál titséni
 vöál tááztvéni Elojhé jisi. Ki ovi vöimi ázovuni, váÁdojnoj jáászféni.
 Hojréni Ádojnoj dárkecho unchéni böojrách mijsor lömáán sojrröroj.
 Ál titnéni bönefes coroj, ki komu bi édéj seker víféách chomosz.
 Lulé heemánti lirojsz bötuv Ádojnoj böerec chájim. Kávél el Ádojnoj,
 cházák vöjáméc libecho, vökávél el Ádonoj.

elrejt engem sátrában a baj idején, elbújtat sátra mélyén, magas sziklára helyez engem. Akkor emelt fejjel állhatok ellenségeim közepette. Frigysátrában fogok ujjongva áldozatot hozni, énekelni és dalolni fogok az Örökkévalónak. Halld meg, Örökkévaló, ha hozzád kiáltok, könyörülj és hallgass meg! Szívem emlékeztetett rád, hogy keressem jelenlétedet; színed elé szeretnék járulni, Örökkévaló. Ne rejtse el arcodat előlem, ne távolítsd el szolgálodat haragodban! Segítségemre voltál, most se vess el, ne hagyj el, segítő Istenem! Ha még apám és anyám is elhagynak, az Örökkévaló magához vesz. Taníts meg, Örökkévaló, útjaidra, vezess sima úton, mert leselkednek rám! Ne szolgáltatass ki ellenségeim indulatának, hiszen hamis tanúk és gonoszt forralók keltek ellenem. (Eltiportak volna,) ha nem hiszem, hogy látom még életemben az Örökkévaló jóságát! Bizz hát az Örökkévalóban, legyen szíved erős és kitartó, bizz az Örökkévalóban!

(27. zsoltár)

Záróima

Állva mondjuk.

עֲלֵינוּ לְשַׁבַּח לְאֲדוֹן הַכֹּל, לְתַתּוּ גְדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית, שְׁלֹא
עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאָרְצוֹת, וְלֹא שָׁמְנוּ כְּמִשְׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה, שְׁלֹא שָׁם
חִלְקֵנוּ כִּהֵם, וְגִרְלָנוּ כְּכֹל הַמוֹנִם. שֶׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהֵבֶל וְרִיק
[וּמִתְפַּלְלִים אֶל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ]. (:Meghajolva) וְאַנְחָנוּ כּוֹרְעִים
וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים, לְפָנַי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שֶׁהוּא נוֹטֵה שָׁמַיִם וְיָסֵד אָרֶץ, וּמוֹשֵׁב יְקָרוֹ בְּשָׁמַיִם מְמַעַל,

---

Állva mondjuk.

עלינו Olénu lösábéách láadojn hákojl, loszész gödulo löjojcéér böre-
sisz, seloj oszonu kögojé hoárocojsz, völoj szomonu kömispö-
chojsz hoádomo, seloj szom chelkénu kohem, vögojrolénu köchol
hámojnóm. Sehém mistáchávim löhevel völorik, umiszpälölim el él
loj jojsiá. (Meghajolva:) Váánáchnu kojrim umistáchávim umojdím, lifné
Melech Málché hámölochím Hákodojs boruch Hu, seHu nojte somájim
vöjojszéd orec, umojsáv jökoroj básomájim mimáál, uschinász uzoj
bögovhé mörojmim. Hu Elojhénu, én ojd. Emesz Málkénu, efesz
zuloszoj, kákoszuu böszojroszoj: Vöjodáto háojm váhásévojszo el

---

Állva mondjuk.

עלינו Dicsérmünk kell a Mindenség Urát,* nagyra tartani azt, aki a kezdet
kezdetét teremtette, amiért nem tett minket hasonlóvá más országok
népeihöz, sem a világ nemzetségeihöz, aki nem adott nekünk az ő osztályré-
szükből és tömegeik sorsából. Mert ők üres semmiség előtt hajolnak meg,* és
oly istenhez imádkoznak, akinél nincs segítség. (Meghajolva:) De mi a Királyok
Királya előtt hajtunk térdet és borulunk le, az áldott Szentnek adunk hálát. Ő az,
aki felvonta az eget, és megalapozta a földet, dicső trónja fenn áll az egekben,
hatalmas Jelenléte a magasságok magasában. Ő az Istenünk, nincs más, igaz a

---

* **Dicsérmünk kell a Mindenség Urát...** A jegyzetet lásd a 123. oldalon.

* **Mert ők üres semmiség előtt hajolnak meg...** A jegyzetet lásd a 124. oldalon.

וּשְׁכִינַת עֲזוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ, אֵין עוֹד. אַמֵּת מְלַכְנוּ, אָפֶס זוּלָתוֹ, פְּכַתוּב בְּתוֹרָתוֹ: וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהַשְּׁבַת אֶל לְבָבָךְ, כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת, אֵין עוֹד.

עַל כֵּן נִקְוָה לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְרֹאוֹת מְהֵרָה בְּתַפְאֲרַת עֲזָךְ, לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים מִן הָאָרֶץ, וְהָאֱלִילִים כְּרוֹת יַפְרָתוֹן, לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדֵי. וְכָל בְּנֵי בֶשֶׁר יִקְרְאוּ בְּשִׁמְךָ לְהַפְנוֹת אֲלֶיךָ כָּל רְשָׁעֵי אָרֶץ. יִפְּרוּ וַיִּדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל, כִּי לָךְ תִּכְרַע כָּל בָּרֶךְ, תִּשָּׁבַע כָּל לְשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וַיִּפְּלוּ, וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יִקְרִי יִתְנוּ, וַיִּקְבְּלוּ כָּלֶם עֲלֵיהֶם אֶת עוֹל מְלָכוּתְךָ, וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמְּלָכוּת שְׁלָךְ הִיא וְלְעוֹלָמֵי עַד תִּמְלוֹךְ.

lövovecho, ki Ádojnoj Hu hoElojhim básomájim mimáál vóál hoorec mitochász, én ojd.

עַל כֵּן Ál kén nökáve löcho Ádojnoj Elojhénu lirojsz möhéro bösziferesz uzecho, löháávir gilulim min hoorec vöhoelilim korojsz jikorészun, löszákén ojлом bömálchusz Sádáj. Vöchol böné voszor jikröu vismecho, löháfnöjsz élecho kol risé orec. Jákiru vöjédu kol jojsvé szévél, ki Löcho tichrá kol berech, tisová kol losojn. Löfonecho Ádojnoj Elojhénu jichröu vöjipojlu, völichvojd simcho jökor jiténu, vikáblu chulom áléjhem esz ojl málchuszzecho, vöszimlojch áléhem

mi Urunk, nincs senki rajta kívül, ahogy Tórájában írva van: „Vedd tudomásul ma, és védd szívedbe, hogy az Örökkévaló – Ő az Isten fenn az égben és lenn a földön, nincs más!”

עַל כֵּן Ezért benned reménykedünk, örök Istenünk, hogy hamarosan meglátjuk hatalmad megdicsőülését, mikor a bálványokat eltünteted a földről, és a hamis istenek mind kivesznek, hogy a világot a Mindenható birodalmává tegyed, s minden hús és vér Nevedet említse; hogy a világ gonoszai is feléd forduljanak, elismerjék és felfogják a világ összes lakói, hogy előtted kell meghajolnia minden térdnek, rád kell esküdniük minden nyelven. Előtted, Örök Istenünk, hulljanak térdre, dicső Nevednek adózzanak tisztelettel, és vállalják mindnyájan uralmad igáját! Akkor egyhamar és örökké Te fogsz uralkodni felettük, mert Tiéd az uralom,

בְּכָבוֹד, כְּפָתוּב בְּתוֹרַתְךָ: יְהוּה יִמְלֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד. וְנֶאֱמַר:
וְהָיָה יְהוּה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוּה אֶחָד
וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

Gyászolók kádisa* • קדיש יתום

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, [Közösség: אָמֵן], בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא
כְּרַעוּתָהּ, וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וְיַצְמַח פּוּרְקָנָהּ וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ,
[Közösség: אָמֵן], בְּחַיִּיכוֹן וּבְיִמִּיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל.
בְּעֶגְלָא וּבְזֵמַן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן.

möhéro löojlom voed. Ki hámálchusz selcho hi ulööjloomé ád timlojch
böchovojd, kákoszuv böszojroszecho: Ádojnoj jimlojch löojlom voed.
Vöneemár: Vöhojo Ádojnoj lömelech ál kol hoorec, bájojm háhu jihje
Ádojnoj echod usömoj echod.

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

יִתְגַּדֵּל Jiszgádál vöjiskádás sömé rábo, [Közösség: Omén!] böolmo
di vöro chiruszé, vöjámlich málichuszé, vöjác mách purkoné
vikorév mösiché, [Közösség: Omén!] böchájéchojn uvjojméchojn uv-
chájé döchol bész Jiszroél, báágolo uvizmán koriv, vöimru omén!

örökkön-örökké fogsz dicsón uralkodni, amint tanodban írva van: „Az Örök-
kévaló fog uralkodni örökkön-örökké”, s az is: „Az Örökkévaló lesz az egész
föld Ura, azon a napon egyetlen lesz az Örökkévaló, és egyetlen a Neve.”

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

יִתְגַּדֵּל Magasztaljuk és szenteljük meg nagy Nevét [Közösség: Omén!] e világon,
melyet kedvére teremtett, érvényesítse uralmát, hozza közelebb a megvál-
tást, és gyorsítsa a Messiás eljövetelét, [Közösség: Omén!] életek során, egész
Izrael élete során, hamarosan, már a közeljövőben, s mondjátok erre: omén!

* Gyászolók kádisa: A lábjegyzeteket lásd a 79–80. oldalon

[Közösség:] אָמֵן. יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמֵי וּלְעַלְמֵי עָלְמַיָּא.
 [יְתַבְרַךְ]
 יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמֵי וּלְעַלְמֵי עָלְמַיָּא. יְתַבְרַךְ
 וַיִּשְׁתַּבַּח וַיְתַפְּאֵר וַיְתַרומֶם וַיְתַנַּשֵּׂא וַיְתַהַדֵּר וַיְתַעַלֶּה וַיְתַהַלֵּל
 שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, [Közösség:] אָמֵן, לְעֵלָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא
 וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא דְאַמְרִין בְּעַלְמָא, וְאַמְרוּ אָמֵן.
 [Közösség:] אָמֵן.
 יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל
 יִשְׂרָאֵל, וְאַמְרוּ אָמֵן. [Közösség:] אָמֵן.
 (Itt három lépést hátrálunk) עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֵׂה
 שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאַמְרוּ אָמֵן. [Közösség:] אָמֵן.

[Közösség: Omén! Jöhé sömé rábo mövorách löolám ulöolmé ol-
 májo. Jiszboréché...]

Jöhé sömé rábo mövorách löolám ulöolmé olmájo. Jiszboréché
 vöjstábách vöjiszpoér vöjiszrojmom vöjisznászé vöjiszhádor vöjiszále
 vöjiszhálol sömé dökudso brich hu, [Közösség: Omén!] löélo min kol
 birchoszo vösiroszo tusböchoszo vönechemoszo dáámiron böolmo,
 vöimru omén! [Közösség: Omén!]

Jöhé sölomo rábo min sömájo vöchájim tojvim olénu vöál kol
 Jiszroél, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

(Itt három lépést hátrálunk:) Ojsze °soloadm bimrojmov, hu jáásze
 soleadm olénu vöál kol Jiszroél, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

[Közösség: Omén! Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké!
 Legyen áldott...]

Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké! Legyen áldott és di-
 csért, dicső és magasztos, fennkölt és hírneves, imádott és megszentelt a Neve
 annak, aki Szent, áldott Ő! [Közösség: Áldott Ő!] Áldottabb Ő minden áldás-
 nál, költeménynél, dicshimnuszánál és vigaszéneknél, amit a világon mondanak,
 s ti mondjátok erre: omén! [Közösség: Omén!]

Jöjjön nagy békesség és élet a mennyből ránk és egész Izraelre, s mondjátok
 erre: omén! [Közösség: Omén!]

(Itt három lépést hátrálunk:) Aki °békét teremt magasságaiban, az hozzon
 békességet ránk és egész Izraelre! Mondjátok végül: omén! [Közösség: Omén!]

° Rojs hásono és jojm kipur között: a békét • hásoloadm • השלום

אל תירא מפחד פתאם ומשאת רשעים כי תבא. עצי עצה
ותפר, דברו דבר ולא יקום, כי עמנו אל. ועד זקנה אני הוא, ועד
שיבה אני אסבל, אני עשיתי ואני אשא ואני אסבל ואמלט.
אף צדיקים יודו לשמך, ישבו ישרים את פניך.

אל תירא *Al tiro mipáchád piszojm umisojász rösoim ki szovo. Ucu éco vöszufor, dábru dovor völoj jokum, ki imonu Él. Vöád zikno áni hu, vöád szévo áni eszbojl. Áni oszisi vááni eszo vááni eszbojl váámálét.*

Ách cádikim jojdu lismecho jésu jösorim esz ponecho.

אל תירא Ne félj a hirtelen riadalomtól, sem attól, hogy a gonoszok rád törnek, mint a vész! Csak tervezgesetek, meg lesz az hiúsítva, beszélhettek, nem lesz abból semmi! Öregsétekig ugyanaz vagyok, mikor megöszültök, akkor is én viszlek titeket. Én hoztalak létre, én hordozlak, én viszlek és mentelek meg.

Csak az igazak magasztalják Nevedet, a becsületesek maradnak meg színed előtt.

(Példabeszédek 3:25., Jesájá 8:10., 46:4., Zsoltárok 140:14.)

A fejfedőről

„Nem szokás a szabad ég alatt hajadonfótt járkálni.” (*Orách Chájim* 2:6.) Bár a bölcsek nem foglalták törvénybe, a szokás, hogy sohasem járunk födetlen fővel – sem otthon, sem a zsinagógában, sem az utcán –, több ezer éves, s mára a zsidó vallásosság jelképe lett. A leggyakrabban használt fejfedő kis, kerek sapka, amelyet jiddisül *jármulkénak*, héberül *kipának* hívnak. A sapkácska formájának nincs különösebb vallási jelentősége.

Megkérdezték a *Chátám Szofér* néven ismert magyar zsidó Tóra-nagyságot: miért van az, hogy a nem zsidóknál a tisztelet jeléül leveszik a kalapot, míg a zsidóknál ez fordítva van? Ezt válaszolta: „Nem tudom, mások mit miért csinálnak. Nálunk a Tórából egyértelmű, hogy a fejfedő a tisztelet jele, hiszen a papok előírásos négy ruhadarabja között találjuk a kalapot (*micnefet* és *migbáát*), amely nélkül a kohén Szentély-szolgálatára érvénytelen (*2Mózes* 28:4. 29:9.)”

A *Talmudban* (*Sábát* 156b.) a fejfedő mint az istenfélelem jelképe jelenik meg. Egyszer az egyik tanaita édesanyjának azt mondták a csillagjósok, hogy fiából tolvaj lesz. Attól kezdve egy lépést sem engedte tenni fejfedő nélkül, hogy ezzel kivédje a rontást. Egyszer, már felnőttkorában, egy fügefafa alatt ült és tanult, azután elbóiskolt, és a kendő leesett a fejről. Amikor felébredt, kinyújtotta a kezét, és letépett egy fűgét, bár a fa nem volt az övé...

A férjes asszonyok befedett feje – ami szintén a vallásosság jelképe – azt a célt szolgálja, hogy szembeötlő legyen: a nő nem hajadon.

הדלקת הנרות

Gyertyagyújtás szombat és ünnepnap előestéjén*

Ünnepnapokon (peszách utolsó két napjának kivételével)
a Sehechejánu áldást is mondjuk (65. oldal)

Szombat előestéjén

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו,
וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת קוֹדֵשׁ.

Ünnep előestéjének első áldása

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו,
וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל יוֹם טוֹב.

Szombat előestéjén

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojloom, áser kidösonu
bömicvojszov vöcivonu löhádlik nér sel sábosz kojdes.

Ünnep előestéjének első áldása

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhéjnu Melech hoojloom, áser kidösonu
bömicvojszov vöcivonu löhádlik nér sel jojm tojv.

Szombat előestéjén

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket paran-
csolataival, s meghagyta, hogy a szent szombatra gyertyát gyújtsunk.

Ünnep előestéjének első áldása

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket paran-
csolataival, s meghagyta, hogy az ünnepre gyertyát gyújtsunk.

---

* **Gyertyagyújtás:** A zsidó nő három sajátos, nagy micvájának egyike. A zsidó naptár szerint megadott időpontban meg kell gyújtani a gyertyát. Szombaton a közölt időpontok **után** egyáltalán nem szabad meggyújtani a gyertyákat, ünnepen már égő lángról az időpont után is lehet. Három éven felüli kislányok édesanyjuk segítségével gyújthatnak külön gyertyát.

Ünnep és szombat előestéjének első áldása

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו,
וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת וְשֶׁל יוֹם טוֹב.

*Rojs hásono előestéjének első áldása a chászid szokás szerint
(Askenáz szokás ehelyett az általános ünnepi áldást mondani.)*

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו,
וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל יוֹם הַזְּכָרוֹן.

Rojs hásono és szombat előestéjének első áldása

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו,
וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת וְשֶׁל יוֹם הַזְּכָרוֹן.

Ünnep és szombat előestéjének első áldása

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhéjnu Melech hoojлом, áser kidösonu
bömicvojszov vöcivonu löhádlik nér sel sábosz vösel jojm toju.

*Rojs hásono előestéjének első áldása a chászid szokás szerint
(Askenáz szokás ehelyett az általános ünnepi áldást mondani.)*

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhéjnu Melech hoojлом, áser kidösonu
bömicvojszov vöcivonu löhádlik nér sel jojm házikorojn.

Rojs hásono és szombat előestéjének első áldása

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhéjnu Melech hoojлом, áser kidösonu
bömicvojszov vöcivonu löhádlik nér sel sábosz vösel jojm házi-
korojn.

Ünnep és szombat előestéjének első áldása

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket paran-
csolataival, s meghagyta, hogy a szombatra és az ünnepre gyertyát gyűjt-
sünk.

*Rojs hásono előestéjének első áldása a chászid szokás szerint
(Askenáz szokás ehelyett az általános ünnepi áldást mondani.)*

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket paran-
csolataival, s meghagyta, hogy az emlékezés napjára gyertyát gyűjtsünk.

Rojs hásono és szombat előestéjének első áldása

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket paran-
csolataival, s meghagyta, hogy a szombatra és az emlékezés napjára gyer-
tyát gyűjtsünk.

Gyertyagyújtás

Jojm kipur előestéjének első áldása

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו,
וצונו להדליק נר של יום הכפורים.

Jojm kipur és szombat előestéjének első áldása

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו,
וצונו להדליק נר של שבת ושל יום הכפורים.

Az ünnepek előestéjének második áldása (kivéve peszách utolsó két napján)

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, שהחיינו וקיימנו והגייענו
לזמן הזה.

Jojm kipur előestéjének első áldása

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhéjnu Melech hoojлом, áser kidösonu
bömicvojszou vöcivonu löhädlik nér sel jojm hákipurim.

Jojm kipur és szombat előestéjének első áldása

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhéjnu Melech hoojлом, áser kidösonu
bömicvojszou vöcivonu löhädlik nér sel sábosz vösel jojm háki-
purim.

Az ünnepek előestéjének második áldása (kivéve peszách utolsó két napján)

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, sehechejonu
vökijmonu vöhigionu lizmán háze.

Jojm kipur előestéjének első áldása

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket paran-
csolataival, s meghagyta, hogy a Jom kipur napjára gyertyát gyújtsunk.

Jojm kipur és szombat előestéjének első áldása

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket parancso-
lataival, s meghagyta, hogy a szombatra és a Jom kipur napjára gyertyát
gyújtsunk.

Az ünnepek előestéjének második áldása (kivéve peszách utolsó két napján)

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki életben tartott, megőrzött
bennünket, s engedte megérnünk ezt a mai napot.

Kábálát Sábát • קבלת שבת • A szombat fogadása*

Ha péntek vagy szombat ünnep vagy félünnep, akkor Mizmor Lödoviddal („Dávid zsoldtár”-val, a 71. oldalon) kezdjük a szombat fogadását.

לְכוּ נִרְנְנָה לַיהוָה, נְרִיעָה לְצוּר יִשְׁעָנוּ. נִקְדָּמָה פָּנָיו בַּתּוֹדָה,
בְּזִמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ. כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה, וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים.
אֲשֶׁר בִּידוֹ מַחְקְרֵי אָרֶץ, וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ. אֲשֶׁר לוֹ הַיָּם וְהוּא
עָשָׂהוּ, וַיִּבְשֹׁת יָדָיו יָצְרוּ. בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרַעַה, נִבְרַכָּה לְפָנָי
יְהוָה עֲשָׂנוּ. כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ, וְאִנְחָנוּ עִם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ,
הַיּוֹם אִם בְּקִלּוֹ תִשְׁמְעוּ. אֵל תִּקְשׁוּ לְכַבְּכֶם כַּמְרִיבָה, כִּיּוֹם מָסָה
בַּמִּדְבָּר. אֲשֶׁר נִסּוּנֵי אַבּוֹתֵיכֶם, בְּחַנוּנֵי גַם רָאוּ פְעָלָי. אַרְבָּעִים

Löchu nöránöno lÁdojnoj, norio löcur jisenu. Nökádmó fonov böszojdo, bizmirojsz noriá loj. Ki él godojl Ádojnoj, umelech godojl ál kol elojhim. Áser böjodoj mechköré orec, vöszojáfójsz horim loj. Áser loj hájom vöhu oszohu, vöjábeseesz jodov jocoru. Boju nistácháve vönichroo, niuröcho lifné Ádojnoj ojszenu. Ki hu Elojhénu, váánáchnu ám máriszoz vöcojn jodoj, hájajm im bökojloj szismou. Ál táksu löváuchem kimriuo, köjojm mászo bámidbor. Áser niszuni ávojszéchem, böchonuni gám rou fooli. Árboim sono okut

הננרנ וכל Hadd örvendezzünk az Örökkévaló elébe, fogadjuk örömrivalgással megváltó Szirtünket! Fogadjuk Őt hálaimával, zengiünk zsoldárokat elébe, mert nagy Isten az Örökkévaló, minden istenségnél nagyobb uralkodó! Kezében tartja a föld mélyét, övé a hegyek csúcsa, a tengert is Ő alkotta, a szárazföld az Ő keze munkája. Gyertek, hajtsunk térdet, boruljunk le alkotónk, az Örökkévaló előtt! Hisz Ő a mi Istenünk, mi meg nyája vagyunk, a nép, melyet kezével terel: már ma, ha hallgattok szavára. Ne keményítsétek hát meg szíveteket, mint Merivánál a pusztában, Mászá napján, amikor próbára tették engem őseitek, vizsgáztattak, bár látták, mit műveltem! Negyven éven

* **A szombat fogadása:** Az Isten uralmát kifejező hat zsoldtár a teremtés hat napját jelképezi. Körülbelül 400 éve került be az imarendbe. Egyes források szerint a kabbalista Mose Kordovero és mestere, egyben sógora, Slomo Alkávéc – a *Löchá dodi szerzője* – vezette be (*Jáávec és Jozséf Omece*).

שְׁנָה אֶקוּט בְּדוֹר, וְאָמַר עִם תַּעֲי לִכְבֵּ הֵם, וְהֵם לֹא יִדְעוּ דְרָכָי.
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְּאִפִּי, אִם יִבְאוּן אֶל מְנוּחָתִי.

שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ, שִׁירוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ. שִׁירוּ לַיהוָה,
בְּרָכוּ שְׁמוֹ, בְּשָׂרוּ מִיּוֹם לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ. סִפְרוּ בְּגוֹיִם כְּבוֹדוֹ, בְּכָל
הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו. כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד, נוֹרָא הוּא עַל כָּל
אֱלֹהִים. כִּי כָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים, וַיהוָה שְׁמַיִם עָשָׂה. הוֹד
וְהִדָּר לְפָנָיו, עַז וְתַפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ. הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים,
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז. הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ, שְׂאוּ מְנַחָה וּבְאוּ

bödojr, voojmár ám tojé lévou hém, vöhém loj jodu dörochoj. Áser
nisbáti vöápi, im jövojun el mönuchoszi.

שִׁירוּ לַיהוָה Siru lÁdojnoj sir chodos, siru lÁdojnoj kol hoorec. Siru
lÁdojnoj, borchu sömoj, bászru mijojm löjojm jösuoszoj.
Szápru vágojim kövojd, böchol hoámim niflööjszov. Ki godojl Ádoj-
noj umöhulul möojd, nojro hu ál kol elojhim. Ki kol elojhé hoámim
elilim, vÁdojnoj somájim oszo. Hojd vöhodor löfonov, ojz vöszi feresz
bömikdosoj. Hovu lÁdojnoj mispöchojsz ámim, hovu lÁdojnoj ko-
vojd voojz. Hovu lÁdojnoj kövojd sömoj, szöu mincho uvoju löchác-
rojszov. Histáchávu lÁdojnoj böhádrász kojdes, chilu miponov kol

át kínlódtam azzal a nemzedékkal, mondván: tévelygő szívű nép ez; bizony
nem is ismerték útjaimat. Azért megesküdtem haragomban, hogy nem jutnak
el nyugóhelyemre.

(95. zsoltár)

שִׁירוּ לַיהוָה Zengjetez az Örökkévalónak új éneket, dalolj néki, földkerekség!
Énekeljetez az Örökkévalónak, áldjátok Nevét, hirdessétez szabadítását
nap mint nap! Beszéljetez dicsőségéről a népek között, csodáiról minden nem-
zetnek! Mert nagy az Örökkévaló, és igen dicső, minden istenségnél félelmetesebb.
A népek istenei mind bálványok csupán, az Örökkévaló meg az, aki az eget al-
kotta. Fenség és pompa jár előtte, hatalom és ékesség Szentélyében. Nemzetségez,
tulajdonítsatok dicsőséget és hatalmat az Örökkévalónak, adózzatok tisztelettel az
Örökkévaló Nevének, hozzatok ajándékot, ha udvarába jöttök! Boruljatok arca

לְחִצְרוֹתָיו. הַשְּׁתַחֲוּוּ לַיהוָה בְּהִדְרַת קֹדֶשׁ, חִילוּ מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ.
אָמְרוּ בְּגוֹיִם יְהוּה מֶלֶךְ, אַף תִּפְּוֹן תִּבֵּל בַּל תַּמּוּט, יַדִּין עַמִּים
בְּמִישְׁרִים. יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ, יִרְעֵם הַיָּם וּמְלֵאוּ. יַעֲלֶז
שְׂדֵי וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ, אֲזִ יִרְנְנוּ כָּל עֲצֵי יַעַר. לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָּא, כִּי
בָּא לְשֹׁפֵט הָאָרֶץ, יִשְׁפֹּט תִּבֵּל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּאַמוּנָתוֹ.

יהוה מֶלֶךְ תִּגַּל הָאָרֶץ, יִשְׁמְחוּ אֵיִם רַבִּים. עֲנֵן וְעַרְפֵּל סְבִיבּוֹ,
צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוּן כְּסֹאוֹ. אֵשׁ לִפְנֵי תֵּלֶךְ, וְתִלְהֶט סְבִיב צְרִיו.
הָאִירוּ בְּרִקְיוֹ תִּבֵּל, רִאֲתָהּ וְתַחֵל הָאָרֶץ. הָרִים כְּדוֹנֵג נִמְסוּ
מִלִּפְנֵי יְהוָה, מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צֶדֶקוֹ, וּרְאוּ
כָּל הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ. יִבְשׂוּ כָּל עֲבָדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְּלִים בְּאַלִּילִים,

hoorec. Imru vágojim Ádojnoj moloch, áf tikojn tévél bál timojt, jodin ámim bömésorim. Jiszmöchu hásomájim vöszogél hoorec, jirám hájom umölojoj. Jáálojz szodáj vöchol áser boj, oz jöránönu kol ácé joár. Lifné Ádojnoj ki vo, ki vo lispojz hoorec, jispojz tévél böcedek vöámim beemunoszozj.

ה' מלך Ádojnoj moloch togél hoorec, jiszmöchu ijim rábim. Onon váárofel szöivuvov, cedek umispot möchojn kiszozj. És löfonov téléch, uszláhét szoviv corov. Héiru vörokov tévél, roászo vátochéł hoorec. Horim kádojnág nomászu milifné Ádojnoj, milifné ádojn kol hoorec. Higidu hásomájim cidkoj, vörou chol hoámim kövojdoj. Jévojsu kol ojude feszel hámiszhálölim boelilim, histáchávu loj kol elojhim.

az Örökkévaló előtt szent áhítattal, remegjen előtte a földkerekség! Hirdessétek a népek között: az Örökkévaló trónra lépett, a világ szilárdan áll, nem inog meg, mert méltányosan ítélkezik a népeken. Örülhet az ég, ujjonghat a föld, harsoghat a tenger és ami betölti. Vigadhat a mező és minden rajta lévő, dalolhat akkor az erdő minden fája az Örökkévaló elébe, mert eljött, eljött, hogy ítélkezze a földön. Igazságosan ítéli meg a mindenséget, híven a népeket.

(96. zsolttár)

ה' מלך Az Örökkévaló trónra lépett, vigadjon hát a föld, örvendjen a sok sziget. Felhő és köd veszi körül, igazság és törvény trónjának alapja. Tűz jár előtte, felperzseli ellenségeit körös-körül. Villámai bevilágítják a mindenséget,

הִשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ כָּל אֱלֹהִים. שְׁמֵעָה וַתִּשְׁמַח צִיּוֹן, וַתִּגְלַנָּה בְּנוֹת
יְהוּדָה, לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה. כִּי אַתָּה יְהוָה עֲלִיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ,
מֵאֵד נַעֲלִיתָ עַל כָּל אֱלֹהִים. אֲהַבִּי יְהוָה שְׂנְאוֹ רַע, שְׁמַר נַפְשׁוֹת
חֲסִידָיו, מִיַּד רָשָׁעִים יִצְיָלֵם. אֹרֶךְ יָרַע לְצַדִּיק, וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׂמֵחָה.
שְׂמַחוּ צַדִּיקִים בִּיהוָה, וְהוֹדוּ לְזִכַּר קִדְשׁוֹ.

מִזְמוֹר שִׁירוֹ לַיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ, כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה, הוֹשִׁיעָה
לוֹ יְמִינוֹ וְזָרַע קִדְשׁוֹ. הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ, לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גְּלוּהָ
צַדִּיקָתוֹ. זָכַר חֲסִדוֹ וְאַמוֹנָתוֹ לְבַיִת יִשְׂרָאֵל, רָאוּ כָּל אַפְסֵי אֲרָץ

*Somo vátiszmách Cijojn, vátogélno bönojsz Jöhudo, lömáán mispo-
techo Ádojnoj. Ki Áto Ádojnoj eljojn ál kol hoorec, möojd náálészo
ál kol elojhim. Ojhávú Ádojnoj szinu ro, sojmér náfsojsz chászidoj,
mijád rösoim jácilém. Ojr zoruá lácádik, ulöjjsré léu szimcho. Szimchu
cádikim báÁdojnoj, vöhojdu lözécher kodsoj.*

מִזְמוֹר שִׁירוֹ Mizmojr siru lÁdojnoj sir chodos, ki nifloojdz oszo, hoj-
sio loj jöminoj uzörojá kodsoj. Hojdiá Ádojnoj jösuoszoj,
löéné hágojim gilo cidkoszoj. Zochár chászdoj veemunoszoj lövész
Jiszroél, rou chol áfszé orec ész jösuász Elojhénu. Horiu lÁdojnoj
kol hoorec, pic'chu vöránönu vözáméru. Zámru lÁdojnoj böchinojr,

a föld megrendül ennek láttán. A hegyek viaszként olvadnak az Örökkévaló, az egész föld ura előtt. Az egek hirdetik igazát, láthatja dicsőségét minden nép. Szégyent vallanak mind a képimádók, kik bálványaikkal dicsekednek. Boruljanak le előtte mind a hatalmasok! Cion örvend ennek hallatán, Júda leányai ujjonganak törvénykezésed felett, Örökkévaló, mert Te vagy, Örökkévaló, a legmagasztosabb az egész földön, felette állsz minden hatalmasnak. Kik az Örökkévalót szeretitek, gyűlöljétek a rosszat! Ó vigyáz hívei lelkére, és kimentí őket a gonoszok kezéből. Fényesség árad az igazra, öröm az egyenes szívekre. Örüljétek, igazak, az Örökkévalónak, és adjatok hálát szent Nevének!

(97. zsoltár)

מִזְמוֹר שִׁירוֹ Zsoltár. Énekeljétek az Örökkévalónak új éneket, mert csodásat
művelt, jobbjá és szent karja segítséget hozott. Kinyilvánította az
Örökkévaló segítségét, a népek szeme láttára fedte fel igazát. Emlékezett Izrael

את ישועת אלהינו. הריעו ליהוה כל הארץ, פצחו ורננו וזמרו. זמרו ליהוה בכנור, בכנור וקול זמרה. בחצצרות וקול שופר הריעו לפני המלך יהוה. ירעם הים ומלאו, תבל וישבי בה. נהרות ימחאו כף, יחד הרים ירננו. לפני יהוה כי בא לשפט הארץ, ישפט תבל בצדק ועמים במישרים.

יהוה מלך? ורגזו עמים, ישב כרובים תנוט הארץ. יהוה בציון גדול, ורם הוא על כל העמים. יודו שמך גדול ונורא, קדוש הוא. ועז מלך משפט אהב, אתה כוננת מישרים, משפט וצדקה ביצקב אתה עשית. רוממו יהוה אלהינו, והשתחוו להדם רגליו, קדוש הוא. משה ואהרן בכהניו, ושמואל בקראי שמו, קראים

böchinojr vökojl zimro. Báchácojcrojsz vökojl sojfor horiu lifné hámelech Ádojnoj. Jirám hájom umölojoj, tévél vöjojsvé vo. Nöhorojksz jimcháu chof, jáchád horim jöránénu. Lifné Ádojnoj ki vo lispojtz hoorec, jispojtz tévél böcedek vöámim bömésorim.

ה' מלך *Ádojnoj moloch jirgözu ámim, jojsév köruvim tonut hoorec.*
Ádojnoj böCijojn godojl, vörom hu ál kol hoámim. Jojdu simcho godojl vönojro, kodojs hu. Vöojz melech mispot ohév, Áto kojnánto mésorim, mispot ucödoko böJáákoju Áto osziszó. Rojmömu Ádojnoj Elojhénu, vöhistáchávu láhádojm ráglou, kodojs hu. Mojse

háza iránti szeretetére és hűségére, a világ végén is látták Istenünk segítségét. Örömkialtással fogadja az egész föld az Örökkévalót: fogjatok dalba, és énekeljete! Zenéljete neki hárfával, hárfá- és énekszóval! Harsona és kürt szavával rivalljatok az úr, az Örökkévaló elébe, harsogjon a tenger és minden, ami benne van, a világ és lakói! Tapsoljanak a folyók, daloljanak a hegyek is az Örökkévaló elébe, amikor eljön, hogy bíraskodjék a földön! Igazságosan ítéli meg a mindenséget, méltányosan a népeket.

(98. zsolttár)

ה' מלך *Az Örökkévaló trónra lépett: remegjenek a népek! A kerubokon trónol, megrendül a föld. Nagy az Örökkévaló Cionban, felette áll mind a népeknek. Elismerik Nevedet: nagy, félelmetes és szent vagy. Hatalmas úr, törvényszerető, Te vezetted be a méltányosságot, Te adtál törvényt és igazat*

אֶל יְהוָה וְהוּא יַעֲנֵם. בְּעִמּוּד עֲנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם, שָׁמְרוּ עֵדוּתוֹ
וְחַק נִתַּן לָמוֹ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתֵם, אֶל נִשְׂא הֵייתָ לָהֶם,
וְנִקֵּם עַל עֲלִילוֹתָם. רוּמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לְהַר קֹדֶשׁוֹ,
כִּי קְדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.

A következő zsoltárt állva mondjuk.

מִזְמוֹר לְדָוִד, הָבוּ לַיהוָה, בְּנֵי אֱלֹים, הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ, הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ. קוֹל יְהוָה
עַל הַמַּיִם, אֶל הַכְּבוֹד הַרְעִים, יְהוָה עַל מַיִם רַבִּים. קוֹל יְהוָה

---

vöÁhárojñ böchojhánov, uSmuél bökojré sömoj, kojrim el Ádojnoj
vöhu jááném. Böámud onon jödábér áléjhem, somru édojszov vöchojk
noszán lomoj. Ádojnoj Elojhénu Áto ániszom, Él nojszé hojszo
lohem, vönojkém ál álilozsom. Rojmömu Ádojnoj Elojhénu vöhis-
táchávu löhár kodsoj, ki kodojs Ádojnoj Elojhénu.

A következő zsoltárt állva mondjuk.

דודל רומזמ Mizmojr löDovid. Hovu lÁdojnoj, böné élim, hovu lá-
Ádojnoj kovojd voojz. Hovu lÁdojnoj kövojd sömoj,
histáchávu lÁdojnoj böhádrász kojdes. Kojl Ádojnoj ál hámojim, Él
hákovojd hirim, Ádojnoj ál májim rábim. Kojl Ádojnoj bákojách, kojl

---

Jákobnak. Magasztaljátok Örök Istenünket, hajtsatok fejet lába számolya előtt,
szent Ó! Mózes és Áron is papjai, Sámuel Nevén szólítja. Az Örökkévalóhoz
fordulnak, és Ó meghallgatja őket. Felhőoszlopból szólt hozzájuk, ők őrizték
meg tanúságait és a törvényt, melyet nekik adott. Örök Istenünk, Te hallgattál
rájuk, Isten, elnéző Istenük voltál, de megtoroltad gonosztetteiket. Magasztal-
játok Örök Istenünket, és hajoljatok meg szent hegye felé, mert szent Örök
Istenünk!

(99. zsoltár)

A következő zsoltárt állva mondjuk.

דודל רומזמ Dávid zsoltára. Tulajdonítsatok, felsőbb lények (angyalok), dicső-
séget és hatalmat az Örökkévalónak, adózzatok tisztelettel az
Örökkévaló Nevének, boruljatok arcra az Örökkévaló előtt szent áhitattal! Az
Örökkévalót hallani a vizek fölött, a dicső Isten dörgését, az Örökkévalót a nagy

בַּפֶּחַ, קוֹל יְהוָה בְּהֶדֶר. קוֹל יְהוָה שֹׁכֵר אֲרָזִים, וַיִּשְׁבֵּר יְהוָה אֶת
 אֲרָזֵי הַלְּבָנוֹן. וַיִּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל, לְבָנוֹן וְשִׁרְיוֹן כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים.
 קוֹל יְהוָה חִצָּב לְהַבּוֹת אֵשׁ. קוֹל יְהוָה יַחִיל מִדְּבַר, יַחִיל יְהוָה
 מִדְּבַר קֹדֶשׁ. קוֹל יְהוָה יַחֲלֵל אֵילוֹת וַיַּחֲשֵׁף יַעֲרֹת, וַבְּהִיכְלוֹ כָּלוּ
 אִמֵּר כְּבוֹד. יְהוָה לְמַבּוּל יֵשֵׁב, וַיֵּשֶׁב יְהוָה מִלֶּךְ לְעוֹלָם. יְהוָה עַז
 לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְהוָה יְבַרְכֶּךָ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

*Ádojnoj behodor. Kojl Ádojnoj sojvér ározim, vájsábér Ádojnoj esz
 árzé hálövonojn. Vájárkidém kömoj égel, Lövonojn vöSzirjojn kömoj
 ven röémim. Kojl Ádojnoj chojcév láhávojsz és. Kojl Ádojnoj jochil
 midbor, jochil Ádojnoj midbár Kodés. Kojl Ádojnoj jöchojlél ájolojsz,
 vájecheszojff jöorojsz, uvöhécholoj kuloj ojmér kovojd. Ádojnoj lámá-
 bul josov, vájésev Ádojnoj melech löojlom. Ádojnoj ojz löámoj jitén,
 Ádojnoj jövoréch esz ámoj vásolojm.*

vizek fölött. Az Örökkévaló erős, az Örökkévaló fenséges, az Örökkévaló hangja cédrusokat tör szét. Szétzúzta az Örökkévaló a libanoni cédrusokat: úgy ugrándoztak, mint a borjú, Libanon és Szirjon hegye, mint az ifjú antilop. Az Örökkévaló hangja lángoló tüzet ont, az Örökkévaló hangjára megremeg a sivatag, megremeg Kádés pusztája. Az Örökkévaló hangja megriasztja a szarvasokat, letarolja az erdőket, de Szentélyében minden tiszteletet parancsol. Az Örökkévaló már az özőnvízen is uralkodott, örökké trónján fog ülni. Az Örökkévaló erőt ad népének, az Örökkévaló megáldja népét békességgel

(29. zsoltár)

Minden porcikával

Az Írás tanítása szerint: „Minden porcikám hirdeti: ki olyan, mint Te, Örökkévaló? ...” (Zsoltárok 35:10.). A hagyomány ezzel magyarázza a zsidó liturgia hangos mozgalmassal teli gyakorlatát. Érdekes módon, az egyik legfontosabb ima, a *Smá* szavainak száma is ezzel van összefüggésben.

A Talmud (*Mákot* 23b.) szerint az embernek 248 testrésze van, és ennek megfelelően a *Smában* majdnem ugyanennyi, 245 szó van. Ahhoz, hogy ez valóban „minden porcika” legyen az előimádkozó a *Smá* végén megismétli az *Ádojnoj Elojhéchem. Emesz* („Örök Istenetek. Igaz”) szavakat, és így összességében 248 szavas lesz a *Smá*. A nem közösségben történő imádkozás szokásai eltérőek: az *askenáz* szokás a *Smá* előtt hozza teszi az *Él melech neemon* („Isten, hűséges király!”) szavakat, a házid szokás pedig a végén elismételni az *Áni Ádojnoj Elojhéchem* („Én vagyok Örök Istenetek”) szavakat.

A szombat fogadása

Néhány közösségben itt csak a יתום a קדיש (lásd 80. oldal),
másutt az alábbiakat mondják.

אָנאַ, בְּכַח גְּדֵלַת יְמִינְךָ, תַּתִּיר צְרוּרְךָ.
קִבֵּל רֵיחַ עֲמֶךָ, שְׂגָבְנוּ, טְהַרְנוּ, נוֹרָא.
נָא גְבוּר, דּוֹרְשֵׁי יְחֻדְךָ, כְּכַבֵּת שְׂמֶרֶם.
בְּרַכֵּם, טְהַרֵם, רַחֲמֵם, צִדְקַתְךָ תָּמִיד גְּמִלֵם.
חֲסִין קְדוֹשׁ, בְּרַב טוֹבְךָ נִהַל עֲדַתְךָ.
יַחֲדֵי גְאָה, לְעַמְּךָ פְּנֵה, זוֹכְרֵי קְדוּשְׁתְּךָ.
שׁוֹעֲתֵנוּ קִבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקוֹתֵנוּ, יוֹדֵעַ תַּעֲלָמוֹת.
בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלַכּוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

Néhány közösségben itt csak a Gyászolók kádisát (lásd 80. oldal),
másutt az alábbiakat mondják.

בכח Ono, böchojách gödulász jömincho, tátir cöruuro.
Kábél rinász ámöcho, száguénu, táhárénu, nojro,
No gibojr, dojrsej jichudcho, kövouász somrém.
Borchém, táhárém, ráchámém, cidkoszcho tomid gomlém.
Chászín kodojs, böroju tuvcho náhél ádoszecho.
Jochid géé, löámcho pöné, zojchréj ködusoszecho.
Sávoszénu kábél usmá cáákoszénu, jojdéá táálumojsz.
Boruch sém kövojd málchuszoy löojlom voed.

Néhány közösségben itt csak a Gyászolók kádisát (lásd 80. oldal),
másutt az alábbiakat mondják.

בכח Kérünk, oldd fel* a megköztöztet nagy erős jobboddal,
Félelmetes, fogadd néped dalát, emelj magadhoz, tisztíts meg minket,
vitézen őrizd, mint a szem fényét, azokat, kik egyetlennek tartanak,
áldd meg, tisztítsd meg őket, juttass nekik igaz irgalmadból,
erős és szent, nagy jószágodban mutass utat gyülekezetednek,
büszkén Egyetlen, nézz népedre, akik emlékeznek szentségedre,
Titkok Tudója, fogadd jajunkat, hallgasd meg kiáltásunkat!
Áldott legyen szent uralmának Neve örökké!

---

* **Kérünk, oldd fel...** A rabbi Nechunjá ben Hákánének tulajdonított, kabbalisztikus töltésű ima. Negyvenkettő szóból áll, ami Isten negyvenkettő betűs titkos Nevére utal (Kidusin 71a.).

Himnusz a szombat tiszteletére • לכה דודי

לְכֵה דוּדִי לְקִרְאֵת כְּלָה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.
 לְכֵה דוּדִי לְקִרְאֵת כְּלָה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.
 שְׁמֹר וְזָכוֹר בְּדַבּוּר אֶחָד, הַשְּׁמִיעֵנוּ אֵל הַמַּיְחָד, יְהוּה אֶחָד
 וּשְׁמוֹ אֶחָד, לְשֵׁם וּלְתַפְאֲרַת וּלְתִהְלֵה.
 לְכֵה דוּדִי לְקִרְאֵת כְּלָה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.
 לְקִרְאֵת שַׁבַּת לְכוּ וְנִלְכֵה, כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה, מֵרֵאשׁ מְקַדֵּם
 וְסוּכָה, סוּף מַעֲשֵׂה בְּמַחְשָׁבָה תִּחְלָה.
 לְכֵה דוּדִי לְקִרְאֵת כְּלָה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

לכה דודי Löcho dojdí líkrász kálo, pöné sábosz nökáblo.

Löcho dojdí líkrász kálo, pöné sábosz nökáblo.

שמור Somojr vözochojr bödibur echod, hismionu Él hámöjuchod,
 Ádojnoj echod usömoj echod, lösém ulösziferesz völiszshilo.

Löcho dojdí líkrász kálo, pöné sábosz nökáblo.

לקראת Likrász sábosz löchu vönélcho, ki hi mökojr hábörocho, mé-
 rojs mikedem nöszocho, szoif máásze bömáchásovo töchilo.

Löcho dojdí líkrász kálo, pöné sábosz nökáblo.

לכה דודי Jer, fogadjuk,* jó barát, szombatot, a szép arát!

Jer, fogadjuk, jó barát, szombatot, a szép arát!

שמור „Őrizd híven, gondolj rája!” hangzott Isten egy szavára. Egy az Isten, s
 dicsugára a világot hatja át!

Jer, köszöntsük, jó barát, szombatot, a szép arát!

לקראת Fel vidáman szombat elé! Mert az Isten megszentelé, áldásforrást adott
 belé, ki kezdetből vége lát!

Jer, fogadjuk, jó barát, szombatot, a szép arát!

* **Jer, fogadjuk...** Slomo Hálévi Álkávec költeménye. A XVI. században Cfáton élt kabbalista arra a talmudi epizódra alapozta dicsóhimnuszát, mely szerint Rabbi Chániná pénteken estefelé szépen felöltözött, és azt mondta: „Menjünk szombat királynő elébe!” Rabbi Jánáj is kiöltözött, és azt mondta: „Jöjj, menyasszony, jöjj, menyasszony!” (Talmud, Sábát 119a.) Bevett szokás, hogy a templomban énekelik ezt a dalt. A költeményt Patai József fordításában közöljük.

מְקַדֵּשׁ מֶלֶךְ עִיר מְלוּכָה, קוּמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה, רַב לָךְ שָׁבֶת
בְּעֵמֶק הַבְּכָא, וְהוּא יַחְמוֹל עָלֶיךָ חֲמֵלָה.

לָכֵה דוֹדֵי לְקִרְאֵת כָּלָה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

הַתְּנַעֲרִי, מֵעַפְר קוּמִי, לְבִשֵׁי בְגָדֵי תְּפָאֲרֶתְךָ עִמִּי, עַל יַד בֶּן יִשִׁי
בֵּית הַלְחָמִי, קְרֹבָה אֶל נַפְשֵׁי גְאֻלָּה.

לָכֵה דוֹדֵי לְקִרְאֵת כָּלָה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

הַתְּעוֹרְרִי הַתְּעוֹרְרִי, כִּי בָא אוֹרְךָ קוּמִי אוֹרִי, עוֹרֵי עוֹרֵי, שִׁיר
דְּבָרִי, כְּבוֹד יְהוָה עָלֶיךָ נִגְלָה.

לָכֵה דוֹדֵי לְקִרְאֵת כָּלָה, פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

מְקַדֵּשׁ Mikdás melech ir mölucho, kumi cöi mitojch háháfécho, ráv
loch sevesz böémek hábocho, vöhu jáchámojl olájich chemlo.

Löcho dojdi likrász kálo, pöné sábosz nökáblo.

הַתְּנַעֲרִי Hisznáári, méofor, kumi, liusi bigdé szifártéché ámi, ál jád
ben Jisáj Bész Háláchmi, korvo el náfsi göölo.

Löcho dojdi likrász kálo, pöné sábosz nökáblo.

הַתְּעוֹרְרִי Hiszojröri hiszojröri, ki vo ojréch kumi ojri, uri uri, sir dábé-
ri, kövojd Ádojnoj olájich niglo.

Löcho dojdi likrász kálo, pöné sábosz nökáblo.

מְקַדֵּשׁ Királyváros, dicsó Szentély, fel a romból! Emelkedjél! Siró völgyben
bús véget ér, már Istened újra áld.

Jer, köszöntsük, jó barát, szombatot, a szép arát!

הַתְּנַעֲרִי Fel a porból! Féltre bánat! Vedd föl, népem, díszruhádat, Isaj fia jön
utánad, s minden rosszat jóra vált!

Jer, fogadjuk, jó barát, szombatot, a szép arát!

הַתְּעוֹרְרִי Ébredj! Ébredj! Lobban lángod! Ragyogd be a nagyvilágot, Fel, dalolj,
mert újra látod Isten fényes sugarát!

Jer, köszöntsük, jó barát, szombatot, a szép arát!

לא תבושׁי ולא תכלמי, מה תשתוּחחי ומה תהמי, בך יחסו
 עניי עמי, ונבנתה העיר על תלה.
 לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה.
 והיו למשסה שאסיף, ורחקו כל מבלעיף, ישיש עליף אלהיך,
 כמשוש חתן על כלה.
 לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה.
 ימין ושמאל תפרוּצי, ואת יהוה תעריצי, על יד איש בן פרצי,
 ונשמחה ונגילה.
 לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה.

לא ישובת אל *Loj szévojsi völoj szikolmi, má tistojcháchi umá tehemi,*
boch jecheszu ániáj ámi, vöniunöszo hoir ál tilo.
 Löcho dojdi likrász kálo, pöné sábosz nőkáblo.

והיו *Vöhoju limsiszo sojszozjich, vörocháku kol möválójich, joszisz*
olájich Elojhójich, kimszojsz choszon ál kálo.
 Löcho dojdi likrász kálo, pöné sábosz nőkáblo.

ימין *Jomin uszmojl tifrojci, vöesz Ádojnoj táárici, ál jád is ben Párci,*
vönismöcho vönogilo.
 Löcho dojdi likrász kálo, pöné sábosz nőkáblo.

לא תבושׁי *Széggyened már többé nem lesz, Mit búsongasz, mit kesergesz?*
Szentélyednek az Úr kedvez, s felépíti romfalát!
Jer, fogadjuk, jó barát, szombatot, a szép arát!

והיו *Kik rád törték, kiraboltak, megbűnhődnek, meglakolnak. Mint völegény*
menyasszonynak, örvend Isten, nézve rád!
Jer, köszöntsük, jó barát, szombatot, a szép arát!

ימין *Terjeszkedel jobbra, balra, Isten nevét magasztalva: megvált majdan Parci*
sarja, vigadozzunk – rajta hát!
Jer, fogadjuk, jó barát, szombatot, a szép arát!

A szombat fogadása

A következő versszakot állva, nyugat felé fordulva énekeljük.

בּוֹאֵי בְּשֵׁלוֹם עֵטְרַת בַּעֲלָהּ, גַּם בְּשִׂמְחָה וּבְצִהָלָהּ, תּוֹף אֲמוּנֵי
עַם סִגְלָהּ, בּוֹאֵי כָלָהּ, בּוֹאֵי כָלָהּ, (halkan:) בּוֹאֵי כָלָהּ, שִׁבְתַּת מִלְפְּתָא.
לָכֵה דוֹדֵי לְקַרְאֵת כָּלָהּ, פְּנֵי שִׁבְתַּת נִקְבְּלָהּ.

A következő két zsoltárt ülve is mondhatjuk.

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. טוֹב לְהַדוֹת לַיהוָה, וּלְזַמֵּר לְשִׁמְחָה
עָלֶיךָ. לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר חֲסִדֶיךָ, וְאַמּוֹנְתֶךָ בַּלַּיְלוֹת. עָלֶי עָשׂוֹר וְעָלֵי

A következő versszakot állva, nyugat felé fordulva énekeljük.

בּוֹאֵי Boji vösolojm áteresz bálo, gám °böszimcho uvöccholo, tojch
emuné ám szögulo, boji cháló, boji cháló, (halkan:) boji cháló sá-
bosz málköszo.

Löcho dojdi likrász kálo, pöné sábosz nökáblo.

A következő két zsoltárt ülve is mondhatjuk.

מִזְמוֹר שִׁיר Mizmojr sir löjojm hásábosz. Tojv löhojdojzs lÁdojnoj,
ulözámér lösimcho Eljojn. Löhágid bábojker chászdecho,
veemunoszcho bálélojzs. Álé oszojr váálé novel, álé higojnoj böchinojr.

A következő versszakot állva, nyugat* felé fordulva énekeljük.

בּוֹאֵי Üdvözlégý, ó, urad éke! Kísérjen víg öröm, béke, ujjongva vár Isten
népe, jöjj, ara, jöjj, várva várt!

Jer, köszöntsük, jó barát, szombatot, a szép arát!

A következő két zsoltárt ülve is mondhatjuk.

מִזְמוֹר שִׁיר Zsoltárének szombat napjára. Mily jó hitvallást tenni az Örökkévaló
mellett, a Magasságos hírnevéről dalolni! Reggel szeretetedről
beszélni, és hűségedről éjjel, tízhúrún és lanton meg bűgő hárfán. Mivel meg-
örvendezettél tetteiddel, Örökkévaló, hadd énekelem meg kezed munkáját!

° Chászid szokás az ünnep kivételével
böszimcho helyett börino-t mondani, בְּרִנָּה

---

* ...nyugat felé... Ahol a Nap lenyugszik, onnan jön be a szombat királynő. Feléje fordulva kö-
szöntjük.

נָבַל, עָלִי הַגִּיוֹן בְּכִנּוּר. כִּי שִׁמְחַתְנִי יְהוָה בְּפַעֲלָךְ, בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן. מַה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ יְהוָה, מְאֹד עֲמָקוֹ מִחֲשֻׁבְתֶיךָ. אִישׁ בַּעַר לֹא יָדַע, וְכִסִּיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת. בְּפִרְחַ רִשְׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיִּצְיֹצְאוּ כָּל פְּעָלֵי אֹזֶן, לְהַשְׁמָדֵם עַדֵי עֵד. וְאַתָּה מָרוֹם לְעֵלָם יְהוָה. כִּי הִנֵּה אֵיבִיךָ, יְהוָה, כִּי הִנֵּה אֵיבִיךָ יֹאבְדוּ, יִתְפָּרְדוּ כָּל פְּעָלֵי אֹזֶן. וְתָרֵם כְּרָאִים קִרְנֵי, בְּלַתִּי בְּשִׁמֹן רַעֲנָן. וַתִּבְטַט עֵינַי בְּשׁוּרֵי, בְּקַמִּים עָלַי מְרַעִים, תִּשְׁמַעְנָה אֲזֵנִי. צְדִיק פְּתָמָר יִפְרַח, כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשָּׁגָה. שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה, בְּחִצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ. עוֹד יִנּוּבּוֹן בְּשִׁיבָה, דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ. לְהַגִּיד כִּי יֵשֶׁר יְהוָה, צוּרֵי וְלֹא עוֹלְתָה בּוֹ.

Ki szimáchtáni Ádojnoj böfoolecho, bömászé jodecho áránén. Má godlu mászecho Ádojnoj, mööjd omku máchsövojszecho. Is báár loj jédo, uchöszil loj jovin esz zojsz. Bifrojách rösoim kömoj észev vájocicu kol pojálé oven, löhisomdom ádé ád. Vöáto morojm löojlom Ádojnoj. Ki hiné ojvecho, Ádojnoj, ki hiné ojvecho jojuvédu, jiszpordu kol pojálé oven. Vátorem kirém kárni, bálojszi bösemen ráánon. Vátábét éni bösurol, bákomim oláj möréim, tismáno oznoj. Cádik kátomor jifroch, köerez bálövonojn jiszge. Söszulim bövész Ádojnoj, böchácrosz Elojhénu jáfrichu. Ojd jönuvun böszévo, döсэнim vöránánim jihju. Löhágid ki josor Ádojnoj, curi völoj ávoszo boj.

Örökkévaló, mily nagyok tetteid, mily mélyenszántók terveid! A tudatlan nem fogja fel, az ostoba nem érti, hogy amikor a gonoszok sarjadnak, mint a fű, a gonosztevők virulnak, az mind pusztulásukhoz vezet. Te meg örökké magasztos vagy, Örökkévaló, mert ellenségeid elvesznek, szétporladnak mind a gonosztevők. Szarvamat megnövelted, mint az antilopét,* friss olajjal kenegetnek. Farkaszemet nézek a rám leselkedőkkel, füleim hallják a gonoszokat, akik reám törnek. Az igaz ember virágzik, mint a pálma, magasra nő, mint a libanoni cédrus, az Örökkévaló házában ültették el őket, Istenünk udvarában virágoznak. Még öregségükben is sarjat hajtának, teltek és zöldellők lesznek, hogy ezzel hirdessék: méltányos az Örökkévaló, az én Szirtem, nincs benne álnokság.

(92. zsolttár)

* ...antilopét... A röém fordítása problematikus. Voltak, akik – helytelenül – „rénszarvasnak” fordították, de a Közel-Keleten nem él rénszarvas. A röém valójában az *oryx leucoryx*, magyarul kardszarvú antilop nevű állat, amely nagy, dupla, hátrahajló szarvairól ismerhető fel.

יהוה מִלֵּךְ, גָּאוֹת לִבֵּשׁ, לִבֵּשׁ יְהוּה עַז הַתְּאֵזֶר, אִף תִּכּוֹן תִּבְלֵל בַּל
תִּמּוֹט. נִכּוֹן כִּסְאָךְ מֵאֵז, מֵעוֹלָם אָתָּה. נִשְׂאוּ נְהַרֹת יְהוּה, נִשְׂאוּ
נְהַרֹת קוֹלָם, יִשְׂאוּ נְהַרֹת דְּכִיָּם. מִקּוֹלוֹת מִים רַבִּים, אֲדִירִים
מִשְׁבְּרֵי יָם, אֲדִיר בְּמָרוֹם יְהוּה. עֲדַתְיָךְ נֶאֱמְנוּ מְאֹד, לְבֵיתְךָ נֶאֱוָה
קִדְשׁ, יְהוּה, לְאַרְךָ יָמִים.

ה' מלך *Ádojnoj moloch géusz, lovés, lovés Ádojnoj ojz hiszázor, áf
tikojn tévél bál timojt. Nochojn kiszácho méoz, méojlom
oto. Noszu nőhorozs, Ádojnoj, noszu nőhorozs kojlom, jiszu nő-
horozs dochjom. Mikojlojsz májim rábim, ádirim misböré jom, ádir
bámorojnm Ádojnoj. Édojszecho neemnu möojd, lövészöcho noávo
kojdes, Ádojnoj, löjrech jomim.*

ה' מלך *Az Örökkévaló uralomra lépett, méltóságot öltött, abba öltözött,
hatalommal övezte fel magát. A világot is szilárddá tette, sosem omlik
össze. Azóta trónod is szilárdan áll, öröktől fogva vagy. Hangjukat hallatják,
Örökkévaló, hangjukat hallatják a folyók, morajukat hallatják a folyamok. Mind
e sok víz zúgásánál hatalmasabb a tenger moraja, de annál is hatalmasabb az
Örökkévaló a magasban. Tanúságaid igen megbízhatók, házadat szentség ékesíti,
Örökkévaló, mindörökre.* (93. zsoltár)

Gyászolók kádisa

Egyes kommentátorok szerint a gyászolók által mondott kádis elismerése annak, hogy az Isteni Gondviselés igazságos, és így a kádis a halott lelki-üd- vére szolgál. Ez az egyik oka annak, hogy a haláltól számítva csak tizenegy hónapig mondanak kádist, mivel a hagyomány szerint a vétkesek büntetése tizenkét hónap, és ha annyi ideig mondanánk a gyászimát, ezzel elismernénk, hogy a halott vétkes, ember volt... A lubavicsi rebbe hozzáteszi, hogy a kádis-mondás korábbi befejezésének valóságosabb pozitív hatása is van. Amikor kinyilvánítjuk meggyőződésünket az elhunyt igaz életéről, ezzel elősegítjük az esetleges elmarasztaló égi ítélet semlegesítését. Ezt az elképzelést a Midrás (*Kohelet Rábá* 12:13.) így fejezi ki: „Mert amikor egy ember elhagyja ezt a világot, az Örökkévaló így szól a szolgálattevő angyalokhoz: »Figyeljétek, hogy embertársai mit mondanak felőle!« [Ha azt mondják,] hogy helyes életet élt, akkor a ravatalon fekvő nyomban felszáll az égbe.”

גְּיָאָזוֹלוֹק קָדִישׁ יְתוּם • Gyászólok kádisa*

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, [Közösség: אָמֵן], בְּעֵלְמָא דֵּי בְּרָא
כְּרַעוּתָהּ, וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וַיִּצְמַח פּוּרְקָנָהּ וַיִּקְרַב מְשִׁיחָהּ,
[Közösség: אָמֵן], בְּחַיִּיכוּן וּבְיִמִּיכוּן וּבְחַיִּי דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל,
בְּעֵגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב, וְאַמְרוּ אָמֵן.
[Közösség: אָמֵן]. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעֵלְמֵי
עֵלְמַיָּא. [יְתַבְּרַךְ]
יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעֵלְמֵי עֵלְמַיָּא. יְתַבְּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

יִתְגַּדֵּל Jiszgádál vöjiszkádás sómé rábo, [Közösség: Omén!] böolmo
di vöro chiruszé, vöjámlich málichuszé, vöjác mách purkoné
vikorév mösiché, [Közösség: Omén!], böchájéchojn uvjojméchojn uv-
chájé döchol bész Jiszroél, báágolo uvizmán koriv, vöimru omén!
[Közösség: Omén! Jöhé sómé rábo mövorách löolám ulöolmé ol-
májo. Jiszboréch...]
Jöhé sómé rábo mövorách löolám ulöolmé olmájo. Jiszboréch

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

יִתְגַּדֵּל Magasztaljuk és szenteljük meg nagy Nevét [Közösség: Omén!] e világon,
melyet kedvére teremtett, érvényesítse uralmát, hozza közelebb a meg-
váltást, és gyorsítsa a Messiás eljövetelét, [Közösség: Omén!] életetek során,
egész Izrael élete során, hamarosan, már a közeljövőben, s mondjátok erre:
omén!

[Közösség: Omén! Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké!
Legyen áldott...]

Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké! Legyen áldott és dicsért,
dicső és magasztos, fennkölt és hírneves, imádott és megszentelt a Neve annak,
aki Szent, áldott Ő! [Közösség: Áldott Ő!] Áldottabb Ő minden áldásnál, költemény-

* **Gyászólok kádisa:** Ósrégi ima, amely Isten nagyságát, mindenhatóságát és könyörületességét fe-
jezi ki költői formában. Egyes kifejezései Jechezkél prófétától származnak, mások Talmudi eredetűek.
A legszentebb imák egyike, amelyet a gyászólok 11 hónapon át mondanak elhunyt szeretteikért.

וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלֵּל שְׁמֵהּ
 דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [אָמֵן,] לְעֵלָא מִן כּל בְּרַכְתָּא
 וְשִׁירְתָּא הַשְּׁבַחְתָּא וְנִחְמַתָּא דְאַמְרֵינָן בְּעֵלְמָא, וְאַמְרוּ אָמֵן.
 [אָמֵן,] :Közösség]

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כּל יִשְׂרָאֵל,
 וְאַמְרוּ אָמֵן. [אָמֵן,] :Közösség]

עֲשֵׂה^o שְׁלוֹם בְּמְרוֹמֵי, הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם
 (Itt három lépést hátrálunk)

עָלֵינוּ וְעַל כּל יִשְׂרָאֵל, וְאַמְרוּ אָמֵן. [אָמֵן,] :Közösség]

Minden egyes kádís utolsó szavainál három lépést hátrálunk: עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמֵי
 szavakat balra hajolva, a הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ szavakat jobbra hajolva mondjuk,
 majd előrefelé meghajolva fejezzük be a mondatot.

vöjjistábách vöjjszpoér vöjjszrojmom vöjjsznászé vöjjszhádor vöjjszále
 vöjjszhálol sömé dökudso brich hu, [Közösség: Omén!] löélo min kol
 birchoszo vösiroszo tusböchoszo vönechemoszo dáámiron böolmo,
 vöimru omén! [Közösség: Omén!]

Jöhé sölomo rábo min sömájo vöchájim tojvim olénu vöál kol
 Jiszroél, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

(Itt három lépést hátrálunk:) Ojsze °sолоjm bimrojmov, Hu jáásze solojm
 olénu vöál kol Jiszroél, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

Minden egyes kádís utolsó szavainál három lépést hátrálunk: Ojsze solojm bimrojmov
 szavakat balra hajolva, a Hu jáásze solojm olénu szavakat jobbra hajolva mondjuk,
 majd előrefelé meghajolva fejezzük be a mondatot.

nél, dicshimnusz nál és vigaszéneknél, amit a világon mondanak, s ti mondjátok
 erre: omén! [Közösség: Omén!]

Jöjjön nagy békesség és élet a mennyből ránk és egész Izraelre, s mondjátok
 erre: omén! [Közösség: Omén!]

(Itt három lépést hátrálunk:) Aki °békét teremt magasságaiban, az hozzon
 békességet ránk és egész Izraelre! Mondjátok végül: omén! [Közösség: Omén!]

Minden egyes kádís utolsó szavainál három lépést hátrálunk: Aki békét teremt magas-
 ságaiban szavakat balra hajolva, az az hozzon békességet ránk szavakat jobbra hajolva
 mondjuk, majd előrefelé meghajolva fejezzük be a mondatot.

° Rojs hásono és jojm kipur között: a békét • hásolojm • הַשְׁלוֹם

Chászid szokás a következő kabbalisztikus részt is hozzátenni:

כְּגֹנָא דְאַנוּן מִתְיַחֲדִין לְעֵלָא בְּאַחַד, אוּף הָכִי אִיְהִי אֲתִיְחַדְתָּ
 לְתַתָּא בְּרִזָּא דְאַחַד, לְמַהוּי עֲמַהוּן לְעֵלָא חַד לְקַבֵּל חַד, קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אַחַד, לְעֵלָא לָא יְתִיב עַל כּוּרְסֵיָא דִּיקְרִיָה עַד
 דְּאֲתַעֲבִידַת אִיְהִי בְּרִזָּא דְאַחַד, כְּגֹנָא דִּילִיָה לְמַהוּי אַחַד בְּאַחַד.
 וְהָא אוּקִימְנָא רִזָּא דִּיהוּה אַחַד וְשְׁמוּ אַחַד.
 רִזָּא דְשַׁבַּת, אִיְהִי שַׁבַּת דְּאֲתַאֲחַדְתָּ בְּרִזָּא דְאַחַד, לְמִשְׁרֵי עֵלָא

Chászid szokás a következő kabbalisztikus részt is hozzátenni:

כּוּגָא Kögávno döinun miszjáchádin löélo böechod, uf hochi ihi iszjá-
 chádász löszáto börozo döechod, lömehevúj imhojn löélo chod
 lokovél chod, Kudso Brich Hu echod, löélo lo jösziv ál kurszájo di-
 koré ad döiszávidász ijhi börozo döechod, kögávno dilé lömehevúj
 echod böechod. Vöho ukimno rozo dáÁdojnoj echod usmoj echod.

רוזו תבשד אזר Rozo döšábosz, ihi sábosz döiszochodász börozo döechod,

Chászid szokás a következő kabbalisztikus részt is hozzátenni:

כְּגֹנָא Éppúgy*, ahogy [a hat szféra] egyesül fent [a szellemi világok szintjén]
 az Egységben, úgy egyesül [a *Málchut*, a királyság szférája] lent is [az
 alsóbb szinten] az Egység rejtélyében, hogy összekapcsolódhasson a fentiekkel,
 hogy az alanti Egység elérje a fenti Egység szintjét. A Szent, áldott legyen!, aki
 fent van, nem foglalja el dicsőségének királyi trónját míg [az alanti *Málchut*]
 át nem alakul az Övéhez hasonlatos Egységgé, s ezáltal az az Egység megfelel
 a fenti Egységnek. Ez a misztikus jelentése annak, ami írva van (*Zchárjz* 14:9.),
 hogy „az Örökkévaló [fent] Egy és az Ő neve [királyságának kifejezése alant]
 is Egy”.

רוזא דשבת Ez a szombatnap titka: ó [a *Málchut*] szombaton egybefoglalódik

* **Éppúgy...** A *Zohár* e részletét a szombati *Mááriv* előtt mondjuk el, mivel kifejezi a szentség fenti és alanti világban bekövetkező erősödését a szombatnap eljövetelekor. Habár a *Zohár* misztikus és ezoterikus nyelvezetét nehezen érti az, aki nem mélyült el a Kabbala misztériumában, az itt idézett szakasz lényege a következő: a fenti, spirituális tartományban az Örökkévaló egysége tisztán létezik. A fizikai világban azonban nehéz a megértés e magas fokát elérni. A szombat szentsége az Örökkévalót, mint Teremtőt és Királyt idézi elénk, s a zsidók még egy lelket kapnak, hogy még inkább képesek legyenek felismerni az Örökkévaló szentségét és uralmát.

רָזָא דְאַחַד, צְלוֹתָא דְמַעְלֵי שַׁבְּתָא, דְּהָא אֲתַאחַדְתָּ כּוּרְסִיאַ יְקִירָא
 קְדִישָׁא בְּרָזָא דְאַחַד, וְאֲתַתְּקַנְתָּ לְמַשְׁרֵי עֲלֵהּ מַלְכָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה,
 כִּד עֵיל שַׁבְּתָא, אִיהִי אֲתִיחַדְתָּ וְאֲתַפְּרַשְׁתָּ מִסְטָרָא אַחְרָא. וְכֹל
 דִּינִין מִתַּעֲבָרִין מִנָּה, וְאִיהִי אֲשַׁתְּאָרְתָּ בִּיחּוּדָא דְנִהִירוּ קְדִישָׁא,
 וְאֲתַעֲטַרְתָּ בְּכִמְהָ עֵטְרִין לְגַבֵּי מַלְכָּא קְדִישָׁא. וְכֹל שׁוּלְטָנֵי רוּגְזִין
 וּמְאָרֵי דְדִינָא כְּלֵהוּ עֲרָקִין, וְאֲתַעֲבָרוּ מִנָּה. וְלִית שׁוּלְטָנָא אַחְרָא
 בְּכִלְהוּ עֲלָמִין, וְאַנְפָּהָא נְהִירִין בְּנִהִירוּ עֲלָאָה, וְאֲתַעֲטַרְתָּ לְתַתָּא
 בְּעַמָּא קְדִישָׁא. וְכִלְהוּ מִתַּעֲטָרִין בְּנִשְׁמַתִּין חֲדַתִּין. כִּדִּין שִׁירוֹתָא
 דְצְלוֹתָא, לְבִרְכָּא לָהּ בְּחֻדְוָה בְּנִהִירוּ דְאַנְפִּין.

lömísréj álo rozo döechod, cölojszo dömäáléj sábáto, döho iszo-
 chodász kurszájo jákiro kádiso börozo döechod, vöisztákonász
 lömísréj álo Málko kádiso iloo, kád ájil sábáto ihi iszjochodász
 vöiszpörosász miszitro ochoro. Vöchol dinin miszábrin mino, vöihi
 istöörász böjichudo dinhiru kádiso, vöisztátörász böchámó itrin
 lögábéj Málko kádiso. Vöchol sultonéj rugzin umoréj dödino kulhu
 árkin, vöiszáboru mino. Völész sultono ochoro böchulhu olmin,
 vöánpoho nöhirin binhiru iloo, vöiszátrász löszáto böámó kádiso.
 Vöchulhu miszátrin bönismoszin chádátin. Ködén séruszo diclojszo,
 lövorcho lo böchedvo binhiru döánpin.

az Egység rejtélyében és ezáltal az Örökkévaló Egysége megpihen rajta. [Ez történik] a szombatnap előestjén elmondott ima idején, mert ekkor a Dicsőségszenth Trónja [ami az Ő Királyságát jelképezi] eggyé válik az Egység rejtélyében és alkalmassá válik arra, hogy a Szent Király a legfelsőbb szintje megpihenjen rajta. Amikor megjön a szombat, egybefoglalódik az Egységben és elválik a Másik Oldaltól [a gonosz minden nyomától], minden szigorú ítélet eltávolíttatik tőle. És egységben marad a szent fényvel, és számos koronával koronázza magát a Szent Király előtt. Ellenségei és a harag erői mindannyian menekülnek, eltűnnek előle, és nincs más hatalom, csak Ő van, az összes világon. Arca mennyei fényben tündököl és koronájává emeli az alanti szent népet, amazok pedig [a szombattal érkező] új lélekkel koronáztak. Ekkor az ima eleje az Ő megáldásával kell hogy kezdődjön, örömtől sugárzó arccal.

Az előimádkozó t-חצי קדיש (fél kádist) mond.

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, [Közösség: אָמֵן], בְּעֶלְמָא דִּי בְרָא
 כְּרַעוּתֵיהּ, וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ, וְיַצְמַח פְּרוּרְקֵינָהּ וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ,
 [Közösség: אָמֵן], בְּחַיִּיכוּן וּבְיוֹמֵיכוּן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל,
 בְּעֶגְלָא וּבְזֶמַן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן.
 [Közösség: אָמֵן]. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמִי וּלְעֶלְמֵי עֲלַמְיָא.
 [יְתַבְרַךְ]

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמִי וּלְעֶלְמֵי עֲלַמְיָא. יְתַבְרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח
 וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ
 דְקֻדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, [Közösség: אָמֵן], לְעֵלְא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא
 תְּשַׁבַּחְתָּא וְנִחַמְתָּא דְאִמְרֵן בְּעֶלְמָא, וְאָמְרוּ אָמֵן. [Közösség: אָמֵן].

יִתְגַּדַּל Jiszgádál vöjiszkádás sömé rábo, [Közösség: Omén!] böolmo
 di vöro chiruszé, vöjámlich málichuszé, vöjác mách purkoné
 vikorév mösiché, [Közösség: Omén!] böchájéchojn uvvoj méchojn uvö-
 chájé döchol bész Jiszroél, báágolo uvizmán koriv, vöimru omén!
 [Közösség: Omén! Jöhé sömé rábo mövorách löölám ulöölmé
 olmájo. Jiszboréch...]

Jöhé sömé rábo mövorách löölám ulöölmé olmájo. Jiszboréch
 vöjístábách vöjiszpoér vöjiszrojmom vöjisznászé vöjiszhádor vöjiszále
 vöjiszhálol sömé döku dso brich hu, [Közösség: Omén!] löéolo min kol
 birchoszo vösiroszo tusböchoszo vönechemoszo dáámiron böolmo,
 vöimru omén! [Közösség: Omén!]

יִתְגַּדַּל Magasztaljuk és szenteljük meg nagy Nevét [Közösség: Omén!] e világon,
 melyet kedvére teremtett, érvényesítse uralmát, hozza közelebb a meg-
 váltást, és gyorsítsa a Messiás eljövetelét, [Közösség: Omén!] életetek során, egész
 Izrael élete során, hamarosan, már a közeljövőben, s mondjátok erre: omén!

[Közösség: Omén! Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké!
 Legyen áldott...]

Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké! Legyen áldott és di-
 csért, dicső és magasztos, fennkölt és hírneves, imádott és megszentelt a Neve
 annak, aki Szent, áldott Ő! [Közösség: Áldott Ő!] Áldottabb Ő minden áldásnál,
 költeménynél, dicshimnuszánál és vigaszéneknél, amit a világon mondanak, s
 ti mondjátok erre: omén! [Közösség: Omén!]

Árvit • ערבית לשבת • Ima szombat előestéjére

Innen kezdve a 108. oldal végéig nem szabad beszélgetni.

בְּרָכוּ אֶת יְהוָה הַמְבַרְךָ: Előimádkozó

Az álló közösség, majd az előimádkozó (meghajolva):

בְּרוּךְ יְהוָה הַמְבַרְךָ לְעוֹלָם וָעֶד.

Ezután le lehet ülni.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בְּדַבְרוֹ מַעְרִיב
עַרְבִים, בְּחֻמָּה פּוֹתַח שְׁעָרִים, וּבְתַבּוּנָה מְשַׁנֶּה עֵתִים וּמַחְלִיף
אֶת הַזְּמַנִּים, וּמַסְדֵּר אֶת הַפּוֹכְבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בְּרָקִיעַ כְּרִצּוֹנוֹ.
בוֹרֵא יוֹם וְלַיְלָה, גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ, וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר, וּמַעְבִּיר

Előimádkozó: **Borchu esz Ádojnoj hámövojroch.**

Az álló közösség, majd az előimádkozó (meghajolva):

Boruch Ádojnoj hámövojroch löojlom voed.

Ezután le lehet ülni.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhenu melech hoojloom, áser bidvoroj
mááriu árovim, böchochmo pojszéach söorim, uviszvuuno mösáne
itim umáchálif esz házmánim, umöszádér esz hákojchovim bömis-
mörojszéhem borokijá kircojnoj. Bojré jojm volojlo, gojlél ojr mipné
chojsech, yöchojsech mipné ojr, umáávir jojm umévi lojlo, umávdil

Előimádkozó: **Áldjátok az Örökkévalót, aki áldott!**

Az álló közösség, majd az előimádkozó (meghajolva):

Áldott az Örökkévaló, a megáldott, örökkön-örökké!

Ezután le lehet ülni.

ברוך Áldott vagy Te,* Örök Istenünk, Világ Ura, akinek szavára beesteledik,
bölcességével megnyitja a (mennyei) kapukat, ésszerűen változtatja az
időt, cseréli a napszakokat, kedve szerint őrhelyükre rendeli a csillagokat az
égbolton! Ó teremtette a napot és az éjt, felgöngyölti a világotsságot a sötétség

* **Áldott vagy Te...** Az esti Sömá-ciklus négy áldásból áll – kettő a Sömá előtt, és kettő utána –, míg a reggeli háromból. Ez összesen hét áldás, ennek a zsoltárversnek megfelelően: „Hétszer naponta dicsértelek...” (Zsoltárok 119:164.)

יום ומביא לילה, ומבדיל בין יום ובין לילה, יהוה צבאות שמו.
[אל חי וקיים תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד.] ברוך אתה יהוה,
המעריב ערבים.

אֶהְבֵּת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ אֶהְבֵּת, תוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לְמִדָּתְךָ, עַל כֵּן יְהוּה אֱלֹהֵינוּ בְּשִׂכְכֵנוּ וּבְקוּמָנוּ
נָשִׂיחַ בְּחֻקֶיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדַבְרֵי תוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי
הֵם חַיֵּינוּ וְאַרְךָ יָמֵינוּ, וּבָהֶם נִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה. וְאֶהְבֵּתְךָ אֵל תְּסִיר
מִמָּנוּ לְעוֹלָמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוּה, אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

bén jojm uvén lojlo, Ádojnoj Cövooszs sömoj. [Él cháj vökájom tomid jimlojch olénu, löojlom voed.] Boruch Áto Ádojnoj, háamáriu árovim.

אהבת עולם *Áhávász ojlom bész Jiszroél ámcho ohovto, Tojro umicvojsz chukim umisopotim ojszonu limádto, ál kén Ádojnoj Elojhénu bösochvénu uvökuménu nosziách böchukecho, vöniszmách bödivré szojroszcho uvömicvojszecho löojlom voed, ki hém chájénu vöojrech joménu, uvohem nehge jojmom volojlo. Vöááhávoszöcho ál toszir mimenu löojlomim. Boruch Áto Ádojnoj, ojhéu ámoj Jiszroél.*

előtt, a sötétséget a világosság előtt, véget vet a napnak, elhozza az éjt, és különbséget tesz nappal és éjszaka között, Seregek Ura a Neve. [Élő, mindig létező Isten, mindörökké fog uralkodni felettünk.] Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki elhozza az estét!

אהבת עולם Örök szeretettel szeretted* néped, Izrael házát, tanra és rendeletekre, törvényekre és jogszabályokra tanítottál minket. Ezért, Örök Istenünk, lefekvéskor és felkeléskor törvényeiddel foglalkozunk, örökké örömet lelünk tanod szavaiban és parancsolataidban, mert azok rejtik életünk és napjaink hosszát, éjjel-nappal ez tölti el gondolatainkat. Soha ne tagadd meg hát szeretetedet tőlünk! Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki szereti népét, Izraelt!

* **Örök szeretettel szeretted...** A Talmudban (*Bráchoth* 11b.) vita folyik arról, melyik a megfelelőbb szó az isteni szeretet leírására: *áhávász ojlom* („örök szeretet”) vagy *áhávo rábo* („nagy szeretet”). A szefárd rítus Maimonidész után az *áhávász ojlom*ot tekinti megfelelőnek. Az áskénáz rítusban az esti imában az *áhávász ojlom*, reggel pedig az *áháa rábá* (*Zsidó imakönyv* 217. oldal) kifejezés szerepel. (*Orách Chájim* 60:1.)

Árvit – Esti ima

Aki otthon imádkozik, előbb ezt mondja:

אל מֶלֶךְ נִאֲמֵן.

Ezután jobb kezünkkel eltakarjuk a szemünket,
és hangosan mondjuk a Smá első mondatát:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, יְהוָה אֶחָד.

(:Halkan) בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלַכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וְאֶהְיֶה אִתְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ.
וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם, עַל לְבָבְךָ. וְשִׁנְתָּם

Aki otthon imádkozik, előbb ezt mondja:

Él Melech neemon!

Ezután jobb kezünkkel eltakarjuk a szemünket,
és hangosan mondjuk a Smá első mondatát:

Smá Jiszroél, Ádojnoj Elojhénu, Ádojnoj echod.

(Halkan:) Boruch sém kövojd málchuszoy löojlom voed.

וְאוֹהַבְתָּ Vöohávtó ész Ádojnoj Elojhecho, böchol lövovuco uvöchol náf-
söcho uvöchol möojdecho. Vöhoju hádövorim hoéle, áser
Onojchi möcávöcho háojm, ál lövovecho. Vösinántom lövonecho,

Aki otthon imádkozik, előbb ezt mondja:

Isten, hűséges Király!

Ezután jobb kezünkkel eltakarjuk a szemünket,
és hangosan mondjuk a Smá első mondatát:

Halljad Izrael, * Örök Istenünk, az Örökkévaló egy!*

(Halkan:) Áldott legyen dicső uralmának Neve örökkön-örökké!

וְאוֹהַבְתָּ Szeresd hát Örök Istenedet egész szíveddel, egész lelkeddel és minden
tehetségeddel! Ezeket a szavakat pedig, amelyeket ma elrendelek neked,

---

* **Halljad Izrael...** A monoteizmus hitvallása, amellyel a zsidó nép hitet tesz az egyistenhit mellett. Az imarendben naponta négyszer fordul elő: kétszer a reggeli (*Sáchárit*) imában; egyszer az esti (*Mááruv*) imában, és utoljára lefekvés előtt. A Talmud szerint (*Mönácho*t 99b.), ha nincs rá más lehetőség, legalább a Smá elmondásával teljesíteni kell a napi Tóra-tanulás parancsát.

* **...egy!** A *Sulchán Áruch* (*Orách Chájim* 61:6.) magyarázata szerint az *echád* szó egyfajta számértékekre utaló rövidítés: A Világ Ura egyetlen (י) a hét égen és a földön (א); és a világ négy táján (ג). Az *álef* számértéke egy, a *cheté* nyolc, és a *dáledé* négy – innen az utalás a számokra. A három betű összeolvasva alkotja az *echád* szót, aminek szó szerinti fordítása „egy”.

וּבְנִיךָ וְדַבַּרְתָּ בָם, בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ, וּבְלִכְתְּךָ בְּדַרְךָ, וּבְשִׁכְבְּךָ
 וּבְקוּמְךָ. וּקְשַׁרְתָם לְאוֹת עַל יָדְךָ, וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ.
 וּכְתַבְתָּם עַל מַזְזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ.

וְהָיָה, אִם שָׁמַעַתְּ שִׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי, אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם
 הַיּוֹם, לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעֲבֹדוֹ, בְּכֹל לְבַבְכֶם וּבְכֹל
 נַפְשְׁכֶם. וְנָתַתִּי מִטֶּר אֲרֻצְכֶם בְּעֵתוֹ, יוֹרֶה וּמִלְקוֹשׁ, וְאֶסְפַּת דְּגַנְךָ
 וְתִירְשֶׁךָ וְיִצְהַרְךָ. וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשִׂדְךָ לְבַהֲמֹתְךָ, וְאָכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ.
 הַשְּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם, וְסָרְתֶם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים

*vödibárto bom bösiutöcho bövészecho, uvölechtsöcho väderech, uvö-
 sochböcho uvökumecho. Ukösártom löojsz ál jodecho, vöhoju lötojtö-
 fojsz bén énecho. Uchöszáutom ál mözuzojsz bészecho uvisöorecho.*

וְהָיָה Vöhojo, im somojá tismöu el micvojszáj áser Onojchi möcáve
 eszchem hájojm, löáhávo esz Ádojnoj Elojhéchem ulöovdoj, bö-
 chol lövávchem uvöchol náfsöchem. Vönoszáti mötár árcöchem böi-
 toj, jojre umálkojs, vöoszáfto dögonecho vöszirojsöcho vöjic'horecho.
 Vönoszáti észev böszodöcho livhemtecho, vöochálto vöszovoto. Hi-
 somöru lochem pen jifte lövávchem, vöszártem váávádtem elojhim
 áchérim vöhistácháviszem lohem. Vöchoro áf Ádojnoj bochem, vöocár
 esz hásomájim völoj jihje motor, vöhoádomo loj szitén esz jövulo, váá-

vedd a szívedre, és tanítsd gyermekeidnek, beszélj róluk, amikor otthon vagy,
 ha úton jársz, ha lefekszel és ha felkelsz! Kösd őket jelképként kezedre, és hom-
 lókkötőként szemeid közé! Írd fel őket házad ajtófélfáira és kapuidra!

(5Mózes 6:4-9.)

וְהָיָה Ha pedig jól figyeltek rendeleteimre, melyeket ma rendeltem nektek, és
 szeretettel, tiszta szívből és egész lényetekkel szolgáljatok majd Örök
 Isteneteket, akkor időben adok esőt földetekre, őszi és tavaszi esőt, hogy be
 tudjad gyűjteni gabonádat, mustodat és olajadat. Fűvet adok mezőidre állataid
 számára, te is ehetsz és jóllakhatsz. Vigyázzatok, nehogy szívetek megtévedjen,
 és félrelépjetek, hogy idegen isteneket szolgáljatok, és azok előtt boruljatok le,
 mert akkor fellobban az Örökkévaló haragja ellenetek, és elzárja az eget, hogy

וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם. וְחָרָה אִף יְהוָה בְּכֶם, וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר, וְהִאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ, וְאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטְּבָה, אֲשֶׁר יְהוָה נָתַן לָכֶם. וּשְׁמַתֶּם אֶת דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם, וּקְשַׁרְתֶּם אִתְּם לְאוֹת עַל יַדְכֶם, וְהָיוּ לְטוֹטָפֶת בֵּין עֵינֵיכֶם. וְלִמְדַתֶּם אִתְּם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם, בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ, וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ, וּבְשֹׁכְבְךָ וּבְקוּמְךָ. וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ. לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְתִּיכֶם לָתֵת לָהֶם, כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל כַּנְּפֵי בְגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם, וְנִתְּנוּ עַל

vádtem möhéro méál hoorec hátojvo, áser Ádojnoj nojszén lochem. Vöszámtem esz dövoráj éle ál löváuchem vóál náfsöchem, ukösártem ojszom löojsz ál jedchem, vöhoju lötojtofojsz bén énéchem. Völimádtem ojszom esz bönéchem, lödábér bom bösiutöcho bövészecho, uvölechtöcho väderech, uvsochböcho uvkumecho. Uchszávtom ál mözuzojsz bászecho uvisorecho. Lömáán jirbu jóméchem vimé vönéchem ál hoádomo áser nisbá Ádojnoj láávojszéchem loszész lohem, kimé hásomájim ál hoorec.

וַיֹּאמֶר Váojmer Ádojnoj el Mojse lémojr: Dábér el böné Jiszroél vöomárto áléhem, vöoszu lohem cicisz ál kánfé vigdéhem lödoj-

ne legyen eső, a föld nem hoz majd termést, és ti hamarosan kivesztek abból a jó országból, melyet az Örökkévaló nektek juttat. E szavaimat vegyétek hát szívetekre és lelketekre, kössétek azokat jelképként karotokra, és legyenek homlokdisztek szemeitek között! Tanítsátok meg rájuk gyermekeiteket, akár otthon vagy, akár úton jársz, mikor lefekszel, és mikor felkelsz! Írd fel azokat házad ajtófélfáira és kapuidra, hogy sokáig élhessetek ti és fiaitok azon a földön, amelyről megesküdött Isten őseiteknek, hogy nektek adja, amíg csak ég lesz a föld fölött!

(5Mózes 11:13-22.)

וַיֹּאמֶר Azután azt mondta az Örökkévaló Mózesnek: „Szólj Izrael fiaihoz, és mondd meg nekik, hogy aggassanak rojtokat ruhájuk sarkaira nemzedé-

צִיצַת הַכֶּנֶף פְּתִיל תְּכֵלֶת. וְהָיָה לָכֶם לְצִיצַת, וּרְאִיתֶם אֹתוֹ,
וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם, וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרַי
לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם, אֲשֶׁר אִתְּם זֵנים אַחֲרֵיהֶם. לְמַעַן תִּזְכְּרוּ
וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתַי, וְהָיִיתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם. אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְהִיּוֹת לָכֶם
לֵאלֹהִים, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. אָמֵן...

Az előimádkozó (ismétli):

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. אָמֵן.

...וְאִמּוּנָה כָּל זֹאת וְקִים עֲלֵינוּ, כִּי הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאִין
וּדְלָתוֹ, וְנִאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ. הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים, מְלַכְנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ

rojszom, vönosznu ál cicisz hákonof pöszil töchélesz. Vöhojo lochem
löcicisz, uröiszem ojszoz, uzöchártem esz kol micvojsz Ádojnoj váá-
sziszem ojszom, völoj szoszuru ácháré löváuchem vöácháré énéchem,
áser átem zojnim ácháréhem. Lömáán tizkörü váásziszem esz kol
micvojszoz, vihjszem ködojsim IÉlojhéchem. Áni Ádojnoj Elojhéchem,
áser hojcészi eszchem méerec Micrájim, lijojsz lochem IÉlojhim, áni
Ádojnoj Elojhéchem. Emesz...

Az előimádkozó (ismétli):

Ádojnoj Elojhéchem. Emesz.

ואמונה ...veemuno kol zojsz vökájom olénu, ki hu Ádojnoj Elojhénu

keken keresztül, és a sarok rojtjaira tegyenek égszínkéek fonalat, hogy szemléelő-
rojtjként szolgáljon nektek, s mikor látjátok, eszetekbe jussanak az Örökkévaló
összes rendeletei, s aszerint cselekedjete, ahelyett hogy szívetek és szemeitek
után jámátok, melyek erkölcstelenségre visznek benneteket! Inkább emlékezzetek
összes rendeleteimre, és teljesítsétek azokat, hogy szentek legyetek Istenetek
előtt! Én vagyok Örök Istenetek, aki kiszabadított benneteket Egyiptom földjéről,
hogy Istenetek legyen. Én vagyok Örök Istenetek." Igaz...

(4Mózes 15:37-41.)

Az előimádkozó (ismétli):

Örök Istenetek. Igaz.

ואמונה ...és hiteles mindez,* és elfogadott számunkra, hogy az Örökkévaló az

מִכָּף כָּל הָעֲרִיצִים, הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ, וְהַמְשַׁלֵּם
גְּמוּל לְכָל אֵיבֵי נַפְשָׁנוּ. הָעֵשָׂה גְּדֹלוֹת עַד אֵין חֶקֶר, וְנִפְלְאוֹת
עַד אֵין מִסְפָּר. הַשֵּׁם נַפְשָׁנוּ בַחַיִּים, וְלֹא נִתֵּן לְמוֹט רִגְלָנוּ.
הַמְדְּרִיכָנוּ עַל בְּמוֹת אֵיבֵינוּ, וַיָּרֶם קַרְנָנוּ עַל כָּל שְׂנְאֵינוּ. הָאֵל
הָעֵשָׂה לָנוּ נִקְמָה בַּפְּרָעָה, וְאוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאֲדַמַּת בְּנֵי חָם.
הַמַּכָּה בְּעִבְרָתוֹ כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹכָם לְחֵרֹת עוֹלָם. הַמַּעֲבִיר בְּנָיו בֵּין גְּזְרֵי יַם סוּף, וְאֶת
רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם בְּתַהוֹמוֹת טַבַּע, וְרָאוּ בְּנָיו גְּבוּרָתוֹ,
שָׁבְחוּ וְהוֹדוּ לְשִׁמּוֹ, וּמִלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם, מִשָּׂה וּבְנֵי

---

*vöén zuloszój, váánáchnu Jiszroél ámoj. Hápojdénu mijád mölochim,
Málkénu hágojálénu mikáf kol heoricim, hoÉl hánifro lonu micorénu,
vöhámösálém gömul löchol ojevé náfsénu. Hoojsze gödojlojsz ád én
chéker, vönifloojsz ád én miszpor. Hászom náfsénu báchájim, völoj
noszán lámojt ráglénu. Hámádrichénu ál bomojsz ojevénu, vájorem
kárnénu ál kol szojnénu. HoÉl hoojsze lonu nökomo böFároj, vöo-
jszojsz umojszim böádmász böné Chom. Hámáke böevroszój kol
böchojré Microjim, vájójcé esz ámoj Jiszroél mitojchom löchérusz
ojlom. Hámáávir bonov bén gizré Jám Szuf, vöesz rojdféhem vöesz*

Istenünk, és nincs más kívüle, mi, Izrael pedig az Ő népe vagyunk. Ő váltott ki minket királyok kezéből: Királyunk, aki megment minket mind a zsarnokok markából. Ő az Isten, aki bosszút áll értünk szorongatóinkon, aki megfizet halálos ellenségeinknek, aki határtalanul nagy tetteket és számtalan csodát visz véghez, aki életben tart minket, és nem engedi, hogy megroggyanjon a lábunk, aki ellenségeink magaslataira emel bennünket, és összes gyűlölőink fölé emeli becsületünket. Ő az Isten, aki bosszút állt értünk Fáraón, példás csodajeleket művelt a hamiták földjén; aki haragjában megölte Egyiptom összes elsőszülöttjeit, és népét, Izraelt kihozta onnan örök szabadságra; aki gyermekeit átvezette a Sás-tenger két partja között, üldözőiket és ellenségeiket pedig a mélység (vízbe) fullasztotta. Látván hatalmát, gyermekei dicsérték és dicsőítették Nevét,

---

* **...és hiteles mindez...** A Talmud szerint (*Brácho*t 12a.) ez, valamint a reggeli formula ezen az Írás-versen alapul: „...reggel szeretetedről beszélni, és hűségéről („*vöemuná*tchá”) éjjel...” (*Zsol-tárok* 92:3.)

יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנּוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה, וְאָמְרוּ כָלָם :

מִי כַמְכָה בְּאֵלִים יְהוָה, מִי כַמְכָה נְאֻדָּר בְּקִדְשׁ, נוֹרָא תְהִלַּת,
עֲשֵׂה פְלֵא. מְלֻכּוֹתֶיךָ רָאוּ בְנִיָּה, בּוֹקֵעַ יָם לְפָנַי מִשָּׁה, זֶה אֵלֵי עָנּוּ
וְאָמְרוּ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעַד. וְנֹאמַר: כִּי פָדָה יְהוָה אֶת יַעֲקֹב,
וּגְאָלוּ מִיַּד חֲזַק מִמֶּנּוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, גָּאֹל יִשְׂרָאֵל.

הַשְּׂפִיבְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם, וְהַעֲמִידְנוּ מִלְּפָנָיו לְחַיִּים
וּלְשָׁלוֹם, וּפְרֹשׂ עַלֵּינוּ סִפְתֵי שְׁלוֹמֶיךָ, וְתִקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ,

*szojnéhem biszöhojmojsz tibá, vörou vonov gövuroszoj, sibchu vö-
hojdu lismoj, umálchuszoj vörocojn kiblu áléhem, Mojse uvöné Jisz-
roél löcho onu siro böszimcho rábo, vöomru chulom:*

מי כמוכה *Mi chomojcho boélim Ádojnoj, mi komojcho nedor bákoj-
des, nojro szöhilosjz ojszé fele. Málchuszöcho rou vonecho,
bojkéá jom lifné Mojse, ze Éli onu vöomru: Ádojnoj jimlojch löojlom
voed. Vöneemár: ki fodo Ádojnoj esz Jáákoju, ugöoloj mijád chozok
mimenu. Boruch Áto Ádojnoj, goál Jiszroél.*

השכיבנו *Háskivénu Ádojnoj Elojhénu lösolojm, vöháamidénu Mál-
kénu löchájim, uförojsz olénu szukász sölojmecho, vö-*

és jószántukból magukra vállalták uralmát: Mózes és Izrael fiai nagy örömmel zengtek neked éneket, mondván együttesen:

מי כמוכה „Ki hasonlítható hozzád, Örökkévaló, a hatalmasok közül? Ki oly szent és magasztos, dicsőségében félelmetes és csodatevő?” Gyermekeid látták hatalmadat, amikor szétválasztottad a tengert Mózes előtt. „Ez az én Istenem!”, mondták, és hirdették: „Az Örökkévaló uralkodni fog örökkön-örökké!” Írva is van: „Mert megváltotta az Örökkévaló Jákobot, és kiszabadította a nála erősebb kezéből.” Áldott vagy Te, Örökkévaló, Izrael megmentője!
(2Mózes 15:11., 15:2., 15:18., Jeremiás 31:10.)

השכיבנו Örök Istenünk, hadd feküdjünk le békecsöngben, aztán ébressz újra életre minket, Urunk, és feszítsd ki felettünk békéd sátrát, igazíts el

וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ, [וְהִגֵּן בְּעַדְנוּ, וְהִסַּר מֵעֲלֵינוּ אוֹיֵב דָּבָר
 וְחָרֵב וְרָעַב וְיָגוֹן. וְהִסַּר שְׁטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵנוּ, וּבָצַל כְּנַפְיֶךָ
 תַּסְתִּירֵנוּ, כִּי אֵל שׁוֹמְרָנוּ וּמַצִּילֵנוּ אַתָּה, כִּי אֵל מְלַךְ חַנּוּן וְרַחוּם
 אַתָּה. וּשְׁמֹר צְאֲתָנוּ וּבּוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.
 וּפָרַשׁ עָלֵינוּ סִכַּת שְׁלוֹמֶךָ.] בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַפּוֹרֵשׁ סִכַּת שְׁלוֹם
 עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַיִם.

[וְשִׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֵת, לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבֵת לְדַרְתָּם
 בְּרִית עוֹלָם. בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם, כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים
 עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנְפָשׁ.]

száknénu böéco tojvo milöfonecho, vöhojsiénu möhéra lömáán sö-
 mecho. [Vöhogén báádénu, vöhoszér méolénu ojév dever vöcherev
 vöroov vöjogojn, vöhoszér szoton milöfonénu uméáchárénu, uvöcél
 könofecho táasztirénu, ki Él sojmrénu umácilénu oto, ki Él melech
 chánun vöráchum oto. Usmojr cészénu uvojénu löchájim ulösolojm
 méáto vöád ojlo. Uförojsz olénu szukász sölojmecho.] Boruch Áto
 Ádojnoj, hápojréz szukász solojm olénu vöál kol ámoj Jiszroél vöál
 Jörusolojim.

ושמרו [Vösomru vöné Jiszroél esz hásábosz, láászojsz esz hásábosz
 lödojrojszom, börisz ojlo. Béni uvén böné Jiszroél ojsz hi
 löojlo, ki séesz jomim oszo Ádojnoj esz hásomájim vöesz hoorec,
 uváojm hásövii sovász vájinofás.]

minket jó tanácsoddal, és segíts meg minket Neved kedvéért! [Oltalmaz ben-
 nünket, tarts távol tőlünk ellenséget, ragályt, pusztító kardot, éhínséget és
 nyomorúságot! Távolíts el minden akadályt előlünk és mögülünk, rejts minket
 védőszárnyad alá, mert kegyes és irgalmas Isten és Király vagy! Induláskor és
 érkezéskor őrizd lépteinket ma és mindörökké! És feszítsd ki felettünk békéd
 sátrát.] Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki a békesség sátrát teríti fölénk, egész
 népe, Izrael fölé és Jeruzsálem fölé!

ושמרו [Ügyeljenek Izrael fiai a szombatra, hogy szombatot tartsanak nemze-
 dékeken keresztül, szent szövetségként! Örök jelkép az köztem és Izrael
 fiai közt, hogy hat nap alatt teremtette Isten az eget és a földet, a hetedik napon
 pedig szünetet tartott, és megpihent.] (2Mózes 31:16–17.)

Az előimádkozó קדיש קדיש-t (fél kádist) mond.

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, [Közösség: אָמֵן], בְּעֶלְמָא דִּי
 כְּרָא כְרַעוּתָהּ, וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וַיִּצְמַח פּוּרְקָנָהּ וַיִּקְרַב מְשִׁיחָהּ,
 [Közösség: אָמֵן], בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל,
 בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן.

[Közösség: אָמֵן]. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעַלְמֵי עַלְמֵיָא.
 [יְתַבְרַךְ]

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעַלְמֵי עַלְמֵיָא. יְתַבְרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח
 וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלֵּל שְׁמֵהּ דְקַדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, [Közösség: אָמֵן], לְעֵלְא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבַּחְתָּא
 וְנַחֲמְתָּא דְאִמְרֵן בְּעֶלְמָא, וְאָמְרוּ אָמֵן. [Közösség: אָמֵן].

יִתְגַּדֵּל Jiszgádál vöjiskádás sömé rábo, [Közösség: Omén!] böolmo
 di vöro chiruszé, vöjámlich málichuszé, vöjác mách purkoné
 vikorév mösiché, [Közösség: Omén!] bechájéchojn uvjojméchojn uv-
 chájé döchol bész Jiszroél, báágolo uvizmán koriv, vöimru omén!

[Közösség: Omén! Jöhé sömé rábo mövorách löolám ulöolmé ol-
 májo. Jiszboréché...]

Jöhé sömé rábo mövorách löolám ulöolmé ol májo. Jiszboréché
 vöjstábách vöjiszpoér vöjiszrojmom vöjisznászé vöjiszhádor vöjiszále
 vöjiszhálol sömé dö kudso brich hu, [Közösség: Omén!] löélo min kol
 birchoszo vösiroszo tusböchoszo vönechemoszo dáámiron böolmo,
 vöimru omén! [Közösség: Omén!]

יִתְגַּדֵּל Magasztaljuk és szenteljük meg nagy Nevét [Közösség: Omén!] e világon,
 melyet kedvére teremtett, érvényesítse uralmát, hozza közelebb a megvál-
 tást, és gyorsítsa a Messiás eljövetelét, [Közösség: Omén!] életek során, egész
 Izrael élete során, hamarosan, már a közeljövőben, s mondjátok erre: omén!

[Közösség: Omén! Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké!
 Legyen áldott...]

Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké! Legyen áldott és dic-
 sért, dicsó és magasztos, fennkölt és hírneves, imádott és megszentelt a Neve
 annak, aki Szent, áldott Ó! [Közösség: Áldott Ó!] Áldottabb Ó minden áldásnál,
 költeménynél, dicshimnuszánál és vigaszéneknél, amit a világon mondanak, s ti
 mondjátok erre omén! [Közösség: Omén!]

Péntek esti Ámidá* • עמידה לליל שבת

Az Ámidá kezdetekor Jeruzsálem (kelet) felé fordulunk, három lépést hátrálunk, majd visszatérünk helyünkre.

Az Ámidát állva, összezárt lábakkal, halkán mondjuk.

Mikor a ברוך („áldott”) szót mondjuk, meghajtjuk összezárt térdünket, az אָתָּה („Te”) szónál meghajlunk, és a következő szónál, az Örökkévaló Nevénél kiegyenesedünk. Ezt a jelképes leborulást az ősatyákról szóló áldás és a hálaadó áldás elején és végén is megtesszük.

אֲדַנִּי, שְׁפַתִּי תִפְתַּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ.

1. Ősatyák

ברוך אָתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק, וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. הָיָל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיוֹן, גּוֹמֵל חַסְדִּים טוֹבִים, וְקוֹנֵה הַכֹּל, וְזוֹכֵר חַסְדֵי אֲבוֹת, וּמְבִיא גּוֹאֵל לְכַנִּי בְּנֵיהֶם לְמַעַן שְׂמוֹ בְּאַהֲבָה.

Ádojnoj szőfoszáj tiftoch, ufi jágid töhiloszecho.

ברוך (Meghajolva:) Boruch Áto Ádojnoj Elojhenu vÉlojhéj ávojszenu, Elojhéj Ávrohom, Elojhéj Jic'chok, vÉlojhéj Jáákoju. Hoél hágo-dojl hágibojr vöhánojro, Él eljojn, gojmél chászodim tojvim, vökojné hákojl, vözojchér chászdé ovojsz, umévi gojél livné vönéhem lömáán sömoj böáhávo.

Nyisd meg ajkamat, Uram, hogy dicséretedet hirdesse szám!

(Zsoltárok 51:17.)

ברוך (Meghajolva:) Áldott vagy Te, Örök Istenünk, őseink Istene, Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákob Istene! Nagy, erős és félelmes Isten, magasságos Isten, aki jóval jutalmazza az igazakat, mindennek teremtője, aki emlékezetében tartja őseink igaz voltát, és szeretetében megváltást hoz utódaikra Neve kedvéért.

---

* **Péntek esti Ámidá:** A szombati Ámidák rövidebbek a hétköznapiaknál, hét áldásból állnak. A nagyrészt fizikai kéréseket magukba foglaló 4–16. áldást kihagyjuk, de hozzátesszük a szombat szentségéről és a zsidó nép kiválasztottságáról szóló áldást. A három szombati Ámidának – a hétköznapiétől eltérően – nem teljesen ugyanaz a szövege. Lásd még a 31. oldali jegyzetet.

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

זְכַרְנוּ לַחַיִּים, מְלֶךְ חַפְצַי בַּחַיִּים, וְכַתְּבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים, לְמַעַן
אֱלֹהִים חַיִּים.

מְלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. (Meghajolva) בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מַגֵּן
אֲבֹתֵינוּ.

2. Isten hatalma

אַתָּה גְּבוּר לְעוֹלָם אֲדֹנָי, מְחַיֶּה מֵתִים אַתָּה, רַב לְהוֹשִׁיעַ,

Nyáron hozzátesszük:

מִזְרִיד הַטָּל.

Télen hozzátesszük:

מִשֵּׁיב הַרוּחַ וּמִזְרִיד הַגֶּשֶׁם.

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

Zochrénu löchájim, Melech choféc báchájim, vöchoszvénu
böszéfer háchájim, lömááncho Elojhim chájim.

Melech ojzér umojsiá umogén. (Meghajolva:) Boruch Áto Ádojnoj,
mogén Ávrohom.

גְּבוּר אַתָּה אָתוּ גִיבֹיךְ לֹוֹיְלוֹם אֲדֹוֹיְנוֹי, מֹוֹחַיֶּיךְ מֵשִׁיזִימ אָתוּ, רָוֹ לֹוֹהֹוֹיִסָּי.

Télen hozzátesszük:

másiu horuách umojrid hágesem.

Nyáron hozzátesszük:

mojrid hátol.

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:*

Emlékezz ránk, hogy éljünk, életet kedvelő Király, s jegyezz be bennünket
az Élet Könyvébe a Magad kedvéért, élő Isten!

Segítő, megmentő és oltalmazó Uralkodó! (Meghajolva:) Áldott vagy Te,
Örökkévaló, Ábrahám védelmezője!

גְּבוּר אַתָּה עוֹרֵךְ אַתְּ הַחַיִּים, אֲרֻנְךָ, תֵּעִלֵּת עוֹלָם אֶת הַחַיִּים, גָּדוֹל מִגָּדוֹל מִגָּדוֹל.

Télen hozzátesszük:

...aki szelet fúvat, és esőt hullat!

Nyáron hozzátesszük:

...aki harmatot hullat!

* **Rojs hásono és jojm kipur között...** Ebben az időszakban öt betoldás van az Ámidá imában. Négy helyen – a háMelech háKados („...szent Király!”) befejezési imarész kivételével –, ha elfelejtette betoldani, nem kell újra elmondani az imát.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים, סוּמֵךְ
נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמְתִיר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם אַמּוּנַתּוֹ לִישְׁנֵי
עָפָר. מִי כְמוֹךָ בְּעַל גְּבוּרֹת וּמִי דוֹמֵה לָךְ, מְלַךְ מִמִּית וּמְחַיֶּה
וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה.

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

מִי כְמוֹךָ אָב הֶרְחַמְנָן, זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים.
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְחַיֶּה הַמֵּתִים.

*Möchálkél chájim böcheszed, möchájé mészim böráchámim rábim,
szojméch nojflim, vörojfé chojlim, umátir ászurim, umökájém emu-
noszoj liséné ofor. Mi chomojcho báál gövurojsz umi dojme loch,
melech mémisz umöchájé umácmiách jösuo.*

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

*Mi chomojcho ov horáchámon, zojchér jöcurov löchájim börá-
chámim.*

*Vöneemon Áto löháchájojsz mészim. Boruch Áto Ádojnoj, möchájé
hámészim.*

Jóságában ellátja az élőket, és feléleszti a holtakat nagy irgalmában, támogatja az elesetteket, meggyógyítja a betegeket, feloldozza a megkötözötteket, és betartja hú fogadalmát a porban szunnyadóknak. Ki olyan, mint Te, Hatalom Ura, és ki hasonlítható hozzád, Uralkodó, aki öl, éltet és segítséget hoz a világra?

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

Ki hasonlítható hozzád, Irgalom Atyja, aki irgalmában megemlékezik teremtményeiről, hogy éljenek?

Bízhatunk benned, hogy feltámasztod a halottakat. Áldott vagy Te, Örökévaló, aki életre kelti a halottakat!

3. Isten szentsége

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ, וְקְדוּשֵׁים בְּכָל יוֹם יְהִלְלוּךָ סְלָה.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַאֵל הַקָּדוֹשׁ.

4. A szombat megszentelése

אַתָּה קְדַשְׁתָּ אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁמְךָ, תְּכַלִּית מַעֲשֵׂה שְׁמִים
וְאָרֶץ, בְּרַכְתָּו מִכָּל הַיָּמִים, וְקְדַשְׁתּוּ מִכָּל הַזְּמַנִּים, וְכֵן כָּתוּב
:בְּתוֹרָתְךָ:

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר

אתה קדוש *Áto kodojs vösímcho kodojs, uködojsim böchol jojm jö-
hálölucho szelo. Boruch Áto Ádojnoj, °hoÉl hákodojs.*

אתה קדשת *Áto kidásto esz jojm hásovii lismecho, táchlisz máászé
somájim voorec, béráchtój mikol hájomim, vökidástoj
mikol házmánim, vöchéń koszuu böszojroszecho:*

ויכלו *Vájchulu hásomájim vöhoorec vöchol cövoom. Vájchál Elojhim
bájojm hásovii möláchtoj áser oszo, vájisbojsz bájojm hásovii*

אתה קדוש Szent vagy Te, és szent a Neved, a szentéletűek nap mint nap Té-
ged dicsőítenek mindörökké. Áldott vagy Örökkévaló, °szent Isten!

אתה קדשת Te szentelted* Nevednek a hetedik napot, az ég és föld teremté-
sének befejezéséül, áldottabbá tetted a többi napnál, szentebbé
más időpontoknál. Tórádban is úgy van írva:

ויכלו „Akkor elkészült az ég és a föld és minden seregük. A hetedik napra be-
fejezte Isten alkotómunkáját, szünetet tartott a hetedik napon minden

° Rojs hásono és jojm kipur között:

הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. • *háMelech hákodojs!* • *szent Király!*

Aki eltévesztette, és már folytatta az imát, kezdje előlről.

* **Te szentelted...** A szöveg Maimonidész imarendjéből van lerövidítve. Értelme: a szombat a teremtés lényege, értelme és koronája.

עֲשֵׂה. וַיִּבְרַךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ, כִּי בּוֹ שָׁבַת
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

Chászid szokás ezt is mondani:

יִשְׁמְחוּ בְּמִלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שְׁבַת וְקוֹרְאֵי עֲנָג. עִם מְקַדְּשֵׁי
שְׁבִיעִי, כָּלֵם יִשְׁבְּעוּ וַיִּתְעַנְּגוּ מִטּוֹבְךָ, וּבְשְׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ
וַקְדַּשְׁתּוּ, חֲמִדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ, זָכַר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, רָצָה נָא בְּמִנוּחַתְנוּ. קְדַשְׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ
וְתַן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ, שְׁבַעֲנוּ מִטּוֹבְךָ וְשִׂמַּח נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ,

mikol möláchtoj áser oszo. Vájvorech Elojhim esz jojm hásövii vájká-
dés ojszoy, ki voj sovász mikol möláchtoj, áser boro Elojhim láászoyisz.

Chászid szokás ezt is mondani:

יִשְׁמַחוּ Jiszmöchu vömálchuszcho sojmréj sábosz vökojrój ojneg. Ám
mökádséj sövii, kulom jiszböu vöjjszángu mituvecho, uvásvii
rociszoy boj vökidástoy, chemdász jomim ojszoy koroszo, zécher lö-
máaszé vörésisz.

אלהינו Elojhénu vÉlojhéj ávojszénu, röcé no vimnuchoszénu. Kád-
sénu bömicvojszecho vöszén chelkénu böszojroszecho, szá-

alkotómunkájában. Aztán megáldotta Isten a hetedik napot, és megszentelte azt,
mert aznap beszüntette Isten minden tevékenységét, amellyel teremtett és alkotott.”
(1Mózes 2:1-3.)

Chászid szokás ezt is mondani:

יִשְׁמַחוּ Hadd örüljenek uralmadnak* a szombattartók, akik azt élvezetnek tart-
ják, a nép, amely megszenteli a hetedik napot: hadd bővelkedjenek és
gyönyörködjenek mind javaidban és a hetedik napban, amelyet kedveltél és meg-
szenteltél, a legkedvesebb napnak nevezted el, emlékeztetődül a Teremtés művére!

אלהינו Istenünk, őseink Istene, fogadd szívesen pihenésünket, szentelj meg
minket parancsolataiddal, hadd legyen részünk Tórádban, elégíts ki

* **Hadd örüljenek uralmadnak...** Az Írásnak arról a verséről: „Örömötök napján, ünnepeiteken és újholdjaitokon...” (4Mózes 10:10.) azt mondja a Midrás, hogy az „örömötök napján” a szombatra vonatkozik (Szifri).

וְטָהַר לְבָנָיו לְעִבְדֶּךָ בְּאֵמֶת. וְהִנְחִילָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה
וּבְרִצּוֹן שְׂבֵת קְדוֹשָׁךְ, וְיִגְוָחוּ בָּהּ כָּל יִשְׂרָאֵל מִקְדָּשֵׁי שְׁמֶךָ. בְּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה, מִקְדָּשׁ הַשְּׂבֵת.

5. A Szentély-béli szolgálat

רִצָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעֲמֶךָ יִשְׂרָאֵל וּבַתְּפִלָּתָם, וְהָשִׁב אֶת
הָעֲבוּדָה לְדַבִּיר בֵּיתְךָ, וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תִקְבַּל
בְּרִצּוֹן, וְתִהְיֶה לְרִצּוֹן תְּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ.

Újhold napján és félnépeken a következőt toldjuk be:

אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיָבֵא וְיַגִּיעַ, וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע,

bénu mituvecho, vösáméách náfsénu bisuoszecho, vötáhér libénu
löoudöcho beemesz. Vöhánchilénu Ádojnoj Elojhénu böáhávo uvöro-
cojn sábász kodsecho, vöjonuchu vo kol Jiszroél mökádösé sömecho.
Boruch Áto Ádojnoj, mökádés hásábosz.

רִצָּה Röcé Ádojnoj Elojhénu böámcho Jiszroél uviszfiloszom, vöho-
séu esz hoávojdó lidvir bászecho, vöisé Jiszroél uszöjfiloszom
böáhávo szökábél börocojn, uszöhi lörocojn tomid ávojdász Jiszroél
ámecho.

Újhold napján és félnépeken a következőt toldjuk be:

אלהינו Elojhénu vÉlojhéj ávojszénu, jáále vöjovoj vöjágiá, vöjéroe

minket javaidból, hadd örüljünk segítségednek! Tisztítsd meg szívünket, hogy igazában szolgálhassunk, s add nekünk örökül szívesen és szeretettel, Örök Istenünk, szent szombatodat, hadd nyugodjon akkor Izrael, ki megszenteli Nevedet! Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki megszenteli a szombatot!

רִצָּה Fogadd szívesen, Örök Istenünk, népedet, Izraelt és imádságát, és újítsd fel az Isten-szolgálatot Szentélyed csarnokában, hogy Izrael tűzáldozatait és imáját szeretettel és kedvedre fogadhasd, hadd legyen mindig kedvedre néped, Izrael szolgálata!

Újhold napján és félnépeken a következőt toldjuk be:

אלהינו Istenünk, őseink Istene! Szálljon hozzád, érkezzék elébed, fogadtassék

וַיִּפְקֹד וַיִּזְכֹּר זְכוּרֵינוּ וּפְקֻדוֹתֵינוּ וּזְכוּרֵינוּ אַבֹּתֵינוּ, וּזְכוּרֵינוּ מְשִׁיחַ
בֶּן דָּוִד עַבְדְּךָ, וּזְכוּרֵנוּ יְרוּשָׁלַיִם עִיר קְדְשֶׁךָ, וּזְכוּרֵנוּ כָּל עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל, לְפָנֶיךָ, לְפִלְיָטָה לְטוֹבָה, לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים, וּלְחַיִּים
טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

Szukkojsz félünnepén: Peszách félünnepén: Újholdkor:
ראש החדש הזה. חג המצות הזה. חג הסוכות הזה.

זְכָרְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה, וּפְקֻדָּנוּ בּוֹ לְבִרְכָה, וְהוֹשִׁיעֵנוּ
בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. וּבְדַבָּר יְשׁוּעָה וּרְחֻמִּים חוּס וְחַנּוּנוֹ וּרְחֻם עָלֵינוּ
וְהוֹשִׁיעֵנוּ, כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מְלֹךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה.

vőjéroce vőjisomá, vőjipokéd vőjizochér zichrojnénu ufikdojnénu
vözichrojn ávojszénu, vözichrojn Mosiách ben Dovid ávdecho, vözi-
chrojn Jörusolájim ir kodsecho, vözichrojn kol ámcho bész Jiszroél,
löfonecho, lifléto lötojvo, löchéen ulöcheszed ulöráchámim, ul-
öchájim tojvim ulösolojym böjojtm

Újholdkor: Peszách félünnepén: Szukkojsz félünnepén:
Rojs Háchojdes háze. Chág Hámácojsz háze. Chág Hászukkojsz háze.

Zochrénu Ádojnoj Elojhénu boj lötojvo, ufokdénu voj livrocho,
vőhojsiénu voj löchájim tojvim. Uvidvár jösuo vöráchámim chusz
vöchonénu vöráchém olénu vőhojsiénu, ki élecho éjnénu, ki Él
Melech chánun vöráchum oto.

szívesen, láttassék és hallgattassék meg, jusson eszedbe említésünk és emlé-
kezetünk, atyáink emlékezete, Dávid szolgád ivadéka, a Messiás emlékezete,
szent városod, Jeruzsálem emlékezete és egész néped, Izrael emlékezete
számára menekvés, jólét, kegy, szeretet, irgalom, élet és béke a mai nap,

Újholdkor: Peszách félünnepén: Szukkojsz félünnepén:
Ros Chodes napja. Mácot ünnepe. Szukkot ünnepe.

Emlékezz meg ma rólunk, Örök Istenünk, javunkra, mérj ránk ma áldást,
segíts meg minket ma, hogy élhessünk! A megváltás és könyörület dolgában
pedig szánj meg, óvj meg minket, irgalmazz nekünk, segíts bennünket, mert
rajtad függ szemünk, hiszen kegyelmes és irgalmas uralkodó Isten vagy!

Ha valaki elfelejtette mondani a fenti betoldást, és még nem fejezte be az Ámidát,
újra a רצה-nél („Fogadd szívesen...”) kezd. Ha már befejezte, akkor (félünnep
kivételével) nem kell ismételnie az egész Ámidát.

וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹכֵךְ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה,
הַמְחַזִּיר שְׂכִינְתּוֹ לְצִיּוֹן.

6. Hálaadás

(Meghajolva) מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְךָ שְׂאֵתָהּ הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֶי
אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד, צוּר חַיֵּינוּ, מְגִן יִשְׁעֵנוּ, אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר.
נִזְדָּה לְךָ וְנִסְפָּר תְּהִלָּתְךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְסוּרִים בְּיָדְךָ, וְעַל נְשִׁמוֹתֵינוּ
הַפְּקוּדוֹת לְךָ, וְעַל נְפְשֵׁךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ, וְעַל נְפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
שֶׁבְּכָל עֵת, עָרַב וּבִקֵּר וְצִדְקָתְךָ. הַטּוֹב כִּי לֹא כָּלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהִמְרַחֵם
כִּי לֹא תִמּוּ חֲסְדֶיךָ, מִעוֹלָם קוִינּוּ לְךָ.

*Vöszechezeno énénu bösuvcho löCijojn böráchámim. Bo-
ruch Áto Ádojnoj, hámacházir söchinoszój löCijojn.*

(Meghajolva:) *Mojdim ánáchnu loch soáto hu Ádojnoj Eloj-
hénu vÉlojhéj ávojszénu löojlom voed. Cur chájénu, mogén
jisénu, Áto hu lödojr vodojr. Nojde löcho unöszápér töhiloszecho ál
chájénu hámöszurim böjodecho, vöál nismojszénu hápökudojsz loch,
vöál nischecho seböchol jojm imonu, vöál niflöojszecho vötojojszecho
seböchol ész, erev vovojker vöcohorojim. Hátoju, ki loj cholu ráchá-
mecho, vöhámöráchém ki loj számu chászodecho, ki méojlom kivinu
loch.*

*Szemünk láttára térj hát vissza Cionba irgalmadban! Áldott vagy Te,
Örökkévaló, aki visszahelyezi Jelenlétét Cionba!*

(Meghajolva:) Hálásak vagyunk neked, hogy Te vagy Örök Istenünk és
atyáink Istene mindörökre, életünk bérce, segítségünk pajzsa, Te vagy
az nemzedékről nemzedékre. Hálát adunk neked, és hirdetjük dicsőségedet
életünkért, melyet kezekben tartasz, lelkünkért, mely nálad van letétbe helyezve,
csodáidért, melyek nap mint nap kísérik minket, minden este, reggel és délben
látott csodás és jó tetteidért. Jóságos vagy, mert nem szűnik irgalmad, irgalmas
vagy, mert nincs vége szeretetednek, mindig is benned reménykedtünk.

Chánukakor a következőt tesszük hozzá:

עַל הַנְּסִים וְעַל הַפְּרָקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל
הַמְּלַחְמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה.

בִּימֵי מַתְתִּיהוּ בֶן יוֹחָנָן כִּהֵן גְּדוֹל חֲשֵׁמוֹנָאִי וּבְנָיו, כְּשֶׁעָמְדָה
מְלָכוּת יוֹן הַרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחֵם תּוֹרַתְךָ וְלְהַעֲבִירֵם
מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ, וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעַת צָרָתָם,
רַבֵּת אֶת רִיבָם, דִּנְתָּ אֶת דֵּינָם, נִקְמַתְּ אֶת נַקְמָתָם, מִסַּרְתָּ גְבוּרִים
בְּיַד חֲלָשִׁים, וְרַבִּים בְּיַד מְעֻטִים, וְשִׁמְאַסְתָּ בְּיַד טְהוֹרִים, וְרִשְׁעִים
בְּיַד צַדִּיקִים, וְזוּדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תּוֹרַתְךָ. וְלָךְ עָשִׂיתָ שֵׁם גְּדוֹל

Chánukakor a következőt tesszük hozzá:

עַל הַנְּסִים *Ál hániszim vóál hápurkon vóál hágövuurojsz vóál hátösu-*
ojsz vóál hámilchomojsz seosziszó láávojszénú bájomim
hohém bizmán háze.

בימי · *Biméj Mátiszjohu ben Jojchonon kojhén godojl chásmojnói*
uvonou, köseomdo málchusz Jovon horösoo ál ámcho Jiszroél
löháskichom tojroszecho ulháávirom méchukéj röcojnecho, vóÁto
böráchámecho horábim omádto lohem böész coroszmom, rávto esz
rivom, dánvto esz dinom, nokámvto esz nikmoszmom, moszárvto gibojrim
böjád chálosim, vörábim böjád móátim, utöméim böjád töhojrim,
ursoim böjád cádikim, vözédim böjád ojszkéj szojroszecho. Ulcho
osziszó sém godojl vökodojs böojlomecho, ulóámcho Jiszroél osziszó

Chánukakor a következőt tesszük hozzá:

עַל הַנְּסִים *A csodákért, a megmenekülésért, a hőstettekért, a segítségért, a had-*
ba szállásért, amit őseinkért tettél annak idején ezekben a napokban.

בימי *A Chásmoneus nemzetségbeli Mátitjáhu, Jochánán fia, a főpap és fiai*
idején, amikor a gonosz görög uralom néped, Izrael ellen kelt, hogy elfe-
lejtesse vele tanodat, s így akaratom ellenére áthágja rendeleteidet, Te nagy ke-
gyelmedben mellé álltál baja idején, perbe szálltál érte, javára döntöttél, bosszút
álltál érte, a hősködőket a gyengék, a sokaságot a kevesek, a tisztátalanokat a
tiszták, a gonoszokat az igazak, a rosszakaratúakat a tanoddal foglalkozók kezére

וְקָדוּשׁ בְּעוֹלָמָךְ, וְלַעֲמֶךָ יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפְרָקָן
כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בְּנֵיךָ לְדַבֵּר בֵּיתְךָ, וּפָנּוּ אֶת
הַיְכָלְךָ, וְטָהְרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ, וְהִדְלִיקוּ גִירוֹת בְּחִצְרוֹת קִדְשֶׁךָ,
וְקָבְעוּ שְׂמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה אֵלָיו, לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל לְשִׁמְךָ הַגְּדוֹל.

Aki elfelejtette mondani, annak nem kell pótolnia.

וְעַל כָּלֵם יִתְבַּרְךָ וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמֶךָ מִלְּכַנּוֹת הַתָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

וְכָתוּב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתְךָ.

tösuo gödojlo ufurkon köhájojm háze. Vöáchár kén bou vonecho
lidvir bészecho, ufinu esz hécholecho, vötiháru esz mikdosecho,
vöhidliku nérojsz böchácrojsz kodsecho, vökouu sömojnász jöméj
Chánuko élü, löhojdojsz ulöhálél lösimcho hágodojl.

Aki elfelejtette mondani, annak nem kell pótolnia.

Vöál kulom jiszborech vöjiszrojmom vöjisznészé simcho Málkénu
tomid löojlom voed.

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

Uchszoju löchájim tojvim kol bönéj vöriszecho.

adtad, magadnak nagy, szent Nevet szereztél e világon, népednek, Izraelnek
meg nagy győzelmet és szabadulást adtál mindmáig. Azután eljöttek fiaid házad
csarnokába, kitakarították lakodat, megtisztították Szentélyedet, és szent ud-
varodban mécseseket gyűjtettek. Majd hálaadásra jelölték ki Chánuká e nyolc
napját, nagy Neved dicséretére.

Aki elfelejtette mondani, annak nem kell pótolnia.

Mindezekért áldassék és magasztaltassék mindig a Neved, Urunk, örökkön-
örökké!

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

Jegyezd be jó életre szövetséged tagjait!

וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֵלָה, וַיְהִלְלוּ שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל לְעוֹלָם כִּי טוֹב,
הָאֵל יִשׁוּעַתָּנוּ וְעֲזָרָתָנוּ סֵלָה. (Meghajolva): בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַטוֹב
שְׁמֶךָ וְלִךְ נֶאֱדָה לְהוֹדוֹת.

7. Béke

Chászid szokás:

שִׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבִרְכָה, חַיִּים חַן
וְחֶסֶד וְרַחֲמִים, עֲלִינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל
עִמָּךְ. בְּרַכְנוּ, אָבִינוּ, כְּלָנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פְּנִיךָ, כִּי בְּאוֹר פְּנִיךָ נִתַּתָּ לָנוּ, יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ, תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד, וְצַדִּיקָה

Askenáz szokás:

שְׁלוֹם רַב עַל
יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ תְּשִׁים
לְעוֹלָם, כִּי אַתָּה הוּא
מְלִךְ אֲדוֹן לְכָל
הַשְּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ

Vöchol háchájim jojducho szelo, vihálölu simcho hágadojl löojlom
ki toju, hoÉl jösuoszénu vöezroszénu szelo, hoÉl hátoju. (Meghajolva):
Boruch Áto Ádojnoj, hátoju simcho ulöcho noe löhojdojpsz

Askenáz szokás:

שְׁלוֹם רַב Solojm rov ál
Jiszroél ám-
cho toszim löojlom, ki
Áto hu melech odojn
löchol hásojlojm. Vö-
toju böénecho löovoréch

Chászid szokás:

שִׁים שְׁלוֹם Szim solojm toju vurocho, chá-
jim chén vocheszed vöráchámim,
olénu vöál kol Jiszroél ámecho. Borchénu,
Ovinu, kulonu köechod böojr ponecho, ki
vöojr ponecho noszáto lonu Ádojnoj Elo-
jhénu, tojrász chájim vöáhúvász cheszed,

Minden élő mindörökké neked hálálkodik, és igazából dicsőíti Nevedet.
Bizony Te vagy mentségünk és segítségünk Istene. (Meghajolva:) Áldott vagy
Te, Örökkévaló, akinek Neve „a Jóságos”, akit hálaadás illet!

Askenáz szokás:

שְׁלוֹם רַב Hozz mindig
nagy békessé-
get népedre, Izraelre, mert
Te vagy az Úr, minden
béke ura, és úgy tetszik

Chászid szokás:

שִׁים שְׁלוֹם Hozz békét, jólétet, áldást, kegyet,
szeretetet és irgalmat reánk és né-
ped, Izrael egészére! Áldj meg minket, Atyánk,
mindannyiunkat arcod fényével, mert arcod fényé-
ben ajándékoztad nekünk, Örök Istenünk, életet

לְבָרְךָ אֶת עַמֶּךָ וּבְרַכָּהּ וּרְחַמִּים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם, וְטוֹב
יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת בְּעֵינֶיךָ לְבָרְךָ אֶת עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת
וּבְכָל שָׁעָה בְּשִׁלּוּמֶךָ. וּבְכָל שָׁעָה בְּשִׁלּוּמֶךָ.

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

וּבִסְפֹר חַיִּים, בְּרַכָּה וְשָׁלוֹם וּפְרִנְסָה טוֹבָה, יְשׁוּעָה וְנַחֲמָה
וְגִזְרוֹת טוֹבוֹת, נִזְכֵּר וְנִכְתָּב לְפָנֶיךָ, אֲנַחְנוּ וְכָל עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל,
לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם.

*esz ámcho Jiszroél bö- ucödoko uvörocho vöráchámim vöchájim vö-
chol ész uvöchol soo solojm, vötoju böénecho lövoréch esz ámcho
bislojmecho. Jiszroél böchol ész uvöchol soo bislojmecho.*

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

*Uvöszéfer chájim, börocho vösolojm ufárnoszo tojuo, jösuo vöne-
chomo ugözérojsz tojuovsz, nizochér vönikoszév Löfonecho, ánáchnu
vöchol ámcho bász Jiszroél, löchájim tojvim ulösolojm.*

Boruch Áto Ádojnoj, hámövoréch esz ámoj Jiszroél básolojm.

Neked, hogy mindig és adó tanodat, kegyes szeretetedet, jó tettet, áldást minden órában békéd ál- és irgalmat, életet és békességet, és úgy tetszik nek- dását áraszd népedre, Iz- ked, hogy mindig és minden órában békéd áldását raelre! áraszd népedre, Izraelre!

Rojs hásono és jojm kipur között hozzátesszük:

Az élet, az áldás, a békesség és a jó megélhetés könyvében említettünk meg és jegyeztessünk be, mi és egész néped, Izrael háza, színed előtt, jó élet- re és békére!

Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki békével áldja meg népét, Izraelt!

יְהִי לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיזוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי.

אֱלֹהִי, נִצּוֹר לְשׁוֹנֵי מַרְעַ, וּשְׁפַתִּי מִדְּבַר מַרְמָה, וְלִמְקַלְלֵי נַפְשִׁי
תְּדַם, וְנַפְשִׁי כְּעֶפֶר לְכֹל תְּהִיָּה. פָּתַח לְבִי בְּתוֹרַתְךָ, וּבְמִצְוֹתֶיךָ
תִּרְדּוּף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה, מִהֲרָה הִפֵּר עֲצַתְם וְקָלְקַל
מִחֲשַׁבְתְּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְיָנֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן
קִדְשֶׁתְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרַתְךָ, לְמַעַן יִחְלְצוֹן יְדִידֶיךָ, הוֹשִׁיעָה
יְמִינֶךָ וְעַנְנֵי. יְהִי לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיזוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה צוּרִי

Jihju lörocojn imré fi vöhegojn libi löfonecho, Ádojnoj curi vögojáli.

אלהי Elojháj, nöcojr lösojni méro, uszöfoszáj midábér mirmo, vö-
limkálóláj náfsi szidojm, vönáfsi keofor lákojl tihje. Pöszách li-
bi böszojroszecho, uvömicojszecho tirdojf náfsi. Vöchojl háchojsvim
oláj roo, möhéro hofér ácoszom vökáلكél máchásáutom. Ászé lömáán
sömecho, ászé lömáán jöminecho, ászé lömáán ködusoszecho, ászé
lömáán Tojroszecho. Lömáán jécholcun jödidecho hojsio jömincho
väänéni. *Jihju lörocojn imré fi vöhegojn libi löfonecho, Ádojnoj curi*

Fogadd szívesen szám szólását és szívem gondolatait, Örökkévaló, Szirtem és Megváltóm!
(Zsoltárok 19:15.)

אלהי Istenem, óvd meg nyelvemet a rossztól,* ajkamat a hamis beszédétől!
Lelkem maradjon nyugton, ha átkoznak is, legyen lelkem olyan, mint a
por mindenki előtt! Nyisd fel szívemet tanod előtt, lelkem rendeleteidet kövesse,
de akik rosszat forralnak ellenem, azok tervét hiúsítsd meg hamar, húzd keresztül
számításukat! Tedd ezt Neved kedvéért, tedd jobbod kedvéért, szentséged kedvé-
ért, Tórad kedvéért, hogy akik Téged szeretnek, megmeneküljenek! Segíts meg
jobboddal, és hallgass meg! Fogadd szívesen szám szólását és szívem gondolatait,

* **Istenem, óvd meg nyelvemet a rossztól...** Ráviná fiának imája (*Bráchoť* 17a.), egy zsoltár-
vers parafrázisaként (*Zsoltárok* 34:14.). Értelme: mivel az embernek szabad választása van a jó
és a rossz között, kérjük az Örökkévalót, adjon erőt, hogy a jót válasszuk (*Abudraham*). A Midrás
szerint minden jó, illetve minden rossz a nyelvtől, illetve a beszédétől ered (*Vájikrá Rábá* 33:1.).

וּגּוֹאֲלֵי שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן.
 (Itt három lépést hátrálunk): עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה

Az Ejsze solojm bimrojmov szavakat balra hajolva, a Hu jáásze solojm olénu szavakat jobbra hajolva mondjuk, majd előrefelé meghajolva fejezzük be a mondatot.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂיִבְנֶה בַּיִת
 הַמְּקֻדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. וְנִשְׂמַע נְעֻבְדְּךָ
 בְּיָרָאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדְמוֹנִיּוֹת. וְעַרְבָה לִיהוּדָה מְנַחֵת יְהוּדָה
 וִירוּשָׁלַיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדְמוֹנִיּוֹת.

vögojáli. (Itt három lépést hátrálunk:) Ojsze °solojm bimrojmov, Hu jáásze solojm olénu vóál kol Jiszroél, vöimru omén.

Az Ojsze solojm bimrojmov szavakat balra hajolva, az Hu jáásze solojm olénu szavakat jobbra hajolva mondjuk, majd előrefelé meghajolva fejezzük be a mondatot.

יְהִי רְצוֹן Jöhi rocojn milfonecho, Ádojnoj Elojhénu vÉlojhéj ávojszénu, sejibone bész hámikdos bimhéro vöjoménu, vöszen chelkénu bösojroszecho. [Vösom náávodcho böjjiro kimé ojлом uchösonim kádmojnijojsz. Vöorvo lÁdojnoj minchász Jöhudo viJrusolojim kiméj ojлом uchösonim kádmojnijojsz.]

Örökkévaló, Szirtem és Megváltóm! (Itt három lépést hátrálunk:) Aki °békét teremt magasságaiban,* az hozzon békességet ránk és egész Izraelre, s mondjunk erre omént!

Az Aki békét teremt magasságaiban szavakat balra hajolva, az az hozzon békességet ránk szavakat jobbra hajolva mondjuk, majd előrefelé meghajolva fejezzük be a mondatot.

יְהִי רְצוֹן Legyen az az akaratod, Örök Istenünk, őseink Istene, hogy hamarosan felépüljön a Szentély, és tanod legyen az osztályrészünk! [Akkor féltő tisztelettel fogunk szolgálni ott Téged, mint valaha, a régi időkben. Fogadd szívesen Júda és Jeruzsálem ajándékát, mint valaha, a régi időkben!]

° Rojs hásono és jojm kipur között: a békét • hásolojm • השלום

* **Aki békét teremt magasságaiban...** Jób könyvének (25:2.) verse alapján kérjük az Örökkévalót, aki „békét teremt a különbözö égitetek között, amelyek nem irigykednek egymásra” (Rási), teremtsen békét köztünk is, idelent.

Az álló közösség és az előimádkozó együtt:

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ, כִּי בּו שְׁבֹת
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

ברוך אתה יהוה, אלהינו ואלהי אבותינו, אלהי
אברהם, אלהי יצחק, ואלהי יעקב, האל הגדול הגבור והנורא,
אל עליון, קונה שמים וארץ.

Az álló közösség és az előimádkozó együtt:

ויכלו Vájchulu hásomájim vöhoorec vöchol cövoom. Vájchál Elojhim
bájojm hásövii mölächtoj áser oszo, vájisbojsz bájojm hásövii mi-
kol mölächtoj áser oszo. Vájvorech Elojhim esz jojm hásövii vájkádés
ojsz, ki voj sovász mikol mölächtoj, áser boro Elojhim láászsojsz.

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

ברוך Előimádkozó: Boruch Áto Ádojnoj, Elojhénu vÉlojhéj ávojszénu,
Elojhéj Ávrohom, Elojhéj Jic'chok, vÉlojhéj Jáákoju, hoÉl hágo-
dojl hágibojr vöhánojro, Él eljojn, kojné somájim voorec.

Az álló közösség és az előimádkozó együtt:

ויכלו Akkor elkészült az ég és a föld és minden seregük. A hetedik napra befe-
jezte Isten alkotómunkáját, szünetet tartott a hetedik napon minden alko-
tómunkájában. Aztán megáldotta Isten a hetedik napot, és megszentelte azt, mert
aznap beszüntette Isten minden tevékenységét, amellyel teremtett és alkotott.

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

ברוך Előimádkozó: Áldott vagy Te, Örök Istenünk, őseink Istene, Ábrahám
Istene, Izsák Istene és Jákob Istene, nagy, erős és félelmetes Isten, ma-
gasságos Isten, ég és föld szerzője!

Mindenki: מִגֵּן אָבוֹת בְּדַבְרוֹ, מְחִיָּה מְתִים בְּמֵאֲמָרוֹ, °הָאֵל
הַקְדוֹשׁ שָׁאֵין כְּמוֹהוּ, הַמִּנִּיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קְדֻשׁוֹ, כִּי בָם
רָצָה לְהַנִּיחַ לָהֶם. לְפָנָיו נַעֲבֹד בִּירְאָה וּפְחַד, וְנוֹדָה לְשְׁמוֹ בְּכָל
יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת. אֵל הַהוֹדָאוֹת, אֲדוֹן הַשְּׁלוֹם, מְקַדֵּשׁ
הַשַּׁבָּת וּמְבַרְךְ שְׁבִיעִי, וּמִנִּיחַ בְּקִדְשָׁה לְעַם מְדַשְׁנֵי עֲנֹג, זָכַר
לְמַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית.

Előimádkozó: אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, רָצָה נָא בְּמִנוּחָתֵנוּ.
קְדֻשְׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ, שְׂפַעֲנוּ מִטוֹבְךָ וְשִׁמְח
נַפְשֵׁנוּ בִישׁוּעָתְךָ, וְטַהַר לְבָנוּ לְעִבְדְּךָ בְּאַמֶּת. וְהַנְחִילֵנוּ יְהוָה

Mindenki: Mogén ovojsz bidvoroj, möchájé mészim bömáá-
moroj, °hoÉl hákodojs seén komojhu, háméniách löámoj
böjojm sábász kodsoj, ki vom roco löhoniách lohem. Löfonov náávojd
böjjiro vofáchád, vönojde lismoj böchol jojm tomid méén hábörochojsz.
Él háhojdoojsz, ádojn hásojlojm, mökádés háásabosz umövoréché sövii,
uméniách bikduso löám mödusné ojneg, zécher lömáászé vörésisz.

Előimádkozó: Elojhénu vÉlojhéj ávojszénu, röcé no vimnu-
choszénu. Kádsénu bömicvojszecho vöszén chelkénu böszoj-
roszecho, szabénu mituvecho vöszáméách náfsénu bisuoszecho, vö

Mindenki: Szavával pajzsa volt őseinknek, egy mondatával életre
kelti a holtakat, szent °Isten, kihez nincs hasonló, ki szent szombatja
napján nyugvást ad népének, hogy pihenhessen, mert kedvelte őt. Előtte tel-
jesítünk szolgálatot féltő tisztelettel, s minden egyes nap hálát adunk Nevének
az előírt áldásokkal. Ő a hálaadás Istene, a békesség Ura, ki megszentelte a
szombatot, és megáldotta a hetedik napot, és a szent pihenés élvezetével tölti
el népét, a teremtés műve emlékére.

Előimádkozó: Istenünk, őseink Istene, fogadd szívesen pihenésünket,
szentelj meg minket parancsolataiddal, hadd legyen részünk Tórádban,
elégíts ki minket javaidból, hadd örüljünk segítségédnek! Tisztítsd meg szívünket,

° Rojs hásono és jojm kipur között: Király • háMelech • הַמֶּלֶךְ

אָלֵהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרַצוֹן שְׂבֵת קְדֻשָּׁה, וְיִנוּחוּ בָּהּ כָּל יִשְׂרָאֵל
מִקְדָּשֵׁי שְׁמָהּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ הַשְּׂבֵת.

Az előimádkozó שלם t-mond:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמָהּ רַבָּא, [Közösség: אָמֵן], בְּעֶלְמָא דֵּי בְּרָא
כְּרַעוּתָהּ, וְיִמְלִיף מַלְכוּתָהּ, וְיִצְמַח פּוּרְקָנָהּ וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ,
[Közösség: אָמֵן], בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל,
בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן.
[Közösség: אָמֵן]. יְהֵא שְׁמָהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמִי וּלְעָלְמֵי עֲלַמְיָא.
[יְתַבְרַךְ]

יְהֵא שְׁמָהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמִי וּלְעָלְמֵי עֲלַמְיָא. יְתַבְרַךְ וְיִשְׁתַּ

táhér libénu löovdöcho beemesz. Vöhánchilénu Ádojnoj Elojhénu
böáhávo uvörocojn sábász kodsecho, vöjonuchu vo kol Jiszroél mö-
kádsé sömecho. Boruch Áto Ádojnoj, mökádés hásábosz.

Az előimádkozó teljes kádíst mond:

יִתְגַּדֵּל Jiszgádál vöjiszkádás sömé rábo, [Közösség: Omén!] böolmo
di vöro chiruszé, vöjámlich málchuszé, vöjácmaß purkoné
vikorév mösiché, [Közösség: Omén!] böchájéchojn uvöjmechojn uvö-
chájé döchol bész Jiszroél, báágolo uvizmán koriv vöimru omén!
[Közösség: Omén! Jöhé sömé rábo mövorách löölám ulöölmé ol-
májo. Jiszboréch...]

Jöhé sömé rábo mövorách löölám ulöölmé olmájo. Jiszboréch

hogy igazában szolgálhassunk, s add nekünk örökül szívesen és szeretettel,
Örök Istenünk, szent szombatodat, hadd nyugodjon akkor Izrael, ki megszenteli
Nevedet! Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki megszenteli a szombatot!

Az előimádkozó teljes kádíst mond:

יִתְגַּדֵּל Magasztaljuk és szenteljük meg nagy Nevét [Közösség: Omén!] e világon,
melyet kedvére teremtett, érvényesítse uralmát, hozza közelebb a megvál-
tást, és gyorsítsa a Messiás eljövételét, [Közösség: Omén!] életetek során, egész
Izrael élete során, hamarosan, már a közeljövőben, s mondjátok erre: omén!
[Közösség: Omén! Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké!
Legyen áldott...]

Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké! Legyen áldott és dicsért,

בַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרומֶם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלֵּל שְׁמָהּ
 דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [אָמֵן, :Közösség] לְעֵלָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁי-
 רְתָא תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְאַמִּירָן בְּעֵלְמָא, וְאַמְרוּ אָמֵן. [Közösség]
 אָמֵן.]

תַּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבְעוֹתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קְדָם אָבוּהוֹן
 דִּי בְשִׁמְיָא, וְאַמְרוּ אָמֵן. [אָמֵן, :Közösség]
 יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמִיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,
 וְאַמְרוּ אָמֵן. [אָמֵן, :Közösség]

עֲשֵׂה^ו שְׁלוֹם בְּמְרוֹמֵיו, הוּא יַעֲשֵׂה
 שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאַמְרוּ אָמֵן. [אָמֵן, :Közösség]

vöjstábách vöjiszpoér vöjiszrojmom vöjisznászé vöjiszhádor vöjiszále
 vöjiszhálol sömé dökudso brich hu, [Közösség: Omén!] löélo min kol
 birchoszo vösiroszo tusböchoszo vönechemoszo dáámiron böolmo,
 vöimru omén! [Közösség: Omén!]

Tiszkábel cölojszhon uvouszhojn döchol bész Jiszroél kodom ávu-
 hojn di visömájo, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

Jöhé sölomo rábo min sömájo vöchájim tojvim olénu vöál kol
 Jiszroél, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

(Itt három lépést hátrálunk:) Ojsze °solojm bimrojmou, Hu jáásze
 solojm olénu vöál kol Jiszroél, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

dicső és magasztos, fennkölt és hírneves, imádott és megszentelt a Neve an-
 nak, aki Szent, áldott Ó! [Közösség: Áldott Ó!] Áldottabb Ó minden áldásnál,
 költeménynél, dicshimnuszánál és vigaszénekénél, amit a világon mondanak, s ti
 mondjátok erre: omén! [Közösség: Omén!]

Fogadtassék el Izrael egész házának imája és könyörgése Mennyei Atyja
 részéről, s erre mondjátok: omén! [Közösség: Omén!]

Jöjjön nagy békesség és élet a mennyből ránk és egész Izraelre, s mondjátok
 erre: omén! [Közösség: Omén!]

(Itt három lépést hátrálunk:) Aki °békét teremt magasságaiban, az hozzon
 békességet ránk és egész Izraelre! Mondjátok végül: omén! [Közösség: Omén!]

° Rojs hásono és jojm kipur között: a békét • hásojmo • השלום

Askenáz szokás szerint a következő Misná-fejezetet mondják,
ha a szombat nem ünnepnapra vagy félünnepre esik:

א. בָּמָה מְדַלִּיקִין וּבָמָה אֵין מְדַלִּיקִין. אֵין מְדַלִּיקִין לֹא בְּלֶכֶשׁ
וְלֹא בְּחֶסֶן, וְלֹא בְּכֶלֶף, וְלֹא בְּפִתִּילַת הָאֵידֶן, וְלֹא בְּפִתִּילַת
הַמְדָּבָר, וְלֹא בִירוּקָה שְׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם. לֹא בְּזַפֶּת, וְלֹא בְּשֶׁעוּה,
וְלֹא בְּשֶׁמֶן קֵיק, וְלֹא בְּשֶׁמֶן שְׂרָפָה, וְלֹא בְּאַלְיָה, וְלֹא בְּחֶלֶב.
נְחוּם הַמְּדִי אָמַר: מְדַלִּיקִין בְּחֶלֶב מְבֻשָּׁל. וְחֲכָמִים אָמְרִים:
אָחַד מְבֻשָּׁל וְאָחַד שְׂאִינוּ מְבֻשָּׁל אֵין מְדַלִּיקִין בּוּ.

Askenáz szokás szerint a következő Misná-fejezetet mondják,
ha a szombat nem ünnepnapra vagy félünnepre esik:

בָּמָה מְדַלִּיקִין Bámé mádlikin uvámo én mádlikin. Én Mádlikin loj
völeches, völoj vöchojszen, völoj vöcháloch, völoj bifszi-
lász hoidon, völoj bifszilász hámidbor, völoj virojko seál pönéj hámo-
jim. Loj vözefesz, völoj vösáávo, völoj vösemen kik, völoj vösemen
szréfo, völoj vöáljo, völoj vöchélev. Náchum hámodi ojmér: mádlikin
böchélev mövusol. VáCháchomim ojmrim: echod mövusol vöechod
seénoj mövusol én mádlikin boj.

Askenáz szokás szerint a következő Misná-fejezetet mondják,
ha a szombat nem ünnepnapra vagy félünnepre esik:

מִיבֵּל מְדַלִּיקִין Mivel gyűjthatjuk meg* (a szombati lámpást), s mivel nem (mert
nem ég szépen)? Nem gyűjthatjuk (kanóccal, amely) cédrusháncs-
ból, kártolatlan lenből, hulladék selyemből, fűzfaháncsból, sivatagi (fa) rostjaiból
vagy hínárból (készült). Nem (használhatunk égőolajként) sem szurkot, sem viaszt,
sem gyapotmag olajat, sem (tisztátalansága miatt) elégetendő (trumá) olajat, sem
birkafarok zsiradékát, sem faggyút. Médiai Náchum úgy véli, hogy főtt faggyúval
gyűjthatunk, de bölcseink szerint akár főtt, akár nem főtt a faggyú, nem szabad
gyűjtani vele.

---

* **Mivel gyűjthatjuk meg...** A gáonita korból (589–1038) származik az a szokás, hogy a pén-
tek esti *Árvit* imához csatolva mondjuk ezt a Misná-részletet, amely a szombati gyertyagyűjtáshoz
használható alapanyagokkal foglalkozik: mit lehet égőanyagként használni, és mit kanócnak stb.
Van, ahol a *Löchá dodi* után és *Árvit* előtt mondják, hogy ha valaki valamit nem jól csinált otthon,
még hazaszaladhasson, és korrigálhassa (*Ábudráhám*). Mások *Árvit* után mondják, hogy akik későn
jöttek, befejezhessék imájukat (*Máte Mose*).

ב. אין מדליקין בשמן שרפה ביום טוב. רבי ישמעאל אומר: אין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת. וחכמים מתירין בכל השמנים: בשמן שמשמין, בשמן אגוזים, בשמן צנונות, בשמן דגים, בשמן פקועות, בעטרן ובנפט. רבי טרפון אומר: אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד.

ג. כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן, וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טמאת אהלים אלא פשתן. פתילת הבגד שקפלה ולא הבתבה, רבי אליעזר אומר: טמאה היא ואין מדליקין בה. רבי עקיבא אומר: טהורה היא ומדליקין בה.

ויקילדמ ניא *Én mádlikin bösemen szöréfo böjojm toju. Rábi Jismoél ojmér: én mádlikin böitron mipnéj kövojd hásábosz. Vá-Cháchomim mátirin böchol hásmonim: bösemen sumsumin, bösemen egojzim, bösemen cönojnojsz, bösemen dogim, bösemen pákuojsz, böitron uvönéft. Rábi Tárfojn ojmér: én mádlikin elo bösemen zájjsz bilvod.*

אצויה לכ *Kol hájocé min hoéc én mádlikin boj elo fiston, vöchol hájocé min hoéc énoj mitámé tumász ojholim elo fiston. Pöszilász hábeganek sekiplo völoj hivhávo, Rábi Eliezer ojmér: töméo hi vöén mádlikin bo. Rábi Ákivo ojmér: Töhojro hi umádlikin bo.*

ויקילדמ ניא *Ünnepkor sem gyűjthatunk (a fent említett) elégetendő olajjal. Rabbi Jismáél azt mondja: kátránnyal nem gyűjthatunk a szombat tisztelete miatt. Bölcseink megengedik (a gyűjtást) mind (a következő) olajokkal: szeszámagolajjal, dióolajjal, retelmagolajjal, halolajjal, tökmagolajjal, kátránnyal és petróleummal. Rabbi Tárfon azt mondta: nem gyűjtünk mással, mint olívaolajjal.*

אצויה לכ *Nem használhatunk (kanócként) semmi fából lévő anyagot, de lent lehet. Semmiféle fából készült fedett helyiség nem válik tisztátalaná, de a len igen. Ha a kanóc ruhából kihúzott, sodort, de nem perzselt fonalból van, az Rabbi Eliezer szerint tisztátalanná válhat, és nem gyűjtanak vele. Rabbi Ákivá viszont azt mondta: nem tisztátalan, és lehet gyűjtani vele.*

ה. לא יקב אדם שפופרת של ביצה ומלאנה שמן ויתננה על פי הַנֶּר בַּשָּׁבִיל שֶׁתְּהָא מְנַטְפֶּת, וְאַפִּילוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס, וְרַבֵּי יְהוּדָה מְתִיר. אֲבָל אִם חִבְרָה הַיּוֹצֵר מִתְחַלָּה, מִתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּלֵי אֶחָד. לֹא יִמְלֵא אָדָם קַעֲרָה שֶׁמֶן וְיִתְּנָה בְּצַד הַנֶּר וְיִתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ בַּשָּׁבִיל שֶׁתְּהָא שׂוֹאֶבֶת, וְרַבֵּי יְהוּדָה מְתִיר.

ה. הַמְּכַבֵּה אֶת הַנֶּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְתִירָא מִפְּנֵי גוּיִים, מִפְּנֵי לְסֻטִים, מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה, אוֹ בַּשָּׁבִיל הַחֹלָה שֶׁיִּישָׁן, פְּטוּר. כְּחֵס עַל הַנֶּר, כְּחֵס עַל הַשָּׁמֶן, כְּחֵס עַל הַפְּתִילָה, חֵיב. רַבֵּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכֻלָּן חוּץ מִן הַפְּתִילָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פְּחָם.

לא יקוב *Loj jikojv odom sfojferesz sel béco vimáleno semen vöjitenno ál pi hánér bisvil setöhé mönátedefsz, vááfilu hi sel cheresz vöRábi Jöhudo mátir. Ávol im chibro hájocér mitchilo mutor, mipné sehu kli echod. Loj jömálé odom köoro semen vöjitenno böcád hánér vöjitén rojs hápszilo böszojcho bisvil setöhé sojovesz, vöRábi Jöhudo mátir.*

הַמְּכַבֵּה *Hámöchábe esz hánér mipnéj sehu miszjoré mipné gojim, mipné lisztim, mipné ruách roo, oj bisvil háchojle sejisán potur. Köchosz ál hánér, köchosz ál hásemen, köchosz ál hápszilo chájov. Rábi Jojszé pojitér böchulon chuc min hápszilo, mipné sehu ojszo pechom.*

לא יקוב *Ne helyezünk (tartályt, például) kilyukasztott tojáshéjat a láng fölé, hogy olajat tegyünk bele, s a mécsesre téve az táplálja (a lángot), még ha a tartály agyagból van is. Rabbi Jehudá megengedi ezt. De ha a fazekas eleve összeépítette őket (a mécseset és a tartályt), szabad gyújtani, mert akkor egy edénynek számít. Nem szabad megtölteni egy edényt olajjal, és a lámpás mellé helyezni, beletenni egy kanócot, hogy az szívja át (az olajat). Rabbi Jehudá megengedi ezt.*

הַמְּכַבֵּה *Ha valaki azért oltja el a lámpást, mert bálványimádóktól, rablóktól, búskomorságtól tart (és a sötétben megnyugszik), vagy hogy súlyos beteg alhassék, az nem büntetendő. Aki (azért teszi ezt), mert sajnálja a gyertyát, az olajat vagy a kanócot, az büntetendő. Rabbi Jozsé felmenti mindet, kivéve a kanóc esetében, mert ezáltal szenet készít.*

ו. על שלש עברות נשים מתות בשעת לדתן: על שאינן זהירות
בנדה, בחלה ובהדלקת הנר.

ז. שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם
חשכה: עשרתם, ערבתם, הדליקו את הנר. ספק חשכה ספק
אינה חשכה, אין מעשרין את הודאי, ואין מטבילין את הכלים,
ואין מדליקין את הנרות. אבל מעשרין את הדמאי, ומערכין
וטומנין את החמין.

תניא, אמר רבי חנינא: חיב אדם למשמש בגדיו בערב שבת

על שלש *Ál solojs ávérojsz nosim mésojsz bisász lédoszon: ál seénon
zöhirojsz böenido, böcháló uvöhádlokász hánér.*

שלשה *Sölojsö dövörim corich odom lojmár bösojoch bésoj erev
sábosz im chásécho: iszártem, éráutem, hádliku esz hánér.
Szofék chásécho szofék éjno chásécho, éjn möászrin esz hávádáj, vöén
mátbilin esz hákélim, vöén mádlikin esz hánérojsz, ávol möászrin esz
hádömáj, umöörvin vötojmnin esz háchámin.*

תניא *Tánjo, omár Rábi Chánino: chájou odom lömásmés bögodov*

על שלש *Három vétek miatt halnak meg asszonyok szülésben: ha nem ügyeltek
a menstruáció(val kapcsolatos előírások)ra, a (tésztaból leválasztandó)
chálára és a gyertyagyújtásra.*

שלשה *Három dolgot kell az embernek elmondania otthon szombat előestéjén,
mielőtt besötétedik: „Adtatok tizedet (az Izraelben termett gyümölcsök-
ből a kohénoknak és a lévitáknak)? Készítettek éruvot? Gyújtátok meg a gyer-
tyát!” Ha kétséges, hogy már sötét van-e, vagy sem, nem veszünk tizedet abból,
ami még bizonyos(an nem volt megtizedelve), nem merítjük meg a (tisztátalan)
edényeket, nem gyújtunk (már) lámpást; ezzel szemben vehetünk tizedet abból,
ami kétséges (hogy meg volt-e tizedelve), készíthetünk éruvot, és betakarhatjuk
a meleg ételt.*

(Misná, Sábát 2. fejezet)

תניא *Így tanították: Rabbi Chánino azt mondta: Az ember vizsgálja át ruhájá(nak*

עם חִשְׁכָּה, שָׁמָּא יִשְׁכַּח וַיֵּצֵא. אָמַר רַב יוֹסֵף: הִלְכְתָּא רַבְתָּא
לְשַׁבְתָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים מְרַבִּים
שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יְהוָה, וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ.
אֵל תִּקְרָא בְּנֵיךָ, אֶלֶּא בּוֹנֵיךָ. שְׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תּוֹרַתְךָ, וְאֵין לָמוּ
מְכָשׁוּל. יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילְךָ, שְׁלֹוה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ. לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי
אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ. לְמַעַן בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב לְךָ.
יְהוָה עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם.

böerev sábosz im chásécho, semo jiskách vöjécé. Omár Ráv Jojszéf:
hilchöszo rábszo lösábáto.

אמר Omár Rábi Elozor omár Rábi Chánino: tálmidé cháchomim
márbim solojm boojlom, seneemár: vöchol bonájich limudé Ádoj-
noj, vöráv sölojm bonojich. Ál tikré bonojich elo bojnojich. Solojm rov
löojhávú szojroszecho, vöén lomoj michösojl. Jöhi solojm böchéléch,
sálvo böármönojszojich. Lömáán ácháj vöréoj ádábro no solojm boch.
Lömán bész Ádojnoj Elojhénu áváksó tojv loch. Ádojnoj ojz löámoj
jitén, Ádojnoj jövoréch esz ámoj vásolojm.

zsebei)t szombat előestéjén, besötétedés előtt, hátha ott felejtett valamit, és azt
az utcára viszi magával, (ami tilos). Ráv Jozséf azt mondta: ez a szombat lényeg-
bevágó előírása.

(Talmud, Sábát 12a.)

אמר Rabbi Elozor ezt mondta Rabbi Chánino nevében: A Talmud-tudósok
békét hoznak a világra, mint írva van: „Fiaid mind Isten tanítványai, legyen fi-
aidon nagy békesség.” Ne úgy olvasd, hogy bánájich („fiaid”), hanem úgy: bonájich
(„épitőid”)! Igen békések, akik Tórádat szeretik, nem ütköznek akadályba. Legyen
békesség sáncaidon belül, nyugalom palotáidban! Testvéreim és barátaim nevé-
ben is hadd köszöntselek téged, Istenünk háza kedvéért hadd kívánjam javadat!
Az Örökkévaló erőt ad népének, az Örökkévaló áldja meg népét békességgel!

(Talmud, Bráchtot 64a.)

Utalások: Jesájá 54:13., Zsoltárok 119:165., 122:7-9., 29:11.)

קדיש דרבנן • Kádís dörábánán*

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, [Közösség: אַמֵּן], בְּעֵלְמָא דִּי בְרָא
 כְּרַעוּתָהּ, וַיִּמְלִיךָ מַלְכוּתָהּ, וַיַּצְמַח פּוּרְקָנָהּ וַיִּקְרַב מְשִׁיחָהּ,
 [Közösség: אַמֵּן], בְּחַיִּיכוֹן וּבַיּוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּעַגְלָא
 וּבְזֵמַן קָרִיב, וְאַמְרוּ אַמֵּן.

[Közösség: אַמֵּן]. יִהְיֶה שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.
 [תְּבָרַךְ]

יִהְיֶה שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח
 וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְקַדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, [Közösség: אַמֵּן], לְעֵלְא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא

יתגדל Jiszgádál vöjjszkádás sömé rábo, [Közösség: Omén!] böolmo
 di vöro chiruszé, vöjámlich málchuszé, vöjác mách purkoné
 vikorév mösiché, [Közösség: Omén!] böchájéchojn uvvoj méchojn uv-
 chájé döchol bész Jiszroéél, báágolo uvizmán koriv, vöimru omén!

[Közösség: Omén!] Jöhé sömé rábo mövorách löölám ulöölmé ol-
 májo. Jiszboréech...]

Jöhé sömé rábo mövorách löölám ulöölmé olmájo. Jiszboréech
 vöjístábách vöjiszpoér vöjiszrojmom vöjisznászé vöjiszhádor vöjiszále
 vöjiszhálol sömé dökduso brich hu, [Közösség: Omén!] löélo min kol

יתגדל Magasztaljuk és szenteljük meg nagy Nevét [Közösség: Omén!] e világon,
 melyet kedvére teremtett, érvényesítse uralmát, hozza közelebb a megvál-
 tást, és gyorsítsa a Messiás eljövetelét, [Közösség: Omén!] életetek során, egész
 Izrael élete során, hamarosan, már a közeljövőben, s mondjátok erre: omén!

[Közösség: Omén!] Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké!
 Legyen áldott...]

Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké! Legyen áldott és dicsért,
 dicső és magasztos, fennkölt és hímeves, imádott és megszentelt a Neve annak, aki
 Szent, áldott Ő! [Közösség: Áldott Ő!] Áldottabb Ő minden áldásnál, költemény-

* **Kádís dörábánán:** Mesterek kádisa, amelyet Tóra-tanulás után mondunk, és amelyben a mes-
 terekért (rabbikért) és tanítványaikért imádkozunk. A tévhittelet ellenében bárki mondhatja, nem
 kell hozzá rabbinak lenni.

הַשְּׁבַחְתָּא וְנִחַמְתָּא דְאַמְרֵינָן בְּעֵלְמָא, וְאַמְרוּ אָמֵן. [Közösség: אָמֵן.]

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי
תַּלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מֵאֵן דְּעִסְקִין בְּאוּרִיתָא, דִּי בְּאַתְרָא הֵדֵן,
וְדִי בְּכָל אֶתְר וְאַתְר, יְהֵא לְהוֹן וּלְכוּן שְׁלָמָא רַבָּא, חֲנָא וְחֶסְדָּא
וְרַחֲמִין וְחַיִּין אַרְיִכִין וּמְזוּנָא רוּיָחָא וּפּוּרְקָנָא מִן קֳדָם אָבוּהוֹן
דְּבִשְׁמַיָּא, וְאַמְרוּ אָמֵן. [Közösség: אָמֵן.]
יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,
וְאַמְרוּ אָמֵן. [Közösség: אָמֵן.]

עֲשֵׂה^o שְׁלוֹם בְּמְרוֹמֵי, הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם
(Itt három lépést hátrálunk)
עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאַמְרוּ אָמֵן. [Közösség: אָמֵן.]

birchoszo vösiroszo tusböchoszo vönechemoszo dáámiron böolmo, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

*Ál Jiszroél vöál rábonon vöál tálmidéhojn vöál kol tálmidé szál-
midéhojn, vöál kol mon döoszkin böojrászo, di vöászro hodén, vödi
vöchol ászár váászár, jöhé löhojn ulöchojn sölomo rábo, chino vö-
chiszdo vöráchámin vöchájim árichin umözojno rövicho ufurkono min
kodom ávuhojn dövismájo, vöimru omen. [Közösség: Omén!]*

*Jöhé sölomo rábo min sömájo vöchájim tojvim olénu vöál kol
Jiszroél, vöimru omén! [Közösség: Omén!]*

*(Itt három lépést hátrálunk:) Ojsze °soloadm bimrojmou, Hu jáaszze
soloadm olénu vöál kol Jiszroél, vöimru omén! [Közösség: Omén!]*

nél, dicshimnusz nál és vigaszéneknél, amit a világon mondanak, s ti mondjátok erre: omén! [Közösség: Omén!]

Izraelnek, tanítóinak és az ő tanítványaiknak, azok tanítványainak és mindenkinek, aki a Tórával foglalkozik itt vagy bárhol másutt, legyen része igaz békességben, tetszésben és kedvtelésben, irgalomban és hosszú életben, nagy bőségben és megváltásban mennyei Atyja kezéből, ti meg mondjátok erre: omén! [Közösség: Omén!]

Jöjjön nagy békesség és élet a mennyből ránk és egész Izraelre, s mondjátok erre: omén! [Közösség: Omén!]

(Itt három lépést hátrálunk:) Aki °békét teremt a magasságban, az hozzon békességet ránk és egész Izraelre! Mondjátok végül: omén! [Közösség: Omén!]

° Rojs hásono és jojm kipur között: a békét • hásoloadm • השְׁלוֹם

Kidus a zsinagógában

Sok askenáz közösségben itt az előimádkozó kidust mond. Ha azonban szombati étkezést nem rendeznek, akkor a borból nem iszik az előimádkozó, hanem egy kis gyerekeknek adnak belőle inni.

סְבָרִי מְרַנֵּן.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרִי הַגֶּפֶן.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בָּנוּ, וְשִׁבַּת קִדְּשׁוֹ בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן הִנְחִילָנוּ זְכוּרֵנוּ לְמַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית, תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קִדְּשׁ, זִכֹּר לְיִצְיַאת מִצְרַיִם, כִּי בָנוּ בְּחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים, וְשִׁבַּת קִדְּשָׁךְ בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן הִנְחִילָתָנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ הַשִּׁבֻּת.

Szávri moronon.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu melech hoojлом, bojré pri hágofen.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu melech hoojлом, áser kidösonu bömicvojszov vöroco bonu, vösábász kodsoj böähávo uvörocojn hinchilonu zikorojn lömáaszé vörésisz, töchilo lömikroé kojdes, zécher licíasz Microjim, ki vonu vochárto vöojszonu kidásto mikol hoámim, vösábász kodsöcho böähávo uvörocojn hincháltonu. Boruch Áto Ádojnoj, mökádés hásábosz.

Uraim, engedelműkkel.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki a szőlő gyümölcsét teremtette!

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, ki megszentelt minket parancsolataival, és minket választott arra, hogy szeretete és jóakarata jeléül nekünk adja szent szombatját, a teremtés műve emlékére. Ez a nap ugyanis első a többi szent gyülekezés (ünnep) között, amelyek az egyiptomi kivonulásra emlékeztetnek. Ránk esett választásod a népek közül, minket szenteltél meg, hogy szeretetből és kegyesen minket részesíts szent szombatodban. Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki megszenteli a szombatot!

Chászid szokás szerint a 112. oldal után itt folytatjuk:

מְזֻמּוֹר לְרוּד, יְהוּה רְעִי לֹא אֶחְסֶה. בְּנֵאוֹת דְּשָׂא יִרְבִּיצְנִי, עַל
מִי מְנַחֹת יִנְהַלְנִי. נִפְשִׁי יִשׁוּב, יִנְחֲנִי בְּמַעְגְלֵי צְדָק לְמַעַן שְׁמוֹ.
גַּם כִּי אֶלֶף בְּגִיא צִלְמוֹת לֹא אֵירָא רַע כִּי אֶתָּה עַמְדִּי, שְׁבֻטְךָ
וּמִשְׁעֲנֵתְךָ הֵמָּה יִנְחֲמֵנִי. תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שְׁלַחַן נֶגֶד צַרְרִי, דְּשִׁנְתָּ
בְּשִׁמְן רֵאשִׁי כּוֹסֵי רוּיָה. אֵךְ טוֹב וְחֹסֵד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיִּי,
וְשִׁבְתִּי בְּבֵית יְהוּה לְאַרְךָ יָמִים.

Az előimádkozó יצחק שירק-t mond.

יתגדל ויתקדש שמה רבא, [Közösség: אמין], בעלמא די כרא

Chászid szokás szerint a 112. oldal után itt folytatjuk:

מְזֻמּוֹר Mizmojr LöDovid. Ádojnoj roji loj echszor. Binojsz dese jár-
bicéni, ál méj mönuchojsz jönáháléni. Náfsi jösojév, jánehéni
vömágöléj cedek lömáán sömoj. Gám ki éléch bögéj cálmovesz loj iro
ro ki áto imodi, siutöcho umisántecho hémo jönáchámuni. Táárojch
löfonáj sulchon neged cojröroj, disánto vásemen rojsi kocszi rövojo.
Ách tojv vocheszed jirdöfuni kol jöméj chájo, vösáuti bövész Ádojnoj
löojrech jomim.

Az előimádkozó fél kádíst mond.

יתגדל Jiszgádál vöjjszkádás sömé rábo, [Közösség: Omén!] böolmo

---

Chászid szokás szerint a 112. oldal után itt folytatjuk:

מְזֻמּוֹר Dávid zsoltáreke. Az Örökkévaló az én pásztorem, nem szenved-
hetek hiányt. Pázsitos réteken deleltet, csendes vizekhez terelget
engem. Felüdíti lelkem, igaz ösvényen vezet Neve kedvéért. Ha sötét szaka-
dékban járok is, nem félek a bajtól, mert velem vagy, botod és támaszod lesz a
vigaszom. Asztalt teritesz elém ellenségeim szeme láttára, olajjal kenéd fejemet,
csordultig töltöd poharamat. Csak jóság és szeretet vesz körül életem minden
napján, s életem fogytáig az Örökkévaló házában lakom.

(23. zsoltár)

Az előimádkozó fél kádíst mond.

יתגדל Magasztaljuk és szenteljük meg nagy Nevét [Közösség: Omén!] e világon,

כָּרְעוּתָהּ, וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וַיִּצְמַח פּוּרְקָנָהּ וַיִּקְרַב מְשִׁיחָהּ,
[אָמֵן, *Közösség*] בְּחֵיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל,
בְּעִגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן.

[*Közösség*] אָמֵן. יְהֵא שְׁמָה רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.
[תְּבָרַךְ]

יְהֵא שְׁמָה רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יְתְּבָרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח
וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלַּל שְׁמָה דְקִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, [אָמֵן, *Közösség*] לְעֵלָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא
תְּשַׁבַּחְתָּא וְנִחַמְתָּא דְאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאָמְרוּ אָמֵן. [אָמֵן, *Közösség*]

Előimádkozó: בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְּבָרַךְ

*di vöro chiruszé, vöjámlich málchuszé, vöjácmaß purkoné vikorév
mösiehé, [Közösség: Omén!] bechájéchojn uvjojméchojn uvöchájé
döchol bész Jiszroél, báágolo uvizmán koriv, vöimru omén!*

[*Közösség: Omén! Jöhé sömé rábo mövorách löolám ulöolmé
olmájo. Jiszboréch...*]

*Jöhé sömé rábo mövorách löolám ulöolmé olmájo. Jiszboréch
vöjstábách vöjiszpoér vöjiszrojmom vöjisznászé vöjiszhádor vöjiszále
vöjiszhálor sömé dökundso brich hu, [Közösség: Omén!] löélo min kol
birchoszo vösiroszo tusböchoszo vönechemoszo dáámiron böolmo,
vöimru omén! [Közösség: Omén!]*

Előimádkozó: Borchu esz Ádojnoj hámojoch

melyet kedvére teremtett, érvényesítse uralmát, hozza közelebb a megváltást,
és gyorsítsa a Messiás eljövetelét, [*Közösség: Omén!*] életetek során, egész Iz-
rael élete során, hamarosan, már a közeljövőben, s mondjátok erre: omén!

[*Közösség: Omén! Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké!
Legyen áldott...*]

Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké! Legyen áldott és di-
csért, dicső és magasztos, fennkölt és hírneves, imádott és megszentelt a Neve
annak, aki Szent, áldott Ő! [*Közösség: Áldott Ő!*] Áldottabb Ő minden áldásnál,
költeménynél, dicshimnuszánál és vigaszéneknél, amit a világon mondanak, s
ti mondjátok erre: omén! [*Közösség: Omén!*]

Előimádkozó: Áldjátok az Örökkévalót, aki áldott!

Az álló közösség, majd az előimádkozó (meghajolva):

בְּרוּךְ יְהוָה הַמְּבַרְךְ לְעוֹלָם וָעֶד.

Peszách és svuojsz között itt Omerszámlálást mondunk (lásd 130. oldal).

Askenáz szokás szerint elul első napjától szukkojsz ünnepének végéig itt „דָּוִדֹת” („Dávidé...”) mondanak (lásd 56. oldal).

Záróima

Állva mondjuk.

עָלֵינוּ לְשִׁבַח לְאֲדוֹן הַכֹּל, לְתַת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית, שְׁלֵא
עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת, וְלֹא שָׁמְנוּ כְּמִשְׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה, שְׁלֵא שָׂם

Az álló közösség, majd az előimádkozó (meghajolva):

Boruch Ádojnoj hámövojroch löojlom voed

Peszách és Svuojsz között itt Omerszámlálást mondunk (lásd 130. oldal)

Askenáz szokás szerint elul első napjától szukkojsz ünnepének végéig itt LöDovid...-ot mondanak (lásd 56. oldal).

Állva mondjuk.

עֲלֵינוּ Olénu lösábéach láadojn hákojl, loszész gödulo löjocér böré-
sisz, seloj oszonu kögojé hoárocojsz, völoj szomonu kömispö-

Az álló közösség, majd az előimádkozó (meghajolva):

Áldott az Örökkévaló, a megáldott, örökkön-örökké!

Peszách és Svuojsz között itt Omerszámlálást mondunk (lásd 130. oldal)

Askenáz szokás szerint elul első napjától szukkojsz ünnepének végéig itt Dávidé...-t mondanak (lásd 56. oldal).

Állva mondjuk.

עֲלֵינוּ Dicsérnünk kell a Mindenség Urát,* nagyra tartani azt, aki a kezdet
kezdetét teremtette, amiért nem tett minket hasonlóvá más országok

* **Dicsérnünk kell a Mindenség Urát...** Eredetileg a rojs hásonoi Muszáf imában találjuk. Szerzője Ráv, az amorá, aki több más imát is szerkesztett (*Ijun Tfilá*). Egy másik vélemény szerint Jehosúa bin Nun szerkesztette, miután elfoglalta Jerikót. A középkorban a megkínzott és máglyára hurcolt zsidó áldozatok, akik nem voltak hajlandók őseik hitét elhagyni, az Alénu imával ajkukon mentek a halálba, és szentelték meg Isten Nevét.

חֲלַקְנוּ כֵּהֶם, וְגַרְלָנוּ כְּכֹל הַמוֹנִם. שֶׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וְרִיק
 [וּמִתְפַּלְלִים אֶל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ.] (Meghajolva) וְאַנְחָנוּ כּוֹרְעִים
 וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים, לְפָנַי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, שֶׁהוּא נוֹטֵה שְׁמַיִם וְיֹסֵד אֶרֶץ, וּמוֹשֵׁב יְקָרוֹ בְּשָׁמַיִם
 מִמַּעַל, וְשָׁכִינֵת עִזּוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמַיִם. הוּא אֱלֹהֵינוּ, אֵין עוֹד.
 אָמֵת מִלְּפָנָיו, אָפֶס זוּלָתוֹ, כִּפְתוּב בְּתוֹרָתוֹ: וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת
 אֶל לְבַבְךָ, כִּי יְהוּה הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ
 מִתַּחַת, אֵין עוֹד.

chojsz hoádomo, seloj szom chelkénu kohem, vögojrolénu köchol hámojnóm. Sehém mistáchávim löhevel völorik, umiszpálölim el é loj jojsiá. (Meghajolva:) Váánáchnu kojrim umistáchávim umojdím lifné Melech Málché hámölochím Hákodojs boruch Hu, seHu nojte somájim vöjojszéd orec, umojsáv jökoroj básomájim mimáál, usöchinász uzoj bögovhé mörojmim. Hu Elojhénu, én ojd. Emesz Málkénu, efesz zuloszoj, kákoszuu bösojroszoj: Vöjodáto hájojm váhásévojszo el lövovecho, ki Ádojnoj Hu hoElojhim básomájim mimáál vöál hoorec mitochász, én ojd.

népeihez, sem a világ nemzetségeihez, aki nem adott nekünk az ő osztályrészükből és tömegeik sorsából. Mert ők üres semmisség előtt hajolnak meg,* és oly istenhez imádkoznak, akinél nincs segítség. (Meghajolva:) De mi a Királyok Királya előtt hajtunk térdet és borulunk le, az áldott Szentnek adunk hálát. Ő az, aki felvonta az eget, és megalapozta a földet, dicső trónja fenn áll az egekben, hatalmas Jelenléte a magasságok magasában. Ő az Istenünk, nincs más, igaz a mi Urunk, nincs senki rajta kívül, ahogy Tórájában írva van: „Vedd tudomásul ma, és vésd szívedbe, hogy az Örökkévaló – Ő az Isten fenn az égben és lenn a földön, nincs más!”

* **Mert ők üres semmisség előtt hajolnak meg...** 1400 körül egy hittagadó zsidó azzal akart magának előnyöket szerezni az egyháznál, hogy „elárulta”: ez a passzus a kereszténységre vonatkozik. A katolikus cenzorok ezért kihúztatták ezt a részt az imakönyvből. A passzus második része – „... olyan istenhez imádkoznak, akinél nincs segítség” – bibliai eredetű (Jesájá 45:20).

על כן נקווה לך יהוה אלהינו לראות מהרה בתפארת עזך,
 להעביר גלולים מן הארץ, והאלילים פרות יפרתון, לתקן עולם
 במלכות שדי. וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך כל רשעי
 ארץ. יפירו וידעו כל יושבי תבל, כי לך תכרע כל ברך, תשבע
 כל לשון. לפניך יהוה אלהינו יכרעו ויפ לו, ולכבוד שמך יקר יתנו,
 ויקבלו כלם את עול מלכותך, ותמלך עליהם מהרה לעולם ועד.
 כי המלכות שלך היא ולעולמי עד תמלוך בכבוד, כפתוב בתורתך:
 יהוה ימלך לעולם ועד. ונאמר: והיה יהוה למלך על כל הארץ,
 ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד.

על כן Ál kén nökéve löcho, Ádojnoj Elojhénu, lirojsz möhéro bö-
 sziferesz uzecho, löháávir gilulim min hoorec yöhoelilim korojsz
 jikorészun, löszakén ojlom bömalchusz Sádáj. Vöchol böné voszor
 jikröu vismecho löháfnojsz élecho kol risé orec. Jákiru yöjédu kol
 jojsvé szévél, ki Löcho tichrá kol berech, tisová kol losojn. Löfonecho
 Ádojnoj Elojhénu jichröu yöjipojlu, yölichvojd simcho yökor jiténu,
 vikáblu chulom áléjhem esz ojl málcuszzecho, yöszimlojch áléhem
 möhéro löojlom voed. Ki hámalchusz selcho hi ulöojlömé ád timlojch
 böchovojd, kákoszuw böszojroszecho: Ádojnoj jimlojch löojlom voed.
 Vöneemár: Vöhojo Ádojnoj lömelech ál kol hoorec, bájojnm háhu jihje
 Ádojnoj echod usömoj echod.

על כן Ezért benned reménykedünk, örök Istenünk, hogy hamarosan meg-
 látjuk hatalmad megdicsőülését, mikor a bálványokat eltüntetted a földről,
 és a hamis istenek mind kivessznek, hogy a világot a Mindenható birodalmává
 tegyed, s minden hús és vér Nevedet említse; hogy a világ gonoszai is feléd for-
 duljanak, elismerjék és felfogják a világ összes lakói, hogy előtted kell meghajolnia
 minden térdnek, rád kell esküdniük minden nyelven. Előtted, Örök Istenünk,
 hulljanak térdre, dicső Nevednek adózzanak tisztelettel, és vállalják mindnyájan
 uralmad igáját! Akkor egyhamar és örökké Te fogsz uralkodni felettük, mert
 Tied az uralom, örökkön-örökké fogsz dicsón uralkodni, amint tanodban írva
 van: „Az Örökkévaló fog uralkodni örökkön-örökké”, s az is: „Az Örökkévaló
 lesz az egész föld Ura, azon a napon egyetlen lesz az Örökkévaló, és egyetlen
 a Neve.”

Гyászolók kádisa* • קדיש יתום

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, [Közösség: אָמֵן], בְּעֵלְמָא דֵּי בְּרָא
כְּרַעוּתָהּ, וְיִמְלִיךָ מַלְכוּתָהּ, וְיִצְמַח פּוּרְקָנָהּ וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ,
[Közösség: אָמֵן], בְּחֵיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל,
בְּעֵגְלָא וּבְזֵמַן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן.

[Közösség: אָמֵן]. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמֵי עֵלְמָיָא.
[תְּבָרַךְ]
יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמֵי עֵלְמָיָא. יְתְבָרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

יִתְגַּדֵּל Jiszgádál vöjiszkádás sömé rábo, [Közösség: Omén!] böolmo
di vöro chiruszé, vöjámlich málichuszé, vöjácmaß purkoné
vikorév mösiché, [Közösség: Omén!] böchájéchojn uvjojméchojn uv-
chájé döchol bész Jiszroél, báágolo uvizmán koriv, vöimru omén!

[Közösség: Omén! Jöhé sömé rábo mövorách löolám ulöolmé ol-
májo. Jiszboréch...]

Jöhé sömé rábo mövorách löolám ulöolmé olmájo. Jiszboréch

Csak közösségben (minjában) lehet mondani.

יִתְגַּדֵּל Magasztaljuk és szenteljük meg nagy Nevét [Közösség: Omén!] e világon,
melyet kedvére teremtett, érvényesítse uralmát, hozza közelebb a megvál-
tást, és gyorsítsa a Messiás eljövetelét, [Közösség: Omén!] életek során, egész
Izrael élete során, hamarosan, már a közeljövöben, s mondjátok erre: omén!

[Közösség: Omén! Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké!
Legyen áldott...]

Legyen nagy Neve áldott örökre és örökkön-örökké! Legyen áldott és dic-
sért, dicsó és magasztos, fennkölt és hírneves, imádott és megszentelt a Neve
annak, aki Szent, áldott Ó! [Közösség: Áldott Ó!] Áldottabb Ó minden áldás-

* **Гyászolók kádisa:** Ósrégi ima, amely Isten nagyságát, mindenhatóságát és könyörületességét fe-
jezi ki költői formában. Egyes kifejezései Jechezkél prófétától származnak, mások Talmudi eredetűek.
A legszentebb imák egyike, amelyet a gyászolók 11 hónapon át mondanak elhunyt szeretteikért.

וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלֵּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, [Közösség: אָמֵן], לְעֵלָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירָתָא
 תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְאַמְרִין בְּעֵלְמָא, וְאַמְרוּ אָמֵן. [Közösség: אָמֵן].
 יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,
 וְאַמְרוּ אָמֵן. [Közösség: אָמֵן].

עֲשֵׂה^o שְׁלוֹם בְּמְרוֹמֵי, הוּא יַעֲשֵׂה
 שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאַמְרוּ אָמֵן. [Közösség: אָמֵן].

Minden egyes kádis utolsó szavainál három lépést hátrálunk: עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמֵי szavakat balra hajolva, a הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ szavakat jobbra hajolva mondjuk, majd előre felé meghajolva fejezzük be a mondatot.

vöjnistábách vöjiszpoér vöjiszrojmom vöjisznászé vöjiszhádor vöjiszále
 vöjiszhálol sömé dökudso brich hu, [Közösség: Omén!] löélo min kol
 birchoszo vösiroszo tusböchoszo vönechemoszo dáámiron böolmo,
 vöimru omén! [Közösség: Omén!]

Jöhé sölomo rábo min sömájo vöchájim tojvim olénu vöál kol
 Jiszroél, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

(Itt három lépést hátrálunk:) Ojsze °soloadm bimrojmouv, Hu jáásze solojrm
 olénu vöál kol Jiszroél, vöimru omén! [Közösség: Omén!]

Minden egyes kádis utolsó szavainál három lépést hátrálunk: Ojsze solojrm bim-
 rojmouv szavakat balra hajolva, a Hu jáásze solojrm olénu szavakat jobbra hajolva
 mondjuk, majd előre felé meghajolva fejezzük be a mondatot.

nál, költeménynél, dicshimnusznál és vigaszéneknél, amit a világon mondanak,
 s ti mondjátok erre: omén! [Közösség: Omén!]

Jöjjön nagy békesség és élet a mennyből ránk és egész Izraelre, s mondjátok
 erre: omén! [Közösség: Omén!]

(Itt három lépést hátrálunk:) Aki °békét teremt magasságaiban, az hozzon
 békességet ránk és egész Izraelre! Mondjátok végül: omén! [Közösség: Omén!]

Minden egyes kádis utolsó szavainál három lépést hátrálunk: Aki békét teremt ma-
 gasságaiban szavakat balra hajolva, az az hozzon békességet ránk szavakat jobbra
 hajolva mondjuk, majd előre felé meghajolva fejezzük be a mondatot.

° Rojs hásono és jojm kipur között: a békét • hásojorm • השלום

אֵל תִּירָא מִפְּחָד פְּתָאם וּמִשְׂאֵת רְשָׁעִים כִּי תִבְא. עֲצוּ עֲצָה
וְתַפֵּר, דְּבִרוּ דְבָר וְלֹא יָקוּם, כִּי עֲמָנוּ אֵל. וְעַד זְקִנָה אָנִי הוּא, וְעַד
יְשִׁיבָה אָנִי אֶסְבֵּל, אָנִי עָשִׂיתִי וְאָנִי אֶשָּׂא וְאָנִי אֶסְבֵּל וְאֶמְלֵט.

אף צדיקים יודו לשמך, ישובו ישרים את פניך.

Az ima végeztével egyes közösségekben a következőt is szokták énekelni:

אָדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מְלֵךְ, בְּטָרֵם כָּל יִצוּר נִבְרָא. לַעֲת נַעֲשֶׂה
בְּחִפְצוֹ כָּל, אֲזִי מְלֵךְ שְׁמוֹ נִקְרָא. וְאַחֲרֵי כִכְלוֹת הַכֵּל, לְבִדּוֹ יִמְלֹךְ

אל tiro mipáchád pizsojm umisojász rösoim ki szovoj. Ucu
éco vöszufor, dábru dovor völoj jokum, ki imonu Él. Vöád
zikno áni hu, vöád szévo áni eszbojl, Áni osziszzi vááni eszo vááni esz-
bojl váámálét.

Ách cádikim jojdu lismecho jésvu jösorim esz ponecho.

Az ima végeztével egyes közösségekben a következőt is szokták énekelni:

Ádojn ojлом áser molách, böterem kol jöcur niuro. Löész nászo

אָדוֹן עוֹלָם Ne félj a hirtelen riadalomtól, sem attól, hogy a gonoszok rád törnek,
mint a vész! Csak tervezgessetek, meg lesz az hiúsítva, beszélhettek,
nem lesz abból semmi! Öregsétekig ugyanaz vagyok, mikor megöszültök, akkor
is én viszlek titeket. Én hoztalak létre, én hordozlak, én viszlek és mentelek meg.
(Példabeszédek 3:25., Jesájá 8:10., 46:4.)

Csak az igazak magasztalják Nevedet, a becsületesek maradnak meg színed előtt.
(Zsoltárok 140:14.)

Az ima végeztével egyes közösségekben a következőt is szokták énekelni:

אָדוֹן עוֹלָם A Világ Urát*, aki uralkodott, mielőtt bármi létezőt megteremtett
volna, már akkor Uralkodónak hívták, mikor kedve szerint létrejött

* A Világ Urát... Slomo ibn Gvirolnak tulajdonított költemény (XI. század).

נֹרָא. וְהוּא הָיָה, וְהוּא הָיָה, וְהוּא הָיָה, בְּתַפְאָרָה. וְהוּא אָחַד
וְאֵין שְׁנַי, לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה. בְּלֵי רֵאשִׁית בְּלֵי תַכְלִית, וְלוֹ
הָעֵז וְהַמְשָׁרָה. וְהוּא אֵלֵי וְחֵי גְאֻלִּי, וְצוּר חֲבֵלֵי בְעֵת צָרָה. וְהוּא
נְסִי וּמְנוּס לִי, מִנֶּת כּוֹסֵי בְיוֹם אֶקְרָא. בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רוּחִי, בְּעֵת
אִישׁוֹן וְאֶעֱרָה. וְעַם רוּחִי גְוִיֶּתִי, יֵהוּה לִי וְלֹא אֵירָא.

*vöchefcoj kojł ,ázáj melech sömoj nikro. Vöácháréj kichlojsz hákojł, lö-
vádoj jimlojch nojro. Vöhu hojo vöhu hojve, vöhu jihje bösziforo. Vöhu
echod vöén séni, löhámsil loj löháchbiro. Böli résisz böli száchlisz, vö-
loj hoojz vöhámiszro. Vöhu Éli vöcháj gojáli, vöcur chevli böész coro.
Vöhu niszi umonojsz li, mönosz kojszi böjojm ekro. Böjodoj áfkid ruchi,
böész isán vöoiro. Vöim ruchi gövijoszı, Ádojnoj li völoj iro.*

minden. S mikor mindennek vége lesz, akkor is egyedül uralkodik majd a Fé-
lelmetes. Ő volt, Ő van és Ő lesz teljes díszében, Ő az egyetlen, és nincs más
Hozzá hasonlítható vagy társítható. Kezdet és vég nélkül Ővé a hatalom és a
tisztseg. Ő az én Istenem, él az én Megváltóm, mentsváram a baj idején. Ő az
én csodás megmenekülésem, osztályrészem bármikor, ha Hozzá fordulok. Al-
vaskor és ébredéskor kezébe teszem le lelkemet, s lelkemmel együtt testemet.
Velem van az Örökkévaló, nem félek.

Miért van női karzat?

Neves kommentátoroknak a *Talmudra* alapozott véleménye szerint nem
véletlenül fogalmaz a zsoltárköltő úgy, hogy „ifjak meg leányok” (vagyis
nem együtt), ezzel szemben „öregék és fiatalok együtt”, mivel a zsidó
szellemiségtől távol áll az a frivol atmoszféra, amely a koedukált ifjúságot
rendszerint jellemzi (*Széfer Chászidim*).

Ezért volt a Szentélyben külön erkély (karzat), ahonnan a nők felülről
nézték és követték a Szentély-szolgálat rendjét, de nem vegyültek el a fér-
fiakkal. (*Misná Midot* 2:5., *Szukká* 51b.; lásd még *Jechezkél* 40:17–18.
és Rási ott.)

Ugyanebből az okból van napjainkban is női karzat vagy függönnyel el-
választott rész a zsinagógában, ahol a férfiak és a nők külön imádkoznak.

Omerszámlálás* • ספירת העומר

Az esti ima Záróimája előtt niszán 16-ától, vagyis peszách második estéjétől kezdve omerszámlálást mondunk 49 napon keresztül sziván 5-éig.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעוֹמֵר.

Az áldás után az arra a napra aktuális számlálást mondjuk,
majd a 145. oldalon folytatjuk.

1. Niszán 16. előestéje:

הַיּוֹם יוֹם אֶחָד בְּעוֹמֵר.
הַיּוֹם יוֹם אֶחָד בְּעוֹמֵר. a nap kabbalisztikus szintje

2. Niszán 17. előestéje:

הַיּוֹם שְׁנֵי יָמִים בְּעוֹמֵר.
הַיּוֹם שְׁנֵי יָמִים בְּעוֹמֵר. a nap kabbalisztikus szintje

בְּרוּךְ Boruch Áto Ádojnoj Elojhenu Melech hoojlm, áser kidösonu
bömicvojszou vöcivonu ál szöfirász hoojmer!

1. Hájojm jojm echod °boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: Cheszed seböCheszed.

2. Hájojm sönéj jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: Gövuro seböCheszed.

בְּרוּךְ Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket paran-
csolataival, és meghagyta nekünk az omerszámlálását!

1. Ma van egy napja az omernak.

A nap kabbalisztikus szintje: A Jóság a Jóságban.

2. Ma van két napja az omernak.

A nap kabbalisztikus szintje: A Szigor a Jóságban.

° Chászid szokás szerint mind a 49 estén báomer helyett láomert mondunk. לְעוֹמֵר.

* **Omerszámlálás** – A Tóra szerint minden zsidó köteles a Tóra-adás ünnepéig 49 napot számlálni. Eredete az a 49 nap, amelyet az Egyiptomból kivonult zsidók örömteli előkészületekkel töltöttek el, mialatt „számlálták a napokat” a Tóra-adásig. Ez az időszak ma gyászünnepnek számít, mivel ennek során halt meg 33 nap alatt Rabbi Ákivá sok ezer tanítványa. Aki elfelejtett este számlálni, megteheti másnap, áldásmondás nélkül, este pedig már mondhat áldást a következő napra. Aki több mint 24 órán át elfelejtette, annak végig áldásmondás nélkül kell számlálnia.

3. Niszán 18. előestéje:

היום שלשה ימים בעומר.
תפארת שבחוסד. :a nap kabbalisztikus szintje

4. Niszán 19. előestéje:

היום ארבעה ימים בעומר.
נצח שבחוסד. :a nap kabbalisztikus szintje

5. Niszán 20. előestéje:

היום חמשה ימים בעומר.
הוד שבחוסד. :a nap kabbalisztikus szintje

6. Niszán 21. előestéje:

היום ששה ימים בעומר.
יסוד שבחוסד. :a nap kabbalisztikus szintje

---

3. Hájojm slojso jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Tiferesz seböCheszed.*

4. Hájojm árboo jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Necách seböCheszed.*

5. Hájojm chámiso jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Hojd seböCheszed.*

6. Hájojm siso jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Jöszojd seböCheszed.*

---

3. Ma van három napja az omernak.

A nap kabbalisztikus szintje: A Könyörület a Jóságban.

4. Ma van négy napja az omernak.

A nap kabbalisztikus szintje: Az Allhatatosság a Jóságban.

5. Ma van öt napja az omernak.

A nap kabbalisztikus szintje: Az Alázatosság a Jóságban.

6. Ma van hat napja az omernak.

A nap kabbalisztikus szintje: A Kötődés a Jóságban.

7. Niszán 22. előestéje:

הַיּוֹם שְׁבַעַת יָמִים, שֶׁהֵם שְׁבוּעַ אֶחָד בְּעוֹמֵר.
מַלְכוּת שְׁבַח־חֶסֶד: a nap kabbalisztikus szintje

8. Niszán 23. előestéje:

הַיּוֹם שְׁמוֹנֶה יָמִים, שֶׁהֵם שְׁבוּעַ אֶחָד וַיּוֹם אֶחָד בְּעוֹמֵר.
חֶסֶד שְׁבַגְבוּרָה: a nap kabbalisztikus szintje

9. Niszán 24. előestéje:

הַיּוֹם תְּשַׁעַת יָמִים, שֶׁהֵם שְׁבוּעַ אֶחָד וּשְׁנַי יָמִים בְּעוֹמֵר.
גְּבוּרָה שְׁבַגְבוּרָה: a nap kabbalisztikus szintje

10. Niszán 25. előestéje:

הַיּוֹם עֶשְׂרֵה יָמִים, שֶׁהֵם שְׁבוּעַ אֶחָד וּשְׁלֹשָׁה יָמִים בְּעוֹמֵר.
תְּפִאֲרַת שְׁבַגְבוּרָה: a nap kabbalisztikus szintje

7. *Hájojm sivo jomim sehém souuá echod boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Málchusz seböCheszed.*

8. *Hájojm smojno jomim sehém souuá echod vöojm echod boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Cheszed sebiGvuro.*

9. *Hájojm tiso jomim sehém souuá echod usné jomim boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Gövuro sebiGvuro.*

10. *Hájojm ászoro jomim sehém souuá echod uslojso jomim boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Tiferesz sebiGvuro.*

7. Ma van hét napja az omernak, ez egy hét.

A nap kabbalisztikus szintje: A Királyság a Jóságban.

8. Ma van nyolc napja az omernak, ez egy hét és egy nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Jóság a Szigorban.

9. Ma van kilenc napja az omernak, ez egy hét és két nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Szigor a Szigorban.

10. Ma van tíz napja az omernak, ez egy hét és három nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Könyörület a Szigorban.

11. Niszán 26. előestéje:

היום אחד עשר יום, שהם שבוע אחד וארבעה ימים בעומר.
נצח שבגבורה: a nap kabbalisztikus szintje

12. Niszán 27. előestéje:

היום שנים עשר יום, שהם שבוע אחד ונחמשה ימים בעומר.
הוד שבגבורה: a nap kabbalisztikus szintje

13. Niszán 28. előestéje:

היום שלשה עשר יום, שהם שבוע אחד וששה ימים בעומר.
יסוד שבגבורה: a nap kabbalisztikus szintje

14. Niszán 29. előestéje:

היום ארבעה עשר יום, שהם שני שבועות בעומר.
מלכות שבגבורה: a nap kabbalisztikus szintje

---

11. Hájojm áchád oszor jojm sehém souuá echod vöárboo
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Necách sebiGuuro.*

12. Hájojm sném oszor jojm sehém souuá echod váchámiso
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Hojd sebiGuuro.*

13. Hájojm slojso oszor jojm sehém souuá echod vösiso
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Jeszojd sebiGuuro.*

14. Hájojm árboo oszor jojm sehém söné souuojsz boojmer.
A nap kabbalisztikus szintje: *Málchusz sebiGuuro.*

---

11. Ma van tizenegy napja az omernak, ez egy hét és négy nap.
A nap kabbalisztikus szintje: Az Állhatatosság a Szigorban.

12. Ma van tizenkét napja az omernak, ez egy hét és öt nap.
A nap kabbalisztikus szintje: Az Alázatosság a Szigorban.

13. Ma van tizenhárom napja az omernak, ez egy hét és hat nap.
A nap kabbalisztikus szintje: A Kötődés a Szigorban.

14. Ma van tizennégy napja az omernak, ez két hét.
A nap kabbalisztikus szintje: A Királyság a Szigorban.

15. Niszán 30. előestéje:

היום חמשה עשר יום, שהם שני שבועות ויום אחד בעומר.
חֶסֶד שְׁבַת־פְּאֲרֵת. :a nap kabbalisztikus szintje

16. Ijár 1. előestéje:

היום ששה עשר יום, שהם שני שבועות ושני ימים בעומר.
גְבוּרָה שְׁבַת־פְּאֲרֵת. :a nap kabbalisztikus szintje

17. Ijár 2. előestéje:

היום שבעה עשר יום, שהם שני שבועות ושלשה ימים בעומר.
תְּפָאֲרֵת שְׁבַת־פְּאֲרֵת. :a nap kabbalisztikus szintje

18. Ijár 3. előestéje:

היום שמונה עשר יום, שהם שני שבועות וארבעה ימים בעומר.
נֶצַח שְׁבַת־פְּאֲרֵת. :a nap kabbalisztikus szintje

15. Hájojm chámiso oszor jojm sehém söné souuojsz vejojm
echod boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: Cheszed seböSziferesz.

16. Hájojm siso oszor jojm sehém söné souuojsz usné
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: Gövuro seböSziferesz.

17. Hájojm sivo oszor jojm sehém söné souuojsz uslojsz
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: Tiferesz seböSziferesz.

18. Hájojm smojno oszor jojm sehém söné souuojsz vöárboo
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: Necách seböSziferesz.

15. Ma van tizenöt napja az omernak, ez két hét és egy nap.
A nap kabbalisztikus szintje: A Jóság a Könyörületben.

16. Ma van tizenhat napja az omernak, ez két hét és két nap.
A nap kabbalisztikus szintje: A Szigor a Könyörületben.

17. Ma van tizenhét napja az omernak, ez két hét és három nap.
A nap kabbalisztikus szintje: A Könyörület a Könyörületben.

18. Ma van tizennyolc napja az omernak, ez két hét és négy nap.
A nap kabbalisztikus szintje: Az Állhatatosság a Könyörületben.

19. Ijár 4. előestéje:

היום תִּשְׁעָה עָשָׂר יוֹם, שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וַחֲמֵשָׁה יָמִים בְּעוֹמֵר.
הוּד שְׁבַת־פְּאָרֶת. :a nap kabbalisztikus szintje

20. Ijár 5. előestéje:

היום עֶשְׂרִים יוֹם, שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וְשֵׁשָׁה יָמִים בְּעוֹמֵר.
יְסוּד שְׁבַת־פְּאָרֶת. :a nap kabbalisztikus szintje

21. Ijár 6. előestéje:

היום אָחַד וְעֶשְׂרִים יוֹם, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת בְּעוֹמֵר.
מַלְכוּת שְׁבַת־פְּאָרֶת. :a nap kabbalisztikus szintje

22. Ijár 7. előestéje:

היום שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים יוֹם, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אָחַד בְּעוֹמֵר.
חֶסֶד שְׁבַת־פְּאָרֶת. :a nap kabbalisztikus szintje

---

19. *Hájojm tiso oszor jojm sehém söné souuojsz váchámiso
jomim boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Hojd seböSziferesz.*

20. *Hájojm eszrim jojm sehém söné souuojsz vösiso jomim boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Jöszojd seböSziferesz.*

21. *Hájojm echod vöeszrim jojm sehém slojso souuojsz boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Málchusz seböSziferesz.*

22. *Hájojm snájim vöeszrim jojm sehém slojso souuojsz vöjojm
echod boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Cheszed seböNecách.*

---

19. Ma van tizenkilenc napja az omernak, ez két hét és öt nap.

A nap kabbalisztikus szintje: Az Alázatosság a Könyörületben.

20. Ma van húsz napja az omernak, ez két hét és hat nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Kötődés a Könyörületben.

21. Ma van huszonegy napja az omernak, ez három hét.

A nap kabbalisztikus szintje: A Királyság a Könyörületben.

22. Ma van huszonkét napja az omernak, ez három hét és egy nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Jóság az Állhatatosságban.

23. Ijár 8. előestéje:

היום שלשה ועשרים יום, שהם שלשה שבועות ושני ימים
בעומר.

גבורה שבנצח. :a nap kabbalisztikus szintje

24. Ijár 9. előestéje:

היום ארבעה ועשרים יום, שהם שלשה שבועות ושלשה ימים
בעומר.

תפארת שבנצח. :a nap kabbalisztikus szintje

25. Ijár 10. előestéje:

היום חמשה ועשרים יום, שהם שלשה שבועות וארבעה ימים
בעומר.

נצח שבנצח. :a nap kabbalisztikus szintje

---

23. Hájojm slojso vöeszrim jojm sehém slojso souuojsz usné
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: Gövuro seböNecách.

24. Hájojm árboo vöeszrim jojm sehém slojso souuojsz uslojso
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: Tiferesz seböNecách.

25. Hájojm chámiso vöeszrim jojm sehém slojso souuojsz vöárboo
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: Necách seböNecách.

---

23. Ma van huszonhárom napja az omernak, ez három hét és két nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Szigor az Állhatatosságban.

24. Ma van huszonnégy napja az omernak, ez három hét és három nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Könyörület az Állhatatosságban.

25. Ma van huszonöt napja az omernak, ez három hét és négy nap.

A nap kabbalisztikus szintje: Az Állhatatosság az Állhatatosságban.

26. Ijár 11. előestéje:

היום שְׁשֶׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם, שְׁהֵם שְׁלֹשָׁה שְׁבוּעוֹת וַחֲמֵשֶׁה יָמִים
בְּעוֹמֶר.
הוד שְׁבִנְצָח. :a nap kabbalisztikus szintje

27. Ijár 12. előestéje:

היום שְׁבַעַה וְעֶשְׂרִים יוֹם, שְׁהֵם שְׁלֹשָׁה שְׁבוּעוֹת וְשֵׁשֶׁה יָמִים
בְּעוֹמֶר.
יסוד שְׁבִנְצָח. :a nap kabbalisztikus szintje

28. Ijár 13. előestéje:

היום שְׁמוֹנֶה וְעֶשְׂרִים יוֹם, שְׁהֵם אַרְבָּעָה שְׁבוּעוֹת בְּעוֹמֶר.
מַלְכוּת שְׁבִנְצָח. :a nap kabbalisztikus szintje

---

26. Hájojm siso vöeszrim jojm sehém slojso souuojsz váchámiso
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Hojd seböNecách.*

27. Hájojm sivo vöeszrim jojm sehém slojso souuojsz vösiso
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Jeszojd seböNecách.*

28. Hájojm smojno vöeszrim jojm sehém árboo souuojsz boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Málchusz seböNecách.*

---

26. Ma van huszonhat napja az omernak, ez három hét és öt nap.

A nap kabbalisztikus szintje: Az Alázatosság az Állhatatosságban.

27. Ma van huszonhét napja az omernak, ez három hét és hat nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Kötődés az Állhatatosságban.

28. Ma van huszonnyolc napja az omernak, ez négy hét.

A nap kabbalisztikus szintje: A Királyság az Állhatatosságban.

29. Ijár 14., *Peszách séni* előestéje:

היום תשעה ועשרים יום, שהם ארבעה שבועות ויום אחד
בעומר.

הסד שבהוד: a nap kabbalisztikus szintje

30. Ijár 15. előestéje:

היום שלשים יום, שהם ארבעה שבועות ושני ימים בעומר.
גבורה שבהוד: a nap kabbalisztikus szintje

31. Ijár 16. előestéje:

היום אחד ושלשים יום, שהם ארבעה שבועות ושלשה ימים
בעומר.

תפארת שבהוד: a nap kabbalisztikus szintje

---

29. *Hájojm tiso vöeszrim jojm sehém árboo souuojsz vöjojm
echod boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Cheszed seböHojd.*

30. *Hájojm slojsim jojm sehém árboo souuojsz usné jomim boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Gövuro seböHojd.*

31. *Hájojm echod uslojsim jojm sehém árboo souuojsz uslojsö
jomim boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Tiferesz seböHojd.*

---

29. Ma van huszonkilenc napja az omernak, ez négy hét és egy nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Jóság az Alázatosságban.

30. Ma van harminc napja az omernak, ez négy hét és két nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Szigor az Alázatosságban.

31. Ma van harmincegy napja az omernak, ez négy hét és három nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Könyörület az Alázatosságban.

32. Ijár 17. előestéje:

הַיּוֹם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים
בְּעוֹמֵר.
נֶצַח שְׁבָהוּד. a nap kabbalisztikus szintje

33. Ijár 18., *Lág báomer** előestéje:

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וַחֲמֵשָׁה יָמִים בְּעוֹמֵר.
הוֹד שְׁבָהוּד. a nap kabbalisztikus szintje

34. Ijár 19. előestéje:

הַיּוֹם אַרְבָּעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְשֵׁשָׁה יָמִים
בְּעוֹמֵר.

---

32. *Hájojm snájim uslojsim jojm sehém árboo souuojsz vőárboo jomim boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Necách seböHojd.*

33. *Hájojm slojsz uslojsim jojm sehém árboo souuojsz váchámiso jomim boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Hojd seböHojd.*

34. *Hájojm árboo uslojsim jojm sehém árboo souuojsz vösiso jomim boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Jöszojd seböHojd.*

---

32. Ma van harminckettő napja az omernak, ez négy hét és négy nap.
A nap kabbalisztikus szintje: Az Állhatatosság az Alázatosságban.

33. Ma van harminchárom napja az omernak, ez négy hét és öt nap.*
A nap kabbalisztikus szintje: Az Alázatosság az Alázatosságban.

34. Ma van harmincnégy napja az omernak, ez négy hét és hat nap.
A nap kabbalisztikus szintje: A Kötődés az Alázatosságban.

---

* **Lág BáOmer**, az omerszámlálás 33. napja több okból is jelentős. Ezen a napon fejeződött be az Ákiva rabbi tanítványai közt dühöngő, tragikus kimenetelű járvány; ez volt Simon bár Jocháj rabbi földi világból való távozásának napja, aki végrendeletileg meghagyta, hogy e napon örvendjenek. Ő maga a Szentély pusztulása utáni tanaiták egyike volt, de igazi jelentősége a kabbala alapmúve, a *Zohár* megírása. Ez a nap kissé ünnepi jellegű, nem mondunk *Táchánunt*, és az omerszámlálás idején szokásos szigorú gyászszabályok sincsenek érvényben.

יְסוּד שְׁבַהוּד : a nap kabbalisztikus szintje

35. Ijár 20. előestéje:

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וְשִׁלְשִׁים יוֹם, שְׁהֵם חֲמִשָּׁה שְׁבִיעוֹת בְּעוֹמֵר.
מְלָכוֹת שְׁבַהוּד : a nap kabbalisztikus szintje

36. Ijár 21. előestéje:

הַיּוֹם שֵׁשָׁה וְשִׁלְשִׁים יוֹם, שְׁהֵם חֲמִשָּׁה שְׁבִיעוֹת וְיוֹם אֶחָד
בְּעוֹמֵר.
חֶסֶד שְׁבִיסוּד : a nap kabbalisztikus szintje

37. Ijár 22. előestéje:

הַיּוֹם שִׁבְעָה וְשִׁלְשִׁים יוֹם, שְׁהֵם חֲמִשָּׁה שְׁבִיעוֹת וְשְׁנֵי יָמִים
בְּעוֹמֵר.

---

35. Hájojm chámiso uslojsim jojm sehém chámiso souuojsz boojmer.
A nap kabbalisztikus szintje: Málchusz seböHojd.

36. Hájojm siso uslojsim jojm sehém chámiso souuojsz vöjojm
echod boojmer.
A nap kabbalisztikus szintje: Cheszed sebiJszojd.

37. Hájojm sivo uslojsim jojm sehém chámiso souuojsz usné
jomim boojmer.
A nap kabbalisztikus szintje: Gövuro sebiJszojd.

---

35. Ma van harmincöt napja az omernak, ez öt hét.
A nap kabbalisztikus szintje: A Királyság az Alázatosságban.

36. Ma van harminchat napja az omernak, ez öt hét és egy nap.
A nap kabbalisztikus szintje: A Jóság a Kötődésben.

37. Ma van harminchét napja az omernak, ez öt hét és két nap.
A nap kabbalisztikus szintje: A Szigor a Kötődésben.

Omerszámlálás

גְבוּרָה שְׁבִיטוֹד :a nap kabbalisztikus szintje

38. Ijár 23. előestéje:

הַיּוֹם שְׁמוֹנָה וְשִׁלְשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם חֲמֵשָׁה שָׁבוּעוֹת וְשִׁלְשָׁה יָמִים
בְּעוֹמֵר.

תְּפֹאֶרֶת שְׁבִיטוֹד :a nap kabbalisztikus szintje

39. Ijár 24. előestéje:

הַיּוֹם תְּשַׁעָה וְשִׁלְשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם חֲמֵשָׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים
בְּעוֹמֵר.

נֶצַח שְׁבִיטוֹד :a nap kabbalisztikus szintje

40. Ijár 25. előestéje:

הַיּוֹם אַרְבָּעִים יוֹם, שֶׁהֵם חֲמֵשָׁה שָׁבוּעוֹת וְחֲמֵשָׁה יָמִים
בְּעוֹמֵר.

---

38. *Hájojm smojno uslojsim jojm sehém chámiso souuojsz uslojsjo jomim boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Tiferesz sebiJszojd.*

39. *Hájojm tiso uslojsim jojm sehém chámiso souuojsz vöárboo jomim boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Necách sebiJszojd.*

40. *Hájojm árboim jojm sehém chámiso souuojsz váchámiso jomim boojmer.*

A nap kabbalisztikus szintje: *Hojd sebiJszojd.*

---

38. Ma van harmincnyolc napja az omernak, ez öt hét és három nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Könyörület a Kötődésben.

39. Ma van harminckilenc napja az omernak, ez öt hét és négy nap.

A nap kabbalisztikus szintje: Az Állhatatosság a Kötődésben.

40. Ma van negyven napja az omernak, ez öt hét és öt nap.

A nap kabbalisztikus szintje: Az Alázatosság a Kötődésben.

הוד שְׁבִיטוֹד : a nap kabbalisztikus szintje

41. Ijár 26. előestéje:

היום אָחַד וְאַרְבַּעִים יוֹם, שֶׁהֵם תְּמִשָּׁה שְׁבוּעוֹת וְשֵׁשׁ יָמִים
בְּעוֹמֵר.

יטוֹד שְׁבִיטוֹד : a nap kabbalisztikus szintje

42. Ijár 27. előestéje:

היום שְׁנַיִם וְאַרְבַּעִים יוֹם, שֶׁהֵם שֵׁשׁ שְׁבוּעוֹת בְּעוֹמֵר.
מְלָכוֹת שְׁבִיטוֹד : a nap kabbalisztikus szintje

43. Ijár 28. előestéje:

היום שְׁלֹשָׁה וְאַרְבַּעִים יוֹם, שֶׁהֵם שֵׁשׁ שְׁבוּעוֹת וְיוֹם אָחַד
בְּעוֹמֵר.

---

41. Hájojm echod vöárboim jojm sehém chámiso souuojsz vösiso
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Jeszoid sebiJszojd.*

42. Hájojm snájim vöárbim jojm sehém siso souuojsz boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Málchusz sebiJszojd.*

43. Hájojm slojso vöárboim jojm sehém siso souuojsz vöjojm
echod boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Cheszed seböMálchusz.*

---

41. Ma van negyvenegy napja az omernak, ez öt hét és hat nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Kötődés a Kötődésben.

42. Ma van negyvenkettő napja az omernak, ez hat hét.

A nap kabbalisztikus szintje: A Királyság a Kötődésben.

43. Ma van negyvenhárom napja az omernak, ez hat hét és egy nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Jóság a Királyságban.

חֶסֶד שְׁבַמְלָכוֹת. :a nap kabbalisztikus szintje

44. Ijár 29. előestéje:

הַיּוֹם אֲרַבְּעָה וְאַרְבָּעִים יוֹם, שֶׁהֵם שְׁשֵׁה שְׁבוּעוֹת וּשְׁנַי יָמִים
בְּעוֹמָר.

גְּבוּרָה שְׁבַמְלָכוֹת. :a nap kabbalisztikus szintje

45. Sziván 1. előestéje:

הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים יוֹם, שֶׁהֵם שְׁשֵׁה שְׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים
בְּעוֹמָר.

הַתְּפָאֶרֶת שְׁבַמְלָכוֹת. :a nap kabbalisztikus szintje

46. Sziván 2. előestéje:

הַיּוֹם שְׁשֵׁה וְאַרְבָּעִים יוֹם, שֶׁהֵם שְׁשֵׁה שְׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים
בְּעוֹמָר.

---

44. Hájojm árboo vőárboim jojm sehém siso souuojsz usné
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: Gövuro seböMálchusz.

45. Hájojm chámiso vőárboim jojm sehém siso souuojsz uslojsz
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: Tiferesz seböMálchusz.

46. Hájojm siso vőárboim jojm sehém siso souuojsz vörboo
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: Necách seböMálchusz.

---

44. Ma van negyvennégy napja az omernak, ez hat hét és két nap.
A nap kabbalisztikus szintje: A Szigor a Királyságban.

45. Ma van negyvenöt napja az omernak, ez hat hét és három nap.
A nap kabbalisztikus szintje: A Könyörtület a Királyságban.

46. Ma van negyvenhat napja az omernak, ez hat hét és négy nap.
A nap kabbalisztikus szintje: Az Állhatatosság a Királyságban.

נֶצַח שְׁבַמְלֻכּוֹת. :a nap kabbalisztikus szintje

47. Sziván 3. előestéje:

הַיּוֹם שְׁבַעַה וְאַרְבַּעִים יוֹם, שְׁהֵם שְׁשָׁה שְׁבוּעוֹת וְחֲמִשָּׁה יָמִים
בְּעוֹמֵר.

הוֹד שְׁבַמְלֻכּוֹת. :a nap kabbalisztikus szintje

48. Sziván 4. előestéje:

הַיּוֹם שְׁמוֹנֶה וְאַרְבַּעִים יוֹם, שְׁהֵם שְׁשָׁה שְׁבוּעוֹת וְשֵׁשָׁה יָמִים
בְּעוֹמֵר.

יְסוּד שְׁבַמְלֻכּוֹת. :a nap kabbalisztikus szintje

49. Sziván 5. előestéje:

הַיּוֹם תְּשַׁעַה וְאַרְבַּעִים יוֹם שְׁהֵם, שְׁבַעַה שְׁבוּעוֹת בְּעוֹמֵר.

---

47. Hájojm sivo vöárboim jojm sehém siso souuojsz váchámiso
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Hojd seböMálchusz.*

48. Hájojm smojno vöárboim jojm sehém siso souuojsz vösiso
jomim boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Jeszojd seböMálchusz.*

49. Hájojm tiso vöárboim jojm sehém sivo souuojsz boojmer.

A nap kabbalisztikus szintje: *Málchusz seböMálchusz.*

---

47. Ma van negyvenhét napja az omernak, ez hat hét és öt nap.

A nap kabbalisztikus szintje: Az Alázatosság a Királyságban.

48. Ma van negyvennyolc napja az omernak, ez hat hét és hat nap.

A nap kabbalisztikus szintje: A Kötődés a Királyságban.

49. Ma van negyvenkilenc napja az omernak, ez hét hét.

A nap kabbalisztikus szintje: A Nemesség a Királyságban.

מְלָכוֹת שְׁבַמְלָכוֹת: a nap kabbalisztikus szintje

A számlálás után ezt mondjuk:

הֲרַחֵמֵן הוּא יַחֲזִיר לָנוּ עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמִקְוָמָה, בְּמַהֲרָה
בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה.

לְמַנְצַח בְּנִגְיֹנוֹת מְזֻמּוֹר שִׁיר. אֱלֹהִים יַחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ, יָאֵר פְּנֵינוּ
אֲתָנוּ סְלָה. לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָפָה, בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתָהּ. יוֹדוּךָ עַמִּים
אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כְּלָם. יִשְׂמְחוּ וַיִּרְנְנוּ לְאֲמִים, כִּי תִשְׁפּוּט
עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל, וּלְאֲמִים בְּאֶרֶץ תְּנַחֵם סְלָה. יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים,
יוֹדוּךָ עַמִּים כְּלָם. אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ, יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֲלֵהֵינוּ.
יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים, וַיִּירָאוּ כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ.

מחרהן Horáchámon Hu jácházir lonu ávojdász bész hámikdos lim-
kojmo, bimhéro vöjoménu omén szelo.

למנצח Lámnácéách binginojsz mizmojr sir. Elojhim jöchonénu
vivorchénu, joér ponov itonu szelo. Lodáász boorec dárke-
cho, böchol gojim jösuoszecho. Jojducho ámim Elojhim, jojducho
ámim kulom. Jismöchu viránönu löumim, ki szispojz ámim misojr,
ulöumim boorec tánychém szelo. Jojducho ámim Elojhim, jojducho
ámim kulom. Erec noszno jövulo, jövorchénu Elojhim Elojhénu.
Jövorchénu Elojhim, vöjiröu ojszoz kol áfszéz orec.

הרחמן Az Irgalmas állítsa helyre nekünk a Szentélyben a szolgálatot mihama-
rabb, még napjainkban, ámén!

למנצח A karmesternek: zenekísérettel. Zsoltárének. Áldjon meg minket
kegyesen az Isten, fordítsa felénk arca fényét örökké! Hadd ismerjék
meg a földön útjaidat, minden népség segítségedet! Hadd adjanak neked hálát
a népek, Istenem, hadd ismerjen el Téged minden nemzetség. Örüljenek, uj-
jongjanak a nemzetek, hisz Te örökké méltányosan ítélsz a népeken, a föld
minden nemzetén! Hadd adjanak neked hálát a népek, Istenem, hadd ismerjen
el Téged minden népség! A föld meghozta természetét, megáldott bennünket az
Isten. Áldjon meg minket az Isten, hadd tiszteljük Őt világszerte!

(68. zsoltár)

אָנאַ, בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינֶךָ, תַּתִּיר צְרוּרֶךָ.
 קָבַל רֵנַת עַמֶּךָ, שְׂגָבֵנוּ, טְהַרְנוּ, נוֹרָא.
 נָא גְבוּר, דּוֹרְשֵׁי יְחִוּדֶךָ, כְּכַבַּת שְׁמַרְם.
 בְּרַכֶּם, טְהַרְם, רַחֲמִים, צִדְקַתְךָ תָּמִיד גְּמִלִם.
 חֲסִין קְדוֹשׁ, בְּרַב טוֹבְךָ נִהַל עֲדַתְךָ.
 יְחִיד גְּאֹה, לְעַמֶּךָ פְּנֵה, זוֹכְרֵי קִדְשְׁתְּךָ.
 שְׂוַעֲתֵנוּ קָבַל וּשְׁמַע צַעֲקֹתֵנוּ, יוֹדֵעַ תַּעֲלָמוֹת.
 בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

אנא בכח *Ono, böchojách gödulász jömincho, tátir cöruro.*
Kábél rinász ámöcho, szágvénu, táhárénu, nojro,
No gibojr, dojrséj jichudcho, kövouász somrém.
Borchém, táhárém, ráchámém, cidkoszcho tomid gomlém.
Chászin kodojs, börojv tuvcho náhél ádoszecho.
Jochid géé, löámcho pöné, zojchréj ködusoszecho.
Sávoszénu kábél usmá cáákoszénu, joidéá táálumojsz.
Boruch sém kövojd málchuszozj löojlom voed.

רבנו *Ribojnoj sel ojlom, Áto civiszonu ál jödéj Mojse ávdecho lizspojr*
szöfirász hoojmer ködéj lötáhárénu mikliposzsénu umitumojszé-

אנא בכח *Kérünk, oldd fel* a megkötözöttet nagy erős jobboldal,*
Félelmetes, fogadd néped dalát, emelj magadhoz, s tisztíts meg minket,
vitézen őrizd, mint a szem fényét, akik egyetlennek tartanak,
áldd meg, tisztítsd meg őket, juttass nekik igaz irgalmadból,
erős és szent, nagy jószágodban mutass utat gyülekezetednek,
büszkén Egyetlen, nézz népedre, amely emlékezik szentségedre,
Titkok Tudója, fogadd jajunkat, hallgasd meg kiáltásunkat!
Áldott legyen szent uralmának Neve örökké!

ונובר *Világ Ura, Te rendelted el Mózes szolgád által, hogy omerszámlálást*
végezzünk, s ezáltal megtisztuljunk lelki szennyünktől, amint Tórádban

* **Kérünk, oldd fel...** A jegyzetet lásd a 73. oldalon.

רבונו של עולם, אָתָּה צוֹיַתְנוּ עַל יְדֵי מִשֶּׁה עֲבַדְךָ לְסִפּוּר
 סְפִירַת הָעֵמֶר כְּדֵי לְטַהֲרֵנוּ מִקְלָפוֹתֵינוּ וּמִטְמְאוֹתֵינוּ, כְּמוֹ
 שְׁפָתְבָת בְּתוֹרְתְךָ: וּסְפָרְתֶם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבֵּיאָכֶם
 אֶת עֵמֶר הַתְּנוּפָה שְׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימַת תְּהִינָה, עַד מִמַּחֲרַת
 הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם, כְּדֵי שְׂיִטְהָרוּ נַפְשוֹת
 עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל מִזְהַמְתָּם. וּבִכֵּן יִהְיֶה רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁבֻזְכוֹת סְפִירַת הָעֵמֶר שְׁסִפְרָתִי הַיּוֹם, יִתְקַן

nu, kömoj sekoszáuto beszojroszecho: Uszfártem lochem mimochorász hásábosz mijojm háviáchem esz ojmer hátnufo sevá sáboszojsz tömimojsz tihjeno, ád mimochorász hásábosz hásviisz tiszpöru chámisim jojm, ködej sejtoháru náfsojsz ámcho Jiszroél mizuhámoszom. Uvöchén jöhi rocojn milfonecho Ádojnoj Elojhénu vélohéj ávojszénu, söbizchusz szöfirász hoojmér seszofárti hájojm, jöszukán má söpögámti böszfiro (a ma esti számnak megfelelő szférában) vöetohér vöeszvádés bikduso sel máálo, vöál jödäj ze juspá sefá ráv böchol hoojlomosz ulöszákén esz náfsojszénu vörchoszénu vönismojszénu

írva van: „Számláljatok magatoknak az ünnep másodnapjától kezdve, mikor a Szentélyben bemutatott kévét hozzátok, hét teljes hetet a hetedik hét másnapjáig, ötven napot...” (3Mózes 23:15–16.), hogy megtisztuljon néped, Izrael lelki szennyétől. Legyen hát kedvedre, Örök Istenünk és őseink Istene, hogy az omerszámlálás fejében, amelyet ma végeztem, javíttassék ki,* amit hibáztam a ma esti (számnak megfelelő szférában) hadd tisztuljak meg, és szálljon rám szentség a magasból, hogy ezáltal nagy bőség származzék minden világotra, s így meg-

* **Javíttassék ki...** A „szféra” kabbalisztikus fogalom. Az érzelmekben hét szférát különböztetünk meg, amelyek párhuzamosak az emberi tulajdonságokkal. Ezek a *Cheszed, Gövuro, Tiferesz, Necách, Hojd, Jöszojd és Málchusz*. Ezeknek a szféráknak a szó szerinti fordítása: *Jóság, Erő, Szépség, Győzelem, Fenség, Alap és Királyság*. Az ebben a szövegben alkalmazott fordítás inkább az emberi önfejlesztésben használatos fogalmaknak felel meg. A „hibázás” alatt azt értjük, ha valaki például rosszul alkalmazza a *Cheszed* („Jóhiszeműség”, „Jóindulat”) szféráját azzal, hogy ott jóhiszemű, ahol nem kellene, mivel nyilvánvaló, hogy jóhiszeműségét kihasználják. Vagy pedig a *Gövuro* („Erély”, „Szigor”) szféráját helytelenül használva túlzásba viszi azáltal, hogy türelmetlen, fanatikus, nem viselkedik megértően embertársaival szemben stb. Minden egyes napi omerszámlálásnak megvan a maga kabbalisztikus szférája, és itt arra kérjük Istent, nézze el nekünk, amit ebben hibáztunk.

מֵה שְׁפַגְמֹתַי בְּסִפְיָהּ (a ma esti számnak megfelelő szférában) וְאַתָּה רַב
וְאַתָּה קָדֵשׁ בְּקִדְשָׁהּ שֶׁל מַעֲלָה, וְעַל יְדֵי זֶה יִשְׁפַּע שְׁפַע רַב בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת וְלִתְקַן אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ וְרוּחֹתֵינוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ מִכָּל סִיג
וּפְגָם, וְלִטְהָרְנוּ וְלִקְדָּשְׁנוּ בְּקִדְשֵׁךָ הָעֲלִיּוֹנָה, אָמֵן סְלָה.

*mikol szig upgám, ulötáhárénu ulökádösénu bikdusoszcho holejono,
omen szelo.*

szabaduljunk mi, szellemünk és lelkünk minden salaktól és hibától, megtisztulva
és megszentelve magasztos szentséggel, ámén, mindörökké!

Az Omerszámlálás után az Álénu záróimával folytatjuk (lásd 123. oldal)

A hazakísérő angyalok

Az esti ima végeztével a szombat fogadása az otthonokban folytatódik. Az otthoni szertartás első hagyományos dallama a *Solojm áléjchem*. A XVII. században valószínűleg a kabbalisták által bevezetett dal az alábbi talmudi legendára épül: Két szolgálattelvő angyal kíséri haza a zsidó embert péntek este a zsinagógából, egy jó és egy rossz. Amikor hazaérnek, és látják az égő gyertyákat, a terített asztalt és a bevetett ágyat, a jó angyal azt mondja: „Bár a jövő héten is így lenne!” Erre a rossz angyal kénytelen áment mondani. Ellenkező esetben a rossz angyal kívánja, hogy így legyen, és a jó kénytelen áment mondani rá... (*Talmud, Sábát* 119b.) Ezeket az angyalokat üdvözöljük péntek este, és kérjük áldásukat.

חלק ב
קידוש והבדלה

II. rész
Kidus és Hávdolo

Szombatfogadás otthon • סדר ליל שבת

Az angyalok köszöntése

A következő vers minden szakaszát háromszor elismételjük.

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם מְלֹאכֵי הַשָּׁרַת מְלֹאכֵי עֲלִיּוֹן, מְמַלְךְ
מְלֵכֵי הַמַּלְכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. (:Háromszor)

בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם מְלֹאכֵי הַשָּׁלוֹם מְלֹאכֵי עֲלִיּוֹן, מְמַלְךְ
מְלֵכֵי הַמַּלְכִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. (:Háromszor)

בְּרֻכּוֹנֵי לְשָׁלוֹם מְלֹאכֵי הַשָּׁלוֹם מְלֹאכֵי עֲלִיּוֹן, מְמַלְךְ
מְלֵכֵי הַמַּלְכִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. (:Háromszor)

צְאֲתַכֶּם לְשָׁלוֹם מְלֹאכֵי הַשָּׁלוֹם מְלֹאכֵי עֲלִיּוֹן, מְמַלְךְ
מְלֵכֵי הַמַּלְכִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. (:Háromszor)

A következő vers minden szakaszát háromszor elismételjük.

שְׁלוֹם (Háromszor:) Solojm áléjchem máláchéj háSORész, máláchéj El-
jojn, miMelech málchéj háMölochim háKodojs Boruch Hu.

בּוֹאֲכֶם (Háromszor:) Bojáchem lösolojm máláchéj háSolojm, máláchéj
Eljojn, miMelech málchéj háMölochim háKodojs Boruch Hu.

בְּרֻכּוֹנֵי (Háromszor:) Borchuni lösolojm máláchéj háSolojm, máláchéj
Eljojn, miMelech málchéj háMölochim HáKodojs Boruch Hu.

צְאֲתַכֶּם (Háromszor:) Céjszchem lösolojm máláchéj háSolojm, máláchej
Eljojn, miMelech málchéj háMölochim háKodojs Boruch Hu.

A következő vers minden szakaszát háromszor elismételjük.

שְׁלוֹם (Háromszor:) Békesség reátok, szolgálattévő angyalok, a Magasságos
küldöttei, a Királyok Királyának Ura, a Szent nevében áldott Ő.

בּוֹאֲכֶם (Háromszor:) Jöjjetek békén, béke angyalai, a Magasságos küldöttei, a
Királyok Királyának Ura, a Szent nevében áldott Ő.

בְּרֻכּוֹנֵי (Háromszor:) Áldjatok meg békességgel, béke angyalai, a Magasságos
küldöttei, a Királyok Királyának Ura, a Szent nevében áldott Ő.

צְאֲתַכֶּם (Háromszor:) Távozzatok békén, béke angyalai, a Magasságos küldöt-
tei, a Királyok Királyának Ura, a Szent nevében áldott Ő.

כִּי מְלֹאכְיוֹ יִצְוֶה לָךְ, לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דְרָכֶיךָ. יְהוּה יִשְׁמַר צְאֻתְךָ
וּבּוֹאֶךָ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

A ház asszonyának dicsérete

אִשֶׁת חַיִל מִי יִמָּצָא, וְרַחֵק מִפְּנִינִים מְכָרָה.
בְּטוֹחַ בָּהּ לֵב בְּעֵלָהּ וּשְׁלָל לֹא יִחְסֶר.
גָּמְלָתָהּ טוֹב וְלֹא רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ.
דְּרָשָׁה צָמֵר וּפְשִׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחִפְזָא כְּפִיָּהּ.
הִיטָה כְּאֲנִיּוֹת סוֹחֵר, מִמְרָחֵק תָּבִיא לַחֲמָה.
וַתִּקֶּם בְּעוֹד לִילָהּ, וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחַק לְנַעֲרֹתֶיהָ.

כי מלאכיו Ki mölochov jöcáue loch, lismorcho böchol dörochecho.
Ádojnoj jismor céjszcho uvojecho, méató vöád ojlom.

אשת חיל Ésesz chájlil mi jimco, vörochojok mipninim michro.
Botách ba léju bálo vösolol loj jechszor.
Gömolászhu toju völoj ro kol jömémj chájeho.
Dorso cemer ufistim vátáász böchéfec kápeha.
Hojso koonijojsoj sojchér, mimerchok tovi láchmo.
Vátokom bööjd lájlo, vátitén teref lövéjszo vöchojok lönáárojszeho.

כי מלאכיו Angyalait rendeli melléd, hogy vigyázzanak rád, bármerre jársz. Az
Örökkévaló ügyeljen indulásodra és érkezésedre ma és mindörökké.
(Zsoltárok 91:11., 121:8.)

אשת חיל Derék asszonyt* ha találtál, az igazgyönggyel is felér.
Férje szívből bízik benne, keresetben nincs hiány.
Jót tesz vele, soha rosszat, egész életében.
Gyapjút, lent ha szerez, kedvvel forog a keze.
Mint a kereskedőhajó, messziről hozza kenyerét.
Még éjjel van, s fölkel, ételt adni háznépének, munkát cselédeinek.

* **Derék asszonyt.** Salamon királynak ez a verse alfabetikus sorrendben dicséri a derék zsidó asszonyt. Kommentátorok sora allegóriát lát ebben a fejezetben, amely szerintük a Sechinát, Isten Jelenlétét dicséri. Lehet, hogy a szombat tisztelésére iktatták ide, mivel a szombat Izrael párja (*Ijun Tfilá*).

זְמָמָה שָׂדֵה וַתִּקְחֶהּ, מִפְּרֵי כַפֵּיהָ נִטְעָה כָּרֶם.
 חָגְרָה בְּעֹז מַתְנִיָּה, וַתֵּאמֶץ זְרוּעֹתֶיהָ.
 טָעַמָּה כִּי טוֹב סַחְרָה, לֹא יִכְבֶּה בְּלִילָה גֵרָה.
 יָדֶיהָ שָׁלְחָה בְּכִישׁוֹר, וְכַפֵּיהָ תִמְכּוּ פֶלֶךְ.
 כִּפְפָה פָּרְשָׁה לְעֵנִי, וַיִּדְיָה שְׁלַחָה לְאַבְיוֹן.
 לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלֵג, כִּי כֹל בֵּיתָהּ לְבֶשׂ שָׁנִים.
 מַרְבֵּדִים עָשְׂתָה לָּהּ, שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁה.
 נוֹדַע בְּשֹׁעָרִים בַּעֲלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם זְקֵנֵי אֶרֶץ.
 סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר, וַחֲגוּר נָתְנָה לְכַנְעֲנִי.
 עַז וְהִדְר לְבוּשָׁה, וַתִּשְׁחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן.
 פִּיָּה פִּתְחָה בְּחִכְמָה, וַתּוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ.

Zomömo szode vátikochéhu, mipri chápeho noto korem.
 Chogro böojz moszneho, vátöáméc zörojoszeho.
 Toámo ki toju száchro, loj jichbe bálájlo néro.
 Jadeho silcho vákisojr, vöchápeho tomchu folech.
 Kápo parszo leoni, vöjodeho silcho loevöjojn.
 Loj sziro lövéjsza misoleg, ki chol bejszo lovus sonim.
 Máruádím oszöszo lo, sés vöárgomon lövusa.
 Nojdo básöörim bála bösiutoj im ziknéj orec.
 Szodin oszöszo vátimkojr, váchágojr noszno láknááni.
 Ojz vöhodor lövusa, vátiszcháak löjojm áchárojn.
 Pihó poszcho böchochmo, vöszojrász cheszed ál lösojno.

Megtekint egy telket, meg is veszi, keze munkájával szőlőt ültet.
 Erő övezi derekát, attól duzzad a karja.
 Látván, hogy jól sáfárkodik, nem alszik ki méce éjjel,
 Akkor guzsalyért nyúl, és orsót forgat a keze.
 Nyitva marka a szegény előtt, kezét nyújtja a nyomorultnak.
 Nem félti háznépét a hóeséstől, mert mind karmazsint ölt.
 Takarót készít magának, muszlin és bíbor a ruhája.
 Férje ismert a városkapukban, hol az ország vénei közt ül.
 Köpenyt készít, és eladja, övet ad el a kalmárnak.
 Erő és méltóság övezi, nem fél a jövőtől.
 Okos szóra nyitja száját, és szeretetre oktat beszéde.

צוּפִיָּה הַלִּיכוֹת בֵּיתָהּ, וְלֶחֶם עֲצָלוֹת לֹא תֹאכֵל.
קָמוּ בְנֵיהָ וַיֵּאֲשֻׁרוּהָ, בַּעֲלָהּ וַיְהַלְלָהּ.
רַבּוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל, וְאַתָּה עָלִית עַל כָּלָנָה.
שָׁקַר הַחֵן וְהַבֵּל הַיָּפִי, אִשָּׁה יִרְאֵת יְהוָה הִיא תִתְהַלֵּל.
תָּנוּ לָהּ מִפְּרֵי יָדֶיהָ, וַיְהַלְלוּהָ בְּשִׁעָרִים מֵעֲשִׂיָּהּ.

מִזְמוֹר לְדָוִד, יְהוָה רָעִי לֹא אֶחְסֶר. בְּנֵאוֹת דָּשָׂא יִרְבִּיצְנִי, עַל
מִי מְנַחֹת יִנְהַלְנִי. נִפְשִׁי יִשׁוּבֵב, יִנְחֲנִי בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ.
גַּם כִּי אֵלֶיךָ בָּגִיא צַלְמוֹת לֹא אֵירָא רַע, כִּי אַתָּה עִמָּדִי, שְׁבִטְךָ
וּמִשְׁעֲנִתְךָ הִמָּה יִנְחֲמֵנִי. תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שְׁלֶחֶן נֶגֶד צַרְרִי, דִּשְׁנֹתְךָ

Cojfijo hálichosjz béjszo, völechem áclusz loj szojchéł.

Komu voneho vájóásruho, bálo vájöhálölo.

Rábojsz bonojsz oszu chojil, vöát olisz ál kulono.

Seker háchéh vöhevel hájojfi, iso jírász Ádojnoj hi sziszháló.

Tönu lo mipri jodeho, vihálöluho básöörim máászeho.

מִזְמוֹר Mizmojr löDovid. Ádojnoj roji loj echszor. Binojsz dese járbicéni,
ál méj mönuchojsz jónáháléni. Náfsi jösojév, jánchéni vömá-
göléj cedek lömáán sömoj. Gám ki éléch bögéj cálmovesz loj iro ro,
ki Áto imodi, sivtöcho umisántecho hémo jónáchámuni. Táárojch
löfonáj sulchon neged cojröroj, döszánto vásemen rojsi, kojszi rövojo.

Jól ügyel háztartására, a lustaság nem kenyere.

Felállnak előtte fiai, és boldognak mondják, férje is dicséri.

Sok nő dolgozik derekasan, de te mindet felülmúlod.

Hazug a báj, mit sem ér a szépség, asszony, aki az Örökkévalót tiszteli, az a dicséretre méltó.

Hadd élvezze munkája gyümölcsét, dicsérjék nyilvánosan tetteit.

(Példabeszédek 31:10–31.)

מִזְמוֹר Dávid zsoltáréneke. Az Örökkévaló az én pásztorom, nem szenved-
hetek hiányt. Pázsitos réteken delectet, csendes vizekhez terelget engem.
Felüdíti lelkem, igaz ösvényen vezet Neve kedvéért. Ha sötét szakadékokban járok
is, nem félek a bajtól, mert velem vagy, botod és támaszod lesz a vigaszom.

בְּשֶׁמֶן רֵאשִׁי כּוֹסֵי רוּיָהּ. אֶךְ טוֹב וְחָסֵד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיִּי,
וְשִׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה לְאֶרֶץ יָמִים.

דָּא הִיא סְעוּדַתָּא דְחַקְל תְּפוּחִין קְדִישִׁין.

אַתְקִינוּ סְעוּדַתָּא דְמַהִימְנוּתָא שְׁלַמְתָּא חֲדוּתָא דְמַלְכָּא
קְדִישָׁא, אַתְקִינוּ סְעוּדַתָּא דְמַלְכָּא דָּא הִיא סְעוּדַתָּא דְחַקְל

Ách toju vocheszed jirdöfuni kol jöméj chájoj, vösávti bövész Ádojnoj löojrech jomim.

דא Do hi szöudoszo dáchákál tápuchin kádisin.

Ászkinu szöudoszo dimhéjmönuszo sölémoszo chedvoszo

Asztalt terítész elem ellenségeim szeme láttára, olajjal kened fejemet, csordultig töltöd poharamat. Csak jóság és szeretet vesz körül életem minden napján, s életem fogytáig az Örökkévaló házában lakom.

(23. zsoltár)

דא Ez a szent Chákál Tápuchin* lakomája.

קְדִישִׁין Készítsetek lakomát* tiszta hittel a Szent Király teljes örömére,

* **Chákál Tápuchin...** A Chákál Tápuchin az Istenség megjelenési formájának értékrendjében a középső helyet foglalja el. A szombat délelőttel kapcsolatban említett, koronát (*ketert*) szimbolizáló Átiká Kádísá („Ős-Szent”) a szfirotnak, az isteni attribútumoknak megfelelő legmagasabb, a szombat délutáni Zöér Anpin a legalacsonyabb szintű. A Chákál Tápuchin arámi nyelven almaligetet vagy almafakertet jelent, de a szó szerinti fordítás nem fedi a hangsúlyozottan kabbalisztikus, laikusok számára nehezen megmagyarázható fogalmat.

* **Készítsetek lakomát...** Az imakönyvben három ízben előforduló kabbalisztikus költemények bevezetője. A Zohár alapján írott bevezető az Istenség három kifejezési formáját említi: Zöér Anpin, Átiká Kádísá és Chákál Tápuchin. „Találkozásuk” egy képzelt lakoma keretében történik. Mind a bevezető, mind a három, nehéz arámi nyelven írott költemény teljességgel lefordíthatatlan kabbalisztikus tartalmú. Minden ismert héber vagy más nyelvű fordítás csak többé-kevésbé sikeres kísérlet a költemények szövegének, tartalmának értelmezésére, magyarázására. Az itt közölt hevenyészett fordítás az izraeli Rinát Jiszráél imakönyv alapján készült.

תפוחין קדישין, וזער אנפין ועתיקא קדישא אתין לסעדא
בהרה.

dömálko kádiso, ászkinu szöudoszo dömálko do hi szöudoszo
dáchákál tápuchin kádisin, uzöer ánpin vöátiko kádiso ászjon löszá-
ádo báhádo.

készítsétek a királyi lakomát. Ez a szent Chákál Tápuchin lakomája, amelyre a
Zöer Ánpin és az Ös-Szent is eljön, hogy vele étkezzék.

A gyermekek áldása

Sok helyen szokás, hogy péntek este a kidus előtt az apa megáldja a gyer-
mekeket (apa hiányában ezt az anya szokta megtenni). Ez úgy történik, hogy
az apa mindkét kezét a gyermek lehajtott fejére teszi – vagy ha két gyermekét
áldja meg egyszerre, akkor egy-egy kezét egy-egy gyerekére –, és elmondja:

Fiának ezt mondja:

ישמך אלהים כאפרים וכמנשה.

Jöszimcho Elojhim köEfrájim vöchiMnáse.

„Isten tegyen olyanná, mint Efráim és Menáse!” (1Mózes 48:20.)

Lányának ezt mondja:

ישמך אלהים כשרה רבקה רחל ולאה.

Jösziméch Elojhim köSzoro, Rivko, Rochél vöLéo.

„Isten tegyen olyanná, mint Sára, Rebeka, Ráchel és Lea!”

Ezután:

ברוך יהוה וישמך. יאר יהוה פניו אליך ויחנך. ישא יהוה פניו
אליך, וישם לך שלום.

Jövorechöcho Ádonoj vöjismörecho. Joér Ádonoj ponov
élejcho vichuneko. Jiszo Ádonoj ponov élejcho. vöjoszém löcho
solojm.

„Áldjon meg az Örökkévaló és vigyázzon rád! Világítson rád arcával az
Örökkévaló, és legyen kegyes hozzád! Fordítsa feléd arcát az Örökkévaló,
és adjon neked békességet!” (4Mózes 6:24–26.)

Kidus a szombat előestéjén

A jelenlévők felállnak, majd a családfő, a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

יום הששי ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. ויכל אלהים
ביום השביעי מלאכתו אשר עשה, וישבת ביום השביעי מכל
מלאכתו אשר עשה. ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו,
כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות.

סְבִירי מְרַנֵּן.

ברוך אתה יהוה אלהינו מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן.

ברוך אתה יהוה אלהינו מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו

יום הששי Jojm hásisi. Vájchulu hásomájim vöhoorec vöchol cövom.
om. Vájöchál Elojhim bájojm hásvii möláchtoj áser oszo,
vájisbojsz bájojm hásvii mikol möláchtoj áser oszo. Vájvorech Elojhim
esz jojm hásvii vájkádés ojszoj, ki voj sovász mikol möláchtoj áser boro
Elojhim láászsojsz.

Száuri moronon.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, bojré pri hágofen.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, áser kidösonu

---

יום הששי A hatodik nap. Akkor elkészült az ég és a föld és minden seregük.

A hetedik napra befejezte Isten alkotómunkáját, szünetet tartott a hetedik napon minden alkotómunkájában. Aztán megáldotta Isten a hetedik napot, és megszentelte azt, mert aznap beszüntette Isten minden tevékenységét, amellyel teremtett és alkotott.

(1Mózes 1:31–2:3.)

Uraim, engedelmeükkel.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki a szőlő gyümölcsét teremtette.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, ki megszentelt minket parancsolataival,

וְרָצָה בְּנוֹ, וְשֵׁבֶת קִדְשׁוֹ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הַנְּחִילָנוּ, זְכוּרוֹן לְמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית, תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קִדְשׁ, יִזְכֹּר לְיִצְיָאת מִצְרַיִם. כִּי בְנוֹ
 בְּחֶרֶת, וְאוֹתָנוּ קִדְשָׁתָּ מְכַל הָעַמִּים. וְשֵׁבֶת קִדְשְׁךָ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן
 הַנְּחִילָתָנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת.

*bömicvojszou vöroco bonu, vösábász kodsoj böáhávo uvörocojn hinchilonu, zikorojn lömáászé vörésisz, töchilo lömikroéj kojdes, zécher licíász Microjim. Ki vonu vochárto, vöojszonu kidásto mikol hoámim, vösábász kodsöcho böáhávo uvörocojn hincháltonu. Boruch Áto Ádo-
 noj, mökádés hásábosz.*

és minket választott arra, hogy szeretete és jóakarata jeléül nekünk adja szent szombatját, a teremtés műve emlékére. Ez a nap ugyanis első a többi szent gyülekezés (ünnepek) között, amelyek az egyiptomi kivonulásra emlékeztetnek. Ránk esett választásod a népek közül, minket szenteltél meg, hogy szeretetből és kegyesen minket részesíts szent szombatodban. Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki megszenteli a szombatot.

A kidus

A zsinagógában az ima végén elmondott *kidust* a talmudi időkben vezetőék be az olyan vendégek tiszteletére, akik a zsinagógában ettek és aludtak (*Talmud, Pszáchim* 101a.). Ez nem helyettesíti az otthoni *kidus* szertartást, amelyet étkezés előtt kell elvégezni!

- A családfő egy pohár borral a kezében elmondja a szombati *kidust* a többiek nevében is. Legalább egydecis poharat kell teletölteni a borral. Ha nincs felnőtt férfi a háznál, nő mondja.
- Ha nincs bor, a *kidust* a két *szegetlen* barchesz (fonott kalács) fölött is elmondhatjuk. Ilyenkor a kenyérré mondott áldás helyettesíti a borra mondandót.
- A jelenlévők meghallgatják a *kidust*, és a végén rámondják: „Omén!” Közben nem szabad beszélni, sőt *Boruch hu uvoruch Smojt* sem szabad mondani.
- A *kidus* alatt a barchesznak letakarva kell maradnia.
- Aki *kidust* mondott, a bor nagyobb részét kiissza, majd ad a többieknek is. Nekik már nem kell rá áldást mondaniuk.
- A *kidus* után szertartásos kézmosás következik.
- A kézmosás után nem beszélünk, hanem azonnal asztalhoz ülünk. A családfő a barcheszt kezében tartva elmondja a kenyér fölötti áldást, majd darabkákra vágja, és mindenki kap belőle.

A vacsora előtti hagyományos kézmosás

Az edényből háromszor a jobb majd háromszor a bal kézre öntünk és a következőt mondjuk:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו,
וצוננו על נטילת ידים.

Áldás a két kenyérre

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, המוציא לחם מן
הארץ.

A vacsora előtti hagyományos kézmosás

Az edényből háromszor a jobb majd háromszor a bal kézre öntünk és a következőt mondjuk:

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, áser kidösonu
bömicvojszov vöcivonu ál nötilász jodojim.

Áldás a két kenyérre

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, hámojci lechem
min hoorec.

A vacsora előtti hagyományos kézmosás

Az edényből háromszor a jobb majd háromszor a bal kézre öntünk és a következőt mondjuk:

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket paran-
colataival, és meghagyta nekünk, hogy kezét mossunk.*

Áldás a két kenyérre

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki kenyeret ad a földből.

---

*...**hogy kezét mossunk!** Aki kenyeret eszik, köteles előtte előírászerűen háromszor leönteni mindkét kezét, és az *Ál nötilász jodojim* áldást elmondani. A hagyomány szerint ezt még Salamon király vezette be. Magától értetődik, hogy csak tiszta kezét lehet rituálisan „leönteni”. Tehát ha a kéz piszkos, előbb szappannal meg kell mosni, gondosan megszáritani, és csak azután lehet leönteni az erre a célra készült, megfelelő méretű edényből.

Kidus szombat reggelre* • קידוש ליום שבת

מִזְמוֹר לְדָוִד, יְהוָה רַעִי לֹא אֶחָסֵר. בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיצְנִי, עַל
מִי מְנַחֹת יִנְהַלְנִי. נִפְשִׁי יִשׁוּבֵב יִנְחֲנִי בְּמַעְגְּלֵי צְדָק לְמַעַן שְׂמוֹ.
גַּם כִּי אֵלַיךְ בָּגִיא צְלָמוֹת לֹא אֵירָא רַע, כִּי אַתָּה עֲמָדִי, שְׁבִטָךְ
וּמִשְׁעֲנֵתְךָ הִמָּה יִנְחַמְנִי. תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שְׁלַחֹן נֶגֶד צַרְרִי, דְּשֵׁנֶת בְּשִׁמְךָ
רֵאשִׁי כּוֹסֵי רוּיָהּ. אַךְ טוֹב וְחָסֵד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיִּי, וְשִׁבְתִּי
בְּבֵית יְהוָה לְאַרְךָ יָמִים.

אַתְקִינוּ סְעוּדַתָּא דְמַהִימְנוּתָּא שְׁלַמְתָּא חֲדוּתָּא דְמִלְכָּא

מזמור Mizmojr löDovid. Ádojnoj roji loj echszor. Binojsz dese járbi-
céni, ál méj mönuchojsz jönáháléni. Náfsi jösojévúv jánychéni
vömágöléj cedek lömáán sömoj. Gám ki éléch bögéj cálmovesz loj iro
ro, ki Áto imodi, sivtöcho umiséntecho hémo jönáchámuni. Táárojch
löfonáj sulchon neged cojröroj, disánto vásemen rojsi kojszi rövojo.
Ách toju vocheszed jirdöfuni kol jöméj chájoj, vösáuti bövész Ádojnoj
löojrech jomim.

אתקינו Ászkinu szöudoszo dimhéjmönuszo sölémoszo chedvoszo

מזמור Dávid zsolttáreéneke. Az Örökkévaló az én pásztorom, nem szenved-
hetek hiányt. Pázsitos réteken delectet, csendes vizekhez terelget engem.
Felüdti lelkem, igaz ösvényen vezet Neve kedvéért. Ha sötét szakadéokban járok
is, nem félek a bajtól, mert velem vagy, botod és támaszod lesz a vigaszom.
Asztalt teritesz elém ellenségeim szeme láttára, olajjal kened fejemet, csordultig
töltöd poharamat. Csak jóság és szeretet vesz körül életem minden napján, s
életem fogytáig az Örökkévaló házában lakom.

(23. zsolttár)

אתקינו Készítetek lakomát tiszta hittel a Szent Király teljes örömére, készítsétek

* **Kidus szombat reggelre:** A Talmudban ezt *kidusá rábának* (nagy *kidusnak*) nevezik (*Pszáchim* 106.), kissé eufemisztikusan, mivel a péntek esti *kidus* fontosabb ennél, lévén bibliai eredetű (*Ávodát Jiszráél*). Eredetileg csupán a borra mondott áldásból állt, de hozzáteszünk több bibliai idézetet is: az egyik a Tízparancsolat negyedik pontja.

קדישא, אתקינו סְעוּדָתָא דְמִלְכָא דָא הִיא סְעוּדָתָא דְעֵתִיקָא
קדישא וְחַקֵּל תְּפוּחִין קְדִישִׁין וְזֵעַר אֲנָפִין אֲתִין לְסַעְדָא בְּהֵדָה.

וְשִׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת, לְדוֹרָתָם,
בְּרִית עוֹלָם. בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם, כִּי יִשְׁתַּת
יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת
וַיִּנְפֹּשׁ.

אם תָּשִׁיב מִשַּׁבַּת רַגְלְךָ, עֲשׂוֹת חֲפָצְךָ בַּיּוֹם קִדְשִׁי, וְקִרְאתָ
לְשַׁבַּת עֲנָג, לְקִדּוֹשׁ יְהוָה מְכַבֵּד, וְכִבְדֹתוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְצוֹא

---

dömálko kádiso, ászkinu szöudoszo dömálko do hi szöudoszo döátiko
kádiso váchákál tápuchin kádisin uzöér ánpin ászjon löszáádo báhádéj.

ושמרו Vösomru vönéj Jiszroél esz hásábosz, láászojsz esz hásábosz,
lödojrojszom, brisz ojlom. Béjni uvéjn bönéj Jiszroél ojsz hi
löojlom, ki séesz jomim oszo Ádojnoj esz hásomájim vöesz hoorec,
uvájojm hásövii sovász vájinofás.

אם תשיב Im tosiv misábosz ráglecho, ászojsz cháfocecho böjojm kod-
si, vökoroszo lásábosz ojneg likdojs Ádojnoj möchubod, vö-

---

a királyi lakomát. Ez az Ős-Szent lakomája,* amelyre a Zöér Ánpin és a Chákál
Tápuchin is eljön, hogy vele étkezzék.

ושמרו Tartsák meg Izrael fiai a szombatot, hogy pihenőnapra tegyék nemze
dékeken keresztül, szent szövetségként. Örök jelképe az köztem és
Izrael fiai közt annak, hogy hat nap alatt teremtette Isten az eget és a földet, a
hetedik napon pedig szünetet tartott, és megpihent.

(2Mózes 31:16–17.)

אם תשיב Ha tartózkodsz attól, hogy szombaton, szent napomon dolgaid után
járj, ha a szombatot élvezetnek tartod, tiszteletre méltónak az Örök-

---

* Ős-Szent lakomája... Lásd a jegyzetet a 155. oldalon.

חֲפֹצֶךָ וְדַבַּר דְּבָר. אֲזַתְעַנֵּג עַל יְהוָה, וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ,
וְהֵאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ, כִּי פִי יְהוּה דְבָר.

דָּא הִיא סְעוּדַתָּא דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל
מְלָאכְתֶּךָ. וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ, לֹא תַעֲשֶׂה כָּל
מְלָאכָה, אֶתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדֶּךָ וְאִמְתֶּךָ וּבְהֵמָתְךָ, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר
בְּשַׁעְרֶיךָ. כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת
הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם, וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.

*chibádtoj méászozsz dörochecho mimcoj chefcöcho vödábér dovor. Oz
tizánág ál Ádojnoj, vöhirkáúticho ál bomoszéj orec, vöhááchálticho
náchálász Jáákoju ovicho, ki pi Ádojnoj dibér.*

דָּא Do hi szöudoszo döátiko kádiso.

זְכוּר Zochojr esz jojm hásábosz lökádsoj. Sésesz jomim táávojd vö-
osziszso kol möláchtecho. Vöjojm hásövii sábosz LÁdojnoj Eloj-
hecho, loj száásze chol mölocho, áto uvincho uvitecho ávdöcho vá-
ámoszcho uvhemtecho, vögércho áser bisorecho. Ki sésesz jomim oszo
Ádojnoj esz hásomájim vöesz hoorec, esz hájom vöesz kol áser bom,
vájónách bájojm hásövii...

kévaló szent napját, s megtiszteld azzal, hogy nem jársz dolgod után, nem végzed
ügyeidet, nem is beszélsz róluk, akkor gyönyörködhetsz az Örökkévalóban, a
föld magaslatára emellek, és Jákob ósatyád örökével táplállak. Az Örökkévaló
maga mondta ezt.

(Jesájá 58:13–14.)

דָּא Ez az Ős-Szent lakomája.

זְכוּר Emlékezz meg a szombat napjáról, és szenteld meg. Hat napon át dolgozz,
és végezd mindenféle munkádat, de a hetedik nap az Örökkévaló, Istened
szombatja. Ne végezz semmiféle munkát se te, se fiad, se leányod, se szolgád
vagy szolgálólányod, se jószágod, se jövevényed, aki kapuidon belül tartózkodik
– mert hat nap alatt alkotta meg az Örökkévaló az eget és a földet, a tengert
és mindent, ami bennük van, a hetedik napon pedig megpihent...

Kidus szombat reggelre

A családfő a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

עַל פֶּן בְּרַךְ יְהוָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיִּקְדָּשׁוּ.
סְבְרֵי מִרְגָּן.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן.

A családfő a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

עַל כֵּן ...Ál kén bérách Ádojnoj esz jojm hásábosz vájökádséhu.

Szávri moronon.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech Hoojлом, bojré pri hágo-
fen.

A családfő a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

עַל כֵּן ...Ezért áldotta meg és tette Szentté az Örökkévaló a szombat napját.
(2Mózes 20:8–11.)

Uraim, engedelmezzetek.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki a szőlő gyümölcsét terem-
tette.

A szombat reggeli kidus

- A szombat reggeli istentisztelet után újra *kidust* mondunk. Ezt megtehetjük akár a zsinagógában, akár odahaza, a szombati étkezés előtt.
- A *kidus* egyszerűbb, mint péntek este. Elég a borra való áldást elmondani – bár hogy jelentőségét növeljük, szokás ilyenkor a *Tóra* egy-két szakaszát is idézni.
- Ajánlatos bort használni, de más alkoholtartalmú ital is kísérelheti a reggeli *kidust*. Ebben az esetben az áldás a *sehákol nihjo bidvoroj* „akinek akaratából minden lett”, és nem a borra mondott áldás.
- A reggeli *sácharit* ima előtt nem szokás nagy reggelit enni, csak egy kis gyümölcslet, teát, vagy kávét esetleg egy kis süteményt fogyasztani.

Szödá slisit – A harmadik szombati étkezés

מְזֹמֹר לְדָוִד יְהוּה רַעִי לֹא אֶחְסֶר. בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיצְנִי, עַל
 מִי מְנַחֹת יִנְהַלְנִי. נַפְשִׁי יִשׁוּבֵב, יִנְחֲנִי בְּמַעְגְלֵי צְדָק לְמַעַן שְׁמוֹ.
 גַּם כִּי אֶלֶף בְּגִיא צִלְמוֹת לֹא אֵיךָא רַע, כִּי אַתָּה עַמְדִי, שְׁבֹטְךָ
 וּמִשְׁעֲנֵתְךָ הֵמָּה יִנְחַמְנִי. תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שְׁלַחַן נֶגֶד צַרְרִי, דַּשְׁנֵת בְּשִׁמְן
 רֹאשִׁי כּוֹסֵי רוּחָה. אֵךְ טוֹב וַחֲסֵד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיִּי, וְשִׁבְתִּי
 בְּבֵית יְהוּה לְאַרְךָ יָמִים.

אַתְקִינוּ סְעוּדָתָא דְמַהִימְנוּתָא שְׁלַמְתָּא חֲדוּתָא דְמַלְכָּא
 קְדִישָׁא, אַתְקִינוּ סְעוּדָתָא דְמַלְכָּא דָּא הִיא סְעוּדָתָא דְזֵעַר אַנְפִּין
 וְעֵתִיקָא קְדִישָׁא וַחֲקַל תַּפּוּחִין קְדִישִׁין, אַתְּיָן לְסַעְדָּא בְּהַדִּיהָ.

מזמור Mizmojr löDovid. Ádojnoj roji loj echszor. Binojsz dese járbi-
 ceni, ál méj mönuchojsz jönáháléni. Náfsi jösojuév, jánychéni
 vömágöléj cedek lömáán sömoj. Gám ki éléch bögéj cálmovesz loj iro
 ro, ki Áto imodi, sivtöcho umisántecho hémo jönáchámuni. Táárojch
 löfonáj sulchon neged cojröroj, disánto vásemen rojsi kocszi rövojo.
 Ách tojv vocheszed jirdöfuni kol jöméj chájo, vösáuti bövész Ádojnoj
 löojrech jomim.

אתקיננו Ászkinu szödoso dimhéjmönuszo sölémoszo chedvoszo dö-
 málko kádiso, ászkinu szödoso dömálko do hi szödoso
 dizöér ánpin vöátiko kádiso váchákál tápuchin kádisin, ászjon löszá-
 ádo báhádéj.

מזמור Dávid zsolttáreéneke. Az Örökkévaló az én pásztorom, nem szenved-
 hetek hiányt. Pázsitos réteken delectet, csendes vizekhez terelget engem.
 Felüdíti lelkem, igaz ösvényen vezet Neve kedvéért. Ha sötét szakadéokban járok
 is, nem félek a bajtól, mert velem vagy, botod és támaszod lesz a vigaszom.
 Asztalt teritesz elém ellenségeim szeme láttára, olajjal kened fejemet, csordultig
 töltöd poharamat. Csak jószág és szeretet vesz körül életem minden napján, s
 életem fogytáig az Örökkévaló házában lakom. (23. zsolttár)

אתקיננו Készítetek lakomát tiszta hittel a Szent Király teljes örömére, készít-
 tétek a királyi lakomát. Ez a Zöér Ánpin* lakomája, amelyre az Ős-
 Szent és a Chákál Tápuchin is eljön, hogy vele étkezzék.

* Zöér Ánpin... Lásd a jegyzetet a 155. oldalon.

בְּנֵי הַיְכָלָא, דְּכִסְיִפִּין, לְמַחְזֵי זִיו דְּזַעִיר אֲנָפִין.
יְהוֹן הַכָּא, בְּהַאי תַפְא, דְּבִיה מְלָכָא בְּגִלוּפִין.
צְבוּ לְחַדָּא, בְּהַאי וְעַדָּא, בְּגוּ עִירִין וְכָל גְּדַפִּין.
חַדוּ הַשְׁתָּא, בְּהַאי שְׁעָתָא, דְּבִיה רַעְוָא וְלִית זַעְפִּין.
קָרִיבוּ לִי, חֲזוּ חִילִי, דְּלִית דִּינִין דְּתַקִּיפִין.
לְבַר נְטָלִין, וְלֹא עָאֲלִין, הֲנִי פְּלַבִּין דְּחַצִּיפִין.
וְהָא אֲזַמִּין, עֲתִיק יוֹמִין, לְמַצְחָא עַדִּי יְהוֹן חַלְפִין.

בני היכלא · *Bnéj hécholo dichszifin, lömechezéj ziv dizöer ánpin.*
Jöhojn hocho, böháj táko, dövéj málko bögilufin.
Cövu láchádo, böháj váádo, bögoj irin vöchol gádfin.
Chádu hásto, böháj sáto, dövéj ráávo völész zááfin.
Körivu li, cházu chéjli, dölész dinin diszkifin.
Lövár nátlin, völo olin, hánéj kálbin dáchácifin.
Vöho ázmin, átik jojmin, lömic'cho ádéj jöhojn chálfin.

בני היכלא · *Palota lakói**, kik vágnak a Zöer Ánpin fényére,
Jöjjenek ehhez az asztalhoz, mely a Királyt tükrözi vissza.
Jönnenk is már e gyűlésre, szárnyas angyalok közepette.
Örvendjetekek a jóakarát s nem a harag órájának.
Jöjjetek, lássátok erőmet, melyben nincs súlyos ítélet.
Nem jöhet be, kívül marad a szemtelen, vad kutyahad.*
Az ós Istent hívom *Minchára*, hogy azokat eltávolítsa.

* **Palota lakói...** Ez a harmadik lakoma, a szombat délutáni, vagyis a kabbala nyelvén a Zöer Ánpin lakomája. Ez a legrövidebb a három dal közül, amit a szent Ári írt a szombat tisztelőre, ennél fogva csupán „Jichák Lurjá” van a kezdőbetűkbe foglalva. A szombat délutáni lakoma a kabbalisták szerint a „legmagasabb jóindulat” (*Ráávu dörrávin*) isteni megnyilvánulásának ideje: leginkább ekkor találnak meghallgatásra az imák és kérelmek. Ez kiténik a dal – meglehetősen homályos – szövegéből is. A „palota lakói” azok a szent, vallásos, tudós zsidók, akik arra vágyakoznak, hogy az Istenséget – legalább „homályos tükörben” (*ászpáklárjá seéná méirá*) – „lássák”, illetve érzékeljék. Ez a Zöer Ánpin egyik magyarázata, ellentétben a felső régiókban működő *Árich Ánpinnal*, a „világító (nem homályos) tükör” megfelelőjével.

* **...a szemtelen, vad kutyahad...** A költő vad kutyáknak nevezi azokat a destruktív erőket, amelyek vádolják a zsidókat, vesztükre törnek, nem csupán a földi életben, hanem az „égi bíróságokon” is, ahol szombaton szünetel minden tevékenység, mint ahogy a pokol maga is „szombatot tart”, nem működik a heti pihenőnapon (*Zohár* 1:48.). A jóakaratsnak ebben az órájában a vádlók nem jöhetnek az isteni Dicsfény közelébe, ahogy az Egyiptomból kivonuló zsidókat nem ugatták meg a kutya (*Minchát Jáákov*).

רעו דיליה, דגלי ליה, לבטלא בכל קליפין.
 יִשְׁוִי לוֹן, בְּנוֹקְבִיהוֹן, ויטמרון בגו כיפין.
 אַרְי הַשְׁתָּא, בְּמִנְחָתָא, בְּחִדְוֹתָא דְזַעִיר אֲנַפִּין.

ידיד נפש אב הרחמן, מִשׁוֹךְ עֲבָדָךְ אֶל רְצוֹנָךְ, יְרוּץ עֲבָדָךְ
 כְּמוֹ אֵיל, יִשְׁתַּחֲוֶה אֶל מוֹל הַדְּרָךְ, יַעֲרֹב לוֹ יְדִידוּתֶיךָ, מִנְפֶת צוּף
 וְכָל טַעַם.

הדור נאה זיו העולם, נִפְשֵׁי חוֹלַת אֶהְבֶּתָךְ, אָנָּא אֶל נָא רַפָּא
 נָא לָהּ, בְּהִרְאוֹת לָהּ נַעַם זִינָךְ, אֲזוּ תַתְחַזֵּק וְתַתְרַפָּא, וְהִיִּתְהָ לָהּ
 שְׂמֵחַת עוֹלָם.

Röu diléj dögaléj léj, lövátolo böchol kölifin.

Jösávěj lojn, bönojkuvéhojn, vitámrun bögoj chéfin.

Áréj hásto, böminchoszo, böcheduoszo dizóér ánpin.

ידיד נפש Jödid nefes ov horáchámon, mösojch ávdöcho el röcojne-
 cho, joruc ávdöcho kmo ájol, jistácháve el mul hádorecho,
 jeeráv loj jödidojszecho, minojfesz cuf vöchol toám.

הדור Hodur noe ziv hoojлом, náfsi chojlász áhávoszecho, ono Él no
 röfo no lo, böháriysz lo nojám zivecho, oz tiszcházék vösziszrápé,
 vöhojszo lo szimchász ojлом.

Felfedte az akaratát: Eltüntetni a sok klipát.*

odvába kergeti mindet, szikla temeti el őket.

Eljött a Minchá ideje a Zóér Ánpin örömére.

ידיד נפש Lelkem kedveltje,* irgalmas Atya, vedd szolgádat szolgálatodba! Hadd
 siessen szolgád őzhöz hasonlóan arcára borulni fenséges házadban!
 Akkor élvezi majd a te szívességéd, jobban, mint lépesmézt vagy más csemegéket.

הדור Mily szépen is ragyog a világnak fénye! Lelkem a Te szereteted után eped-
 ne. Kérlek, jó Istenem, légy Te gyógyítója, hogy szép ragyogásod szemével
 láthassa! Meg is gyógyul attól, erőre is kap majd, örökké örülhet a Te jóságodnak.

* **Eltüntetni a sok klipát...** A kabbalista irodalomban a klipá (szó szerint valaminek a héja, külső megnyilvánulása) a rossz, tisztátalan szimbóluma (lásd *Tánjá*, *A közepesek könyve*. A chábád chaszidizmus filozófiai kézikönyve). Itt a rosszindulatú vádlókat értjük alatta.

* **Lelkem kedveltje...** A jegyzetet lásd a 19. oldalon.

וְתִיק יְהֵמוּ רַחֲמֶיךָ, וְחוּסָה נָא עַל בֵּן אֶהוּבֶךָ, כִּי זֶה כַּמָּה נִכְסוּף
נִכְסַפְתִּי, לְרֵאוֹת בְּתַפְאֶרֶת עֲזֶךָ, אֵלֶּה חֲמֻדָּה לְבִי, וְחוּסָה נָא וְאֵל
תַּתְעֲלֵם.

הַגְּלָה נָא, וּפְרוֹס חֲבִיבִי עָלַי, אֶת סִכַּת שְׁלוֹמְךָ, תְּאִיר אֶרְץ
מִכְבוֹדְךָ, נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ, מֵהֵר אֶהוּב, כִּי בָּא מוֹעֵד, וְחִנְנוּ
כִּימֵי עוֹלָם.

וְתִיק *Voszik jehemu ráchámecho, vöchuszo no ál bén áhuvecho, ki
ze kámo nichszojf nichszáfti lirojsz, bösziferesz uzecho, éle
chomdo libi, vöchuszo no vöál tiszálom.*

הַגְּלָה *Higole no, ufrojsz cháuvivi oláj, esz szukász sölöjmecho, toir
erac mikvojdecho, nogilo vöniszmöcho boch, máhér ohuv ki vo
mojéd, vöchonénu kimé ojlom.*

וְתִיק *Kezdetől Való, keltsd fel irgalmadat, szánd meg hamarosan szeretett
fiadat! Hisz már annyi éve vágyva vágyakozom meglátni egyhamar dicső
hatalmadat! Erre, erre vágyik mindig csak a szívem, imámtól ne zárkózz el, és
szánj meg már engem!*

הַגְּלָה *Jelenj meg, kedvesem, borítsd rám békéd sátrát, ragyogja be dicsfényed
a világ négy sarkát! Hadd örüljünk mind, és hadd vigadjunk benned, ideje
már, hogy kimutasd a Te szereteted, örökké légy kegyes hozzánk!*

*Bizonyos közösségekben itt még további dallamokat énekelnek
a Szombati Dallamok (244–254. oldal) közül.*

Étkezés utáni Asztali áldás (lásd a 193. oldalon).

Hávdolo – Szombat-búcsúztató* • הברלה

Fonott gyertya fényénél, bor és illatos fűszer kíséretében mondjuk.

Az ünnepet búcsúztató hávdoloban a fűszerre és lánggra mondott áldás elmarad.

הִנֵּה אֶל יִשׁוּעָתִי, אֲבֹטַח וְלֹא אֶפְחַד, כִּי עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה יִהְיֶה לִּי לְיִשׁוּעָה. וְשִׂאֲבָתָם מִיָּמִים בְּשִׁשׁוֹן, מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה. לִיהוָה הַיְשׁוּעָה, עַל עֲמֻדָּה בְּרֹכְתָךְ סֹלָה. יִהְיֶה צְבָאוֹת עִמּוֹנוֹ, מִשְׁגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֹלָה. יִהְיֶה צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵי אָדָם בְּיַחַד בָּךְ. יִהְיֶה הַוְשִׁיעָה, הַמְּלִיךְ יַעֲנֵנוּ בַיּוֹם קְרִיאָנוּ.

לִיהוּדִים הִיְתָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה וְשִׁשׁוֹן וְיִקָּר. בֶּן תְּהִיָּה

לָנוּ.

הנה Hiné Él jösuoszi evtách völoj efchod, ki ozi vözimrosz Jo Ádojnoj, vájöhi li lisuo. Usöáutem májim böszoszajn, mimáájnéj hájösuo. LÁdojnoj hájösuo, ál ámcho virchoszecho szelo. Ádojnoj Cövoosz imonu, miszgov lonu Elojhéj Jáákoju szelo. Ádojnoj Cövooszj ásréj odom bojtéách boch. Ádojnoj hojsio, háMelech jáánénu böjojm korénu.

ליהודים (Mindenki:) Lájöhudim hojszo ojro vöszimcho vöszoszajn vikor. Kén tihje lonu.

הנה Íme, szabadulásom Istene, benne bízom, nem félek, mert erősségem az Örökkévaló: neki énekelek, és megsegít. Vigan meríthettek akkor a szabadulás forrásvizéből. Az Örökkévalóé a segítség, népeden áldásod mindörökké. A Seregek Ura velünk van, Jákob Istene az erősségünk mindörökké. Seregek Ura, boldog, aki benned bízik. Örökkévaló, segíts meg, Urunk hallgasson meg minket aznap, amikor hozzá fordulunk.

ליהודים (Mindenki:) A zsidókra fény derült, öröm, vígság és tisztelet: így legyen velünk is.

* **Szombat-búcsúztató:** Amikor a szent szombat elhagy bennünket, és beköszöntenek a hét dolgoz napjai, különbséget kell tenni a szent és a profán, a világosság és a sötétség, a szombat és a hétköznap, a zsidó nép és a nem zsidók között. Ezen a felismerésen alapul a *Hávdolo*, a különbségtétel.

כּוּס יְשׁוּעוֹת אֶשָׁא וּבָשִׁם יְהוָה אֶקְרָא.

סְבְרֵי מְרַנְן.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הַגָּפֶן.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מִיַּי בְּשָׁמִים.

Itt megszagolják a fűszert.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ.

A Hávdálá-gyertya lángjába nézve mondjuk, majd megszemléljük, hogyan tükröződik a fény körmeinken.

Kojsz jösuojsz eszo uvösém Ádojnoj ekro.

Szávri moronon.

ברוך Boruch áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojloom, bojré pri hágofen.

ברוך Boruch áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojloom, bojré minéj bö-szomim.

Itt megszagolják a fűszert.

ברוך Boruch áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojloom, bojré mööjré hoés.

A Hávdálá-gyertya lángjába nézve mondjuk, majd megszemléljük, hogyan tükröződik a fény körmeinken.

Az üdv poharát emelem, és az Örökkévaló Nevét hívom.

Uraim, engedelmükkel.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki a szőlő gyümölcsét teremtette.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki mindenféle illatszert teremtett.

Itt megszagolják a fűszert.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki a tűz fényét teremtette.*

A Hávdálá-gyertya lángjába nézve mondjuk, majd megszemléljük, hogyan tükröződik a fény körmeinken.

* ...**aki a tűz fényét teremtette...** A Midrás szerint Ádám, az első ember volt az, aki ezt az áldást először mondta, miután két kőből tüzet csiholt a teremtés szombatja kimenetelének estéjén (*Brésit Rábá* 11–12., valamint *Pszáchim* 54a.). Az illatos fűszert azért szagolják a *Hávdolo* során, hogy ezzel kárpótolják a zsidó embert, akitől most eltávozott a nősámáj *jötérá*, a szombati „kettős lélek” (*Abudraham*).

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם, הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל,
 בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת
 יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל.

Megisszuk a bort, és a maradékkal kioltjuk a gyertya lángját.

בְּרוּךְ *Boruch áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, hámaúvil béjn*
kojdes löchojл, béjn ojр löchojsech, béjn Jiszroél loámim, béjn
jojm hásovíi lösesesz jóméj hámaászse. Boruch Áto Ádojnoj, hámaúvil
béjn kojdes löchojл.

Megisszuk a bort, és a maradékkal kioltjuk a gyertya lángját.

בְּרוּךְ Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki elkülöníti a szentet a mindennapitól, a világosságot a sötétségtől, Izraelt a népektől, a hetedik napot a hat munkanaptól. Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki elkülöníti a szentet a mindennapitól.

Megisszuk a bort, és a maradékkal kioltjuk a gyertya lángját.

Móláve máلكo – A búcsú lakoma

A Talmud (Sábát 119b.) tanítása szerint kötelessége az embernek a szombat kimenetele után búcsú lakomát rendezni. Még akkor is, ha a szombati étkezésektől már teljesen jól laktunk, ha mást nem, legalább valamilyen jelképes étkezést tartanunk kell. Ezt az étkezést a *Móláve Máلكonak*, „[szombat] Királynő búcsúztató”-jának hívják.

Szokás ezen a lakomán még az ünnepélyes szombati viseletben részt venni (*Jös zod Vösores Háúvodá* 8:12.), az asztalt szépen megteríteni, és sok gyertyát gyújtani (kommentátorok a *Sulchán Áruch*hoz, *Orách Chájim* 300.). Vannak, akik ügyelnek arra, hogy ne csak a szombatról maradt ételekből fogyasszanak, hanem külön erre az alkalomra készült fogásból is egyenek. Sokan lényegesnek tartják hal fogyasztását (*Mismeret Sálom* 29:2.), mások szerint egy kis borfogyasztása is fontos ilyenkor (*Likuté Máhárich* 3:51.). A Talmud szerint az egészségre is jó hatással van, ha meleg italt iszunk ezen a lakomán (*Sábát* uo.).

Fontos szokás ilyenkor, külön *zmireszeket* énekelni a szombati étkezésekhez hasonlóan. Ezek az énekek a *Sámuel imája – Zsidó imakönyv* 324–327. oldalon találhatóak.

חלק ג
קידוש לחג

III. rész
Ünnepi *kidusok*

Kidus az ünnepek előestéjére • קידוש לליל חג

אַתְּקִינּוּ סְעוּדַתָּא דְּמִלְכָּא עֲלָאָה, דָּא הִיא סְעוּדַתָּא דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ.

A családfő a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

Ha az ünnep péntek estére esik, itt kezdjük:

יּוֹם הַשְּׁשִׁי. וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיְכַל אֱלֹהִים
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל
מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדְּשׁ
אֹתוֹ, כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלֹאכְתּוֹ, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

אַתְּקִינּוּ Ászkinu szöüdoszo dömálko iloo, do hi szöüdoszo döKudso
Börich Hu uSöchintéj.

A családfő a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

Ha az ünnep péntek estére esik, itt kezdjük:

יּוֹם הַשְּׁשִׁי Jojm hási. Vájchulu hásomájim vöhoorec vöchol cövoom.
Vájchál Elojhim bájojm hásvii möláchtoj áser oszo, vájis-
bojsz bájojm hásvii mikol möláchtoj áser oszo. Vájvorech Elojhim
esz jojm hásvii vájkádés ojszoj, ki voj souász mikol möláchtoj áser
boro Elojhim láászojsz.

אַתְּקִינּוּ Készítétek el a Nagy Úr lakomáját. Ez a Szentnek, áldott Ó, és Dics-
fényének lakomája.

A családfő a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

Ha az ünnep péntek estére esik, itt kezdjük:

יּוֹם הַשְּׁשִׁי A hatodik nap. Akkor elkészült az ég és a föld és minden seregük.
A hetedik napra befejezte Isten alkotómunkáját, szünetet tartott a
hetedik napon minden alkotómunkájában. Aztán megáldotta Isten a hetedik
napot, és megszentelte azt, mert aznap beszüntette Isten minden tevékenységét,
amellyel teremtett és alkotott.

Amikor az ünnep hétköznapra esik, itt kezdjük:

סְבָרֵי מְרַנָּן.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן.

A zárójeles betoldás csak szombaton.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל
עַם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וַתִּתֵּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
בְּאַהֲבָה [שְׂבַתֹת לְמַנוּחָה וּ]מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן,
אַת יוֹם [הַשְּׂבַת הַזֶּה וְאַת יוֹם]

Amikor az ünnep hétköznapra esik, itt kezdjük:

Szávri moronon.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech Hoojлом, bojré pri há-
gofen.

A zárójeles betoldás csak szombaton.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech Hoojлом, áser bochár
bonu mikol om vörojmömonu mikol losojn vökidösonu bömic-
vojszov, vátiten lonu Ádojnoj Elojhéjnu böáhávo [sáboszozsz limnucho
u]mojádím löszimcho, chágim uzmánim löszoszojn esz jojm [hásábosz
háze vöesz jojm,]

Amikor az ünnep hétköznapra esik, itt kezdjük:

Uraim, engedelműkkel.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki a szőlő gyümölcsét teremtette.

A zárójeles betoldás csak szombaton.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki minket választott az összes
nép közül, és minden más nyelvű fölé emelve megszentelt bennünket
parancsolataival. Ezért adtad nekünk szeretettel, Örök Istenünk, [a szombatot
pihenésre], az ünnepeket örömünkre, az ünnep- és emléknapokat vígságunkra;
[ezt a szombatot és] a mai napot,

Az ünnep köszöntése

Sovuojzskor:

חג השבועות הזה, ואת יום טוב
מקרא קדש הזה, זמן מפתן
תורתנו

Smini Ácereszkor és Szimchász Tojrokor:

שמיני עצרת החג הזה, ואת
יום טוב מקרא קדש הזה, זמן
שמחתנו

Peszáchkor:

חג המצות הזה, ואת יום טוב
מקרא קדש הזה, זמן חרותנו

Szukkojszkor:

חג הסוכות הזה, ואת יום טוב
מקרא קדש הזה, זמן שמחתנו

Peszáchkor:

*Chág Hámácojsz háze, vöesz jojm
toju mikro kojdes háze, zömán
chéruszénu*

Szukkojszkor:

*Chág Hászukkojsz háze vöesz jo-
jm toju mikro kojdes háze, zömán
szimchoszénu*

Sovuojzskor:

*Chág Hásovuojz háze, vöesz jojm
toju mikro kojdes háze, zömán
mátán Tojroszénu*

Smini Ácereszkor és Szimchász Tojrokor:

*Smini Áceresz háchág háze vöesz
jojm toju mikro kojdes háze, zö-
mán szimchoszénu*

Peszáchkor:

a Mácot ezen ünnepét és a szent gyüle-
kezésnek ezen ünnepét, szabadulásunk
idejét,

Szukkojszkor:

a szukkojsz ezen ünnepét és a szent
gyülekezésnek ezen ünnepét, öröm-
napunkat

Sovuojzskor:

a Sávuoet ezen ünnepét és a szent gyü-
lekezésnek ezen ünnepét, a Tóra-adás
napját

Smini Ácereszkor és Szimchász Tojrokor:

A Smini Áceret ezzen ünnepét és a
szent gyülekezésnek ezen ünnepét,
örömnepunkat

A zárójeles betoldás csak szombaton.

[בְּאַהֲבָה] מִקְרָא קִדְּשׁ זִכְרֵ לִי צִיאַת מִצְרַיִם, כִּי בָנוּ בַחֲרֹת וְאוֹתָנוּ
 קִדְּשֵׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים [וְשִׁבְתָּ] וּמוֹעֲדֵי קִדְּשֵׁךָ [בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן]
 בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁשׁוֹן הַנְּחֻלְתָּנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מִקְדֵּשׁ [הַשְּׁבֵת
 וְ]יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים.

*Ha az ünnep szombat kimenetelére esik, itt hávdoloval,
 szombat-búcsúztatóval folytatjuk, és a Hávdolo-gyertya lángjába nézve mondjuk:*

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלְּךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ.
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלְּךְ הָעוֹלָם, הַמְּבָדִיל בֵּין קִדְּשׁ לְחֹל,

A zárójeles betoldás csak szombaton.

[böáhávo] mikro kojdes zécher liciász Microjim, ki vonu vochárto vö-
 ojszonu kidásto mikol hoámim, [vösábosz] umojádé kodsecho [böáhávo
 uvörocojn] böszimcho uvösoszozjn hincháltonu. Boruch Áto Ádojnoj,
 mökádés [hásábosz vö]Jiszroél vöházmánim.

*Ha az ünnep szombat kimenetelére esik, itt hávdoloval,
 szombat-búcsúztatóval folytatjuk, és a Hávdolo-gyertya lángjába nézve mondjuk:*

בְּרוּךְ Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, bojré möojré hoés.
 בְּרוּךְ Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, hámaúdil bén

A zárójeles betoldás csak szombaton.

[szeretettel] szent gyülekezetként az egyiptomi kivonulás emlékére. Mert minket
 választottál, bennünket szenteltél meg az összes nép közül, és nekünk adtad
 [szombatodat meg] szent ünnepnapjaidat [szívesen és szeretettel], hogy örüljünk
 és vigadjunk. Áldott vagy Te, Örökkévaló, ki megszenteli [a szombatot,] Izraelt
 és az ünnepnapokat.

*Ha az ünnep szombat kimenetelére esik, itt hávdoloval,
 szombat-búcsúztatóval folytatjuk, és a Hávdolo-gyertya lángjába nézve mondjuk:*

בְּרוּךְ Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki a tűz fényét teremtette.
 בְּרוּךְ Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki elkülöníti a szentet a

בֵּין אֹר לְחַשְׁךָ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יָמֵי
הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קִדְשָׁת שַׁבָּת לְקִדְשָׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּתָּ, וְאֵת יוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדְשָׁתָּ, הַבְּדִלָּתָּ וְקִדְשָׁתָּ אֵת עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתָּךְ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְּבַדִּיל בֵּין קִדְשׁ לְקִדְשׁ.

Szukkojszkor hozzátesszük:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֶּכֶה.

Minden ünnepnapon (peszách utolsó két napja kivételével) hozzátesszük:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהֵחִינּוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ
לְזִמְנֵי הַזֶּה.

kojdes löchojl, bén ojr löchojsech, bén Jiszroél loámim, bén jojm
hásvii lösésesz jómé hámaásze, bén ködusász sábosz liködusász jojm
toju hiudálto, vöesz jojm hásvii misésesz jómé hámaásze kidásto,
hiudálto vökidásto esz ámöcho Jiszroél biködusoszecho. Boruch Áto
Ádojnoj, hámaúvil bén kojdes lökojdes.

Szukkojszkor hozzátesszük:

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojlo, áser kidösonu
bömicuojszov vöcivonu léjsév bászucko.

Minden ünnepnapon (peszách utolsó két napja kivételével) hozzátesszük:

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojlo, sehechejonu
vökijmonu vöhigionu lizmán háze.

mindennapitól, a vilárosságot a sötétségtől, Izraelt a népektől, a hetedik napot
a hat munkanaptól, a szombat szentségét az ünnepek szentségétől. Elválasz-
tottad és megszentelted népedet, Izraelt, a Te szentségeddel. Áldott vagy Te,
Örökkévaló, aki elkülöníti a szentet a szenttől.

Szukkojszkor hozzátesszük:

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket paran-
csolataival, és meghagyta nekünk, hogy sátorban lakjunk.

Minden ünnepnapon (peszách utolsó két napja kivételével) hozzátesszük:

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki életben tartott, megőrzött
bennünket, s engedte megérnünk ezt a mai napot.

Kidus az ünnepek reggeleire • קידושא רבה לחג

Amikor az ünnep szombatra esik, először halkán elmondjuk a „Kidus szombat reggelre”-t (160–162. oldal).

אַתְּקִינּוּ סְעוּדַתָּא דְּמַלְכָּא שְׁלִימַתָּא חֲדוּתָא דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא
דָּא הִיא סְעוּדַתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֶיהָ.

A család fő a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מְקַרְאֵי קֹדֶשׁ, אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם.
[נִיבְרַב מִשָּׁה אֶת מַעֲדֵי יְהוָה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.]

סְבָרֵי מְרַנְּנֵי.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלְּךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

אתקיננו Ászkinu szöudoszo dömálko sléjmoszo chedvoszo dömálko
kádiso, do hi szöudoszo döKudso Börich Hu uSöchintéj.

A család fő a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

אלה מועדי Éle mojadéj Ádojnoj mikroéj kojdes, áser tikröu ojszom
bömojadom. [Vájdábér Mojse esz mojadé Ádojnoj el bnéj
Jiszroél.]

Szávri moronon.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, bojré pri hágofen.

אתקיננו Készítsétek a magasztos Király lakomáját, a Szent Király teljes örömére.
Ez a szent lakomája, áldott legyen Ő és Jelenléte.

A család fő a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

אלה מועדי Ezek az Örökkévaló emléknapij, szent gyülekezetek: kellő idő-
pontban hívjátok egybe azokat. [Mózes meghagyta Izrael fiainak
az Örökkévaló emléknapijait!]

(3Mózes 23:4., 44.)

Uraim, engedelműkkel.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki a szőlő gyümölcsét teremtette.

Szukkojszkor:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לַיִּשָׁב בַּסַּפָּה.

Kidus rojs hásono két estéjére

A jelenlévők felállnak, majd a családfő, a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

Ha rojs hásono szombatra esik, itt kezdjük:

יום הששי ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. ויכל אלהים
ביום השביעי מלאכתו אשר עשה, וישבת ביום השביעי מכל
מלאכתו אשר עשה. ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו,
כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות.

Szukkojszkor:

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojlm, áser kidösonu
bömicvojszov vöcivonu léjsév bászukkan.

Kidus: Ha rojs hásono szombatra esik, itt kezdjük:

יום הששי Jojm hásis. Vájchulu hásomájim vöhoorec vöchol cövoom.
Vájchál Elojhim bájojm hásvii möláchtoj áser oszo, vájis-
bojsz bájojm hásvii mikol möláchtoj áser oszo. Vájvorech Elojhim
esz jojm hásvii vájkádés ojszov, ki voj sovász mikol möláchtoj áser
boro Elojhim láászojsz.

Szukkojszkor:

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket paran-
csolataival, és meghagyta nekünk, hogy sátorban lakjunk.

Kidus: Ha rojs hásono szombatra esik, itt kezdjük:

יום הששי A hatodik nap. Akkor elkészült az ég és a föld és minden seregük.
A hetedik napra befejezte Isten alkotómunkáját, szünetet tartott a
hetedik napon minden alkotómunkájában. Aztán megáldotta Isten a hetedik
napot, és megszentelte azt, mert aznap beszüntette Isten minden tevékenységét,
amellyel teremtett és alkotott.

(1Mózes 1:31–2:3.)

Amikor az ünnep hétköznapra esik, itt kezdjük:

סְבָרֵי מְרַנָּן.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן.

A zárójeles betoldás csak szombaton.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בְּנוּ מִכָּל
עַם, וְרוּמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן, וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְנִתְּתָן לָנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם [הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם] הַזִּכְרוֹן הַזֶּה, יוֹם
[זִכְרוֹן] תְּרוּעָה, [בְּאַהֲבָה] מִקְרָא קִדְּשׁ, זִכָּר לִיְצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי
בְנוּ בְּחֵרֶת וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים, וּדְבַרְךָ אֱמֶת וְקִים לְעַד.

Amikor az ünnep hétköznapra esik, itt kezdjük:

Szávri moronon.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojloom, bojré pri hágofen.

A zárójeles betoldás csak szombaton.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech Hoojloom, áser bochár
bonu mikol om, vörojmömonu mikol losojn, vökidösonu bömic-
vojszov. Vátiten lonu Ádojnoj Elojhéjnu böáhávo esz jojm [hásábosz
háze vöesz jojm] házikorojn háze, jojm [zichrojn] töruo, [böáhávo]
mikro kojdes zécher liciász Microjim. Ki vonu vochárto vöojszönu
kidásto mikol hoámim, udövorcho emesz vökájom loád. Boruch Áto

Amikor az ünnep hétköznapra esik, itt kezdjük:

Uraim, engedelműkkel.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki a szőlő gyümölcsét teremtette.

A zárójeles betoldás csak szombaton.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki minket választott az összes
nép közül, és minden más nyelvű nép fölé emelve megszentelt bennünket
parancsolataival. Ezért adtad nekünk szeretettel, Örök Istenünk, [ezt a szombati
napot, és] az Emlékezés mai Napját, a kürtharsanás [emlékezetének] napját,
[szeretettel,] szent gyülekezetednek, az egyiptomi kivonulás emlékére. Mert
bennünket választottál, minket szenteltél meg az összes nép közül, szavad igaz

ברוך אתה יהוה, מִלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, מִקֹּדֶשׁ [הַשַּׁבָּת וְ] יִשְׂרָאֵל
יּוֹם הַזְּכָרוֹן.

Ha az ünnep szombat kimenetelére esik, itt hávdolóval, szombat-búcsúztatóval folytatjuk, és a Hávdolo-gyertya lángjába nézve mondjuk:

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מִלְךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ.
ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מִלְךְ הָעוֹלָם, הַמְבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל,
בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׂבִיעִי, לְשֵׁשֶׁת
יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קֹדֶשֶׁת שַׁבָּת לְקֹדֶשֶׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּתָּ, וְאֵת
יוֹם הַשְּׂבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קֹדֶשֶׁת, הַבְּדִלָּתָּ וְקֹדֶשֶׁת אֵת

Ádojnoj, Melech ál kol hoorec, mökádés [hásábosz vö]Jiszroél vöjojm házikorojn.

Ha az ünnep szombat kimenetelére esik, itt hávdolóval, szombat-búcsúztatóval folytatjuk, és a Hávdolo-gyertya lángjába nézve mondjuk:

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhenu Melech hoojлом, bojré mööjré hoés.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, hámaúdil bén
kojdes löchojл, bén ojр löchojsech, bén Jiszroél loámim, bén
jojm hásvii lösésesz jómé hámaásze, bén ködusász sábosz liködusász
jojm tojv hiudálto, vöesz jojm hásvii misésesz jómé hámaásze kidásto,

és örökké tartó. Áldott vagy Te, Örökkévaló, az egész Világ Ura, aki megszenteli [a szombatot,] Izraelt és az Emlékezés napját.

Ha az ünnep szombat kimenetelére esik, itt hávdolóval, szombat-búcsúztatóval folytatjuk, és a Hávdolo-gyertya lángjába nézve mondjuk:

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki a tűz fényét teremtette.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki elkülöníti a szentet a
szenttől, a világosságot a sötétségtől, Izraelt a népektől, a hetedik
napot a hat munkanaptól. Elváltasztottad és megszentelted népedet, Izraelt,

עֲמַךְ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשֶׁךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְבָדִיל בֵּין קִדְשׁ
לְקִדְשׁ.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיָּמָנוּ וְהַגִּיעָנוּ
לְזִמַּן הַזֶּה.

*A második este szokás új gyümölcsöt tenni az asztalra,
hogy erre is vonatkozzék ez az áldás.*

*Szokás rojs hásono előestéjén a kenyérre mondott áldás után
mézbe mártott almát enni, és ezt mondani:*

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ.

hivdálto vökidásto esz ámöcho Jiszroél biködusoszecho. Boruch Áto
Ádojnoj, hámaúdil bén kojdes lökojdes.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, sehechejonu
vökijmonu vöhigionu lizmán háze.

*A második este szokás új gyümölcsöt tenni az asztalra,
hogy erre is vonatkozzék ez az áldás.*

*Szokás rojs hásono előestéjén a kenyérre mondott áldás után
mézbe mártott almát enni, és ezt mondani:*

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, bojré pri hoéc.

és részt adtál neki szentségedből. Áldott vagy Te, Örökkévaló, aki elkülöníti
a szentet a szenttől.

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki életben tartott, megőrzött
bennünket, s engedte megérnünk ezt a mai napot.

*A második este szokás új gyümölcsöt tenni az asztalra,
hogy erre is vonatkozzék ez az áldás.*

*Szokás rojs hásono előestéjén a kenyérre mondott áldás után
mézbe mártott almát enni, és ezt mondani:*

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki a fa gyümölcsét teremtette.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁתְּחַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה.

הנשה שארל הבר אשודיק

Kidus rojs hásono reggelére

Amikor rojs hásono szombatra esik, először halkán elmondjuk a „Kidus szombat reggelre”-t (160–162. oldal).

A családfő a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר, בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגִינוּ. כִּי חֵק לְיִשְׂרָאֵל הוּא,
מִשְׁפָּט לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב.

סְבְרֵי מְרַנֵּן.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן.

יוֹהִי Jöhi rocojn milfonechó, setöchádés oléjnu sono tojvo umöszuko.

Kidus: A családfő a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

תִּקְעוּ Tiku báchojdes sojfor, bákesze löjojm hágénu. Ki chojk löJiszroél Hu, mispot IÉlojhéj Jáákojv.

Szávri moronon.

בּוֹרוּךְ Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, bojré pri hágofen.

יְהִי רְצוֹן Legyen az az akaratod, hogy édes új év legyen osztályrészünk.*

Kidus: A családfő a poharat jobb kézben tartva a következőt mondja:

תִּקְעוּ Fújjátok meg a kürtöt új holdkor az ünnepen, amikor nem látszik a Hold.
Mert ez Izrael törvénye, Jákob Istenének rendelete. (Zsoltárok 81:4–5.)

Uraim, engedelműkkel.

בּוֹרוּךְ Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki a szőlő gyümölcsét teremtette.

* **Legyen...** Ugyancsak szokás halfejet, illetve kosfejet enni Izsák áldozati kosának emlékére. Gránátalmát is eszünk, amelyben a hagyomány szerint 613 mag van, mint amennyi a Tóra micváinak száma. Hasonlóképpen sárgarépát is szoktak enni.

A chánukai gyertyagyújtás • הכונח תורנ תקלדה

A gyertyagyújtás előtt már égő sámesz-szolga gyertyával a kezünkben a következőt mondjuk:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו
וצננו להדליק נר חנוכה.

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, שעשה נסים לאבותינו
בימים ההם בזמן הזה.

Első este, illetve a legelső alkalommal ezt is hozzátesszük:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, שהחיינו וקימנו והגיענו
לזמן הזה.

A gyertyagyújtás előtt már égő sámesz-szolga gyertyával a kezünkben a következőt mondjuk:

רורב Boruch Áto Ádojnoj Elojhéjnu Melech hoojлом, áser kidsonu
bömicvojszov vöcivonu löhádlik nér chánuko.

רורב Boruch Áto Ádojnoj Elojhéjnu Melech hoojлом, seoszo niszim
láavojszénu bájomim hohém bizmán háze.

Első este, illetve a legelső alkalommal ezt is hozzátesszük:

רורב Boruch Áto Ádojnoj Elojhéjnu Melech hoojлом, sehechejonu
vökijimonu vöhigionu lizmán háze.

A gyertyagyújtás előtt már égő sámesz-szolga gyertyával a kezünkben a következőt mondjuk:

רורב Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket pa-
rancsolataival, s hagyta, hogy gyújtunk Chánukára lángot!

רורב Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki csodákat művelt őseink
idején, az akkori idők ezen napjaiban!

Első este, illetve a legelső alkalommal ezt is hozzátesszük:

רורב Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki életben tartott, megőrzött
bennünket, s engedte megérnünk ezt a mai napot!

A chánukai gyertyagyújtás

A lángok meggyújtása után minden este elmondjuk:

הַנְּרוֹת הַלָּלוּ אָנוּ מְדַלִּיקִין עַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנְּסִים וְעַל
הַנְּפִלְאוֹת, שְׁעֵשִׂיתְּ לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזֶמֶן הַזֶּה, עַל יְדֵי
כְּהֵנִיךָ הַקְּדוֹשִׁים. וְכָל שְׁמוֹנַת יָמֵי חֲנֻכָּה הַנְּרוֹת הַלָּלוּ קִדְשׁ הֵם,
וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, אֲלֵא לְרֵאוֹתָן בְּלִבְדּוֹ, כְּדֵי לְהוֹדוֹת
וְלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל עַל נְסִיךָ וְעַל נְפִלְאוֹתֶיךָ וְעַל יְשׁוּעוֹתֶיךָ.

Énekelni szokták:

מְעוֹז צוֹר יְשׁוּעָתִי לָךְ נֶאֱדָה לְשִׁבְחָךְ, תִּכּוֹן בַּיִת תְּפִלָּתִי וְשִׁם

A lángok meggyújtása után minden este elmondjuk:

Hánérojsz hálolu onu mádlikim ál hátüsojsz vöäl há-
niszim vöäl hánifloojisz, seosziszo láavojszenu bájomim
hohém bizmán háze, ál jödēj kojhánecho háködojsim. Vöchol smojnász
jómé chánuko hánérojsz hálolu kojdes hém, vöejn lonu rösusz löhis-
támés bohen, elo lirojszon bilvod, ködēj löhojdojsz ulöhälél lösimcho
hágodjl ál niszecho vöäl niflöojiszecho vöäl jösuojiszecho.

Énekelni szokták:

וצ זועמ Moojz cur jösuoszi Löcho noe lösábéach, tikun bész töfiloszi

---

A lángok meggyújtása után minden este elmondjuk:

Ezeket a lángokat a csodákért, csodatettekért, a szabadulásért
és a hadba szállásért gyújtjuk, mindazért, amit őseinkért tettél
annak idején ezekben a napokban szent papjaid által Chánuká nyolc napján.
Szentek e lángok: nem szabad használnunk, csak szemlélnünk őket. Így adózunk
hálával és dicsérettel nagy Nevednek, csodáidért, csodatetteidért és szabadítá-
sodért.

Énekelni szokták:

וצ זועמ Szabadulásom sziklavára,* illik hozzád a dicséret! Épüljön már fel

---

* **Szabadulásom sziklavára...** A 13. század körül írta egy Mordecháj nevű németországi poéta. Az utolsó passzus későbbi eredetű (1500 körüli), és a keresztesek üldözéseinek nyomát viseli. Nemezszer áldozatul esett cenzúrának. A „gonosz népség” itt egyértelműen Edom, vagyis Róma. Az előző szakaszok az egyiptomi, a babilóniai, a perzsa, majd a görög korszakot idézik fel. Ismert dallammal éneklik világszerte. A hét pásztor a Talmud szerint (*Szukká* 52b.): Ádám, Sét, Metuseláh, Dávid, Ábrahám, Jákob és Mózes.

תודה נזבת, לעת תכין מטבח מצר המנבח, אז אגמר בשיר
מזמור חנפת המזבח.

רעות שבעה נפשי ביגון כחי כלה, חיי מררו בקשי בשעבוד
מלכות עגלה, ובידו הגדולה הוציא את הסגלה, חיל פרעה
וכל זרעו ירדו כאבן במצולה.

דביר קדשו הביאני וגם שם לא שקטתי, ובא נוגש והגלני,
כי זרים עבדתי, ויין רעל מסכתי כמעט שעברתי, קץ בכל,
זרבבל, לקץ שבעים נושעתי.

---

*vösom tojdo nözábéách, löész tochin mátbéách micor hámnábéách,
oz egmojr bösir mizmojr chánukász háميزbéách.*

תוער *Roojsz szovo náfsi böjogojn kojchi kilo, chájáj méröru bökojsi
böсібud máлchusz eglo, uvöjodoj hágödojlo hojci esz hászögulo,
chéjл Pároj vöchol zároj jordu köeven bimculo.*

ריבד *Dövир kodsoj heviáni vögám som loj sokátöti, uvo nojgész vö-
higláni, ki zorim ovádti, vöjéjn ráal moszáchti kimát söovárti,
kéc Bovel, Zörubovel, lökéc sivim nojsoti.*

Imánk Háza, hogy ott hálaáldozatot hozhassunk, amikor a nyüzítő ellenség kiirtására készülsz! Akkor befejezhetem majd zsoldárénnel az oltár felavatását.

תוער *Lelkem megelégette a sok bajt, a fájdalom végzett erőmmel. A bikaimádó
ország szolgaságában nehéz munkával keserítették életem. De Ó hatalmas
kezével kihozta onnan választottjait: a fáraó serege s minden pereputtya kőként
mélybe süllyedt.*

ריבד *Elvitt szent Hajlékába, de ott sem nyughattam: eljött az elnyomó, szám-
űzetésbe vitt, mert idegen isteneket szolgáltam, méreg borát ittam. Majd-
hogy el nem pusztultam, de vége lett Babelnek, és Zerubável vezetésével hetven
év múltán kiszabadultam.*

כָּרַת קוֹמַת בְּרוֹשׁ בְּקֶשׁ אֲגָגִי בֶּן הַמְדָּתָא, וְנִהְיְתָה לוֹ לַפַּח
וּלְמוֹקֶשׁ וְגֵאָתוֹ נִשְׁבְּתָה, רֹאשׁ יְמֵינִי נִשְׂאָתָ, וְאוֹיֵב שְׂמוֹ מְחִיתָ,
רַב בְּנֵי וְקִנְיָנָיו עַל הָעֵץ תָּלִיתָ.

יּוֹנִים נִקְבְּצוּ עָלַי אֲזֵי בֵימֵי חֲשֻׁמָּנִים, וּפְרָצוּ חוֹמוֹת מְגֻדְלִי
וְטִמְאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים, וּמְנוֹתָר קְנָקְנִים נַעֲשֶׂה גַם לְשׁוֹשְׁנִים, בְּנֵי
בֵּינָה יְמֵי שְׁמוֹנָה קָבְעוּ שִׁיר וּרְנָנִים.

תורכ *Körojsz kojmász börojs bikés Ágogi ben Hámdoszo, vönihjoszo
loj löpách ulömojkés vögávoszoj nisböszo, rojs jömini niszészo,
vöojév sömoj mochiszo, roju bonou vökinjonov ál hoéc toliszo.*

סינורי *Jövonim nikböcu oláj ázáj bimé chásmánim, uforcu chojmojsz
migdoláj vötimu kol hásmönim, uminojszár kánkánim nászo
nész lásojsánim, bönéj vino jöméj smojno kouu sir urönonim.*

תורכ Ki akarta vágni a nagy ciprusfát Hámdatá fia, az ágági (Hámán), de saját csapdájába esett, vége lett gőgjének. Mordechajt emelked magasra, ellenfelének még a nevét is kiirtottad, sok fiát, vagyonát bitóra juttattad.

סינורי Görögök gyülekeztek ellenem akkor, a Chásmoneusok idején áttörték bástyáim falát, az összes olajat tisztátalanná tették. De a megmaradt egy korsó csodát tett virágaiddal, ezért bölcseink nyolcnapos vígságot rendeltek.

Chánuká

Chánuká ünnepe kislév hó 25-én (általában decemberben) kezdődik, és nyolc napig tart. Minden este meggyújtjuk a chánukái menóra lángját. A lángokat külön gyertyával, a *sámesszal* gyújtjuk meg.

Az első estén egy lángot gyújtunk, a menorával szemközt állva a jobb kezünk felőli szélén, és minden este balról hozzátesszük az új gyertyát a többihez, és *balról jobbra* haladunk a gyújtással.

Pénteken este a menóra lángját a szombati gyertyáknál **előbb** kell meggyújtani. Szombaton este a *Hávdálá után* gyújtunk lángot a menorában.

חֲשׂוּף זְרוּעַ קְדָשְׁךָ וְקָרַב קֶץ הַיְשׁוּעָה, נִקָּם נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ
מֵאֵמָה הָרַשְׁעָה, כִּי אָרְכָה לָנוּ הַיְשׁוּעָה, וְאֵין קֶץ לַיְמֵי הָרָעָה,
דְּחָה אֲדַמּוֹן בְּצֵל צִלְמוֹן הָקָם לָנוּ רוּעִים שְׂבָעָה.

חשוף *Chászojf zőrojá kodsecho vökorév kéc hájösuo, nökojm nik-
mász dám ávodecho méumo hársóo, ki orcho lonu hájösuo
vöéjn kéc limé horoo, döché ádmojn böcél cälmojn hokém lonu roje
sivo.*

חשוף Tárd ki szent karodat, hozd el végső szabadulásunkat, bosszuld meg
szolgáid kiontott véréét a gonosz népségen, mert hosszan késlekedik sza-
badulásunk, nincs vége a nehéz napoknak! Vesd már Edomot a nagy sötétbe,
hozd el nekünk hét pásztorunkat!

חלק ד

ברכות הנהנין

IV. rész

Az étkezés áldásai

Aldások étkezés előtt* • ברכות הנהנין

Kézmosás után: az edényből háromszor a jobb, majd háromszor a bal kézre öntünk és a következőt mondjuk:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים.

Kenyér fogyasztása előtt:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, המוציא לחם מן הארץ.

Lisztből készült étel vagy sütemény előtt (kenyér kivételével):

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, בורא מיני מזונות.

Kézmosás után: az edényből háromszor a jobb, majd háromszor a bal kézre öntünk és a következőt mondjuk:

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojłom, áser kidösonu bömicvojszov vöcivonu ál nötilász jodojim.

Kenyér fogyasztása előtt:

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojłom, hámojci lechem min hoorec.

Lisztből készült étel vagy sütemény előtt (kenyér kivételével):

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojłom, bojré minéj mö-zojnojsz.

Kézmosás után: az edényből háromszor a jobb, majd háromszor a bal kézre öntünk és a következőt mondjuk:

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki megszentelt minket parancsolataival, és meghagyta nekünk, hogy kezet mossunk!

Kenyér fogyasztása előtt:

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki kenyeret ad a földből.

Lisztből készült étel vagy sütemény előtt (kenyér kivételével):

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki mindenféle ételt teremtett.

* **Különféle ételek áldásai:** Az áldások rangsorának logikája az, hogy minél fontosabb az adott étel, annál konkrétabb áldást kap. Például külön áldást mondunk a kenyérre, a borra stb.

* **...hogy kezet mossunk!** A jegyzetet lásd a 159. oldalon.

ברכות הנהנין

Borivás előtt:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן.

Fa gyümölcse:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, בורא פרי העץ.

Földben termett növényre (burgonya stb.):

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, בורא פרי האדמה.

Nem fán vagy földben termett étel előtt például húsrá, halra, gombára, tejre, vízre vagy más italra:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, שהכל נהיה בדברו.

Borivás előtt:

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, bojré pri hágofen.

Fa gyümölcse:

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, bojré pri hoéc.

Földben termett növényre (burgonya stb.):

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, bojré pri hoádomo.

Nem fán vagy földben termett étel előtt például húsrá, halra, gombára, tejre, vízre vagy más italra:

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojлом, sehákojl nihjo bidvoroj.

Borivás előtt:

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, aki a szőlő gyümölcsét teremtette.

Fa gyümölcse:

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki a fa gyümölcsét teremtette.

Földben termett növényre (burgonya stb.):

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki a föld gyümölcsét teremtette.

Nem fán vagy földben termett étel előtt például húsrá, halra, gombára, tejre, vízre vagy más italra:

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, kinek szavára minden termett.

Zsoltárfejezetek az asztali áldás előtt*

Szombaton és ünnepnapon

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, בְּשׁוּב יְהוָה אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן, הָיִינוּ כְּחֻלְמִים.
אֲזַי יִמְלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וְלִשְׁוֹנֵנוּ רִנָּה, אֲזַי יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם, הֲגִדִיל
יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי. הֲגִדִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, הָיִינוּ
שְׂמֵחִים. שׁוּבָה יְהוָה אֶת שְׁבִיתָנוּ, כַּאֲפִיקִים בְּנֹגֵב. הִזְרְעִים
בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ. הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכָה, נִשְׂא מִשֶּׁף הַזֶּרַע, בֹּא
יבֹא בְרִנָּה נִשְׂא אֲלִמְתִּיו.

לְבַנֵּי קִרַח מִזְמוֹר שִׁיר, יְסוּדְתוֹ בְּהַרְרֵי קִדְשׁ. אֲהֵב יְהוָה שְׁעָרֵי
צִיּוֹן, מִכָּל מִשְׁכְּנֹת יַעֲקֹב. נִכְבְּדוֹת מְדַבֵּר בָּךְ, עִיר הָאֱלֹהִים סֶלָה.

Szombaton és ünnepnapon

Sir hámálojsz. Bösuv Ádojnoj esz sivász Cijojn hojinu
köchojlmim. Oz jimolé szöchojk pinu ulösojnénu rino,
oz jojmru vágojim, higdil Ádojnoj láászojsz im éle. Higdil Ádojnoj lá-
szojsz imonu, hojinu szöméchim. Suvo Ádojnoj esz söviszénu, kááfikim
báNegev. Házojrim bödimo börino jikcojru. Holojch jéléch uvochoj,
nojszé mesech házorá, boj jovojsz vörino nojszé álumojszov.

לבני Livné Kojrách mizmojr sir. Jöszudoszj böháröré kojdes. Ojhév
Ádojnoj sáaré Cijojn, mikojl miskönojsz Jáákojv. Nichbodojsz

Szombaton és ünnepnapon

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת Zarándokének. Mikor visszahozza az Örökkévaló Cion foglyait,
mi mintha álmat láttunk volna. Kacagjunk teli szájjal, ujjongva vi-
gadozzunk. Más népek így fognak szólni: Nagyot tett velük az Örökkévaló. Bizony
nagyot is tett velünk az Örökkévaló, ezért örvendeztünk annyira. Hozd vissza
Örökkévaló Istenünk a többi foglyunkat is, mint délvidéken az időszakos patakokat,
hogy akik könnyezve vetettek, vigadozva arassanak. Aki vetőmagját sírva cipelte,
örvendezve forduljon vissza, boldogan takarítsa be kévét. (126. zsoltár)

לבני Korách fiainak zsoltáréneke. Szent hegyen alapította az Örökkévaló
Cion kapuit: jobban szereti azokat Jákob minden lakóhelyénél. Dicső dol-

* Asztali áldás... A jegyzeteket lásd a 199–200. oldalon.

אֲזְכִּיר רֶהֱב וּבָבֶל לַיְדָעַי, הִנֵּה פִלְשֶׁת וְצוֹר עִם כּוּשׁ, זֶה יֵלֵד שָׁם.
וּלְצִיּוֹן יֵאמֶר אִישׁ וְאִישׁ יֵלֵד בָּהּ, וְהוּא יְכַוְנֶנָּה עֲלֵיוֹן. יִהְיֶה יִסְפּוֹר
בְּכַתּוּב עַמִּים, זֶה יֵלֵד שָׁם סֵלָה. וְשָׂרִים כְּחַלְלִים, כּל מַעֲנֵי בָּהּ.

Hétköznapi ezt mondjuk:

עַל נְהָרוֹת בָּבֶל, שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם בְּכִינוּ בְּזַכְרָנוּ אֶת צִיּוֹן. עַל
עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תְּלִינוּ כְּנֵרוֹתֵינוּ. כִּי שָׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבָרֵי
שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֻחָה, שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן. אִיךָ נָשִׁיר אֶת שִׁיר
יְהוָה עַל אֲדָמַת נֶכֶר. אִם אֲשַׁכְּחֶךָ יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי. תִּדְבֹּק

*mödubor boch, ir hoElojhim szelo. Ázkir Ráháv uVovel löjojdoy, hiné
Fölesesz vöCojr im Kus ze julád som. UlöCijojn jéomár is vöis julád
bo, vöhu jöchojnöneho eljojn. Ádojnoy jiszpoj bichszojv ámim, ze ju-
lád som szelo. Vösorim köchojlölim, kojI májonáj boch.*

Hétköznapi ezt mondjuk:

עַל נְהָרוֹת *Ál náhárojzs Bovel, som josávnú gám bochinu bözochrénu
esz Cijojn. Ál árovim böszojcha tolinu kinöjrojszénu. Ki
som söélunu sojuénu divréj sir vöszojlolejnu szimcho, siru lonu misir
Cijojn. Éjch nosir esz sir Ádojnoy ál ádmász néchor. Im eskochéché*

gokat beszélnek rólad, Isten örök városa. Egyiptomot és Babilóniát azok között fogom említeni, akik ismernek engem. Filisztea, Tirusz és Kús: ennek ott van a szülőhazája. Cionról pedig ezt mondják: Mindegyiküknek ez a szülőhazája. A Legfelső szilárdítsa meg ezt. Az Örökkévaló örökké számba veszi a népeket, amikor beírja őket: Ez ott született. Körtáncban éneklük: Minden forrásom belőled fakad.

(87. zsoltár)

Hétköznapi ezt mondjuk:

עַל נְהָרוֹת *Bábel folyamai mellett ültünk, bizony sírtunk is, mikor Cionra em-
lékeztünk. Az ottani szomorúfüzekre akasztottuk hárfáinkat, mert
akik rabul ejtettek, énekszót követeltek tőlünk, zaklatóink vígságot: „Énekeljetek
nekünk Cion-éneket.” Hogyan énekelhetnénk az Örökkévalónak szóló éneket*

לְשׁוֹנֵי לַחֲכֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֶכֶּי, אִם לֹא אֲעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַל רֹאשׁ
שְׂמֹחֲתֵי. זָכַר יְהוָה לְבִנְיָ אָדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם, הָאֲמָרִים עָרוּ
עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ. בֵּת בְּכָל הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרֵי שִׁישְׁלֵם לָךְ, אֶת
גְּמוּלָךְ שֶׁגִּמְלַתְ לָנוּ. אֲשֶׁרֵי שִׁיאֲחֹז וְנִפֵּץ אֶת עַלְלִיךָ אֶל הַסֶּלַע.

לְמִנְצַח בְּנִגְיַת מְזֻמּוֹר שִׁיר. אֱלֹהִים יַחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ, יָאֵר פְּנֵיו
אֲתָנוּ סֵלָה. לְדַעַת בְּאַרְצֵי דְרָבְכָה, בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעַתְךָ. יוֹדוּךָ עַמִּים
אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כְּלָם. יִשְׂמְחוּ וַיְרַנְּנוּ לְאֲמִים, כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים

Jörsuloim tiskách jömini. Tidbák lösojni lichki im loj ezkréchi, im loj áále esz Jörsuláim ál rojs szimchoszi. Zöchojr Ádojnoj livněj Edojm esz jojm Jörsuloim, hoojmrir oru oru ád hájöszojd ba. Bász Bovel hásdudo, ásréj sejšásalem loch esz gömuléch segomált lonu. Ásréj sejojchéz vönipéc esz ojlolájich el hászolá.

למנצח Lámnácéach binginojsz mizmojr sir. Elohjim jöchonénu vivor-
chénu, joér ponov itonu szelo. Lodáasz boorec dárkecho, böchoł
gojim jösuoszecho. Jojducho ámim Elohjim, jojducho ámim kulom.
Jiszmöchu viránönu löumim, ki szispojť ámim misojr, ulöumim boorec
tánchéń szelo. Jojducho ámim Elohjim, jojducho ámim kulom. Erec

idegen földön? Ha elfeledlek, Jeruzsálem, sorvadjon el a jobbom. Tapadjon nyelvem az ínyemhez, ha nem emlékezem meg rólad, ha nem emelem Jeruzsálemet öröömöt tetőpontjára. Emlékezz, Örökkévaló, az edomitákra, akik azt mondták Jeruzsálem napján: dúljátok fel, dúljátok az alapokig. Babilon pusztulásra méltó leánya, boldog, aki megfizet neked azért, amit velünk tettél. Boldog, aki megragadván szétzúzza csecsemőidet a sziklán.

(137. zsoltár)

למנצח A karmesternek: zenekísérettel. Zsoltárének. Áldjon meg minket kegyesen az Isten, fordítsa felénk arca fényét örökké. Hadd ismerjék meg a földön útjaidat, minden népség segítségedet. Hadd adjanak neked hálát a népek, Istenem, hadd ismerjen el Téged minden nemzetség. Örüljenek, üj-jongjanak a nemzetek, hisz Te örökké méltányosan ítélsz a népeken, a föld

מִישׁוּר, וּלְאֻמִּים בְּאֶרֶץ תְּנַחֵם סֵלָה. יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ
עַמִּים כָּלָם. אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ, יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ. יְבָרְכֵנוּ
אֱלֹהִים, וַיִּירָאוּ אֹתוֹ כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ.

Minden napra:

אֲבָרְכָה אֶת יְהוָה בְּכָל עֵת, תָּמִיד תִּהְיֶה לְתוֹ בְּפִי. סוּף דְּבַר הַכֹּל
נִשְׁמַע, אֶת הָאֱלֹהִים יִרְא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׂמֹר, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם.
תִּהְיֶה לְתוֹ יְהוָה יְדָבָר פִּי, וַיְבָרֶךְ כָּל בֶּשָׂר שֵׁם קְדֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד.
וְאֲנַחְנוּ נְבָרֶךְ יְיָ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, הַלְלוּיָהּ.

*noszno jövula, jövorchénu Elojhim Elojhéjnu. Jövorchénu Elojhim,
öijröu ojszoz kol áfszéz orec.*

Minden napra:

אֲבָרְכָה Ávorcho esz Ádojnoj böchol ész, tomid töhiloszoj böfi. Szozj
dovor hákojl nismo, esz hoElojhim jöro vöesz micvojszov sö-
mojr, ki ze kol hoodom. Töhilász Ádojnoj jödáber pi, vivoréch kol
boszor sém kodsoj löojlom voed. Váánáchnu növoréch jo, méáto vöád
ojlom, hálölujo.

minden nemzetén. Hadd adjanak neked hálát a népek, Istenem, hadd ismerjen
el Téged minden népség. A föld meghozta termését, megáldott bennünket az
Isten. Áldjon meg minket az Isten, hadd tiszteljék Őt világszerte.

(67. zsoltár)

Minden napra:

אֲבָרְכָה Áldom az Örökkévalót mindenkor, állandóan Őt dicséri a szám. Mindezt
hallva a végső tanulság ez: féld Istent, és tartsd meg parancsolatait, mert
ez minden embernek kötelessége. Az Örökkévaló dicséretét hirdeti szám, hadd
áldja minden teremtmény szent Nevét mindörökké. Áldjuk mi is az Örökkévalót
most és mindörökké, halleluja.

*(Zsoltárok 34:2., Prédikátor 12:13.,
Zsoltárok 145:21., 115:18.)*

Májim áchárojnim *kézleöntés előtt* ezt mondjuk:

זֶה חֶלֶק אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים, וַנַּחֲלַת אִמְרוּ מֵאֵל.

Májim áchárojnim *kézleöntés után* ezt mondjuk:

וַיִּדְבֵר אֵלַי, זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לְפָנַי יְהוָה.

Zimun – Felhívás az áldásra

Ha legalább három felnőtt férfi vesz részt az étkezésben, ezeket az áldásokat is mondjuk (mezumánt bencsolunk).

A házigazda felemeli a poharat és így kezdi:

הַב לָן וַיְבָרֵךְ.

[Jiddisül: רבֹּתִי מִיר וְוַעֲלִין בְּעַנְטְשֵׁין.]

Májim áchárojnim *kézleöntés előtt* ezt mondjuk:

זֶה חֶלֶק Ze chélek odom rosso méElojhim, vönáchálás imroj méÉl.

Májim áchárojnim *kézleöntés után* ezt mondjuk:

וַיִּדְבֵר Vájdábér éláj, ze hásulchon áser lifné Ádojnoj.

Zimun: A házigazda felemeli a poharat és így kezdi:

הַב לָן Háv lon vönivrich. [Jiddisül: Rábojszáj mir velln bentsn.]

Májim áchárojnim* *kézleöntés előtt* ezt mondjuk:

זֶה חֶלֶק Ezt kapja a bűnös ember osztályrészülv Istentől, ezt örökli beszédéért Istentől. (Jób 20:29.)

Májim áchárojnim *kézleöntés után* ezt mondjuk:

וַיִּדְבֵר Akkor így szólt hozzám: Ez az Örökkévaló színe előtt álló asztal. (Jechezkél 41:22.)

Zimun: A házigazda felemeli a poharat és így kezdi:

הַב לָן Uraim, mondjuk el az asztali áldást.

* **Májim áchárojnim – Étkezés utáni kézmosás:** Az asztali áldás előtt szokásos kezet mosni. Ezt befejező mosdásnak (*májim áchárojnim*) hívjuk. A szokás eredete, hogy régen egy erős, úgynevezett *szodomai* sórt használtak az étkezéshez, és annak elkerülése végett, hogy ez a szembe kerüljön, az étkezés után közvetlenül megmosták ujjukat. Jelképezi ez a kézmosás az étkezés és az áldás közötti elválasztást is.

Többiek, azután az áldásvezető:

יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

Az áldásvezető:

בְּרָשׁוֹת מְרִנָּן וְרַבְּנָן וְרַבּוֹתֵי. נְבָרְךָ [Ha tízen vannak, hozzátérszi] :
אַלְהֵינוּ שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ.

Többiek, azután az áldásvezető:

בְּרוּךְ [Ha tízen vannak, hozzátérszi] : אַלְהֵינוּ שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ,
וּבְטוֹבוֹ חֲיֵינוּ.

Innen együtt mondják.

Többiek, azután az áldásvezető:

יְהִי Jöhi sém Ádojnoj mövojroch méáto vóád ojlom.

Az áldásvezető:

בִּרְשׁוֹת Birsusz moronon vörábonon vörábojszáj növoréch [ha tízen
vannak, hozzátérszi: Elojhénu] seochálnu miseløj.

Többiek, azután az áldásvezető:

בְּרוּךְ Boruch [ha tízen vannak, hozzátérszi: Elojhénu] seochálnu miseløj
uvtuvoj chojinu.

Innen együtt mondják.

Többiek, azután az áldásvezető:

יְהִי Áldott legyen az Örökkévaló neve mostantól mindörökké.

Az áldásvezető:

בְּרְשׁוֹת Az itt ülők engedelmével áldjuk [ha tízen vannak, hozzátérszi: Istenün-
ket], akinek ételéből most ettünk.

Többiek, azután az áldásvezető:

בְּרוּךְ Legyen áldott [ha tízen vannak, hozzátérszi: Istenünk], akinek kenyereből et-
tünk, és jóságából élünk.

Innen együtt mondják.

Asztali áldás* • ברכת המזון •

Aki egyedül étkezett, itt folytatja az áldásmondást.

ברוך אתה יהוה אלהינו מִלֶּךְ הָעוֹלָם, הִזַּן אֶת הָעוֹלָם כִּלּוֹ
בְּטוֹבוֹ, בַּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לְכֹל בֶּשֶׂר, כִּי
לְעוֹלָם חֶסֶד. וּבְטוֹבוֹ הַגְּדוֹל עֲמַנּוּ תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאֵל יַחְסַר
לָנוּ מְזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד, בְּעֶבּוֹר שְׁמוֹ הַגְּדוֹל, כִּי הוּא אֵל זָן וּמְפָרֵס
לְכֹל וּמְטִיב לְכֹל וּמְכִין מְזוֹן לְכֹל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא, כְּאָמֹר:
פּוֹתַח אֶת יָדָךְ, וּמְשַׁבֵּיעַ לְכֹל חַי רְצוֹן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הִזַּן אֶת
הַכֹּל.

Aki egyedül étkezett, itt folytatja az áldásmondást.

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojlom, házon esz
hoojlom kuloj bötuvvoj, böchén böcheszed uvöráchámim, Hu
nojszén lechem löchol boszor, ki löojlom chászdoj. Utuvoj hágodojl
imonu tomid loj choszér lonu vöál jechszár lonu mozojn löojlom voed,
bááuvur sömoj hágodojl, ki Hu Él zon umöfárnész lákojl umétiv lákojl
uméchin mozojn löchol börijojszov áser boro, koomur: Pojszéách esz
jodecho, umászbiá löchol cháj rocojn. Boruch Áto Ádojnoj, házon esz
hákojl.

Aki egyedül étkezett, itt folytatja az áldásmondást.

ברוך Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a Világ Ura, ki szeretettel és irga-
lommal viseled gondját a világnak, ki kegyelmesen kenyeret juttatsz minden
élőnek, kinek köszönetjük, hogy soha semmiben nem szenvedtünk hiányt, és re-
mélhetőleg nem is fogunk soha. Hatalmas a Te neved. Mert ellátónk és gondos-
kodónk vagy, mindenkivel csak jót tevő, aki minden teremtménynek élelmet
juttatsz. Amint írva van: „Kinyitod kezedet, és kegyelmedben kielégítesz minden
élőlényt” (Zsoltárok 145:16.). Áldott vagy Örökkévaló, aki mindenkit ellátsz.

---

* **Asztali áldás...** A „bencsolás”. Zsidó ember étkezés előtt és után áldja az Örökkévalót, aki megadja neki a mindennapit. Az étkezés utáni ima eredete bibliai: Mózes mondja egyik búcsúbeszédében: „...és majd enni fogsz és jóllaksz, és áldani fogod az Örökkévalót azért a jó országért, amit neked adott.” (5Mózes 8:10.). A hagyomány szerint Mózes, Józsué, Dávid és Salamon írták az első három áldást, míg a negyediket a Talmud bölcsői szerkesztették Bétár pusztulása után (Bráchoť 48b.). Csak akkor mondják ezt a szöveget, ha kenyeret ettek.

Hála a Szentföldért

נוֹדָה לָךְ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֻדָּה
 טוֹבָה וְרַחֲבָה, וְעַל שֶׁהוֹצַאתָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם,
 וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עַבְדִּים, וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׁרֵנוּ, וְעַל תּוֹרַתְךָ
 שֶׁלְמַדְתָּנוּ, וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ, וְעַל חַיִּים חַן וְחֶסֶד שֶׁחֻנַּנְתָּנוּ,
 וְעַל אֲכִילַת מִזֶּזֶן שֶׁאַתָּה זָן וּמְפָרֵס אוֹתָנוּ תָּמִיד, בְּכֹל יוֹם וּבְכֹל
 עֵת וּבְכֹל שְׁעָה.

נוֹדָה Nojde löcho, Ádojnoj Elojhénu, ál sehinchálto láávojszénu erc
 chemdo tojvo uröchovo, vöál sehojcsézonu Ádojnoj Elojhénu
 méerec Micrájim, ufdiszonu mibész ávodim, vöál böriszcho secho-
 számtó bivszorénu, vöál Tojroszcho selimádötonu, vöál chukecho
 sehojdátonu, vöál chájim chén vocheszed sechojnéntonu, vöál áchilász
 mozojn soáto zon umöfárnész ojszonu tomid, böchol jojm uvöchol
 ész uvöchol soo.

נוֹדָה Hálát adunk Neked, Örökkévaló Istenünk, hogy atyáinknak hagyta örökbe
 ezt a gyönyörűséges, termékeny, tágas országot, s hogy kivezetél minket
 Egyiptom földjéről, a rabszolgaság házából, hogy testünkre pecsételt szövetséget
 kötöttél velünk, és megtanítottál bennünket a Tórára és annak parancsaira és
 törvényeire, s hogy kegyes, szeretetteljes étellel ajándékoztál meg bennünket és
 gondoskodtál az élelmünkről mindig, minden nap, minden időben és minden órán.

A bencsolásról

A Talmud elmondja egy emlékezetes „bencsolás” történetét. Alexander Jánáj, a nagy chászoneus király (i. e. II-I. század fordulója), valami miatt megharagudott Simon ben Sátáchra, a Szánhedrin elnökére – aki egyébként sógora volt –, és ezért a bölcs elbujdosott. Egyszer külföldi vendégek voltak a királynál, aki elhívatta sógorát, megígérve, hogy nem lesz bántódása. Ott ült velük, de enni nem adtak neki, viszont felkérték, hogy mondja el az asztali áldást. Simon így kezdte: „Áldjuk, akiéből Jánáj evett!” A király fölöttébb megdühödött, és azt mondta: sosem hallotta, hogy Jánáj nevét említene az asztali áldásban. Simon így felelt: „Hát mit mondtam volna? Hogy ettem? Ha egyszer nem ettem...”. Erre adtak neki egy pohár bort, ami után szabályszerűen bencsolt. (Bráchot 48a.)

Chánukakor és purimkor a következőt tesszük hozzá:

עַל הַנְּסִים וְעַל הַפְּרָקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל
הַמְּלַחְמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְנָה זֶהָ.

Chánukakor:

בַּיָּמִי מִתְּתִיָּהוּ בֶן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חֲשֹׁמוֹנָאִי וּבְנָיו, כְּשֶׁעָמְדָה
מַלְכוּת יוֹן הַרְשָׁעָה עַל עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁכִּיחַם תּוֹרַתְךָ,
וּלְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ, וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, עָמַדְתָּ לָהֶם
בְּעֵת צָרָתָם, רַבַּת אֶת רִיבָם, דִּנְתָּ אֶת דֵּינָם, נִקְמַתָּ אֶת נִקְמָתָם,
מִסִּרְתָּ גְבוּרִים בְּיַד חֲלָשִׁים, וְרַבִּים בְּיַד מַעֲטִים, וּטְמְאִים בְּיַד
טְהוּרִים, וְרָשָׁעִים בְּיַד צְדִיקִים, וְזָדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תּוֹרַתְךָ. וְלֵךְ

Chánukakor és purimkor a következőt tesszük hozzá:

עַל הַנְּסִים אַל הָאִנִּישִׁים וּוְאֵל הָאִפּוּרִים וּוְאֵל הָאִגּוּוּרוֹסִים וּוְאֵל הָאִתּוּסוֹסִים
וּוְאֵל הָאִחִילְחוֹסִים וּוְאֵל הָאִוּוּסוֹסִים וּוְאֵל הָאִבּוֹמִים וּוְאֵל הָאִהֶזֶם.

Chánukakor:

בִּימֵי Biméj Mátiszjohu ben Jojchonon kojhén godojl Chásmojnoi
uvonou, köseomdo málchusz Jovon horösoo ál ámcho Jiszroél,
löháskichom tojroszecho, ulöháávirom méchukéj röcojnecho, vöÁto
böráchámecho horábim, omádöto lohem böész corosozom, ráuto esz
rivom, dánto esz dinom, nokámto esz nikmoszom, moszárto gibojrim
böjád chálosim, vörábim böjád möátim, utöméim bojád töhojrim,
urösojim böjád cádikim, vözédim böjád ojszkéj szojroszecho. Ulöcho

Chánukakor és purimkor a következőt tesszük hozzá:

עַל הַנְּסִים A csodákért, a megmenekülésért, a hőstettekért, a segítségért, a
csodákért, amit őseinkért tettél annak idején ezekben a napokban.

Chánukakor:

בִּימֵי A Chásmoneus nemzetségbeli Mátitjáhu, Jochánán fia, a főpap és fiai
idején, amikor a gonosz görög uralom néped, Izrael ellen kelt, hogy elfelej-
tesse veled tanodat, s így akaratom ellenére áthágja rendeleteidet, Te nagy kegyel-
medben mellé álltál baja idején, perbe szálltál érte, javára döntöttél, bosszút álltál
érte, a hősködcöket a gyengék, a sokaságot a kevesek, a tisztátalanokat a tiszták,
a gonoszokat az igazak, a rosszakaratúakat a tanoddal foglalkozók kezére adtad,
magadnak nagy, szent Nevet szereztél e világon, népednek, Izraelnek meg nagy
győzelmet és szabadulást adtál mindmáig. Azután eljötték fiaid házad csarnokába,

עֲשִׂיתָ שֵׁם גָדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ, וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה
גְּדוֹלָה וּפְרָקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בְּנֵיךָ לְדַבֵּר בֵּיתְךָ, וּפְנִי
אֶת הַיְכָלְךָ, וְטַהְרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ, וְהַדְּלִיקוּ נֵרוֹת בַּחֲצֹרוֹת קִדְשֶׁךָ,
וְקַבְעוּ שְׁמוֹנֵת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלָיו, לְהַזְדוּת וּלְהִלָּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל.

Purimkor:

בִּימֵי מְרֹדְכַי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה, כִּשְׁעַמַּד עֲלֵיהֶם הָמָן
הַרְשָׁע, בְּקֶשׁ לְהַשְׁמִיד לְהַרְגׁ וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיהוּדִים, מִנְּעַר וְעַד
זָקֵן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, בְּשִׁלּוּשֵׁה עֶשֶׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עֶשֶׂר,
הוּא חֹדֶשׁ אָדָר, וּשְׁלָלָם לְבוֹז. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים הִפְרַתְּ אֶת
עַצְתּוֹ, וְקַלְקַלְתָּ אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ, וְהִשְׁבֹּתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרִאשׁוֹ, וְתָלוּ
אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו עַל הָעֵץ.

osziszó sém godojl vökodojs bööjlomecho, ulóámcho Jiszroél osziszó
tösuo gödojlo ufurkon köhájojm háze. Vöáchár kén bou vonecho
lidvir béjszecho, ufinu esz héjcholecho, vötiháru esz mikdosecho,
vöhidliku nérojsz böchácörojsz kodsecho, vökovu sömojnász jömémj
Chánuko élü, löhojdojsz ulöhálél lösimcho hágodojl.

Purimkor:

בִּימֵי Biméj Mordöcháj vöEszter böSusán hábiro, köseomád áléjhem
Homon horoso, bikés löhásmid láhárojj ulóábéd esz kol hájöhü-
dim, mináár vöád zokén, táf vönosim böjojm echod, bisölojsó oszor
löchojdes sönéjm oszor, hu chojdes Ádor, usölolom lovojs. VöÁto bö-
ráchámecho horábim héfárto esz ácoszoj, vökilkálto esz máchásáutoj,
váhávéojszo loj gömuloj börojszoj, vöszolu ojszoj vöesz bonov ál hoéc.

kitakarították lakodat, megtisztították Szentélyedet, és szent udvarodban mécseseket gyújtottak. Majd hálaadásra jelölték ki Chánuká e nyolc napját, nagy Neved dicséretére.

Purimkor:

בִּימֵי Mordecháj és Eszter idejében, Susán fővárosban, amikor a gonosz Hámán ellenük kelt, és az összes zsidót a gyermekekkel, öregekkel, csecsemőkkel és asszonyokkal egyetemben akarta elpusztítani, leölni és kiirtani egy nap alatt, a tizenkettedik hónap, azaz ádár tizenharmadik napján, és vagyonukat is el akarta rabolni, nagy irgalmadban megíhúsitottad terveit, keresztülhúztad számítását, és a büntetést az ő fejére hártottad: fiaival együtt bitóra került.

Asztali áldás

Minden napra:

וְעַל הַכֹּל יְהוּה אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ, וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ,
יְתַבְרֶךְ שְׁמֶךָ בְּפִי כָל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. כִּכְתוּב: וְאָכַלְתָּ
וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכַתְּ אֶת יְהוּה אֱלֹהֶיךָ, עַל הָאָרֶץ הַטְּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוּה, עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמַּזוּן.

Ima Jeruzsálem újjáépítéséért

רַחֵם יְהוּה אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ,
וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ, וְעַל מְלָכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ, וְעַל
הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו. אֱלֹהֵינוּ, אָבִינוּ, רֹעֵנּוּ

Minden napra:

הַכֹּל וְעַל הַכֹּל Vöál hákojl Ádojnoj Elojhéunu ánáchnu mojdím loch, umö-
vorchim ojszoch, jiszboréç simcho böfi kol cháj tomid lö-
ojlom voed. Kákoszuv: vöochálto vöszovoto uvéráçhto esz Ádojnoj
Elojhecho, ál hoorec hátojvo áser noszán loch. Boruch Áto Ádojnoj,
ál hoorec vöál hámozojn.

Ima Jeruzsálem újjáépítéséért

רַחֵם Ráchém Ádojnoj Elojhénu ál Jiszroél ámecho, vöál Jörusoláim
irecho, vöál Cijojn miskán kövojdecho, vöál málchusz bász Dovid
mösichecho, vöál hábájisz hágodojl vöhákodojs senikro simcho olov.

Minden napra:

הַכֹּל וְעַל הַכֹּל Hálásak vagyunk hát Neked, Örökkévaló Istenünk, mindezért, és
áldunk Téged, dicsérje a nevedet minden élő, örökkön örökké. Mint
ahogyan az Írás tanítja: „ha ettél és beteltél, magasztald az Örökkévalót, Iste-
nedet, köszönd meg Neki a nektek juttatott szép országot.” (5Mózes 8:10.) Áldott
vagy Örökkévaló, az országért és a tápláló terméséért.

Ima Jeruzsálem újjáépítéséért

רַחֵם Könyörülj meg, Örökkévaló Istenünk Izraelen, a Te népeden, és Jeruzsá-
lemen, a városodon és Cionon, dicsőséged színhelyén, és felkentednek,
Dávidnak királyságán, és a nagy Szentélyen, melyet a Te neved díszít. Atyánk,

זוֹנְנוּ פְּרַנְסְנוּ וְכִלְכְּלָנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ, וְהַרְנוּ לָנוּ [רַעֲיוֹנוּ : hétköznapon]
יהוה אֱלֹהֵינוּ מְהֵרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ, וְנָא אֵל תִּצְרִיכֵנוּ יהוה אֱלֹהֵינוּ
לֹא לַיְדֵי מִתַּנַּת בְּשׂוֹר וְדָם וְלֹא לַיְדֵי הַלְוָאָתָם, כִּי אִם לַיְדֵי הַמְּלָאָה,
הַפְּתוּחָה, הַקְּדוּשָׁה וְהַרְחֲבָה, שְׂלֵא נִבּוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם וָעֶד.

Szombaton hozzátesszük:

רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יהוה אֱלֹהֵינוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וּבְמִצְוֹת יוֹם הַשְּׁבִיעִי
הַשְּׁבֶת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ
לְשֶׁבֶת בּוֹ וְלַנוּחַ בּוֹ בְּאֵהָבָה כְּמִצְוֹת רְצוֹנָךָ, וּבְרְצוֹנָךָ הִנִּיחַ לָנוּ,

Elojhénu, ovinu, rojénu [hétköznap: röénu] zojnénu párnöszénu vö-
chálkülénu vöhárvichénu, vöhárvách lonu Ádojnoj Elojhénu möhéro
mikol corojszénu, vöno ál tácrichénu Ádojnoj Elojhénu loj lidé mátnász
boszor vodom völoj lidé hálvooszom, ki im löjodcho hámöléo, hápö-
szucho, hákódojso vöhorchovo, seloj névojs völoj nikolém löojlom
voed.

Szombaton hozzátesszük:

רְצֵה Récé vöháchalicénu Ádojnoj Elojhénu bömicvojszecho uvömic-
vász jojm hásvii háábosz hágodojl vöhákodojs háze, ki jojm
ze godojl vökodojs hu löfonecho lisbosz boj völonuách boj böáhávo
kömicvász röcojnecho, uvircojncho honiách lonu, Ádojnoj Elojhénu,

pásztorunk, láss el és táplálj minket, könnyíts az életünkön, s szabadíts meg bennünket minden gondunktól, bajunktól. Ne engedd Örökkévaló Istenünk, hogy halandó ember alamizsnájára vagy kölcsönére szoruljunk, csupán a Te bőséggel teli, felénk táruló szent kezedre, hogy sohase legyen okunk szégyenkezésre.

Szombaton hozzátesszük:

רְצֵה Légy kegyes hozzánk, Örökkévaló Istenünk, erősíts meg minket paran-
csolataiddal és a hetedik napnak, e nagy, szent szombatnak parancsával,
mert tudjuk, hogy nagy és szent ez a nap számodra is, azért hagyta meg, hogy
e napon megnyugodjunk és megpihenjünk parancsolataidhoz híven, szeretettel.

יהוה אֱלֹהֵינוּ, שְׁלֹא תִהְיֶה צָרָה וְיָגוֹן וְאֲנָחָה בְּיוֹם מְנוּחַתְנוּ,
וְהִרְאָנוּ יְהוה אֱלֹהֵינוּ בְּנִחְמַת צִיּוֹן עִירָךְ, וּבִבְנֵי יְרוּשָׁלַיִם עִיר
קִדְשֶׁךָ, כִּי אַתָּה הוּא בַעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנִּחְמוֹת.

Újholdkor és ünnepnapon hozzátesszük:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיָבֵא וְיַגִּיעַ, וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה
וְיִשְׁמַע, וְיִפְקֹד וְיִזְכֹּר וְזָכְרוּנָנוּ וּפְקֹדוּנָנוּ וְזָכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ, וְזָכְרוֹן
מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עֲבָדְךָ, וְזָכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קִדְשֶׁךָ, וְזָכְרוֹן כָּל
עַמֶּךָ בְּיַת יִשְׂרָאֵל, לְפָנֶיךָ, לְפִלִיטָה לְטוֹבָה, לְחֵן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים, וּלְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

*seloj szöhé coro vőjogojn váánocho böjojm mönuchoszénu, vöhárénu
Ádojnoj Elojhénu bönechomász Cijojn irecho, uvövinján Jörusolájim
ir kodsecho, ki Áto hu baál hájösuojsz uváál hánechomojsz.*

Újholdkor és ünnepnapon hozzátesszük:

יְהוה Elojhénu vÉlojhéj ávojszénu, jáále vőjovoj vőjágiá, vőjéroe
vőjéroce vőjisomá, vőjipokéd vőjizochér zichrojnénu ufikdoj-
nénu vőzichrojn ávojszénu, vőzichrojn Mosiách ben Dovid ávdecho,
vőzichrojn Jörusolájim ir kodsecho, vőzichrojn kol ámcho bász Jisz-
roél, löfonecho, lifléto lötojuvo, löchén ulöcheszed ulöráchámim,
ulöchájim tojuim ulösolojm böjojm

Tedd Örökkévaló Istenünk, hogy nyugalmunk e napját gond, baj, bánat meg ne zavarja, és engedd megérnünk Urunk, Istenünk, székhelyednek, Cionnak a megvigasztalódását, és szent városodnak, Jeruzsálemnek a felépülését, hisz Te vagy az üdv és vigasz Istene.

Újholdkor és ünnepnapon hozzátesszük:

יְהוה אֱלֹהֵינוּ Istenünk és atyáink Istene. Szálljon fel, törjön a magasba, érkezen
Elébed és fogadtassék kegyesen, láttassék és hallgattassék meg. Jusson
eszedbe a magunk és atyáink sorsának emléke, Dávid szolgád ivadékának, a
Messiásnak emléke, Jeruzsálemnek, szent városodnak emléke, és egész né-
pednek, Izraelnek az emléke. Váljanak mind oltalommá és menedékké, kegyes
könyörületté, boldog, békés jó életté

Peszáchkor:

חג המצות הַזֶּה,

Rojs hásonokor:

הַזְכָּרוֹן הַזֶּה,

Smini Áceresz és Szimchász Tojrokor:

שְׁמִינֵי עֶצְרַת הַחַג הַזֶּה,

Újholdkor:

רֵאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה.

Sovuuojszkor:

חַג הַשְּׁבָעוֹת הַזֶּה,

Szukojszkor:

חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה,

[*ünnepnapokon*: ביום טוב מקרא קדש הזה]. זְכַרְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
בוֹ לְטוֹבָה, וּפְקַדְנוּ בוֹ לְבִרְכָה, וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים טוֹבִים.
וּבְדָבָר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוֹס וְחַנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ, כִּי
אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה.

Újholdkor:

Rojs Háchojdes háze.

Sovuuojszkor:

Chág Hásovuuojsz háze,

Szukojszkor:

Chág Hászukojsz háze,

Peszáchkor:

Chág Hámácojsz háze,

Rojs hásonokor:

Házikorojn háze,

Smini Áceresz és Szimchász Tojrokor:

Smini Ácersz háchág háze,

[*ünnepnapokon*: böjöm tojv mikro kojdes háze.] Zochrénu Ádojnoj
Elojhénu boj lötojvo, ufokdénu voj livrocho, vöhojsiénu voj löchájim
tojvim. Uvidvár jösuo vöráchámim chusz vöchonénu vöráchém olénu
vöhojsiénu, ki Élecho énénu, ki Él melech chánun vöráchum oto.

Újholdkor:

Ros Chodes e napján.

Sovuuojszkor:

a Sávuot ezen ünnepén,

Szukojszkor:

a Szukkot ezen ünnepén,

Peszáchkor:

a pászka ezen ünnepén,

Rojs hásonokor:

az Emlékezés Napján,

Smini Ácerszkor:

a Smini Áceret ezen ünnepén,

[*ünnepnapokon*: és a szent gyülekezés ezen ünnepén.] Emlékezz meg rólunk
kegyesen, tedd e napot áldottá, segíts minket jó életre és óvj meg minket, légy
könyörületes hozzánk, szánj meg minket és irgalmazz nekünk, mert csak Rád
függesztjük szemünket, ki a vigasz és a könyörület Istene vagy.

Aki elfelejtette mondani a fenti betoldásokat,
az a 217. oldalon jelöltek szerint cselekedjen.

Asztali áldás

Minden napra

ובְּכִנּוּהַ יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהְרָה בְּיַמֵּינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה,
בוֹנֵה בְּרַחֲמֵי יְרוּשָׁלַיִם, אָמֵן.

Hálaima Isten jóságáért

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל, אָבִינוּ, מִלְּפָנֶיךָ,
אֲדִירָנוּ, בּוֹרְאָנוּ, גֹּאֲלָנוּ, יוֹצְרָנוּ, קְדוֹשְׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב, רוֹעֵנוּ רוֹעֵה
יִשְׂרָאֵל, הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב לְכָל כָּכָל יוֹם וַיּוֹם. הוּא הַיְטִיב
לָנוּ, הוּא מְטִיב לָנוּ, הוּא יִיטִיב לָנוּ, הוּא גִמְלָנוּ, הוּא גּוֹמְלָנוּ,
הוּא יְגַמְלָנוּ לְעַד לְחַן וְלַחֲסֵד וְלִרְחֻמִּים וְלִרְנוּחַ, הַצֵּלָה וְהַצְּלָחָה,

---

Minden napra

ובְּנֵה Uvné Jörusolájim ir hákojdes bimhéro vöjoménu. Boruch Áto
Ádojnoj, bojné vöráchámov Jörusolojim, omén.

בְּרוּךְ Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech hoojlom, hoÉl, Ovinu,
Málkénu, Ádirénu, Bojrénu, Gojálénu, Jojcrénu, Ködojsénu kö-
dojs Jáákojv, Rojénu rojé Jiszroél, hámelech hátoju vöhámétiv lákojl
böchol jojm vöjojm. Hu hétiv lonu, Hu métiv lonu, Hu jéjtiv lonu,
Hu gömolonu, Hu gojmlénu, Hu jigmölénu loád löchénu ulöcheszed
ulöráchámim ulörevách, hácolo vöháclocho, börocho visuo, nechomo,

---

Minden napra

ובְּנֵה És építsd fel Jeruzsálemet, szent városunkat mielőbb, még a mi napjaink-
ban. Áldott vagy Te Örökkévaló, aki irgalmában felépíti Jeruzsálemet. Ámen.

בְּרוּךְ Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a Világ Ura, Atyánk, Királyunk,
Erősségünk, Alkotónk, Megváltónk, Teremtónk, Szentünk, Jákob Szentje,
Pásztorunk, Izrael Pásztora, a jóságos Úr, aki mindenkivel jót tesz*, nap mint
nap. Ő tett jót velünk, Ő tesz jót velünk, és Ő fog velünk jót tenni. Ő halmozott
el, halmoz el ma is és fog elhalmozni bennünket kegyelmével, irgalmával, sikerrel,

---

* ...jó Király, ki mindenkivel jót tesz... A Talmud élénk színekkel ecseteli, milyen vérfürdőt rendeztek a római hódítók, miután elfoglalták Bétárt, a Bár Kochbá-felkelés utolsó fellegvárát, és a vezér – akiben Rabbi Ákivá a potenciális Messiást látta – hősi halált halt. Egyes midrások szerint a lovak orrukig gázoltak a vérben... Az asztali imának ez a negyedik szakasza Jávneban keletkezett, miután a római zsarnokok megengedték, hogy eltemessék a Bétárban legyilkolt zsidókat.

בְּרָכָה וַיְשׁוּעָה, נְחָמָה, פְּרִנְסָה וְכִלְפָּלָה, וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם
וְכָל טוֹב, וּמְכַל טוֹב לְעוֹלָם אֵל יַחְסְרָנוּ.

הַרְחַמֵּן הוּא יְמַלֹּךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.

הַרְחַמֵּן הוּא יִתְּבַרֵךְ בְּשָׂמִים וּבְאָרְץ.

הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דּוֹרִים, וַיִּתְּפָאֵר בְּנוֹ לְעַד וּלְנִצְח
וְנִצְחִים, וַיִּתְּהַדַּר בְּנוֹ לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

הַרְחַמֵּן הוּא יְפַרְנְסֵנוּ בְּכָבוֹד.

הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁבּוֹר עוֹל הַגּוֹיִם מֵעַל צְנָאֲרֵנוּ, וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ
קוּמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ.

---

*párnoszo vöchálkolo, vöráchámim vöchájim vösolojm vöchol toju,
umikol tuv löojlom ál jöchászrénu.*

הַרְחַמֵּן *Horáchámon Hu jimlojch olénu löojlom voed.*

הַרְחַמֵּן *Horáchámon Hu jiszborech básomájim uvoorec.*

הַרְחַמֵּן *Horáchámon Hu jistábách lödojr dojrím, vöjiszpoér bonu loád
ulönécách nöcochim, vöjiszhádár bonu loád ulöojlmé ojloimim.*

הַרְחַמֵּן *Horáchámon Hu jöfárnöszénu böchovojd.*

הַרְחַמֵּן *Horáchámon Hu jisbojr ojl hágojim méál cávorénu, vöhu joj-
lichénu kojmömijusz löárcénu.*

áldással és segedelemmel, vigasszal és gondtalan megélhetéssel, békés étellel
és mindenféle jóval, hogy hiánytalan boldogságban élhessünk mindig.

הַרְחַמֵּן Irgalmas Isten, Te uralkodj fölöttünk örökké.

הַרְחַמֵּן Könyörületes Isten, Feléd szálljon az áldás, magasztalással égen és földön

הַרְחַמֵּן Őt, az Irgalmast dicsérik minden nemzedékben. Legyünk mi dicsérete
örökre és örökkön-örökké, legyünk mi ékessége az idők végezetéig.

הַרְחַמֵּן Az Irgalmas gondoskodjon megélhetésünkről.

הַרְחַמֵּן A Könyörületes törje le nyakunkról a népek igáját és emelt fővel vigyen
be hazánkba.

הַרְחֵמֵן הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה מְרֵבָה בְּבֵית זֶה וְעַל שְׁלֶחֶן זֶה
שְׂאֲכָלְנוּ עָלָיו.

הַרְחֵמֵן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב וַיִּבְשֹׁר
לָנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת.

הַרְחֵמֵן הוּא יְבָרֵךְ אֶת אָבִי מוֹרֵי בַעַל הַבַּיִת הַזֶּה. וְאֶת אִמִּי
מוֹרְתִי בַעֲלַת הַבַּיִת הַזֶּה, אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זִרְעָם וְאֶת כָּל
אֲשֶׁר לָהֶם, אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ. כְּמוֹ שֶׁבָרַךְ אֶת אֲבוֹתֵינוּ
אֲבָרָהֶם, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב בְּכָל מְכַל כָּל, כִּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ (בְּנֵי בְרִית)
כְּלָנוּ יַחַד בְּבְרָכָה שְׁלֵמָה, וְנֹאמֵר אָמֵן.

הרחמן *Horáchámon Hu jislách brocho mörubo bövájisz ze vóál sul-
chon ze seochálnu olov.*

הרחמן *Horáchámon Hu jislách lonu esz Élijohu hánovi zochur látoju
vivászér lonu böszojrojsz tojuojsz jösuojsz vönechomojsz.*

הרחמן *Horáchámon Hu jövoréché esz ovi mojri báál hábájisz háze,
vöesz imi mojroszi bálász hábájisz háze, ojszom vöesz bészom
vöesz zárom vöesz kol áser lohem, ojszonu vöesz kol áser lonu. Kömoj
sebérách esz ávojszénu Ávrohom, Jicchok vöJáákoju bákojl mikojl koj,
kén jövoréché ojszonu (bönéj brisz) kulonu jáchád bivrocho sölémo,
vönojmár omén.*

הרחמן Az Irgalmas hintsen áldást e házra, erre az asztalra, amelynél étkeztünk.

הרחמן A Könyörületes küldje el hozzánk az áldott emlékü Élijáhut, a prófétát, vele küldjön jó híreket, vigaszt és támogatást.

הרחמן Az Irgalmas áldja meg tanító atyámat, e ház fejét, és tanító édesanyámat, e ház asszonyát, őket és házuk népét, sarjaikat és minden tulajdonukat. Ahogy megáldotta atyáinkat, Ábrahámot, Izsákot és Jákobot mindennel, mindenkor, úgy áldjon meg mindnyájunkat (a szövetség gyermekeit), legdúsabb áldásaival, és mondjunk erre áment.

מִמְרוֹם יִלְמְדוּ עָלָיו וְעָלֵינוּ זְכוֹת שְׁתֵּהא לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם,
וְנִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וְצָדְקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְנִמְצָא חֵן וְשִׁכָּל
טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם.

Szombaton:

הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׁכָלוּ שֶׁבֶת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי
הָעוֹלָמִים.

Újholdkor:

הַרְחֵמֵן הוּא יַחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה.

מִמְרוֹם *Mimoroj m jölámdu olov voolénu zöchusz setöhé lömismeresz
solojm, vöniszo vörocho méész Ádojnoj ucödoko méElojhéj
jisénu, vönimco chén vöszéchel toju böénéj Elojhim vöodom.*

Szombaton:

הַרְחֵמֵן *Horáchámon Hu jánchilénu löjoj m sekuloj sábosz umönucho
löchájéj hoojloimim.*

Újholdkor:

הַרְחֵמֵן *Horáchámon Hu jöchádés oléjnu esz háchojdes háze lötojvo
völiurocho.*

מִמְרוֹם *A magasságos egekből olyan érdemet fordítsanak javára és javunkra,
mely békénk biztosítéka lesz, áldást kapjunk az Örökkévalótól, igazság-
tevést szabadító Istenünktől, és tetszést arassunk Isten és ember szemében.*

Szombaton ezt tesszük hozzá:

הַרְחֵמֵן *Könyörületes Isten, adjad, hogy megérjük azt a időt, amely csupa szom-
bat* és örökké tartó nyugalom.*

Újholdkor:

הַרְחֵמֵן *Ó, az Irgalmas, hozzon ránk jó és áldott új hónapot.*

...**csupa szombat... vég nélküli ünnepnapot:** Mind a két idézet alatt a messiási időket értjük. A kifejezés forrása a Misná, *Támid* 7:4. és megtalálható a szombati és ünnepnapi imában is, ld. *Zsidó imakönyv* 250. oldal.

Asztali áldás

Ünnepnapon:

הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׂכָלוֹ טוֹב.

Szukkojszkor:

הַרְחֵמֵן הוּא יִקִּים לָנוּ אֶת סֵכֶת דָּוִד הַנוֹפֵלֶת.

Rois hásonokor:

הַרְחֵמֵן הוּא יַחֲדֵשׁ עָלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה.

Minden napra

הַרְחֵמֵן הוּא יִזְכֵּנוּ לְיָמֹת הַמְּשִׁיחַ וְלַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מִגְדֵּל
[מִגְדֵּיל :hétköznapon]

Ünnepnapon:

הַרְחֵמֵן *Horáchámon Hu jánchilénu löjojm sekuloj toju.*

Szukkojszkor:

הַרְחֵמֵן *Horáchámon Hu jokim lonu esz szukkász Dovid hánojfelesz.*

Rois hásonokor:

הַרְחֵמֵן *Horáchámon Hu jöchádés oléjnu esz hásono házojsz lötojvo
völivrocho.*

Minden napra

הַרְחֵמֵן *Horáchámon Hu jözákénu limojsz hámosiách ulöchájé hooj-
lom hábo. Migdojl (hétköznap: mágdil) jösuojsz málkoj vöojsze*

Ünnepnapon:

הַרְחֵמֵן Irgalmas Isten. Testáld ránc a vég nélküli ünnepnapot.*

Szukkojszkor:

הַרְחֵמֵן Ó, az Irgalmas, állítsa helyre Dávid összedőlt sátrát.

Rois hásonokor:

הַרְחֵמֵן Ó, az Irgalmas, hozzon ránc jó és áldott új esztendő.

Minden napra:

הַרְחֵמֵן Könyörületes Isten, engedd megémünk a messiási napokat és a túlvilági
életet. Védő bástyája vagy Te királyodnak, kegyes pártfogója felken-

וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם. עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן.

יִרְאוּ אֶת יְהוָה קְדוֹשׁוֹ, כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו. כְּפִירִים רָשׁוּ
וְרַעֲבּוּ, וְדֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא יַחְסְרוּ כָּל טוֹב. הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב, כִּי
לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ. פּוֹתַח אֶת יְדָו וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן. בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר
אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה, וְהָיָה יְהוָה מְבֹטָחוֹ. [נִעַר הָיִיתִי, גַּם זָקַנְתִּי,
וְלֹא רָאִיתִי צָדִיק נֶעְזֵב וְזָרְעוֹ מִבְּקֶשׁ לָחֵם. יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן,
יְהוָה יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם.]

*cheszed limsichoj, löDovid ulzároj ád ojlm. Ojsze solojm bimrojmou,
Hu jáásze solojm olénu vóál kol Jiszroél, vóimru omén.*

יִרְאוּ *Jöru esz Ádojnoj ködojsou, ki éjn máchszojr liréou. Köfirm
rosu vóroéuu, vódojrsé Ádojnoj loj jáchszöru chol toju. Hojdu
ládojnoj ki toju, ki löojlom chászdoj. Pojszéách esz jodecho umász-
bíá löchol cháj rocojn. Boruch hágever áser jivtách báÁdojnoj, vóhojo
Ádojnoj miwtáchoj. [Náár hojszi, gám zokánti, vóloj roiszi cádik neezou
vózároj mövákes lochem. Ádojnoj ojz löámoj jitén, Ádojnoj jövoréch
esz ámoj vásolojm.]*

tednek, Dávidnak és minden sarjának örökké. Ki békét teremt a magasságos
egekben, Ő hozzon békét ránk és egész Izraelre, és mondjunk erre áment.

יִרְאוּ *Félve tiszteljétek az Örökkévalót, ti jámborok, mert hívei nem látnak
szükséget soha. Még az oroszánok is éhezve tengődnek olykor, de akik
Istent keresik, azoknak nem hiányzik semmi. Adjatok hálát az Örökkévalónak,
mert jóságos Ő, örökös az Ő kegye. Kitárja kezét és kegyesen jóllakat minden
élőt. Boldog az, aki az Örökkévalóban bíz, aki Őbelé veti a hitét. [Ifjú is voltam,
meg is öregedtem, de még nem láttam, hogy az igaz ember el lett volna hagyva,
sem gyermekét koldulni. Az Örökkévaló erőt ad népének, Isten a népét békével
áldja meg.]*

Utóáldás • ברכה אחרונה

Sütemény, bor, vagy szőlő, füge, gránátalma, olajbogyó és datolya
fogyasztása után ezt mondjuk:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם עַל

gyümölcsre

borra

lisztből készült ételre

הַמַּחֲיָה וְעַל הַכִּלְכֵּלָה, הַגָּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן, הָעֵץ וְעַל פְּרֵי הָעֵץ,

lisztből készült ételre és borra:

הַמַּחֲיָה וְעַל הַכִּלְכֵּלָה וְעַל הַגָּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן,

---

Sütemény, bor, vagy szőlő, füge, gránátalma, olajbogyó és datolya
fogyasztása után ezt mondjuk:

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhénu Melech Hoojлом,

lisztből készült ételre:

borra:

ál hámişjo vöál hákálkolo

ál hágefén vöál pöri hágefén

gyümölcsre:

lisztből készült ételre és borra:

ál hoéc vöál pri hoéc

ál hámişjo vöál hákálkolo
vöál hágefén vöál pri hágefén,

Sütemény, bor, vagy szőlő, füge, gránátalma, olajbogyó és datolya
fogyasztása után ezt mondjuk:

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura

lisztből készült ételre:

borra:

a megélhetésért és az eledelért,

a szőlőért és gyümölcséért,

gyümölcsre:

lisztből készült ételre és borra:

a gyümölcsfáért és gyümölcséért,

a megélhetésért, az eledelért,
a szőlőért és gyümölcséért,

וְעַל תְּנוּבַת הַשְּׂדֵה וְעַל אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וּרְחֵבָה, שְׂרָצִיתָ
וְהִנְחַלְתָּ לְאַבוֹתֵינוּ, לְאֹכֹל מִפְּרִיָּהּ וּלְשִׁבּוֹעַ מִטוֹבָהּ. רַחֵם
נָא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ וְעַל
צִיּוֹן מְשֻׁכָּן כְּבוֹדְךָ, וְעַל מִזְבְּחֶךָ וְעַל הַיְכָלְךָ. וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר
הַקֹּדֶשׁ בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ, וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ, וְשִׁמְחֵנוּ בָּהּ, וּנְבָרְכֶךָ
בְּקִדְשָׁהּ וּבְטָהֳרָהּ.

Újholdkor:

וְזָכְרָנוּ לְטוֹבָהּ
בְּיוֹם רֵאשִׁית הַחֹדֶשׁ הַזֶּה.

Szombaton:

וּרְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה.

vőál tönuvász hászode vőál erc chemdo tojvo urőchovo, serociszso
vőhinchálto láávojszénu leechojl mipirjo vőliszbojá mituvo. Ráchem
no Ádojnoj Elojhénu ál Jiszroél ámecho vőál Jörusolájim irecho vőál
Cijojn miskán kövojdecho vőál mizböchecho vőál hécholecho. Uvöné
Jörusolájim ir hákojdes bimhéro vőjoménu, vőháálénu löszojcho vő-
számchénu vo unvorechőcho bikduso uvtohoro.

Szombaton:

Urőcé vőháhálicénu böjojm
hásábosz háze.

Újholdkor:

Vőzochrénu lötojvo böjojm rojs
háchojdes háze

a mező terméséért, a szép, jó és terjedelmes országért, amelyet kedved szerint
őseinknek adtál örökbe, hogy gyümölcsét élvezzék, és javából jóllakjanak. Légy
kegyes, Örök Istenünk, népedhez, Izraelhez, városodhoz, Jeruzsálemhez, Cion-
hoz, ahol Jelenléted lakozik, oltárodhoz és hajlékodhoz, építsd újjá Jeruzsálem
szent városát mihamarabb, még napjainkban, és vezess fel oda minket, hadd
örüljünk felépülésének, hadd együnk gyümölcséből, lakjunk jól javából, s meg-
tisztulva, szentül mondhassunk rájuk áldást.

Szombaton:

Hadd kapjunk erőre
e szombati napon.

Újholdkor:

Emlékezz meg javunkra ma,
Ros Chodes napján.

Utóáldások

Peszáchkor:

וְזָכְרָנוּ לְטוֹבָה
בְּיוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה.

Szukkojszkor:

וְזָכְרָנוּ לְטוֹבָה
בְּיוֹם חַג הַסְּפֹת הַזֶּה.

Rojs hásonokor:

וְזָכְרָנוּ לְטוֹבָה
בְּיוֹם הַזִּכְרוֹן הַזֶּה.

Sovuojiszkor:

וְזָכְרָנוּ לְטוֹבָה
בְּיוֹם חַג הַשְּׂבָעוֹת הַזֶּה.

Smini Ácereszkor és Szimchász Tojrókor:

וְזָכְרָנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם שְׂמִינֵי עֲצַרְתְּ הַחַג הַזֶּה.

Rojs hásonokor:

Vözochrénu lötojvo böjojm
Házikorojn háze.

Sovuojiszkor:

Vözochrénu lötojvo böjojm
Chág Hásovuojisz háze.

Peszáchkor:

Vözochrénu lötojvo böjojm
Chág Hámácojsz háze.

Szukkojszkor:

Vözochrénu lötojvo böjojm
Chág Hászukkojsz háze.

Smini Ácereszkor és Szimchász Tojrókor:

Vözochrénu lötojvo böjojm Smini Áceresz háchág háze.

Rojs hásonokor:

Emlékezz meg javunkra ma,
az Emlékezés napján.

Sovuojiszkor:

Emlékezz meg javunkra ma,
a Sávuoit ünnepének napján.

Peszáchkor:

Emlékezz meg javunkra ma,
a Mácot ünepének napján.

Szukkojszkor:

Emlékezz meg javunkra ma,
a Sátoros ünnep napján.

Smini Ácereszkor és Szimchász Tojrókor:

Emlékezz meg javunkra ma, a Smini Áceret ünnepének napján.

כִּי אַתָּה יְהוָה טוֹב וּמְטִיב לְכָל וְנוֹדָה לָךְ עַל הָאָרֶץ וְעַל

borra:

פְּרֵי הַגָּפֶן. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה,
עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן.

lisztből készült ételekre és borra:

הַמַּחֲיָה וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן. בָּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה, עַל הָאָרֶץ וְעַל
הַמַּחֲיָה וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן.

lisztből készült ételre:

הַמַּחֲיָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, עַל
הָאָרֶץ וְעַל הַמַּחֲיָה.

gyümölcsre:

הַפְּרוֹת. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, עַל
הָאָרֶץ וְעַל הַפְּרוֹת.

Ki Áto Ádojnoj toju umétiv lákojl vönojde löcho ál hoorec vöál

lisztből készült ételre:

*hámichjo. Boruch Áto Ádojnoj,
ál hoorec vöál hámichjo.*

gyümölcsre:

*hápeerojsz. Boruch Áto Ádojnoj,
ál hoorec vöál hápeerojsz.*

borra:

*pri hágofen. Boruch Áto Ádoj-
noj, ál hoorec vöál pri hágofen.*

lisztből készült ételekre és borra:

*hámichjo vöál pri hágofen.
Boruch Áto Ádojnoj, ál hoorec
vöál hámichjo vöál pri hágofen.*

Mert Te Örökkévaló, jó és jótévő vagy mindenki iránt. Áldunk is téged az országért

lisztből készült ételre:

és az élelemért. Áldott vagy Te,
Örökkévaló, az országért és az élele-
mért.

gyümölcsre:

és a gyümölcséért. Áldott vagy Te,
Örökkévaló, az országért és a gyü-
mölcseért.

borra:

és a szőlő gyümölcséért. Áldott
vagy Te, Örökkévaló, az országért
és a szőlő gyümölcséért.

lisztből készült ételekre és borra:

és az élelemért és a szőlő
gyümölcséért. Áldott vagy Te, Örök-
kévaló, az országért,
az élelemért és a szőlő gyümölcséért.

Utóáldás • ברכה אחרונה

Minden más étel és ital után ezt mondjuk:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ הוּא אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא נַפְשוֹת רַבּוֹת
וְחַסְרוֹנָן עַל כָּל מֵה שֶׁבְּרֵאתָ לְהַחִיּוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חַי. בְּרוּךְ חַי
הָעוֹלָמִים.

Minden más étel és ital után ezt mondjuk:

ברוך Boruch Áto Ádojnoj Elojhéjnu melech hoojloom bojré nöfosojsz
rábojsz vöcheszrojnon ál kojł má seboroszo löháchájajsz bohém
nefes kol choj. Boruch chéj hoojloomim.

Minden más étel és ital után ezt mondjuk:

ברוך Áldott vagy Te, Örök Istenünk, Világ Ura, ki az emberek sokaságát és
szükségleteiket teremtetted, mindazért, amit az élők létfenntartására
alkottál. Áldott az Öröklétű.

Az asztali áldás betoldásának pótlása

Ha valaki elfelejtette az *Ál Hániszimot*, akkor a *Háráchámán* be-
kezdés előtt mondja ezt: „A Könyörületes tegyen velünk is csodákat,
mint őseinkkel annak idején ezekben a napokban”, majd folytassa a
chánukái, illetve purimi szöveget.

* * *

Ha valaki elfelejtette az asztali áldás szombati (*Röcé*) vagy egyéb
ünnepi betoldásait, a következőképpen járjon el:

Péntek este és szombat délben, zarándokünnepeken este és délben
és rojs hásono estéjén újból kell kezdenie a bencsolást.

Szombat délután („sálesideszkor”), újholdkor, félünnepen és rojs
hásonkor délben nem kell pótolnia. Egyszóval amikor az étkezés
kötelező jellegű, pótolnia kell a mulasztást.

חלק ה
זמירות ושירים

V. rész
Zmirojsz és énekek

Péntek esti énekek* • זמירות לליל שבת

Ázámér bisvochin

אֲזַמֵּר בְּשִׁבְחֵיךָ, לְמִיֵּעַל גּוֹ פִּתְחֵיךָ, דְּבַחְקֵךָ תִּפְוַחֵיךָ, דְּאִינוֹן
קִדִּישִׁין.

נִזְמִין לָךְ הַשָּׁמָא, בְּפִתּוּרָא חֲדָתָא, וּבְמִנְרֵתָא טְבָתָא, דְּנִהָרָא עַל
רִישִׁין.

יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּבִינְהוּ כְּלָה, בְּקִשּׁוּטֵין אֲזֵלָא, וּמֵאֲנִין
וּלְבוּשִׁין.

רמז *Ázámér bisvochin*, löméál goj pizschin, döváchákál tápuchin, döinun kádisin.

Nözámin la hásto, bifszojro chádáto, uvimnártó távto, dönoháro ál réjsin.

Jömino uszmolo, uvéjnájhu chálo, bökisutin ozlo, umonin ulöüusin.

Ázámér bisvochin

רמז Hadd énekeljem* dicséretét, hogy átléphessem küszöbét az almafakertnek, annak a szentnek.

Most hát hívjuk is meg új asztalhoz ülve, díszes lámpafénnyel fejünk körülvéve.

Egy jobbról, egy balról, köztük a menyasszony,* sok ékszert viselve jön díszbe öltözve.

* **Péntek esti dalok:** Nagyrészt ismeretlen szerzőktől való, a szombat szentségét többnyire ábécérendben aposztrofáló, ehhez bibliai verstöredékeket felhasználó énekek. Világszerte ismert dallamaik apáról fiúra szállnak.

* **Hadd énekeljem...** Ezt a péntek este énekelt kabbalisztikus dalt Rabbi Jichák Lurjá, a szent Ári írta, akinek akrosztichonját az egyes szakaszok kezdőbetűi adják ki: *Áni Jichák Lurjá ben Slomo* (én, Jichák Lurjá ben Slomo).

* **Egy jobbról, egy balról, köztük a menyasszony...** A kabbalisztikus metaforában Isten a vőlegény, a zsidó nép (kneszet Jiszráél) a menyasszony szerepét tölti be. „Esküvője napja” (*Énekek éneke* 3:11.) a Midrás szerint a Tóra-adás napja, amikor a *Sechiná* és a *kneszet Jiszráél* egybekelt (Talmud, *Táánit* 26b.). Más magyarázat szerint a dal a szombat dicsőségét zengi: ő a „menyasszony”, akit terített asztallal, díszes lámpákkal fogadunk, és akit két oldalról a hét három-három napja vesz körül, mint a vőfélyek (*Minchát Jáákov*).

יִחְבֵּק לָהּ בְּעֵלָהּ, וּבִיסוּדָא דִּילָהּ, דְּעַבְדַּד נִיחָא לָהּ, יְהֵא כְּתִישׁין.
כְּתִישׁין.

צְנֻחִין אַף עֲקֻתִין, בְּטֻלִין וּשְׁבִיתִין, בְּרַם אֲנַפִּין חֲדָתִין, וְרוּחִין
עִם נַפְשִׁין.

חֲדוּ סִגֵּי יִיתִי, וְעַל חֲדָא תְּרַתִּי, נְהוּרָא לָהּ יִמְטִי, וּבְרַכָּאן דִּנְפִישׁין.
קְרִיבוּ שׁוֹשְׁבֵינִין, עֲבִידוּ תְּקוּנִין, לְאַפְשָׂא זִינִין, וְנוּנִין עִם רַחֲשִׁין.
לְמַעַבְדַּד נְשָׁמָתִין, וְרוּחִין חֲדָתִין, בְּתַרְתִּין וּבְתַלְתִּין, וּבְתַלְתָּא
שְׁבִישׁין.

Jöchábek la bálo, uviszojdo dila, döövéd nájcho la, jöhé kátis kátisin.

Cövochin áf ákszin, bötélin usviszin, börám ánpin chádátin, vöruchin im náfsin.

Chádu szágéj jéjszéz, vöál chádo tártéz, nöhojro lo jimtéz, uvirchoon dinfsin.

Körivu susvinin, ávidu szikunin, löáposo zinin, vönunin im ráchásin.

Lömeevád nismoszín, vöruchin chádátin, böszártéjn uviszloszin, uviszloszo siusín.

Öleli is férje, és szívébe nézve örömet okoz, a vádlók ellenére.

A sok baj és panasz egyszerre elmarad, csak megújult arcok, lelki kapcsolatok.

Nagy öröm érkezik ide egyre-másra, ragyogás jön rája, Isten sok áldása.

Jöjjetek, vőfélyek, terítsetek asztalt, sok jó ételeket, szárnyast is meg halat.

Új lelket teremtve, ahhoz szellemeket harminckét formában, három ágazatban.*

* **Harminckét forma, három ágazat:** A metafora itt a bölcsesség 32 formájáról szól, valamint a Biblia három részéről (ágazatáról): a Tóráról, a próféták könyveiről és a szent Írásokról. A héber *kávod*, „tiszteltet” szó számértéke 32 (*Minchát Jáákov*).

וְעִטּוּרֵי שְׁבַעֵין לָהּ, וּמִלְכָּא דְלַעֲלָא, דִּיתַעֲטַר כְּלָא, בְּקַדִּישׁ
קַדִּישֵׁין.

רְשִׁימִין וּסְתִימִין, בְּגוּ כָּל עֲלָמִין, בְּרַם עֲתִיק יוֹמִין, הָלָא בְּטִישׁ
בְּטִישֵׁין.

יְהֵא רַעֲוָא קַמָּה, דְּתַשְׁרִיהַ עַל עֲמָה, דִּיתַעֲנַג לְשָׁמַה, בְּמַתִּיקִין
וְדוֹבְשֵׁין.

אַסְדֵּר לְדְרוּמָא, מְנַרְתָּא דְסְתִימָא, וְשִׁלְחֵן עִם נְהֻמָּא, בְּצַפּוֹנָא
אַרְשֵׁין.

Vöiturin sávin lo, umálko dilélo, döiszátár kojlo, bökádís kádísín.

Rösímin uszöszímin, bögoj kol olmin, börám átik jojmin, hálo bátis bátisín.

Jöhéj ráavo kámé, döszisréj ál ámé, döjjszánág lismé, bimszikín vöduvsín.

Ászádér lidrojmo, mönárto diszöszímo, vösulchon im náhámo, bicöfojno orsin.

Hetven koszorúja,* a nagy Isten pedig, mindent felkoronáz a Szentek Szentélyéig.

Talányban van írva minden világokban, csak az Ős-Szent Isten fejtí azt meg onnan.

Legyen akarata, hogy népe megérje: Nevében élvezzen édes kalácsokat.

Dél felé állítom a titkos menórát, kenyeret asztalon északra teszem át.*

---

* **Hetven koszorúja...** Tulajdonképpen „korona”: kétszer 35 szó, amely a péntek esti *kidus*ban és az azt megelőző *Vájchulu* imában foglaltatik. A *kidus*t a borra mondják, a „bort” jelentő héber *jájin* szó számértéke ugyancsak 70. Ebből a 70 szóból fonja Ákátriel arkangyal a koronát az Örökévaló feje fölé (*Minchát Jáakov*).

* **Dél felé állítom ... északra teszem...** A költő a Szentélyben állt menórára, illetve a színkegyerek asztalára céloz. Ez megfelel annak a talmudi tételnek, hogy „aki okos akar lenni, menjen délre, aki meg akar gazdagodni, menjen északra” (*Bává Bátorá* 25b.). Ugyanott a Talmud kódolt útmutatást is ad, hogy ne essünk tévedésbe: a menóra (az észet jelképező fény) délen van, míg az asztal (s rajta a jómódot jelentő kenyér) északon.

בַּחֲמֵרָא גוּ כֶּסָא, וּמִדְאֲנִי אָסָא, לְאָרוּס וְאָרוּסָה, לְהַתְקַפָּה חֲלָשִׁין.
נְעַבִיד לְהוֹן כְּתָרִין, בְּמַלִּין יְקִירִין, בְּשַׁבְעִין עֲטוּרִין, דְּעַל גַּבֵּי
חֲמֵשִׁין.

שְׁכִינְתָא תַתְעָטָר, בְּשִׁית נְהֵמֵי לְסֵטָר, בְּוִין תַתְקָטָר, וְזִינִין
דְּכְנִישִׁין.

שְׁבִיתִין וְשְׁבִיקִין, מְסַאָבִין דְּרַחֲיקִין, חֲבִילִין דְּמַעֲיקִין, וְכָל
זִינֵי חֲבוּשִׁין.

לְמַבְצָע עַל רַפְתָּא, כְּזִיתָא וְכִבִּיעָתָא, תְּרִין יוּדִין נְקָטָא, סְתִימִין
וּפְרִישִׁין.

---

*Böchámro goj kászo, umödonéj oszo, löárusz vááruszo, löhászkofo
chálosin.*

*Náávéjd löhojn kiszrin, bömilin jákirin, bösávin iturin, döál gábéj
chámsin.*

*Söchinto tiszátor, bösisz náháméj lisztor, böuovin tizskátor, vözinin
dichnisin.*

*Söviszin usvikin, möszoovin dirchikin, chávilin dimikin, vöchol
zinéj chávusin.*

*Lömvicá ál rifto, közéjszo uchvéjoszo, tréjn judin náкто, szöszimin
ufrisin.*

Borral a pohárban és mirtuszcsokorral, a szép jegyespárnak erőt adunk avval.
Készítünk koronát díszes, szép szavakból, hetven szép koszorút az ötven
forrásból.*

Hat cipó díszíti kétfelől Söchinát, kapocs erősíti a sok tömjént, mirhát.

Eltűnik már, elvész a sok tisztátalan, a nyomasztó lidérc gonosz varázslatban.

Falatnyi kalácsot akkor megszeghetjük, kettős jodod titkát* így már jobban értjük.

---

* **...hetven szép koszorút az ötven forrásból...** A már említett hetven koszorú (korona) a kidus 70 szava, szemben Az atyák áldásának 50 szavával, ami egyúttal a bölcsesség ötven kapujára (chámisim sáaré biná) emlékeztet.

* **Falatnyi kalácsot ... kettős jodod titkát...** A Talmudban vita folyik arról, mekkora lehet a

מִשַׁח זֵיתָא דְכָא, דְטַחְנִין רֵיחָא, וְנַגְדִין נַחְלָא, בְּגוּהַ בְּלַחֲשִׁין.
הָלָא גֵימָא רְזִין, וּמְלִין דְגַנְזִין, דְלִיתִיהוּן מְתַחְזִין, טְמִירִין
וּכְבִישִׁין.

אַתְעַטְרַת כְּלָה בְרְזִין דְלַעֲיָלָא, בְּגוּ הָאִי הַלּוּלָא דְעִירִין קְדִישִׁין.
וִיְהֵא רַעְנָא מִן קְדָם עֲתִיקָא קְדִישָׁא דְכָל קְדִישִׁין וּטְמִירָא
דְכָל טְמִירִין סְתִימָא דְכָלָא, דִּיתְמַשֵּׁךְ טְלָא עֲלָאָה מְנִיָּה לְמַלְיָא
רִישָׁא דְזַעִיר אַנְפִין, וְלֵהֲטִיל לְחַקֵּל תְּפוּחִין קְדִישִׁין בְּנֵהִירוּ
דְאַנְפִין בְּרַעְנָא וּבְחַדוּתָא דְכָלָא.

Mösách zéjszo dáchjo, dötochánin réjchájo, vönágdin náchálájo,
bögáva bilchisin.

Hálo néjmo rozin, umilin dignizin, döléjszéchjojn miszcházin, tömi-
rin uchvisin.

Iszátorász kálo, börozin dilélo, bögoj háj hilulo, döirin kádisin.

אוּעַר אַהִיו *Vihé ráávo min kodom Átiko Kádiso döchol kádisin utö-
miro döchol tömirin szöszimo döchojlo, döjismáséch tálo
iloo minéj lömáljo réso diZöér Ánpin, ulöhátíl láChákál Tápuchin
kádisin binhiru döánpin böráávo uvöchedvoszo döchojlo.*

Tiszta olívaolaj csurog már a présből, és sustorgás hangja patakok medréből.

Titkokról hadd szóljunk, rejtélyes szavakról, mit fel nem foghatunk a mély
misz térümből.

E magasztos rejtély a menyasszony dísze, vígságunk közepén angyalok zenéje.

אוּעַר אַהִיו *Legyen az az akarat az Ős-Szent szentje előtt, a rejtettek rejtettje
előtt, azelőtt amely minden elől titkolt, hogy a magasztos harmat
kiterjedjen, hogy elérje a Zöér Ánpint és hogy betöltse a szent Chákál Tápuchint
fényes arccal teljes akaratl és örömmel.*

megszegett kalács, amelyre áldást lehet, illetve kell mondani. Az egyik vélemény szerint legalább egy olajbogyónyi, a másik szerint tojásnyi (két olajbogyónyi) lehet. Erre reflektál a dal: a héber *közéjszo uchvéjoszo* azonban a fordításban elsikkad. A „kettős jod titka” az, hogy a kabbala szerint a héberben kétféle jod (E) betű van. Az egyszerű, „szimpla” jod számértéke tíz, a „teli”, vagyis dupla jod pedig a *Potéách et jádechá...* („Kinyitod kezed...”) szoltárversre utal: a kabbalisták az isteni kezet (*jád-jod*) kitértnak, bőségesnek, „duplának” minősítik. Ez a „dupla” jod vonatkozik a tojás nagyságú kalácsra, míg az egyszerű jod az olajbogyónyt szimbolizálja.

Kol mökádes svii

כָּל מִקְדָּשׁ שְׁבִיעֵי כְּרָאוֹי לוֹ, כָּל שׁוֹמֵר שֶׁבֶת כְּדַת מִחֻלּוֹ,
שָׁכְרוּ הַרְבֵּה מְאֹד עַל פִּי פְּעֵלוֹ, אִישׁ עַל מַחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל דְּגִלּוֹ.

אוֹהֲבֵי יְהוָה הַמְּחַפִּים בְּבִנְיָן אֲרִיאֵל, בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת שִׁישׁוּ וּשְׂמַחוּ
בְּמִקְבְּלֵי מִתֵּן נַחֲלִיאֵל, גַּם שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וְאָמְרוּ לְאֵל, בְּרוּךְ
יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

דוֹרְשֵׁי יְהוָה זָרַע אֲבָרְהָם אוֹהֲבוֹ, הַמְּאַחֲרִים לְצִאת מִן הַשֶּׁבֶת
וּמִמְהָרִים לְבוֹא, וּשְׂמִיחִים לְשִׁמְרוֹ וּלְעֶרְב עֵרוּבוֹ, זֶה הַיּוֹם עֲשֵׂה
יְהוָה נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בּוֹ.

כל מקדש **Kol mökádes svii** korouj loj, kol sojmér sábosz kádosz
méchálöloj, szchoroj hárbé mööjd ál pi fooloj, is ál máchá-
néhu vöis ál digloj.

Ojhávég Ádojnoj hámöchákim bovinján ariél, böjojm hásábosz sziszu
vöszimchu kömikáblé mátán náchátiél, gám szöu jödéchem kojdes
vöimrü loÉl, boruch Ádojnoj áser noszán mönucho löámoj Jiszroél.

Dojrsé Ádojnoj zerá Ávrohom ojhávojj, hámöáchárim locész min
hásábosz umömhárim lovoj, uszméchim lösomroj ulöörév éruvoj, ze
hájojm oszo Ádojnoj nogilo vöniszmicho voj.

Kol mökádes svii

כל מקדש Ki a hetedik napot* illón megszenteli, és a szent szombat napját
meg nem szegi: nagy lesz a jutalma, amint kiérdemelte ki-ki lakó-
helyén, községe közepette.

Isten szeretők, kik Ariél (a Szentély) épülésére várnak, Örüljete a szombat-
nak, mint Isten ajándékának! Tárjátok kezet szent áldásra, mondjátok Istennek:
Áldott, aki nyugvást adott Izrael népének!

Istenkeresők kedveltje, Ábrahám ivadéka, kik korán kezdik a szombatot, és
nyújtanak hosszúra, szívesen tartják meg, és éruval veszik körül, Istentől kaptuk
ezt a napot, mindenki annak örül.

* **Ki a hetedik napot...** Ennek a hagyományos dalnak ismeretlen a szerzője. A neve talán Mose lehetett. Ez a vers mondatainak második szavaiból fedezhető fel (*mökádés, sövii, hárbé*), melyeknek kezdőbetűiből kijön a MoSE mozaik szó.

זָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה בְּמִצְוֹת שִׁבְת גְּרוּסָה, חֲרוּתָהּ לַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
כְּכֹלָה בֵּין רְעוּתֶיהָ מְשֻׁבָּצָה, טְהוּרִים יִירָשׁוּהָ וַיְקַדְּשׁוּהָ, בְּמֵאֲמָר
כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּכַּל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה.

יּוֹם קָדוֹשׁ הוּא מְבוֹאוֹ וְעַד צֵאתוֹ, כָּל זֶרַע יַעֲקֹב יִכְבְּדוּהוּ כְּדַבָּר
הַמְּלֶךְ וְדָתוֹ, לְנוּחַ בּוֹ וְלִשְׁמַח בְּתַעֲנוּג אָכוֹל וְשָׂתוֹ, כָּל עַדְת
יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ.

מִשֶּׁךְ חֲסִדֶּךָ לַיּוֹדֵעֶיךָ, אֵל קְנוֹא וְנוֹקֵם, נוֹטְרִי לַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי זְכוּר
וְשָׁמור לְהַקֵּם, שְׁמִחָם בְּבִנְיַן שָׁלֵם, בְּאוֹר פְּנֵיךָ תְּבַהֵיקֵם, יְרוּיֵן
מִדְּשָׁן בֵּיתְךָ, וְנַחַל עַדְנִיךָ תִּשְׁקֵם.

Zichru tojrász Mojse bömicuász sábosz göruszo, cháruszo lájojm
hásvii köcháló béjn réojszeho mösuboco, töhojrim jirosuho vöjkád-
suhu, bomáámár kol áser oszo, vájöchál Elojhim bájojm hasvii mö-
láchtoj áser oszo.

Jojm kodojs hu mibojoj vöád cészoj, kol zerá Jáákov jöchábduhu
kiduár hámelech vödoszoj, lonuách boj völiszmojách böszáánug ochojl
vösoszoj, kol ádász Jiszroél jáászu ojszoj.

Mösöjch chászdöcho löjojdecho, Él kánoj vönojékém, nojtréj lájojm
hásvivi zochojr vösomojr löhokém, számchém bövinján solém, böojr
ponecho száuhikém, jirvöjun midesen béjszecho, vönáchál ádonecho
száském.

Gondoljatok Mózes tanára, mit a szombatról mondott! A hetedik nap, mint
ara barátñi közt, abban foglaltatott. Tisztalelkűek megszentelik azt, aki mindent
alkotott, mert aznap abbahagyott Isten minden munkálatot.

Megszentelt nap ez elejétől végig, Jákob nemzetsége betartja azt az utolsó szó-
ig, örül a pihenésnek, élvez evés-ivást, Izrael gyülekezete megőrizte azt folyvást.

Buzgó Isten, áraszd híveidre kegyed, a szombat őrzőit vigyázni ne feledd,
örvendjenek arcod fényében Sálém épülésén, élvezzék Házađ javát, oltsák
szomjukat folyóid vizén!

עֲזוֹר לְשׁוֹבְתִים בְּשַׁבְעֵי, בְּחָרִישׁ וּבְקָצִיר עוֹלָמִים, פּוֹסְעִים בּוֹ
פְּסִיעָה קְטָנָה, סוֹעְדִים בּוֹ, לְבָרֵךְ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, צְדָקָתְךָ תִּצְהֶיךָ
כְּאוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים, יְהוּה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱהַבְתָּ תָמִים, יְהוּה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים.

Mönucho vöszimcho

מְנוּחָה וְשִׁמְחָה אֹר לְיְהוּדִים, יוֹם שְׁפָתוֹן יוֹם מַחְמָדִים,
שׁוֹמְרֵי וְזוֹכְרֵי הַמָּה מְעִידִים, כִּי לְשֵׁשָׁה כָּל בְּרוּאִים וְעוֹמְדִים.
שְׁמֵי שְׁמִים אֶרֶץ וַיָּמִים, כָּל צָבָא מְרוֹם גְּבוּהִים וְרָמִים, תִּגְנִין
וְאָדָם וְחַיֵּית רְאָמִים, כִּי בִּיהָ יְהוּה צוֹר עוֹלָמִים.

Ázor lásojuszim básuvi, bechoris uvákocir ojlmom, pojszim boj pszio
kötáno, szojadim boj, lövoréx solojs pöomim, cidkoszom táchir kööjr
sivász hájomim, Ádojnoj Élojhéj Jiszroél áhávász tomim, Ádojnoj
Élojhéj Jiszroél tösuász ojlmom.

Mönucho vöszimcho ojr lájöhudim, jojm sáboszojn
jojm máchámádim, sojmrou vözojchrou hémo möidim,
ki lösiso kojł böruim vööjmdim.

Söméj somájim eréc vöjámim kol cövo morojm gövojhim vöromim,
tánin vöodom vöchájasz röémim, ki böJo Ádojnoj cur ojlmom.

Segíts azoknak, akik szombaton nem vetnek és nem aratnak, aznap komóto-
san járnak, és három étkezésért áldanak. A Teremtés fénye ragyogja be érdemü-
ket: Izrael Istene szívből kedveli őket. Izrael Istene adjon nekik örök menedéket!

Mönucho vöszimcho

מְנוּחָה וְשִׁמְחָה Pihenés és öröm ragyog a zsidóra a szombat szép napján, a
hatnapos teremtés emlékézt szombattartással bizonyítván.

Mind az ég, a föld, a tenger, a magas ég seregei, embertől bálnáig, még a
sivatagi vadak is, mert az Örökkévaló Istenben bizakodnak mind.

הוא אשר דָּבַר לְעַם סִגְלָתוֹ, שָׁמֹר לְקִדְשׁוֹ מִבּוֹאוֹ וְעַד צֵאתוֹ,
שֶׁבֶת קִדְשׁ יוֹם חֲמֻדָּתוֹ, כִּי בּוֹ שֶׁבֶת אֵל מְכַל מְלֹאכָתוֹ.
בְּמִצּוֹת שֶׁבֶת אֵל יַחְלִיצֶנָּה, קוֹם קְרָא אֱלֹיו יַחִישׁ לְאַמְצָנָהּ, נִשְׁמַת
כָּל חַי וְגַם נִעְרִיצֶנָּה, אֲכוּל בְּשִׂמְחָה כִּי כָבַר רִצָּנָהּ.
בְּמִשְׁנֵה לֶחֶם וְקִדּוּשׁ רַבָּה, בְּרַב מְטַעֲמִים וְרוּחַ נְדִיבָה, יִזְכּוּ
לְרַב טוֹב הַמְתַּעֲנָגִים בָּהּ, בְּבִיאַת גּוֹאֵל לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

Má jödidusz

מֵה יְדִידוֹת מְנוּחָתֶךָ, אֵת שֶׁבֶת הַמְּלָכָה, בְּכֵן נְרוּץ לְקִרְאָתֶךָ,
בּוֹאֵי כְּלָה נְסוּכָה, לְבוּשׁ בְּגָדֵי חֲמוּדוֹת, לְהַדְלִיק נֵר בְּבִרְכָּהּ,

---

*Hu áser diber löám szöguloszoy, somojr lökádsoj mibojoy vöád cé-
szoy, sábász kojdes jojm chemdoszoy, ki voj souász Él mikol möláchtoj.*

*Bömicvász sábosz Él jáchálicoch, kum köro élov jochis löámcoch,
nismász kol cháj vögám nááricoch, echojl böszimcho ki chövor rococh.*

*Bömisne lechem vökidus rábo, böroju mátámim vöruách nödivo,
jizku löráv tuv hámiszángim bo, böviász gojél löchájé hoojлом hábo.*

מֵה יְדִידוֹת **Má jödidusz** mönuchoszéch, át sábosz há máľko, böchéń
noruc likroszéch, boji cháló nöszucho, lövus bigdėj chá-

Ő hagyta meg választott népének végig megszentelni a szent szombat szép napját, mikor szünetelt alkotni.

Ez imarend fejében Isten kiszabadít, felkarol, ha elmondod *Nismát kol chájótól nááric'cháig*.

Jó órában asztalhoz ülhetsz, két kaláccsal előtted, meg áldáshoz való borral, jó falatokkal, vidám hangulattal. Sok jó vár azokra, akik ezt élvezik, mikor a Messiás egyszer megérkezik.

Má jödidusz

מֵה יְדִידוֹת Mily kedves a te nyugvásod, szombat királynője. Jöjj már. Siessünk hát az illatos menyasszony elébe, ünneplő ruhában áldjuk meg a

וְתִכַּל כָּל הָעֲבוֹדוֹת, לֹא תַעֲשׂוּ מְלָאכָה.
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בְּרַבּוּרִים וּשְׁלוֹ וְדָגִים.

מְעַרְב מְזַמִּינִים כָּל מִינֵי מְטַעְמִים, מְבַעֵד יוֹם מוֹכְנִים
תַּרְנֻגּוּלִים מְפֹטְמִים, וְלַעֲרֹךְ בּוֹ כְּמָה מִינִים, שְׁתוֹת יִינוֹת
מְבַשְׂמִים, וְתַפְנוּקֵי מַעֲדָנִים בְּכָל שְׁלֵשׁ פְּעָמִים.
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בְּרַבּוּרִים וּשְׁלוֹ וְדָגִים.

נִחַלַת יַעֲקֹב יִירָשׁ, בְּלֵי מְצָרִים נִחְלָה, וַיִּכְבְּדוּהוּ עֲשִׂיר וָרֶשׁ
וַתִּזְכּוּ לְגֹאֲלָהּ, יוֹם שַׁבַּת אִם תִּשְׁמְרוּ וְהֵייתֶם לִי סְגֻלָּה, שֵׁשֶׁת
יָמִים תַּעֲבֹדוּ וּבִשְׁבִיעֵי נְגִילָה.
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בְּרַבּוּרִים וּשְׁלוֹ וְדָגִים.

---

mudojsz, löhádlik nér bivrocho, vátéchel kol hoávojdójsz, loj száászu
mölocho.

Löhiszánég böszáánugim bárburim uszlov vödogim.

Méerev mázminim kol minéj mátámim, miböojd jojm muchonim
tárnögojlim möfutomim, völäárojch boj kámo minim, söszojsz jéjnojssz
mövuszosim, vösáfnukéj máádánim böchol solojs pöomim.

Löhiszánég böszáánugim...

Náchálász Jáákoju jirojs, bli möcorim nácháló, vichábduhu osir
voros vösizku ligöulo, jojm sábossz im tismojru, vihjiszem li szögulo,
sésesz jomim táávojdú uvásvii nogilo.

Löhiszánég böszáánugim...

---

szombati gyertyát, nem dolgozunk tovább, befejeztük a munkát.

Élvezzük a sok jó csemegét, kacsát, halat, kövér csirkét.

Egy nappal előbb készíts finom falatokat, aznap megsütjük a kövér szárnya-
sokat különböző módon, zamatos bort mellé, meg más csemegéket, három
étkezésre.

Élvezzük a sok jó csemegét...

Aki így tesz, Jákob végtelen örökebe lép, gazdag, szegény mind tiszteli, a
Messiásig elél. Ha szombatot tartotok, választottaim lesztek: hat napot dolgoz-
hattok, a hetedikén örüljetek.

Élvezzük a sok jó csemegét...

חֲפָצִיךָ אֲסוּרִים וְגַם לְחֹשֶׁב הַשְּׁבוּנוֹת, הִרְהוּרִים מִתְּרִים
וּלְשֵׁךְ הַבְּנוֹת, וְתִינוּק לְלַמְדוֹ סֵפֶר, לְמַנְצֵחַ בְּנִגְיֵנוֹת, וְלִהְגוֹת
בְּאִמְרֵי שֶׁפֶר בְּכֹל פְּנוֹת וּמַחְנוֹת.

לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בְּרַבּוּרִים וּשְׁלוֹ וְדָגִים.

הַלוֹכֶךָ תִּהְיֶה בְּנַחַת, עֲנֵג קָרָא לְשֶׁבֶת, וְהַשְׁנָה מְשַׁבַּחַת, כְּדַת
נֶפֶשׁ מְשִׁיבַת, בְּכֵן נֶפְשֵׁי לֶךָ עֲרָגָה וְלִנְיַח בְּחֶבֶת, פְּשׁוּשִׁים סוּגָה
בּוֹ יְנוּחוּ בֵּין וּבֵת.

לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בְּרַבּוּרִים וּשְׁלוֹ וְדָגִים.

מַעֲיֵן עוֹלָם הֵבֵא יוֹם שֶׁבֶת מְנוּחָה, כָּל הַמִּתְעַנֵּגִים בָּהּ יִזְכּוּ

---

*Cháfocecho ászurim vögám láchásoju chesbojnojsz, hirhurim mu-
torim ulösádéch hábonojsz, vöszinojk lölámdoj széfer, lámnácéách
binginojsz, völahágojsz böimréj sefer böchol pinojsz umáchánojsz.*

Löhizánég böszáánugim...

*Hiluchoch töhé vönáchász, ojnég köro lásábosz, vöháséno mösu-
báchász, ködosz nefes mösivász, böchén náfsi löcho orgo völonuách
böchibász, kásojsánim szugo voj jonuchu bén uvász.*

Löhizánég böszáánugim...

Mééjn ojlom hábo jojm sábosz mönucho, kol hámiszángim bo jizku

---

Akkor nem kereskedhetsz, nem számítgathatsz, elmélkedni szabad, lánynak férjít választhatsz, gyermeked oktathatod, énekelj kedvedre, olvass szép könyveket, tartózkodj bármerre.

Élvezzük a sok jó csemegét...

Komótosan lépkedj, hogy szombatod élvezd, alvás is jólesik, újjászülvél lelked. Erre vágyik lelkem, hogy kedvére pihenjen: rózsák szegélyezik, fiú, lány megpihen.

Élvezzük a sok jó csemegét...

Mint túlvilági élet, olyan a szent szombat: aki azt élvez, csak öröme számíthat.

לְרַב שְׂמֵחָה, מִחֻבְּלֵי מְשִׁיחַ יֵצְלוּ לְרוּחָהּ, פְּדוּתֵנוּ תִצְמִיחַ וְנִסֵּי
יִגֹן וְאַנְחָה.
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בְּרַבּוּרִים וּשְׁלוֹ וְדָגִים.

Jojm sábosz kojdes hu

יּוֹם שֶׁבֶת קִדְשׁ הוּא, אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ שׁוֹמְרֵהוּ, וְעַל הַיַּיִן זָכָרְהוּ.
וְאֵל יְשִׁים אֶל לְבוֹ, הַכִּיס רֵיק וְאֵין בּוֹ, יִשְׂמַח וְיִרְוֶה, וְאִם לֹא,
הַצֹּר יִפְרַע אֶת חוּבוֹ.
הַבֶּשֶׂר יֵינן וְדָגִים, וְאֵל יַחֲסֵר בְּתַעֲנוּגִים, וְאִם שְׁלֵשׁ אֵלֶּה לְפָנָיו

*lőroju szimcho, méchevléj Mosiách juclu lirvocho, pöduszénu szác-
miách vönosz jogojn váánocho.*

Löhiszánég böszáánugim...

יום שבת *Jojm sábosz kojdes hu*, ásréj hois sojmréhu, vöál hájajin
zochréhu. Vöál jozsim el liboj, hákisz rék vöén boj, jismach
vöjirve, vöim lojve, háCur jifrá esz chojvoj.

Háboszor jájin vödogim, vöál jechszár böszáánugim, vöim sölojs éle

A messiási küzdelmekből győztesen kerül ki. Hozd el megváltásunk, ne bántson már senki.

Élvezzük a sok jó csemegét...

Jojm sábosz kojdes hu

יום שבת Szent a szombat napja,* boldog, ki megtartja, borral is megáldja!

Ne törődjön avval, hogy üres a zsebe, vigadjon kedvére! Isten majd megadja, ha kölcsönt vett fel erre.

Hús, bor és hal ne hiányozzék asztaláról, s ha e három megvan, jutalmat

* **Szent a szombat napja...** Jehonátán (Cházák) írta ezt a dalt, amely tele van talmudi utalásokkal, például Jozséfi történetére, aki értékes igazgyöngyöt talált a szombat tiszteletére drágán vett hal gyomrában (Sábát 119a.). Hasonló gondolatot fejez ki a *Talmud* más helyen: „Mondta nekik az Örökkévaló: »Gyermekeim, vegyetek fel rám kölcsönt, szenteljétek meg a szombatot, és bízzatok bennem, megfizetem!«” (Bécá 15b.)

צָגִים, זֶה יִהְיֶה שְׁכָרוֹ, אֲשֶׁר חָפֵץ בִּיקְרוֹ, יוֹסֵף חָצָה דָג, וּמָצָא
מִרְגְּלִיּוֹת בְּבִשְׂרוֹ.

וְאִם שְׁלַחַן כְּדַת עָרוּף, וּמִלְאָף אֶל יַעֲנֶה בְרוּף, זֶה יִהְיֶה זְמַן
אָרוּף, וְאוֹיְבֵיו יִהְיוּ כְדֹמֵן, וּמִלְאָף רַע יַעֲנֶה אֲמִן, בְּעַל כְּרָחוּ יִסְפֹּר
שְׂבָחוֹ, שְׁמוֹ יַעֲלֶה כְּטוֹב שְׁמֵן.

נָשִׁים גֵּרוֹת תִּדְלַקְנָה, וְחֹק גְדוֹת תַּחֲזַקְנָה, וְהַחֲלוֹת תִּסְקַנָּה,
תִּגְן בְּעַדָּן זְכוּתָן, יוֹם בּוֹא עֵת לְדַתָּן, וְאִם לֹא עָבְרוּ וְנִזְהָרוּ, אֲזִי
קְרוֹבָה לְדַתָּן.

תָּנוּ שְׂבַח וְשִׁירָה, לְאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת בְּרָא, וְלָנוּ כּוּ נִתֵּן תּוֹרָה,

---

*löfonov cogim, ze jöhije szöchoroj, áser chofec bikoroj, Jojszef choco
dog, umoco márgoliojsz bivszoroj.*

*Vöim sulchon ködász oruch, umálách Él jááne boruch, ze jihje
zömán oruch, vöojvov jihju chödojmen, umáloch rá jááne omén, böál
korchoj jöszápér sivchoj, sömoj jáále kötoju somen.*

*Nosim nérojsz tádlikeno, vöchojk nidojsz táchzikeno, vöháchálojsz
tászikeno, szogén báádon zöchuszon, jojm boj ész lédoszon, vöim loj
ovru vönizhoru, ázaj krojvo lédoszon.*

Tnu sevách vösiro, loÉl áser sábosz boro, völonu boj noszán Tojro,

---

kap attól, kinek ez kedvére van, mint az egyszeri József, ki gyöngyöt talált a szombati halban.

A szépen megterített asztalt Isten angyala megáldja, az sokáig eltart, ellenei szétmállanak, a gonosz angyal meg kénytelen-kelletlen megáldja, jó neve marad meg.

Asszonyok ha gyertyát gyűjtanak, tisztaságra ha vigyáznak, a tésztából *chálát* vesznek, az érdemüknek számít: gyermekáldás hamar megjön, ha betartják szabályait.

Zengjünk hát dicséneket Istennek szombatért, Mózesnek ajándékként adott

קָרָא לְמֹשֶׁה מִתְּנָה, בְּבֵית גְּנוּזֵי הַיָּא טְמוּנָה, לְךָ יִאֲתָה וְקַח אוֹתָהּ,
תְּנָה לְעֵדֶת מִי מְנָה.

נֶפֶשׁ כִּי נֶאֱנַחָה, בָּא שְׁבַת בָּא מְנוּחָה, גִּיל וְשִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה,
בְּרָכוּ וְקִדְּשׁוּ בְמָן, מְלֻרְדֵת לְעַם לֹא אֶלְמָן, וְהַשְׁבַּת נֶפֶשׁ מְשִׁיבַת,
בְּפֶסֶת בָּר אֲשֶׁר טָמָן.

חֻקוֹתֶיהָ בְמֶרֶה, נִצְטוּוּ בְּאִזְהָרָה, בְּהֶרְרִים בְּשַׁעְרָה, תְּלוּיִם
הֶלְכוֹתֶיהָ, שׁוֹמְרֵי מִצְוֹתֶיהָ, יִנְחָלוּ לְיוֹם שְׁפָלוּ שְׁבַת בְּצַבְאוֹתֶיהָ.

זֶה הָאוֹת אֲשֶׁר שָׂם אֵל, בֵּינוּ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּבִשְׁבִיעֵי אֲשֶׁר
הוֹאֵל, סְמִבְטִיּוֹן הַנְּהָר, שְׁבָכָל יוֹם רַץ וְנִמְהָר, יוֹכִיחַ בּוּ מְנוּחַ,
תְּשִׁיב לְמִין אֲשֶׁר שׁוֹאֵל.

koro löMojse mátono, bövész gönozáj hi tömuno, löcho joászo öökách
ojszo, töno láadász mi mono.

Nefes ki neenochó, bo sábosz bo mönucho, gil vösoszozjn vöszim-
cho, bérchoj öökidsoj bömon, milöredesz löám loj álmon, vohásábosz
nefes mösivász, böfiszász bor áser tomon.

Chukojszeho böMoro, nictávu böázhoró, káhárorim biszoro, tölu-
jim hilchojszeho, sojmré micvojszeho, jincholu löjojím sekuloj sábosz
böcivojszeho.

Ze hoojsz áser szom Él, véjnoj uvén bönej Jiszroél, uvásvii áser
hojél, Számbátjon hánohor, seböchol jojm roc vönimhor, jochiách boj
monojách, tosiv lömin áser sojél.

szent Tórájáért! „Kincstáramban rejlik, gyertek, vegyetek részt benne!

A népnek, mely számos, mint csillag az égen, ez a része.” Ha sóhajtoz
lelked, szombat megnyugtatja, Isten mannával szentelte: aznap nem hullatta a
nem árva népnek, hogy szombaton felüldüljön, félretett belőle, tanúságként, ha
új nemzedék jön.

Szabályai, melyekre Máránál figyelmeztetett, egy hajszálon függnék, de aki
figyelmeztet, és szombatot tart, annak örök szombatja lesz.

Jel Isten és Izrael között ez a hetedik nap: ezt bizonyítja a Szombatjon folyója,
mely mindennap háborog, csak szombatra nyugszik meg, kételkedők csodatátára.

קוֹלֵי קוֹלוֹת יַחְדָּלוּן, בְּעֵת שִׁירֵי יַגְדָּלוּן, כִּי כִטַּל הֵם יַזְלוּן, וְאֵל
יִשְׁיגוּ גְבוּלֵי, בְּאַרְח שִׁיר נֶפֶל חֲבֵלִי, הַתְּקוֹשָׁשׁוּ וְאֵל תִּשְׁמְשׁוּ, בְּנִזְדֹר
שִׁיר שְׁפָרָה לִי.

Jo ribojn olám

יְה רִבוֹן עָלֶם וְעֹלָמֵיָא, אֲנִתְּ הוּא מְלָכָא מְלָךְ מְלַכְיָא, עוֹבֵד
גְבוּרִתְךָ וְתִמְהֵיָא, שְׁפָר קְדָמְךָ לְהַחְוִיָא.
יְה רִבוֹן עָלֶם וְעֹלָמֵיָא, אֲנִתְּ הוּא מְלָכָא מְלָךְ מְלַכְיָא.
שְׁבַחֲחִין אֲסֹדֵר צְפָרָא וְרַמְשָׂא, לְךָ אֱלֹהָא קַדִּישָׁא דֵי בְרָא כָּל

---

*Kojlé kojlojsz jechdolun, böész siráj jigdolun, ki chátál hém jizolun,
vőál jászigu gövuli, böojrách sir nofál chevli, hiszkojsösu vőál tösámsu,
böénézer sir soffro li.*

יְה רִבוֹן **Jo ribojn olám** vöolmájo, ánt Hu málko melech málchájó,
ojuád gövurtéch vöszimhájo, söfár kodomoch löháchávojo.

Jo ribojn olám vöolmájo, ánt Hu málko melech málchájó.

Sövochin ászádér cáfro vörámso, loch Eloho kádiso, di vöro kol

---

Hangoskodók, hallgassatok, míg rímeim harmatként hullnak tollamról, enyém a költő koszorúja, ne is utánozzatok, keresgéljete, míg rimet ti is találtok.

Jo ribojn olám

יְה רִבוֹן Isten, minden világok Ura,*Te vagy a királyok Királya! Beszélni csodás
tetteiről illik Isten előtt.

Isten, minden világok Ura, Te vagy a királyok Királya!

Reggeltől estig dicséreted zengem, Szent Istenem, ki alkottad lelkem, mind

---

* **Isten, minden világok Ura...** Jiszráél Nádzsará rabbi, Lurjá tanítványa, később Gáza rabbija (1555–1628) ismert arámi nyelvű költeménye Isten univerzális dicsőségét zengi, miközben a szombatról egyszer sem esik említés benne. Sok kifejezést használ az arámi nyelvű *Dániel könyve*ből.

נִפְשָׁא, עִירִין קַדִּישִׁין וּבְנֵי אֲנָשָׁא, חֵינֹת בְּרָא וְעוֹפֵי שְׁמַיָּא.
יְהִי רַבּוֹן עָלֵם וְעַלְמַיָּא, אֲנִתָּה הוּא מַלְכָּא מְלַךְ מַלְכַיָּא.
רַבְרַבִּין עוֹבְדֵיהּ וְתַקִּיפִין, מְכִיד רְמִיָּא וְזַקִּיף כְּפִיפִין, לוֹ יַחֲיָה
גַבְרָא שְׁנִין אֲלֵפִין, לֹא יְעוֹל גְּבוּרְתָּךְ בְּחֻשְׁבְּנָיָא.
יְהִי רַבּוֹן עָלֵם וְעַלְמַיָּא, אֲנִתָּה הוּא מַלְכָּא מְלַךְ מַלְכַיָּא.
אֱלֹהָא דִּי לֵיהּ יְקָר וּרְבוּתָא, פְּרוּק יַת עֲנָךְ מִפּוּם אַרְיֹתָא, וְאַפִּיק
יַת עֲמִיךְ מִגּוֹ גְלוּתָא, עֲמִיךְ דִּי בְּחֻרְתָּ מִכָּל אַמִּיָּא.
יְהִי רַבּוֹן עָלֵם וְעַלְמַיָּא, אֲנִתָּה הוּא מַלְכָּא מְלַךְ מַלְכַיָּא.
לְמַקְדְּשֵׁךְ תּוֹב וּלְקַדְּשׁ קַדְּשִׁין, אֲתֵר דִּי בֵּה יַחֲדוּן רוּחִין וְנִפְשִׁין,

---

náfso, irin kádisin unvéj enoso, chéjvász böro vöojféj sömájo.

Jo ribojn olám vöolmájo...

Rávrövin ojudéch vöszákifin, mochich römájo vözákif köfifin, lu jichje gövár sönin álfín, lo jéojl gövurtéç böchusbönájó.

Jo ribojn olám vöolmájo...

Eloho di lé jökár urövuszo, pörojck jász onoch mipum árjövuszo, vöápék jász áméç migoj goluszo, áméç di vöchárt mikol umájo.

Jo ribojn olám vöolmájo...

Lömákdösoch tuv ulökojdes kudsín, ászár di vé jechedun ruchín

---

az angyalokét, minden halandóét, mezei vadakét és égi madarakét.

Isten, minden világok Ura...

Véghezviszel Te nagy erős tetteket, a nagyokat levered, emelsz esetteket!
Ha ezer évig tudna egy halandó élni, tetteid akkor sem győznék megszámlálni.

Isten, minden világok Ura...

Isten, kinek fennen jár dicséret, oroszlán szájából szabadítsd ki néped!
Vezesd ki már nyájad Galut közepéből, melyet választottál minden nemzetségből!

Isten, minden világok Ura...

Térj meg hajlékodba, Szentek Szentélyébe, hol a lelkek-szívek ujjonganak

וַיִּזְמְרוּן לָךְ שִׁירִיךָ וְרַחֲשִׁיךָ, בִּירוּשָׁלַם קִרְתָּא דְשׁוּפְרָיָא.
יָהּ רַבּוּן עָלַם וְעֲלֵמִיָּא, אַנְתָּ הוּא מְלָכָא מְלָךְ מְלַכְיָא.

Cur miseloy

צור מְשָׁלוּ אַכְלָנוּ בְּרַכּוּ אַמוּנִי, שְׁבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ כְּדַבֵּר יְהוּה.
הִזְן אֶת עוֹלָמוֹ רוּעֵנוּ אָבִינוּ, אַכְלָנוּ אֶת לֶחֶמוֹ וַיִּינוּ שְׁתִּינוּ,
עַל כֵּן נוֹדָה לְשִׁמּוֹ וְנִהְלָלוּ בְּפִינוּ, אַמְרָנוּ וְעֲנִינוּ אֵין קְדוֹשׁ כִּיְהוּה.
צור מְשָׁלוּ אַכְלָנוּ בְּרַכּוּ אַמוּנִי, שְׁבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ כְּדַבֵּר יְהוּה.
בְּשִׁיר וְקוֹל תּוֹדָה נִבְרַךְ לְאַלְהֵינוּ, עַל אֶרֶץ חֻמְדָּה טוֹבָה

vönáfsin, vizámrun loch sirin vöráchásin, biJruslém kárto dösufrájo.

Jo ribojn olám vöolmájo...

צור משלו *Cur miseloy ochálnu borchu emunáj,*
szovánu vöhojszárnú kidvár Ádojnoj.

Házán esz ojłomoy rojénu ovinu, ochálnu esz láchmoj vöjéjnoj
soszinu, ál kén nojde lismoj unöhálóloj böfinu, omárnu vöoninu éjn
kodojs káÁdojnoj.

Cur miseloy ochálnu borchu emunáj...

egybe, hadd zengjék ott dicséreted dalban Jeruzsálem csodás, szép városában!

Isten, minden világok Ura...

Cur miseloy

צור משלו **Feleim, áldjuk hát,* kinek javaiból ettünk.**
Jutott is, maradt is, mint ígerte nekünk.

Atyánk és pásztorunk, ki ellátja a világot, az Övéből ettünk kenyeret, ittunk bort. Adjunk hálát Nevének, ajkunk dicsóitse, nincs is hozzá hasonló senki se.

Feleim, áldjuk hát, kinek javaiból ettünk...

Zengő háladallal áldjuk Istenünket e szép országért, mely őseinké lett. Étel,

* **Feleim, áldjuk hát...** Ismeretlen szerző bevezetője az asztali áldáshoz. A *Midrás* szerint Ábrahám apánknak vendégfogadója volt Beér Seván. Amikor az ingyen étkezők hálálkodtak neki, azt mondta: „Ne engem áldjatok, hanem a Teremtőt, aki mindezt teremtette.” Erre a *Midrásra* alapul ez a vers.

שְׁהִנְחִיל לְאַבוֹתֵינוּ, מְזוֹן וְצֵדָה הַשְּׂבִיעַ לְנַפְשֵׁנוּ, חֶסֶדוֹ גָּבַר עָלֵינוּ
וְאַמַּת יְהוָה.

צוֹר מִשְׁלוֹ אָכְלָנוּ בָּרְכוּ אַמוּנֵי, שְׂבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ כְּדַבֵּר יְהוָה.
רַחֵם בְּחֶסֶדְךָ עַל עַמְּךָ צוּרֵנוּ, עַל צִיּוֹן מְשֻׁכָּן כְּבוֹדְךָ, זְבוּל בֵּית
תְּפִאֲרֹתֵנוּ, בֶּן דָּוִד עֲבָדְךָ יְבוּא וְיִגְאֲלֵנוּ, רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ יְהוָה.
צוֹר מִשְׁלוֹ אָכְלָנוּ בָּרְכוּ אַמוּנֵי, שְׂבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ כְּדַבֵּר יְהוָה.
יְבַנֶּה הַמִּקְדָּשׁ, עִיר צִיּוֹן תִּמְלֵא, וְשֵׁם נְשִׂיר שִׁיר חֲדָשׁ וּבְרַנְנָה
נַעֲלֶה, הָרַחֵמֵן הַנִּקְדָּשׁ תִּתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה, עַל כּוֹס יַיִן מְלֵא כְּבִרְכַּת
יְהוָה.

צוֹר מִשְׁלוֹ אָכְלָנוּ בָּרְכוּ אַמוּנֵי, שְׂבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ כְּדַבֵּר יְהוָה.

Bösir vökojl tojdo növoréx IÉlojhéjnu, ál erc chemdo tojuv sehinchil láávojszéjnu, mozojn vöcédo hiszbiá lönáfsénu, chászdoj govár oléjnu vöemesz Ádojnoj.

Cur miseloy ochálnu borchu emunáj...

Ráchém böchászdecho ál ámcho curénu, ál Cijojn miskán kövojdecho, zövuul bász tifárténu, ben Dovid ávdecho jovoj vöjigolénu, ruách ápéjnu mösiách Ádojnoj.

Cur miseloy ochálnu borchu emunáj...

Jibone háMikdos, ir Cijojn tömálé, vösom nosir sir chodos uvirnono náále, horáchámon hánikdos jiszbórách vöjiszále, ál kójsz jájin molé kövirkász Ádojnoj.

---

eleséget bőven adott nekünk: Isten igaz jósága mily nagy is felettünk.

Feleim, áldjuk hát, kinek javaiból ettünk...

Irgalmazz, Kősziklánk, szeretett népednek, hajlékodnak, Cionnak, díszes Szentélyednek, Dávidod sarjának, váltson meg már minket Messiás, Isten küldötte, éltesse lelkünket.

Feleim, áldjuk hát, kinek javaiból ettünk...

Épüljön már a Szentély, teljen meg a város! Új dalba kezdünk ott, vidám zarándokok. A Szent, az Irgalmas, dicsőítsük Nevét, kinek áldásából isszuk szőlő nedvét.

Feleim, áldjuk hát, kinek javaiból ettünk...

Énekek szombat napjára • זמירות ליום שבת

Ászádér liszöudoszo

אַסְדֵר לְסְעוּדָתָא, בְּצַפְרָא דְשַׁבְתָּא, וְאַזְמִין בְּהַּ הַשְׁתָּא עֲתִיקָא
קְדִישָׁא.

נְהוּרִיהַּ יְשֵׁרֵי בְּהַּ, בְּקְדוּשָׁא רַבָּא, וּבְחֻמְרָא טְבָא, דְּבִיהַּ תְּחַדֵּי
נְפִישָׁא.

יְשֵׁדֵר לֵן שׁוּפְרִיהַּ, וְנַחְזֵי בִיקְרִיהַּ, וְיַחְזֵי לֵן סְתָרִיהַּ, דְּאַתְאַמֵּר
בְּלַחֲשָׁא.

יְגִלָּה לֵן טַעֲמֵי, דְּבַתְרִיסֵר נְהֵמֵי, דְּאַנּוֹן אֶת בְּשִׁמְיָהַּ, כְּפִילָא
וּקְלִישָׁא.

Ászádér liszöudoszo, böcáfro dösábáto, váázámin
ba hásto, átiko kádiso.

Nöhojrėj jisrėj vo, bökiduso rábo, uvöchámro touvo, dövėj techedėj
náfso.

Jösádér lon sufrėj, vönechezėj vikorėj, vöjácházėj lon szisrėj,
döiszámár bilchiso.

Jögálėj lon táámėj, dövisztréjszár náhámėj, döinun osz bismėj,
köfilo ukliso.

Ászádér liszöudoszo

אתדועסל רדסא Lakomát rendezek* szombat délelöttre, Ős-Szent Istenünk
hívom vendégségbe.

Fénye ragyogja be e szombati kidust, jó bor önt lelkünkbe dalt és vidámságot.

Leküldi szépségét, hadd lássuk dicsfényét, fedje fel titkait, rejtett beszédeit.

Fedje fel számunkra tucat cipó titkát,* Neve jelképének kétszeres homályát.

---

* **Lakomát rendezek...** Ezt a szombat reggeli dalt is az Ári, rabbi Jichák Lurjá írta; nevének kezdőbetűi – az utolsó kettő kivételével – itt is szerepelnek. Ez az *Atiká Kádísá* (Ős-Szent Isten) lakomája, amit *kidusá Rábának*, nagy *kidusnak* nevezünk.

* **Fedje fel számunkra...** A „tucat cipó titka” az isteni Név különböző variációira utal, valamint Jákobra, a tizenkét törzs apjára (*Minchát Jáákov*). A tizenkét kenyér a Szentély asztalán volt, minden oldalon hat-hat, és hetente friss kenyeret tettek oda, míg az előző hetit, amely ugyanolyan friss volt, mint amikor sütötték, a kohének ették meg.

צָרוּרָא דְלַעֲלָא, דְּבִיּה חַיִּי כְּלָא, וַיְתַרְבֵּי חִילָא, וְתַסַּק עַד רִישָׁא.
 חֲדוּ חֲצָדֵי חַקְלָא, בְּדַבּוּר וּבְקַלָּא, וּמְלִילוּ מְלָה, מְתִיקָא פְּדוּבָשָׁא.
 קָדָם רַבּוֹן עֲלִמִין, בְּמַלִּין סְתִימִין, תְּגַלּוּן פְּתַגְמִין, וְתִמְרוּן
 חֲדוּשָׁא.

לְעֹטֵר פְּתוּרָא, בְּרָזָא יִקְרָא, עֲמִיקָא וּטְמִירָא, וְלֹאוּ מְלֵתָא
 אֲשָׁא.

וְאַלִּין מְלִיָּא, יְהוּן לְרִקִיעֵיָא, וְתַמָּן מֵאן שְׂרִיָּא, הֲלֹא הֵהוּא
 שְׂמָשָׁא.

רְבוּ יִתִּיר יִסְגִּי, לְעֵלָא מִן דְּרַגְיָה, וַיִּסַּב בֵּת זוּגְיָה, דִּהְוֵת פְּרִישָׁא.

Cörojro dilöelo, dövěj chájé chojlo, vöjjszrábėj chėjlo, vösziszák ád réjso.

Chádu chácdej cháklo, bödibur uvökolo, umálilo milo, mösziko köduvso.

Kodom ribon olmim, bömilin szöszimin, tögálun piszgomin, vöszémrun chiduso.

Löätér pöszojro, börozo jákiro, ámiko utmiro, vóláv milszo ávso.

Vöilén milájo, jöhojn lirkijájo, vöszámon mán sárjo, hálo háhu simso.

Rövu játir jiszgěj, löélo min dargěj, vöjiszáv bász zugěj, dáhávász pöriso.

Az égi felsőbbség minden lelkek tára. Nőjön az ereje, feje koronája.

Örüljön az arató* hangzatos beszéddel, legyen is szószólónk szavai mézével.

Világ Ura előtt rejtélyes szavakkal, felfedvén a jövőt, jöjjön újdonsággal.

Drágalátos rejtély, asztalunknak dísze, mélyenszántó rejtvény, mely még nincs felfedve.

E szavakból épült* mennynek boltozata: Onnan reánk mi süt, ha nem nap sugara?

Jobban ontja ő azt, mint őt megilletné, aztán hozza párját, mely távol volt tőle.

* **Örüljön az arató...** A kábálá „földműveseknek” nevezi a Talmud-tudósokat: ahogyan a földműves megtisztítja földjét a kövektől és a gyomtól, úgy mentesítik a talmudisták és rabbik a zsidóságot a rájuk leselkedő veszélyektől, mivel érdemük védi őket. Szombaton a rabbiknak a Tóra mély értelmű tanításait kell felfedniük, mézédesszavakkal.

* **E szavakból épült...** Ezekből a szavakból – a Tóra-magyarázatokból, amelyeket a szombat tisztelőtére hallgatnak a szombati asztal mellett – új egek születnek: az onnan sugárzó nap allegorikusan az Istenséget jelenti.

Cháj Adojnoj

חי יהוה וברוך צורי, ביהוה תתהלל נפשי, כי יהוה יאיר נרי,
בהלו נרו עלי ראשי. יהוה רועי לא אחסר, על מי מנוחות ינהלני,
נותן לחם לכל בשר, לחם חקי הטריפני. יהי רצון מלפניך,
אתה אלהי קדושי, תערוף לפני שלחנך, תדשן בשמן ראשי. מי
יתן מנוחתי, לפני אדון השלום, והיתה שלמה מטתי, החיים
והשלום. ישלח מלאכו לפני, ללותי ליהוה, בכוס ישועות אשא
פני, מנת כוסי רנה. צמאה נפשי אל יהוה, ימלא שובע אסמי,
אל ההרים אשא עיני, כהליל ולא כשמאי. חדות ימים ושנות
עולמים, עורה כבודי עורה, ועל ראשי יהיו תמים, גר מצנה

Cur miseloj ochálnu borchu emunáj...

'ה חי **Cháj Adojnoj** uvoruch curi, báÁdojnoj tiszhálél náfsi, ki Ádoj-
noj joir néri, böhiloj néroj áléj rojsi. Ádojnoj roji loj echszor, ál
mém mönuchojsz jönáháléni, nojszén lechem löchol boszor, lechem
chuki hátriféni. Jöhi rocojn milfonecho, áto Elojháj ködojsi, táárojch
löfonáj sulhonecho, tödásén básemen rojsi. Mi jitén mönuchoszi,
lifné Ádojn hásoojm, vöhojszo sölémo mitoszi, háchájim vöhásolojm.
Jislách málochoj löfonáj, lölávojszi lövojo, böchojsz jösuojsz eszo fonáj,
mönosz kocszi rövojo. Como náfsi el Adojnoj, jömálé szojuvá ászomáj,
el hehorim eszo éjnj, köHilel völoj köSámáj. Chedvász jomim usnojsz

---

Cháj Adojnoj

'ה חי ÉI az Isten, áldott Teremtöm, az Örökkévalóval dicsekszik énem, mert
Ő élteti mécsesem a fényel, mely lámpásából árad fejemre. Az Örök-
kévaló a pásztorom, nem is szenvedek hiányt, nyugalmas vizekre terel. Aki
kenyeret ad minden élőlénynek, az adja meg mindennapi kenyeremet. Legyen
hát kedvedre, szentséges Istenem, hogy asztalodhoz ültetsz, olajjal kened fejemet.
Bárcsak ott pihenhetnék, a békesség Uránál, nyoszolyám akkor teli lesz étellel,
békével. Angyalát küldi előttem, hogy kísérom legyen, menekvés poharát eme-
lem magam elé, sorsom kelyhe csordultig tele. Az élő Isten után eped a lelkem,
ki jóllakásig megtölti csűrömet. A hegyek felé tekintek, mint Hilél, s nem mint
Sámáj. Örömteli napokkal teli az örök élet. Ébredj, diszem, ébredj, fejem fölött

וְאוֹר תּוֹרָה. קוֹמָה יְהוּה לְמִנוּחָתִי, אֶתָּה וְאַרוֹן עֲזָךְ, קַח נָא אֵל
אֶת בְּרַכְּתִי, וְהִחֲזֵק מִגַּן חוּדְךָ.

Boruch Ádojnoj jojm jojm

בְּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם, יַעֲמָס לָנוּ יֵשַׁע וּפְדִיּוֹם, וּבִשְׂמוֹ נִגְלִיל כָּל
הַיּוֹם, וּבִישׁוּעָתוֹ נָרִים רֵאשׁ עֲלֵינוּ, כִּי הוּא מְעוֹז לְדָל וּמַחֲסֵה
לְאַבְיּוֹן.

שְׁבִטֵי יָהּ לְיִשְׂרָאֵל עֲדוּת, בְּצַרְתָּם לוֹ צָר בְּסִבְלוֹת וּבַעֲבָדוֹת,
בְּלִבְנֵת הַסְּפִיר הָרָאם עוֹז יְדִידוֹת, וְנִגְלָה לְהַעֲלוֹתָם מֵעוֹמֶק בּוֹר
וְדוֹת, כִּי עַם יְהוּה הִחֲסָד וְהַרְבֵּה עֲמוּ פְדוּת.

*ojlomim, uro chövojdj uro, vöál rojsi jihju számim, nér micvo vöojr
Tojro. Kumo Ádojnoj limnuchoszi, áto vááron uzecho, kách no Él esz
birchoszi, vöhácházék mogén chojzecho.*

Boruch Ádojnoj jojm jojm, jáámosz lonu jesá ufidjojm,
uvismoj nogil kol hájojm, uvisuoszoj norim rojs eljojn, ki hu
moojz ládol umáchásze loevjojn.

*Sivté Jo löJiszroél éduz, böcoroszm loj cor, böszjulusz uvöávdusz,
bölivnász hászápir herom ojz jödidujsz, vöniglo löháálojzszom méojmek*

együtt parancsaid lámpása és a Tóra fénye. Indulj, Örökkévaló, hogy nyugod-
hassak, Te és fenséged frigyládája.

Boruch Ádojnoj jojm jojm

ברוך ה' Naponta áldjuk az Urat,* ki nekünk bő segítséget ad. Nevével egész
nap örvendjünk. Segítségé emeli fel fejünk, mert Ő a szegény ments-
vára, a szűkölködő menedéke.

Az Úr törzsei tanúsítják Izraelben, hogy velük érzett bajban, szenvedésben,
kedvét kimutatta, ülve zafírfelhőn, megjelent kihúzni őket a veremből. Mert az
Örökkévalónak nagy a szeretete, sok a segedelme.

* **Naponta áldjuk az Urat...** Rabbi Simon Hágádol (a X. században élt Mainzban) szerezte ezt a dalt, amely Isten gondoskodását hangsúlyozza, ahogyan vigyázza Izrael lépteit a történelem folya-
mán, említvén az egyiptomi, a babilóniai, a perzsa, a görög és a római elnyomást. Nincs kizárva,
hogy eredetileg peszáchkor, a Hágádá olvasása után énekelték (*Ijun Tfilá*).

מה יקר חסדו בצלו לגוננו, בגלות בבלה שלח למעננו,
להוריד בריחים נמנה ביננו, ויתנם לרחמים לפני שובימו, כי
לא יטש יהוה את עמו, בעבור הגדול שמו.

עילם שת כסאו להציל ידידו, להעביר משם מעזני מורדיו,
מעבור בשלח פדה את עבדיו, קרן לעמו ירים תהלה לכל
חסידו, כי אם הוגה ורחם פרחמיו וכרב חסדיו.

וצפיר העזים הגדיל עצומיו, וגם חזות ארבע עלו למרומו,
ובלבם דמו להשחית את רחומיו, על ידי כהניו מגר מתקוממו,
חסדי יהוה כי לא תמנו, כי לא כלו רחמיו.

bojr vodusz, ki im Ádojnoj hácheszed vöhárbé imoj födusz.

*Má jokor chaszdoj böciloj lögojnémoj, bögolusz Boveló su-
lách lömáánemoj, löhojrid borichim nimno véjnéjmoj, vájitóném
löráchámim lifné sojuvémoj, ki loj jitojs Ádojnoj esz ámoj, bááuur
hágadoj ol sömoj.*

*Éjloom szosz kyszó löhacil jödidov, löháávir misom mouznéj mojrdoj,
méávojr báselách podo esz ávodov, keren löámoj jorim töhilo löchol
chászidov, ki im hojgo vörichám köráchámov uchöroju chászodov.*

*Ucfir hoizim higdil ácumov, vögám chozusz árbá olu limrojmov,
uulibom dimu löhaschisz esz röchumov, ál jödéj chojhánov migér misz-
kojmömov, chaszdej Ádojnoj ki loj szomnu, ki loj cholu ráchámov.*

Mily kegyesen vette őket árnyékába: segítséget küldött nekik Babilóniába, közéjük állt letörni bilincüket, rabtartóik szívében is irgalmat keltett, mert nagy Nevéért nem hagyja el e népet.

Élamba tette trónját, menteni kedvelteit, kiirtani onnan a lázadók erődeit, szolgálait kiváltotta kardjának élével, népét és híveit koronázta dicsőséggel. Mert bár sújtotta őket, kegyelmében irgalmazott nekik.

A görög bakkecske* igen nagyra tört bár, négy birodalmat látott Dániel már. Mindnek szándéka volt ölni szeretteit, a Chásnoneus papok verték le elleneit, mert Isten kegyelméből nem is pusztultunk el.

* **A görög bakkecske...** A kifejezés, amely a hellenista uralomra utal, *Dániel könyvéből* (8:8.) ered. Egyes vélemények szerint a költő konkrétan Nagy Sándorra céloz.

נסַגְרַתִּי לְאָדוֹם בְּיַד רְעֵי מְדִנִּי, שְׁבַכְל יוֹם וַיּוֹם מִמְּלָאִים כְּרָסָם
מֵעַדְנִי, עֲזַרְתּוֹ עִמִּי לְסִמְךָ אֶת אֲדָנִי, וְלֹא נִטְשַׁתִּנִּי כֹּל יְמֵי עַדְנִי,
כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם אֲדָנִי.

בְּבוֹאוֹ מֵאָדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים, זָבַח לוֹ בְּבִצְרָה וְטָבַח לוֹ
בְּבוֹגְדִים, וַיִּזּוּ נֶצְחָם מִלְּבוּשָׁיו לְהֶאֱדִים, בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל יִבְצֹר רוּחַ
נְגִידִים, הִגָּה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים.
רְאוּתוֹ כִּי כֵן אֲדוּמֵי הָעוֹצֵר, יִחְשׁוּב לוֹ בְּבִצְרָה תְּקַלּוּט כְּבִצְרָה,

*Niszgárti leEdojm böjád réáj mödonáj, seböchol jojm vojojm
mömálim körészom méádonáj, ezroszoy imi liszmojch esz ádonáj, völoj
nötástáni kol jöméj idonáj, ki loj jiznách löojlom Ádojnoj.*

*Bövojoj méEdojm chámuc bögodim, zevách loj böVocro vötevách
loj bövojpgdim, vöjéjz nic'chom málbosov löháádim, bokojchoj hágodojloj
jivcor ruách nögidim, hogo böruchoj hakoso böjojm kodim.*

A két testvér harca* adott Edom (Róma) kezére, az csak tömte hasát Júdea terhére. Istenbe vetettem akkor is reményem, az Úr nem felejtett semmilyen időben. Mert az Örökkévaló sosem hagy el minket.

El is jött Edomra a vérontás napja, pártütők mérsárlása Bocrá városába. Kifröccsent vérüktől vörös a ruhája, mikor nagyurakon a szüretét járja. Számunként seperte el őket haragja.

Edom védangyala, amikor ezt látta, azt hitte, mint Becer, lesz Bocrá*

* **A két testvér harca...** A homályos utalás csak találgatásokra ad lehetőséget. Van, aki az edomitákra gondol, akik „testvérei” Izraelnek, de elárulták őt, vagy pedig a belső testvérharcokra utal a Második Szentély utolsó napjaiban (*Éc Joszéf*). Mások a két utolsó chásmoneus királyfi, Hirkánosz és Arisztobulosz vetélkedésére gondolnak, ami ürügyet szolgáltatott Pompeiusnak, hogy Róma beavatkozzék a chásmoneus-állam ügyeibe, és ezzel megkezdődjék a zsidó állam leigázása (*Talmud, Mönácho*t 64b.). Közismert, hogy a *Talmud* bölcsői Edomot Rómával azonosították (*Ijun Tfilá*).

*...**azt hitte, mint Becer, lesz Bocrá...** Becer a *Bibliában* említett menedékvárosok egyike volt. A talmudi legenda szerint (*Mákot* 12a.) Edom védangyala háromszoros tévedésben van: amikor azt hiszi, hogy Bocrá védelmet nyújt neki, pedig az nem Becer; hogy a menedékváros szándékos gyilkosnak is védelmet nyújt, pedig nem; hogy a menedékjog az angyalokra is vonatkozik, pedig nem.

וּמְלֶאךָ כְּאָדָם בְּתוֹכָהּ יִנְצֵר, וּמִזִּיד כְּשׂוֹגֵג בְּמִקְלָט יַעֲצֵר, אֲהָבוּ
אֶת יְהוָה כֹּל חֲסִידָיו אֲמוּנִים נוֹצֵר.

יִצְוֶה צוּר חֲסִדוֹ קְהֵלוֹתָיו לְקַבֵּץ, מֵאַרְבַּע רִוּחוֹת עֲדָיו לְהַקְבִּץ,
וּבִהָר מְרוֹם הָרִים אוֹתָנוּ לְהַרְבֵּץ, וְאִתָּנוּ יָשׁוּב נִדְחִים קוֹבֵץ, יָשִׁיב
לֹא נֶאֱמַר פִּי אִם וְשָׁב וְקַבֵּץ.

בְּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר טוֹב גָּמְלָנוּ, כְּרַחֲמָיו וְכָרַב חֲסִדָיו
הַגְּדִיל לָנוּ, אֱלֹהֵי וְכֵאלֹהֵי יוֹסֵף עַמָּנוּ, לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ הַגְּדוֹל הַגְּבוּר
וְהַנּוֹרָא שְׁנִקְרָא עָלֵינוּ.

בְּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְרָאָנוּ לְכְבוֹדוֹ, לְהִלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ וּלְסַפֵּר

---

*Röojszoz ki chén ádojmi hoojcér, jáchásojv loj böVocro tiklojt
köVecer, umáloch köodom böszojcho jinocér, uméziid kásojgégg bö-
miklot jóecér, ehevu esz Ádojnoj kol chászidov emunim nojcér.*

*Jöcáve cur chászdoj köhilojszov lökábéc, méárbá ruchojsz odov
löhikouéc, uuöhár mörojm horim ojszonu löhárbéc, vöitonu josuv
nidochim kojvéc, josiv loj neemár ki im vösöv vökibéc.*

*Boruch hu Elojhénu áser tojv gömolonu, köráchámov uchöroju
chászodov higdil lonu, éle vöchoéle jojszéf imonu, löhágdil sömoj
hágodojl hágibor vöhánojro senikro oléjnu.*

---

mentsvára. Angyalnak is, mint embernek, menedék, Hol mint ártatlant, a bűnöst is bevegység. Szeressétek, hívek, az Urat, ki hüen védelmez.

Szirtünk, irgalmadban gyűjtsd be a világ minden sarkából gyülekezeted hadát, hegyek legnagyobbján adj nekünk nyugalmat, oda tereld egybe messziről nyájadat, s ne csak őket hozd, Magad is oda térülj.

Áldott légy, Istenünk, aki jót tett velünk, kegyét és irgalmát bőven mérte nekünk. Még továbbra is ily módon vezérelj nagy, erős Nevedért, melyről minket neveztl el.

Áldott Istenünk, ki dicsőségére teremtett minket, hogy dicsérjük, dicsőítsük,

הודו, מִכָּל אִם גָּבַר עָלֵינוּ חֶסֶדוֹ, לָכֵן בְּכָל יָב וּבְכָל נַפֶּשׁ וּבְכָל
מֵאֹדוֹ נִמְלִיכּוּ וּנְיַחֲדוּ.

שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ יֵשִׁים עָלֵינוּ בְּרַכָּה וְשְׁלוֹם, מִשְׁמֵאל וּמִיַּמִּין עַל
יִשְׂרָאֵל שְׁלוֹם, הַרְחֵמֵן הוּא יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם, וְיִזְכּוּ לְרֵאוֹת
בָּנִים וּבָנֵי בָנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת עַל יִשְׂרָאֵל שְׁלוֹם, יוֹעֵץ
אֵל גָּבוּר אָבִי עַד שֶׁר שְׁלוֹם.

Boruch Él eljojn

ברוך אל עליון, אשר נתן מנוחה, לנפשינו פדיום משאת

---

*Boruch hu Elojhénu seböroonu lichvojdoj, löhälöloj ulösháböchoj
ulöszápér hojdoj, mikol ojm govár olénu chászdoj, lochéň böchol lév
uvöchol nefes uvöchol mööjdoj námlichoj ünöjáchádoj.*

*Sehásolojm seloj joszim olénu brocho vösolojm, miszmojl umijomin
ál Jiszroel solojm, Horáchámon hu jövoréché esz ámoj vásolojm, vöjizku
lirojsz bonim uvné vonim ojszkim báTojro uvömicuojsz ál Jiszroel
solojm, jojéc Él gibojr ávi ád szár solojm.*

---

fenségéről beszéljünk, mert minden más népnél nagyobb irántunk a kegye. Ezért tiszta szívvel és egész lelkünkkel, minden tehetségünkkel valljuk Őt egyetlen Urunknak. Akié a béke, hadd hozza el ránk békéje áldását, jobbról is, balról is béke Izraelnek. Az Irgalmas áldja meg népét békével, hadd érje meg, hogy gyermekei és unokái a Tórával és jó tetteikkel foglalkozzanak. A Csodás Tanácsadó, a hatalmas Isten, örök Atyánk, a béke angyala.

Boruch Él eljojn

אל ברוך אל Áldott a nagy Isten,* aki nyugvást adott lelkünknek a tenger bútól,

---

* **Áldott a nagy Isten...** Feltételezett szerzője, Rabbi Báruch ben Smuél, szintén a németországi Mainzban élt (1221-ben halt meg). Dalköltészetével mellett neves talmudista is volt: neki tulajdonítják több *Toszáfo*t szerzőségét *Szotá* traktátusához. A dal a szombattartókat dicsőíti, és színesen illusztrálja a reájuk váró jutalmat. Majdnem minden kifejezés egy-egy bibliai versre vagy kifejezésre rímel.

וְאִנְחָה, וְהוּא יְדַרְשׁ לְצִיּוֹן, עַר הַנְּדָחָה, עַד אָנָּה תוֹגִיּוֹן נֶפֶשׁ
נְאֻחָה.

הַשׁוֹמֵר שִׁבְתָּהּ, הַיֵּן עִם הַבַּת, לְאֵל יִרְצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחְבַּת.
רוֹכֵב בְּעַרְבוֹת, מֶלֶךְ עוֹלָמִים, אֶת עַמּוֹ לְשִׁבוֹת אֲזַן בְּנַעֲיָמִים,
בְּמֵאֲכָלֵי עַרְבוֹת בְּמִיּוֹי מְטַעְמִים, בְּמַלְבוּשֵׁי כְבוֹד, זָבַח מִשְׁפָּחָה.
הַשׁוֹמֵר שִׁבְתָּהּ, הַיֵּן עִם הַבַּת, לְאֵל יִרְצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחְבַּת.
וְאֲשֶׁרֵי כָּל חוֹכָה לְתַשְׁלוּמֵי כִפֹּל, מֵאֵת כָּל סוֹכָה, שׁוֹכֵן בְּעַרְפֵּל,
נִחְלָה לוֹ יִזְכֶּה בְּהָר וּבְשָׂפֵל, נִחְלָה וּמְנוּחָה כְּשֶׁמֶשׁ לוֹ זֶרְחָה.
הַשׁוֹמֵר שִׁבְתָּהּ, הַיֵּן עִם הַבַּת, לְאֵל יִרְצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחְבַּת.

אל **Boruch Él eljojn** áser noszán mönucho, lönáfsénu fidjojm
misész váánocho, vöHu jidrojs löCijojn ir hánidocho, ád ono tugjojn
nefes neenocho.

**Hásojmér Sábosz hábén im hábász,
loÉl jérocu kömincho ál máchávász.**

*Rojchév boárovojsz, Melech ojломim, esz ámoj lisbojsz izén báni-
mim, bömáácholéj árévojsz böminéj mátámim, bömálbuséj chovojd,
zevách mispocho.*

Hásojmér Sábosz hábén im hábász...

*Vöásréj kol chojche löszásluméj chéfel, méész kol sojchje, sojchéñ
boárofel, náchálo loj jizke bohor uvásofel, náchálo umönucho káse-
mes loj zorcho.*

bajtól. Gondol majd Cionra, romos városára: meddig húzódik még a jajszó
számunkra?

**Fiú vagy lány, mikor szombatot tart,
olyan az Istennek, mint a lisztáldozat.**

Felhőkön száguldott a Világ Királya, népének kedvében a szombatról szóla:
finom csemegéket egyenek, igyanak, szépen felöltözve együtt vigadjanak.

Fiú vagy lány...

Boldog, aki bő jutalmát várja a Mindent Látótól, kit felhő takar. Hegyen,
völgyön át ad néki birtokot, napsütötte lankán legyen mindig nyugodt.

Fiú vagy lány...

כָּל שׁוֹמֵר שֶׁבֶת כְּבֹדָת מַחֲלֵלוֹ, הֵן הַכֶּשֶׁר חֲבַת קוֹדֶשׁ גּוֹרְלוֹ,
וְאִם יֵצֵא חוֹבֵת הַיּוֹם, אֲשֶׁרֵי לוֹ, אֶל אֵל אֲדוֹן מְחוֹלְלוֹ מִנְחָה
הִיא שְׁלוּחָה.

הַשׁוֹמֵר שֶׁבֶת, הֵבֵן עִם הַבֵּת, לְאֵל יִרְצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחְבַּת.
חֲמֻדַּת הַיָּמִים קָרְאוּ אֵלֵי צוּר, וְאֲשֶׁרֵי לְתַמִּימִים אִם יִהְיֶה נִצּוֹר,
כְּתָר הַלְוִיָּמִים עַל רֹאשׁוֹ יִצּוֹר, צוּר הָעוֹלָמִים רוּחוֹ בָּם נָחָה.
הַשׁוֹמֵר שֶׁבֶת, הֵבֵן עִם הַבֵּת, לְאֵל יִרְצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחְבַּת.
זְכוּר אֶת יוֹם הַשֶּׁבֶת לְקֹדֶשׁוֹ, קִרְנוּ כִּי גְבָהָה גִּזְרָה עַל רֹאשׁוֹ, עַל
כֵּן יִתֵּן הָאֱדָם לְנַפְשׁוֹ, עֲנֵג וְגַם שְׂמֵחָה בָּהֶם לְמַשְׁחָה.
הַשׁוֹמֵר שֶׁבֶת, הֵבֵן עִם הַבֵּת, לְאֵל יִרְצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחְבַּת.

Hásojmér Sábosz hábén im hábász...

*Kol sojmér sábosz kádosz méchálöloj, hén hechsár chibász kojdes
gojroloj, vöim joco chojvász hájojm ásréj loj, el Él odojn möchojlöloj
mincho hi sölucho.*

Hásojmér Sábosz hábén im hábász...

*Chemdász hájomim körooj Éli cur, vöásréj lizmimim im jihje
nocur, keszer hilumim ál rojsom jocur, Cur hoojloim ruchoj bom
nocho.*

Hásojmér Sábosz hábén im hábász...

*Zochojr esz jojm háсібosz lökádsoj, kárnoj ki gouvo nézer ál rojsoj,
ál kén jitén hoodom lönáfsoj, ojneg vögám szimcho bohém lömoscho.*

Aki törvény szerint a szombatot tartja a Szent Isten áldását adja a sorsára. Boldog, ha e nap kötelességeit vállalja, mintha Teremtőjének adná ajándékba.

Fiú vagy lány...

Isten, a Szirt, kedves napnak hívta, boldog is a jámbor, aki azt betartja, rá illő koszorút illeszt a fejére, az Örök Szirt szelleme talál helyet benne.

Fiú vagy lány...

Emlékezzél tehát szombatot szentelni, nagy a becsülete, rá koszorút fonni minden zsidó ember szívből igyekezzen, vidám élvezettel szombatot ünnepeljen.

Fiú vagy lány...

קָדַשׁ הִיא לָכֶם שַׁבַּת הַמְּלָכָה, אֶל תּוֹךְ בְּתִיכֶם לְהַנִּיחַ בְּרָכָה,
בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם לֹא תַעֲשׂוּ מְלָאכָה, בְּנִיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם עֶבֶד וְגַם
שִׁפְחָה.

הַשׁוֹמֵר שַׁבַּת, הַיֵּבֵן עִם הַבַּת, לֹאֵל יִרְצוּ כְּמִנְחָה עַל מִחְבַּת.

Jojm ze möchubod

יּוֹם זֶה מְכַבֵּד מִכָּל יָמִים, כִּי בּוֹ שַׁבַּת צוּר עוֹלָמִים.
שִׁשֶּׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָתְךָ וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לְאַלְהֶיךָ, שַׁבַּת לֹא
תַעֲשֶׂה בּוֹ מְלָאכָה, כִּי כָל עֲשֵׂה שִׁשֶּׁת יָמִים.
יּוֹם זֶה מְכַבֵּד מִכָּל יָמִים, כִּי בּוֹ שַׁבַּת צוּר עוֹלָמִים.

Hásojmér Sábosz hábén im hábász...

*Kojdes hi lochem sábosz hámallo, el tojch botéchem löhoniách
börocho, böchol mojsvojszéchem loj száászu mölocho, bönéchem
uvönojszéchem eved vögám sífcho.*

Hásojmér Sábosz hábén im hábász...

זֶה *Jojm ze möchubod mikol jomim,*
ki voj sovász Cur ojlomim.

*Sésesz jomim táásze mölächtecho vöjojm hasviji Lélojhecho, sábosz
loj száásze boj mölocho, ki chojl oszo sésesz jomim.*

Szent is legyen néktek szombat királynője, aki áldásával házatok betöltse. Mindenütt, hol laktok, ne végezzen munkát fiatok, lányatok, sem a béres, munkás.

Fiú vagy lány...

Jojm ze möchubod

זֶה *Tiszteletre méltóbb minden másnál e nap,*
mikor az Örök Szirt felhagyott munkával.

Hat napon át végezd dolgaidat, a hetediket meg Istenednek hagyjad. Ne végezz szombaton semmiféle munkát, hisz Ő is hat nap alatt alkotta világát.

Tiszteletre méltóbb...

רֵאשׁוֹן הוּא לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, יוֹם שְׁבֻתוֹן יוֹם שְׁבֻת קֹדֶשׁ, עַל כֵּן
כָּל אִישׁ בְּיַיְנו יִקְדֹּשׁ, עַל שְׁתֵּי לֶחֶם יִבְצְעוּ תְּמִימִים.
יוֹם זֶה מְכַבֵּד מְכַל יָמִים, כִּי בּוֹ שְׁבֻת צוּר עוֹלָמִים.
אֲכוֹל מִשְׁמַנִּים, שְׁתֵּה מִמִּתְקִים, כִּי אֵל יִתֵּן לְכֹל בּוֹ דְּבָקִים,
בְּגֹד לְלִבּוֹשׁ לֶחֶם חֻקִּים, בְּשֵׁר וְדָגִים וְכֹל מִטְעָמִים.
יוֹם זֶה מְכַבֵּד מְכַל יָמִים, כִּי בּוֹ שְׁבֻת צוּר עוֹלָמִים.
לֹא תַחְסֹר כֹּל בּוֹ וְאֲכַלְתָּ וְשִׁבַּעְתָּ וּבִרְכַּתְּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר
אֶהְבֶּתָּ, כִּי בִרְכָךָ מְכַל הָעַמִּים.
יוֹם זֶה מְכַבֵּד מְכַל יָמִים, כִּי בּוֹ שְׁבֻת צוּר עוֹלָמִים.
הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹדוֹ, וְגַם הָאָרֶץ מְלֵאָה חֶסֶדוֹ, רְאוּ כִּי כָּל

Jojm ze möchubod mikol jojim...

Risojn hu lömikroéj kojdes, jojm sáboszojn jojm sábosz kojdes, ál
kén kol is böjéjnoj jökádés, ál stéj lechem jivcöu szmimim.

Jojm ze möchubod mikol jojim...

Echojl másmánim söszé mámtákim, ki ÉI jitén löchol boj dvékim,
beged lilbojs lechem chukim, boszor vödogim vöchol mátámim.

Jojm ze möchubod mikol jojim...

Loj szechszár kojI boj vöochálto vöszovoto uvéráchto esz Ádojnoj
Elojhecho áser oháuto, ki véráchöcho mikol hoámim.

Jojm ze möchubod mikol jojim...

Ez a legfontosabb ünnepi gyülekezet: a szombati szent munkaszünet. Szen-
telje meg hát azt mindenki borával, jámborok meg szegett két fonott kaláccsal.

Tiszteletre méltóbb...

Egyetek finomat, igyatok édeset, Isten ad majd hozzá elég keresetet, ru-
házatunkat meg napi kenyerünket, húst is, bort is hozzá, meg jó csemegéket.

Tiszteletre méltóbb...

Nem is lesz aznapon semmiben hiányod, ha már jóllaktál, elmondod áldásod
Örök Istenedre, kit annyira imádsz, hisz Ő más népeknél téged jobban megáld.

Tiszteletre méltóbb...

Az egek hirdetik az Ő dicsőségét, a föld minden tája élvezi a kegyét. Lássátok

אֵלֶּה עֲשֵׂתָה יְדוֹ, כִּי הוּא הַצּוּר פִּעְעָלוֹ תָמִים.
יֹם זֶה מְכַבֵּד מִכָּל יָמִים, כִּי בּוֹ שָׁבַת צוּר עוֹלָמִים.

Ki esmöro sábosz

כִּי אֲשַׁמְרָה שְׁבֵת אֶל יִשְׁמְרֵנִי, אוֹת הִיא לְעוֹלָמֵי עַד בֵּינוּ וּבֵינֵי.
אָסוּר מִצֵּא בּוֹ חֶפֶץ עֲשׂוֹת דְּרָכִים, גַּם מְלַדְבֵּר בּוֹ דְּבָרֵי צָרָכִים,
דְּבָרֵי סְחוּרָה אֶף דְּבָרֵי מְלָכִים, אֶהְיֶה בְּתוֹרַת אֶל וּתְחַכְמֵנִי.
אוֹת הִיא לְעוֹלָמֵי עַד בֵּינוּ וּבֵינֵי.
בּוֹ אֲמַצָּא תָמִיד נֶפֶשׁ לְנַפְשִׁי, הִנֵּה לְדוֹר רֵאשׁוֹן נָתַן קְדוּשָׁי,

Hásomájim möszáprim kövojdoj, vögám hoorec molo chászdoj,
röu ki chol éle oszöszo jodoj, ki Hu hácur pooloj szomim.

Jojm ze möchubod mikol jomim...

אשמרה **Ki esmöro sábosz** Él jismöréni, ojsz hi löojlmé ád bénoj
uvéni.

Oszur möcoj chéfec ászojsz dörochim, gám milödábér boj divréj
cörochim, divréj szöchojro áf divréj mölochim, ehge böszojrász Él
uszöchákméni.

Ojsz hi löojlmé ád bénoj uvéni.

be, mindez az Ő keze munkája, mert tökéletes is Szirtünk alkotása.

Tiszteletre méltóbb...

Ki esmöro sábosz

אשמרה **Ha** szombatot tartok, Isten megtart engem: **szövetség jelképe
az közte és énköztem.**

Aznap ne foglalkozunk folyó ügyeinkkel, ne is járjunk úton, ne tárgyaljunk
féllel, üzletről, országról szót ne szaporítsunk, Isten Tórájából okosat tanuljunk.

Szövetség jelképe az közte és énköztem.

Ezen napon mindig felüdül a lelkem, hisz már eleinknek adta szent Istenem.

מוֹפֶת בְּתַת לָחֶם מְשֻׁנָּה בְּשֵׁשׁי, כָּכָה בְּכָל שֵׁשׁי יִכְפִּיל מְזוֹנִי.
אוֹת הִיא לְעוֹלָמִי עַד בֵּינוּ וּבֵינִי.

רְשׁוּם בְּדַת הָאֵל חֶק אֶל סִגְנִיו, בּוּ לְעַרְךָ לָחֶם פְּנִים בְּפָנָיו, עַל
כֵּן לְהִתְעַנּוֹת בּוּ עַל פִּי נְבוֹנִיו, אָסוּר לְבַד מִיּוֹם כְּפוּר עֲוֹנִי.
אוֹת הִיא לְעוֹלָמִי עַד בֵּינוּ וּבֵינִי.

הוא יום מְכַבֵּד הוא יום תְּעַנּוּגִים, לָחֶם וַיֵּין טוֹב בְּשֵׁר וְדָגִים,
הַמְתַּאֲבָלִים בּוּ אַחֲזוּר נְסוּגִים, כִּי יוֹם שְׂמֵחוֹת הוּא וּתְשֻׁמְחָנִי.
אוֹת הִיא לְעוֹלָמִי עַד בֵּינוּ וּבֵינִי.

---

*Boj emco szomid nojfes lönáfsi, hiné lödojr risojn noszán ködojsi,
mojfész böszész lechem misne vásisi, kocho böchol sisi jáchpil
mözojni.*

Ojsz hi löojlmé ád bénoj uvéni.

*Rosum bödász hoÉl chojk el szögonov, boj láárojch lechem ponim
böfonov, ál kén löhiszánojsz boj ál pi növojnov, oszur lövád mijjom
kipur ávojni.*

Ojsz hi löojlmé ád bénoj uvéni.

*Hu jojm möchubod hu jojm táánugim, lechem vöjájín toju boszor
vödögim, hámiszáblim boj ochojr nöszojgim, ki jojm szömochojsz hu
uszösözámchéni.*

Ojsz hi löojlmé ád bénoj uvéni.

Pénteki két kalács mannára emlékeztet, S Isten ma is két napra ad elég ételmet.
Szövetség jelképe az közte és énköztem.

Tórában meghagyta Isten papjainak, hogy színe előtt szinkenyeret hagyjanak.
Bölcseink tiltották szombaton böjtölni, kivéve, ha jojm kipur szombatra esik.

Szövetség jelképe az közte és énköztem.

Becses, élvezetes a szombatnak napja: ételt, bort, húst, halat senki se sajnálja.
Rosszul jár az ember, ki e napon gyászol, mert öröm illik rá, és nem a gyászfátyol.

Szövetség jelképe az közte és énköztem.

מַחֵל מְלֹאכָה בּוֹ סוּפוֹ לְהַכְרִית, עַל כֵּן אֶכְבֵּס בּוֹ לְבַי כְּבָרִית,
וְאֶתְפַּלֵּל אֶל אֵל עֲרֵבִית וְשַׁחֲרִית, מוֹסֵף וְגַם מְנַחָה הוּא יַעֲנֵנִי.
אֹת הִיא לְעוֹלָמִי עַד בֵּינוּ וּבֵינֵנוּ.

Dörojr jikro

דְּרוֹר יִקְרָא לְבֵן עִם בֵּת, וְיִנְצָרְכֶם כְּמוֹ בְּבֵת, נְעִים שְׂמֵכֶם וְלֹא
יִשְׁבֵּת, שָׁבוּ וְנוּחוּ בְּיוֹם שַׁבָּת.
דְּרֵשׁ נוֹי וְאוֹלָמִי, וְאוֹת יִשַׁע עֲשֵׂה עִמִּי, נִטַּע שׁוֹרֵק בְּתוֹךְ כְּרָמִי,
שְׁעֵה שְׂוַעַת בְּנֵי עַמִּי.

Méchél mölocho boj szojfoj löháchrisz, ál kén áchábész boj libi kövojrisz, vöespálölo el Él árvisz vösáchárisz, muszof vögám mincho hu jáánéni.

Ojsz hi löojlmé ád bénoj uvéni.

דְּרוֹר יִקְרָא *Dörojr jikro* lövén im bász, vöjincorchem kömoj vouász,
nöim simchem völoj jusbász, sövu vönuchu böjojm sábosz.

Drojs novi vöulomi, vöojsz jesá ászé imi, nötá sozjrék beszojch

---

Ki akkor munkába kezd, nem is lesz jó vége. Jobb, ha tisztára mosott lesz a szíve. Imádkozzon aznap este is, meg reggel, Muszáf, Minchá imáját se mulassza el.

Szövetség jelképe az közte és énköztem.

Dörojr jikro

דְּרוֹר יִקְרָא Ifjúnak és lánynak szabadságot adott, mint szeme fényére, rátok úgy vigyázott. Azért jó híretek kel, sosem szűnik az meg, szombatnak szent napján pihenjetek hát meg.

Emlékezz meg, Isten, Szentélyed házaról, add már ki a jelszót a megváltásunkról. Ülted vissza szőlődet a szőlősödbe, népednek jajszavát vedd már figyelmedbe.

דְּרוֹךְ פּוֹרָה בְּתוֹךְ בְּצָרָה, וְגַם בְּכָל אֲשֶׁר גָּבְרָה, נְתוּץ צָרִי בְּאֵף
וְעִבְרָה, שְׁמַע קוֹלִי בְּיוֹם אֶקְרָא.
אֱלֹהִים תֵּן בְּמִדְבַר הַר, הַדָּס שְׁטָה בְּרוֹשׁ תְּדַהֵר, וְלִמְזַהֵר
וְלִנְזֶהֶר, שְׁלוֹמִים תֵּן כְּמִי נֶהֱר.
הַדּוֹךְ קָמִי, אֵל קָנָא, בְּמוֹג לִכְבּ וּבְמַגִּינָה, וְנִרְחִיב פֶּה וּנְמַלְאָנָה,
לְשׁוֹנֵנוּ לְךָ רְנָה.
דַּעַה חֲכָמָה לְנִפְשָׁךְ, וְהִיא כִתָּר לְרֵאשָׁךְ, נִצּוֹר מִצְּנוֹת קְדוּשָׁךְ,
שְׁמוֹר שְׁבֵת קְדוּשָׁךְ.

kármi, söé sávász bönéj ámi.

Dörojch puro böszojch bocro, vögám Bovel áser gouvro, nöszojc coráj böáf vöevro, sömä kojli böojm ekro.

Elojhim tén bámidbor hár, hádász sito börojs tidhor, völámázhir völánizhor, sölojmim tén köméj nohor.

Hádojch komáj, Él káno, bömojg lévou uvámgino, vönárchiv pe unömáleno, lösojnénu löcho rino.

Döé chochmo lönáfsecho, vöhi cheszer lörojsecho, nöcojz micúvász ködojsecho, sömojz sábosz kodsecho.

Vesd már be a présbe Nyugat országait meg a Keletet, mely minket sanyarít, törd meg haragodban ellenségeinket, hallgasd meg jajunkat, mikor hívunk Téged.

Isten, ülted be a puszta hegyeket babér-, akác- és ciprusfélékkel. Ki vétectől óv vagy óvakodik, jutalmazd azt tenger nyereménnyel.

Féltékeny Isten, hozz a rám törőkre bajt és bánatot, keservet szívükre, bennünket meg láss el bőségesen, nyelvünk zengedezve Téged hadd dicsérjen.

Szerezz magadnak bölcsességet, hogy az koszorúzza fejedet, tartsd be a Szent parancsolatát, hogy megtartsad szent szombatját.

Dalgyűjtemény • אוסף שירים

1. אַחִינוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, הַנְּתוּנִים בַּצָּרָה וּבַשְּׂבִיָּה, הָעוֹמְדִים
בֵּין בָּיִם וּבֵין בֵּיבְשָׁה, הַמְּקוּם יְרַחֵם עֲלֵיהֶם וַיּוֹצִיאֵם מִצָּרָה
לְרוּחָהּ, וּמֵאֲפִלָּה לְאוֹרָהּ, וּמִשְׁעֶבֶד לְגֵאֲלָהּ, הַשְּׂתָא בַּעֲגָלָא וּבְזִמְן
קָרִיב.

2. אַךְ לְאַלְקִים דּוּמִי נַפְשִׁי, כִּי מִמְּנֵי תִקְוַתִּי. אַךְ הוּא צוּרִי
וַיִּשׁוּעַתִּי, מִשְׁגָּבִי לֹא אָמוּט.

3. אַחַת שְׂאֲלַתִּי מֵאֵת ה', אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ, שְׂבִתִּי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי
חַיִּי, לְחֻזוֹת בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ.

---

1. Áchéjnu kol bész Jiszroél hánöszunim bácoro uvösivjo, hoojmdim
béjn bájom uvéjn bájaboso, Hámákojm jöráchém áléhem vöjojciém
micoro lirvocho, uméáféjlo löojro, umisibud ligöulo, hásto báágolo
uizmán koriv.

2. Ách IÉlojkim dojmi náfsi, ki mimenu tikvoszi. Ách Hu curi
visuoszi, miszgábi loj emojt.

3. Áchász soálti méész Hásem, ojszo ávákés, siuti bövész Hásem

---

1. Testvéreink, egész Izrael háza akik megszorultak és fogságban vannak,
a szárazföld és a tenger közt állnak. Az Örökkévaló könyörüljön rajtuk, és ve-
zesse ki a szorult helyzetükből a szabadságba őket, a sötétségből világosságba.
(Reggeli ima)

2. Bizony, Istenre csendben várj, lelkem, mert tőle van reményem. Bizony,
ő a sziklám és a segítségem, mentsvárom: nem tántorodom. (Zsoltárok 62:6.)

3. Egyet kértem az Örökkévalótól, azt kívánom: lakhassam az Örökkévaló
házában éltem minden napjaiban, hogy nézzem az Örökkévaló kellemét és
szemléljem templomát. (Zsoltárok 27:2.)

4. אָדיר הוא יבנה ביתו בקרוב במהרה בימינו, קל בנה ביתך בקרוב.

5. אָדיר הוא בעליונים, בחור הוא בתחתונים, בעליונים בתחתונים, כלם מודים ומאמינים, ה' אחד ושמו אחד. א שטארקער ביזטו פון אויבען, אן אויסדערוויילטער ביזטו פון אונטען, און פון אויבען און פון אונטען אלע לויבען אלע גלויבען אז דו ביזט איינער און מער קיינער.

6. אָדון עולם אשר מלך, בטחם כל יציר נברא. לעת נעשה בחפצו כל אי מלך שמו נקרא. ואחרי ככלות הכל, לבדו ימלוך נורא. והוא היה, והוא הנה, והוא יהיה, בתפארה. והוא אחד

kol jöméj chájáj, lácházojsz bönojám Hásem ulövákér böchéjcholoj.

4. Ádir Hu jivne béjszoz bökorojv bimhéru böjoménu, Kél öné béjszcho bökorojv.

5. Ádir Hu voeljojnim, bochur Hu bátáchtójnim, boeljojnim bátáchtójnim, kulom mojdím umááminim, Hásem echod usmoj echod. Á stárker biztu fun ojben, án ojszdervélter biztu fun unten, un fun ojben un fun unten ále lojben ále glojben áz Du bizt éjner un mer kéjner.

6. Ádon olám áser málách, beterem kol jöcír nivrá. Löét náászá vöchefco kol, ázáj melech sömo níkrá. Vöácháréj kichlot hákol,

4. Nagy Ő, építse fel a házat hamarosan még napjainkban. Isten építsd fel házad minél hamarabb. (*Peszáchi hágádá*)

5. A mennyekben hatalmas vagy, a földön áldott vagy. A mennyekben és e-földön mindannyian abban hiszünk hogy Isten egy és a Neve egy. (*Chászíd dallam*)

6. A Világ Urát, aki uralkodott, mielőtt bármi létezőt megteremtett volna, már akkor Uralkodónak hívták, mikor kedve szerint létrejött minden. S mikor mindennek vége lesz, akkor is egyedül uralkodik majd a Félelmetes. Ő volt, Ő van és Ő lesz teljes díszeben, Ő az egyetlen, és nincs más hozzá hasonlítható vagy

וְאִין שְׁנִי, לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָהּ. בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תְּכָלִית, וְלוֹ
הָעֵז וְהַמְשָׁרָהּ. וְהוּא אֵלִי וְחִי גְּאֹלִי, וְצוּר חֲבִלִי בְּעֵת צָרָה. וְהוּא
נְסִי וּמְנוּס לִי, מִנֶּת כּוֹסֵי בַיּוֹם אֶקְרָא. בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רוּחִי, בְּעֵת
אִישׁוֹן וְאֶעִירָהּ. וְעַם רוּחִי גְּוִיתִי, ה' לִי וְלֹא אֵירָא.

7. אֵל תִּירָא מִפְּחַד פֶּתְאֵם, וּמִשְׂאֵת רְשָׁעִים כִּי תִבֵּא. עֲצוּ עֲצָה
וְתַפֵּר, דְּבִירוֹ דְּכָר וְלֹא יָקוּם, כִּי עֲמָנוּ אֵל. וְעַד זְקָנָה אָנִי הוּא,
וְעַד שִׁיבָה אָנִי אֶסְבֵּל, אָנִי עֲשִׂיתִי וְאָנִי אֶשָּׂא וְאָנִי אֶסְבֵּל וְאֶמְלֹט.

8. עַל הַסְּלַע הָרַךְ וַיִּצְאוּ מַיִם.

9. עַם יִשְׂרָאֵל חִי, עוֹד אֲבִינוּ חִי.

*lövádo jimloch norá. VöHu hájá, vöHu hove, vöHu jihje, bötifará. VöHu
echád vöén séni, löhámsil lo löháchbirá. Bli résit bli táchlit, völo há-
oz vöhámiszrá. VöHu Éli vöcháj goáli, vöcur chevli böét cará. VöHu
niszi umánosz li, mönát koszi böjom ekrá. Böjádó áfkid ruchi, böét
isán vöáirá. Vöim ruchi gövijáti, Ádonáj li völo irá.*

7. Ál tiro mipáchád piszoj, misojász rösoim ki szovoj. Ucu éco
veszufor, dábru dovor ve lo jokum ki imonu Kél. Vöád zikno áni hu,
vöád szévo áni eszboj, áni osziszí vááni eszo vááni eszboj váámálét.

8. Ál hászelá hoch vájécu mojim.

társítható. Kezdet és vég nélkül Övé a hatalom és a tiszttség. Ő az én Istenem, él az én Megváltóm, mentsváram a baj idején. Ő az én csodás megmenekülésem, osztályrészem bármikor, ha hozzá fordulok. Alváskor és ébredéskor kezébe teszem le lelkemet, s lelkemmel együtt testemet. Velem van az Örökkévaló, nem félek. *(Reggeli ima)*

7. Ne félj a hirtelen riadalomtól, sem attól, hogy a gonoszok rád törnek, mint a vész! Csak tervezgessetek, meg lesz az hiúsítva, beszélhettek, nem lesz abból semmi! Öregségetekig ugyanaz vagyok, mikor megöszültök, akkor is én viszlek titeket. Én hoztalak létre, én hordozlak, én viszlek és mentelek meg. *(Példabeszédek 3:25., Jesája 8:10., 46:4.)*

8. Rávert a sziklára, s vizet fakaszt nekik. *(Ima esőért)*

9. Izrael népe él, Atyánk is él még.

10. אָנָה ה' כִּי אֲנִי עֲבָדְךָ, אֲנִי עֲבָדְךָ בֶּן אֲמֹתֶךָ, פִּתְחַתְּ לְמוֹסְרִי.
11. אֲנִי מֵאֲמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה בְּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ, וְאֵף עַל פִּי שְׂיִתְמֵהֶמָּה, עִם כָּל זֶה אֶחְפֶּה לוֹ בְּכָל יוֹם שְׂיָבוֹא.
12. אֲנַעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֲאַרוּג, כִּי אֵלֶיךָ נִפְשֵׁי תַעְרוּג. נִפְשֵׁי חֲמֹדָה בְּצֵל יְדֶךָ, לְדַעַת כָּל רֹז סוּדְךָ.
13. אֲרוּמְךָ ה', כִּי דְלִיתְנִי וְלֹא שְׂמַחַת אִיבֵי לִי. ה' אֱלוֹקַי, שְׁוַעֲתֵי אֵלֶיךָ וְתַרְפְּאַנִי. ה' הֶעֱלִיתַּ מִן שְׂאוֹל נִפְשֵׁי, חֲיִיתְנִי מִיַּרְדֵּי בּוֹר.

9. *Ám Jiszárael cháj, Od ávinu choj.*

10. *Ono Hásem ki áni ávdecho, áni ávdecho ben ámoszecho, pi-táchto lömoszéroj.*

11. *Áni máámin beemuná sölémá beviát háMásiách, Veáf ál pi sejitmáméá, im kol ze ácháke lo bechol jom sejávo.*

12. *Ánim zömirojsz vösirim eerojg, ki éjlecho náfsi száárojg. Náfsi chomdo böcél jodecho, lodáász kol roz szojdecho.*

13. *Árojmimcho Hásem, ki diliszoni völoj szimáchto ojuáj li. Hásem Elojkoj, siváti élecho vátirpoéni. Hásem heeliszo min söojl náfsi, chi-jiszoni mijordi vojr.*

10. Oh Örökkévaló – mert szolgál vagyok, szolgál vagyok, szolgálód fia, megoldottad kötelekeimet. (Zsoltárok 116:16.)

11. Teljes hittel hiszek a Messiás eljövételében, s ha késlekedik is, mindennap várom eljövetelét. (Maimonidész, Tizenhárom hittétel)

12. Szép éneket mondok, szövöm a versem, mert Teutánad vágyakozik lelkem. Kezed árnyékáért eped az én lelkem, hogy rejtelveiddel megismerkedhessem. (Dicsimnusz, Muszáf szombatra és ünnepre)

13. Magasztallak, Örökkévaló, hogy kihúztál engem és nem örvendeztetted rajtam ellenségeimet. Örökkévaló, én Istenem, fohászkodtam hozzád és te meggyógyítottál. Örökkévaló, fölhoztad az alvilágból lelkemet, fölélesztettél a gödörbe szállók közül. (Zsoltárok 30:2–4.)

14. אָנא עבֿדא דְקדֿשא בְּרִיךְ הוּא, דִּסְגִידְנָא קָמָה וּמְקַמִּי דִיקָר
אוּרִיתָה בְּכָל עֵדָן וְעֵדָן.
15. אֲשֶׁר בָּרָא שָׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה, חֶתָן וְכֵלָה, גִּילָה, רִנָּה, דִּיצָה
וְחֻדָּה, אֶהְבֶּה וְאַחְרָה וְשָׁלוֹם וְרַעוּת.
16. אֲשֶׁרִינוּ, מָה טוֹב חֻלְקֵנוּ, וּמָה נְעִים גּוּרְלָנוּ, וּמָה יָפָה
יְרֻשָׁתָנוּ.
17. אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, אֶהְבֵּת אֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָנוּ,

---

14. Áno áudo döKudso Brich Hu, döszágidno komé umikáméj dikár
ojrájszé böchol idon vöidon.

15. Áser bárá szászson vöszimchá, chátán vökálá, gilá, riná, dicá
vöchedvá, áhává vöáchává, sáalom vöréut

16. Ásréjnu, má tojv chelkénu, umá noim gojrolénu, umá jofo
jörusoszénu.

17. Áto böchártonu mikol hoámim, ohávto ojszénu vörociszó

---

14. Én a Szent szolgája vagyok, áldott Ő, mindenkor előtte és dicsó tana
előtt hajtok fejet. (Reggeli ima)

15. Aki örömet és boldogságot, vőlegényt és menyasszonyt, vigasságot, da-
lolást, ujjongást és vidámságot, szeretet és barátságot, házi békét és egyetértést
teremtett! (Esküvői áldás)

16. Boldogok lehetünk, mert jó az osztályrészünk, élvezetes a sorsunk,
gyönyörű az örökségünk. (Reggeli ima)

17. Minket választottál* az összes nép közül, minket szerettél, bennünket
kedveltél, és kiemeltél minket a más nyelvet beszélők közül, hogy rendelkezéseite

---

* **Minket választottál...** Az ünnepi Ámidá központi áldása a zsidó nép kiválasztottságáról beszél
(Bécá 17a.). Ennek célja az isteni küldetés, a parancsolatok teljesítése, a monoteizmus terjesztése
az emberiség között.

וְרוּמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְשׁוֹנוֹת, וְקַדְשָׁתָנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ, וְקַרְבַּתָּנוּ מִלְּפָנוּ
לְעַבֹדְתֶךָ, וְשִׂמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ עָלֵינוּ קְרֵאתָ.

18. אָבוּא בְּגִבְרוּת ה' אֱלֹקִים, אֲזִכִּיר צְדָקָתְךָ לְבִדְךָ.

19. בְּרוּךְ הָבֵא מִלְךָ הַמְּשִׁיחַ. שְׁהַחֲיֵנוּ וְקִיַּמְנוּ וְהַגִּיעֵנוּ לְזִמְן
הַזֶּה.

20. בְּרוּךְ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בֵּה', וְהָיָה ה' מִבְּטַחוֹ.

21. בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֶת ה', ה' אֱלֹקֵי גְדֻלַּת מְאֹד, הוֹד וְהַדָּר לְבִשְׁתָּ.

---

bonu, vörojmámtonu mikol hálösojnojsz, vökidásto bömicvojszecho, vökérávtonu Málkénu lááuvojdoszecho, vösímcho hágodojl vöhákodojs oléjnu koroszo.

18. *Avoj bigvurojsz Hásem Elojkim, ázkir cidkoszcho lövádecho.*

19. *Boruch hábo Melech Hámosiách. Sehechejonu vökijmonu vöhigijonu lizmán háze.*

20. *Báruch hágever áser jivtách báHásem, vehájá Hásem miwtácho.*

21. *Borchi náfsi esz Hásem, Hásem Elojkáj godálto möojd, hojd*

által szentté tégy és szolgálatodba állíts minket, Urunk, s végül nagy és szent Nevedről nevezted el bennünket. *(Ünnepi imák)*

18. Bemegyek az Úrnak, az Örökkévalónak hatalmas tetteivel, emlitem igazságodat, egyedül a tiedet. *(Zsoltárok 71:16.)*

19. Isten hozott Messiás király! Áldott aki életben tartott, megőrzött bennünket, s engedte megélnünk ezt a napot!

20. Áldott, aki az Örökkévalóban bízük: az Örökkévaló ad annak biztosságot. *(Jeremiás 17:7.)*

21. Áldd, lelkem, az Örökkévalót! Örök Istenem, mily nagy vagy! Fenség és méltóság az öltözeted. *(Zsoltárok 104:1.)*

22. צִדִּיק כַּתְמוֹר יִפְרַח, כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגֶּה. שְׁתוּלִים בְּבַיִת ה', בְּחִצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ. עוֹד יִנּוּבוּן בְּשִׁיבָה, דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ. לְהַגִּיד כִּי יֵשֶׁר ה', צוּרֵי וְלֹא עוֹלָתָהּ בּוֹ.

23. צִוְהַ יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב.

24. צִיוֹן הִלָּא תִשְׁאַלִי לְשָׁלוֹם אֲסִירֶיךָ.

25. צָמְאַה לָךְ נַפְשִׁי כְּמַה לָךְ בְּשָׂרִי, בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעֵיף בְּלֵי מַיִם. כֵּן בִּקְדָשׁ חֲזִיתֶיךָ, לְרֵאוֹת עֲזָךְ וּכְבוֹדֶךָ.

26. דָּוִד מִלֶּךְ יִשְׂרָאֵל חֵי וְקַיָּם.

vöhodor lovosto.

22. Cádik kátomor jifroch, köerez báLövonojn jiszge. Söszulim bövész Hássem, böchácrojsz Elojkéjnu jáfrichu. Ojd jönuvun beszévo, döсэнim vöráánánim jihju. Löhágid ki josor Hássem, curi völoj ávoszso boj.

23. Cávé jösuojsz Jáákoju.

24. Cijojn háloj tisáli lislojm ászirájich.

25. Como Löcho náfsi komá Löcho vöszori, böerec cijo vöojéf bli mojom. Kén bákojdes cháziszicho lirojsz uzcho uchvojdecho.

22. Az igaz mint a pálmafa virul, mint cédrus a Libanonban nagyra nő. Elültetve az Örökkévaló házában, Istenünk udvaraiban virítanak. Még öregségükben is sarjat hajtanak, teltek és zöldellők lesznek, hogy ezzel hirdessék: méltányos az Örökkévaló, az én Szirtem, nincs benne álnokság. (*Zsoltárok 92:13–16.*)

23. Add meg Jákobnak segítséged! (*Zsoltárok 44:5.*)

24. Cion nem fogod kérni tán, folyaid szabadulását...

25. Szomjúhozik reád lelkem, eped utánad testem, száraz és bágyadt földön, víz nélkül. Így szemléltelek a szentélybe, látván erődöt és dicsőségedet. (*Zsoltárok 63:2–3.*)

26. Dávid, Izrael királya él és van. (*Hold-szentelés*)

27. אַמֶּת, אַתָּה הוּא רֵאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן, וּמִבְּלַעֲדֶיךָ
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ.
28. אִשָּׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים, מֵאֵין יְבוֹא עֲזָרִי. עֲזָרִי מֵעַם ה',
עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ.
29. אֵלֶיךָ ה' אֶקְרָא, וְאֵל ה' אֶתְחַנֵּן. שְׁמַע ה' וְחַנּוּנִי, ה' הֲיִיה
עֲזָר לִי.
30. עֵץ חַיִּים הִיא לַמְחַזְקִים בָּהּ, וְתוֹמְכֵיהָ מְאֹשָׁר. דְּרָכֶיהָ
דְּרָכֵי נֹעֵם, וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם.
31. אֵימֶתִי קֶאֱתִי מֵר? לְכִשְׁפּוֹצוֹ מַעֲיִנוֹתֶיךָ חוֹצָה.

---

26. Dávid melech Jiszráél cháj vökájám.

27. Emesz, Áto hu risojn vöÁto hu áchárojn, umibálodecho éjn lonu melech gojél umojsiá.

28. Eszo éjnáj el hehorim, méájin jovojs ezri. Ezri méim Hásem, ojsze somájim voorec.

29. Élecho Hásem ekro, vöel Hásem eszchánon. Sömá Hásem vöchonéni, Hásem hejé ojzér li.

30. Éc chájim hi lámácházikim bo, vöszojmcheho möusor. Dörocheho dárchéj nojám, vöchol nöszivojszeho solojm.

---

27. Igaz, hogy Te vagy az első, és Te az utolsó, kívüled nincs más Úr, aki megvált és megment minket. (Reggeli ima)

28. A hegyek felé emelem szemeimet: honnan jön segítségem? Segítségem az Örökkévalótól, ki égnek és földnek teremtője. (Zsoltárok 121:1–2.)

29. Hozzád Örökkévaló, kiáltok föl, és az Úrhoz könyörgök. Halljad, Örökkévaló, és kegyelmez nekem; Örökkévaló, légy segítő nekem. (Zsoltárok 30:9., 11.)

30. Az élet fája az azoknak, akik megőrzik, boldogok fenntartói. Útjai kellemes utak, és minden ösvénye békéhez vezet. (Példabeszédek 3:18.)

31. Mikor jön el az Úr (a Messiás)? Akkor ha a te forrásaid szét terjednek e földön. (Chászid dallam)

32. אֵין אָדָם שָׁר שִׁירָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שְׂמִיחָה וּבְטוֹב לֵבָב, אִיז
דָּאָךְ מְשַׁמֵּעַ פּוֹן רִשׁ"י, אַז צו זײַנגען אַ נִגּוֹן קָען מֵעַן נָאָר ווען
אַ אַיד אִיז בְּשִׂמְחָה.

33. הֵבֵן יְקִיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֵלֵד שְׁעִשׂוּעִים.

34. הַמְּלֵאךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רַע יְבָרַךְ אֶת הַנְּעָרִים, וַיְקַרָּא
בָּהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתָי אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק, וַיְדַגּוּ לָרֵב בְּקִרְבַּ הָאָרֶץ.

35. הַנְּשֻׁמָּה לָךְ וְהַגּוֹף פִּעֲלֶךָ, חוּסָה עַל עַמְלֶךָ.

36. ה' מְלֵךְ, ה' מְלֵךְ, ה' מְלֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד.

31. Éjmoszáj kooszi már? likösejofucu májönojszecho chuco.

32. Éjn odom sor siro elo mitojch szimcho vötvu lévou, iz doch másmá fun Rási, áz cu zingen á nigun ken men nor ven á jid iz böszimcho.

33. Hávén jákir li Efrájim im jeled sáásuim.

34. Hámáloch hágojél ojszi mikol ro jövoréch esz hánöörim, vöjikoré vohem sömi vösém ávojszáj Ávrohom vöJic'chok, vöjidgu loroju bökerev hoorec.

35. Hánösomo loch vöháguf pooloch, chuszo ál ámoloch.

36. *Hásem melech, Hásem moloch, Hásem jimlojch löojlom voed.*

32. „Csak akkor énekel az ember, ha szíve és lelke boldog és örömmel teli.” Úgy tűnik Rási kommentárjából, hogy az ember csak akkor énekelhet ha boldog... (Rási, *Éráchin traktátus 11a.*)

33. Drága fiam-e nekem Efráim, avagy gyönyörűségem gyermeke-e. (Jeremiás 31:19.)

34. Az angyal, aki kimenekített minden bajból, áldja meg e fiúkat: nevezzék el őket rólam és őseim, Ábrahám és Izsák nevével! (1Mózes 48:16.)

35. Tiéd a lélek, a test is a Tiéd, tedd meg, Örökkévaló, Neved kedvéért! (Ünnepi imák)

36. Az Örökkévaló uralkodik, Ő uralkodott és Ő fog uralkodni örökké. (2Mózes 15:18.)

37. הִבְאֵנוּ שְׁלוֹם עַלְיֵכֶם.

38. הִנֵּה קֵל יִשׁוּעָתִי, אֲבֹטַח וְלֹא אֶפְחָד, כִּי עֲזִי וְזִמְרַת קָה ה', וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. וּשְׂאֲבָתָם מִיָּם בְּשִׁשּׁוֹן, מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה. לֵה' הַיְשׁוּעָה, עַל עַמֶּךָ בְּרִכְתְּךָ סֵלָה.

39. הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל.

40. הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבֵת אַחִים גַּם יְחֵד.

41. הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ, וּבְרַךְ אֶת נַחְלֶתְךָ, וּרְעֵם וְנִשְׂאֵם עַד הָעוֹלָם.

---

37. Hévénu sálom áléchem.

38. Hiné Kél jösuozi, evtách völoj efchod, ki ozi vözimrosz Ka Hásem, vájhi li lisuo. Usáttem májim böszoszojn, mimájánjéj héjösuo. LáHásem hájösuo, ál ámcho virchoszecho szelo.

39. Hiné loj jánum völoj jisán somér Jiszráél.

40. Hiné má tov umá náim sevet áchim gám jáchád.

41. Hojsio esz ámecho, uvoréch esz nácháloszecho, urém vönászém ád hoojlo.

---

37. Békét hoztunk nektek.

38. Íme, szabadulásom Istene, benne bízom, nem félek, mert erősségem az Örökkévaló: neki énekelek, és megsegít. Vígán meríthettek akkor a szabadulás forrásvizéből. Az Örökkévaló a segítség, népeden áldásod örökké. (Szombatbúcsúztató)

39. Íme, nem szunnyad és nem alszik Izrael őrzője. (Zsoltárok 121:4.)

40. Íme, mi jó és mi kedves, hogy testvérek együtt laknak! (Zsoltárok 133:1.)

41. Segítsd meg népedet, áldd meg örökösiedet, légy pásztoruk, és gondozd őket örökké! (Zsoltárok 28:9.)

42. הִרְחַמֵּן הוּא יִזְכְּנוּ לִימֹת הַמְּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.
מִגְדוֹל יִשׁוּעוֹת מִלְכוֹ וְעֵשָׂה חֶסֶד לְמִשִּׁיחוֹ, לְדוֹד וּלְזָרְעוֹ עַד
עוֹלָם. עֵשָׂה שְׁלוֹם בְּמַרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל
יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן.

43. הִרְחַמֵּן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב
וַיִּבְשֹׂר לָנוּ בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת יִשׁוּעוֹת וְנִחְמוֹת.

44. הוּא אֱלֹקֵינוּ, הוּא אָבִינוּ, הוּא מִלְכֵנוּ, הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ,
הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ וַיִּגְאֵלנוּ שְׁנִית בְּקָרוֹב, וַיִּשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו לְעֵינֵי
כָּל חַי לְאֹמֶר: הֵן גְּאֲלֵתִי אֶתְכֶם אַחֲרֵית כְּבָרָא שִׁית, לְהִיּוֹת
לְכֶם לְאֱלֹקִים.

---

42. Horáchámon Hu jözákénu limojsz háMosiách ulöchájé hooj-
lom hábo. Migdol jösuojsz málkoy vöojsze cheszed limsichoj, löDovid
ulözároaj ád ojlom. Ojsze solojm bimrojmov Hu jáásze solojm oléjnu
vöál kol Jiszroél, vöimru omén.

43. Horáchámon Hu jislách lonu esz Élijohu hánovi zochur látoju
vivászér lonu böszojrojsz tojuojsz jösuojsz vönechomojsz.

44. Hu Elojkénu, Hu Ovinu, Hu Málkénu, Hu Mojsiénu, Hu Joj-
siénu vöjigolénu sénisz bökoroju, vöjásmiénu böráchámov löéjnéj kol
cháj lémojr: hén goálti eszchem áchárisz kivörésisz, lihjojsz lochem
lÉlojkim.

---

42. Ő, az Irgalmas, engedje, hogy megérjük a messiási napokat és a túlvilági
életet! Aki megerősíti felkent királya menedékét, az fogadja örökre kegyébe
Dávidot és házát! Aki békét teremt a magasságban, az hozzon békességet ránk
és egész Izraelre! Ámén! (Asztali áldás)

43. Ő, az Irgalmas, küldje el hozzánk a boldog emlékezetű Élijáhu prófétát,
hogy jó híreket, segítséget és vigaszt hirdessen nekünk! (Asztali áldás)

44. Ő, a mi Istenünk, Ő az Atyánk, Ő az Urunk, Ő a segítségünk, és Ő
fogja kihirdetni még egyszer előttünk, minden halandó szeme láttára: „hogy én
legyek Istenetek!” (Szombati imák)

45. הוא יגאל אותנו בקרוב ויקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ, חברים כל ישראל ונאמר אמן.
46. ענבי הגפן בענבי הגפן, דבר נאה ומתקבל.
47. איש את רעהו יעזרו, ולא אחיו יאמר חזק. נשיר ביחד, חזק חזק ונתחזק, עד ביאת גואל, חזק.
48. עבדו את ה' בשמחה, באו לפניו ברננה. כי טוב ה', לעולם חסדו, ועד דר נדר אמונתו.
49. יבנה המקדש, עיר ציון תמלא, ושם נשיר שיר חדש, וברננה נעלה.

---

45. Hu jigál ojszonu bökoroju vikábéc nidochénu méárbá kánfojsz hoorec, chávérim kol Jiszroél vönojmar omén.

46. Invéj hágefén böinvéj hágefén, dovor noe umiszkábel.

47. Is esz rééhu jáazojru, ulöochiv jojmár cházok. Nosir böjáchád, cházák cházák vöniszcházék, ád biász gojél, cházák.

48. Ivdu esz Hásem böszimcho, boju löfonov birönono. Ki toju Hásem, löojlom chászdoj, vöád dojr vodojr emunoszoj.

49. Jibone háMikdos, ir Cijojn tömálé, vösom nosir sir chodos, uvirmono náále.

---

45. Ő fog hamarosan kivezetni bennünket, és összegyűjti szétszórtjainkat a világ négy sarkából, egész Izraelt mindannyian testvérek, és mondjuk rá Ámen. (Ünnepi imák)

46. Szőlőfürt szőlő fürtben, szép és jó dolog. (Esküvői áldás)

47. Egyik a másikat segítik, és testvérenek azt mondja: légy erős! (Jesájá 41:2) Énekeljünk együtt, légy erős! A Megváltó jöveteléig...

48. Szolgáljátok az Örökkévalót örömmel, jöjjetek eléje ujjongással. Mert jószágos az Örökkévaló, örökké tart a kegyelme, s nemzedéktől nemzedékig a hűsége. (Zsoltárok 100:2.)

49. Épüljön már a Szentély, teljen meg a város, új dalba kezdünk ott, vidám zarándokok. (Péntek esti dalok)

50. פָּרַח בְּיָמָיו צַדִּיק, וְרַב שָׁלוֹם עַד בְּלֵי יָרַח. וַיְרֶד מֵאֵם עַד יָם, וּמִנְהָר עַד אֶפְסֵי אֲרָץ. לִפְנֵיו יִכְרְעוּ צִיִּים, וְאֵיבָיו עָפָר יִלְחֲכוּ.

51. יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ, יִרְעֵם הַיָּם וּמְלֵאוּ.

52. יִשְׁמְחוּ בְּמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שְׁבֻת וְקוֹרְאֵי עֲנֹג. עִם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי, כָּלֵם יִשְׁבְּעוּ וַיִּתְעַנְּגוּ מִטּוֹבֶךָ, וּבִשְׁבִיעֵי רְצִיַת בּוֹ וְקַדְּשָׁתוֹ, חֲמֻדַת יָמִים אוֹתוֹ קְרֵאתָ, זָכַר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

53. יִשְׂרָאֵל בְּטַח בֵּה, עֲזָרָם וּמִגְּנָם הוּא.

50. Jifrách böjomov cádik, vörojv solojm ád bli joréach. Vöjérd mijom ád jom, uminohor ád áfszój orec. Löfonov jichróu cijim, vöojvov ofor jöláchéchu.

51. Jiszmöchu hásámájim vötágél háárec, jirám hájám umloo.

52. Jiszmöchu vömälöchuszcho sojmré sábosz vökojré ojneg. Ám mökádöséj sövii, kulom jiszböu vöjiszángu mituvecho, uvásövii rociszó boj vökidástoj, chemdász jomim ojszoj koroszo, zécher lömáaszé vö-résisz.

53. Jiszroél betách báHásem, ezrom umoginom Hu.

50. Szálljon le, le mint eső a kaszáló rétre, mint zápor, mely áztatja a földet. Viruljon napjaiban az igaz, és bőviben legyen béke a hold enyészéig. És uralkodjék tengertől tengerig s a folyamtól a föld végéig. (Zsoltárok 72:6–9.)

51. Örüljenek az egék s vigadjon a föld, dörögjön a tenger s teljessége. (Zsoltárok 96:11.)

52. Hadd örüljenek uralmadnak a szombattartók, akik azt élvezetnek tartják, a nép, amely megszenteli a hetedik napot: hadd bővelkedjenek és gyönyörködjenek mind javaidban és a hetedik napban, amelyet kedveltél és megszenteltél, a legkedvesebb napnak neveltél el, emlékeztetőül a Teremtés művére! (Szombati imák)

53. Izrael, te csak bízz az Örökkévalóban, segítségük és pajzsuk Ó! (Zsoltárok 115:9.)

54. יְהֵא רַעְנָא קְדָמְךָ דְתַפְתַּח לְבָאֵי בְּאוּרִיתָא וְתַשְׁלִים
מִשְׁאַלִין דְּלְבָאֵי וְלְבָא דְכָל עַמְךָ יִשְׂרָאֵל לְטֹב וְלַחֲיִין וְלְשָׁלָם.

55. יְמִין ה' רוּמְמָה, יְמִין ה' עֲשֵׂה חֵיל.

56. יְהִי הַחֲדָשׁ הַזֶּה, כְּנִבּוֹאת אַבִּי חוּזָה, וַיִּשְׁמַע בְּבֵית זֶה,
קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמֻחָה. חֲזַק יְמֵלֵא מִשְׁאַלוֹתֵינוּ, אַמִּיץ יַעֲשֵׂה
בְּקִשְׁתָּנוּ, וְהוּא יִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ, בְּרַכָּה וְהַצְּלָחָה.

57. יְבָרְכֶךָ ה' מִצִּיּוֹן, וּרְאֵה בְטוֹב יְרוּשָׁלַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וּרְאֵה
בְּנִים לְבָנֶיךָ, שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל.

54. Jöhé ráávo ködomoch dösziftách liboi bööjrájszo vöszáslim
misálin döliboi völibo döchol ámoch Jiszroél lötáv ulöchájín völislom.

55. Jömin Hásem rojmémo, jömin Hásem ojszo chojil.

56. Jöhi háchojdes háze, kinvuász ávi chojze, vöjismá bövájisz ze,
kojl szoszajn vökojl szimcho. Chozok jömálé misálojszénu, ámic jáá-
sze bákososzénu, vöHu jislách bömásze jodéjnu brocho vöháclocho.

57. Jövárechehá Hásem miCijon, uröé bötuv Jörusálájim kol jöméj
chájechá. Uröé vánim lövánechá, sálom ál Jiszráél.

54. Legyen az az akaratom, hogy szívemet megnyisd tanod előtt, és teljesítsd
szívem vágyait és egész néped, Izrael szíve vágyait jóra, életre és békességre!
(Zohár 2:369.)

55. Az Örökkévaló jobbja marad fölül, az Örökkévaló jobbja diadalmaskodik.
(Zsoltárok 118:16.)

56. E hónapban legyen való az ósrégi prófétaaszó: házadban hadd hallhassunk
már dicséneket és zsolozsmát! Hatalmas, fogadd kérésünk, Erős, tedd meg,
amit kérünk, áldd meg igyekezetünket, sikerrel munkás kezünket! (Szombat
kimeneteli dal)

57. Áldjon meg téged az Örökkévaló Cionból és nézd Jeruzsálem jólétét
élted minden napjaiban. És láss gyermekeket gyermekeidtől! Béke Izraelre!
(Zsoltárok 128:5–6.)

58. קְלִי אֶתָּה וְאוֹדֶךָ, אֶלְקֵי אֲרוֹמֶמְךָ.
59. כִּי אָנוּ עִמָּךְ וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ, אָנוּ בְנֶיךָ וְאַתָּה אָבִינוּ. אָנוּ
עֲבָדֶיךָ וְאַתָּה אֲדוֹנֵנוּ, אָנוּ קְהִלָּךְ וְאַתָּה חֻלְקֵנוּ.
60. כִּי הֵם חֵינּוּ וְאֶרֶץ יִמִּינוּ וּבָהֶם נִהְגָּה יוֹמָם וְלַיְלָה. וְאַהֲבַתְךָ
לֹא תִסּוּר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים.
61. כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר ה' מִירוּשָׁלַיִם.
62. כִּי בִשְׂמֵחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוֹבְלוּן, הִהָרִים וְהַגְּבָעוֹת
יִפְצְחוּ לְפָנֶיכֶם רִנָּה וְכָל עֵצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֵאוּ כָף.

---

58. Kéli Áto vöjdeko, Elojkáj árojmömeko.

59. Ki onu ámecho vöÁto Elojkénu, onu vonecho vöÁto Ovinu.
Onu ávodecho vöÁto Ádojnénu, onu köholecho vöÁto chelkénu.

60. Ki hémm chájénu vöojrech joménu uvohem nehge jomom volojlo.
Vöáhávoszcho loj szoszur mimenu löojlomim.

61. Ki miCijojn técé szojro udövár Hásem miJörusolójim.

62. Ki veszimcho szécéu, uvösolajm tuvolun, hehorim vöhágövoojsz
jifcöchu lifnéchem rino vöchol ácé hászode jimcháu chof.

---

58. Te vagy Istenem, neked hálálkodom, Istenem, kit magasztalok. (Zsoltárok 118:28.)

59. Mert mi vagyunk a néped, s Te vagy az Istennünk. Mi vagyunk gyermekeid, s Te vagy az Atyánk. Mi vagyunk szolgáid, és Te vagy az urunk. Mi vagyunk közösséged, és Te vagy örökrészünk. (Engesztelőnap imarendje)

60. Mert azok rejtik életünk és napjaink hosszát, éjjel-nappal ez tölti el gondolatainkat. Soha ne tagadd meg hát szeretetedet tőlünk! (Reggeli ima)

61. Mert Cionból jön a tan, az Örökkévaló szava Jeruzsálemből. (Michá 4:2.)

62. Örömmel vonultok majd fel, és békességben vezetnek benneteket; a hegyek és dombok örömdalba fognak elöttetek, a mező fái ünnepelnek. (Jesájá 55:12.)

63. כֹּה אָמַר ה', זְכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת כְּלוּלֹתֶיךָ, לְכַתֵּב אַחֲרַי בְּמִדְבָּר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה.

64. כָּל הָעוֹלָם כּוּלוֹ גִּשְׁר צָר מְאֹד, וְהֶעֱקַר לֹא לִפְחַד כָּלֵל.

65. כִּאֲיֵל תִּעְרַג עַל אֲפִיקַי מַיִם, כֵּן נַפְשִׁי תִעְרַג אֵלֶיךָ אֱלֹקִים. צְמָאָה נַפְשִׁי לְאֱלֹקִים לְאֵל חַי מְתֵי אָבוֹא, וְאַרְאֶה פָּנַי אֱלֹקִים.

66. לָכוּ בְנִים שָׁמְעוּ לִי, יִרְאֵת ה' אֲלַמְדְּכֶם. מִי הָאִישׁ הַחֲפִיץ חַיִּים, אֲהַב יָמַי לְרֵאוֹת טוֹב. נִצּוֹר לְשׁוֹנֵךְ מֵרַע, וּשְׁפֹתֶיךָ מִדְּבַר מֵרְמָה. סוּר מֵרַע וְעֲשֵׂה טוֹב, בְּקֶשׁ שְׁלוֹם וְרַדְּפֵהוּ.

63. Koj omár Hásem, zochárti loch cheszed nöurájich áhávász kö-lulojszojich, lechtéché ácháráj bámidbor böerec loj zöruo.

64. Kol háolám kulo geser cár mööd, vöháikár lo löfáchéd klál.

65. Köájol táárojg ál áfikéj mojim, kén náfsi száárojg élecho Eloj-kim. Como náfsi lÉlojkim löKél choj moszáj ovoj, vöéroe pönéj Eloj-kim.

66. Löchu vonim simu li, jirász Hásem álámedchem. Mi hois hehoféc chájim, ojhéu jomim lirojsz toju. Nöcojr lösojncho méro, uszfoszecho midábér mirmo. Szur méro váászé toju, bákés solojm vörodféhu.

63. Menj és hirdesd Jeruzsálem fülei hallatára, mondván: Így szól az Örök-kévaló: Megemlékezem számodra ifjúkorod kegyéről, menyasszonykorod szeretetéről, hogy követtél engem a pusztában, be nem vetett földön. (*Jeremiás 2:2.*)

64. Az egész világ nagyon keskeny híd, de az a lényeg, nem kell félni már.

65. Mint szarvasünő, mely kiáltoz vizek medrei felé, úgy kiáltoz a lelkem tefeled, oh Isten. Szomjúhozik lelkem Istenre, az élő Istenre; mikor mehetek el s jelenhetem meg Isten színe előtt? (*Zsoltárok 42:2–3.*)

66. Jöjjetek, gyermekek, hallgassatok meg, mikor istenfélelemre tanítalak benneteket! Milyen legyen az ember, aki élni akar, jó napokat szeretne látni? Óvd szádát a rossz (beszéd)től, és ajkaidat hamis szótól, térj ki a rossz elől, és tégy jót, keresd a békét, és kövesd útját! (*Zsoltárok 34:12–15*)

67. לְמַעַן אַחֵי וְרַעֵי אֲדַבְרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ. לְמַעַן בֵּית ה' אֶלְקִינוּ
אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב לְךָ.

68. לְבַנְיָמִן אָמַר, יְדִיד ה' יִשְׁכֵּן לְבֵטַח עֲלָיו.

69. לֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חָרָב, וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה.

70. לֹא נִתְאוּוּ הַחֲכָמִים וְהַנְּבָאִים יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ לֹא כָדִי
שִׁישְׁלְטוּ עַל כָּל הָעוֹלָם, אֲלֹא כָדִי שִׁיְהִיו פְּנוּיִין בְּתוֹרָה וְחֻמְתָּהּ,
כָּדִי שִׁיזְכוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. קוּמַט שׁוֹיִן שְׁנַעַל אַרְיִין (צוֹאֲמָעַן,
דִּי אִידִין), פְּרִיִּילֶאך זָאל מָעַן זַיִן (צוֹאֲמָעַן, צוֹפְרִידְעַן), אִין בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ גִּיִּין מִיט מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ אֱהִיִּים!

---

67. Lömäán ácháj vöreej ádábro no solojm boch. Lömäán bész Hásem Elojkénu, áváksó toju loch.

68. LöVinjomín omár, jödid Hásem jiskojn lovetách olov.

69. Loj jiszo goj el goj cherev, völoj jilmödu ojd milchomo.

70. Loj niszávu hácháchomim vöhánöviim jömojsz háMosiách loj ködéj söjislötu ál kol hoojloom, elo ködéj söjiju pnujin báTojro vö-chochmoszo, ködéj söjizku löchájé hoojloom hábo. Kumt sojn snel árájn (cuzámen, di jiden), frejlách zol men zájn (cuzámen, cufriden), in Bész háMikdos géjn mit Mosiách cidkénu áhéjm!

---

67. Testvéreim és barátaim nevében is hadd köszöntselek téged, Istenünk háza kedvéért hadd kívánjam javadat! (Zsoltárok 122:8–9.)

68. Benjaminról mondta: Az Örökkévaló kedveltje, bizton lakozik mellette. (5Mózes 33:12.)

69. Nem emel nemzet nemzet ellen kardot és nem tanulnak többé háborút! (Jesája 2:4.)

70. Nem azért vágytak a Bölcsseik annyira a Messiás korára, hogy a világon uralkodhassanak, vagy azért, hogy a népeket leigázzák, egyedül azért, hogy szabadon tanulmányozhassák a Tórárt és annak bölcsességét. (Maimonidész, A királyok törvényei 12:4.) Jöjjön el mihamarabb, hogy boldogak legyünk, haza a Szentélybe menjünk, a Messiással.

71. לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה.
72. מְלֻכּוּתְךָ מְלֻכּוּת כָּל עַלְמִים, וּמְשֻׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.
73. מִצְוָה גְדוֹלָה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד.
74. מִי כְמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ, מְלֶךְ מַמְיֵת וּמְחַיֶּה וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה.
75. מְקוּלוֹת מִים רַבִּים אֲדִירִים מְשֻׁבְּרֵי יָם, אֲדִיר בַּמְרוֹם ה'!
76. מִמְצָרִים גְּאֻלְתָּנוּ, מִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ.

---

71. Lősáná hábáá biJrusálájim hábönujá.

72. Málchuszcho málchusz kol ojlomim, umemsáltöcho böchol dojr vodojr.

73. Micvá gödolá lijot böszimchá támid.

74. Mi chomojcho báál gövurojsz umi dojme loch, Melech mémisz umöcháje umácmiách jösuo.

75. Mikojlojsz májim rábim ádirim misböréj jom, ádir bámorojm Hásem.

76. MiMicrájim göáltonu, mibész ávodim pödisonu.

---

71. Jövöre Jeruzsálemben. (Peszáchi hágádá)

72. Uralmad örök uralom, és kormányzásod minden nemzedékre kiterjed. (Zsoltárok 145:13.)

73. Nagy jó tett örökké örömben élni. (Chászid mondás)

74. Ki olyan, mint Te, Hatalom Ura, és ki hasonlítható hozzád, Uralkodó, aki öl, éltet és segítséget hoz a világra. (Az Ámidá, Tizennyolc áldás)

75. Mind e sok víz zúgásánál hatalmasabb a tenger moraja, de annál is hatalmasabb az Örökkévaló a magasban. (Zsoltárok 93:4.)

76. Megváltottál minket Egyiptomból, Örök Istenünk, kiváltottál a szolgaság házából. (Reggeli ima)

77. מִמְּקוֹמֶךָ מִלְּכָנּוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלֹךְ עָלֵינוּ, כִּי מִחֲכִים אָנַחְנוּ לָךְ. מִתִּי תִמְלֹךְ בְּצִיּוֹן, בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. תִּשְׁכּוֹן תִּתְגַּדֵּל וְתִתְקַדֵּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֹצֵחַ נֹצְחִים, וְעֵינֵינוּ תִרְאִינָה מִלְכוּתְךָ כַּדָּבָר הָאָמֹר בְּשִׁירֵי עֲזָרָה עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקָךְ.

78. מִן הַמִּצָּר קָרָאתִי קוֹה, עֲנֵנִי בַמְּרָחֵב קוֹה.

79. מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. טוֹב לְהוֹדוֹת לַה', וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עָלֵינוּ. לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר חֲסִדְךָ, וְאֶמְוַנְתֶּךָ בַּלַּיְלוֹת.

77. *Mimkojcho Málkénu szojfiá vöszimlojch oléjnu, ki möchákim ánáchnu Loch. Moszáj timlojch böCijojn, bökoroju böjoménu löojlom voed. Tiskojn tiszgádél vösziszkádés böszojch Jörusolájim ircho lödojr vodojr ulönécách nöcochim, vöéjnéjnu szireno málchuszecho kádovor hoomur bösiréj uzecho ál jödéj Dovid mösiách cidkecho.*

78. *Min hámcár koroszi Ko, ononi bámerchou Ko.*

79. *Mizmojr sir löojm háсібosz. Toju löhojdojsz láHásem, ulözámér lösimcho eljojn. Löhágid bábojker chászdecho, veemunoszcho bálélojsz.*

77. Urunk, jelenj meg lakhelyedről, és uralkodj felettünk, mert reád várunk! Mikor fogsz már uralkodni Cionban? Rövidesen, még napjainkban, hogy aztán örökkön-örökké ott lakozz! Hadd hirdessék nagyságodat és szentségedet városodban, Jeruzsálemben nemzedékről nemzedékre, örökkön-örökké! Hadd lássák szemünk uralmat, ahogyan Dávid, szent felkentéd által meg van írva a hatalmadról szóló költeményekben! (*Szombati imák*)

78. Szorult helyzetemben az Örökkévalóhoz fordultam, meghallgatott az Örökkévaló, és kiszabadított. (*Zsoltárok 118:5.*)

79. Zsoltárének szombat napjára. Mily jó hitvallást tenni az Örökkévaló mellett, a Magasságos hírnevéről dalolni! Reggel szeretetedről beszélni, és hűségéről éjjel. (*Zsoltárok 92:1–3.*)

80. מוֹדָה אָנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיִם שֶׁחֲזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי
בְּחֶמְלָה, רַבָּה אֲמוּנָתְךָ.

81. מְהֵרָה יִשְׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבַחֲצוֹת יְרוּשָׁלַיִם קוֹל שְׁשׁוֹן
וְקוֹל שְׂמִיחָה, קוֹל חֲתָן וְקוֹל כְּלָה, קוֹל מְצַהֲלוֹת חֲתָנִים מִחֲפָתָם
וּנְעָרִים מִמִּשְׁתָּה נְגִינָתָם.

82. מְקִימֵי מַעְפָּר דָּל.

83. אוֹיֵב אֵיךְ וְוֹאֵלֵט גְּעָהֵאט כַּח, וְוֹאֵלֵט אֵיךְ גְּעָגָאֲנִגְעֵן אֵיךְ
דִּי גְאָסְעֵן, אֵוֹן אֵיךְ וְוֹאֵלֵט גְּעִשְׂרִיעֵן שְׁבַת, שְׁבַת הַיִּלְיָגְעֵר שְׁבַת.
שְׁבַת הַיּוֹם לָהּ!

---

80. Mojde áni löfonecho Melech cháj vökájom sehechezárto bi nismoszi böchemlo, rábo emunoszecho.

81. Mőhéro jisomá bööréj Jöhudo uvöchucojsz Jörusolójim kojł szoszojn vökojl szimcho, kojł choszon vökojl kálo, kojł michálojsz chászonom méchuposzom unöörim mimisté nöginoszom.

82. Mökimi méofor dol.

83. Ojb ich volt gehát kojách, volt ich gegängen in di gászen, un ich volt gesrien sábesz sábesz, héjliger sábesz. Sábesz hájojım láHásem.

---

80. Köszönöm neked, örökké élő Uralkodó, hogy irgalmadban visszaadtad belém lelkemet: nagyon megbízható vagy! (Reggeli ima)

80. Bárcsak hamarosan hallanák Júda városaiban és Jeruzsálem utcáin is az öröm hangját, a boldogság hangját, vőlegény hangját és menyasszony hangját. (Reggeli imák otthon)

82. Feltámasztja a porból a nyomorultat (Zsoltárok 113:7.)

83. Ha sok erőm lenne, csak az utcát járnám és azt kiáltanám: Sábesz! Szent Sábesz! Sábesz Isten napja! (Jiddis dallam)

84. אָנָא, בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינָךְ, תַּתִּיר צְרוּרָה. קִבַּל רִנַּת עַמֶּךָ,
שִׁגְבָנוּ, טְהַרְנוּ, נוֹרָא.

85. אָנָה ה' כִּי אָנִי עֲבָדְךָ, אָנִי עֲבָדְךָ בֶּן אֲמֹתֶךָ, פִּתְחָה לְמוֹסְרִי.

86. אֲשִׁירָה לָהּ בְּחַיִּי, אֲזַמְּרָה לְאֱלוֹקֵי בְּעוֹדִי. יַעֲרֹב עָלָיו
שִׁיחִי, אֲנֹכִי אֶשְׁמַח בָּהּ. יִתְמוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד
אֵינָם, בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה', הַלְלוּיָהּ.

87. עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל
יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן.

84. Ono, báchojách gödulász jömincho, tátir cöruro. Kábél rinász ámöcho, szágvénu, táhárénu nojro.

85. Ono Hássem ki áni ávdecho, áni ávdöcho ben ámoszecho, pi-táchtö lömojszéroj.

86. Osiro láHássem böchájoj, ázámro lÉlojkáj böojdi. Jeeráv olov szichi, onojchi eszmách báHássem. Jitámu chátoim min hoorec urö-soim ojd éjnom, borchi náfsi esz Hássem, hálöluکو.

87. Osze sálom bimromáv, Hu jáásze sálom álénu vöál kol Jisráél, vöimru ámén.

84. Kérünk, oldd fel a megkötözöttet nagy erős jobboldal, Félelmetes, fogadd néped dalát, emelj magadhoz, tisztíts meg minket. (Nöchunjo ben Hákonó rabbi imája)

85. Oh Örökkévaló – mert szolgád vagyok, szolgád vagyok, szolgálód fia, megoldottad kötelekeimet. (Zsoltárok 116:16.)

86. Hadd daloljak az Örökkévalónak, míg élek; hadd énekeljek Istenemnek, míg létezem! Legyen neki kellemes beszédem, hogy én is örüljek az Örökkévalónak! Kivesznek a vétkesek a földről, nincs több gonosz. Áldd, lelkem, az Örökkévalót! Dicsérjétek az Istent! (Zsoltárok 104:33–35.)

87. Aki békét teremt a magasságban, az hozzon békességet ránk és egész Izraelre! Ámén! (Imák)

88. אָבִינוּ, אָב הַרַחֲמָן הַמְרַחֵם, רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה לְהִבִּין וּלְהַשְׁפִּיל, לְשִׁמְעַ, לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד, לְשִׁמֹּר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תִלְמוּד תּוֹרַתְךָ בְּאַהֲבָה.

89. אָבִינוּ מִלְכֵנוּ, אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אַתָּה.

90. פְּתַחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָקָה, אָבֵא בָּם אוֹדָה קְהָה. זֶה הַשַּׁעַר לַה', צְדִיקִים יָבֹאוּ בּוֹ.

91. פְּרֻזוֹת תֵּשֵׁב יְרוּשָׁלַיִם.

92. רַחֵם בְּחֶסֶדְךָ עַל עַמְּךָ צוּרֵנוּ, עַל צִיּוֹן מְשֻׁכָּן כְּבוֹדְךָ, זְבוּל

---

88. Ovinu, Ov horáchámon hámoráchém, ráchéme oléjnu vöszén bölibénu bijno löhovin ulöhászkil, lismojá, lilmojd ulöláméd, lismojr völäászjoysz ulökájém esz kol divréj szálmud tojroszecho böáhávo.

89. Ovinu Málkénu, éjn lonu melech élo Oto.

90. Piszchu li sáaréj cedek, ovoj vom ojde Ko. Ze hásaár láHássem, cádikim jovoju voj.

91. Prozojsz tésév Jörusálájim.

92. Ráchém böchászdöcho ál ámöcho curénu, ál Cijojn miskán

---

88. Atyánk, irgalmas Atya! Te irgalmas, légy kegyes hozzánk, és engedd, hogy szívünk megértse és felfogja tanodat, elfogadja, tanulmányozza és továbbadja, betartsa, véghezvigye és megőrizze jó lélekkel azt! (Reggeli ima)

89. Atyánk, uralkodónk, nincs más királyunk rajtad kívül. (Újévi és engesztelő napi ima)

90. Nyissátok ki nekem az igazság kapuit, bemegyek rajtuk, magasztalom Istent. Ez a kapu az Örökkévalóé, igazak mennek be rajta. (Zsoltárok 118:19–20.)

91. Falak nélküli város lesz majd lakva Jeruzsálem. (Zchárjá 2:8.)

92. Irgalmazz, Kősziklánk, szeretett népednek, hajlékodnak, Cionnak, dí-

בֵּית תַּפְאֲרַתְנוּ, בֶּן דָּוִד עֲבַדְךָ יָבֹא וַיִּגְאֲלֵנוּ, רוּחַ אֶפְיָנוּ
מְשִׁיחַ ה'.

93. רבונו של עולם מלא משאלות לבי לטובה, והפק רצוני
ותן שאלתי, ותן חלקנו בתורתך, וזכנו שתשרה שכנתך בתוכנו,
כדי שנזכה לחיים טובים וארוכים ולחיי העולם הבא.

94. רבונו של עולם, דו ביזט דאך אונזער פאטער, און מיר
זיינען דייןע קינדער.

95. שבחי ירושלים את ה', הללי אלקיך ציון. כי חזק בריחי
שעריך, בריך בניך בקרבך.

---

*kövojdecho, zövuł bész tifártenu, Ben Dovid ávdecho jovoj vöjigolénu,
ruách ápéjnu Mösiách Hássem.*

93. Ribojnoj sel ojlom málé misálojsz libi lötojuo, vöhofék röcojni
vöszén söéloszi, vöszén chelkénu böszojroszecho, vözákénu sötisre
Söchinoszecho böszojchénu, ködéj senizke löchájim tojvim vááruchim
ulöcháje hoojлом hábo.

94. Ribojnoj sel ojlom, Du bizt doch unzer foter, un mir zájnen
dájne kinder.

95. Sáböchi Jerusálájim et Hássem, hálöli Elokájich Cijon. Ki chizák
börichéj söarájich, bérách bánájich bökirbéch.

---

szes Szentélyednek, Dávidod sarjának, váltson meg már minket Messiás, Isten
küldötte, éltesse lelkünket. *(Péntek esti dalok)*

93. Világ Ura, teljesítsd szívem kívánságait jó irányban, teljesítsd szolgád,
kérését, és adj nekünk részt Tórádban, engedd, hogy szellemed lebegjen felet-
tünk! hogy jó és hosszú életet érvünk meg a túlvilágig! *(Ünnepi imák)*

94. Világ Ura, Te vagy a mi atyánk, és mi a Te gyermekeid. *(Jiddis dallam)*

95. Dicsérd, Jeruzsálem, az Örökkévalót, dicsőítsd Istened, Cion, mert meg-
erősítette kapuid reteszeit, megáldotta fiaidat, akik benned laknak! *(Zsoltárok
147:12–13.)*

96. שְׁמַחְנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלֵיהוּ הַנְּבִיא עֲבַדְךָ, וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֲךָ, בְּמַהֲרָה יָבֹא וַיְגַל לְבָנּוּ.
97. שִׁבְשַׁפְּלוּנוּ זָכַר לָנוּ, כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ. וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ, כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ.
98. שְׂיִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ.
99. שְׁפָכֵי כַמִּים לְבָךְ נִכַח פְּנֵי ה'.
100. שׁוּמֵר יִשְׂרָאֵל, שְׁמוֹר שְׂאֵרֵית יִשְׂרָאֵל, וְאַל יֵאבֹד יִשְׂרָאֵל, הָאוֹמְרִים: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

96. Számchénu Hásem Elojkénu böÉlijohu hánovi ávdecho, uvömálchusz bész Dovid mösichecho, bimhéru jovoj vöjogél libénu.

97. Sebösiflénu zochár lonu, ki löojlom chászdoj. Vájifrökénu micorénu, ki löojlom chászdoj.

98. Sejibone Bész Hámikdos bimhéro vöjoménu, vöszén chelkénu bösojroszecho.

99. Sifchi chámájim libéch nojchách pönéj Hásem.

100. Sojmér Jiszroél, sömojr söérisz Jiszroél, vöál jovád Jiszroél, hoojmrim sömä Jiszroél.

96. Hadd örvendjünk, Örök Istenünk, szolgáltnak, Élijáhu prófétának, és felkent királyod, Dávid uralmának: bár jönne hamarosan, hogy repessen szívünk! (Szombati imák)

97. Aki megaláztatásunkban is megemlékezett rólunk, mert örök a szeretete, és megszabadított szorongatóinktól, mert örök a szeretete! (Zsoltárok 136:23-24.)

98. Hogy hamarosan felépüljön a Szentély, és tanod legyen az osztályrészünk! (Reggeli ima)

99. Öntsd ki vízként szívedet az Úr színe előtt. (Siralmak 2:19.)

100. Izrael őrzője, őrizd meg Izrael maradvékát, hogy ne vesszen ki Izrael, amely a Halljad, Izrael!-t vallja! (Reggeli ima)

101. שִׁמַע יִשְׂרָאֵל, ה' אֱלֹהֵינוּ, ה' אֶחָד.
102. שְׁוִיתִי ה' לְנִגְדֵי תָמִיד, הוּא כָּלֵל גְּדוֹל בַּתּוֹרָה.
103. שִׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ, וְאֵל תִּטֵּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ.
104. שְׁתוּלִים בְּבֵית ה', בְּחֻצוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ. עוֹד יִנּוּבוּן
בְּשִׁיבָה, דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ. לְהַגִּיד כִּי יֵשֶׁר ה', צוּרֵי וְלֹא
עֲוֹלָתָהּ בּוֹ.
105. שׁוֹבָה ה' עַד מָתִי, וְהִנַּחֵם עַל עֲבֹדְיָךְ. שִׁבְעֵנוּ כְּבִקֵּר חֲסֵדְךָ,
וְיִרְנְנָה וְנִשְׁמָחָה כָּכֵל יְמֵינוּ. יִרְאֶה אֵל עֲבֹדְיָךְ פְּעֻלָּהּ, וְהִדְרֶךְ עַל

---

101. Sömá Jiszráél, Hásem Elokénu, Hásem echád.

102. Siviszi Hásem lönegdi szomid, hu klál godojl báTojro.

103. Sömá böni muszár ovicho, vöál titojs tojrasz imecho.

104. Söszulim bövész Hásem, böchácrojsz Elojkénu jáfrichu. Ojd jönuvun böszéjvo, döсэнim vöránánim jiju. Löhágid ki josor Hásem, curi völoj ávoszo boj.

105. Suvo Hásem ád moszój, vöhinochéм ál ávodecho. Szábénu vábojker chászdecho unöránönu vöniszmöcho böchol joménu. Jéroe

---

101. Halljad Izrael, Örök Istenünk, az Örökkévaló egyetlen! (5Mózes 6:4.)

102. Az Örökkévalót mindig magam előtt tartottam. (Zsoltárok 16:8) Ez egy nagy szabálya a Tóranak.

103. Halljad, fiam, atyád oktatását és el ne hagyjad anyád tanítását. (Példabeszédek 1:8.)

104. Az Örökkévaló házában ültették el őket, Istenünk udvarában virágoznak. Még öregségükben is sarjat hajtanak, teltek és zöldellők lesznek, hogy ezzel hirdessék: méltányos az Örökkévaló, az én Szirtem, nincs benne álnokság. (Zsoltárok 92:13–16.)

105. Engesztelődj, Örökkévaló! Meddig még? Könnyörülj szolgálaidon! Részesíts minket reggelenként szeretetedből, hadd örvendjünk, ujjongjunk egész életünk-

בְּנֵיהֶם. וַיְהִי נֶעַם ה' אֲלֵקִינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יַדָּינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ,
וּמַעֲשֵׂה יַדָּינוּ כּוֹנְנָהוּ.

106. שְׂמַח תְּשֻׁמַּח רַעִים הָאֵהוּבִים כְּשִׂמְחָךְ יִצִּירְךָ בְּגַן עֵדֶן
מִקְדָּם.

107. שְׂמַחֵם בְּבִנְיַן שָׁלֵם.

108. סִמְּךָ טוֹב וּמִזְלָ טוֹב יְהֵא לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל, אָמֵן.

109. שְׂמַחָה לְאַרְצֶךָ, וְשִׁשׁוֹן לְעִירְךָ, וְצַמִּיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדְּךָ,
וְעַרִיכַת נֵר לְבֶן יִשִׁי מְשִׁיחֶךָ.

*el ávodecho foolecho, váhádorcho ál bönéjhem. Vihi nojám Hásem
Elojkénu oléjnu, umáaszé jodéjnu kojnöno oléjnu, umáaszé jodéjnu
kojnönéhu.*

106. Számách töszámách réim hoáhuvim köszáméchécho Jöcircho
böGán Éden mikedem.

107. Számchéim bövinján solém.

108. Szimán tov umázál tov, jöhé lánu ulöchol Jiszráél, ámén.

109. Szimcho löárcecho, vöszoszajn löirecho, ucömichász keren
löDovid ávdecho, váárichász nér löven Jisáj mösichecho.

ben! Ahány évig nyomorítottál, ahány rossz évünk volt, annyival örvendeztess minket: hadd lássák tetteidet szolgálaid, fenségedet fiaik! Legyen velünk Urunk, Istenünk jóakarata! Tedd maradandóvá kezünk munkáját, tedd maradandóvá munkánk gyümölcseit! (Zsoltárok 90:13., 14., 17.)

106. Adj sok örömet e szerelmespárnak, ahogy az Édenkertben örömet okoztál annak idején első teremtményednek! (Esküvői áldás)

107. Megörvendezteti őket majd egy örök házzal. (Esküvői áldás)

108. Jó jelünk, és jó szerencsénk legyen nekünk, és egész Izraelnek. (Holdszentelés)

109. Hozz örömet Országodra, vígságot Városodra, növeld meg hamarosan, már napjainkban Dávid szolgád tekintélyét, felkented, Jisáj fia lámpásának fényét! (Ünnepi imák)

110. שִׁישׁוּ וְשִׁמְחוּ בְּשִׂמְחַת הַגְּאֻלָּה, הֲיֵה מְשִׁיחַ בָּא.
111. וּפְרָצְתָּ יָמָה וְקַדְמָה, צְפוּנָה וְנִגְבָּה.
112. וּמְלֹאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה' כַּמִּים לַיָּם מְכֹסִים.
113. וְהִרְיַקְתִּי לָכֶם בְּרִכָּה עַד בְּלִי דַי, עַד שְׂיִבְלוּ שְׂפֹתוֹתֵיכֶם
מְלוֹמַר "דַּי".
114. וְאֲנִי בְּחִסְדְּךָ בְּטַחְתִּי, יִגַּל לְבִי בִישׁוּעָתְךָ, אֲשִׁירָה לְה'
כִּי גָמַל עָלַי.
115. וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם.

---

110. Sziszu vöszimchu böszimchász hágöulo, hinéj Mosiách bo.

111. Ufarácto jomo vakéjdmó, cafojno vanegbo.

112. Umolo hoorec déo esz Hásem, kámájim lájom möchászim.

113. Váhárikojszi lochem börocho ád bli doj. Ád söjiulu szifszoj-széchem milojmár dáj.

114. Vöáni böchászdöcho botácti, jogél libi bisuoszecho, osiro láHásem ki gomál oloj.

115. Vöchulom mökáblim áléjhem ojl málchusz somájim.

---

110. ÖrvendjeteK, vigadjatok a megváltás örömén, íme jön a Messiás!
(Chászid dallam)

111. És kiterjeszkedel nyugatra és keletre, északra és délre. (1Mózes 28:14.)

112. Tele lesz a föld az Örökkévaló ismeretével, ahogy a tengert víz borítja.
(Jesájá 11:9.)

113. Megáldalak titeket végtelenül, egészen addig, míg már azt sem bírjátok mondani, hogy elég. (Máláchi 3:10., Talmud, Táánit 22b.)

114. De én szeretetedben bízom, vigadjon szívem segítségedben, hadd éneklek az Örökkévalónak, mert jót tett értem. (Zsoltárok 13:6.)

115. Mindnyájan vállalják a mennyei királyság jármát. (Reggeli ima)

116. וּדְבַרְיוּ חַיִּים וְקַיִמִים, נְאֻמָּנִים וְנַחֲמָדִים לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעַלֵינוּ, עַל בְּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ, וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ, עַל הָרָאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים, דְּבַר טוֹב וְקַיִם לְעוֹלָם וָעֶד. אֲמַת וְאַמוּנָה, חֶק וְלֹא יַעֲבֹר, אֲמַת שְׂאֵתָהּ הוּא ה' אֱלֹקֵינוּ וְאַלְקֵי אֲבוֹתֵינוּ, מִלְּפָנָיו מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ, גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ, צוֹרְנוּ צוֹר יִשׁוּעָתָנוּ, פּוֹדֵנוּ וּמְצִילֵנוּ מֵעוֹלָם שְׂמֵךְ, וְאֵין לָנוּ עוֹד אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ.

117. וְהִבִּיאֹתִים אֵל הַר קְדוֹשֵׁי וְשִׂמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי, עוֹלָתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחִי, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים.

116. Udövorov chojim vökájomim, neemonim vönechemodim loád ulölměj ojlomim, ál ávojszénu vöölénu, ál bonénu vöál dojrojszénu, vöál kol dojrojsz zerá Jiszroél ávodecho, ál hárisojnim vöál hoáchá-rojnim, dovor tojv vökájom löojlom voed. Emesz veemuno, chojnk völoj jáávojr, emesz soÁto Hu Hásem Elojkéjnu vÉlojkéj ávojszénu, Málkénu melech ávojszénu, Gojálénu gojél ávojszánu, Curénu cur jösuoszénu, Pojdénu umácilénu möojlom sömecho, vöéjnk lonu ojd elojhim zuloszecho.

117. Váháviojszom el hár kodsí vöszimáchtim bövész töfiloszi, ojlojszéhem vöziuchéhem lörocojn ál mizböchi, ki véjszi bász töfilo jikoré löchol hoámim.

116. Szavai élnek és fennállnak, hitelesek és kedvesek örökre, míg a világ áll, őseink és mi magunk számára, gyermekeink és leszármazottaink, Izrael szolgád ivadékai minden nemzedéke számára. Mind az előző, mind az utóbbi nemzedékek számára helytálló és tartós dolog ez mindörökre, igaz hit és el nem múló törvény. Igaz, hogy Te vagy Örök Istenünk, őseink Istene, Urunk, őseink Ura, aki minket is megvált, ahogy megváltotta őseinket, Teremtőnk és Mentsvárunk, aki kivált és megment minket. Örökké ez a Neved, rajtad kívül nincs más Isten. (Reggeli ima)

117. Elviszem őket szent hegyemhez és megörvendeztetem imaházamban, égőáldozataik és vágóáldozataik kedvességül lesznek oltáromon, mert házam imaháznak fog neveztetni mind a népek számára. (Jesájá 56:7.)

118. וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ, וְדַבֵּק לִבְנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ, וַיַּחַד לִבְכֵּנוּ
לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ, וְלֹא גִבוּשׁ וְלֹא נִפְלִים וְלֹא נִכְפָּשׁ
לְעוֹלָם וָעֶד.

119. וְהִזָּה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֲבָדִים
בְּאַרְצָן אֲשׁוּר וְהִנְדָּחִים בְּאַרְצָן מִצְרַיִם, וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לֵה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ
בִּירוּשָׁלַיִם.

120. וְהָיוּ לְמִשְׁסָה שְׂאֵסִיף, וְרַחֲקוּ כָּל מִבְּלָעִיף, יְשִׁישׁ עֲלֵיךָ
אַלְקִיף, כְּמִשׁוֹשׁ חֲתָן עַל כְּלֵה.

121. וַיִּדְעוּ כִּי אַתָּה שְׁמֶךָ ה' לְבִדְךָ, עֲלִיּוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ.

---

118. Vöhoér éjnéjnu böszojroszecho, vödábék libéjnu bömicvoj-
szecho, vöjáchéd lövovénu löáhávu ulörijo esz sömecho, völoj névojs
völoj nikolém völoj nikosél löojlom voed.

119. Vöhojo bájojm háhu jitoká básojfor godojl uváu háojudim
böerec Ásur vöhánidochim böerec Microjim, vöhistáchávu láHásem
böHár Hákojdes biJrusolojim.

120. Vöhoju limsiszo sojszójich, vörocháku kol möválojich, joszisz
olájich Elojkojich, kimszojsz choszon ál kálo.

121. Vöjédöu ki Áto simcho Hásem löváu decho, eljojn ál kol hoorec.

---

118. Világítsd meg szemünkben tanodat, hagyd, hogy szívünk ragaszkodjon
parancsolataidhoz, egyesítsd érzelmeinket, hogy szeressük és félve tiszteljük
Nevedet, s így sose valljunk szégyent. (Reggeli ima)

119. És jönnek, akik bujdosnak Assúr országában és akik elszéledtek Egyiptom
országában, és leborulnak az Örökkévaló előtt a szent hegyen Jeruzsálemben.
(Jesája 27:13.)

120. Kik rád törtek, kiraboltak, megbűnhődnek, meglakolnak. Mint vőlegény
menyasszonynak, örvend Isten, nézve rád! (Himnusz a szombat tiszteletére)

121. S tudják meg, hogy te, meg neved, oh Örökkévaló egyedül vagy, a
legfelső az egész föld fölött. (Zsoltárok 83:19.)

122. וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֶלְקִינוּ זֶה קִינֵנוּ לוֹ וְיִוָּשִׁיעֵנוּ, זֶה ה' קִינֵנוּ לוֹ נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ.
123. וְתַן בָּנוּ יֵצֵר טוֹב לְעַבְדְּךָ בְּאַמֶּת וּבִירְאָה וּבְאַהֲבָה.
124. וְשִׂמְחֵת בְּחִגְךָ, וְהֵייתְ אַךְ שְׂמֵחַ.
125. וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חֵיל. וְאַל־סִט גְּעַדְעַנְקֵעֵן דְּעַם אױבְּעַר־שְׂטֵעֵן, דְּעַם גְּרוֹיִסְעַר בְּאַשְׁעַפְּעַר דְּאַרַט, וְױיל עַר אִיז דְּעַר װאַס גִּיט אױנז כֹּחַ.
126. וְזוֹכֵר חֲסָדֵי אָבוֹת, וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְּנֵיהֶם לְמַעַן שְׂמוּ בְּאַהֲבָה.

---

122. Vöomár bájom háhu hiné Elojkénu ze kivinu loj vöjojsiénu, ze Hásem kivinu loj nogilo vöniszmöcho bisuoszoj.

123. Vöszén bonu jéjcer tojv löovdecho beemesz uvöjjiro uvöáhávo.

124. Vöszomáchto böchágecho, vöhojiszo ách szoméách.

125. Vözochárto esz Hásem Elojkecho ki Hu hánojszén löcho kojách láászojsz chojil. Zolszt gedenken dem Ojbersten, dem grojszer Básefer dort, váj Er iz der vosz git unz kojách.

126. Vözojchér chászdéj ovojsz, uméjvi gojéjl livnéj vönéjhem lömáán sömoj böáhávo.

---

122. És mondják ama napon: Ime ez az Istenünk, akiben reménykedünk, hogy megsegít bennünket: ez az Örökkévaló akiben reménykedünk, ujjongjunk és örülünk az Ő segítségének. (Jesájá 25:9.)

123. Adj belénk jó lelket, hogy igazul félelemmel és szeretettel tudjunk szolgálni. (Szombati dallamok)

124. És örülj ünnepeden... és légy mindig vidám. (5Mózes 16:14–15.)

125. Ha nem emlékezzél meg az Örökkévalóról a te Istenedről, mert Ő az, ki ad neked erőt, hogy szerezz vagyont. (5Mózes 8:18. jiddis fordítással együtt)

126. Aki emlékezetében tartja őseink igaz voltát, és szeretetében megváltást hoz utódaikra. (Ámidá)

127. וְנִקִּיתִי דָמָם לֹא נִקִּיתִי, וְהָ שֶׁכֶן בְּצִיּוֹן.
128. וַיַּעֲזֹר וַיִּגְן וַיִּוְשִׁיעַ לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ.
129. וְקָרַב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּיָּס מִיַּרְכְּתֵי אֲרָץ.
וְהִבִּיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירָךְ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת
עוֹלָם.
130. וְכֹל קִרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדְעֶ, תְּרוֹמַמְנָה קִרְנוֹת צַדִּיק.
131. זָאֵל שׁוֹיֵן זַיִן דִּי גְאֻלָּה, מְשִׁיחַ זָאֵל שׁוֹיֵן קוּמְעָן.

---

127. Vönikészi domom loj nikészi, váHásem sojchén böCijojn.

128. Vöjáázojr vöjogél vöjojsiá löchol háchojszim boj.

129. Vökorév pözurénu mibéjn hágojim unöfucojszójnu kánész mijárköszéj orec. Váháviénu löCijojn ircho börino völiJrusoláim Bész Mikdoscho böszimchász ojlom.

130. Vöchol kárnéj rösoim ágadéá, törojmámno kárnojsz cádik.

131. Zol sojn zájn di göule, Mosiách zol sojn kumen.

---

127. Megbosszulom vérüket, nem hagyom bosszulatlan, hisz Cionban lakozik az Örökkévaló! (Szombati imák)

128. Segítse meg, védelmezze és mentse meg mindazokat, akik nála keresnek menedéket! (Reggeli ima)

129. Hozd ki szétszórtjainkat a népek közül, gyűjtsd egybe száműzötteinket mindenfelől, vezess el bennünket örömujjongás közepette városodba, Cionba, Jeruzsálembé, Szentélyedbe végtelen örömben. (Ünnepi imák)

130. És a gonoszok szarvait mind levágom, emelkedjenek az igaznak szarui. (Zsoltárok 75:11)

131. Legyen már a megváltás, jöjjön el a Messiás! (Chászid dallam)

132. עֶסֶן עֶסֶט זיך, טְרִינְקֶען טְרִינְקֶט זיך, וואָס זאָל מען טאָן
אז עס דאוונט זיך נישט? עֶסֶן עֶסֶט זיך, שְׁלֶאָפֶן שְׁלֶאָפֶט זיך,
וואָס זאָל מען טאָן אז עס לערנט זיך נישט?

133. אויפן פּריפעטשיק ברענט א פייערל, און אין שטוב
איז הייס, און דער רבי לערנט קליינע קינדערלאך דעם א' ב',
און דער רבי לערנט קליינע קינדערלאך דעם א' ב'. זעהט שוין
קינדערלאך, געדענקט שוין טייערע, וואָס איר לערנט דאָ, זאָגט
שוין נאָכאַמאָל, און טאַקע נאָכאַמאָל, קמ"ץ אל"ף אָ, זאָגט
שוין נאָכאַמאָל, און טאַקע נאָכאַמאָל, קמ"ץ אל"ף אָ.

134. נייעט נייעט ניקאוואָ קראַמייע נוא אַדנאוואָ.

132. *Eszen eszt zich, trinken trinkt zich, vosz zol men ton az esz
davent zich nist? Eszen eszt zich, slofen sloft zich, vosz zol men ton
az esz lernt zich nist?*

133. *Ojfn pripetsik brent á fájeröl, un in stub iz héjsz, un der
rebe lernt kléjne kinderlách dem álef bész, un der rebe lernt kléjne
kinderlách dem álef bész. Zeht sojn kinderlách, gedéjnkjt sojn tájere,
vosz ir lernt do, zogt sojn nochámol, un táke nochámol komec álef
o, zogt sojn nochámol, un táke nochámol komec álef o.*

134. *Nyet nyet nikávo, kromije vo ádinávo.*

132. Enni eszegetünk, inni iszogatunk, de mit tegyünk, hogy nem akaródzik
imádkoznunk? Enni eszegetünk, aludni alukálunk, de mit tegyünk, hogy nem
akaródzik tanulnunk? (*Chászid dallam jiddisül*)

133. Tűz lobog a kandallóban, és bent a házban meleg van. A rebbe pedig
kis gyerekeknek az „Álef-bész”-t tanítja, A rebbe pedig kis gyerekeknek az
„Álef-bész”-t tanítja. „Látjátok gyermekeim, emlékezzetek kedveseim arra, amit
itt tanultok. Mondjátok mégegyszer és tényleg mégegyszer: Komác Álef, O.
Mondjátok mégegyszer és tényleg mégegyszer: Komác Álef, O. (*Jiddis dallam*)

134. Nem, nem senkit, csak Őt (Istent) egyedül. (*Chászid dallam oroszul*)

135. פְּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשֵׁי מִקְרָב לִי, כִּי בְרַבִּים הָיָה עַמִּדִּי. יִשְׁמַע
 קֹל וְיַעֲנֵם וְיֵשֵׁב קֶדֶם סֵלָה אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ, וְלֹא יֵרְאוּ אֱלֹקִים.
 שְׁלַח יָדָיו בְּשִׁלְמָיו, חָלַל בְּרִיתוֹ. חָלְקוּ מַחֲמָאת פִּיּוֹ וּקְרַב לְבוֹ רַכּוֹ
 דְּבָרָיו מִשְׁמֵן וְהִמָּה פְתַחוֹת. הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהִבֵּךְ וְהוּא יִכְלֹכֶלְךָ לֹא
 יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק. וְאַתָּה אֱלֹקִים תּוֹרְדֵם לְבָאֵר שַׁחַת אֲנָשֵׁי
 דָּמִים וּמְרָמָה לֹא יִחַצּוּ יַמֵּיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ.

136. רַחֵם, רַחֵם נָא ה' אֱלֹקֵינוּ, רַחֵם! עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ, רַחֵם,
 וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ, רַחֵם, רַחֵם, רַחֵם! וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ,

135. Podo bösolojm náfsi mikrov li, ki börábim hoju imodi. Jismá
 Él vőjááném vőjojsév kedem szelo. Áser éjn chálifoszs lomoj, vőloj joru
 Elojkim. Solách jodov bislojmov, chilél böriszoz, cholku máchmoojsz
 piv ukráv liboj, ráku dövorov misemen vőhémo pöszihojsz. Hásléch ál
 Hásem jöhovecho vőHu jöchálkölecho loj jitén löojlom mojt lácádik.
 VőÁto Elojkim tojridém livér sáchász. Ánsé domim umirmo loj jechecu
 jóméhem, vááni evtoch boch.

136. Ráchem, ráchém no Hásem Elojkénu, ráchém! Ál Jiszroél
 ámecho, ráchem, vőél Jörusolájim irecho, ráchém, ráchém, ráchém!

135. Megszabadít engem támadóimtól, mert sokan voltak mellettem. Meg-
 hallgatta Isten őket, és válaszolt nekik Ő, aki ősidők óta trónján ül. Ellenségeim
 pedig nem tartanak váltásuk napjától, és nem félik Istent. Kezet emelt meghitt
 barátjára, megszegte szövetségét. Szája sima hízelgés, de szívében harc van;
 olajnál lágyabbak a szavai, pedig olyanok, mint a kivont kard. Vesd az Örök-
 kévalóra terhedet, és ő gondodat viseli! Soha nem engedi megingani az igazat.
 De Te, Istenem, taszítsd őket (a gonoszokat) a sírgödörbe; a véreskező és álnok
 emberek nem érik el az emberélet felét sem! De én bízom Benned! (Zsoltárok
 55:19-24.)

136. Könyörülj meg, Örökkévaló Istenünk Izraelen, a Te népeden, és Je-

וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחָהּ, וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ, רַחֵם,
רַחֵם, רַחֵם!

137. שִׁיר לְמַעְלוֹת. אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים, מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי.
עֲזָרִי מֵעַם ה', עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אֵל יִתֵּן לְמוֹט רַגְלֶךָ, אֵל יָנוּם
שְׁמֶרְךָ. הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן, שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. ה' שְׁמֶרְךָ, ה' צִלְךָ
עַל יַד יְמִינֶךָ. יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכְכָּה וַיָּרֵחַ בַּלַּיְלָה. ה' יִשְׁמְרֶךָ
מִכָּל רָע, יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ. ה' יִשְׁמֹר צְאֲתֶךָ וּבֹאֲךָ, מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם.

Vöäl Cijojn miskán kövojdecho, vöäl máłchusz bész Dovid mösichecho,
vöäl hájisz hágodojl vöhákodojs, ráchéem, ráchéem ráchéem!

137. Sir lámáálot. Eszá énáj el hehárim, méájjin jávo ezri. Ezri méim
Hásem, oszé sámájim váárec. Ál jitén lámot ráglechá, ál jánum som-
rechá. Hine lo jánum völo jisán, somér Jiszráél. Hásem somrechá,
Hásem cilchá ál jád jöminechá. Jomám hásemes lo jákeká vöjáréäch
bálájlá. Hásem jismorchá mikol rá, jismor et náfsechá. Hásem jismor
cétchá uvoechá, méátá vöád olám.

ruzsálemen, a városodon és Cionon, dicsőséged színhelyén, és felkentednek,
Dávidnak királyságán, és a nagy Szentélyen, melyet a Te neved díszít.

137. Ének a zarándoklásra. A hegyek felé emelem szemeimet: honnan
jön segítségem? Segítségem az Örökkévalótól, ki égnek és földnek teremtője.
Ne engedje ingadozni lábadat, ne szunnyadjon a te őriződ! Íme, nem szunnyad
és nem alszik Izraél őrzője. Az Örökkévaló a te őrződ, az Örökkévaló a te ár-
nyékod, jobb kezed mellett. Nappal nem ver téged a nap, sem éjjel a hold. Az
Örökkévaló megőriz téged minden rossztól, megőrzi lelkedet. Az Örökkévaló
megőrzi mentedet és jöttödöt, mostantól mindörökké!
(121. zsoltár)

Szól a kakas...

Szól a kakas már, majd megvirrad már,
Zöld erdőben, sík mezőben sétál egy madár.
Micsoda madár? De micsoda madár!
Zöld a lába, gyöngy a szárnya, engem odavár.

Várj madár, várj! Te csak mindig várj!
Ha az Isten néked rendel, tiéd leszek már.

Mikor lesz az már? De mikor lesz az már!
Jibone háMikdos ir Cijon tömálé,
Akkor lesz az már!

De miért nincs az már? De miért nincs az már!
Umipné chátoénu golinu meárcénu,
Azért nincs az már!

Sírnak-rínak

Sírnak-rínak a bárányok,
Panaszkodnak a juhászok.
Ej, de mondja meg a gazdájának,
Adjon szénát a juhának!

De a gazda azt feleli:
Van a bokorban, kiszedheti!
De a juhász azt feleli:
Ha a nyáját így teleli,
Jövő nyárra meg nem feji!

Van két hete, vagyis három,
Hogy szamaradat idevárom,
De amott jön számárháton,
Talán az lesz akit várok.

Jó napot! Jó napot édes, kedves kisbojtárom!
Juhaimban van-e károm?
De a juhász azt feleli:
Míg én leszek a kend bojtárja,
Juhaiban nem lesz kárja!

A SÁBESZI IMAKÖNYV ELSŐ KIADÁSÁNAK FOGADTATÁSA

zsinagógába Sábesszor, hogy és miképp tegye? Végigjárva gondolatban az addig tapasztaltakat, a Kanadában élő nagybácsi példáját, aki messze a várostól egy távoli farmról járta útját, vagy a pesti ismerősök példáját, akik inkább kényelemből választottak mást a gyaloglás helyett.

Latolgatva a ma már nagyon naivnak tűnő kérdéseket buszról, villamosról, a Rabbi csak annyit mondott:

„Tudod mit? Én azt mondom neked, menj csak gyalog, az a legjobb.”

Eltűnődtem még sokszor a válaszában, hiszen még kocsival is legalább negyedórányi távolságra van a lakásomtól a legközelebbi zsinagóga, és különben is, mindenhová autóval járok.

Lassan két éve már, hogy Szombatról Szombatra, megmosolyogva akkori önmagammat, lelkesen, jókedvvel és szívesen indulok a több mint 50 perces útra.

Természetesen gyalog. Hiszen felfedeztem valamit. A Szombat örömet, a pihenés örömet, a gondolatok örömet, melyek elkísérnek az oda és vissza úton. És köztük persze az emlékezés örömet. Az emlékezést a régiekre, a sohasem látott nagyapára, akiről ma már tudom, hogy télen-nyáron, esőben és napsütésben a Somló melletti falucskák közti keskeny dűlőutakon Ő is gyalog járt a somlószőllősi kis imaházba...

Most, hogy megkaptam Báruch legújabb „jó tanácsát” Mózes imakönyvét, egy régi történet és az ígéret jutott eszembe.

Az ígéret, melyben megfogadtam egyszer megírom, megköszönöm azokat a régi, kedves egyszerű szavakat. Elmondom neki és talán másnak is, milyen örömteli, csodás dolog az ősök útját járni.

Kezemben a gyönyörű, új könyvvel, mely a legszebb ünnepünk, a hétről hétre visszatérő Szombat köszöntője, ennél jobb alkalom nem is kínálkozhat.

Olvasva a sok-sok szép tanítást, elmerengve a szebbnél szebb gondolatokban, felfedezve a gyönyörű péntek esti imák ősi dallamait, csak egyet tehetek.

Hálásan köszönöm, Kedves Rabbi!

A Jóisten áldása legyen minden munkádon. Legyen áldott e mostani könyv és a még ezután következők. Legyen áldás minden tanácsodon!

A SÁBESZI IMAKÖNYV ELSŐ KIADÁSÁNAK FOGADTATÁSA

több újabb imakönyv, két Máchzor (vagyis ünnepi imakönyv) és peszáchí Hággádá (azaz a Peszách ünnep előestéjének „szövegkönyve”) követett.

A bármely nyelvű fordítással ellátott imakönyvek kiadása és használata nem régebbi eredetre, mint a XIX. század negyvenes éveire tekint vissza. Korábban erre nem volt szükség, mert a zsidó emberek az asszimiláció nagy mértékű elterjedése előtt még tudtak héberül imádkozni. Később is csak arra használták az illető ország nyelvén készült fordítást, hogy az eredeti héber szöveg tartalmát mondanivalóját jobban megértésék. A nem héber nyelvű imádkozás szokása a vészkorszak a So'á után terjedt el, annak következményeként és az asszimiláció nagyobb körű térhódítása miatt.

Az első magyar fordítással kísért zsidó imakönyv kiadása Pozsony és Rosenthal Móric nevéhez kötődik, 1840-ben. Ezt több más imakönyv, mindennapi, szombati és ünnepi, magyar fordításos kiadása követte 1942-ig, szinte folyamatosan.

A Talmud szerint hetven nyelven lehet imádkozni. Az akkor ismert világ azóta kitágult, így több nyelvet is ismerünk, közöttük a magyart is, amelyen imádkozhat a zsidóság. Az ismertetett imakönyv nagyon hasznos lesz, mert a péntek esti és a szombati imák eredeti héber szövegét és szép magyar fordításukat tartalmazza azok számára, akik még nem tökéletesen, nem gyorsan olvassák a héber betűket, de héberül akarnak imádkozni. Ők a magyarországi zsinagógákban szokásos askenázi kiejtéssel lejegyezve megtalálják a héber szöveg magyar, latin betűs átírását is.

Winkler Miksa

MOSOLYGÓS SÁBESZI SÉTA

Egy könyvbemutató margójára

– Gut Sábész, 2006. április 12. –

Réges-régi ígéretemet teljesítem most, amikor papírra vetem ezt a néhány sort.

Sok-sok évvel ezelőtt, csetlő-botló, szinte semmit sem tudó, zsidóságát kereső-felfedező zsidóként ültem immár nem első alkalommal, a gyönyörű könyvekkel teli könyvtárszobában. A hatalmas asztal másik oldalán, szemben velem ült a pár éve Pestre érkezett fiatal Oberlander Báruch rabbi, akit a kérdező kezdő naivságával faggattam.

A kérdések ezúttal az utazással kapcsolatban szóltak. Azon belül is legfőképp arról, hogy ha valaki messze lakik, de mégis vágyik eljutni a

A SÁBESZI IMAKÖNYV ELSŐ KIADÁSÁNAK FOGADTATÁSA

szöntést Reb Eliezer Azikri Lelkem kedveltje (Jödid nefes) című dalával kezdenénk. Ugyanis ezt valóban nagyon sok helyen éneklük az ünnep bevezetőjeként. Az előtte közölt kabbalisztikus imarészt askenáz templokokban nem mondják. Ezért inkább a függelékbe illesztenénk.

A szép külsejű kötet ismertetésének befejező mondata legyen a dicséreté a szándékért és a munkába fordított energiáért.

U. i.: Közben a Haggada tükörfordításos kiadása Borbély Gábor és Dénes Gergő fonetikus átírásával szintén megjelent. Peszachkor bizonyára sokan forgatták ezt a könyvet is.

Borsányi Schmidt Ferenc

HETVENNÉL IS TÖBB NYELVEN IMÁDKOZHAT A ZSIDÓSÁG

– *Élet és Tudomány*, 2006. szeptember 1. –

Az újonnan megjelent, magyar fordítással és askenáz (a Magyarországon imádkozáshoz általában használt héber kiejtésnek megfelelő) átírással ellátott péntek este és szombaton használatos imakönyvet, az első lap tanúsága szerint Cvi Meír Steinmetz, más néven Cvi Jáír rabbi emlékének szentelték. Ő különös érdeklődésünkre tarthat számot, hiszen héber nyelven alkotó költő volt, aki az akkoriban Magyarországhoz tartozó kárpátaljai Buszturán született és Debrecenben töltötte fiatal éveit, első verseskötete is ott jelent meg. 1950-ben az Amerikai Egyesült Államokba távozott.

Verseit kötelező olvasmányként tanulják az izraeli iskolákban, de általában, nagyon népszerűek a héberül olvasók nem kis táborában. Ebben az esztendőben halt meg, mi is tisztelegjünk emléke előtt.

A Chábád Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület több mint másfél évtizede fejt ki Budapesten egész Magyarországra kisértő tevékenységét. Ha az általa fenntartott Jesiva, vagyis zsidó vallási felső iskola működését is nézzük, akkor ez a tevékenység rögtön kiszélesedik, és legalább Izrael és az Amerikai Egyesült Államokat is hatókörébe kell vonnunk. Továbbá szólunk kell a 2005 januárjában megalakult EMIH-ről: az Egyesült Magyarországi Izraelita Hitközségről, amely a Chábád Lubavics küldetését és munkáját segíti, támogatja.

A Chábád Lubavics Egyesület tevékenysége nemcsak arra terjed ki, hogy zsidókat hódít vissza a zsidóságnak, hanem a zsidó könyvkiadásban is élen jár, különösen az imakönyvek kiadásában. E téren több mint hatvanéves szünetet tört meg A Sámuel imája című Sziddúrával, amelyet

A SÁBESZI IMAKÖNYV ELSŐ KIADÁSÁNAK FOGADTATÁSA

emlékezik a könyv a nemrég elhunyt kitűnő költőről, Cvi Jáírról (eredeti neve: Steinmetz Cvi Meir

Az első probléma, hogy helyes-e fonetikus írással jelentetni meg imakönyvet, hiszen őseink héber betűkkel alkották meg fohászainkat. Ehhez nemzedékről nemzedékre hűségesek is voltunk, ezáltal őrizte meg a zsidóság a héber betűt és a héber nyelvet. Fennáll a veszély, hogy így kényelmessé válhatunk, kevésbé törekszük majd a felnövekvő ifjúság az e téren történelmi okokból lemaradt felnőtt réteg, hogy megmássza a hegycsúcsot, vagyis vállalja a betűk megismerésének fáradságát. Az aggodalom jogos. Mégis azt az igyekezetet méltányolni kell, hogy az önhibájukon kívül hiányos tudással rendelkezőknek segítséget nyújtsanak az istentiszteletek követésében, hogy az ima alatt ne unatkozzanak, hanem az előimádkozóval haladva olvashassák a fohászokat. Nem elhanyagolva azt a célt, hogy a héber betűk ismeretét tanítsák, mert mégiscsak így lehet a mindennapi és az ünnepi imák, a zsoltárok terjedelmes anyagát rendszeresen elmondani.

Elismerve a külsőleg vonzó kötet becsületes szándékát, vizsgáljuk meg, hogy vállalt feladatának megfelel-e az új könyv. Úgy hisszük, igen. Azt azonban megjegyezzük, a tördelésnél jobban kellett volna arra ügyelni, hogy a fonetikus és a héber szöveg ugyanazon az oldalon legyen, mert csak akkor lehetséges a héberolvasás képességét a fonetikus átírás segítségével fejleszteni, ha az összhang tökéletes.

Másik észrevételünk, hogy a magyar borító Sábessi imakönyvet ígér, míg a héber borító a másik oldalon Lölélj Sábesszt, tehát péntek esti imakönyvet ajánl, és azt is kapja az olvasó. Tudjuk, hogy nagy munka, mégis jobb lett volna, ha teljes sábessi imakönyvet vehettünk volna a kezünkbe. A szándékkal inkább egybeesne, hogy legalább aki egyszer egy héten látogatja az imaházat, a szombati imákat tudja követni. E szempontból helyes viszont, hogy az askenázi kiejtés szerint írták a szöveget, mert a magyarországi zsinagógák túlnyomó többségében (legalábbis egyelőre) e rítus szerint imádkoznak.

Biztató az a hír, hogy Rási kommentárjainak magyar nyelvű fordításával is foglalkoznak. Bár itt is felmerül a kérdés, nem volna-e helyesebb az energiát az eredeti Rási betűk megismertetésére fordítani. A válasz nem ilyen egyszerű. Itt igen nagy a lemaradás, amelyet egy fiatalember csak nagy erőfeszítésekkel pótolhat, a felnőttektől ezt elvárni nem lehetetlen, de igen nehéz. Az a törekvés, hogy a Rási-fordítást mondjuk Mózes öt könyvével előbb vagy utóbb magyar nyelven is olvashatjuk, tanulmányozhatjuk, gigászi feladat, így őszinte elismerést, sőt mindennemű segítséget intézménytől, személytől egyformán megérdemel.

Szabadjon még egy megjegyzést tenni. Mi a péntek esti szombatkö-

A SÁBESZI IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

Az alábbiakban a *Mózes imája – Sábessi imakönyv* első kiadásának megjelenése kapcsán napvilágot látott újságcikkekből közlünk összeállítást.

Deutsch Gábor

A FONETIKUS IMAKÖNYV – A SZÁNDÉK JÓ

– *Új élet*, 2006. június 15. –

A Chábád magyarországi tevékenységének legnagyobb sikere az imakönyvek és a Hertz-biblia legutóbbi kiadása. A második világháború után magyar földön sokáig nem jelenhetett meg imakönyv. Izraelben látott napvilágot a Pollák-féle magyar fordítású Szidur reprintje. Az olvadás éveiben a szarvasi tábor részére *Első imakönyvem* címmel a péntek esti imák gyűjteményét publikálták héber nyelven, magyar fordítással, fonetikus átírással. E témából Kepes András is megjelentetett héber szöveggel, magyar fordítással, fonetikus írással egy füzetet. Németh Zoltán az asztali imákat hasonló formátumban bocsátotta az olvasók rendelkezésére. A nagy áttörést Oberlander Báruch rabbi esztétikailag is szép imakönyvsorozata jelentette: Sámuel imája (1996), Újévi imarend (1997), Sámson fohása – Engesztelő napi imarend (1998), Órködés éjszakája – Peszachi Haggada (1999).

Az első három fordítása Simon Sáróni, az utóbbié Gréda József költő munkája. Nagy erénye ezen kiadványoknak, hogy bőséges magyarázattal, imatörténettel vannak ellátva, többnyire Naftali Kraus tollából. Ahol ismerjük a szerzőt, ott neve és munkássága is szerepel. A Sámuel imájából például még ünnepnapokon is imádkozhatunk, legfeljebb néhány költeményt, pijutot hiányolhatunk. A legfontosabb imarészek megtalálhatók benne. Az utóbbi időben az Orzse néhány reprint kiadással gazdagította az imakönyvek választékát.

Ezen előzmények után a Chábád egy péntek estére szóló imakönyvet tesz elénk fonetikus átírással, magyar fordítással, Mózes imája címmel. A főszerkesztő Oberlander Báruch, a szerkesztők és a fonetikai átírók Yochanan Posner és Köves Slomó rabbik. Részletesen felsorolt team segítette tevékenységüket. Közülük emeljük ki a rendkívüli tehetségű Fábián Györgyöt, aki a Haggadán kívül a sorozat minden darabjához kifejező borítót tervezett.

A kötetben a már említett Péntek esti imákon kívül az Asztali áldás, a Hétköznapi délutáni ima és a Szombati dalok, Zmireszek szerepel. Meg-

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

összetartó erőt jelent. A hagyomány folyamatosságát a zsidó vallás, a héber nyelv, a közös eredet tudata tartotta fenn...

Hovanyecz László

(*Népszabadság*, 1997. november 1.)

CHÁSZID RABBI ASKENÁZ IMAKÖNYVET ADOTT KI

...Lehet-e ma Magyarországon imakönyvet kiadni? A válasz az, hogy rossz a kérdés: imakönyvet ki *kell* adni. Ki kellett adni, mert a használatban lévő régiek, a Pollák-féle sziddur és a Schön József-féle máchzor-sorozat meglehetősen elavult... Mennyiben felel meg a könyv eredeti céljának, tudniillik a magyarországi hitélet fenntartásának? Igen is, meg nem is. Igen, hiszen a chászid, és ezért a szefárd liturguát követő Oberlander rabbi egy askenázi imakönyvet adott ki. Még arra is figyelt, hogy speciálisan magyar szokás szerint – a *Chátám Szofér* véleményét követve – a *Báme Mádlíkin* (misnai idézet) a péntek esti ima legvégére kerüljön, nem a *Borchu* elé, ahogy azt a világ jelentős részén teszik...

Bíró Tamás

(*Szombat*, 1998. március)

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

„HASZNÁLHATJÁK ŐKET NEOLÓGOK ÉS NEM HASZID ORTODOXOK IS”

...A hazánkban most zajló nagy átalakulás a zsidó hitélet és azonosság-tudat valóságos megújulását hozta magával. Egyre többen fordulnak a hagyományokhoz. Ennek egyik megnyilvánulása a korszerű imakönyvek iránti igény. Ezt az igényt ismerete fel a New Yorkból 1989-ben Budapestre települt Oberlander Baruch rabbi vezette, egyre izmosodó lubavicsi irányzat, amely adományokból teremtette meg az újonnan fordított, kétnyelvű imakönyvek kiadásának feltételeit. Tavaly jelent meg pompás kivitelben a Sámuel Imája, idén, szeptember végén pedig egy nagyünnepi sorozat első köteteként, illetve az októberben beköszöntött zsidó újév tiszteletére A zsidó újév imarendje. Ez utóbbi bemutatóján hangzott el, hogy ennek az imakönyvnek a megjelenése „nemcsak a zsinagógába igyekvőket tölti el jó érzéssel. Öröme ez a szabad magyar szellemnek is.”

Komoróczy Géza orientalista, az ELTE tanszékvezető egyetemi tanára. Egyebek között azt kérdeztem tőle, miként alakult a zsidó kultúra fejlődése Magyarországon, hogyan értékeli e kultúra mostani reneszánszát, van-e hasonlóság a szétszórattatásban élő zsidóság és az immáron hasonló helyzetű magyarság között. A professzor a kérdésekre lendületes előadásban válaszolt.

...A lubavicsi irányzat és vezetője, Oberlander rabbi mostani imakönyvkiadási törekvéseinek egészen sajátos a történeti jelentősége...

A két, újonnan megjelent imakönyv – a *Sámuel imája* és *A zsidó újév imarendje* – haszid, ezen belül lubavicsi haszid. Rendkívüli toleranciával készültek azonban, mert használhatják őket neológok és nem haszid ortodoxok is...

Tehát én azt mondom a magam derűlátó módján, hogy egy szép nyelvileg értékes a polcról bármikor levehető imakönyv megnyithatja a szíveket a másik ember hite felé. Anélkül, hogy bármit elvenne attól, aki olvassa, bármit megsértene az ő hitéből.

A zsidó olvasók számára két nagy élményt adnak ezek az imakönyvek. Az egyik az, hogy felmenti őket a lelki-furdalás alól, amiért nem tudnak elég jól héberül, s ezért egész életükben csak passzív résztvevői az imának. Ha egy ilyen könyv van előttük, tudják azt, hogy mit hallanak, mit mormolnak, és azt is megtudják, mit hallott és mit mormolt az apjuk a templomban. A kétnyelvű imakönyv olvasója föl van mentve a „szégyenérzet” alól, amely abból származna, hogy nem tudja, mit jelent a zsidó hagyomány. Fölszabadul a lélek...

A zsidó történelem – a babilóniai fogságot véve kiindulópontnak – két és fél évezred után azt jelzi, hogy a hagyomány folyamatossága óriási

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

Másrészt egy ilyen imponáló filológiai és vallásbölcseleti apparátussal a – a fordító mellett a szerkesztő és jegyzetíró Naftali Kraus érdemeiről sem illene megfeledkezni – összeállított könyvbe ennyi igazán belefér...

-kk-

(Magyar Narancs, 1996. július 11.)

A CENZÚRÁZOTT SOROKAT IS LEFORDÍTOTTÁK

...A múlt századi imakönyv azonban avuló nyelvvel egyre idegenebbé vált mai használóinak. Nem várt a segítséggel senkire, hanem maga vette kezébe az új imakönyv kiadásának ügyét Baruch Oberlander rabbi, a Chabad Lubavics Nevelési Egyesület vezetője... Az új imakönyvben azokat a sorokat is lefordították, amiket korábban – mint lábjegyzetekből tudjuk, a középkori cenzorok – kihagytak...

Kozma György

(Élet és Irodalom, 1996. augusztus 2.)

AZONNAL FORGATHATÓ ÉS ÁTTEKINTHETŐ KÖNYV

„Sámuel Imája” címmel a Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület új magyar fordítású zsidó imakönyvet adott ki. A könyv érdekessége, hogy egyes hasonló kiadásokat kivéve, több mint félévszázada nem jelent meg modern nyelvezetű, közérthető zsidó imakönyv. Ennek az új kiadásnak előnye, hogy a különféle okok miatt zsidóságuk értékeit felismerni alig képes, vagy attól elidegenedett generációk számára is azonnal forgatható és áttekinthető könyv.

A rendszerváltást követően a zsidó vallási élet is némiképpen felpeszdült, s a három zsidó iskola diákjainak is szükségük van arra, hogy a legmegfelelőbb forrásból megismerjék a mindennapi és ünnepi imákat.

A Chabad Lubavics mozgalom a chaszidizmus egyik ága. A szerkesztő Naftali Kraus felidézi az első chaszidok közül való egyszerű tudatlan ember történetét, aki csupán az alef-bétet, az abc-t ismerte és ezzel ment be a zsinagógába: „Édes Istenem, nem tudok olvasni, nem tudok imádkozni, de az alef-bétet tudom. Íme elmondom neked tiszta szívből, s te rakd össze a betűket úgy, ahogy kell, hogy egy szívből jövő fohász kerekedjék belőlük!” Majd sírvafakadt, s úgy mondta, kiáltotta: „Alef, bét, gimel, dalet, hé...”

A könyv kiadója Oberlander Baruch rabbi maga is chaszid, a lubavicsi rebbe a közelmúltban elhunyt világszerte ismert Menáchem Mendel Schneerson rabbi tanítványa...

Iványi Gábor

(Beszélő, 1996. aug.–szept.)

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

A LUBAVICSI MOZGALOM FELISMERTE AZ IGÉNYT

...A Magyarországon lezajlott ezredvég előtti politikai-társadalmi fordulat meghozta a zsidó hitélet és identitás reneszánszát is. Egyre többen nyernekelki nyugalmat, merítenek erőt a hagyományokból. A gyökerekhez, az atyák hagyatékához való visszatérés útján igen fontossá vált a mai szellemnek megfelelő imakönyv.

Ezt az igényt ismerte fel a Budapesten tevékenykedő és egyre inkább szélesedő Lubavicsi Mozgalom, amikor közadakozásból – hat-hét évtized múltán először – megteremtette egy új fordítású imakönyv kiadásának feltételeit...

P. R.

(Erec, 1996. június)

IMAKÖNYVÖN IS VAN MIT SZERKESZTENI

Az imakönyvet a lubavicserek adták ki, akikről annyit azért mindenki tud, hogy imakönyv-ügyekben a legjobbaknak számítanak, mondjuk, ők az imakönyvszerkesztés és -kiadás Meinljei, ha nem túl frivol ez a hasonlat. De hát persze az.

Egy imakönyvön, különösen ha zsidó az illető, van mit szerkeszteni: a zsidó vallás többé-kevésbé teljesen mellőzi a keresztényeknél megszokott áhítatot, itt hosszú, még a gyakorlottak számára is olykor nehezen felfejthető szövegek vannak, amiket képtelenség kívülről bevágni és ledarálni, annyi a szöveg, hogy napi rutinra se nagyon van lehetőség. Az elmélyülés szellemi folyamat, ezeket az imákat inkább érteni kell, mint átélni. A megértéshez pedig, legalábbis nem szakemberek számára, elkerülhetetlen némi értelmezés is.

Az értelmezés első szintje szükségképpen a fordítás, ami egy imakönyv esetében a legenyhébben szólva is embert próbáló feladat, egy imakönyv ugyanis szükségképpen nem azon a nyelven van, amin az ember gondolkozni, még kevésbé, amin beszélni szokott. Az ilyesmiből jobbára burdúzus archaizálás szokott kerekedni – Simon Sáróni fordító azonban talált valamiféle nyelvet, ami puritán, tiszta, mégis van benne valami ünnepélyesség, ahogy az értelem mindenhatóságára felesküdt vallás imáitól el is várja az embert.

Persze nem hibátlan a szöveg: aligha hihető például, hogy rabbi Jóchánán, a Cipész még ha tényleg cipész volt is, valóban olyan gyűlésekről beszélt volna, amelyek önzetlen és konstruktív célokat szolgálnak. Cipész ide, Cipész oda, így rabbi Jóchánán, a Szakszervezeti Bizalmi beszélhetett volna, akit a hívők még a diaszpóra legsötétebb éveiben is kiröhögnének.

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

1841: „...mi is bátran kiálthatjuk »haladunk« és szent akaratumk ... hogy továbbra is haladunk! Ez utolsó nemes célra tehát ... a kiadó nem vélte helytelennek jelen Imáink' magyarra fordításának kiadását magára vállalni... Tanítsátok oskoláitokban e' könyörgéseket magyarul, hogy csirájokban már gyermekeitek tanulják meg ... egy szívvel és szájjal, magyarokká kell válniok.”

(Jiszárel könyörgései egész évre.

Ford.: Rosenthal Móricz. Pozsonyban. 1841.

Korn Fülöp. p. VI, VIII.)

1996: „A ma magyar nyelvterületen élő zsidók nem értik a héber imaszöveget, és nagy részük – ... elolvasni sem tudja... Az ő számukra készült ez az új imakönyv, amely modern fordításával emberközelbe hozza az ősi imákat, és lehetővé teszi, hogy a magyar ajkú zsidó – addig is, míg megtanul héberül olvasni – anyanyelvén imádkozzék... A hagyomány szerint imádkozni minden nyelven lehet, magyarul is.”

(Sámuel imája – Zsidó imakönyv.

Ford.: Simon Sáróni. Bp. 1996, Chábád Lubavics, p. XV.)

1841-1996. – Százötven esztendő telt el az első magyar fordítású zsidó imakönyv megjelenése óta: – Két hasonló esemény, két merőben különböző kor, két merőben különböző elgondolás (nevezhetjük programnak is) és két különböző igény.

A „Jiszárel könyörgései” olyan korban került a magyarországi zsidóság kezébe, amikor a könyv potenciális használóinak többsége ilyen vagy olyan szinten, de értette a héber szöveget; gyermekkorában tanulta a sziddurt (még még sok mást). Ama 155 év előtti imakönyv közreadói úgy érezték, hogy az imákat is a magyarosodás, a szemükben oly kívánatosnak tűnő asszimilálódás szolgálatába kell állítani.

A mai imakönyv a „maradék maradékának”, az egyre fogyatkozó magyarországi zsidóságnak szól, akiknek többsége még olvasni sem tudja a héber szöveget. Őket akarja vallásunk számára megtartani, illetve az új, modern fordítás révén visszahódítani. Reméljük, hogy sikerül!

A magyarországi zsidó közösség hálás köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik „Sámuel imája” létrejöttén munkálkodtak! *Todá rábbá!*

Borsányi-Schmidt Ferenc

(Egység, 1996. május)

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

„NEM REPRINT KIADÁS”

Ritka esemény, különleges alkalom tanúi vagyunk: részesei lehetünk a háború utáni magyarországi zsidó könyvkiadás egyedülálló, és bátran állíthatjuk – eddig legjelentősebb eseményének. Ötvenhat esztendő múltával új, s tegyük hozzá, teljesen korszerű sziddurt, vagyis az imák hagyományos szövegű és az évszázadok folyamán kialakult, meghatározott sorrendet követő gyűjteményét vehetjük kezünkbe. A budapesti Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület, amelynek széles körben ismert, népszerű kiadványai eddig is jelentős helyet vívtak ki a magyarországi zsidó könyvkiadásban, a napokban adta közre nagyszabású vállalkozásának gyümölcsét: megjelent a „T’fillát S’muél” című imakönyv teljes héber szöveggel és modern magyar fordítással...

Az ima, illetve az imakönyvfordítás gondolata (túlzás lenne igényről beszélni!) Európában a XVIII. század második felében jelent meg. A héber szöveg mellett valamely nem zsidó nyelvű fordítást is tartalmazó sziddurok és máchzorok kiadása a francia forradalom hatására megindult reform mozgalmakhoz kötődő háskálá eszméinek hatására indult meg.

A modern gondolkodású zsidó polgárság és értelmiség a cél eléréséhez elsőrendű követelménynek tartotta a magyarosodást, a nyelvi és társadalmi asszimilációt. Az asszimiláció útjára lépett zsidóság egy része nem tartotta elegendőnek ezek megvalósítását, hanem úgy kívánta siettetni az ország lakosságába való teljes integrálódást, hogy a megvalósítandó reformok körét ki akarta terjeszteni a vallásgyakorlás kérdéseire is. Ennek volt első lépése Rosenthal Móric imakönyvfordítása, amely nemcsak kétnyelvűségével jelentett újítást, hanem a vallási szempontok revízióját is megindította – igaz, egyelőre csak egy-egy szó beiktatásával, illetve elhagyásával.

Megismervén az első magyar fordítású imakönyv létrejöttének körülményeit és fő célkitűzéseit, vegyük szemügyre kései utódját, az 1996. május 2-án ünnepélyesen bemutatott „Sámuel imáját”, a Magyarországon megjelent legújabb magyar nyelvű zsidó imakönyvet. Legfőbb erénye, hogy nem egy korábbi kiadvány reprintjeként jelent meg, hanem teljesen új fordítás, és Magyarországon látott napvilágot.

Nem okoz meglepetést, hiszen így van ez rendjén: a kiadó előszava az áldott emlékezetű lubavicsi rebbe, Rabbi Menachem Mendel Schneerson emlékéét idézi. A budapesti Chábád-Slichut és így nagyrészt ez a sziddur is Neki köszönheti születését.

Az előszót olvasva felvillan előttünk a kontraszt az első magyar fordítású sziddur és a mostani imakönyv létrejöttének indítékai között.

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

IMAKÖNYV, A LUBAVICSI MUNKA TANÚJELE

Lapunk zárta előtt érkezett meg szerkesztőségünkbe a Chábád Lubavics Zsidó Oktatási és Nevelési Egyesület kiadásában Budapesten napvilágot látott új magyar fordítású, askenázi rítusú imakönyv...

Őszinte elismeréssel tartozunk a szerkesztőbizottságnak a könyv megjelenéséért. A lubavicsi mozgalom a könyv kiadásával ismét tanújelét adta annak az áldozatos munkának, amelyet Magyarországon a hit megerősítése érdekében fáradhatatlanul kifejt.

(Newyorki figyelő, 1996. május 6.)

A PÜSPÖK A MINDENHATÓ SZERETETÉT LÁTJA SÁMUEL IMÁJÁBAN

Héber-magyar nyelven 1927-ben jelent meg utoljára Magyarországon imakönyv. Az új fordítást a hét éve Budapesten tevékenykedő Chabad-Lubavics Zsidó Nevelési Egyesület felügyelte. Gyulay Endre szeged-csanádi püspök a következő mondatokkal üdvözölte a kultúrtörténeti ritkaságot: „Dávid csodálatos zsoltáraitól kezdve a kinyilatkoztató Teremtő Bibliában rögzített mondatait valamint egy-egy ünnep mondanivalóját és imádságos megközelítését minden ember megtalálhatja a szép kivitelben és igen tartalmasan megjelent imakönyvben. Ahogy az ember az előtte ismeretlen világba, a tenger mélyébe kamerájával behatol és láthatóvá és itt-ott hallhatóvá teszi az ember által nem ismert, de a Végtelen által teremtett ottani világot, ugyanúgy merülhet el ebben a könyvben bármelyik olvasó, imádkozó ember, és fedezheti fel a Mindenható emberek iránti szeretetét.”

(Reform, 1996. május 21.)

CSALOGATÓ BETŰK

Itt fekszik előttünk – kivételesen nem a templomi asztalon, hanem a reprezentatív könyvüzlet egyik pultján – a *Zsidó Imakönyv*. Előbb becsukva, gyönyörű fedéllapját, aztán kinyitva, csodálatosan gazdag tartalmát mutatva. Klasszikus formában metszett betűi csalogatóak: jó érzés lesz minél gyakrabban – naponta – olvasni.

BIG

(Egység, 1996. május)

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

szellemnek is. Az imakönyv lapjain ugyanis – az Egyistenhit jegyében – a legnemesebb értelemben találkozik a két nyelv, a két egymásra figyelő, egymást méltányoló humanista gondolatiség.

* * *

ELAVULT HELYETT ÚJ, MODERN IMAKÖNYV

A Chábád Lubavics Zsidó Oktatási és Nevelési Intézet... kiadásában megjelent a Zsidó imakönyv, hét évtized múltán új magyar fordításban...

Az első kétnyelvű zsidó imakönyvet 1841-ben adták ki, majd a teljes imarendet átfogó kiadások az 1920-as években jelentek meg, Schön József és Pollák Miksa fordításaiban. A magyar zsidók máig e könyveket használják; a századeleji fordítások azonban mára elavulttá, nehézkessé vált fordulatokat tartalmaznak.

Mint az Oberlander Báruch rabbi, a felelős kiadó elmondta; anyai ágon makói származású, édesanyja a Rubinstein család gyermeke. 1989-ben költözött Amerikából Magyarországra, Budapesten él, és az ELTE jogi karán is tanít.

B. A.

(*Délvilág*, 1996. április 27.)

ZSIDÓ IMAKÖNYV ÚJ MAGYAR FORDÍTÁSBAN

Sámuel imája címmel zsidó imakönyv jelent meg új magyar fordításban. A magyar-héber kiadvány 850 oldalon 300, sőt 2500 éves imákat és használati utasítást is tartalmaz. A könyv, mivel kiegészítő jegyzeteket közöl az imák eredetéről és szerzőiről, egy kultúrtörténeti antológiának is tekinthető, mely a Chabad Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület kiadásában jelent meg.

(*Népszava*, 1996. május 3.)

ÚJ MAGYAR FORDÍTÁS – HETVEN ÉV UTÁN

1927 óta először jelent meg kétnyelvű, héber-magyar imakönyv hazánkban. A Chábád Lubavics Zsidó Nevelési Egyesület által kiadott könyvet csütörtökön délután mutatta be Budapesten az Írók boltjában...

L. G.

(*Magyar Nemzet*, 1996. május 3.)

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

Benedek István Gábor

NEM CSAK ZSINAGÓGÁBA IGYEKVŐKNEK

– *Erzsébetváros, 1996. május 17.*–

A zsidó vallásban, tradíciókban a hebraista és a judaista kultúrkörben felnőtt ember számára három könyvcsalád meghatározó jelentőségű. A Biblia, a Talmud és az imakönyv.

A szétszóratásban élő zsidóság – fokról fokra feledve az ősi nyelvet – nem látott semmi kivetni valót a szent imaszövegek fordításában. A bilinguis kiadások a diaszpórában népszerűek, keresettek lettek. Magyarországon a zsidóság emancipációjáért folytatott polgárjogi küzdelem egyik megnyilatkozási formája a magyar nyelven is olvasható héber imakönyv volt. Az első – igaz, szerény – kétnyelvű kötet 1841-ben Rosenthal Móric budai tanítónak köszönhető. Az 1867-es egyenjogúsági törvényt követően azonban mind színesebb és igényesebb lett a választék, jóllehet a teljes imarendet átfogó kiadások csak az 1920-as években jelentek meg. A magyar anyanyelvű zsidók mindmáig Schön József, illetőleg a Polák Miksa által fordított sziddurokat és machzorokat forgatják.

Csakhogy ezek az imakönyvek ma már nem, vagy alig hozzáférhetőek. Az idő elporlasztotta, a Holocaust elpusztította ezeket a köteteket. A lepergett emberöltőnyi hat-hét évtizedben ráadásul a magyar vallási-költői nyelvezet is sokat változott, a hajdan emelkedettnek tartott stílári fordulatok elnehezedtek, s nem egyszer a tudományos kutatás adott más értelmet, összefüggést a hajdan megfogalmazott soroknak. A Magyarországon lezajlott ezredvég előtti politikai-társadalmi fordulat meghozta a zsidó hitélet és identitás reneszánszát is. Egyre többen nyertek lelki nyugalmat, merítenek erőt a hagyományokból. A gyökerekhez, az atyák hagyatékához való visszatérés útján igen fontossá vált a mai szellemnek megfelelő imakönyv.

Ezt az igényt ismerte fel a Budapesten tevékenykedő és egyre inkább szélesedő Lubavicsi Mozgalom, amikor közadakozásból – hat-hét évtized múltán először – megteremtett egy új fordítású imakönyv feltételeit. A tetszetős kivitelű sziddur – Sámuel imakönyve címmel – most megjelen a Akadémia Nyomdából 860 oldalon, gyönyörűen formált héber betűkkel, irodalmi értékű, pontos magyar fordításban. És tegyük hozzá, szakavatott szövegértelmezéssel, ami kulturhistóriai szempontból is egyedülállóvá teszi a szent szövegeket tartalmazó kötetet.

Joggal állítható tehát, hogy a héber sziddur megjelenése nemcsak a zsinagógába igyekvőket tölti el jó érzéssel. Öröme ez a szabad magyar

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

Simon Sároni, az izraeli Pedagógia Intézet ny. igazgatója bravúros munkát végzett fordításaival. Ez nemcsak gondolatilag párhuzamos az eredetivel, de szinte szó szerint egyezik azzal. És mégis, – folyékony, olvasmányos, magyaros, anélkül, hogy a szöveg veszítene szentségéből, nem profanizálja az elvárt áhítatot.

Krausz Naftali, az ismert tudós, Tóra-agitátor (a szó legjobb értelmében) magyarázatai végigkísérik az egész szidurt, Előre válaszol bennünk – röviden és velősen – az okot és logikát kereső, zsidó ismeretekben ignoramus kérdéseire. De a tálmid cháchám is megéli az imák ősi forrásait. Így a „kezdő” megtanulhatja, hogy mi a „minján”, és miért mondjuk reggelenként a Szentély szertartási rendjét. A „haladó” pedig megtudja sok egyéb közt, hogy mi az eredete a szombat kimenetelekor mondott „Áta chonántánu” imának.

A Benczúr Willy édesapjáról elnevezett „Sámuel imája” szidurban többször előforduló imákat (pl. Alénu, Káddis, Asré jösvé) nem kell első előfordulási helyükön keresni; újra meg újra megjelennek a megfelelő helyen. További előny, hogy azokat az imákat is, amelyeket fordítási nehézségek miatt eddig csak héber vagy arameus eredetiben ismertünk, Sároni lefordította, Kraus Naltali pedig megvilágította a homályosnak tűnő verssorokat. A könyv grafikai és kötési kivitele a budapesti Akadémiai Nyomda odaadó munkáját dicséri.

Századunk zsidó szellemóriása, a lubavicsi Menachem Mendel Schneerson rabbi vetése, gondoskodása az eszme, a tudás és a vallási megvalósítás megőrzéséről – kihajtott a szikesnek hitt magyar-zsidó talajon. Bár szárba szökkenne, és bő termést hozna az elvetett mag.

Áldás a Mester emlékére, és köszönet a hűség tanítványoknak.

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

Dr. Jesurun Elijáhu

HIHETETLEN A LUBAVICSIK OPTIMIZMUSA

– A hét tükre, 1996. június 13. –

Hihetetlen optimizmusra vall Oberlander Baruch rabbi Chabad rezidens monumentális vállalkozása, hogy új magyar fordítású imakönyvet – és milyen imakönyvet – adjon ki Magyarországon, a polgári időszámítás 1996. évében. Vagy hetvenezer zsidó él ma Budapesten és néhány vidéki nagyvárosban.

Többségük idős ember.

A templomok csak Ros Hásáná két napján és Jom Kipurkor telnek meg Budapesten, ahol a maradék nép kilencven százaléka él. És a zsinagógákban tízezernél kevesebb ülőhely van. A gyönyörű vidéki templomokban pár tucat, vagy pár száz árva zsidó imádkozik, persze csak a nagyünnepeken. Ugyanakkor a nagy többség, akárcsak apái a Pusztulás előtt, igyekszik beolvadni, és feledtetni a környezetével zsidó eredetét.

És e derűsnek nem mondható helyzet ellenére győzött az a különleges Chabad szellem, amely akár egy, egyetlenegy zsidóember lelki és fizikai megmentéséért is eget ostromol, és hajlandó minden követ megmozgatni érte.

Ez a chaszid felfogás vitte Oberlander rabbit és Kraus Naftalit arra, hogy egy új és újszerű imakönyv-fordítással erősítsék a hívők hitét, és próbálják megközelíteni és megállítani azt, aki távolodik tőlünk.

Hihetetlen fáradtsággal és kitartással szerezték meg a kiadáshoz szükséges horribilis összeget. Ugyanakkor, mint kiadók és szerkesztők, ügyeltek arra, hogy túl az újszerű és nagyszerű fordításon és magyarázatokon, a könyv megfeleljen a legszigorúbb vallási követelményeknek. Külföldi testvérek adományaiból, akik szeretteik emlékét akarták megörökíteni az imakönyvben és elsősorban a nemeslelkű bécsi-izraeli filantróp, Benzúr Willynek igen jelentős felajánlásból megteremtődött a kiadás anyagi alapja. Magáról a könyvről: Hetven év óta nem jelent meg új, magyar fordítással ellátott zsidur. (Kezemben a közhasználatú, 1905-ben megjelent, akkor huszonegyedik kiadású imakönyv, amelyet Deutsch Henrik fordított, és Schill Salamon, a rabbiképző latin tanára „magyarosított”.)

Ezek a régi imakönyvek, köztük az ugyancsak sok kiadást megért Dr. Pollák Miksa féle fordítás, kissé régiesnek tűnnek az igényes új nemzedék számára. A fiatalokat nem igézi meg a szöveg archaizmusa, mint a magyart a Károlyi Biblia nyelvezete. Élőnek, választékosnak, szépnek akarja látni a zsidó gondolat írásos kifejezését, amely nem marad el anyanyelve mögött. És érteni akarja a homályosnak tűnő ima-fejezeteket.

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

adásának. Ami arra indította Oberlander Baruchot, hogy a következő célként e kétnyelvű könyvkiadás történetének megírását jelölje meg a maga számára.

A közeljövőben megjelenő, jelképesen „Sámuel imájának” nevezett mű lényegében minden hétköznapi és sok ünnepi imát tartalmaz majd. A rabbi azt mondja, másfél száz éve, amikor az első imakönyvfordítások megjelentek, a zsidók nagy többsége természetesen tudott héberül. Akkor tehát számukra az volt a feladat, hogy minél jobban tanuljanak meg magyarul. Ma viszont nagyon kevés zsidó bírja már a hébert. Oberlander rabbi tehát egyebeken túl erre a nyelvre igyekszik őket tanítani. Persze korántsem csupán a nyelvről van szó. Hanem arról például, hogy a szertartásban részt vevő ember nem ismeri a liturgiát, nem tudja, az ima melyik mozzanatánál mi a teendője.

Ennek ellenére úgy véli, hogy a tízezer példányban megjelenő könyvből nemcsak zsidók vásárolnak majd. Biztos benne, hogy a gyakran kétezer vagy több esztendőes imák sok embert érdekelnek. A zsidó imák, fohászokódások, hálaadások különlegessége az állandóság. Ezért van, hogy a zsidóság történetének legnagyobb drámájáról, a holocaustról nincs külön ima. A zsidó mártíromságról vannak imák és ezek alkalmasak a holocaustról való megemlékezésre is.

Azt mondja Oberlander Baruch, hogy a holocaust történelmileg túlságosan közel van. A zsidóság története a nagyobb távlatokban való gondolkodásra és ítélkezésre int.

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

vannak. Persze legfontosabb tárgya a „zsidóság”. Az Egység című lapban különféle tanfolyamokat hirdet meg. A biblia-magyarázattól a hászid meséig igen változatos a témájuk. Utóbbiakból csinos kötetet jelentetett meg az oktatási egyesület, természetesen szintén magyarul.

Beszélgetésünk hosszan és sokféle csapong, hiszen Oberlander Baruch élete, munkája olyan világban folyik, amely kevéssé ismert az olvasó előtt. Szóba kerül, hogy Magyarországon a sajtóban és a politikában egyaránt láthatóvá vált az antiszemitizmus.

– Ó igen – nevet fel a rabbi. – Van ilyesmi. Az egyik újságban például azt írták: Vigyázat! Magyarország veszélybe került, mert ideérkezett az Oberlander. Én csak mosolyogtam rajta, mert hát milyen veszélyt jelenthetnek én, akinek a fő feladata az, hogy a zsidót közelebb segítse az igazi zsidósághoz. Egyébként azt kell mondjam, hogy az antiszemitizmussal, a „zsidózással” bárhol találkozhat az ember. Az én szülőországomban, Amerikában is előfordul efféle. Megtörténhet, hogy megy az ember az utcán, és a mellette haladó autóból rákiabálnak: Heil Hitler! Ezt persze nem könnyű elviselni. De a lényeg nem ez. Hanem az – adja isten, hogy továbbra is így legyen -, hogy eddig nem éreztem veszélyben itt magam.

A továbbiakban a közeljövőben megjelenő kétnyelvű imakönyvről, illetve a kétnyelvű zsidó-magyar kultúra történetéről beszélgetünk. Oberlander Baruch utal rá, hogy a dolognak számos érdekes előzménye volt a zsidóság történetében. Így például a nagy középkori zsidó filozófus, Maimonidész arabul írta a könyveit. Csakhogy héber betűkkel és zsidó-arab nyelven, ami jellegében talán a jiddis nyelvhez hasonlítható. A dolog lényege az, hogy az efféle munkákat egy nem zsidó ember képtelen elolvasni. Az első Biblia-fordítás, amely németül megjelent, és amely a híres Moses Mendelssohn műve volt, szintén héber betűkkel készült. Nem kevésbé érdekes azonban az sem, hogy a zsidók egyik legfontosabb szent könyve, a babilóniai fogság idején született Talmud arameus nyelven van írva, természetesen héber betűkkel.

A már említett múlt századi magyar nyelvű zsidó imakönyvfordításoknak éppen abban áll a kultúrtörténeti jelentőségük, hogy nem egyszerűen magyarul, hanem latin betűkkel készültek. Ha úgy tetszik, egyszerre magyar-zsidó és magyar-magyar közönségnek. Egyszerre szolgálták a polgárosodó zsidóság beilleszkedését, illetve a zsidó kultúrának a magyarokkal való megismertetését.

Érdekes változásokon ment át mindeközben a fordítások nyelve. Kezdetben inkább az úgynevezett tükörfordítás volt a jellemző. A húszas években azonban egyre több keresztény kifejezés bukkan fel a szövegekben, és ez eltorzítja a héber eredetit.

Számtalan érdekessége van még a héber-magyar nyelvű könyvek ki-

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

ték egymást. Az apa Újpesten, az anya Makón látta meg a napvilágot. Jöttek a háborús évek, a zsidóüldözés. A férfi Budapesten bujkált, itt vészelte át a szörnyű időköt. A fiatal lánynak „szerencséje” volt. Őt a makoí azon csoportjához sorolták, amelyet nem Auschwitzba, hanem Ausztriába szállítottak. Megmenekült és hazatért. A háború után nem sokkal azonban mindketten úgy gondolták, hogy soha nem tér vissza az a zsidóvilág, amelyben azelőtt éltek. Ezért kivándoroltak Amerikába. Ott ismerkedtek meg, a Williamsburg nevű magyar zsidónegyedben, 1953-ban. Őt gyermekük született, közülük a legkisebb, a mi immáron budapesti rabbink volt. A családban gyakran beszéltek magyarul, így a gyerekek is jól megtanulták nyelvünket, a legkevésbé Baruch, aki azt mondja, ő inkább csak értette, amit magyarul mondtak neki.

1989 nyarán három hónapos ifjú házasként mégis Budapestre költözött feleségével együtt. Mint Oberlander Baruch mondja, tanítómesterétől kérdezte, hol tudna segíteni a zsidóságon. Nos, a lubavicsi rabbi, Menachem Schneerson azt tanácsolta, menjen Magyarországra. Ami végül is egy hagyomány folytatása lett, mert az apai nagypapa 1949-ig a Dob utcai iskola tanára volt. A feleség, aki óvónő, szintén megtalálja itt a hivatását: rövidesen zsidó óvodát avatnak.

Szóba hozom a rabbinak, hogy milyen szépen, választékosan beszél Magyarul, noha, mint mondja, Amerikában épp csak értett. Most meg már héber-magyar nyelvű könyv kiadásánál bábáskodik. Elmeséli, hogy Budapestre érkezve mindössze két embert ismert. – Ő, hát két ember bőségesen elegendő ahhoz, hogy munkához lássunk – mondja nevetve. – Két ember továbbadja a hírt, hogy van itt valaki, aki tanítani akar, és a többi már rajtunk múlik.

Szóval nekilátott híveket gyűjteni a lubavicsi mozgalomnak? Nem erről van szó, javít ki. Elkezdtem zsidókat gyűjteni. Mert a lényeg az, hogy a zsidók zsidók legyenek. Mindegy, hogy hászid-e valaki, vagy lubavicsi-e, a lényeg az, hogy valamiképp közelebb kerüljön a saját hagyományaihoz. Hogy milyen eredménye van a munkájának, arra azt válaszolja a rabbi, hogy ez nagyon jó kérdés. Méghozzá azért, mert nagyon nehéz kérdés. De nem dolgozott hiába, az biztos, mert ha egyetlen zsidót sikerült közelebb hozni a zsidósághoz, az már nagy dolog.

És azért vannak eredmények. Mert egyéb kiadványok mellett sikerült például létrehozni az Egység című lapot, amelyet elsősorban Budapesten terjesztenek. De jut belőle vidékre, sőt a környező országok magyar ajkú zsidósághoz is.

Oberlander Baruch számára azonban a tanítás a legfontosabb. 1990 óta oktat az Eötvös Lóránd Tudományegyetem jogi karán, választható tárgyként zsidó jogot. Hallgatói között zsidók és nem zsidók egyaránt

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

Hovanyecz László

ZSIDÓKAT GYŰJT ÉS IMAKÖNYVET AD KI

– Népszabadság 1996. február 17. –

Az ember néha borzasztó zavarba jön, ha arra vállalkozik, hogy valamely könnyűnek tetsző témáról írjon. Eredetileg arról volt szó, hogy értesültem: készülõben van egy kétnyelvű – héber-magyar – zsidó imakönyv. A dolog kultúrtörténeti érdekességét az adja, hogy efféle munka elõször még a múlt században, a reformkor idején jelent meg Magyarországon. A polgárosodással járó egyenjogúsági törekvések a zsidóságot különös erõvel érintették. E törekvések, pedig a nyelv világra is kihatottak. Annál inkább, mivel a szétszóratásban élõ zsidóság egyre távolabb került õsei nyelvétõl. Így aztán a szent szövegek fordítása mindinkább kívánatossá, a kétnyelvű szövegek, pedig mind népszerűbbé váltak. Németországban, ahol a polgárosodás elõbbre járt, már a tizennyolcadik században jelentek meg fordítások. Nálunk 1841-ben született meg az elsõ, magyar nyelven is olvasható héber imádságos könyv. Bizony immár több mint másfél százada tehát, hogy Rosenthal Móric budai rabbi munkája megjelent. Tanúsítván, hogy Magyarországon igen korán megindult a zsidóság nyelvi beilleszkedése. Az 1867-es kiegyezést követõen ez a folyamat erõsen felgyorsult. A héber-magyar nyelvű szent könyvek választéka mind nagyobbá vált, egyre igényesebb fordítások készültek. Az utolsó kötet 1934-ben készült.

Elgondolható, hogy a közbeesõ idõ borzalmi, viszontagságai micsonda pusztítást végeztek az értékes irodalomban. És most híre kelt, hogy rövidesen megjelenik egy teljesen új fordítású kétnyelvű imakönyv. Vagyis egy szent könyv lapjain hosszú idõ után ismét találkozik két nyelv, két egymásra figyelõ kultúra. Ezt a találkozást az újkori zsidóság talán legnépszerűbb vallási irányzatához, a hászidizmushoz tartozó Lubavicsi Mozgalom munkája tette lehetővé. A mozgalom, amely egy fehér-oroszországi faluban született, egyre szélesedõ tevékenységet folytat Magyarországon. A most megjelenõ imakönyv a lubavicsiak budapesti képviselõje, Oberlander Baruch rabbi irányításával készült. Nos, igen. A rabbi. Rõla írni: ez az, ami zavarba ejtõ.

Egy hetedik kerületi, Wesselényi utcai lakásban beszélgetünk. A bejáraton egy tábla: Chábád Lubávics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület.

A szoba, amelyben ülünk, „szabályszerű”. Könyvek, persze fõleg szent héber kötetek. Hanem a rabbi. Mindössze harmincéves, de húsznak is mondhatná magát. Senki nem gondolná három gyermek apjának. De nem a külsõségek az érdekesek itt. Hanem Oberlander Baruch regénye.

Az ifjú rabbi szülei Magyarországon születtek, de itt soha nem ismer-

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

gosan magyar nyelvű imakönyvek készültek. De a férfiak nagy része, a vallásos férfiak is, a magyar szöveggel imádkoztak.

Nos, ezek a magyarra különböző időben fordított szövegek az idők folyamán alaposan elavultak. És több mint 60 éve nem is volt új fordításuk. Lelki szükség volt már olyan magyar imaszövegekre, amelyeket az olvasók magukénak érezhettek. A szörnyűségek évtizedei után a kiirtott zsidóság maradékai igényt tartottak és tartanak a kapcsolatra az ősi hagyományokkal. A megvalósított modern magyar zsidó imakönyv ezt teszi lehetővé. De azt is, hogy bárki, akit kultúra érdekel, betekintést kapjon az egyistenhit ősi, nagy hatású gondolatvilágába. Egy vallásos magyar zsidó család a vallásos apa emlékére pénzt adományozott, hogy megvalósuljon ez az oly szükséges és oly érdekes könyv: a modern magyar zsidó imakönyv.

A rég halott apát Blaustein Sámuelnek hívták. A fiak és unokák az ő emlékére tették lehetővé, hogy megvalósuljon ez az oly jelentékeny új fordítás. A kiadás főszerkesztője és kiadója Oberlander Baruch rabbi, a zsidó kultúra terjesztésének és tanításának lelkes irányítója Magyarországon. A fordítás nagy részét Simon Sároni nyugalmazott tanfelügyelő végezte. A szerkesztés és a jegyzetelés nagy munkája Kraus Naftalira hárult, aki az „Atyák tanítása”-nak fordítását is művészi színvonalon valósította meg. Kraus Naftali – ki a nevét könyvein Naftali Krausnak írja – már ismert nevű szerzője az „Ősi forrás” című hittudományi ismeretterjesztő sorozatnak. Az igényes szakemberek szívós munkájával létre is jött ez az új „Zsidó imakönyv”, amely zsidó és érdeklődő nem zsidó olvasók számára kultúrtörténeti távlatokat nyit. Évezredek imádságai az évezredek gondolkodásformáival bontakoznak az olvasó elé. Vallásos áhítat, költészet, filozófia tanúskodik az elmúlt és velünk folytatódó nagy időkről. Nem egy olvasónak talán az „Atyák mondásai” című terjedelmes fejezet lesz a legérdekesebb olvasmány. Ez régmúlt évszázadok mindennapjainak gondolkodását, bölcseletét foglalja össze rég feledett tanítók mondásainak idézésével. Olyan könyv ez, amelynek segítségével azokat is megértjük, akikkel talán nem is értünk egyet. Fontos könyv. Érdekes könyv. Olvasni való.

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

Hegedűs Géza
SÁMUEL IMÁJA

„Fontos könyv. Érdekes könyv. Olvasni való.”

– *Népszava*, 1996. május 17. –

A vallásos irodalom ősrégen kialakult gyűjteményformája az imakönyv. Már az ősi mezopotámiai sumér és akkád emlékek közt megtalálhatjuk a szertartásokon belül és a magányos révedésekben használatos szövegek gyűjteményeit. Ahol volt kialakult szertartás, ott volt megszövegezett ima és kikristályosodott imagyűjtemény is. A zsidó vallásban a zoltárok könyve már imagyűjtemény volt. Majd az apostolok levelei a kereszténység korai imakönyvrészletei voltak. Ahhoz hosszú évszázadok kellettek, hogy a részletekből a vallásos eszmevilág összefoglalásaként létrejöjjenek az imakönyvek. Az iskolák őrizték és terjesztették ezeket, mint a vallásos élet egyre nélkülözhetlenebb segédkönyveit. A nagy lendületet azután a könyvnyomtatás adta. A Gutenberg nevével jelzett kultúrtörténeti korszak egyik legtöbbször kiadott könyvtípusa az imakönyv lett. Kezdetben és még sokáig a korai héber, majd a görög és legnagyobb példányszámban a latin nyelvű változatok terjedtek. De a reneszánsz nemcsak a nyomtatást hozta, hanem a nemzeti nyelvek igényét is a vallásos irodalomban. Nagyon korán, a népvándorlás korában Wulfilas gót püspök elkészítette a legelső nemzeti nyelvű bibliafordítást. Ez nyelvészeti érdekesség volt, noha nem volt tömeghatása. A reneszánsz azonban tömegszükségletté tette a szent igék eljuttatását a legszélesebb olvasóközönséghez is. És a XVI. században megszületett Luther Márton német bibliája, amely új utakra indította az egész német irodalmat. Ennek nyomán egymás után katolikus, református, anglikán, ortodox fordítások láttak napvilágot Európa nyelvein. Hosszas előmunkálatok után, 1590-ben megszületett Károli Gáspár magyar nyelvű református bibliája. Ennek nyomán a vallásokon belül hamar kialakult a nemzeti nyelvű imarend, és annak rendszerét imakönyv foglalta össze.

A magyar nyelvű zsidó imakönyv is különböző műfajú szövegek, így ősi imádságok, szentírásrészletek, bölcs gondolatok gyűjteménye. Vallásos napjaink tükré. A XIX. század derekára már mindez kialakult, hiszen a magyar zsidóságnak ez időre már magyar volt az anyanyelve. Akik akkor még el tudták olvasni a héber betűket, a nyelvet hamarosan már nem értették. A XX. századra már nagyon kevesen értették az Ótestamentum nyelvét, a szentírásszövegeket is kétnyelvű kiadásokban olvasták. Az imakönyvek is kétnyelvűek voltak, sőt a nők számára kizáróla-

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

guknak a szüntelenül fejlődő és átalakuló nyelveknek is, hogy egy idő múltán elavulnak. Ismert jelenség ez a világirodalomban is: Shakespeare drámáit szinte minden nemzedékben újra le kell fordítani, hogy az átépülés egyenértékű maradjon az eredetivel.

A Chábád budapesti kiküldöttje, Háráv Báruch Oberlander felfigyelt arra, hogy – kivált a Soá kegyetlen dúlásai után – Magyarországon alig szerezhető be zsidó imakönyv, ami pedig nagyritkán kapható, annak elavult nyelvezete nem felel meg az igényeknek. Elhatározta ezért egy új fordítású szidur kiadását, és az átültetés feladatával Simon Sáronit, az ismert műfordítót bízta meg, a szerkesztéssel és a jegyzetek-magyarázatok megfogalmazásával pedig Kraus Náftálit; a Mááriv munkatársát, féltucatnyi hitbuzgalmi könyv szerzőjét. A mű elkészül és pompás köntösben piacra került.

Sároni, aki eddig nem egy könyvet fordított héberről magyarra, vagy – ugyanazzal a könnyedséggel – magyarról héberre, szép, alapos munkát végzett. Feladatát abban látta, hogy az új fordítás eleven, mai legyen, de ugyanakkor hű maradjon az eredetihez is. A műfordítóknak ezt az örökös dilemmáját sikerrel oldotta meg, és bár munkája gyorsaságával elképesztette megbízóit, ez nem ment sem a gondosság, sem a szépség és a hűség számlájára. Talán a kötött forma az egyedüli, amely nem éppen az erőssége, de egyébiránt az egész könyv stílusa kifogástalan, szöveghűsége példás, mondatai imákhoz méltóan lendületesek, bántó archaizmusoktól mentesek, ékes szavú tolmácsa ő a héber eredetinek.

Teljessé azonban Kraus Náftáli teszi a kiadványt a maga jegyzeteivel-magyarázataival. Ezekben rámutat az imák hasonlatainak és képeinek forrásaira, történelmi gyökereire, az imák megértéséhez szükséges tudnivalókkal látja el az olvasó-imádkozót, vallási fogalmakat tisztáz és magyaráz, mindezzel a zsidó hagyományokban nem éppen tájékozott hívőt olyan ismeretekkel gazdagítja, melyek hiányában az imák olykor érthetetlennek tűnnek: jegyzeteinek összessége egy „Jiddischkeit” –tanfolyammal ér fel.

Sároni tiszta, világos, lehangadt nyelvezete Reb Simon ben Gámliél esetét juttatja eszünkbe, aki egyszer kiküldte a piacra a szolgáját, hozna neki valami jó falatot.

A szolga elment és egy adag nyelvvel tért vissza. Reb Simon csak úgy kíváncsiságból még egyszer kiküldte a piacra, ezúttal arra kérve, hogy valami rossz, ízetlen falatot hozzon. A szolga ment és megint egy porció nyelvvel jött haza. Reb Simon megkérdezte, hogy lehet az, hogy akár ízes, akár ízetlen falatról van szó, a szolga mindig a nyelvet választja? A válasz így hangzott: A nyelv, helyesebben a Nyelv lehet jó is, rossz is. Ha jó, nincs nála jobb, ha rossz, nincs nála ártalmasabb.

Az új zsidó imakönyv magyar fordításának nyelve csemege.

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

Gréda József

HA TOLMÁCS KELL, ÁM LEGYEN, DE FORDÍTSON HŰSÉGESEN!

Megjelent új magyar fordítással a zsidó imakönyv

– Új kelet, 1996. szeptember 22. –

Fohászcodni szokott a hinni nem tudó is. Élete válságos fordulataiban, kétségbeeső szorultságában az ő lelkéből is kiszakad sikolyként a fohász, csak éppen nem tudja kinek, hová címezze. A fohász néma, szöveg nem tartozik hozzá.

Imádkozni a hívő szokott. Ő tudni véli, ki a címzett, és imájával nem csak támogatást kér, hanem meg is köszöni vele, amit eddig kapott, és magasztalja imája címzettjét, akiről meggyőződött elképzelése van. Az ima, mely nem csak könyörgés, hanem összetettebb és sokoldalúbb a fohásznál, szöveget igényel: ezt a szöveget az átlagember nem képes segítség nélkül megfogalmazni, ezért vannak az imaköltők.

Az imaszerezés mindig egyik ága volt a zsidó költészetnek, némely imákat már a Talmud is ismerte, a hagyományok szerint maguk az ősapák vezették be a napjában elmondandó imákat. A főbb imákat az Ezra vezette Nagy Gyülekezet szövegezte meg, a szép költői imákat pedig a középkori zsinagógai költészet, a *pijjut*-költésze művei versbe szedett midrás-szakaszok, és azt, hogy melyik kerüljön liturgiánkba, mindig tekintélyes tudósok döntötték el. Így alakult ki a zsidó imarend, a szidur, becenevén a sziderli.

Milyen nyelven imádkozzék a hívő? A katolikus egyház szerette a misztikumot, ragaszkodott a latin nyelvű imákhoz, de drágán, az anyanyelvhez ragaszkodó reformáció lázadásával fizette meg ennek az árát.

A mi imarendünkben egy-két ima arameus nyelvű, ezek azokból az időkben maradtak fenn, amikor még a Közel-Keleten, így a zsidók között is az arameus volt a legelterjedtebb idioma. Imáink nagy többsége azonban héber nyelvű, amit a hazájukban, majd a szétszórásban élő zsidók akkor is jól értettek, ha használták mellette környezetük nyelvét is. De aztán beköszöntött a felvilágosodás korszaka, nagyjából a XVIII.-XIX. században, s minél lelkesebben iparkodtak a zsidók elmélyülni az európai kultúrában, annál gyorsabban ment feledésbe köreikben a héber nyelv. Eljött Magyarországon is az idő, amikor az egyébként a hagyományokhoz ragaszkodó zsidók már nem értették az imádságaikat, s ebbe a nyáj pásztorai nem törődhetek bele. Ekkor kezdték tudós rabbinusok imáinkat magyarrá fordítani. A fordításoknak azonban az a sorsuk, mint ma-

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

Naftali Kraus végezte, akit lapunk olvasói jól, de leginkább másik oldalról ismernek. Engedtetsek meg a recenzensnek egy szubjektív megjegyzés e témában; ez a munkája N. K.-nak bár olyan vihart kavarna, mint néhány, lapunkban megjelent „velőtrázó” műve... Ui. ez azt jelentené, hogy olyan érdeklődéssel forgatná az olvasó az imakönyvet, mint társszerző „civil” írásait.

A bekezdés rövid kérdésére válaszolva; N. K. mesélte, hogy egyik pesti zsinagógánkban arra lett figyelmes, hogy fiatalok összehajolva valamin remekül szórakoznak. Amikor közelebb vitte kíváncsisága, látta, hogy a „rég” fordítást olvasgatták a fiatalok, s ezen jót derültek.

Tehát, kellett! Mint ahogy kellett a kommentárok, az odabiggyesztett magyarázatok, a gyorsított ábécé tanfolyam, vagyis a „használati utasítás”. De mindenekelőtt: az érthető nyelvezet, a ma emberéhez szóló stílus, fordítás.

Az imakönyv nem nyelvgyakorlat – írja előszavában Simon Sáróni, a fordító. Munkájával mindenesetre lehetővé teszi mindazoknak, akik nem ismerik a héber betűket – hogy imádkozhassanak. Lehetővé teszi mindazoknak, akik tudnak héberül olvasni, de nem értik a nyelvet – hogy imádkozhassanak. Lehetővé teszi mindazoknak, akik mindezek birtokában vannak, de mégis mást jelent számukra a „Jaj, Istenem” felsóhajtás, mint ennek mégsem anyanyelven elsóhajtott héber megfelelője. Mert legyünk őszinték: a mai magyarországi zsidóság részére – finoman szólva – a héber nyelv ismerete közel sem azonos a magyar anyanyelv szintjével. Ha valaki őszinte áhítatában fel akar kiáltani Istenhez, mégsem kezdhet azon gondolkodni, miképpen is van ez „zsidóul”, mi annak a felszólító módja stb., stb.

A világért sem akarom arra vezetni az olvasót, hogy elégedjék meg azzal, hogy magyarul imádkozik, s éppen ez a könyv segítse ehhez hozzá. De viszont ajánlani tudom meleg szívvel, hogy pillantson időnként a „bal oldalra” is (a magyar fordításra), hogy fogalma legyen arról, mit imádkozik.

Akik pedig végleg feladták a héber ábécé elsajátításának szándékát, fiatalok, kamaszok – legalább ne mosolyogjanak.

Ti. most már nincs min...

A ZSIDÓ IMAKÖNYV FOGADTATÁSA

Az alábbiakban a *Sámuel imája* – *Zsidó imakönyv* megjelenése kapcsán napvilágot látott újságcikkekből közlünk összeállítást.

Kardos Péter főrabbi

MILYEN SZÉP A TE KÖNYVED, CHÁBÁD!

– *Új élet*, a MAZSIHISZ – Magyarországi Zsidó Hitközségek lapja, 1996. április 15.; Vezércikk –

„Mily szépek sátraid Jákob, lakóhelyeid, Izrael! Ami engem illet – kegyelmed bősége által –, jövök a házadba, meghajlok szent hajlékodbán, irántad való tiszteletből.”

*

„Mily szépek a sátraid Jákob, hajlékaid, Izrael! El is jövök házadba, mert nagy a szereteted, meghajlok tiszteletedre szent Tempломod felé.”

A két idézet ugyanazon imarész fordítása. Csakhogy az első abból a könyvből való, amelyen az áll: „MÁKZÓR, imádságos könyv... benne vagyon minden imádság és áhítatos elmélkedés...” stb. – a Monarchia idejének terméke, a másik fordítás abból a könyvből való, amelyen ez áll: *Zsidó imakönyv*.

Imakönyvről recenziót írni egy életben (legalábbis itthon) általában csak egyszer adatik meg. S ilyenkor kezd fájni a recenzens feje; legalább kettő jelent volna meg e műfajban, akkor lehetne hasonlítani, melyikben mi a jobb (vagy mi a rossz).

Először vizsgáljuk meg a szándékot, amely létrehozta a *Sámuel imáját*. Amint a terjedelmes előszóban olvashatjuk, Willy Bencúr, a Bécsben élő neves filantróp édesapja emlékének adózott (nyilván anyagi hozzájárulásával is), amikor róla nevezte el a legújabb, esztétikus külsővel megjelent „kegytárgyat”. A Chábád Egyesület budapesti kirendeltsége mozgatta és irányította (Baruch Oberlander rabbi és munkatársai) az előkészítést, a szponzorok felkutatását, a szakmai csapatot – s mindez most itt van, megjelent, olvasható, imádkozható.

Kellett-e? Az imakönyv szerkesztői és szaklektori munkáját az a

SZOMBAT A-TÓL Z-IG

- v) Nagyjából egy órával a napnyugtát követően, miután besötétedett, véget ér a szombat. Mondjuk el az esti imát.
- w) Ideje *hávdálát* csinálnunk, azaz elvégeznünk az ünnepet a hétköznaptól elválasztó rituálét egy csordulásig telt pohár bor, valamilyen illatos fűszer és egy fonott gyertya segítségével (168–170. oldal).
- x) Ekkor újabb étkezés következik, a *Móláve Málká* („búcsú a Királynőtől”). Ez könnyű étkezés, amelyet Illés prófétáról szóló dalok és az igazakról szóló történetek kísérik.
- y) Térjünk vissza a munkás hétköznapokhoz, megújulva a szombatból nyert spirituális energiától.
- z) A következő héten ismételjük meg az egészet előlről.

(Könnyű, nem igaz?)

SZOMBAT A-TÓL Z-IG

- m)** Szolgáljuk fel a szombati vacsorát. A hagyományos péntek esti ételsor a következőket tartalmazza: töltött hal (vagy valamilyen másfajta hal), csirkehúsleves maceszgombóccal vagy cérnametélttel, csirkéből vagy marhából készült főfogás melléfogásokkal (hagyományosan *kugli* és *cimesz*), és valamilyen desszert.
- n)** Az egyes fogások között énekeljünk hagyományos szombati dalokat (*zmireszt*, 221–238. oldal), beszéljünk a hetiszakasról (az aktuális tórai szakasról) és aktuális vonatkozásairól. Ha még a szombatot megelőzően megnézzük a *www.zsido.com* eheti anyagait, akkor abban sok gondolatébresztő dolgot találunk az éppen aktuális *párásá*-val kapcsolatban. Az étkezés végeztével mondjuk el az asztali áldást.
- o)** Ha még nincs túl késő, akkor ez a legalkalmasabb idő a családtagokkal vagy barátokkal való hasznos időtöltésre, egy kis Tóra-tanulásra, vagy egy zsidó témájú könyvből való felolvasásra.
- p)** Feküdjünk le és élvezzük a szombati pihenés semmihez sem hasonlítható gyönyörét.
- q)** Reggel *sétáljunk* el a zsinagógába (*ne* biciklivel, görkorcsolyával vagy autóval menjünk!) a reggeli imára és Tóra-olvasásra. (Ha szerencsénk van, az ima után *kidussal* egybekötött kis fogadáson is részt vehetünk!)
- r)** Térjünk haza és töltsük el a szombati ünnepi ebédet. Ez a nappali főétkezés alapvetően ugyanolyan felépítésű, mint az előző esti vacsora – *kidus* (nappali változat, 160–163. oldal), rituális kézleöntés, áldás a két vekni bárcheszre, majd egy ízletes ebéd. A hagyományos szombati ebéd hagymás tojásból és a már-már mitikus sóletből áll, amely a még a szombat bejövetele előtt meggyújtott és takarékra állított lángon, tűzön lassan fő, és szombat délre éppen elkészül. Ne feledkezzünk meg az éneklésről, az ösztönző tartalmú beszélgetésről és az asztali áldásról sem!
- s)** A szombat délutáni szunyókálás igazán remek dolog; de azért jusson időnk némi tanulásra és olvasásra is, vagy arra, hogy elmenjünk egy csoportos Tóra-tanulásra (ha van ilyen gyalog is könnyen megközelíthető hely a közelünkben).
- t)** Késő délután mondjuk el a délutáni imádságot, a *minchát*; ezt nyáron az *Atyák bölcs tanításai*-ból vett fejezet tanulmányozása követi.
- u)** Fogyasszuk el a *szöudá slisit*-et – a harmadik, könnyű étkezést a *minchá* és a *mááriv* között.

SZOMBAT A-TÓL Z-IG

- a) Péntek délután már korán hagyjuk abba a munkát, hogy legyen időnk felkészülni otthonunkban a szombatra.
- b) Takarítsuk ki otthonunkat a szombat királynőjének tiszteletére.
- c) Már jóval a szombat bejövetele előtt főzzük meg a szombati ételeket. Helyezzük el és állítsuk be a *blech*-et (a tűzhelyen elhelyezett fémlap), ami melegen tartja majd a szombati ételt.
- d) Rendezzük el a szombati asztalt, helyezzük el rajta a gyertyákat, egy tálra rakott és ruhával letakart két vekni barcheszt, egy serleget vagy poharat, bort a *kidush*hoz, és a lelegegásabb terítékünket.
- e) Fürödjünk meg vagy zuhanyozzunk le, és öltözzünk fel ünnepi ruhába.
- f) Gyűjtsük meg a szombati gyertyákat 18 perccel napnyugta **előtt**.
- g) Ettől a pillanattól kezdve a szombat végéig (v pont) tartózkodjunk minden, a szombat törvényeiben „munka”-ként definiált tevékenységtől.
- h) Mondjuk el a péntek esti imát (lehetőleg a zsinagógában), s énekeljük el benne a *Löchá dodi* dalt (74–77. oldal) – „Jer, köszöntsük, jó barát, szombatot, a szép arát!...”
- i) Gyűljünk a vacsoraasztal köré és énekeljük el a „Sálom áléchem”-et (*A szombat angyalainak üdvözlését*, 151. oldal). Ezt követően énekeljük el *A ház asszonyának dicséretét*-t (152–154. oldal), amelyet Salamon király szerzett, elismeréssel adózva a zsidó nőknek.
- j) Töltsünk kóser bort vagy szőlőlevet egy pohárba, vagy különleges serlegbe, úgy hogy színültig megteljen, és mondjuk el a *kidust*, amely a szombat szentségét hirdeti.
- k) Menjünk oda a konyhai mosogatóhoz és végezzük el a kenyérevést megelőző kézmosási rituálét: töltsünk meg egy nagy bögrét vízzel, majd öntsünk belőle háromszor-háromszor mindkét kezünkre, és mondjuk el a megfelelő áldást.
- l) Térjünk vissza az asztalhoz, mondjuk el az áldást a barcheszre, szeleteljük fel, mártsuk bele sóba, és adjuk körbe, hogy mindenki vegyen belőle egy darabot.

OTTHONI SZOMBATFOGADÁS – MIT? MIÉRT?

AZ ASZTALI ÁLDÁS

Kérdés: *Mi a jelentősége annak, hogy az asztali áldás előtt megmosuk az ujjainkat?*

Válasz: Az áldások iránti tiszteletünk jeléül lemossuk a tisztátalanságot, amely az étkezés során rakódott ujjainkra.

HÁVDÁLÁ

Kérdés: *Mi a hávdalá jelentősége?*

Válasz: Amiként a szombati gyertyák meggyújtásával különbséget teszünk a szombat bejövetelekor a hétköznap és az ünnepnap között, ugyanúgy választjuk el a hávdalá rituálé segítségével a szombatot a rákövetkező hétköznaptól.

Kérdés: *Miért mondunk áldást édes illatú fűszerre?*

Válasz: A szombat bejövetelével a spiritualitás iránti fokozott fogékonyság („plusz lélek”) költözik belénk, ami aztán a szombat elmúltával távozik belőlünk. Ezt a lelkünkben hirtelenjében keletkezett űrt töltjük be az édes aromájú fűszerek illatával.

Kérdés: *Miért mondunk a tűzre áldást?*

Válasz: A szombat Isten fényének napja. Ezzel szemben a tűzgyújtás emberi tevékenység, amely azon igyekezetünket szimbolizálja, hogy életet teremtsünk a világban a szombat elmúltával beköszöntő új hét során.

Kérdés: *A tűzre mondott áldást követően miért hajtjuk ujjainkat a hüvelykünk fölé és miért szemléljük meg körmeinket?*

Válasz: Mivel egy áldást valamiféle cselekvésnek kell követnie, ezért arra használjuk fel a tüzet, hogy fényénél szemügyre vegyünk a körmeinket.

OTTHONI SZOMBATFOGADÁS – MIT? MIÉRT?

Kérdés: *Mi a teendő, ha már csak kevesebb, mint 18 perc maradt pénteken napnyugta előtt?*

Válasz: Ha még biztos nem kezdett lemenni a nap, meg lehet gyújtani a gyertyákat, de napnyugta után tüzet gyújtani **tilos!** (Mindig a helyi zsidó naptárat kell figyelembe venni!)

Kérdés: *Miért kell a karokat kiterjeszteni a lángok fölé, és az arc felé vinni?*

Válasz: Ez azt szimbolizálja, hogy beinvitáljuk a sábatot – a szemünk és a szívünk befogadja a gyertya fényét.

Kérdés: *Férfiak is meggyújthatják a gyertyákat?*

Válasz: Ha nem él nő a házban, aki meggyújtaná a gyertyákat, akkor ez a feladat a férfira hárul (természetesen ugyanúgy kell eljárniuk, ahogy a nőknek kell).

AZ ÉTKEZÉS

Kérdés: *Miért két chálára, bárceszre mondunk áldást?*

Válasz: Mert a mannából péntekenként mindig dupla adag hullott, hogy elég legyen sábeszra is.

Kérdés: *Miért kell külön kezét mosni kenyérévés előtt, mikor eleve tiszta kézzel ülünk asztalhoz?*

Válasz: A kézmosás a papoknak (*kohénok*) az áldozatok és a papi adomány (*trumá*) elfogyasztása előtti kézmosást szimbolizálja.

Kérdés: *Miért nem szabad beszélni a rituális kézmosás és a kenyérévés között?*

Válasz: Mert nem szabad elválasztani az áldást magától a *micvától*, a kenyérévéstől.

Kérdés: *Miért mártjuk a chálát sóba?*

Válasz: Hogy emlékeztessen bennünket arra, hogy asztalunk olyan, mint az oltár, amin minden áldozatot sóval együtt mutattak be.

OTTHONI SZOMBATFOGADÁS – MIT? MIÉRT?

A KIDUS

Kérdés: *Miért borra vagy szőlőlére mondjuk a kidust?*

Válasz: Mert hagyományosan ezek a szent italok.

Kérdés: *Mi történik, ha nincs bor vagy szőlőlé, vagy éppen orvosi okból nem fogyaszthatjuk ezeket az italokat?*

Válasz: Akkor a kidust a szombati kalácsra (bárchesz) mondjuk.

Kérdés: *A nők is mondhatnak kidust?*

Válasz: A kidus kötelezettsége nőkre és férfiakra egyaránt érvényes. Ma bevett szokás, hogy a nők mondják a gyertyagyújtásra az áldást, a kidust pedig a férfiak mondják. Ha nincs jelen férfi, akkor a nő is mondhatja a kidust (természetesen ugyanúgy, ahogy a férfiaknak kell).

Kérdés: *Miért kell állnunk a kidus alatt?*

Válasz: Így adunk tiszteletet ennek a fontos *micvának*.

Kérdés: *Miért kell letakarni a chálát, a bárcheszt?*

Válasz: Ez azt a vékony harmatréteget szimbolizálja, mely a sivatagi vándorlás idején a mannát borította. Illetve azért, hogy a kenyér, mint a legfontosabb élelem ne „sértődjön” meg, amíg a borra mondunk áldást.

SÁBESZI ÉS ÜNNEPI GYERTYAGYÚJTÁS

Kérdés: *Mi a jelentősége a sábeszi, illetve az ünnepi gyertyagyújtásnak?*

Válasz: Ezek a napok a spirituális fény napjai, ezért fizikai fény meggyújtásával fogadjuk őket.

Kérdés: *Mikor kell meggyújtani a gyertyákat?*

Válasz: A gyertyákat minimum 18 perccel napnyugta **előtt** kell meggyújtani pénteken, illetve az ünnepek első estéjén. Az ünnepek második estéjén, vagy ha egy ünnep szombat estére esik, kb. 45 perccel napnyugta után kell meggyújtani a gyertyákat – egy másik, már égő lángról.

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

- „Nem jobb-e autóval menni a sulba – a templomba –, mint egyáltalán nem menni?” – kérdezik sokan.

Ha a kérdező azt érti ez alatt, hogy jobb-e autóval menni a sulba – ezzel áthágni az egyik legnagyobb tilalmat –, és néhány órát a szombat szellemében tölteni, inkább, mint üzleti ügyben autózni, vásárolni, sportolni vagy egyszerűen otthon maradni, fűvet nyírni, kertet ápolni, ház körüli munkát végezni, levelekre válaszolni ez alatt az idő alatt: akkor a rabbi, akinek a kérdést feltette, nyilván a kisebbik rosszat fogja választani. Valójában azt a kérdést tették fel neki, hogy jobb-e egy bizonyos idő alatt egy törvényszegést elkövetni, mint többet. A rabbi egyiket sem engedheti meg, még akkor sem, ha nyilvánvaló, hogy a kevesebb törvényszegés a jobb megoldás, hiszen nem ő, hanem a Tóra állította fel a tilalmat.

„Nem jobb-e, bíró úr, egy piros lámpán áthajtani, mint túllépni a megengedett sebességet, tilos irányban bekanyarodni, és tíz pirosan átmenni?” – igazából ez volt a kérdés. Persze hogy jobb – de attól még az egy pirosan áthajtásért is büntetés jár, noha kisebb, mint ha a többi is elkövette volna, vagy ha többször követte volna el azt az egyet.

A SZOMBAT TÖRVÉNYEINEK FELFÜGGESZTÉSE

- Ha egy ember élete veszélyben forog, kötelességünk mindent megtenni megmentése érdekében. Minden szombati törvény hatálya szünetel súlyos betegség esetében, vagy ha emberélet forog kockán.
- Az elsősegélyt nyújtó orvos mindent megtehet, ami az életmentéshez szükséges, tekintet nélkül a szombati előírásokra.
- A híres kijelentés, hogy „az ember kapta a szombatot, és nem a szombat az embert” (*Möchiltá, Ki Tiszá 5.*) nem szolgáltatathat ürügyet a testi örömszörnyökre vagy a szórakozásra, sem arra, hogy hatályon kívül helyezzük vagy kijátsszuk a szombat törvényeit.
- „Szenstégteleníts meg egy szombatot, hogy életben maradjon [az, aki súlyos beteg], és sok szombatot tarthasson meg.” (*Jomá 86a.*)

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

NÉHÁNY SZÓ AZ AUTÓRÓL

- A huszadik század műszaki eredményei közül az autó az, ami a szombat-tal kapcsolatban a legtöbb problémát okozza, és a judaizmus központi kérdésévé vált. A hagyományhű zsidóknak ez nem okoz problémát. Tény, hogy a mai rabbinikus tekintélyek szigorúan meghatározták: a motoros jármű *vezetése móláchá*, mert tartalmazza az olyan feladatok végzését, amelyeket a *Tóra* tilt. Egyéb rabbinikus szabályok tekintetében előfordulhat véleménykülönbség, de ennél nincs az a mértékadó rabbinikus tekintély vagy vallástudós, aki más állásponton lenne. Ebben a kérdésben mindig határozott egyértelmű, mondhatni, magától értetődő volt a döntés.

Ez nem egyszerűen a régi rabbik szabályainak – a szombati lovaglás tilalmának – kiterjesztése, mint sokan gondolják. Az autózásnak semmi köze a lovagláshoz. Sokkal súlyosabb törvényszegés, mert míg a lovaglás tilalma a rabbinikus szabályok közé tartozik, „a *Tóra* kerítésének” számít, az autóvezetés a tűzgyújtás és égetés bibliai tilalmát szegi meg. A szikra kipattanása és a gáz és olaj égése a vezető tevékenységének következménye, és ezenkívül is több kifogásolható tevékenységet végez.

- Érdemes megjegyezni, hogy a szombattartók sohasem tiltakoztak ez ellen a döntés ellen. Azok kifogásolják, akik mást sem tartanak be, akiknek életében semmiféle szerepet nem játszik a szombat, legfeljebb a zsinagógába mennek el. De a szombat sokkal több, mint az istentisztelet.
- Azok tiltakoznak, akik nem tartják a szombatot, messze laknak a zsinagógától, és kijelentik, hogy autó nélkül nem tudnak odamenni. A maguk okozta probléma megoldhatatlanságát a rabbinikus tekintélyek nyakába varrják, akiknek döntése, úgymond, megakadályozza őket a micvá teljesítésében, vagyis a zsinagóga látogatásában.
- A szombattartó odafigyel arra, hogy lakása közelében van-e zsinagóga. Míg másnak az a legfontosabb, ha új helyre költözik, hogy jó-e a környékbeli iskola, a közlekedés, milyenek a vásárlási lehetőségek, a szombattartónak az elérhető távolságban lévő zsinagóga is fontos.
- A szombattartó nyaraláskor vagy utazáskor is meg tudja teremteni a szombat atmoszféráját, a szombati nyugalmat, be tudja tartani az előírásokat és a szombat törvényeit, imádkozik akkor is, ha véletlenül nincs zsinagóga a közelben. Persze tévedés lenne azt hinni, hogy állandó jelleggel meg lehet teremteni a szombat légkörét zsinagóga nélkül.

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

használni szombat előtt beállított időzítőszerveket a világítás be- és kikapcsolására vagy az automatikus felvonó működtetésére.]

- megfogni bármit, amit szombaton tilos használni, például szerzőt, pénzt, írószert, elektromos holmit vagy gépet, gyertyát, gyufát, pénztárcát: mindezek *mukcák*, vagyis *tiltottak* szombaton;
  - esküvőt tartani;
  - utazni szombaton: gyalog is tilos túllépni bizonyos határt. Ez körülbelül ezerkétszáz méter a város vagy a tartózkodási hely határától; ennek a határnak a neve „szombatmezsgye”, *töchum sábat*, és arra való, hogy a szombat szellemének megfelelően biztosítsa a pihenést.
- Tilosak az olyan tevékenységek is, amelyek a bibliai meghatározás értelmében nem *móláchák*, és nem is vezetnének ahhoz, de a bölcsek úgy vélték, hogy „hétköznapi feladatok” – *máászé kol* –, és csökkentenék a nap szentségét (*ködusász hájojm*). Ebbe a kategóriába tartozik például
    - a házon belül végzett nehéz munka, például a bútorok átrendezése,
    - a televízió nézése, még ha szombat előtt kapcsolták is be,
    - előkészületek végzése a szombat utáni tevékenységhez,
    - tornagyakorlatok, atletizálás,
    - üzleti levelezés olvasása.

A GYEREKEKRE VONATKOZÓ SZOMBATI KORLÁTOZÁSOK

- A nagyon kis gyerekeket nem kell eltiltani a szombati tevékenységtől, de a szülők ne is biztassák őket, hogy tiltott dolgokat csináljanak. Ne kérjék meg őket, hogy hozzanak valamit, tépjenek, gyűjtsanak villanyt stb.
- Amint a gyermek elég értelmes hozzá, négy-öt éves korától kezdve, tartózkodnia kell a szombaton tiltott tevékenységek végzésétől. A szülők példamutatása a legjobb tanító. Ne szidjuk le a gyereket: csöndesen emlékeztessük kötelességére.
- A szombat a gyermek tudatában az örömhöz, ünnepi érzéshez kapcsolódik, hiszen szépen felöltöztetik és a zsinagógába viszik, édességeket, süteményt kap, énekel az asztalnál, ahol a kidust és a hávdálát hallgatja, együtt van szüleivel, akik ilyenkor többet foglalkoznak vele, mint máskor. Ezért a korlátozásokat nem a boldog gyermekkor nehézségeiként éli át, hanem úgy, hogy bizonyos tevékenységek helyett ilyenkor más, még örömtelibb tevékenységekben vesz részt.

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

- vágni vagy tépni (ez nem vonatkozik az ennivalóra),
  - halászni, csapdát állítani,
  - kertet és fűvet gondozni: ásni, ültetni, szaporítani, gyomlálni, vágni, visszavágni, kaszálni, szüretelni, virágot vagy leveleket tépni, locsolni (ezek a szobanövényekre is vonatkoznak),
  - hordani: egy tárgyat „közterületen” hat lábnál (nem egészen két méternél) távolabbra, „magánterületről” „közterületre” – vagy fordítva – tolni vagy vinni.
- A szombati tűz: A főzés tilalma nem azt jelenti, hogy csak hideget ehetünk szombaton. Ellenkezőleg, a szombat nem lehet teljes meleg étel nélkül. Ezért találták ki a „szombati tűzhelyet”. A tűzhelyet *szombat előtt* kell elkészíteni. Bádog- vagy alumíniumlapot (vagy más, jó hővezető fémlapot) teszünk az égőre, amelyet még szombat előtt meggyújtottunk. Állítsuk lángját közepesre vagy takarékra, az elektromos tűzhelyét alacsony fokozatra, és hagyjuk rajta egész szombaton a lemezt. A meleg ételt vagy a teát, amit szombat előtt elkészítettünk rátesszük, és szombaton bármikor levehetjük.

Rabbinikus törvények

- A rabbik és a bölcsek, felelősnek érezvén magukat azért, hogy senki akaratlanul, gondatlanságból, önkéntelenül meg ne szegje a Tóra törvényeit, „óvórendszabályokat” alkottak, amelyek *gözérot* – a szombatra vonatkozóak *svut* – néven ismertek, amelyeknek betartása éppannyira kötelező, mint magáé a Tóráé, bár áthágásuk nyilvánvalóan kisebb büntetéssel jár, mint amazoké. A *gözérot* szerint tilos
  - a Biblia által tiltott *móláchák*hoz hasonlókat végezni, mert összetéveszthetjük a kettőt, és esetleg áthágjuk a bibliai tilalmat;
  - olyan munkát végezni, amely óhatatlanul magának a *móláchának* a végzéséhez vezet.
- A rabbinikus törvények szerint tilos
  - venni és eladni (ezt már a héber próféták is a szombat megszegésének tekintették);
  - állatot megülni;
  - hajózni;
  - hangszeren játszani;
  - villanyt vagy más elektromos eszközt – rádiót, telefont, televíziót – ki- vagy bekapcsolni (vannak tudósok, akik ezt a tilalmat a *dőorétá* kategóriájába sorolják, tehát bibliai eredetűnek tekintik); [Lehet

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

mö-lá-chá-nak. Ha adna, szombati törvényeket sem kellene alkotnia. A pontatlan, zavaros törvény, amelyet bárki saját tetszése szerint alkalmazhat, céltalan és haszontalan.

Miután a szombatnak céljai, határozott célkitűzései vannak, amelyeket szellemi úton lehet elérni, a *Tóra* által körvonalazott *mö-lá-chá* a kulcs a szombat megértéséhez és megtartásához.

- A modern technológia eszközei, gépei, módszerei, amelyek a *Tóra* adása és a *Talmud* bölcsseinek idejében még ismeretlenek voltak, nem teszik automatikusan élévültekké a szombat törvényeit. Ellenkezőleg: az élő törvény – márpedig a zsidó törvények mindig is „élő törvények” voltak, és ma is azok – képes az új feltételekhez alkalmazkodni, az új feltételeket és körülményeket saját jogelvei alapján elbírálni.

A fejlődés így állandóan beépült a tórai parancsolatok szerkezetébe. Ha nem így lenne, a zsidóság már régen elpusztult volna. A törvények alapját képező elméleti fogalmak ismeretében képesek a rab-bik elbírálni, hogy a fejlődés eredményének használatát megengedi vagy tiltja a *Tóra* – akár szombaton, akár máskor –, s persze ez nagy és mélyreható tudást igényel. Elégedjünk meg annyival, hogy erre *Mó-zes ötödik könyvének* 17:9-11. szakasza jogosítja fel őket: „Menj el... a bíróhoz, aki abban az időben hivatalban lesz... aszerint járd el, amit ők megmondanak neked... ne térd el attól, amit mondanak neked...”

- A *Misná* (*Sábát* 7:2) harminckilenc, *mö-lá-chá-nak* számító kategóriát sorol fel. Ezek, valamint az ezekkel azonos elv alapján végzett – vagy azonos célt szolgáló – feladatok a bibliai törvény szerint tiltottak szombaton.
- Íme, néhány olyan tevékenység, amely a *Tóra* szerint *mö-lá-chá-nak* számít, ezért szombaton tilos végezni:
  - főzni és sütni (akkor is, ha nem kell hozzá tüzet gyújtani),
  - örölni, metélni, szűrni,
  - ruhát mosni (kézzel vagy géppel),
  - kötni, horgolni, hímezni,
  - varni, ragasztani, enyvezni,
  - építeni vagy javítani: bármiféle építőtevékenységet és ház körüli javítást végezni,
  - írni (vagy kitörölni), rajzolni, festeni, színezni, gépírni,
  - haját vágni, borotválkozni, körmöt vágni,
  - tüzet gyújtani (vagy eloltani): új tüzet gyújtani vagy égő tűzről átvenni, tüzet szítani vagy lohasztani (kotorni, üzemanyagot, fát, olajat, papírt rátenni vagy kivenni belőle, szabályozógommbal manipulálni), gyertyát gyújtani, gyufát vagy öngyújtót használni, dohányozni,

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

- Ha az asszonyoknak az est beállta után azonnal el kell kezdenie valamilyen hétköznapi munkát (tűzgyújtást stb.), és még nem hallgatta meg a hávdálát, először a következőt kell mondania:

בְּרוּךְ הַמְבַדֵּיל בֵּין קֶדֶשׁ לְחֹל.

Boruch hámávdil béjn kojdes löchojl.

„Áldott Ő, ki elválasztja a megszenteltet a világitól.”

Ezzel a szombat befejeződött számára.

A SZOMBATON TILTOTT TEVÉKENYSÉGEK

Bibliai törvények

- A *Tízparancsolat*ban és mindenütt másutt is a *Tóra* állandóan figyelmezteti Izraelt, hogy semmiféle *móláchát* – amit *munkának* szoktak fordítani – ne végezzen szombaton. Nemcsak a tiltó parancsolatokban találjuk meg ezt – „...ne végezz semmiféle *móláchát* [munkát], sem te, sem fiad, sem leányod...” (2Mózes 20:10., 5Mózes 5:12-14.) –, hanem a felszólítók is a nap „megszentelésére”, „szentté” tételére, a róla való „megemlékezésre”, „megtartására”, a „pihenésre” intenek (2Mózes 23:12.).
- A „*móláchá*” héber fogalma nem teljesen azonos a „munka” fogalmával. Ezért egyszerűbb, ha a héber szót használjuk, vagy körülírjuk „a szombaton tiltott tevékenység” kifejezéssel.

A „munka” szó általában olyan tevékenységet jelent, amelyet vagy 1. állásban, hivatásként, foglalkozásként végzünk, vagy 2. nagy fizikai erőfeszítést kíván. Ezek közül egyik sem azonos azzal, amit a „*móláchá*” jelent a *Tóra* szerint. Ha így lenne, a szombati pihenés mindenki számára mást jelentene. Amit az egyik ember keresőfoglalkozásként űz, az a másinak szórakozás. Amit az egyik szívesen csinál, azt a másik gyűlöli. Ami az egyiknek nehéz, az a másinak könnyű. Eszerint a rabbi vagy a tanító nem adhatna szombaton tanácsot vagy utasítást, és a gyengéknek tilos lenne valami terhet cipelniük még a lakáson belül is. Ezek a dolgok nem tiltottak mint *móláchák*. Ezenkívül a „munka” fenti meghatározása alapján a szombati pihenés elvesztenié szellemi jelentését.

- A *Szóbeli Tan* meghatározza, mit ért az Írás *móláchán*. Leírja azokat a tevékenységeket és feladatokat, amelyek ebbe a kategóriába tartoznak. Nem ad lehetőséget, hogy mindenki maga döntse el, mi számít

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

hétköznapból a szombathoz”, s ahogyan a szombatot még napnyugta előtt köszöntik, úgy búcsúztatását is jóval az est beállta után tartják. A nagy „vendéget” még marasztalják kicsit, mielőtt búcsút vesznek tőle.

Hávdála

- Ahogyan a kidus elmondásával köszöntjük a szombatot, ugyanúgy búcsúztatjuk el a hávdálával.
- A hávdálát, ami „elválasztást”, „elkülönítést” jelent, napnyugta után bármikor lehet mondani. A zsinagógában a rövid esti (*mááriu*) istentiszteletet követi. Otthon is el kell mondani, hogy azok a családtagok is hallják, akik nem voltak ott a templomban.
- A hávdálát egy pohár bor fölött mondják, és külön áldást mondanak az illatos fűszere (*böszámim*) és a fényre (*nér*). A fűszer azt jelképezi, hogy az édes illat – amely a rabbinikus források szerint inkább a lélek, semmint a test gyönyörűségére szolgál – valamilyen úton-módon megvigasztal a „többlet lélek” távozásáért, amelytől a szombat végén búcsút kell vennünk.

A fényt, amelyet szombaton nem szabad meggyújtani, a szombat után legelőször vallási célra használjuk. Mint az új héten végzett első tevékenység szintén a világ teremtésének első pillanatát jelképezi, amikor Isten azt mondta: „Legyen világosság!”

- Ha nincs bor, más italokat, például sört vagy likőrt is lehet használni a hávdálához.
- A zsidó kegszereket árusító boltokban a hávdálához szükséges illatosfűszer-keverékeket is tartanak. A fűszertartók általában mívés ezüst-, réz-, krómozott vagy famunkák: *böszámim*doboznak hívják őket.
- A *hávdála*-gyertya különleges, két vagy több szálból font gyertya, mert a hávdálához fáklyafény szükséges. Különböző méretben és színben árusítják. Ha nincs hávdálágyertyánk, két közönséges gyertyát is használhatunk. Fordított V alakban tartsuk őket, hogy lángjuk felül összeérjen, ezáltal olyanok lesznek, mint a fáklya.
- A gyertyát a család egyik tagja (rendszerint egy gyerek) tartja a hávdála alatt.
- Ha nincs felnőtt férfi a háznál, aki a hávdálát elmondja, az asszony teljesítse ezt a micvát.

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

- A szombat reggeli istentisztelet után újra kidust mondunk. Ezt megtehetjük akár a zsinagógában, akár odahaza, a szombati étkezés előtt.

A három szombati étkezés

- Különleges micvá szombaton három étkezést (*sálos szöudot*) tartani. Ezek közül az egyik a péntek esti vacsora, a másik kettő napközben van. Azokban a közösségekben, ahol a szombat reggeli istentisztelet sokáig tart, déltájban vagy később van a második étkezés ideje. A harmadik, a *szöudá slisit* késő délután van, napnyugta előtt. Ez rendszerint egyszerű szokott lenni, de kenyér vagy *chálá* jár hozzá. (Több zsinagógában szokás, hogy helyben fogyasztják el a *szöudá slisitet* a délutáni *minchá* és az esti *mááriv* istentisztelet között.)
- A másik két szombati étkezésre is érvényesek azok az előírások – a kézmosás, a két szombati cipó megszegése, a zmirot-énekzés, hála-mondás stb. –, amelyeket a péntek esti vacsora ismertetésénél leírtunk.

A SZOMBAT BEFEJEZÉSE

A nap vége

- A szombat nem akkor fejeződik be, amikor a Nap lenyugszik, hanem este, amikor a csillagok feljönnek. Az *este* akkor kezdődik, amikor legalább három csillagot látni. Persze már régóta számításokat használnak az est beálltának megállapítására.

A napnyugta (*skiát háchámá*) és az este (*cét hákochávim*) közötti idő a hagyomány szerint nem nappal, és nem is éjszaka. Héberül úgy nevezik: *bén hásmásot*. Egyszerre tartozik mindkét naphoz, de még a szombat része, tehát bizonyos tevékenységek ez alatt az idő alatt is szombatszégésnek számítanak. A péntek esti *bén hásmásot* is a szombathoz tartozik.

- A napnyugta és az este közötti idő hossza a földrajzi helyzettől függ. Az Egyenlítőn egy pillanatig tart, de az Egyenlítőtől való távolság arányában egyre hosszabb ideig tart. (budapesti idő szerint kb. harminc-negyven percig.)

Érdeemes egy zsidó naptárban utánanézni, hogy pontosan mikor fejeződik be a szombat.

- Sok hívő zsidó – és több közösség is – azt az elvet követi, hogy különleges micva „elvenni a világból, és hozzátenni a megszentelthez: a

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

- olvasás és/vagy tanulás,
  - beszélgetés a gyerekekkel arról, mit csináltak egész héten, és/vagy a leckéjük átnézése,
  - séta,
  - szomszédi, baráti összejövetel,
  - részvétel a zsinagóga vagy más szervezetek által rendezett előadásokon, vitákon vagy közös tanuláson,
  - alvás, korai lefekvés vagy szombat délutáni szieszta,
  - sakkozás, ostáblázás és más társasjátékok; a gyerekek az egész heti tanulás után szívesen foglalkoznak ilyesmivel,
  - a gyerekek és fiatalok számára rendezett szombati összejöveteleken való részvétel, ahol közös éneklés, vitafórum, beszélgetés a program.
- A szombat délután – az istentisztelet és a szombati ebéd utáni idő – is alkalmas ezekre a tevékenységekre.
  - A szombattartó nem unatkozik, mintha tétlenül töltötte volna idejét, inkább úgy érzi, hogy a csendes örömben töltött órák túl hamar elteltek.

SZOMBAT NAPJA

A reggeli istentisztelet

- A szombat reggeli istentisztelet a hétköznapinál hosszabb és részletesebb: a részvétel a szombat megtartásához tartozik.
- A szombati istentisztelet időtartama különböző tényezőktől függ:
  - a heti *Tóra*-szakasz olvasása központi szerepet játszik a szombati istentiszteletben,
  - a rabbi beszédének meghallgatása a legtöbb zsinagógában elterjedt szokás,
  - szintén elterjedt és dicséretes szokás az imák közös eléneklése,
  - a kántor és a kórus szereplése hozzájárul a hét legfőbb istentiszteletének szépségéhez, és szintén időt vesz igénybe,
  - időnként egyéb szertartásokat is az istentisztelet idején tartanak, például a bár micvákat.
- Általában a hagyományos gyülekezetekben elég nagy skálája van az imaidők kezdetének, vannak helyek, ahol reggel fél nyolckor, másutt csak délelőtt tízkor kezdenek. Az istentisztelet rendszerint két-két és fél órát vesz igénybe, és így déltájban fejeződik be.

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

Ezek az ürügyek csak a szombat szellemének elsorvadását segítik elő: „pihenőnappá” világasítják a szombatot.

Az „örömet okozó” szombati tevékenységek csakis olyasmik lehetnek, amik megfelelnek a szombat szellemi céljainak, a nap különleges szentségének. Nem szabad áthágniuk a *Tóra* vagy a rabbinikus előírások tilalmait. A *Tóra* halachikus fegyelmének figyelmen kívül hagyása elkerülhetetlenül a különleges szombati örömnél és a szombat szellemének eltűnéséhez vezet.

- A *Tóra*-tanulás egyike azoknak a tevékenységeknek, amelyeket szabad szombaton folytatni. A *Tóra*-tanulás és a szombat kapcsolata az ősi időkig nyúlik vissza. A *Midrás Tánchumá* felteszi a kérdést: miért van az, hogy a *vájákhél* szó – „És összegyűjtötte Mózes Izrael fiainak egész gyülekezetét...” csak a szombat megtartásával foglalkozó szakaszban (2Mózes 35:1.) fordul elő a *Tórán*ban, másutt sehol? A bölcsek a következő választ adják: „Azért, mert Isten így szólt Mózeshez: Menj, és minden szombaton gyűjtsd össze a gyülekezetet, és tanítsd nekik a *Tórát!*” Azt is mondják a bölcsek: „Izrael azért kapta a szombatot és az ünnepeket, hogy *Tórát* tanulhasson.” A legtöbb ember egész héten dolgozik, nem érnek rá belemélyedni a tanulásba. De szombaton és az ünnepeken van rá idejük: mindenki annyit tanulhat, amennyit csak bír.

Bár a szombat reggeli istentiszteleten a *Tóra*-tekercsből való nyilvános olvasással formálisan eleget teszünk az előírásnak – hiszen pontosan ezért olvasunk *Tórát* szombaton a zsinagógában –, fontos, hogy mindenki maga is állandóan fejlessze tudását. A szombat ideális megoldást ad, hogy minden héten néhány zavartalan órán át magunkban vagy társaságban tanuljunk. Szombaton nem hivatkozhatunk arra, hogy „nincs időnk”.

Az idők folyamán kialakult a heti *Tóra*-szakaszok magyarázatainak irodalma. Van, aki ezeket tanulmányozza. Van, aki a *Talmud*-dal vagy a törvényekkel foglalkozik. Mások a zsidó jog köteteit forgatják, vagy a *Biblia* különböző könyveit olvassák. Megint mások a zsidó történelmet vagy filozófiát veszik elő. Akár régebbi ismereteinket bővítjük, akár újakat szerzünk, akár *Talmud*-tudósok vagyunk, akár csekély zsidó tudással rendelkezünk, a vallási tanulmányok éltető elemei a szombat szentségének.

A szombat megtartása és a zsidó tudás közötti kapcsolatot nem szabad megszakítani. Az a zsidó közösség, amely elhagyja a szombatot, vagy csak jelképesen tartja meg, előbb-utóbb a zsidóságot is elhagyja.

- Az évszaktól és lakóhelytől függően az alábbi tevékenységeket végezhetjük az istentiszteleten és a szombati vacsorán kívül fennmaradó időben:

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

- A *chálát* ezután darabkákra vágják, és mindenki kap belőle. A többieknek ilyenkor nem kell külön elmondani az áldást, ha a családfő áldására „Ámén!-t” mondtak, és a családfő gondolt rájuk, miközben az áldást mondta.
- A két *chálán*ak szegetlennek kell lennie. A nevük *lechem misne*, s azért van kettő, hogy emlékeztessenek bennünket a dupla adag mannára, amelyet a hatodik napon gyűjtöttek az izraeliták, hogy szombatra is jusson (2Mózes 16:22.).

A két chálá a negyedik parancsolat kétféle megfogalmazására is emlékeztet – a két gyertyához hasonlóan: „Emlékezzél meg a szombat napjáról...” és „Őrizd meg a szombat napját...”

Ha nincs két egész cipónk, lehet zsemle vagy maceszt is használni akár az egyik, akár mindkettő helyett. Csak a házigazda első, kenyérré mondott áldásához szükségesek a szegetlen cipók – utána lehet például szeletelt kenyeret, kalácsot használni.

- A szombati étkezés ünnepi legyen. Azt az ételt tegyük az asztalra, amit a család a legjobban szeret. Persze gondoljunk arra, hogy az ételt előre el kell készíteni, tehát ne tálaljunk frissensültet, grillsütött húst.
- Szokás az étkezés szüneteiben *zmirotot* – rituális dalokat – énekelni az asztalnál. Ezek többnyire a középkor folyamán született versek, amelyek a szombati pihenést és a szombat dicsőségét éneklik meg. Mindegyiküknek többféle dallama is van. Nem kötelező, hogy éppen ezeket a dalokat énekeljük: lehet más vallásos, vagy egyéb szellemi témájú éneket is.
- Kötelező köszönetet mondani Istennek étkezés után, hogy teljesítsük a Tóra előírását: „És enni fogsz, és jól fogsz lakni, és áldani fogod az Örökkévalót...” (5Mózes 8:10.) Az étkezés utáni áldás – a *birkát hámazon* – a vacsora csúcspontja. A hét többi napján többnyire sietünk, s dallam nélkül, hadarva mondjuk ezt az áldást, szombaton viszont nyugodtan el kell énekelni: így még az óvodáskorú gyerekek is könnyen meg tudják tanulni.

„SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEK” SZOMBATON

- Dicséretes dolog szombaton lélekgyönyörködtető, kellemes és örömteli dolgokkal foglalkozni, de olyasmit nem szabad csinálni, amivel megszegjük a szombatot. Sem a szellemi, sem a fizikai szombatszegés nem igazolható azzal, hogy „örömet okoz”, „kellemes” vagy „élvezetes”.

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

- A bölcsek vezették be azt a szabályt, hogy a „megemlékezést” – a kidust és a hávdálát – egy-egy pohár bor fölött mondjuk, mert ez az öröm és az ünnep hagyományos jelképe.
- Ha nincs bor, a kidust a két *szegetlen* szombati cipó – *chálá* (*bárchesz*) – fölött is elmondhatjuk. Ilyenkor a kenyérré mondott áldás helyettesíti a borra mondandót.
- Bármilyen, legalább egydecis pohárba ki lehet tölteni a bort, de szebb, ha külön kidusserleget használunk, mert ez megszépíti a micvát.
- Csak kóser, szőlőből készült bort szabad használni. A borra mondandó hagyományos áldás, a *boré pri hágáfen* csak a szőlőborra mondható, más gyümölcs borára nem. Ha nincs szőlőbor, a *chálá* (*bárchesz*) fölött kell kidust mondani.
- Aki egészségi okból nem ihat bort, kóser szőlőlét igyék. Erre ugyanazt az áldást kell mondani, mint a borra.
- A nők úgy teljesíthetik a kidus kötelezettségét, hogy meghallgatják, és a végén rámondják: „Ámén!” Ha nincs felnőtt férfi a háznál, nő mondja a kidust.
- Bár a kidust egy felnőtt férfi mondja a többiek nevében is, aki akarja, vele mondhatja.
- Jó, ha a fiúgyerekek, akik már tanultak héberül olvasni, mondják a kidust, mert így megtanulják a szombati szertartás fontos részét. (Hasonló okból szoktak a kislányok édesanyjukkal együtt saját szombati gyertyát gyújtani.)
- A kidus alatt a *chálának* – a *bárchesznak* – letakarva kell maradnia.
- A kidus elmondására a többiek „Ámén!-nal” válaszolnak. Aki kidust mondott, iszik a borból, és ad a többieknek is. Ezeknek már nem kell rá áldást mondaniuk.

A szombati lakoma

- A kidus után szertartásos kézmosás következik. Ez úgy történik, hogy megtöltünk egy poharat, kancsót vagy tálkát vízzel, s először a jobb, azután a bal kézre öntünk belőle. Mielőtt megtörölnénk a kezünket, az ide vonatkozó áldást mondjuk el.
- A kézmosás után nem beszélünk, hanem azonnal asztalhoz ülünk. A családfő leveszi a *cháláról* a terítőt, és kezében tartva őket, elmondja a kenyér fölötti áldást.

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

zsinagógában közös énekléssel szokták kísérni a szertartást, és ebben a lelkes légkörben fogadják a szombatot.

- Bár a nőknek abban a pillanatban kell meggyújtaniuk a szombati gyertyákat, amikor a szombat beköszönt, a férfiak számára ez a pillanat a *kábálát sábat* alatt következik be, amikor elmondják a *Mizmor sir löjom hásábat*... (lásd 77. oldal) kezdetű szombati zsolnárt.
- A betegség, a különleges időjárás vagy a nagy távolság elfogadható indokok a zsinagógától való távolmaradásra. Ilyen esetben otthon kell elmondani a szombati imákat.
- Ha otthon imádkozunk, a szombati gyertyák meggyújtása után kell az imákat mondani. A szertartás, amennyire lehet, hasonlítson a zsinagógaihoz. Az *Ámidá* imát csöndesen kell mondani, egyenesen állva, Izrael országa, *Erec Jiszráél* felé fordulva.
- Amerikában elterjedtek a „késő esti istentiszteletek”, melyek késő őszi és kora tavasz között péntek esténként, fél kilenc körül kezdődnek. Semmi nem tiltja, hogy ezeken az *oneg sábat* összejöveteleken hagyományos szombati dalokat énekeljenek, vendég előadókkal, rabbikkal beszélgessenek. A helyi közösség igényei szerint szervezik ezeket a programokat.

Ezek a „szertartások” természetesen nem helyettesíthetik sem a péntek esti, sem a szombat reggeli hagyományos istentiszteletet. De ha a szombat köszöntését az előírt időben megtartják, ezek az esti összejövetelek alkalmasak a szellem felfrissítésére.

Az otthoni szertartás és a kidus

- A péntek esti *kábálát sábat* és *mááriv* istentisztelet vagy az otthoni imádkozás után a család a szombati asztalnál közösen szokta énekelni a *Sáalom áléchem*... kezdetű dalt.
- Ezután a családfő egy pohár borral a kezében elmondja a szombati kidus, a megszentelést, a többiek nevében is. Nincs előírás arra, hogy a többiek üljenek vagy álljanak a kidus alatt.

Tórai előírás viszont, hogy a szombatot szóban kell megszentelni. Le van írva: „Emlékezzél meg a szombat napjáról, hogy megszenteljed...” (2Mózes 20:8.) Bölcsseink azt tanítják, hogy ez a „megemlékezés” a szombat kezdetén a megszentelés – *kidus* –, a szombat befejezésekor pedig az elválasztás – *hávdálá* – elmondása.

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

- Bár a vallási előírások teljesítésénél az áldásmondásnak mindig meg kell előznie a micvát, ebben az esetben *előbb a gyertyákat kell meggyújtani, azután kell elmondani az áldást*. Ennek egyszerű oka van. Az áldás elmondása után hivatalosan beköszönt a szombat, amikor már tilos tüzet gyújtani. Ezért áldásmondás közben kézzel eltakarjuk szemünket. Ha utána ránézünk a gyertyákra, a szombati lángok látványa felér a micvá teljesítésének gyönyörűségével.
- Amikor a gyertyák már égnek, a *Sábát sálom* szavakkal szokás köszönteni egymást.
- A szombati gyertyákat a szombat esti ünnepi asztalon kell meggyújtani. Ha ez nem megoldható, legalább ugyanabban a szobában gyújtjuk meg őket.
(Különleges körülmények között, például szállodában, üdülőben vagy betegség esetén ettől el lehet tekinteni, és a legalkalmasabb helyen kell gyertyát gyújtani.)

A szombati asztal

- A szombati asztalon a gyertyákon kívül a következő dolgokat kell az asztalfőn elhelyezni:
  - két felvágatlan szombati cipót – amelyeket *chálának* hívnak [„magyarul” *bárchesznak*] –, asztalkendővel vagy szalvétával letakarva (van, ahol külön, díszes cháláterítőt használnak, és ezt csak ajánlani lehet, mert emeli a szombat szépségét);
  - egy kiduspoharat.

Az esti istentisztelet

- A péntek esti szertartás neve „szombat köszöntése”, *kábálát sábát*. Kezdetének idejét többnyire kiírják a zsinagógában: az otthoni gyertyagyújtás után kezdődik.
- Bár a nők nem kötelesek részt venni a szertartáson – és a szombatra való gondos előkészületek fáradalmi után „levegőt kell venniük” –, a szombat szelleme emelkedettebb, ha az asszonyok is elmondják otthon az imákat. Sokan az istentiszteletre is elmennek.
- A család férfi tagjainak és a gyerekeknek mindent meg kell tenniük, hogy a péntek esti zsinagógai szertartáson – amely közvetlenül naplemente előtt kezdődik – részt vehessenek. Ez az esemény körülbelül negyven-ötven percig tart, és páratlan szellemi tartalma van. Sok

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

SZOMBAT ELŐESTÉJE

A szombati gyertyák

- A család számára a szombat hivatalosan a szombati gyertyák meggyújtásával kezdődik.
- Ezt a vallási kötelességet az asszonynak kell teljesítenie. Az a nő, aki házasságkötéséig egyedül élt, az esküvője utáni első szombaton köteles először gyertyát gyújtani.
- Ha két vagy több férjes asszony él egy lakásban – akár állandóan, akár ideiglenesen –, külön-külön szoktak gyertyát gyújtani.
- Ha az asszony nincs otthon, vagy nem tudja teljesíteni az előírást, vagy ha nincs a házban asszony, a férfi gyújtja meg a gyertyákat. Bár elsősorban az asszonyok kötelessége ez, de a szombat szertartásához szorosan hozzátartozik a gyertyagyújtás, és a férfi is köteles gondoskodni róla.
- A szombati gyertyákat körülbelül napnyugta előtt húsz perccel kell meggyújtani. Ha nincs zsidó naptárunk, amelyben a gyújtás ideje a helyi idő szerint fel van tüntetve, az aznapi újságban nézzük meg, hogy aznap hány órakor megy le a Nap, és ehhez igazítsuk a gyújtást. Napnyugta után nem szabad a gyertyákat meggyújtani.
- Szabad valamivel korábban is meggyújtani a gyertyákat: például a nyári hónapokban, amikor hosszúak a napok, a szombat bejövetele előtti órában már meg lehet gyújtani őket.
- Legalább két gyertyát kell gyújtani. Ezek a negyedik parancsolat két-féle szóhasználatát jelképezik: *Záchor – Emlékezzél meg a szombat napjáról, hogy megszenteljed (2Mózes 20:9.)* és *Sámor – Órizd meg a szombat napját, hogy megszenteljed (5Mózes 5:12.)*
- Vannak családi vagy helyi szokások, amelyek szerint három vagy több gyertyát gyújtanak, vagy minden gyermek születése után eggyel többet. Mindenki annyival többet gyújthat, amennyivel akar.
- Általában erre az alkalomra készült, fehér gyertyákat használnak. Ha nincs ilyen gyertyánk, használhatunk bármilyen ünnepi asztalra való, színes vagy formázott gyertyát. Csak az a fontos, hogy elég nagyok legyenek, hogy fényük a szombati vacsora után még jó ideig kitarson.
Bármilyen gyertyatartót szabad használni, de jó, ha van egy pár külön szombati gyertyatartónk vagy kandeláberünk.

Hayim Halevy Donin rabbi

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ A SZOMBATRA

KÉSZÜLŐDÉS A SZOMBATRA

- A szombat iránti megbecsülésre és gyönyörűségének befogadására már megérkezése előtt fel kell készülnünk.
- Úgy kell megtenni az előkészületeket, mintha egy híres embert fogadnánk házukban.
- Hogyan készülünk a jeles vendég fogadására?
  - Az embernek úgy kell hazaérnie a munkából, hogy legyen ideje megfürödni és átöltözni.
  - Az anya figyeljen oda arra, hogy ő és gyermekei tiszták legyenek, tisztába öltözzenek.
  - Az étkezőasztalon ünnepi teríték legyen: a legszebb étkezészetet és evőeszközt tegyük fel.
  - A vacsorát előre el kell készíteni, és másfajta ételekből kell állnia, mint hétköznap. Ha szegények vagyunk, ilyenkor eszünk halat és húst. De ahol a hús és a hal mindennapi eledelnek számít, ott is lehet jobban, ünnepiesen elkészíteni.
  - A lakást alaposan ki kell takarítani, de legalábbis rendet kell csinálni benne.
  - A család minden tagjának részt kell vennie a házimunkában.
  - Képzeld el, hogy családtagjainkat állandóan szomszédok, barátok, üzletfelek keresik, mialatt a nagy vendég nálunk van. Ez nemcsak tapintatlanság a vendéggel szemben, hanem nagyon zavaró is.

Minderről a vendég érkezése *előtt* kell gondoskodnunk.

- Nem szép dolog, amikor a szombat szellemét készülünk fogadni – de más ünnepi étkezés alkalmával sem –, ha a gyerekek játszórúhában vagy farmerban ülnek asztalhoz, a felnőttek köznapi ruhában vannak, vagy elfelejtettük megtenni az előkészületeket.

SZOMBAT, AZ IDŐ SZIGETE

A nagy jeruzsálemi tudós, Shlomo Joseph Zevin azt állítja, hogy a pihenésnek két fajtája van. Az egyik a fáradtság kipihenése. Ez arra való, hogy utána folytathassuk a munkát. Bár nyugalmat és pihenést ad a testnek (Rási ezt *menuchát árájnak* nevezi), nem hozza meg a lélek örömét.

A második fajta pihenés valaminek a befejezése, valamilyen cél elérése után következhet. Ilyenkor az ember hátradől, és megszemléli művét. Ez a lélek pihenése. Mély elégedettséget érzünk, amely békével és nyugalommal tölt el. (Rási ezt nevezi *mönuchát márgoának*.)

A szombati pihenés a második típusba tartozik. „Hat napon át dolgozzál, és végezd *minden* munkádat!” Képzeljük magunk elé, hogy abban a pillanatban fejezzük be hat napig tartó tevékenységünket, amikor a szombat elérkezik! A szombattartó pontosan ezt érzi. Ebben áll a szolgaságtól való megszabadulás értelme.

A ZSIDÓSÁG MEGTARTÓJA

Helyes az a mondás: „Nem annyira Izrael tartotta meg a szombatot, inkább a szombat tartotta meg a zsidókat.” A hetente ismétlődő szombat emeli ki a népet a többi hat nap robotjából, a keserves kulizásból. A szombat méltósága teszi képessé a legnyomorultabb zsidót is, hogy kiemelkedjék az alacsony sorból. A szombat teszi lehetővé, hogy megkérgesedett szívű népünk elővegye a vallásos műveket, közelebb kerüljön a Tórához és a Tóra-tudományhoz. A mai embernek is szüksége van egy pihenőnapra, amely *több, mint fizikai pihenés: jom menuchá*. Aki azt gondolja, hogy egy gazdagabb társadalomban nincs többé szükség a robotnyűge alóli felszabadulásra, az vagy vak, vagy még sohasem nézett körül.

A mai ember sok ünnepnapot ül meg, de kevés ünnepi napot tart meg. Lehet, hogy több szabad ideje van, mint az előző generációknak együttvéve, még sincs ideje derűre és megnyugvásra.

A modern ember gyakran vágyik magányos *tengeri szigetre*, ahol békés enyhülésre lelne. Romantikus álm ez, amely soha nem teljesül be. De van egy sziget, amelyre az ember visszavonulhat: a szombat, az *idő szigete*, távol a hétköznapi kontinenseitől, ahol pontosan ezt a békés enyhülést lehet megtalálni. S a szombat szigete hetente felbukkan, elérhető közelségbe kerül.

Ha a zsidóság – még saját hazájában is – elfelejti a szombatot, szelleme szertefoszlik, szétporlad. Számunkra, a diaszpórában vagy saját földünkön, Izraelben ma is a szombat határozza meg kultúránk, hitünk és küldetésünk páratlan voltát; ma is a szombat határozza meg a zsidóság önmagához és hitéhez való hűségét, szellemi erejét és tettekretezségét.

SZOMBAT, AZ IDŐ SZIGETE

szabadságát, így nyilvánítva ki, hogy a szolgaság és elnyomás a világ teremtése elleni halálos bűn. Nem meglepő, hogy az elnyomók minden időben tiltották a zsidóknak a szombat megtartását.²

De a szolgaság nemcsak azt jelenti, hogy valaki keményen dolgozik, fizetség nélkül vagy éhbérért. Nemcsak az szolgaság, hogy kegyetlen felügyelő áll az emberek háta mögött, és nem engedi abbahagyni a munkát. Gondoltunk-e arra, hogy magunk vagyunk a legkegyetlenebb munkafelügyelők, s hogy képesek vagyunk magunk rabszolgahajcsáraivá válni?

Befejezzük a munkát, de nem tudunk leállni. Találkozóink vannak, teljesítendő kötelességeink vannak. Vannak konferenciák, üzleti tárgyalások. Ott van a takarítás, mosás, vásárlás, vacsorakészítés. Egész nap hajszoljuk magunkat, miközben azt hisszük, *szabadok* vagyunk!

Még ha nincs munkahelyünk, akkor is ugyanaz a nyomás nehezedik ránk, ugyanaz az idegőrlő élet vesz körül, ugyanazok a tevékenységek háruznak ránk. Azt hisszük, hogy nem dolgozunk. Lehet, hogy nem kapunk fizetést. Lehet, hogy egy kicsivel kényelmesebb az életünk, de a lélek, az érzelem és a fizikum nem pihen, az elme és a lélek nem csön-desedik el.

TELJESEN SZABAD 24 ÓRA

Mikor állhat meg az ember nyomasztó feladatai és kötelezettségei közepette, hogy azt mondja: „Igen, sok dolgom van. De a következő huszonnégy órában szabad ember leszek. Kiszakítom magam a világból, és semmit nem csinálok, csak szellememmel foglalkozom.”? Ki teheti meg, hogy határozottan kijelentse – nem azt, hogy „Befejeztem, most pihenek”, hanem –: „Bár még nem fejeztem be a munkát, most abbahagyom. Semmi olyasmit nem csinálok, amit csinálni *kell*.”?

A szombattartó megteheti ezt. Huszonnégy órára szabaddá válik. Semmi nem szakíthatja meg pihenését, elméjének és lelkének nyugalmát, kivéve, ha élet vagy halál dolgaiban kell cselekednie. S ezt azért teheti, mert a szombat hetente visszatér, mint a hét többi napja: ezen a napon a zsidó hétről-hétre megpihen. Nemcsak fizikai munkájára vonatkozik ez: érzelmeit sem dolgoztathatja. Teljesen más szellem tölti el, amelyet hagyományaink többletlelékeknek, *nsámá jótérának* neveznek. Ez viselkedésmód, tudatállapot.

---

² Louis Ginzberg: *Students, Scholars and Saints*. New York, 1958, Meridian Books, Inc.-Jewish Publication Society, 117. oldal.

SZOMBAT, AZ IDŐ SZIGETE

nak képzeljük magunkat, megszegjük a szerződést, és sportnak tekintjük a Tórát. Végül pedig *bráchá* – *áldás* –: ha minden szombaton megújítjuk szerződésünket Istennel, és szolgálatára ajánljuk magunkat, akkor Isten minden szombaton újra megújítja képességeinket, hogy teljesítsük ezt a szolgálatot. Így felismerhetjük, hogy Isten valóban az emelkedettség állapotába juttat bennünket, és ez az állapot különösen szombaton érzékelhető. Bölcsseink ezt úgy fejezik ki, hogy a szombat „külön lelket” vagy „szuperlelket” ad a zsidóknak.

A szombaton tiltott *móláchát* így lehet pontosabban meghatározni: az ember értelmes célt szolgáló gyakorlati tevékenysége. Vagy általánosabban: egy emberi célokat szolgáló tárgy elkészítése, megalkotása, átalakítása, *nem* elsősorban fizikai erővel. Még el is fáradhatunk estére, bár *nem készítettünk* semmit a *móláchá* kifejezés értelmében: míg a tevékenység nem volt a gondolkodás alkotó végrehajtása, addig nem valósítottuk meg a *móláchát* vagy a munkát. Viszont ha – akár a legcsekélyebb erőfeszítés nélkül – létrehozunk valamit, ha csak egy picinyke változtatást is teszünk egy emberi célokat szolgáló tárgyon, akkor megszentéstelenítjük a szombatot, megsértjük Istent, és nem érdemljük meg a zsidó nevezetet. A testi erő – természetünk állati oldala – a technikai ismeretekkel együtt teszi képessé szellemünket, hogy vezesse a világot, és mint emberi lényeknek ezt kell szombaton alárendelnünk Istennek.

A SZOMBAT, MINT AZ EGYIPTOMI KIVONULÁS EMLÉKMŰVE

Ez a motívum szolgátságunkra, helyesebben szabadságunk elnyerésére emlékeztet. Ha a szombat egyrészt Istennek való szolgálatunkat tanúsítja, másrészt az *emberek szolgálata alóli felszabadulás* tanúsága. Az emberi lélek, az értelem és a test szabadságát hangsúlyozza. Meg kell jegyeznünk, hogy a Tóra szerint szombaton tilos mást dolgoztatni: „sem szolgád, sem szolgálónőd, sem barmod, sem az idegen, aki kapuidon belül van”, nem dolgozhat. A szolgálat alól ezen a napon nemcsak a birtokos, a gazda, a szabad ember szabadul fel, hanem az idegen, a szolgáló és az igavonó jószág is.

A szombat ezért hetente ismétlődő isteni tiltakozás a szolgátság és elnyomás ellen. A zsidók, amikor pénteken este felemelik a kiduspoharat, összekapcsolják a világ teremtését és az ember

SZOMBAT, AZ IDŐ SZIGETE

kezik ezek fölött a dolgok fölött. Másrészt minden tevékenység, amelyvel az ember változást hoz létre a fizikai világban, alkotómunka. Ennek az alapvető felismerésnek a fényében magyarázatot nyer sok szombati törvény. Ezért van, hogy még azok a tevékenységek is, amelyek nem járnak különösebb erőfeszítéssel – egy virág leszakítása vagy egy gyufaszál kettétörése –, munkának számítanak.

Samson Raphael Hirsch rabbi *Horeb* című monumentális művében így foglalja össze a szombat jelentőségét:

Mindenekelőtt hogyan mutatja ki az ember, hogy ő az első a földön? Azzal, hogy mindent átalakít saját céljaira: a földet lakóhelyé, az állatokat és növényeket eledellé és ruházattá. Mindent az emberi célok szolgálatába állít. Hat napon át Isten akaratából uralkodhat a földön. A hetedik napon tilos átalakítania bármit is saját céljaira. Így megtudja, hogy nem rendelkezik tulajdonosi jogokkal a világ fölött. Semmi sem történhet az ember kénye-kedve szerint, mert a Teremtő Isten tette az embert úrrá a földön. Minden szombaton a világ visszatér Isten tulajdonába, és ezáltal az ember mindenki előtt kinyilvánítja, hogy csak használati jogot kapott rá.

Ezért még a legkisebb, szombaton végzett munka is tagadása a ténynek, hogy Isten a világ Teremtője és Gazdája: saját gazdánkkal való pökhendi szembeszegülés. Tagadása annak, hogy a zsidó embernek nincs más feladata a világgal kapcsolatban, mint biztosítani Isten akarata szerinti működését. A munkától való tartózkodás viszont igazolja a tényt, hogy Isten a világ Teremtője és Gazdája, Ő a Törvényalkotó; kinyilvánítjuk általa, hogy jól végezzük a zsidó emberre kirótt feladatot.

Ezért a szombati nem dolgozás *ot, jelkép* minden időben. A szombat azt az igazságot fejezi ki, hogy az Egyetlen Isten minden ember Teremtője és Gazdája, és hogy az ember az Egyetlen Isten szolgálatára van rendelve. *Moéd – időintézmény* –, a többi naptól elkülönített nap. *Kodes – szent – idő*: ha a hat munkanap alatt az ember elfelejtené, hogy a Mindenható Isten minden dolgok Forrása és minden Törvény Alkotója, a szombat ráébreszti arra, hogy újra Teremtője felé kell fordulnia. *Brit – szövetség* –, az Isten és a zsidók közötti egyetlen szerződés, az összes viszony meghatározója. Ha a világot és magunkat Isten tulajdonába tartozónak tekintjük, és földi hatalmunkat Isten által adottnak, aki azért adta azt nekünk, hogy teljesítsük feladatunkat az életben, akkor a *Tóra* szerint élünk. De ha gazdájá-

SZOMBAT, AZ IDŐ SZIGETE

napja, hanem a hét csúcspontja, amely köré a többi nap csoportosul. Ha ez az a nap, amelyen függetleníteni próbáljuk magunkat a világtól, akkor ez az a nap is, amelyet megpróbálunk szellemi jelentőséggel és értelemmel felruházni. Ha ez a nap a test felüdülését szolgálja, ez szolgálja a lélek felüdülését is. A szombati „pihenés” teljességgel mást jelent a szombattartó zsidó számára, mint pusztá feloldódást.

A *Tóra* a szombatnak két *indítékát* adja meg. Az egyik szerint a szombat „a világ teremtésének emlékműve”.

„...hat napon alkotta az Örökkévaló az eget és a földet, a tengert és mindazt, ami benne van, és megpihent a hetedik napon; ezért áldotta meg az Örökkévaló a szombat napját, és megszentelte azt.”

(2Mózes 20:11.)

„Köztem és Izrael fiai közt jel az mindörökre; mivelhogy hat napon át alkotta az Örökkévaló az eget és a földet, és a hetedik napon szünetelt és megpihent.”

(2Mózes 31:17.)

A második indíték szerint a szombat „az Egyiptomból való kivonulás emlékműve”.

„És emlékezzél meg arról, hogy rabszolga voltál Egyiptom országában, és az Örökkévaló, a te Istened kivezetett téged onnan erős kézzel és kinyújtott karral...”

(5Mózes 5:15.)

A SZOMBAT A VILÁG TEREMTÉSÉNEK EMLÉKMŰVE

Milyen tanulsága lehet egy ilyen emlékműnek? És mit akar mondani a *Tóra* azzal, hogy „Isten megpihent”? Talán emberi lény, aki belefárad a munkába, és emberi szükségletei támadnak? Nem: azt tanítja, hogy ugyanúgy, ahogy Isten abbahagyta a fizikai dolgok teremtését a hetedik napon, az embernek is abba kell hagynia a dolgok létrehozását ezen a napon. Hagynia kell, hogy minden menjen tovább magától. Ezzel nemcsak tanúságot tesz Isten létéről, hanem követi is példáját.

Azzal, hogy a hetedik napon abbahagyjuk a munkát, kinyilvánítjuk, hogy a világ nem a miénk, azaz nem mi, hanem Isten a világ Teremtője. A halak és az állatok, amelyeket nem vágunk le, a növények és virágok, amelyeket nem szakítunk le, a dolgok, amiket nem szabunk ki és nem vagdosunk szét – mindezek tanúsítják, hogy az Örökkévaló rendel-

SZOMBAT, AZ IDŐ SZIGETE

va tűnik el. Nem titok, hogy a zsidó nevelés modern világban a legtöbb zsidónál ma megreked az alapszinten, még ha vannak is köztük olyanok, akik öt-hat éven át vallásoktatásra jártak. Aki elérte azt a szintet, ami nagyjából megfelel nyolcévű zsidó tanulásnak, azt a közösség már *Talmud*-tudósnak tekinti.

Ha a szombatot és a templomba járást semmibe veszik, a *Tóra* és a *Próféták* sem számítanak többé napi vagy heti normának, hiszen még a rabbik beszédeit sem hallgatják meg, amikből némi ismeretet szerezhetnének. A *Talmud* ezt így fejezi ki: „Izrael azért kapta a szombatot, hogy *Tórát* tanulhasson.” A szombat és a zsinagógai istentisztelet nélkül a gyerekek vallásos és zsidó tanulmányok iránti érdeklődése minimumra csökken, és ez a nevelés hatékonyságát is csökkenti. Egy-két generáción belül a szombat elhagyása a judaista ismeretek elkorcsosulásához, ezen keresztül az egyéb vallási előírások elvetéséhez, végül a judaizmus erkölcsi értékeinek szertefoszlásához vezet.

A VISSZATÉRÉS KATALIZÁTORA

Herman Wouk megállapította, hogy „a szombat a hagyományokkal való szakítás töréspontja, de az a pont is, ahol sok zsidó visszatér a judaizmushoz.”¹

A zsidó szombat visszafelé és előre is messzire terjed az időben. A fejlett nyugati társadalmakban nem ütközik nehézségekbe megtartása, és a mai embernek nagy szüksége is van rá a társadalmi hajsza, a rohanó életmód közepette. A csodálatos görög kultúra, amely Platónt és Arisztotelészt adta az emberiségnek, és lerakta a nyugati civilizáció és tudomány alapjait, annak idején megvetette a zsidókat, mert hetente egy napig nem dolgoznak. A zsidókat lustának és semmirekellőnek tartották, nemcsak a barbárok, de az a nép is, amelynek alkotásait azóta a világ minden egyetemén tanulmányozzák. Így gondolkodott az egész civilizált világ egészen az utóbbi évszázadokig, amikor kezdték felismerni a pihenőnap értékét, és a hatnapos munkahét vált a társadalmi rend alapjává.

A PIHENÉS ÉS A KIVONULÁS EMLÉKÉNEK NAPJA

Gyakran gondolják, hogy a szombat mindössze egy pihenőnap, amelyen nem szabad dolgozni. Ez csak részben igaz: a szombat célja, hogy *szent* nap legyen, *jom kádós*, különbözzék a többi naptól. Nem a lustálkodás

---

¹ Samuel Belkin: *In His Image*. New York, 1960, Abelard-Schuman, 15-16. oldal.

SZOMBAT, AZ IDŐ SZIGETE

Ha megkísérelnénk leírni azt az érzést, amely szombaton eltölt bennünket, olyan, mintha gyönyörű naplementét próbálnánk meg közvetíteni egy vak ember számára. A leggazdagabb szókincs sem lenne elég, hogy leírjuk a mámort, amit ekkora szépség láttán érezni: a legnagyobb költő sem tudná soha tökéletesen visszaadni a látványt. Aki kívülről szemléli a szombatot az olyan, mint a süket ember egy bálteremben, ahol láthatatlan zenekar játszik: miután nem hallja a zenét, azt hiheti a táncolókról, hogy egy csapat örültet lát. Természetesen ő az, aki nem érzékeli a hangokat, ezért érthetetlen számára az ütemesen ringó testek látványa. Így hiheti a szombatot korlátozások tömkelegének a külső szemlélő, míg el nem jön az alkalom, hogy maga is átélje. Csak akkor tapasztalhatja, hogy mindaz, amiről azt gondolta, hogy terhes és kényelmetlen, valójában élvezetes és kívánatos. Nem véletlen, hogy a *Midrás* az örök Paradicsomról, az eljövendő világról mint hosszantartó, végtelen, örökös szombatról, „*jom sekulo sábatról*” ír, és nem véletlenül vált a szombat gyönyörűségének bibliai eredetű kifejezése, az „oneg sábat” (*Jesájá* 58:13.), mára közkeletű – és sokszor félreértett – kifejezéssé.

Másutt a *Midrás* így írja le Isten szavait: „...Gyönyörű ajándékot tartogatok kincsesházamban, amelyet Izraelnek akarok adni. Szombat a neve...” Egyetlen szombattartó zsidó sem vitatja ezt: ha egyáltalán hozzászól valamit, azt mondja, hogy ez magától értetődő.

AZ ELSZAKADÁS PONTJA

Kár, hogy századunkban annyi zsidó lemondott erről a gyönyörű kincsről. Néhányan szándékosan és tudatosan tették ezt a judaizmus elleni általános ideológiai forradalom hatására, és ateista, világi ideológiákban keresik a maguk és az emberiség üdvét. Mások nem tudatosan, a diaszpóra nem zsidó társadalmi környezetének befolyására tettek így, mert ahol élnek, ott a vasárnap a nemzeti pihenőnap. Bár a zsidók között is volt, aki ellenállt a szombat elvesztésével járó gazdasági kényszernek, a többség lelki ereje nem volt ennyire erős.

Amíg a szombattól elfordultak első generációja még őrizte a szombat emlékét, gyermekeik és unokáik, a második és harmadik generáció tagjai felnőttek úgy, hogy csak a legfelületesebb ismereteik voltak a szombatról és szelleméről. Hogy folytassuk a metaforát: hagyták, hogy az új nemzedékek süketen forduljanak a zene, és vakon a szombat szépsége felé.

Nemcsak a szombat jelentősége csökken. A judaizmus ismerete is kezdett lehanyagolni, és ennek következtében az egész zsidó életé. Mert a szombat az egész judaizmus kulcsponja. Ahol a szombattól elfordulnak, ott a zsinagóga kiürül. És ha ez megtörténik, a zsidó nevelés legja-

Hayim Halevy Donin rabbi

A SZOMBAT: AZ IDŐ SZIGETE

A SZOMBAT KIRÁLYNŐ

„Hat napon át dolgozzál, és végezd el minden munkádat, a hetedik nap azonban szombat az Örökkévalónak, a te Istenednek; ne végezz semmi munkát... azért áldotta meg az Örökkévaló a szombat napját, és megszentelte azt.” (2Mózes 20:9-11.)

A *Tízparancsolat*nak ez a szakasza önmagában nem tárja fel azt az abszolút meghatározó szerepet, amelyet a szombat játszott a zsidó életben az egész történelem folyamán, és játszik napjainkban is. De egyértelműen kiderül belőle, hogy a tíz közül ez az egyetlen parancsolat, amely egyértelműen vallási előírással foglalkozik, s hogy maga a Mindenható nyilvánította ki elsőlegességét az összes, Isten és az ember viszonyára vonatkozó parancsolat közt.

Az Istentől eredő elsőlegességhez társul az a nyomaték, amelyet maguk a zsidók helyeztek rá. A vallásos zsidók a sok parancsolat közepette különleges szeretettel viseltetnek a szombat iránt. Az egész judaizmusban nincs még egy parancsolat vagy vallási előírás, amely iránt annyi érzelem, odaadás, rajongás fejeződnék ki, mint a szombat iránt. Ez az egyetlen előírás, amely az imák költészetében megszemélyesítve van jelen: gyengéden szombat menyasszonynak nevezik. A zsidók számára olyan a szombat, mint a sugárzó szépségű menyasszony, a báj és tisztaság költői jelképe, a szerelem és ragaszkodás tárgya. Szombat királynőnek, *Sábát HáMálkának* is hívják, mert a költők és misztikusok képzeletében a királynő is a fenségesség, szépség és báj szimbóluma, és ilyen a szombat is a zsidók számára. A szombattartó zsidók teljességgel átérzik ezeket a költői megközelítéseket.

A külső szemlélő számára, legyen az zsidó vagy keresztény, a szombat korlátozásnak tűnhet. Szabályainak felületes áttekintése alapján azt lehetne hinni, hogy szigorított fegyelmi előírásai által ezen a napon nélkülözniük kell az örömet és jókedvet. De belülről átélve éppen a fordítottját lehet tapasztalni: magasztos légkörben elszakadunk a hétköznapi terheitől, a megszokott napirendtől, és felüldülésre is szolgál. A lélek megnyugvását, a bensőséges örömet és szellemi fölemelkedést kíséri ének és vidámság ezen a napon.

SZOMBAT, A VALÓDI MEGNYUGVÁS

liktusokkal terhelt, kifelé irányuló küldetés helyét befelé irányuló nyugodt folyamat veszi át, amelynek célja önmagunk megtalálása.

Az idő áramlásának ez a megfordítása nem korlátozódik a hetedik évezredre. Minden szombat egy-egy ízelítő az eljövendő időből, amely az egész hétnek nyugalmat kölcsönöz. És noha még az élet háborújának sűrűjében élünk, megvan bennünk a képesség az igazi nyugalom perceinek megtapasztalására. Még miközben azon fáradozunk, hogy felül-emelkedjünk jobbra külső jellegű tökéletlenségeinken, még úgy is megérinthetjük időnként a mindannyiunk lelke mélyén ott rejlő jóságot és tökéletességet.

SZOMBAT, A VALÓDI MEGNYUGVÁS

Ma azért küzdünk, hogy ne legyen háború és gyűlölet. A Messiás korában, amikor majd ekét kovácsolunk a kardokból, a békére irányuló törekvés azt jelenti majd, hogy az emberek mélyebb és értelmesebb módokat találnak arra, hogy különbözőségeiket egy összehangzó egésszé ötvözzék. Ma betegségek ellen küzdünk, a hetedik évezred orvostudománya azonban azért dolgozik majd, hogy tovább tökéletesítse a jó egészséget, és hogy gazdagítsa test és lélek összekapcsolódását. Ma a tudatlanság ellen kell harcolnunk, abban a korban azonban, amikor a világ úgy tele lesz az Örökkévaló ismeretével, mint ahogy vizek borítják a tengert, a bölcsesség keresése az igazságok végtelen igazságába való mind mélyebb és mélyebb bepillantás lehetőségéért folyik majd.

Mindazonáltal ez nem ad teljes választ a kérdésre, mivel végső soron minden változás, minden eltávolodás egy előző állapottól voltaképp küzdelem, csata, jóllehet sokkal finomabb eszközökkel vívják, mint azt, amelynek célja a rossz legyőzése. Tegyük fel újra a kérdést: miként lehet a fejlődés bármely formáját is nyugvasként definiálni?

A fejlődésnek azonban két iránya van: egy kifelé, és egy befelé tartó. A haladás és a küzdelem, a fokozatosság és a változás egyenlősége olyankor áll fenn, amikor arról van szó, hogy elhagyjuk a helyünket, amikor túlnyúlunk önnön határainkon, hogy fejlesszük magunkat. Van azonban egy befelé irányuló haladás, egy befelé tartó út is, amelynek célja lényünk mélyebb dimenzióinak felfedezése.

Az ilyen befelé irányuló úton az egymás utáni állomások nem változást jelentenek, hanem épp a változás ellentettjét: ez olyan állapot, amely jobban illik ahhoz, akik igazából vagyunk. Ez a legigazibb értelemben vett nyugvás: belehelyezkedés leglényegibb helyünkbe és identitásunkba.

Az Örökkévaló ugyanis azért teremtette az embert az Ő képére, hogy az Ő jóságát és tökéletességét tükrözze. Létünk hétköznapi fázisában az anyagság világunkat takaró és lelkünket magába burkoló köpönyege olyan életvitelre sarkall minket, amely nincs összhangban valódi identitásunkkal és lényünkkel. Ezért önmagunk és világunk jobbítása *küzdelem*, amit azért vívunk, hogy a valóságot – vagyis inkább azt a valamit, amit valóságként érzékelünk – valami olyasmivé változtassuk, ami a mi érzékeinkkel felfoghatatlan.

Amikor hat évezrednyi küzdelem és teljesítmény megtermi gyümölcsét, amikor a sötétség ellen folytatott hat évezredes harc feltárja a sötétségben rejlő fényt, akkor érünk majd a teljes szombat és nyugvás korszakába. Ez nem az emberiség visszavonulásának aranykora, mivel a bennünk rejlő potenciál ugyanolyan végtelen, mint az isteni tökéletesség, amelyet tükröz. A haladás iránya azonban megfordul: a változásért folytatott, konf-

SZOMBAT, A VALÓDI MEGNYUGVÁS

Ez jobban megmagyarázza, miért is a szombat az első nap. A szombat kalandos út a mindennapi életünket jellemző küzdelmeken kívül eső időtlenség birodalmába. Minden egyes szombat után visszatérünk az időhöz kötött létbe. A mozgásként és a hullámszázként értelmezett idő újramegegyeződik.

A szombat mindazonáltal mégis csupán ízelítő abból a napból, amely teljesen szombat és nyugvás, mivel az élet örökké tart. A hétnapos hét egy sokkal nagyobb időszakasz mikrokozmosza: az egész történelem voltaképp hat ezredévnyi munkanapból, és a nyugvás – a messiási kor – hetedik ezredéből áll (Náchmánidész kommentárja az *1Mózes 2:3*-hoz).

Heti szinten a szombat olyan nap, amelyen kiélvezzük a világ fejlődése és tökéletesítése érdekedében folytatott erőfeszítéseink által elért tökéletességet. Kozmikus szinten a Messiás kora akkor jön el, amikor a történelem összes nemzedékének összesített teljesítménye megtermi gyümölcsét: olyan korszak lesz, amikor hat évezrednyi emberi igyekezet minden pozitív cselekedete, szava és gondolata eredményeként létrejön egy igazán nyugodt, viszály és küzdelem nélküli, bölcsességgel, jósággal teli Teremtője tökéletessége által uralt világ.

AZ IDŐ VISSZÁJA

*A Tóra tanulójának nincs pihenése,
sem ebben, sem az eljövendő világban, mert írva van:
„Haladnak erőről erőre, megjelennek Isten előtt Cionban.”
(Talmud, Bráchtot 64a.)*

A szombat mégis életünk szerves része. Még a messiási kor is egy korszak az időben: a történelem hetedik évezrede. Nyilvánvaló, hogy a szombatok is a haladás és a teljesítmény arénái. Ha ugyanis a lét egy teljesen statikus állapotát jelentenék, akkor miért tekintenénk időszakaszoknak őket?

A legalapvetőbb szinten ezt úgy magyarázhatnánk, hogy valóban: mind a hétköznap, mind a szombat, mind a hat ezredévnyi történelem és a messiási kor a haladás és a fejlődés időszaka, és a különbség csupán elérésük módjában rejlik. Munkaheteink (és munkaévezredeink) feladatai között ott van a nyilvánvalóan rossz és negatív jelenségek elleni harc, tehát a haladás elkerülhetetlenül küzdelemmel jár. Szombaton azonban – és a messiási korban még nagyobb mértékben – a haladás és a fejlődés egy nyugodt átmenet a jóról a jobbra, nagyszerűbb magaslatok elérése magának a jónak a végtelen birodalmában.

SZOMBAT, A VALÓDI MEGNYUGVÁS

detése, hogy kimenjünk – hogy legyőzzük a negatív dolgokat, hogy tökéletesítsük, ami nem tökéletes, hogy túlterjesszük magunkat a jelenlegi énünk korlátain –, akkor ez a nyugalomra, a megállapodásra, az önmagunk igazi énjének és helyének megtalálására való képességet is magába foglalja. Az élet nemcsak az odajutás feladatából áll, hanem az ottlét beteljesedéséből is.

ÍZELÍTŐ

*Az első szombaton nem volt sötétség.
A fény harminchat órán át tartott.
(Midrás Rábá, 1Mózes 11:2.)*

A szombat mélyen kihat az egész hétre. Ez az a nap, amikor nemcsak a teljesítményre sarkalló késztetést, hanem a már elért eredmények fölötti örömet is érezzük; amikor megvan bennünk a képesség, hogy ne csak meghódítsuk a jelenlegi valóságot, hanem szövetségessünk és barátunkká is tegyük; amikor életünk nem csupán folyamatos küldetés, hanem egyszersmind eredmények sorozata is, akkor annak háttérében az áll, hogy a szombat – nyugalom szigete az állandóan hullámozó tengerben, az idő pörgő körének mozdulatlan tengelye – kisugározza lényegét a heti ciklus hat másik alkotójára.

Ha azonban hetünk minden egyes napjában van valami szombat, akkor magán a szombaton olyan idődimenzióba lépünk, amelynek lényege a nyugvás és a nyugalom. „Hat napon át dolgozzál, és végezd el minden munkádat – rendelkezik a Tóra –, a hetedik nap azonban szombat az Örökkévalónak” (2Mózes 20:9–10.). De hogyan végezheti el az ember minden munkáját hat nap alatt? – kérdi a Midrás. Hisz még az sem könnyű, hogy egy élet alatt elvégezzük minden munkánkat! Szombaton azonban, magyarázzák Bölcsseink, tulajdonképpen „minden munkánk elvégeztetett”. A szombat nem csupán pihenő az élet fáradalmi közt, hanem egyszersmind ízelítő a végső teljesítésből és megvalósításból.

Szombaton nem azért szüntetjük be a világgal folytatott küzdelmet, mert felfüggesztjük a tökéletesítést, hanem azért, mert szombaton a világ *tökéletes*: tökéletes és változatlan dolgokkal társítjuk. Nemcsak azért szüneteltetjük a sötétség ellen vívott harcot, hogy erőt gyűjtsünk a következő támadáshoz, hanem azért is, mert nincs sötétség: a fényt, amelyet pozitív cselekedeteink által hoztunk létre, és amelyet hét közben elhomályosít a világiasság mindennapi életünket beburkoló és elhomályosító fátyla, kifinomultabb lényünk most már érzékeli.

SZOMBAT, A VALÓDI MEGNYUGVÁS

Ezek közül a mértékek közül a legalapvetőbb a hét. Az, hogy az idő hét napon át teremtetett, azt jelenti, hogy az idő hétszínű spektrum: a cheszed-idő az első napon teremtetett, a gövurá-idő a másodikon, és így tovább. Az idő hét alapkategorikusan mint hétnapos ciklus csak a hetedik napon állt össze, amikor az Örökkévaló bevégezte művét.

Ez egyben arra is magyarázatot ad, hogy miért nevezik héberül a vásárnapot *jom rison*-nak, a hétfőt *jom séni*-nek, és így tovább. Ez nem csupán az idő első hetére utal, amelyben minden időnk legelső napja vásárnapra esett, a hétfő pedig a másodikra, hanem szó szerint minden vásárnap első nap, egy új időciklus első napja, egy olyan ciklusé, amely a kezdetektől fogva ismétli az idő hét minőségét.

A NYUGVÁS ELEME

*„És a hetedik napon az Örökkévaló bevégezte művét, melyet alkotott, és megnyugodott a hetedik napon minden művétől, amit alkotott.”
(1Mózes 2:2.)*

Az idézett vers mintha ellentmondana önmagának: a hetedik napon vagy a hetedik nap *előtt* fejezte be művét az Örökkévaló? Hat vagy hét napig zajlott-e a Teremtés?

Bölcseink így magyarázzák: Mi hiányzott a világból? A nyugalom. Amikor a szombat eljött, eljött a nyugalom. Szombaton teremtette az Örökkévaló a nyugalom elemét: ekkor illesztette helyére a Teremtés épületének végső és mindent betetőző tégláját.

Az első szombat előestjén az idő is csaknem teljesen készen volt már, már csupán a nyugalom eleme hiányzott belőle. A nyugalom tulajdonságával rendelkező szombat-idő megteremtésével az időciklus lezárult.

De tekinthető-e a nyugalom az idő egyik jellemzőjének? A nyugalomnak nem maga az idő az antitézise?

Ám épp ez a lényeg: a szombat az időnek olyan területét képviseli, amely felülemelkedik az idő alapdefinícióján. Az idő, noha a mozgás és a változás szinonimája, tartalmaz egy nyugalmi elemet is, egy olyan potenciált, amely képes megteremteni az idő keretein belül egy állandóság és nyugalom jellemezte területet, egy olyan lehetőséget, amely nyugalmaat teremt az élet küzdelmeiben és hullámzásában.

Így tehát, míg a Tóra életünk hétköznapi aspektusát a „Kivonulsz csatába ellenséged ellen” (5Mózes 21:10.) versben határozza meg –, a szombat azt hirdeti: „Maradjon mindenki a maga helyén, és ne menjen ki senki helyéről a hetedik napon!” (2Mózes 16:29.). Ha életünk kül-

SZOMBAT, A VALÓDI MEGNYUGVÁS

Ennek a küzdelemnek az elsődleges okozója maga az idő jelensége. Az idő nekünk magunk mögött hagyható múlt, nem elegendő jelen, és elérni vágyott jövő. Az idő a mozgás, a változás és a küzdelem szülőanyja: festővászon, amelyen az élet csatái jelennek meg. Amíg időben létezőnk, amíg életünket az idő lüktetése és áramlása határozza meg, addig tovább dühöng az élet csatája.

Felülemelkedhetünk-e az időn? Az időtlen létezésben nem lenne se mozgás, se feszültség, se erőfeszítés. De vajon lenne-e benne kihívás, tanulás és haladás?

Sosem fog véget érni? Sosem érhet véget?

AZ IDŐ TEREMTÉSE

*Minden napnak megvan a maga saját funkciója.
(Zohár, 3:94b.)*

Az idő, mondják bölcseink, teremtett dolog, amelyet a Mindenható akarata hozott létre a nemlét állapotából. Az idő nemcsak egyszerűen azért nem létezett az isteni Teremtés előtt, mert nem voltak anyagi létformák és erők, s ilyenformán semmiféle esemény nem jelezte az idő múlását, hanem azért sem, mert az időt mint entitást – természetét, anyagát, a pusztá fogalmát – még nem teremtette meg az Örökkévaló.

A világmindenség megteremtése hét napig tartott, és mindegyik nap egy-egy újfajta, csak arra a napra jellemző elemmel gazdagította a teremtést. Ez a hét nap ugyanis a hét isteni attribútum (*szférák*) egy-egy csatornájaként szolgált és szolgál, amelyekkel az Örökkévaló akarata a mi valóságunkat felruházta. Az adó és felruházó jellegű *cheszed* határozza meg az első napon teremtett dolgokat; a második nap teremtett dolgok testesítik meg a *gövrá* attribútumára jellemző kényszert és a szigor – és így tovább. Ami igaz a teremtés egészére, igaz az időnek nevezett sajátos teremtett dologra is. Az idő, akárcsak az alapját képező világmindenség, hét nap alatt teremtett, mivel hét különböző tulajdon-sága van: a teremtés mindegyik napján egy-egy új idődimenzió jött létre.

Más szavakkal: nemcsak az idő mint olyan eredeti valami, hanem azok a felosztások és ciklusok is, amelyek által méretnek és meghatározatnak a Mindenható által teremtett dolgok. A nap, a hét, a hónap, az év nem önkényes mértékei az időnek, nem mesterséges mutatói egy alapján véve elméleti valóságnak, amelyeket az ember azért talált fel, hogy segítségükkel találkozókat beszélhessen meg, és megtervezhesse a nyaralását: ezek mind az idő természettől fogva adott szövetét és jellegét tükrözik.

A SZOMBAT, A VALÓDI MEGNYUGVÁS

Az idő nem áll meg, amikor pihen: befelé folyik

*Chászid gondolatok a lubavicsi rebbe,
Menáchem Mendel Schneerson rabbi nyomán*

„Mindennek megszabott ideje van; megvan az ideje minden dolognak az ég alatt; ideje van... a háborúnak és a békének” – hirdeti Salamon király a *Prédikátor* harmadik fejezetének elején.

Annyi bizonyos, hogy naptáraink és határidőnaplóink jobbra „háborús időkkel” vannak tele. Mintha örökké hadban állnánk. Vannak természetesen valódi, katonákkal és egyre korszerűbb fegyverzettel vívott háborúk, de amikor politikai értelemben béke van, az anyagi és erkölcsi jólétünket fenyegető rossz szellemeinkkel még akkor is harcolunk: hadat viselünk a bűnözés, a kábítószer, a betegségek és az analfabetizmus ellen. Lelkünk belsejében személyes csatákat vívunk az önzéssel és a lustasággal, a dohányzással vagy akár a mértéktelen evéssel.

A rossz, illetve negatív dolgok ellen vívott csatáknak nincs végük. Az iskolában, a munkahelyen és a társadalmi élet színpadán állandóan harcolunk, hogy a csúcsra érjünk, állandó tusát folytatunk a mind nagyobb és nagyobb sikerek felé törve. Harcolunk több pénzért, időnk jobb kihasználásáért, tehetségünk kibontakoztatásáért, szellemi képességeink fejlesztéséért és jellemünk csiszolásáért. Emberi mivoltunkból fakadó tulajdonságunk, hogy egyre magasabbra törünk, hogy napról-napra igyekszünk felülmúlni az előző napi teljesítményeinket. Az ember örökös harcban áll a múlttal.

De kérdem: még ha legyőzzük is a világ nyilvánvaló gonoszságait, még ha sikerül is kigyújtanunk az isteni teremtés lényegét alkotó jószág világosságát, akkor vajon lelhetünk-e békét és nyugalmat? Bármerre nézünk, mindenfelé forrongást tapasztalunk. A világegyetem pörög, mint egy bűgöcsiga, a galaxisok keringenek. A Föld magja lángol, légköre viharzik, óceánjai kavarnak. A fizikai létet a mozgás tartja fenn: a szív lüktetése, a tüdő összehúzódása és tágulása. A látszólag „élettelen” anyag az atomok és szubatomok szintjén valóságos katlana a mozgásoknak. A mozgás változást jelent, és minden változás küzdelem, amelyet azért folytatunk, hogy úrrá legyünk a státus quon, és valamilyen új valósággal helyettesítsük.

מפרסמים עושי מצוה

Köszönetnyilvánítás

A hagyomány szerint (*Midrás, Brésit rábá 99:9., Sulchán Áruch, Jore Déá 246:1.*) Jákob két fia, Jiszáchár és Zevulun egyezséget kötöttek, hogy míg egyikük a Tóra-tanulással foglalkozik a másik üzletel és ellátja őt. Így a materiális és a spirituális dolgok tökéletesen egészítik majd ki egymást.

Ez a Jiszáchár és Zevulun közötti egyezés mindig is szimbóluma és tartópillére volt a zsidó közösség szellemi fejlődésének. Az EMIH és a Chábád Lubavics Egyesület által megérlelt újabb gyümölcs sem érhetett volna meg a nagylelkű „Zevulun”-ok támogatása nélkül. Egy ilyen könyv megjelenéséhez ugyanis nem elég a szerkesztő „Jiszáchár”-ok munkája – az anyagiakat előteremtő „Zevulun”-ok lelkesedése is szükséges.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani mindazoknak, akik az imakönyv megjelenését nagylelkű hozzájárulásukkal támogatták:

Alter Ferenc

Dévényi György

Dunaszerdahelyi

Zsidó Hitközség

Dr. Egri Oszkár,

a mártírhalált halt

Dr. Ellenbogen Ignác főrabbi

és Dr. Reschofszky Arthur

főrabbi emlékére

Faludi László

Erdősi György

Friedmann Sándor és Éva

Gyórfi László

Dr. Kárpáti Tamás

Keszthelyi Zsidó Hitközség

Kiss Mariann

Krausz György

László Károly

Léderer Zsuzsa

Dr. Mester Péter

Dr. Moldován András

Nagy Gabriella

Neumann Péter

Oláh Ferenc és családja

Réti András

Róth György

Yanki and Gitty

Schonberger

Dr. Steiner Pál

Szilágyi Gábor

Sztanó Tamás

Ungár Lajos

Köszönettel

Oberlander Báruch – Köves Slomó

Nagyanyó,
NÓGRÁDI PÉTERNÉ

született **Szilas Judit**

(1947–2009)

emlékére

édesanyja, férje, fiai és unokái

HELLER PINCHÁSZ

és

WINTERNITZ SÁRA

emlékére

Csintalan Sándor és fia Márton

PINTÉR SÁMUEL

emlékére

Pintér Zoltán

HALMOS TIBOR

emlékére

szívünkben örökké élni fog

Halmos család, Budapest

Familie Dörner, Wien

מרדכי

GOSZTONYI LÁSZLÓ

(1913–1990)

רות

GOSZTONYI LÁSZLÓNÉ

született **Karai Zsuzsi**

(1922–1995)

emlékére

Gosztonyi Júlia

ELŐSZÓ

részben – például a magyar chászidok – a szefárd hagyományt. E két nagy szokáskörön belül is sok, kisebb-nagyobb mértékben eltérő változat ismert. A színes magyarországi zsidó életet tükrözi a főváros is, ahol soha nem alakult ki egységes szokáskör, és a mai napig is sokféle hagyományt követnek.

Tekintettel arra, hogy egy imakönyvben csak zavart okozna, ha egy-egy helyen sok különböző változatot említenénk, úgy döntöttünk, hogy csak a mai Magyarországon legelterjedtebb szokásokat jelezzük. Ugyanezen elv alapján, a szefárd szokáskör esetében elsősorban az itt legelterjedtebb, Chábád chászid szokásokat jeleztük.

Mindezt figyelembe véve, azokon a helyeken, ahol az imában az askenáz rítusban is több egymástól eltérő szokás van, mindig a chászid szokással egyezőt vagy ahhoz legközelebb állót vettük figyelembe. Így például a *kádísban* a „brich hu” részre mondott „omén” szokásánál, amely nem csak a chászid rítussal, hanem több askenáz szokással is egyezik.

Az askenáz rítushoz való ragaszkodásra főleg az ima részekben (*mincha*, *mááriu*) ügyeltünk, a későbbiekben (például az *Asztali áldásnál*) már nem tartottuk ezt fontosnak.

* * *

Reméljük, hogy az imakönyv sorozat első négy könyvének sikere után, a *Sábeszi imakönyv* is nagy szolgálatot tesz majd a magyarországi zsidóságnak, és segít azoknak az „eltévedt lelkeknek”, akik vissza akarnak találni az Ősi forráshoz.

Ezt a szent könyvet a magyarországi zsidó hitélet fellendítésének céljából adjuk ki. Reméljük, hogy e kiadvány által még többen ismerkednek majd meg a zsidó liturgiával, szokásokkal és a zsidó élet körforgásával. Fohással és imával fordulunk az Örökkévalóhoz, hogy *Oberlander Menáchem Mendel (ben Bátsevá Rechil)*, mielőbb gyógyuljon fel. A sok érdemében tett *micva* és eme könyv érdeme is segítse elő mielőbbi felépülését. *Röfuo Söléjmo!*

Budapest, 5766. kislév 11.

*Oberlander Báruch
Chábád Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület*

*Köves Slomó
Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség*

ELŐSZÓ

Újabb lökést adott az imakönyv előkészítésének, az *Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség* által 20 000 példányban tavaly és idén is kiadott *Zsidó naptár és útmutató*. A Naptár nem csak az év napjait, hanem az egyes napok szokásait, imarendjét is taglalja. A naptár sikere is bizonyította, milyen nagy igény van olyan „segéd kiadványokra”, amelyek a „kezdők” számára is megkönnyítik, segítik a hagyományok és a liturgia megismerését.

* * *

Több éves munka fekszik ebben a könyvben, sokan fektettek energiát ennek az értékes műnek a megjelenésébe. Külön érdemes kiemelni a ma, a Chicago melletti Skokie-ban rabbiként szolgáló (nem magyar anyanyelvű) *Yochanan Posnert*, aki sok-sok éjszakát keresztül robotoltva egymaga dolgozta fel a fonetikus szöveget.

Mindenképp megemlítendő *Chayim Benjaminson*, aki lelkesedésével annakidején az imakönyv megjelentetéséhez végzett munka egyik motorja volt. Részben az ő nagyapja, a híres *Dr. Moshe Zeév* (ben Chájim Slomó Jozsef Hálévi) *Gottlieb* emlékére lett az imakönyv neve „Mózes imája”. Dr. Gottlieb éppen egy általa kezelt beteg gyerekhez tartott 2002. június 18-án, amikor egy szörnyű merénylet áldozata lett Jeruzsálemben. Egy micva teljesítése közben adta vissza lelkét az Örökkévalónak.

* * *

Az imakönyv főcíme *Sábeszi imakönyv*. Habár az egész szombati liturgia nem került be a könyvbe, a lényeges péntek esti szertartáson kívül a gyertyagyújtás, a szombat reggeli és ünnepi kidusok, a szombati *zmiresz* (énekek) igazán átadják a sábeszi hangulatot. A sábesz napjának jelentőségéről, tartalmáról és előírásairól készített több mint 35 oldalas összeállítást is tartalmaz kiadványunk. Természetesen ezek csak kószolók a szombat több évezredes hagyományából és filozófiájából, a mélyebben betekintést kívánóknak ajánljuk *A zsidó tudományok II. rész: A szombat* kötetet, mely a *Zsidó Tudományok Szabadegyetemének* második szemeszterére jelent meg.

Az imakönyv rítusának, *nuszáchjának* megválasztásakor nehéz fába vágtuk a fejszénket, hiszen ahogy *Zuse Kinsztlicher* rabbi – a kifejezetten magyar szokásokat bemutató, Izraelben kiadott *Luách chodes bechodso köminhág Erec Hágár* (Naptár hónapról-hónapra – magyarföldi szokás szerint) szerkesztője – rámutat, Magyarországon sohasem csak egyetlen fajta hagyományt követtek. Részben az askenázi szokásokat követték,

ELŐSZÓ

gítettek a hazai zsidó fiataloknak a hagyományok megismerésében. Előadásokon, személyes tanulásokon és közösségi programokon keresztül az elmúlt hét évben több száz, talán több ezer zsidó fiatal került közelebb a zsidósághoz. Mára már, hála Istennek, a jesiva állandó hallgatóinak felét magyar diákok teszik ki.

A jesiva egyik kiemelkedő „közösségi programja” a péntek esti öszejeövetel a Vasvári Pál utcai zsinagógában. A péntek este dallamokkal, körtáncsal teli imája, jó hangulatú vacsorája sokakat vonz, és nem egy embernek jelenti ez az első lépést a zsidósághoz visszavezető úton. A jesivai péntek estéek erényei közül a legkiemelkedőbb talán a jó hangulat és a dallamokkal tűzdelt ima. Ezekben a rendezvényeken azok a zsidók is otthon érezhetik magukat, akik esetleg először járnak zsinagógában. Az oldalszámok folyamatos kihirdetése miatt jól követhető az ima menete. A szombatfogadást hagyományos zsidó dallamok, sőt körtánc teszi igazán hangulatossá. A jesivában a péntek esti ima után a mindenki számára nyitott, bőséges szombati vacsorán a jó hangulat és társaság mellett a résztvevők megismerkedhetnek az „otthoni” szombatfogadás, a *Sálom áléchem*, a *kidus*, a kézmosás és az *Asztali áldás* menetével is.

Már a jesiva második évében megfogalmazódott az igény egy olyan imakönyvre, melynek segítségével a péntek esti ima és az otthoni *kidus*-szertartás a héberül egyáltalán nem tudó érdeklődő számára is jól követhető. Ma Magyarországon a legtöbb zsinagógajáró zsidó péntek este megy az imaházba, és általában az első „zsinagógai élmény” is a péntek estééhez kapcsolódik. Fontosnak tartjuk, hogy az a gyökereit kereső, első alkalommal a zsinagógába lépő zsidó is minél inkább otthon érezze magát, aki még csak keveset tud a zsinagógai és otthoni szertartásról. Természetesen a végső cél a héber nyelv, vagy legalább a héber olvasás elsajátítása kell legyen, de addig is, közbenő segítségként, fontos egy ilyen imakönyv.

A fonetikus szöveget is tartalmazó imakönyvekre való igényt igazolta a *Peszáchi hágádá* 2000. évi kiadásának nagy sikere. A most megjelenő *Sábeszi imakönyvhöz* hasonló „három nyelvű” *hágádát* előszeretettel használják szinte minden közösségi széder-estén. Ennek a könyvnek is az volt a célja, hogy a széder-estére ellátogató, esetleg még „tudatlan zsidó” is jól tudja követni a szertartás szövegét, a dallamokat, énekeket. A fonetikus *hágádának* már a második kiadása is kifogyott a könyvesboltokból. A közeljövőben tervezünk egy újabb kiadást.

A *Sábeszi imakönyv* anyagának előkészítése már 1999-ben megkezdődött. A jesiva külföldi és magyar hallgatói kezdték összeállítani a szükséges anyagot.

ELŐSZÓ

generációk számára is azonnal forgatható és áttekinthető a könyv”. Az *Erec* (1996. június) szerint is a zsidók számára „a gyökerekhez... való visszatérés útján igen fontossá vált a mai szellemnek megfelelő imakönyv”. A *Szombat* korabeli száma pedig úgy vélekedik, hogy az új imakönyv kiadása mindenképp szükséges volt, „mert a használatban levő régiék”, „meglehetősen elavultak”. A *Magyar Hírlapban* közölt *sikerlistán* a *non-fiction* kategóriában a *Sámuel imája* az első helyre került 1996. június 1-jén. (A jelen előszó után nagyobb terjedelmű idézet-összeállítást talál az érdeklődő olvasó.)

A nagy siker hatására 1997-ben az Egyesület kiadta az *Izrael fohásza – A zsidó újév imarendje*, majd 1998-ban a *Sámson fohásza – Engesztelőnap imarendje* imakönyvet, 1999-ben pedig *Az Örökös éjszakája – Peszáchi hágádá* jelenet meg. Így hát még 2001-ben is, a Mzsihisz hitéleti újságja lelkesen úgy nyilatkozott: „Hála Sáróninak, magyarul is imádkozhatunk” (*Új élet*, 2001. május 15.).

E kétnyelvű kiadványok megjelentetése abból a felismerésből fakadt, hogy ma sajnos a „könyv népének” nagy része nem érti a „könyv” eredeti nyelvét. Segítenünk kell nekik a visszatérésben, a „könyv” megismerésében. Fel kellett ismernünk, hogy a hazai zsidóság minél szélesebb körének elérése érdekében nagyon fontos a nyitottság. Fontos, hogy ha egy zsidó megtalálja a zsinagógába vezető utat, lépjen is be oda, és ha belép, akkor a könyv, amit ott a kezébe vesz, az autentikus héberrel kívül, számára is érthető, az értelméhez és a szívéhez is eljutó nyelven szóljon hozzá.

A *Chábád Lubavics Egyesület* és az *Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség* nem csak a könyvkiadás terén, hanem, az oktatás és az ismeretterjesztés minden eszközén keresztül is ezt a célt próbálja meg elérni. 17 éve működik Budapesten a Chábád és 2 éve az EMIH. Ez alatt a bő másfél évtized alatt olyan célokat tűztünk ki, olyan eredményeket értünk el, amelyek segítenek a hazai zsidóságnak abban, hogy visszataláljon gyökereihez.

Történelmi pillanat és nagy fordulat volt ebben a folyamatban, amikor 1998-ban megalakult a *Pesti Jesiva Felsőoktatási Központ*. Magyarország az elmúlt kétszáz évben, egészen a Holokausztig híres volt magas szintű iskoláiról, jesiváiról, azok kiterjedt hálózatáról. Ezekben a hagyományos Talmud-iskolákban az évezredek tanulási módszerrel évente több száz fiatal hallgató mélyedt el a zsidó tudományokban. Magyarországon a jesivai tanítási rendszer a Holokauszt, majd '56 után gyakorlatilag megszűnt.

A *Pesti Jesiva* megalakulásakor a tengeren túlról érkeztek ide rabbinövendékek, akik rabbinikus tanulmányaik folytatása mellett se-

ELŐSZÓ

„És álmodta, hogy íme létra van állítva a földre, teteje pedig az eget éri; és íme, Isten angyalai föl és alá járnak rajta”.
(1Mózes 28:12.)

„Íme létra” – ez a fohász. „A földre állítva” – amit az emberek a földön imádkoznak, az az égbe, vagyis az Örökkévalóhoz ér.
(Zohár 1:266b)

Az *EMIH – Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség* és a *Chábád Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület* fontos katalizátorai az utóbbi években Magyarországon végbe menő zsidó reneszánsznak. Az új és régi generációk tagjai közül egyre többen keresik gyökereiket, egyre többen érdeklődnek a vallás, a zsidó tudományok és a kultúra iránt. Feladatunknak tartjuk, hogy ezt a folyamatot minden eszközzel elősegítsük. Utunkon újabb állomáshoz érkezünk most, a közös kiadásban napvilágot látó *Sábeszi Imakönyvvel*.

Idén lesz tíz éve, hogy a *Chábád Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület*, hosszú állhatatos munka gyümölcseként kiadta a *Sámuel imája – Zsidó imakönyv*-et. 60 év után ez volt az első új magyar fordítása az évezredes hagyományú zsidó liturgiának, és egyben ez az első teljes magyar fordítású zsidó imakönyv. A könyv megjelenését nagy siker övezte, bátran mondhatjuk, hogy kevés olyan magyar zsidó otthon van ma, ahol a *Sámuel imája* ne lenne megtalálható a könyvespolcon. Előszeretettel használják az ország minden zsinagógájában és közösségében is ezt a könyvet.

A könyv megjelenésének történelmi fontosságát mutatja az is, hogy annak idején alig akadt olyan magyar médium, amely ne foglalkozott volna az új zsidó imakönyvvel. „Milyen szép a Te könyved, Chábád!” állt az *Új élet* (1996. április 15.) vezércikkének címében, amely külön kiemelte a könyvben megjelent kommentárok, és „a ma emberéhez szóló stílus, fordítás” dicsértét.

„A lubavicsi irányzat és vezetője, Oberlander rabbi mostani imakönyvkiadási törekvéseinek egészen sajátos a történelmi jelentősége” írta annak idején a *Népszabadság* (1997. november 1.); a néhai Hegedűs Géza író szerint (*Népszava*, 1996. május 17.) a *Sámuel imája* „Fontos könyv. Érdekes könyv. Olvasni való”. A *Beszélő* (1996. aug.-szept.) pedig úgy vélekedett, hogy „ennek az új kiadásnak az előnye, hogy a különféle okok miatt zsidóságuk értékeit felmérni alig képes, vagy attól elidegenedett

* * *

Ben Slomo alábbi, Magyarországon legismertebb versének eredeti héber szövegét és itt is közölt magyar fordítását* 1947. szeptember 21-én helyezték el, márvány emlékoszlopra vésve, a szegedi zsinagógában, a *Mártírok emléksarnokának* keleti falán.

Testvér, kit egykor elküld hozzánk a messze föld,

Élő testvér, ki eljössz, hogy sírunk megjelöld,
De sírunk nincs, csupán nevünk őrzi e tábla.
Testvér, mire gondolsz előtte állva?

Látod a magányos, agyontiport szívet?
Szánó tekintetet rá senki sem vetett.

Látod-e, mondd, a gázban fuldokló kisdedet,
Kit féltő gonddal anyja ölében rejteget?

Látod a holt anya mellett, hogy áll a gyermek,
S bénuló szíve a halál szemébe dermed?

Látod-e azt, ki ásva önnön sírjába néz?
A szív alél, de gépként, parancsra jár a kéz.

Látod-e azt, ki élt még, hogy rázuhant a hant?
Vergődik még, de nincs út a hullák közt alatt.

Látod, hogy tele volt szóval, dallal a lelkünk
S még a madár se járt, hol utolsót leheltünk?

A puszta templomokban árván búsulva bent
Évadján az iszonynak erről beszél a csend.

Testvér, kit egykor elküld hozzánk egy messze föld,
Élő testvér, ki eljössz, hogy sírunk megjelöld,
De sírunk nincs, csupán nevünk őrzi e tábla,
Testvér, erre gondolj előtte állva.

---

* Fordította Gáspár Endre.

„Tele volt szóval, dallal a lelkünk”

Szenteljük ezt az imakönyvet a nemrég elhunyt Steinmetz Cvi Méir (ben reb Slomo Dov) rabbi emlékének, aki Cvi Jáír néven vált az újkori héber költészet kiemelkedő alakjává

Steinmetz Cvi Méir 1915. március 20-án Budapesten született, és 2005. szeptember 17-én New Yorkban hunyt el. Szombati napon született, és egy szombat bejövetele előtt tért meg az Örökkévalóhoz.

Híres jesivákban tanult. Ragaszkodott a zsidó hagyományokhoz, a vallásos chászid életmódhoz. Nagy tudású *tálmid cháchám* (Tóra-tudós), közismerten jószívű és nagylelkű adakozó volt.

Első verseskönete a *Gsárim* (Hidak) – melyet még *Ben Slomo* néven jegyzett – 1942-ben jelent meg Debrecenben. 1948-ban családjával együtt már Ausztriában élt, 1952-ben az Egyesült Államokban telepedett le. Ettől kezdve *Cvi Jáír* néven jelentette meg műveit. New Yorkban ismerkedett meg a lubavicsi rebbével, akinek hamar lelkes híve lett. A rebbe nagyon pártfogolta költői munkásságában is.

Költészete az Amerikában töltött évtizedek folyamán teljesedett ki, ott vált kiforrott művésszé. Több verseskötetet jelentetett meg élete során. A három kötetes *Kol siré Cvi Jáír* (Cvi Jáír összegyűjtött költeményei) 1997-ben jelent meg Jeruzsálemben. Versei az izraeli iskolák tananyagának részévé váltak, elsősorban a vallásos, de a világi intézményekben is. Áháron Mirsky professzor, a héber irodalom tudós kutatója ezt írta róla 1980-ban: „750 éve nem született ilyen héber költő – költeményei Dávid király zsoldárainak, Ibn Gábirolnak, a klasszikusoknak, és a chászid irodalomnak folytatásai.”

Emlékét örökké őrzi felesége, *Dvora* (bát reb *Cvi Hirs* és *Frumet Mindl Eisenberg*), lányai *Henya Jehudit Lázár*, *Chaya Rochel Yaffe* és *Eszter Málke Tauber*, számos unokája és dédunokája, akik messzi országokban terjesztik a zsidóság fényét.

Talán a debreceni éveknek a családban továbbélő emléke is motiválta, a költő unokáját, *Batshevát* abban, hogy a nagyszülők távozása után negyvenegy évvel visszatérjen Budapestre, s férjével *Oberlander Báruch* rabbival és gyermekeivel együtt Magyarországon rendezze be otthonát.

Őrizze ez az imakönyv is Cvi Jáír emlékét.

Drága jó Nagypapám

GRÜNZWEIG JENŐ

emlékére

Gerendás József

Főszerkesztő és kiadó
Oberlander Báruch rabbi

Fordította
Simon Sároni ז"ע
nyugalmazott tanfelügyelő
az izraeli Pedagógiai Központ volt igazgatója

Szerkesztette és a fonetikai átírást készítette
Yochanan Posner rabbi
Köves Slomó rabbi

A borítót tervezte
Fábián György

Nyomdai előkészítés
Borvető Béla

A szerkesztésben részt vettek
Davidovics Jiszráél Dov rabbi
Davidovics László
Dénes Gergő
Gergely István
Chaim Meir Lieberman
Meir Shimon Moskovits
Nógrádi Bálint
Menachem Posner
Teleki Johanna

Első kiadás 2006
Második, javított kiadás 2009
Harmadik kiadás
© Chábád Lubavics Egyesület, 2018

© EMIH, 2018
ISBN 978-963-9743-20-5

A könyv közös kiadás.

Kiadja az
Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség

Technikai szám: 1287

valamint a

Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület
The Jewish Heritage Center of Hungary

Adószám: 19663038-1-42

Megjelenik a Belváros-Lipótváros V. kerület Önkormányzat támogatásával

1052 Budapest, Károly körút 20.
Telefon: (361) 268-0183, fax: (361) 342-7876
E-mail: info@zsido.com
Internet: www.zsido.com, www.hitkozseg.hu

Felelős kiadó: Oberlander Báruch

fotogolb® Nyomda

MÓZES IMÁJA

SÁBESZI

IMAKÖNYV

Magyar fordítás és fonetikus átírás

Kiadja az
EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI IZRAELITA HITKÖZSÉG
és a CHÁBÁD LUBAVICS
ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET
BUDAPEST, 2018

KLASSZIKUS ZSIDÓ MŰVEK MAGYARUL

Szerkeszti Oberlander Báruch rabbi

.....

7

Eddig megjelent kötetek:

1. *Sámuel imája – Zsidó imakönyv*
(Új magyar fordítás – 1996, 2016)
2. *Zsidó Biblia – Mózes öt könyve*
Joseph Hertz rabbi magyarázataival (reprint – 1996, 2013)
3. *Izrael fohásza – A zsidó újév imarendje*
(Új magyar fordítás – 1997)
4. *Sámson fohásza – Engesztelőnap imarendje*
(Új magyar fordítás – 1998)
5. *Az örökös éjszakája – Peszáchi hágádá*
(Új magyar fordítás – 1999, 2009)
6. *Peszáchi hágádá fonetikus átírással*
(Új magyar fordítás fonetikus átírással, útmutatóval –
2000, 2001, 2006, 2009)
7. *Mózes Imája – Sábessi imakönyv*
(Magyar fordítás és fonetikus átírás – 2006, 2009, 2018)
8. *Szemelvények Rásinak a Tórához írt kommentárjából*
(Új magyar fordítás – 2007–2008)
9. *Ákdámút Sávuot ünnepére – Isten és a zsidó nép szerelmi verse*
(Új magyar fordítás – 2007)
10. *Talmud – Válogatott fejezetek*
(Első magyar fordítás, 2017)

A héber borítón

Yossi Rosenstein: Az ünnepi terített asztal

A magyar borítón

Chenoch Lieberman: A szombat búcsúztatása

MÓZES IMÁJA
SÁBESZI IMAKÖNYV